

HELSINGFORS STADSFULLMÄKTIGES

TRYCKTA HANDLINGAR

FÖR

1901.

HELSINGFORS,
TIDNINGS- & TRYCKERI-AKTIEBOLAGETS TRYCKERI
1901.

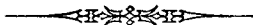

Innehåll:

- N:o 1. *Förteckning*, öfver hos Stadsfullmäktige diariiförda, den 31 December 1900 oafgjorda ärenden.
- » 2. *Handlingar* angående indragning af gaskontrollörs- och besigtningmannabefattningarna vid gasverket.
- » 3. *D:o* rörande tomtplats för stadens tillernade nya gasverk.
- » 4. *Yttrande*, afgifvet af styrelsen för stadens belysningsverk i fråga om inrättande och underhåll af elektrisk belysning för staden.
- » 5. *Helsövrådsnämndens* utlåtande beträffande förslaget till ny byggnadsordning för särskilda tomter i sjunde stadsdelen.
- » 6. *Komitébetänkande* angående plan för utarbetande af ett historiskt-statistiskt arbete öfver städernas i Finland kommunalförvaltning under åren 1875—1899.
- » 7. *Utskottsbetänkande* med förslag till byggnadsordning för fabriks-, magasin- och upplagstomter.
- » 8. *Helsövrådsnämndens framställning* i fråga om renhållningsväsendets ordnande.
- » 9. *Utskottsbetänkande* n:o 2 i fråga om ny byggnadsordning för Brunnspankens östra villaområde.
- » 10. *D:o* i fråga om stadens öfvertagande af gatuunderhållet.
- » 11. *D:o* i fråga om ändrade betalningsvilkor vid försäljning af stadens tomter.
- » 12. *Handlingar* rörande frågan om telefonkablers nedläggande i stadens gator.
- » 13. *D:o* rörande Helsingfors stads räkenskaper och bokslut för år 1900.
- » 14. *Hemställan* i fråga om inköp af Societetshuset. Bilaga till N:o 14. *Öfversigt* öfver rumbehovet uti tillämnadt stadshus i Helsingfors, upprättadt enligt resp. myndigheters uppgifter.
- » 15. *Handlingar* angående reglering af området Röddäld.
- » 16. *Förslag* till ordnande af parkanläggningen i Djurgården.
- » 17. *Utskottsbetänkande* n:o 2 i fråga om stadens öfvertagande af gatuunderhållet.
- » 18. *D:o* med förslag till ny byggnadsordning för mindre bostadstomter i 12:te stadsdelen.
- » 19. *D:o* i fråga om försäljning till statsverket af tomten n:o 2 vid Nikolaigatan.
- » 20. *Berättelse* öfver verkställd revision af Helsingfors stads räkenskaper och förvaltning år 1900.
- » 21. *Utskottsbetänkande* angående fördelningen af utskänkings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel.
- » 22. *D:o* i fråga om stadens uppfostringsanstalter för vanartade barn.
- » 23. *D:o* N:o 3 i fråga om gatuunderhållets öfvertagande af staden.
- » 24. *Handlingar* rörande föreslagen utvidgning af Wilhelmsgatan.
- » 25. *D:o* rörande motionen om tillsättande af en stadsplanskommission.
- » 26. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1902, upprättad af Drätselkammaren.
- » 27. *Utskottsbetänkande* i anledning af gjord framställning om ökande af tienstemannapersonalen vid polisnrättningen.
- » 28. *D:o* beträffande ombyggnad af Långa bron.

- N:o 29. *D:o* n:o 2 i fråga om ny byggnadsordning för kvarteren n:ris 180, 182 och 185 af Helsingfors stad.
- » 30. *Utskottsbetänkande*, i fråga om tomtindelning å Broberget.
  - » 31. *D:o* i fråga om uppförande af en ny anstalt för sinnessjuka och ett sjukhus för tuberkulösa.
  - » 32. *Utlåtande* och förslag i anledning af särskilda vid granskning af Helsingfors stads räkenskaper och förvaltning för år 1900 af revisorerne gjorda uttalanden.
  - » 33. *Utskottsbetänkande* i fråga om ordnandet af handeln å särskilda stadens torg.
  - » 34. *D:o* i fråga om införande af obligatorisk köttkontroll.
  - » 35. *D:o* angående minuthandeln med viner och andra svagare rusdrycker.
  - » 36. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1902, upprättadt af Magistraten.
  - » 37. *Utskottsbetänkande* n:o 2 beträffande ombyggnad af Långa bron.
  - » 38. *Handlingar* angående anläggning af villastad å Mejlans hemman.
  - » 39. *Utskottsbetänkande* med förslag till ny stat för Maria sjukhus.
  - » 40. *D:o* angående stadens utgifts och inkomstförslag för år 1902.
  - » 41. *D:o* angående anslag åt Helsingfors utskänkningsbolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.
  - » 42. *D:o* med förslag till utlåtande angående handelsskolekomiténs betänkande.
  - » 43. *Utgifts- och inkomststat* för Helsingfors stad år 1902, faststæld af Stadsfullmäktige den 19 December 1901.
  - » 44. *Förslag* till afhjälpande af bostadsbristen bland arbetarene i Helsingfors.

Förteckning

öfver hos Stadsfullmäktige diariiförda, den 31 December 1900 oafgjorda ärenden.

Tiden, då ärendet inkom	Ärendets beskaffenhet	På hvad ärendet beror
a) Från föregående år beroende		
1891. Mars 2.	Stadsfullmäktiges i Uleåborg anhållan om åtgärd för uppgörande af förslag till reglemente för en enke- och pupillkassa för städernas tjänstemän.	Den 9 April 1895 öfverlemnades ärendet till en komité, bestående af Herrar Schybergson, Widerholm och Kullhem. Den 21 September 1897 utsågs Hr Ramsay till medlem i komitén i st. f. Hr Schybergson.
Mars 10.	Frågan om renhållningsväsendets ordnande.	Den 10 Mars 1891 remitterad till Helsevårdsnämnden.
1893. Maj 8.	Ang. grunderna för pensionering af Helsingfors stads tjänstemän och betjente.	Sedan ett särskildt utskott, bestående af Herrar Federley, Castrén och Stjernvall inkommit med betänkande i ärendet, hafva Stadsfullmäktige den 20 Oktober 1896 anhållit att Magistraten ville inhemta vederbörande stadsmyndigheters yttranden samt inkomma med eget utlåtande i ärendet.
Maj 29.	Ang. inrättande af särskilda kördon för spillningsforsling.	Den 30 Maj 1893 remitterades ärendet till Helsevårdsnämnden.
Dec. 29.	Ang. hemställen hos Städernas allmänna brandstodsbolag om bidrag till brandverkets i H:fors underhåll.	Beror på åtgärd.

1895. Nov. 18.	Ang. Senatstorgets förskönande.	Den 9 November 1897 anmodades Drätselkammaren att affordra Byggnadskontoret närmare utredning angående särskilda på frågan inverkan omständigheter.
Okt. 1.	Ang. närmare bestämningar rörande bebyggande af villatomter.	Sedan Drätselkammaren inkommit med förslag i ärendet, remitterades frågan den 13 Juni 1899 till ett af Hrr R. F. v. Willebrand, O. Kjällmanson, A. V. Lindberg, W. F. Heimberger och M. Schjerfbeck bestående utskott.
Maj. 13.	Justitierådsmannen Berghs anhållan att varda tillförsäkrad pension vid afskedstagandet.	Den 20 Okt. 1896 lemnades frågan beroende till dess ärendet ang. grunderna för pensionering af stadens tjänstemän blifvit afgjord.
1896. Sept. 28.	Ang. införande af obligatorisk köttkontroll.	Den 29 Sept. 1896 remiss till ett utskott, bestående af Hrr T. J. Boisman, K. Castrén, O. Th. Widerholm, K. H. Renlund och Bärlund. Den 10 Nov. 1896 invaldes i utskottet Hr F. Jansson i st. f. Hr Castrén.
Okt. 19.	Beredningsutskottets förslag angående förberedande åtgärder till uppförande af ett nytt stadshus.	Den 20 Okt. 1896 öfverlemnades frågan till en komité, bestående af Hrr E. Öhman, frih. S. Gripenberg, K. G. Nyström, Th. Tallqvist, H. Norrmén och Julius Tallberg.
1897. Okt. 25.	Helsinge landtmannagilles anh. om inrättande af ett kreaturstorg och införande af tidsenlig kreaturshandel i H:fors.	Den 12 Okt. 1897 remitterades ärendet till Drätselkammaren, som ansett ärendet böra afgöras i sammanhang med frågan om ny stadsplan för Tölö området.
1898. Januari 13.	Magistratens skrifvelse med Jernvägstyrelsens framställning ang. uppställande af 2 portalkranar vid hamnbanan.	Den 14 Januari 1898 beslöto Stadsfullmäktige inhemta Drätselkammarens och Hamnbyggnadsdelegationens yttranden i ärendet.

1898. Maj 16.	På förslag af utskottet för frågan om ändring af stadsplanen för 6:te och 7:de stadsdelarne.	uppdrogo Stadsfullmäktige den 17 Maj 1898 åt ett af Herrar L. v. Pfaler, K. A. Söderman, Julius Tallberg, Hugo Lindberg och K. Moring bestående utskott att bl. a. uppgöra förslag till byggnadsordning för fabriks-, magasins- och upplagsplatser.
Juni 6.	Herr Stjernvalls motion ang. reglering af Wilhelmsgatan.	Den 7 Juni 1898 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Augusti 1.	D:o ang. särskilda vid stadens slaktinrättning rådande missförhållanden.	Den 2 Augusti 1898 öfverlemnades ärendet till det för införande af obligatorisk köttkontroll tillsatta utskottet.
Sept. 5.	Drätselkammarens skrifvelse ang. jernvägsspår till likstationen å nya lutherska begravningsplatsen.	Den 6 Sept. 1898 remitterades ärendet till ett utskott, bestående af Herrar Hj. Schildt, K. A. Söderman och K. V. Bergman.
Dec. 6.	Beredningsutskottets förslag om utgifvande af ett historiskt-statistiskt arbete öfver Finlands städers utveckling under åren 1875—1899.	Den 17 Oktober 1899 tillsattes en af Herr E. Öhman (med Herr A. V. Lindberg såsom suppleant) samt Hrr J. V. Ruuth och A. G. Fontell bestående komité, som egde uppgöra en plan, på grund hvaraf material för åstadkommande af ifrågavarande arbete borde införskaffas.
Dec. 22.	I anledning af Budgetutskottets framställning.	beslöto Stadsfullmäktige den 22 Dec. 1898 att först åt Drätselkammaren och sedermera åt ett särskildt utskott öfverlemnna att uppgöra förslag till revision af nu gällande taxa för hamnafgifterna i Helsingfors.
1899. Febr. 23.	Magistratens skrifvelse ang. ändring i polisordningen i syfte att åvägbringa fullständigare rökförbränning.	Den 24 Febr. 1899 öfverlemnades ärendet till ett utskott, bestående af Herrar E. Bergroth, K. Moring, Hugo Catani, A. V. Lindberg och J. Tallberg, hvilket numera inkommit med sitt betänkande.

1899. Juni 12.	I sammanhang med frågan om förslag till stadsplan för 11:te och 12:te stadsdelarne.	öfverlemnade Stadsfullmäktige åt ett utskott, bestående af Herrar R. T. v. Villebrand, O. Kjällmansson, A. V. Lindberg, W. F. Heimbürger och F. Schjerfbeck, att inkomma med förslag till särskilda bestämmingar beträffande bebyggande af det för bostadstomter afsedda området i Djurgårdsparken.
Dec. 29.	På Budgetsutskottets framställning.	beslöto Stadsfullmäktige den 29 Dec. 1899 tillsätta ett utskott för beredning af frågan om uppförande af ett folkskolehus å Vallgård. Sedan utskottet inkommit med betänkande i ärendet samt budgetsutskottet afgifvit infordradt yttrande, beror ärendet på förstärkte Stadsfullmäktiges pröfning.
Dec. 29.	På Budgetsutskottets framställning.	anmodades Brandkommissionen den 29 Dec. 1899 att i samråd med bestyrelsen för Frivilliga brandkåren inkomma med utlåtande i anledning af Brandkommissionens förslag om anskaffande af vattensläpningsåskdon.
b) Under året inkomna.		
<i>1. Från Magistraten.</i>		
1900. Sept. 17.	Magistratens skrifvelse med Stadsfullmäktiges affordrade utlåtande rörande handelsskolekomiténs betänkande.	Den 18 Sept. 1900 öfverlemnades ärendet till ett af Herrar v. Pfaler, Stockmann och juriskand. Arthur Neovius bestående utskott.
<i>2. Från Drätselkammaren.</i>		
Januari 15.	I anledning af en framställning från Drätselkammaren.	öfverlemnade Stadsfullmäktige den 16 Januari 1900 åt ett af Herrar L. v. Pfaler, A. Ramsay, A. Lundqvist, H. Norrmén och E. J. Mellberg bestående utskott att afgifva betänkande i fråga om gatuunderhållets öfvertagande af staden.

1900. Okt. 8.	Drätselkammarens skrifvelse med förslag till stadsplan på Tölöområdet.	Den 9 okt. 1900 öfverlemnades ärendet till ett utskott bestående af Hrr senator L. Mechelin, borgmästare E. Öhman, A. Ramsay, M. Hallberg och A. Holmberg.
Dec. 10	D:o tryckt skrifvelse ang. ändring beträffande nu gällande betalningsvilkor vid tomtköp.	Den 11 Dec. remitterades ärendet till ett af Herrar Norrmén, Tallberg, Nyström, v. Pfaler och Kurtén bestående utskott.
<i>3. Från öfriga nämnder och bestyrelser.</i>		
April 10.	Styrelsens för Helsingfors stads belysningsverk skrifvelse angående platsen för det nya gasverket.	Den 11 beslöto Stadsfullmäktige inhenta Drätselkammarens utlåtande i ärendet.
Okt. 29.	Uppfostringsnämndens skrifvelse ang. rätt till tjensteårsberäkning för föreståndarene vid stadens uppfostringsanstalter i Sibbo och Nummis.	Den 30 Okt. 1900 remitterades ärendet till ett af Herrar Gripenberg, Nordman, Boisman, Lagerblad och V. T. Rosenqvist bestående utskott.
Dec. 10.	Styrelsens för Maria sjukhuset anhållan om tillskottsanslag.	Den 11 Dec. 1900 remitterades ärendet till Helsovårdsnämnden.
Dec. 20.	Styrelsens för Helsingfors stads belysningsverk skrifvelse ang. indragning af gaskontrollörs- och besigtningmansbefattningarna vid gasverket.	Den 21 Dec. 1900 beslöto Stadsfullmäktige bordlägga ärendet.
<i>4. Hos Stadsfullmäktige väckta förslag.</i>		
Dec. 10.	Herrar Nyströms och Gripenbergs motion ang. tillsättande af en kommission för pröfning af frågor rörande ändringar i stadsplanen.	Den 11 Dec. 1900 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Dec. 21.	Utskottsbetänkande ang. anslag för Högholmen och Fölisön.	Den 21 Dec. 1900 beslöto Stadsfullmäktige bordlägga ärendet.
Dec. 21.	På budgetsutskottets framställning.	beslöto Stadsfullmäktige den 21 Dec. 1900 att hos Poliskammaren anhålla om yttrande huruvida icke kostnaderna för ved och lyse till polisinsättningen kunde nedbringas.

Dec. 21.	På Budgetsutskottets framställning.	beslöto Stadsfullmäktige den 21 Dec. 1900 att åt Folkskoledirektionen uppdraga att i samråd med Fattigvårdsstyrelsen taga i öfvervägande frågan om anordnande af en ändamålsenlig kontroll öfver användningen af anslaget till beklädnadshjelp åt fattiga, i Helsingfors hemmahörande folkskolebarn.
Dec. 21.	På Budgetsutskottets framställning.	beslöto Stadsfullmäktige den 21 Dec. 1900 uppmana Drätselkammaren att vid uppgörande af förslaget till 1902 års budget taga i öfvervägande huruvida icke enahanda uppställning vore påkallad för budgeten för vattenledningsverket som den hvilken af Stadsfullmäktige beslutits för belysningsverket.
Dec. 21.	På Budgetsutskottets framställning.	beslöto Stadsfullmäktige den 21 Dec. 1900 att med kyrkorådet i Helsingfors svensk-finska församling träffa aftal om öfvertagande tillsvidare af vården och underhållet af planteringarna vid Gamla kyrkan emot det af kyrkorådet utfästa bidrag till underhållskostnad af församlingen.
Dec. 21.	På Budgetsutskottets framställning.	beslöto Stadsfullmäktige den 21 Dec. 1900 uppmana Drätselkammaren att inkomma med förslag till ordnandet af handeln å Sandviks- och Hagnäs torgen.
Dec. 21.	Vid budgetbehandlingen.	beslöto Stadsfullmäktige den 21 Dec. 1900 att hos Magistraten anhålla om vidtagande af åtgärd om val af Fullmäktige i förstärkt antal för afgörandet af frågan angående ombyggnad af Långa bron äfvensom upptagande för detta ändamål af lån på längre återbetalningstid än två år.

5. *Enskilda personers och föreningars ansökningar.*

Okt. 29.	En af särskilda personer ingifven framställning i fråga om disposition af mark för anläggning af en villastad å en del af Mejlaus område.	Den 30 Okt. 1900 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Okt. 29.	Finska Litteratursällskapetets skrifvelse ang. platsen för minnesstoden öfver Elias Lönnrot.	Den 29 Okt. 1900 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Nov. 19.	Helsingfors arbetareförenings yrkesafdelning för timmermän anh. att staden vid sina arbeten företrädesvis måtte använda i staden bosatta arbetare.	Den 20 Nov. 1900 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Dec. 10.	Helsingfors Arbetareförenings murarefackafdelnings enahanda ansökan.	Den 11 Dec. 1900 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Dec. 20.	Helsingfors Handelsförenings Fullmäktiges anhållan om anskaffandet af ett isbrytarefartyg för staden.	Den 21 Dec. 1900 remitterades ärendet till Drätselkammaren.

Helsingfors Stadsfullmäktige hafva under år 1900 sammanträdt 18 gånger, deraf 2 gånger i förstärkt antal. De afgångna breffvens antal uppgår till 318 (mot 435 under år 1899).

Helsingfors, den 31 December 1900.

Elis Furuholm.

Redogörelse för de af Helsingfors Stadsfullmäktige tillsatta särskilda utskottens verksamhet under år 1900.

Vid 1900 års ingång funnos 11 af Stadsfullmäktige tillsatta utskott, hvilka icke afslutat sin verksamhet. Under året tillkommo, förutom allmänna beredningsutskottet, 15 nya utskott, hvarför utskottens sammanlagda antal utgjort 26 (emot 31 under år 1899 och 20 under 1898).

Af dessa hafva 21 under året varit i verksamhet och 15 slutfört sina uppdrag. Vid årets slut kvarstå således 11 utskott (emot 11 vid utgången af år 1899 och 9 vid utgången af 1898).

Utskotten hafva afgifvit 14 tryckta och 3 skriftliga utlåtanden (motsvarande 25 tryckta och 3 skriftliga utlåtanden under år 1899 samt 12 resp. 3 under år 1898).

De till år 1901 kvarstående utskotten äro följande:

1:o För frågan om en enke- och pupillkassa för städernas tjänstemän, tillsatt den 9 april 1895 samt numera bestående af herrar S. Kullhem, O. Th. Widerholm och Aug. Ramsay.

2:o Om införande af obligatorisk köttkontroll, tillsatt den 29 september 1896 samt bestående af herrar T. J. Boisman, F. Jansson, O. Th. Widerholm, K. H. Renlund och A. Bärlund.

3:o Om byggnadsordning för fabriker samt magasins- och upplagsplatser, tillsatt den 17 maj 1898 samt bestående af herrar L. v. Pfaler, K. A. Söderman, J. Tallberg, H. Lindberg och K. Moring.

4:o Om jernväggsspår till likstationen vid nya lutherska begravningsplatsen, tillsatt den 6 september 1898 samt bestående af herrar Hj. Schildt, K. A. Söderman och K. V. Bergman.

5:o Om bestämningar beträffande bebyggandet af särskilda mindre tomter i närheten af Djurgårdsområdet, tillsatt den 13 juni 1899 samt bestående af herrar R. F. von Willebrand, O. Kjällmanson, A. V. Lindberg, M. Schjerfbeck och under-tecknad Heimbürger.

6:o Om föreskrifter beträffande bebyggandet af villatomter, tillsatt jemväl den 13 juni 1899 och bestående af samma ledamöter som sistnämnda utskott.

7:o Om gatuunderhållets öfvertagande af kommunen, tillsatt den 16 januari 1900 samt bestående af herrar L. von Pfaler, H. Norrmén, Aug. Ramsay, A. Lundqvist och E. J. Mellberg.

8:o För afgifvande af förslag till yttrande med anledning af handelsskolekomiténs betänkande, tillsatt den 18 september 1900 samt bestående af herrar L. von Pfaler, K. Stockmann och Arthur Neovius.

9:o Om stadsplan för Tölö området, tillsatt den 9 oktober 1900 samt bestående af herrar L. Mechelin, E. Öhman, Aug. Ramsay, M. Hallberg och A. Holmberg.

10:o Om ändring i betalningsvilkoren vid tomtköp, tillsatt den 11 december 1900 samt bestående af herrar A. Norrmén, U. Kurtén, K. G. Nyström, L. von Pfaler och J. Tallberg.

11:o Om organisationen af stadens uppfostringsanstalter, tillsatt likaledes den 11 december 1900 samt bestående af herrar A. Gripenberg, J. A. Nordman, T. J. Boisman, E. Lagerblad och W. T. Rosenqvist.

Antalet af utskottens sammanträden har uppgått till inemot 60 (emot 80 under år 1899, och 60 under 1898).

Helsingfors, den 31 december 1900.

W. F. Heimbürger.

Handlingar angående indragning af gaskontrollörs- och besigtningssmannabefattningarna vid gasverket.

STYRELSEN

för

**HELSINGFORS STADS
BELYSNINGSVRK.**

Helsingfors

den 14 December 1900.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Vid föredragning af stadens gaskontrollör, Docenten Friherre August af Schulténs ansökan om tjänstledighet hafva Herrar Stadsfullmäktige den 11 innevarande december beslutit remittera ärendet till Styrelsen öfver Helsingfors stads belysningsverk, som egde inkomma med utlåtande huruvida gaskontrollörs-befattningen borde för framtiden bibehållas eller icke; och får Styrelsen till fullgörande häraf vördsam samt anföra följande.

Gaskontrollörsbefattningen har inrättats på grund af det emellan staden och Helsingfors Gaslysningsaktiebolag om gaslysnings införande i staden den 30 maj 1860 afslutade kontrakt, uti hvars 27 § bestämdes att för kontroll af gasljusets beskaffenhet i någon offentlig byggnad borde anbringas en profbrännare, jemte det Magistraten berättigades att vidtaga erforderliga åtgärder för utöfvande af sagda kontroll. Sedermera har Kejsersliga Senaten, till förekommande af den fara, som genom eldsvåda och explosion å gasverket kunde uppstå, uti skrifvelse från Civil-expeditionen af den 28 maj 1880 meddelat särskilda föreskrifter, bland hvilka de under punkterna 5, 11 och 12 i berörda skrifvelse omnämnda jemväl beröra gaskontrollörens verksamhet. I punkten 5 stadgas nämligen, att det speciella öfvervakandet, då en gasklocka skall tömmas eller, efter det den varit obegagnad, ånyo fyllas med gas, skulle åligga gaskontrollören och stadsingeniören, i hvilket afseende desse borde, efter derom genom Magistraten af föreståndaren för gasverket erhållen kallelse, närvara samt tillse att nödiga försiktighetsmått vid ifrågavarande tillfällen iakttages. Enligt punkten 11 åläge gaskontrollören och stadsingeniören i samråd, icke allenast att utöfva det speciella öfvervakande, som ofvan i punkten 5 vore omnämndt, utan äfven att handhafva noggrann tillsyn deröfver, att jemväl öfriga af K. Senaten meddelade föreskrifter, jemlikt § 1 uti ofvanåberopade kontrakt, ordentligen iakttoges samt att de förändringar vid gasverket, som af sagda föreskrifter

påkallades, blefve, der sådant icke redan skett, så snart möjligt vore verkställda, hvarutom gaskontrollören och stadsingeniören samfäldt borde tid efter annan, då skäl dertill kunde förefinnas, men ovilkorligen om hösten, då gatubelysningen vidtog och gasproduktionen i större mängd påbegan, äfvensom om vintern, då gasproduktionen vore störst, besigtiga gasverket samt, i händelse vid anställd besigtning skäl till anmärkning eller påminnelse förekommit, derom oförtöfvadt genom Magistraten hos Guvernören i länet anmäla; skolande gaskontrollören och stadsingeniören för öfrigt, efter utgången den 15 april af hvarje belysningsår, innan nämnda månads slut till Magistraten aflemna gemensam berättelse öfver hvad af dem under det tilländagångna belysningsåret, i och för den dem härigenom ålagda tillsynen öfver gasverket, blifvit tillgjordt, hvilken berättelse sedermera borde af Magistraten till Guvernören insändas. Punkten 12 åter innehåller bestämning derom, att Guvernören, i anledning af gaskontrollörens och stadsingeniörens inkomna, i punkten 11 omförmälda anmälanden och berättelser, egde vidtaga de åtgärder, hvar till omständigheterna kunde föranleda.

Enär fullgörandet af de å stadsingeniören i förestående måtto ankommande åligganden ansetts blifva öfverhöfvan betungande för denne, hafva desamma, enligt hvad Styrelsen inhemtat, sedermera anförtrots åt en särskild funktionär, benämnd besigtningssman, för hvilken arvode torde första gången upptagits i 1886 års stat.

Såsom ofvan redan antydts har gaskontrollörsbefattningen tillkommit för utföfvande af tillsyn öfver det sätt, hvarpå Gaslysningsaktiebolaget, såsom leverantör för gatubelysningen, fullgjort sina enligt kontrakt åtagna förpligtelser. Men sedan gasverket numera öfvergått i stadens ego och till förvaltning öfvertagits af en utaf Stadsfullmäktige för ändamålet tillsatt styrelse, synas de skäl, som föranledt inrättande af ifrågavarande befattning, hafva förlorat sin betydelse. Ty en väsentlig skilnad måste väl anses föreligga beträffande de garantier ett enskildt bolag, som i främsta rummet åsyftar beredande af största möjliga vinst åt sina delägare, och en stadskommun, hvilken med företaget afser tillgodoseende af ett allmänt kommunalt intresse och för hvilken den ekonomiska vinsten icke utgör en hufvudsaklig faktor, lemna ifråga om ändamålsenligt bedrivande af en industriel inrättning af förevarande beskaffenhet. Dessutom må erinras hurusom Styrelsens öfver stadens belysningsverk uppdrag att förvalta gasverket innefattar skyldighet för Styrelsen att såväl öfvervaka gasverksdriften som tillse att gaslysningen i staden fungerar oklanderligt. Då härtill kommer att å gasverket är uppställd en fotometer, medelst hvilken gasstyrkan flera gånger dagligen afprovas, att öfver profningen föres en särskild fotometerjournal samt att alla gatulyktor i staden efterhand skola förse med auerlampor, för hvilkas lyskraft gasstyrkan icke hade samma betydelse som för öppna gaslågor, kan Styrelsen för sin del icke anse bibehållandet af gaskontrollörsbefattningen vara af behovet påkalladt.

Samma skäl, som tala för gaskontrollörsbefattningens indragande, kunna jemväl åberopas för afskaffande af besigtningssmannasysslan. Detta har äfven för-

anledt Styrelsen att från dess förslag till utgifts- och inkomststat för belysningsverket för år 1901 utesluta arvodet för nyssbemälda funktionär, hvaremot Styrelsen ansett sig böra deri upptaga gaskontrollörens löneförmåner, enär dennes åligganden delvis äro fastställda uti Civilexpeditionens ofvanberörda skrifvelse och befattningen förty icke torde kunna utan vidare indragas. Härvid har Styrelsen emellertid förbiset att besigtningssmannen öfvertagit de på stadsingeniören enligt nyssnämnda skrifvelse ankommande göromål och att hans syssla af sådan orsak måhända icke heller kan utan utverkadt tillstånd af Kejslerliga Senaten afskaffas.

På ofvananförda skäl tror sig Styrelsen böra hos Herrar Stadsfullmäktige värdsamt hemställa

huruvida icke omordade gaskontrollörs- och besigtningssmannabefattningar kunde, efter dertill hos Kejslerliga Senaten utverkadt tillstånd, för framtiden indragas.

Helsingfors, den 14 december 1900.

Edvin Bergroth.

Hj. Schildt.

Edvin Willgren.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri 1901.

Handlingar rörande tomtplats för stadens tillernade nya gasverk.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 24 Januari 1901.

N:o 27.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige för den 28 Mars sistlidet år hade Styrelsen för Helsingfors stads belysningsverk, som på uti skrifvelsen närmare framhållna skäl ansett sig redan då böra förvissa sig om platsen för det för stadens behof ifrågakomna nya gasverket samt ett eventuellt elektricitetsverk, med framhållande af de företräden kvarteret N:o 178 i sjetta stadsdelen i sådant afseende lemnade, föreslagit att Stadsfullmäktige ville besluta, att det tillernade gasverket, liksom äfven tidigare varit föreslaget, skall anläggas i nämnda kvarter; och beslöto Stadsfullmäktige i anledning deraf vid den 11 påföljande April hållet sammanträde remittera ärendet till Drätselkammaren för inhemtande af Kammarens utlåtande deri.

Sedan emellertid Byggnadskontoret, hvars yttrande rörande förslaget Drätselkammaren infordrat, uti skrifvelse för den 10 Oktober 1900 föreslagit att plats för det tillernade gasverket måtte, efter Styrelsens för stadens belysningsverk hörande, reserveras å något af fabrikskvarteren å Sörnäs udde, beslöt Drätselkammaren vid sammanträde den 11 i nämnda månad anhålla att bemälda styrelse ville till Kammaren afgifva det yttrande, hvartill Byggnadskontorets skrifvelse kunde gifva anledning, på det Kammaren måtte kunna bilda sig en fullt objektiv åsigt i saken. Uti en längre skrift af den 14 nästvikne December har meranämnda styrelse också villfarit denna Drätselkammarens anhållan och närmare utlagt alla de skäl, som tala för förslaget om det nya gasverkets förläggande å den härförinnan därför reserverade platsen, d. v. s. å fabrikskvarteret N:o 178.

För sin del nödgas Drätselkammaren ansluta sig till den af Styrelsen för belysningsverket uttalade åsigt i ärendet. Kammaren hade visserligen i så måtto funnit en brist i styrelsens eljest uttömmande utläggning, att deri intet anföres rörande den obehagliga gaslukt, som möjligen kunde spridas från gasverket och för närboende blifva besvärande, men har Kammaren i detta afseende af föreståndaren för gasverket, Ingeniören Montgomery erhållit den upplysning, att dylik lukt från

ett modernt gasverk icke kan blifva af någon nämnvärd betydelse. Sådan kan komma i fråga endast å ett mycket inskränkt område, engentligen å verkets egen gård samt blott momentant under de par timmar, då reningslådorna tömmas, hvilka vid ett tidsenligare gasverk göras så stora, att tömning af desamma kommer att försiggå om vintern högst en gång i veckan och under sommarmånaderna ungefär en gång i månaden. Faran för dylik besvärande lukt borde uti ifrågavarande fall blifva så mycket mindre, som fabriksqvarteret N:o 178 är genom hamnbanan och Ärtholmsgatan fullkomligt afskildt från bostadstomter och med afseende å sin storlek dessutom tillåter sjelfva gasverkets placering till aflägsnare delar af qvarteret mera mot hafvet samt förbyggnad mot hamnbanan och nämnda gata genom andra för rörelsen erforderliga administrations-, förråds- m. fl. byggnader.

Jemte återställande af remissen, som Drätselkammaren jemte öfriga i ärendet tillkomna handlingar ansett sig böra befordra till tryck, hvarföre Kammaren ock trott sig kunna affatta detta sitt utlåtande möjligast kort, får Kammaren vördsam samt förorda bifall till Styrelsens för belysningsverket redan anförda förslag i dess skrifvelse af den 28 Mars 1900 och upprepad i dess skrifvelse af den 14 sistlidne December.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

HELSINGFORS STADS

BELYSNINGSVERK.

Helsingfors

den 28 Mars 1900.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Enär det för gasbelysningen i staden anlagda rörnätet under nästinstundande sommar torde vara i behof af komplettering och utvidgning, vore det af största vikt att vid bestämmandet af häraf påkallade förändringar i rörnätet hafva kännedom om hvar det af Herrar Stadsfullmäktige till uppförande beslutna gasverket skall förläggas på det att rörledningen kunde med afseende å dess riktning och dimensioner på ändamålsenligaste sätt anordnas. Styrelsen har af sådan anledning trott sig böra fästa Herrar Stadsfullmäktiges uppmärksamhet på nödvändigheten att snarast möjligt definitivt bestämma platsen för det nya gasverket, hvilken plats borde

utses till så stort omfång att äfven ett elektricitetsverk för staden, därest sådant framdeles kommer till stånd, kunde därstädes anläggas. Tillika får Styrelsen vördsam samt anmäla att Styrelsen för sin del anser sig böra gifva afgjort företräde åt kvarteret N:o 178 i sjätte stadsdelen, som äfven förut blifvit uti ifrågavarande afseende föreslaget, och hvilket borde i sin helhet för detta ändamål reserveras. Bland de företräden denna plats äger må framhållas dess bärggrund, dess afskilda läge vid hafsstrand, dess närhet till en djup hamn, tillgänglig för större fartyg, och lättheten att genom ett bispår från hamnbanan åstadkomma järnvägsförbindelse till verket. Dessutom är det föreslagna området lågt beläget, hvilket medför den fördel att användandet af högre tryck i ledningarna än oundgängligen nödigt är icke behöfver ifrågakomma. Den invändning som i allmänhet gjorts mot uppförande af fabriker i omordade stadsdel, nämligen att dessa genom sin rök störde granskapet, är i detta fall utan betydelse, enär å gasverket såsom eldningsmaterial användes koks, som icke i nämnvärd mån alstrar rök.

På grund häraf får Styrelsen vördsamt föreslå: att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta att det tillernade nya gasverket för staden skall anläggas i kvarteret N:o 178 i sjätte stadsdelen.

Styrelsen för Helsingfors stads Belysningsverk.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors

den 10 Oktober 1900.

N:o 83.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Till fullgörande af Byggnadskontoret i protokollsutdrag af den 19 April 1900 meddeladt uppdrag att till Kammaren afgifva yttrande beträffande lämpligheten af den af Styrelsen för Helsingfors stads belysningsverk, för anläggning af det tillernade nya gasverket föreslagna platsen inom fabrikskvarteret N:o 178 i sjette stadsdelen, får Kontoret anföra följande:

Af samtliga inom 6:te och 7:de stadsdelarne tidigare projekterade fabrikskvarter är N:o 178 det enda, som, med tanke på en framtida gasverksanläggning, bibehållits oförändradt. Kvarterets många, af Styrelsen för Belysningsverket framhållna, företräden gör detsamma äfven i hög grad för ändamålet lämpligt och Bygg-

nadskontoret skulle ej tveka att förena sig om ofvannämnda förslag, såvida platsen ifråga icke vore belägen i omedelbart granskning till områden hvilka, enligt nu gällande stadsplan, äro afsedda att upplåtas för bostadsanläggningar. Kontoret anser nämligen för sin del, att ytterligare fabriksanläggningar inom ifrågavarande stadsdelar numera borde såvidt möjligt af nämnda orsak undvikas, ty, om ock ett med omsorg anlagdt gasverk icke skulle vålla några nämnvärda obehag för närboende personer, komme dock dess förefintlighet därstädes att i icke obetydlig mån verka reducerande på invidliggande tomters försäljningsvärde och hämmande på hugade spekulanter benägenhet att inlösa desamma, såvida man ej tillåte att tomterna blefve använda för andra ändamål än hvad med dem nu afsetts.

Emellertid eger staden i de nyprojekterade fabriksomtarna å Sörnäs udde områden, som, uteslutande afsedda för fabriksanläggningar, ligga fullkomligt afskilda från bostäder och därjämte ega förmånen af omedelbar närhet till djup, skyddad hamn, möjlighet till anslutning med järnvägsspår och goda grundförhållanden.

Å något af dessa fabrikskvarter vor gasverket, enligt Kontorets tanke, bättre placeradt än å kvarteret N:o 178 i sjette stadsdelen, så mycket mer som man genom nedläggande af ett hufvudrör under Ö. Chausseen från Sörnäs till staden, omedelbart skulle tillgodose behovet för de snabbt tillväxande och talrikt befolkade 11:te och 12:te stadsdelarne, hvilka snarligen böra, i ordningens intresse, erhålla en rikligare belysning än den nuvarande.

På grund af det anförda får Byggnadskontoret vördsamt föreslå:

att plats för det tillernade gasverket måtte, efter Styrelsens för stadens belysningsverk hörande, reserveras å något af fabrikskvarteren å Sörnäs udde.

Remisshandlingarne återgå härjämte.

G. Idström.

STYRELSEN

FÖR

HELSINGFORS STADS BELYSNINGSVERK.

—♦♦♦—

Helsingfors,

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

den 14 december 1900.

I skrifvelse af den 11 Oktober 1900 har Drätselkammaren anhållit att Styrelsen ville yttra sig rörande ett från stadens Byggnadskontor till Kammaren inkommet förslag att förlägga ett för Helsingfors stad tillernadt nytt gasverk på någon af fabriksomtarna å Sörnäs udde i stället för å kvarteret N:o 178 i sjette stads-

delen, hvilket kvarter Styrelsen i skrivelse till Stadsfullmäktige af den 28 Mars 1900 för ifrågavarande ändamål föreslagit; och får Styrelsen i ofvanberördt afseende anföra följande:

Redan den af 10 personer bestående speciella kommission, hvilken i skrivelse af den 21 Maj 1898 inkom till Kammaren med yttrande och förslag rörande stadens öfvertagande af gasverket, hade den åsigt, att kvarteret N:o 178 i sjette stadsdelen vore mycket lämpligt för anläggande af ett nytt gasverk. Att denna åsigt fullkomligt delades af kommissionens expert, Öfveringenjören Ad. Ahlsell från Stockholms gasverk framgår äfven af nämnda skrivelse. Sedermera har Kammaren erhållit Stadsfullmäktiges bemyndigande att uppdraga åt Öfveringenjör Ahlsell att uppgöra projekt till ett nytt gasverk, att förläggas å berörda kvarter, med hvilket arbete Herr Ahlsell f. n. är sysselsatt — ett arbete som, i förbigående sagdt, blir mer eller mindre värdelöst, om gasverket ej kommer att förläggas på den tillämnade platsen.

Då emellertid den invändning måhända med något berättigande kunde framställas att under de 2 år, som förgått, sedan kvarteret N:o 178 ansågs vara den lämpligaste för ett nytt gasverk, förhållandena förändrats derhän, att någon annan tomt numera vore att föredragas framför kvarteret N:o 178, har Styrelsen ansett sig böra egna Byggnadskontorets förslag en allsidig pröfning. Byggnadskontorets åsigt, att en af fabriksomterna å Sörnäs udde skulle vara fördelaktigare än kvarteret N:o 178 motiveras hufvudsakligast dermed, att man, så vidt möjligt är, borde undvika att placera flera fabriker i 6:te och 7:de stadsdelarna, hvilka, enligt den nya stadsplanen äro afsedda för bostadsanläggningar, samt att byggandet af ytterligare en fabrik å detta område eventuellt skulle nedsätta tomtvärdena i dessa stadsdelar.

Styrelsen skulle gärna vilja gifva byggnadskontoret rätt i dess sätt att se saken, såvida det vore fråga om en fabrik,

1 som komme att lemna mycket rök ifrån sig;

2 som, genom af fabrikationen uppstående buller, komme att störa närboendes ro; eller

3 som komme att placeras så, att den blefve omgifven af de nya stadsdelarnas byggnader.

Men då fallet är

1 att ett tidsenligt bygdt gasverk, i följd af fulländande koksgeneratorugnar, som numera användas, ytterst sällan och då endast under en kort stund, lemnar en obetydlig kvantitet rök ifrån sig;

2 att fabrikationen i ett tidsenligt gasverk försiggår med så ringa buller, att närboende deraf ej kunna störas, samt

3 att kvarteret N:o 178 är beläget i ett hörn af de nya stadsdelarna, begränsadt från dessa genom hamnbanan samt endast genom ett smalt sund skildt från å Munkholmen redan nu befintliga fabriker, hvarigenom verket ej kan kringbyggas eller komma i omedelbar närhet till de nya stadsdelarnas byggnader,

nödgas Styrelsen vidhålla att nya gasverkets förläggande i kvarteret N:o 178 ej kan förorsaka 6:te och 7:de stadsdelarna några olägenheter eller åtminstone icke *sådana* olägenheter, att man därför hade skäl att öfvergifva tanken på att förlägga gasverket på en plats, som i ekonomiska och andra afseenden har stora företräden framför en af fabriksomterne på Sörnäs udde.

I sammanhang härmed må erinras, att nutidens arkitektur, som med små och billiga hjälpmedel kan skapa prydliga byggnader, torde kunna åstadkomma en gasverksanläggning, som i intet afseende behöfver blifva vanprydande för platsen, och utlandet har ju att framvisa en mängd gasverk, som obestriddigen utgöra en prydning för omgifningarna.

Deremot skulle gasverkets förläggande å Sörnäs udde i stället för å kvarteret N:o 178 förorsaka en del ekonomiska och andra nackdelar, af hvilka följande vidröras.

A. Hufvudutloppsledningarnas höga kostnad.

För att komma till klarhet huru kostnaden för hufvudutloppsledningarna från det blifvande nya gasverket stälde sig, om verket förlades på den ena eller den andra af de föreslagna platserna, äro fullständiga, approximativa kostnadsförslag öfver dessa ledningar uppgjorda.

Såsom utgångspunkter för beräkning af ledningarnas dimensioner äro följande använda:

1 att gasverket bygges för en årsproduktion af 5,500,000 m³ (nuvarande tillverkning c:a 1,500,000 m³) pr år, hvaraf följer;

a att maximiförbrukningen pr dygn blir c:a 30,000 m³, och

b att maximiförbrukningen pr timme blir c:a 3,000 m³; samt

2 att tryckförlusten från gasverket till stadens centrum blir c:a 20 m/m vattenpelare.

En fullständigt utförd hufvudutloppsledning från gasverket, förlagdt å *Sörnäs udde*, bör få följande sträckningar och dimensioner och uppgå kostnaderna till nedanstående ungefärliga belopp.

1. Från nya gasverket till Hagnäs torg 600 m/m rör	<i>Smf.</i> 173,900: —
2. Från Hagnäs torg rundt Tölö viken till nuvarande ledningar å Östra Henriksgatan 450 m/m rör	„ 202,700: —
3. Från Hagnäs torg till Senatstorget 400 m/m rör	„ 81,800: —
4. Från Senatstorget genom stadsdelen söder om S. Esplanad- gatan 300 m/m rör	„ 58,600: —
	Summa <i>Smf.</i> 517,000: —

Förlägges nya gasverket å *quarteret N:o 178* samt nuvarande och blifvande nya stadsdelar skola få lika eller ungefär samma tillgång på gas, som med före-

stående hufvudutloppsledningar kan påräknas vid gasverket förlagdt å Sörnäs udde, blifva sträckningarna, rördimensionerna och kostnaderna följande:

1. Från nya gasverket till S. Esplanadgatan 600 och 500 m/m rör	<i>Imf.</i>	175,300: —
2. Från S. Esplanadgatan till nuvarande hufvudledningar i Ö. Henrikskatan 350 m/m rör	„	12,900: —
3. Från S. Esplanadgatan till Senatstorget 400 m/m rör	„	35,000: —
4. Från Senatstorget till Hagnästorg 300 m/m rör	„	60,800: —
5. Från Hagnäs torg 800 meter utåt Östra Chaussén 200 m/m rör	„	22,600: —
6. Hagnäs torg 750 meter å vägen utmed Tölö viken 150 m/m rör	„	17,700: —
7. Från nuvarande hufvudledningar å Östra Henrikskatan 1,400 meter utåt Vestra Chaussén 300 och 200 m/m rör	„	48,000: —
	Summa <i>Imf.</i>	372,300: —

Af förestående kostnadsuppgifter synes, att fullständiga hufvudutloppsledningar, från hvilka hela staden i en framtid, genom biledningar, kan få gas, blifva c:a 144,000 mark dyrare, om gasverket förlägges å Sörnäs udde, än å den andra föreslagna platsen.

Men skulle man ej finna det nödigt att redan från början utföra hufvudutloppsledningarna i hela deras utsträckning *blir placeringen å Sörnäs udde i stället för å kvarteret N:o 178 i nedanstående fall dyrare med följande belopp.*

1. Om endast nuvarande hufvudledningar i Östra Henrikskatan skola sättas i förbindelse med nya gasverket	<i>Imf.</i>	188,400: —
2. Om i punkt 1 upptagna förbindningen samt förbindningen med Senatstorget skall utföras	„	235,200: —

Man ser här af att det är mycket beaktansvärda differenser i kostnaden för rörledning vid gasverkets placering å de olika platserna.

Förlägges gasverket å kvarteret N:o 178, komma ledningarna till stadens centrum att gå genom tätt bebyggda stadsdelar, der de genast kunna blifva till nytta genom att förbättra det nuvarande låga gastrycket. Derefter kan i den mån de olika nya stadsdelarna vid östra och vestra chausséerna visa sig få behof af gas, utsträckning af ledningarna ega rum.

Får gasverket deremot sin plats på Sörnäs udde, måste genast grofva ledningar läggas genom glestbebyggda stadsdelar utan att tillfälle lämnas staden att i mån af behof utföra desamma.

Styrelsen anser, att det, som här anförts rörande dels hufvudutloppsledningarnas dryga kostnader, dels de stora kostnadsdifferenser som uppstå i de olika fallen och dels ledningarnas sträckningar genom mer eller mindre tätt bebyggda stadsdelar är af största vikt för bestämmandet af å hvilken af de föreslagna platserna, det nya gasverket bör förläggas.

B. *Kontor och Koks försäljning.*

Förlägges gasverket å kvarteret N:o 178 kan hela administrationen samt koks försäljningen och koksupplaget få sin plats på gasverket.

Kommer gasverket deremot att läggas å Sörnäs udde, kan administrationen i sin helhet ej gerna förläggas der. Administrationen blir sålunda i det fallet delad, hvilket medför ej allenast olägenheter utan äfven kostnader för större personal, kontor i staden etc. Koks försäljningen måste också delvis försiggå i staden, der ett kokslager för minutförsäljningen måste anordnas. Således äfven här olägenheter, svårigheter vid kontrollen samt kostnader.

Till hvilka belopp kostnaden för administrationens förläggande på 2 ställen, kokslagret i staden etc. komme att uppgå, kan f. n. ej uppgifvas. Att de ej blefvo alldeles obetydliga är gifvet.

C. *Grundens beskaffenhet på de olika platserna.*

Enligt af Byggnadskontoret gjorda jordborrningar å de delar af fabriksstomterna å Sörnäs udde, hvarest gasverket eventuelt skulle kunna förläggas, d. v. s. å kvarteren N:o 278, 279, 281 och 282, eller delar af dessa, variera afstånden från jordytan till fast botten från 0 till 11,5 meter.

De mellan jordytan och den fasta grunden varande jordlagren torde ej vara af den beskaffenhet, att ett gasverk med tunga gasklockbassiner, retortugnar m. m. kunde byggas å desamma. Dyrbara pålningsarbeten måste därför företagas, om gasverket skall placeras derstädes.

Förlägges gasverket å kvarteret N:o 178 erhålles der en fast berggrund. Vidt omfattande planeringsarbeten måste visserligen företagas för att få platsen lämplig till bebyggande. Till hvilket belopp kostnaden för denna planering komme att uppgå, kan f. n. innan projekten för gasverket äro utarbetade, ej uppgifvas. Efter allt att döma torde dock planeringen å N:o 178 blifva billigare än planeringen och den konstgjorda byggnadsgrunden å Sörnäs udde. Äfven bör man beakta att de fördelar en fast berggrund medför för ett gasverk med dess tunga gasklockbassiner m. m. äro ovärderliga. Särskildt vid utvidgningen af ett gasverk är en fast, naturlig byggnadsgrund af största betydelse och värde. Många å dålig grund byggda gasverk ha i följd af vid utvidgningsarbetena företagna pålningar fått vidkännas mycket dryga kostnader samt andra betydande olägenheter af de skador, som dervid uppstått genom dallringar i och förskjutningar af den gamla konstgjorda grunden. Det nuvarande gasverket i Helsingfors är ett talande exempel på, hvilka olägenheter och kostnader dålig byggnadsgrund kan förorsaka en sådan anläggning.

D. *Koltillförsel till gasverket.*

Båda de föreslagna platserna befinna sig i närheten af djup hamn, hvarjemte jernbanor, å hvilka kolen kunna transporteras, stryka utmed båda dessa platser. Härvid är dock att märka, det Sörnäs hamn tillfryser tidigare och öppnas se-

nare på våren för trafik än Sandvikshamnen samt att all isforcering till förstnämnda hamn, sedan Södra hamnen isbelagts, är förbjuden.

Platsen å Sörnäs udde har också den olägenheten, att jernvägsspåren, som stryka utmed densamma, gå på en hög bank. För att få in jernvägsspår på gasverkstomten måste desamma antingen läggas på en bank eller ock på en viadukt af jern. Vid första påseendet skulle det synas vara en fördel att få in kolen i kolhusen på sådan höjd, att de direkt kunde störtas från vagnarna in i kolhusen. Betraktar man saken närmare skall man dock finna att det blefve en ganska dyr affär att bygga en så stark jernbro — en bank vore i många afseenden olämplig — in på gasverkstomten, samt genom kolhuset, att lastade jernvägsvagnar skulle kunna transporteras på densamma. Nu för tiden kan ett kolhus fyllas med kol på mycket billigare sätt genom användande af elevatorer och transportband. Men äfven detta senare jernförelsevis billiga sätt att fylla ett kolhus kräfver dock så stora kostnader, att ett gasverk måste ha en viss storlek för att någon ekonomisk fördel framför att för hand intransportera kolen från å gårdsplanen stående jernvägsvagnar, skall kunna vinnas. Då det med visshet kan sägas, att många år ännu förgå, innan Helsingfors gasverk får sådan konsumtion, att en mekanisk anordning för intagning af kolen i kolhuset blir ekonomiskt fördelaktig och, så vidt nu kan ses, en brygganläggning från den nuvarande jernvägsbanken blir betydligt dyrare än ett sådant mekaniskt intagningssätt, så måste det betraktas som en nackdel för platsen å Sörnäs udde, att om gasverket förlägges der, man genast skulle vara nödgad att nedlägga en mängd pengar på dyra anläggningar för kolens intransportering i kolhuset.

Förlägges deremot gasverket å kvarteret N:o 178 i sjetta stadsdelen, kunna jernvägsspår från hamnbanan erhållas utan att några onödigt dyrbara anordningar redan från början behöfva vidtagas.

E. *Ett blifvande elektricitetsverks byggande å samma plats som nya gasverket.*

Styrelsen har redan i sin skrivelse till stadsfullmäktige af den 28 mars 1900 förutsatt, att platsen för det nya gasverket blefve utsedd till så stort omfång att äfven ett elektricitetsverk för staden kunde derstädes anläggas. En dylik anordning skulle nämligen medföra beaktansvärda fördelar icke allenast för admintstrationen utan äfven i följd deraf att, om ånga komme till användning såsom drifkraft, den för ångans alstring rökfria koksen funnes på platsen.

Vidare har Styrelsen tänkt, att ett blifvande elektricitetsverk borde anordnas med accumulatorer samt att sålunda likritad ström skulle serveras blifvande abonnenter. Då det är önskvärdt, att ett elektricitetsverk för likritad ström ligger så centralt som möjligt inom belyningsområdet, vore det af vikt, att det nya verket finge ett något så när centralt läge. Äro omständigheterna sådana, att lämplig tomt för ett elektricitetsverk ej kunde erhållas å sådan plats, att verket direkte kunde lemna likritad ström till stadens centrala delar, måste den utvägen tillgripas, att en

s. k. primärstation bygges å den afsides belägna tomten samt att å denna högspända växel- eller trefasströmmar alstras och härifrån ledes till en eller flera s. k. understationer, der den högspända strömmen förvandlas till lågspänd, likritad ström.

En elektrisk anläggning med primär och sekundär stationer är gifvetvis betydligt dyrare än en anläggning för direkt ström, men mångenstädes i utlandet, nu senast i Stockholm, har man i brist på lämpliga tomter eller i följd af centralt belägna tomters dyrhet äfvensom af andra orsaker, måst tillgripa denna utväg.

Äfven Helsingfors torde i följd af sin utsträckning vara hänvisad till denna utväg, men en fördel vore det ju att en sådan utväg ej behöfde anlitas förr än nödigt är.

Förlägges elektricitetsverket på Sörnäs udde, kunna ej de centralare delarna af staden upplysas med mindre än att å Sörnäs bygges en primärstation samt en eller flere sekundärstationer placeras mera centralt i staden.

Ett elektricitetsverk förlagdt å kvarteret N:o 178 kan däremot direkt förse en del af stadens centralare delar med ström utan tillhjälp af sekundärstation. Till hvilken utsträckning detta kan ske, är ännu ej fullt utbredt, då vidlyftiga, ännu ej utförda beräkningar å ledningsnätet m. m. äro härför bestämmande.

Att man å denna senare plats kan bygga ett elektricitetsverk för direkt leverans till stadens mera centralt belägna delar är ytterligare en sak, som talar till densammas fördel.

En ganska betydelsefull fördel ligger derjemte deri, att man på denna plats för både gas- och elektricitetsverket har god tillgång på vatten, hvaraf elektricitetsverket för kondensationen förbrukar stora massor. För att få god tillgång på vatten å Sörnäs udde torde en grof, flere hundra meter lång ledning behöfva dragas från hafvet, medförande en ej obetydlig kostnad.

Ofvanstående utredning i denna fråga torde tydligt visa, att många tungt vägande skäl tala för, att kvarteret N:o 178 i sjetta stadsdelen är för ett gas- och elektricitetsverksbygge betydligt att föredraga framför den af byggnadskontoret föreslagna platsen å Sörnäs udde; och har Styrelsen därför all anledning att vidhålla sin framställning om att kvarteret N:o 178 i sjetta stadsdelen snarast möjligt måtte utses till plats för stadens blifvande belysningsanläggningar.

Remisshandlingarna återgå härjemte.

Helsingfors den 14 december 1900.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

V. Montgomery.

Yttrande, afgifvet af styrelsen för stadens belysningsverk i fråga om inrättande och underhåll af elektrisk belysning för staden.

STYRELSEN

FÖR

HELSINGFORS STADS BELYSNINGSVERK.

Helsingfors,

den 24 Januari 1901.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Vid sammanträde den 28 november 1899 hafva Herrar Stadsfullmäktige åt Styrelsen uppdragit att till Fullmäktige inkomma med yttrande derom „huruvida och i hvilken omfattning staden bör inrätta och underhålla elektrisk belysning“. Ehuru Styrelsen nogsamtt insett att öfvertagandet af den elektriska belysningen i staden genom inrättande af eget kommunalt elektricitetsverk derstädes är en fråga, som med det snaraste borde komma på dagordningen, har Styrelsen i följd deraf att densamma under den första tiden af dess verksamhet nödgats egna all sin omsorg åt gasverksdriften och dermed i samband stående omständigheter icke kunnat tidigare fullgöra det af Herrar Stadsfullmäktige i ofvanberördt afseende meddelade uppdraget. Men sedan Styrelsen numera tagit sagda uppdrag i öfvervägande, får Styrelsen vördsamt i ämnet anföra följande.

Främst anser sig Styrelsen böra delgifva Stadsfullmäktige det hufvudsakliga af hvad Styrelsen inhemtat rörande den elektriska belysningen i några af utlandets större städer, i hvilket afseende följande må anföras:

Stockholm.

Denna stad har för närvarande en elektrisk station för likriktad ström med en kapacitet af c:a 1,500 hästkrafter, belägen vid Regeringsgatan. Dessutom finnes i staden, emellan broarne, ett privat bolag tillhörigt elektricitetsverk, som tillåtits draga ledningar öfver gatorna emellan husen samt på några ställen jemväl nedlägga ledningar i gatan. Dessa rättigheter äro dock provisoriska och är bolaget i följd deraf skyldigt att vid anfordran slopa samtliga ledningar samt inskränka sin verksamhet endast inom det kvarter, hvarest dess central är belägen — något som utan särskildt tillstånd i den svenska hufvudstaden torde till-

komma äfven andra likartade blockstationer. Enär stationen vid Regeringsgatan visade sig vara alldeles för obetydlig för att ens närmelsevis tillfredsställa det växande behovet, ingick Gasverksstyrelsen den 10 februari 1899 till Stadsfullmäktige med framställning om uppförande af ett elektricitetsverk med två maskiner för likriktad ström, hvilken inrättning beräknades medföra en kostnad af 4,890,000 kronor. Emellertid uppstod derefter fråga om att drifva elektricitetsverket i Stockholm med vattenkraft från antingen Elfkarleby eller Forssa vattenfall i Dalelven. Realiserandet af denna plan emotsågs likväl komma att draga ut på tiden, men dessutom ansågs en ångcentral i sjelfva staden vara nödvändig för att utgöra reservstation för det fall, att den 150 å 170 kilometer långa luftledningen från resp. vattenfall till Stockholm komme i olag. De approximativa kostnaderna för vattenkraftsstationen vid Forssa blefvo af Gasverksstyrelsen beräknade till 5,843,000 kr. och kostnaderna för kraftöfverföringen från Forssa till Stockholm till 4,062,000 kr. eller sammanlagt 9,905,000 kr. Anläggningen i Stockholm åter beräknades sålunda att ångcentralen, placerad i Hjorthagen, skulle

kosta	Kr. 3,373,000: —
högtensionsnätet	„ 615,000: —
4 understationer	„ 2,856,000: —
likströmsnätet	„ 1,010,000: —
servisledningar, mätare etc.	„ 185,000: —
	<hr/>
	eller inalles Kr. 8,039,000: —

Vid sammanträde den 1 juni 1900 godkände Stadsfullmäktige kostnaden för ångcentralen Kr. 3,373,000: — och anslogo för arbetets omedelbara påbörjande Kr. 300,000: — hvarjemte åt Gasverksstyrelsen uppdrogs att inkomma med definitivt förslag för understationer och ledningsnät samt att skrida till närmare underhandlingar om vattenkraften.

Köpenhamn.

Staden har eget elektricitetsverk och meddelar ej tillstånd åt andra att nedlägga ledningar uti eller draga dylika öfver gator. Produktionen utgjorde 2,475,960 kilovatt år 1899 mot 1,980,975 kilovatt år 1898 samt utvisade sålunda en ökning af ungefär 25 % för 1899.

Elektrisk energi användes år 1899:

till offentlig belysning	50,303 kw.
„ spårvägsdrift	483,238 „
„ enskild förbrukning	1,761,386 „
„ stationsförbrukning, experiment, förlust etc.	181,033 „
	<hr/>
	Summa 2,475,960 kw.

Inkomsterna från elektricitetsverket uppgingo till Kr. 810,219: 18 och utgifterna till Kr. 268,655: 55, hvadan affären lemnade ett öfverskott af Kr. 541,563: 63. Häraf användes till

ränta och amortering	Kr. 235,080: 57
och till utvidgningar	„ 175,082: 93

i följd hvaraf det rena öfverskottet utgjorde Kr 131,400: 13. I kapital hade staden den 31 december 1899 i affären nedlagt Kr. 5,708,388: 21. Afgifterna för belysningen belöpte sig till dels 50 och dels 36 öre samt för ström till motorer och spårvägsdrift till resp. 40 å 15 öre.

Berlin.

Uteslutande rättighet att genom ledningar uti gatorna i staden leverera elektrisk belysning och kraft åtnjuter bolaget Aktien Gesellschaft Berliner Electricitätswerke, (tidigare benämndt Städtische Electricitätswerke), som för denna rättighet erlägger till staden 10 % af sin bruttoinkomst. Af den nettovinst, som öfverstiger 6 % å aktiekapitalet, skall staden ytterligare erhålla 25 %, hvaremot återstoden kan utdelas åt aktionärerne. Sålunda tillföll staden år 1899 resp. Rmk 897,029: 32 och 651,837: 90 eller inalles Rmk 1,548,867: 22, medan aktionärerne erhöillo 10 % å aktiekapitalet. Hela det rena vinstbeloppet utgjorde Rmk 2,810,341. Genom nedsättning af afgiften till 30 pfennige för belysning och 16 pf. för kraft steg förbrukningen för 1899 med 53 % mot 1898 och totalinkomsten uppgick till Rmk 9,783,867. Ökningen å förbrukningen och efterfrågan var så enorm att bolaget såg sig föranlåtet att i och för nya utvidgningar höja sitt aktiekapital med Rmk 6,300,000. Bolagets kontrakt med staden torde vara afslutadt för en tid af 30 år med rätt för staden att tillösa sig elektricitetsverket efter 10 år med $166\frac{2}{3}$ %, 15 år med 150 %, 20 år med $133\frac{1}{3}$ %, 25 år med $116\frac{2}{3}$ % och 30 år med 100 % af för tiden gällande taxeringsvärde. Detta värde är emellertid så högt att staden, så gerna den än önskade det, numera icke torde kunna öfvertaga sagda verk.

Hamburg.

I denna stad har leveransen af elektrisk belysning och kraft öfverlåtits åt Electricitäts Aktiengesellschaft, vormalt Schuckert & C:o, hvarjemte Electricitäts Aktiengesellschaft vormalt W. Lahmeyer & C:o tillkommer rätt att leverera endast kraft. Några officiela uppgifter om dessa bolags verksamhet äro icke tillgängliga, men enligt hvad Styrelsen privatim inhemtad torde för belysning och kraft till staden erläggas $15\frac{1}{5}$ % af bruttoinkomsten samt för spårvägsdrift 20 %; och uppgick stadens sålunda förvärfvade inkomst för år 1899 till Rm. 514,000.

Leipzig.

För uteslutande rättighet att leverera elektrisk belysning och kraft erlärger bolaget Leipziger Elektrizitätswerke till staden $16 \frac{2}{3} \%$ af sin bruttoinkomst, i följd hvaraf staden för år 1899 erhöi en inkomst af Rmk 107,416:37.

I sammanhang härmed må omnämnas att af Tysklands större städer bland andra Bonn, Bremen, Breslau, Danzig, Darmstadt, Dresden, Frankfurt a/M., Halle, Köln, Königsberg, Lübeck, München och Nürnberg äro innehafvare af egna elektricitetsverk.

Såsom af ofvanstående uppgifter framgår hafva elektricitetsverken visat sig vara synnerligen vinstgifvande företag; och torde man äfven i denna omständighet finna den förnämsta orsaken dertill att större städer allt allmännare begynt anlägga egna elektricitetsverk. Men dessutom förefinnas en mängd andra skäl, som äro egnade att förmå stadskommuner att inlåta sig på dylika företag. Sålunda må erinras hurusom en kommun i regeln utför en sådan anläggning bättre i följd deraf att kommunen, som icke är bunden af någon koncession, lättare och billigare kan anskaffa för anläggningen erforderliga medel än privata bolag, hvilka måste icke allenast af kommunen förskaffa sig koncession på viss tid och bestämda vilkor, utan ock taga hänsyn till aktionärers eller andra intressenters berättigade anspråk på att företaget omedelbart lönar skäligen ränta för deri nedlagda penningar. Dessutom är kommunen bättre i tillfälle att draga fördel af konkurrensen emellan leverantörerna på grund af sin bättre ekonomiska position. Det torde äfven vara oomtvistligt att de kommunala elektricitetsverken i allmänhet, beträffande ändamålsenlig anläggning samt regelmässig drift, stå vida högre än privata dylika.

Vidare må framhållas den stora fördel staden har af att själf utföra det till den elektriska anläggningen hörande, vidt utgrenade ledningsnät, som förläggas i gatorna. Detta arbete ordnas nämligen ändamålsenligast af samma myndigheter, som hafva att bestämma öfver stadens gas-, vatten- och kloakledningar. Och skulle Helsingfors stad inrätta eget elektricitetsverk, tror sig Styrelsen hafva anledning förutsätta att derefter privata belysningsbolag icke finge för sina ledningar förfoga öfver stadens gator utan att dessa uteslutande komme att upplåtas för det kommunala elektricitetsverkets ledningar. De svårigheter ett motsatt förhållande komme att medföra hafva redan tidigare framhållits af stadens Drätselkammare, som uti sitt till Stadsfullmäktige den 18 maj 1899 afgifna betänkande i frågan om Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolags koncessionsansökan anför följande beaktansvärda uttalanden: „Med det starka anlitande af stadens gator för underjordiska ledningar i och för förbruks- och affallsvatten samt gas äfvensom spårvägskablar m. m. är det knappast tänkbart att de ännu ytterligare kunde

upplåtas för huru många som helst konkurrerande elektriska belysningsbolag, hvilka droge sina hufvudledningar till husen vid gatorna tvärs öfver desamma till höger och venster. Hvilket nät och virrvarr af elektriska ledningar skulle ej härigenom uppstå i gatorna och männe, med afseende å gårdsegarenes åliggande att underhålla gatubeläggningen, ett dylikt förfarande kunde betecknas ens som tillständigt. Redan bortgifvandet af en dylik rätt åt ett enda privat bolag saknar enligt Drätselkammarens förmenande icke sina betänkligheter“. Att deremot elektriska blockstationer, afsedda för leverans af belysning eller kraft inom en gård eller ett helt kvarter, fortfarande finge inom staden af privata personer anläggas, anser Styrelsen för gifvet, dock under förutsättning att stadens gator derigenom icke tagas i anspråk.

En icke oväsentlig fördel skulle tillskyndas staden derigenom att densamma kunde genom öfvertagande af den elektriska belysningen i staden försäkra sig mot en skadlig konkurrens för gasförbrukningen.

Derjemte må erinras hurusom elektricitetens användning till fasta elektromotorer för den industriela verksamheten i en del städer haft stor betydelse och med säkerhet kan påräknas med tiden blifva allt vidsträcktare, sedan elektromotorer begynt allt allmännare och med stor fördel användas i den mindre industrins tienst. Och emedan staden icke bör förbise de indirekta fördelar, som en inom samhället uppblomstrande industri tillför detsamma, ligger det i stadens intresse att så begå att elektrisk ström derstädes levereras till så billigt pris som möjligt. Detta syfte ernås säkrast sålunda att staden sjelf inrättar ett elektricitetsverk, ty derigenom har staden i sin makt att reglera priset på strömmen utan att vara bunden af ett för en längre följd af år afslutadt kontrakt med enskilde.

Ett elektricitetsverk i en stad öfvergår vanligen till ett monopol. Men ett monopol bör enligt de fordringar nutiden kräfver helst tillkomma staten eller kommunen. Det har äfven visat sig att då någon kommun under senare tider af en eller annan orsak öfverlätit ett monopol åt enskilde, t. ex. ett gasverk eller elektricitetsverk, kommunen inom kort begynt sträfva till att sjelf omhändertaga anläggningen, hvilket emellertid ofta mött stora svårigheter. Men om detta engång är fallet, så är det otvifvelaktigt i alla afseenden fördelaktigast för kommunen att omedelbart sjelf inrätta och bedrifva dylika anläggningar.

Äfven om samtliga medlemmar af kommunen icke kunna komma i direkt åtnjutande af de förmåner elektriciteten medför, bör å andra sidan ihågkommas att skattebördan genom sådana lukrativa företag, som ett elektricitetsverk är, i väsentlig mån kan nedbringas. Någon risk har väl ansetts vara förenad med ifrågavarande företag i följd af elektroteknikens ständiga framsteg, men dessa framsteg ske dock icke så brådstörtadt att man därför behöfver hysa synnerlig farhåga för omstörtningar och kapitalförluster, i synnerhet om — såsom naturligt är — tillbörligt förutseende vid verkets anläggande och nödig försigtighet vid dispositionen af årsvinsten iakttagas.

I betraktande af alla dessa omständigheter anser sig Styrelsen icke böra tveka att hos Stadsfullmäktige föreslå att staden genom anläggande af eget elektricitetsverk bereder sig och sina inbyggare tillgång till elektrisk belysning och kraft i sådan omfattning att staden i dess helhet deraf kan betjena sig. Skulle Herrar Stadsfullmäktige godkänna sagda förslag, påkallar ärendet sjelffallet närmare utredning, ritningar, kostnadsförslag, möjligen studier i ämnet å utrikes ort m. m. Enär uppgörandet af approximativt förslag och dess granskning torde kräfva en tid af omkring ett år samt utarbetandet af definitiva ritningar och arbetets utförande taga i anspråk ungefär tre år, torde staden i ingen händelse kunna hafva elektricitetsverket i gång förrän tidigast efter fyra år.

På grund af hvad Styrelsen i förestående måtto framhållit får Styrelsen vördsamt hemställa:

att Herrar Stadsfullmäktige i princip ville uttala sig derhän att Helsingfors stad, såsnart dess finansiella läge sådant tillåte, borde anlägga eget elektricitetsverk för alstrande af såväl lyse som kraft och detta i sådan omfattning att stadens och dess inbyggares behof af elektrisk ström derigenom blefve tillgodosedt; samt

att Herrar Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Styrelsen att gå i författning om utarbetande af ett fullständigt förslag till företags realiserande och tillåta Styrelsen att för ändamålet af gasverkets medel använda ända till femtontusen mark.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

*Helsovårdsnämndens utlåtande beträffande förslaget till
ny byggnadsordning för särskilda tomter i sjunde stadsdelen.*

HELISOVÅRDSNÄMNDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors

den 19 december 1900.

Till Stadsfullmäktige.

N:o 80.

Uti skrifvelse för den 19 november innevarande år har Stadsfullmäktiges Beredningsutskott anmodat Nämnden att inkomma med utlåtande öfver det betänkande och förslag, som ett af Stadsfullmäktige tillsatt utskott afgifvit i ärendet angående ny byggnadsordning för särskilda tomter i sjunde stadsdelen. Då Nämnden beträffande några stadganden i berörda förslag hyser en från utskottets mening afvikande åsigt, anhåller Nämnden här nedan få framhålla sina anmärkningar i den ordning paragraferna ingå i förslaget.

§ 1. Bestämningen att de genom kvarteren löpande gränderna skola anläggas och underhållas genom stadsmyndigheternas försorg, men på tomtegarenes bekostnad, synes Nämnden vara obekvämlig såväl för de enskilda tomteägarna, som för staden, och afviker dessutom från de af myndigheterna hittills följda principerna att till bebyggande upplåta blott sådana tomter, som gränsa intill färdigt planerade gator. De ifrågasatta gränderna äro visserligen ej afsedda att upplåtas för allmän trafik, men, då desamma skola begagnas för infart till hvarje enskild tomt i kvarteret, möjligen med undantag af hörntomterna, för hvilka anordnandet af en gemensam infartsgränd synes ofördelaktigt, äro de dock att betrakta såsom allmänningar, öfver hvilka den enskilda gårdsegaren icke bör ega bestämmanderätt. På dessa grunder anser Nämnden för sin del att staden ej allenast borde utföra grändernas planering, utan äfven bekosta arbetet, hvilka kostnader dock böra tagas i betraktande vid tomternas värdering och försäljning. Deremot kunde i enlighet med nuvarande praxis såväl underhållsskyldigheten som den eventuella asfalteringen åligga respektive gårdsegare. Vid §:ns andra moment tyckes det Nämnden att till grändernas betäckning borde få användas icke endast asfalt utan äfven annat ämne blott detsamma med afseende å lättheten att rengöra

kunde med asfalten likställas. På grund af nu anförda förslag till förändringar och tillägg borde § enligt Nämndens åsigt erhålla följande lydelse:

„De genom kvarteren löpande gränderna, hvilka afse att bereda tillträde till tomternas baksidor, anläggas genom stadsmyndigheternas försorg. Dessa gränder böra till hela sin bredd asfalteras eller betäckas med annat ämne, som med lätthet kan rengöras.“

Vid § 4 och dess senare moment anser Nämnden att orden „och d“, genom hvilka hänvisas till moment 3 § 31 i gällande byggnadsordning, där bestämmelser ingå angående mindre afträden, borde från förslaget bortlämnas, emedan ingen hygienisk olägenhet torde kunna påstås uppkomma genom uppförande af mindre afträden och emedan stora afträden å ifrågavarande tomter antagligen skola visa sig onödiga, då ju tomterna äro afsedda för endast ett hushåll hvarje.

Vid § 5 att, emedan djupet af åtskilliga af ifrågavarande tomter är så stort att det väl tillåter anbringande af förgårdar utanför byggnaderna, borde tomteägarene vara berättigade att, der tomtens djuplek det tillåter, indraga byggnaden ett visst antal meter — enligt Nämndens åsigt fem — inpå tomten samt såväl af hygieniska skäl som för trefnadens skull förse den sålunda uppkommande förgården antingen med planteringar eller ock grusbelägga densamma.

Emellertid är det af vikt såväl för staden som för den enskilde tomteägaren att intrycket af förgården icke störes af ful omgifning, hvilket otvifvelaktigt blefve fallet om icke den enskilde tomteägaren erhöle vissa rättigheter, men också ålades vissa skyldigheter, beträffande angränsande byggnaders mot hans förgård (eventuellt) vettande brandmurar. Enligt Nämndens mening borde dessa brandmurar arkitektoniskt behandlas i stil med gatufasaden för den gård, hvartill de höra, för att icke ändamålet med förgården må till stor del förfelas och det hela förete en mindre tilltalande anblick. Kostnaden för brandmurens utsmyckning borde naturligtvis drabba egaren af förgården, men om egaren af brandmuren af en eller annan orsak skulle anhålla och äfven få rätt att öppna fönster åt förgården synes brandmurens prydnad böra bekostas af honom derest annorlunda parterna emellan ej öfverenskommit.

Såsom allmän regel för förgårdar borde fastställas att desamma böra mot gatan prydligt inhägnas.

Bestämningen i senare delen af ifrågavarande §, att uthusen böra byggas vid inre tomträns, synes kunna leda derhån att uthusen placeras vid gränsen emellan tomterna. Enligt Nämndens mening vore det dock ur hygienisk synpunkt lämpligare om uthusen, såvidt möjligt, uppfördes närmare gränsen till gränden emellan tomterna för att komma så långt som möjligt från boningshusen.

På grund af ofvan omförmälda förhållanden borde ifrågavarande § enligt Nämndens mening stiliseras sålunda:

„Boningshus får byggas antingen i tomtens gatlinie eller också på ett afstånd af fem meter derifrån inpå tomten.

Genom byggnadens indragning på tomten uppkommen förgård skall hållas i prydligt skick antingen medels planteringar eller grusbeläggning. Förgården möjligen omgifvande brandmurar skola af tomtegaren på egen bekostnad arkitektoniskt behandlas i stil med gatufasaden till den byggnad, hvartill brandmuren hör. Önskar och erhåller egare till emot förgård vettande hus rätt att öppna fönster i sin brandmur mot förgården, må kostnaderna för brandmurens prydnade bero på ömsesidig öfverenskommelse.

Uthus må hufvudsakligast byggas på bakre delen af tomten närmast gränsen emot gränden.“

Vid § 6 borde, för att tomterna icke blefve bebyggda till större del än ur hygienisk synpunkt lämpligt är, såsom ett tredje moment tilläggas: „Den del af tomten, som åtgår till gränden, medräknas icke vid bestämmandet af den tomtareal som får bebyggas“.

Vid § 11: att denna § borde ställas i öfverensstämmelse med hvad fackklubben för arkitektur för byggnader af den beskaffenhet §:n afser föreslagit och således erhålla följande lydelse: „Yttre taklist må anbringas af trä. Dock bör härvid iakttagas att taklisten blir isolerad genom utspringande brandmur från angränsande byggnad och genom ett en half ($\frac{1}{2}$) stens tegelskikt från vinden.“

På Helsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

Komitébetänkande angående plan för utarbetande af ett historiskt-statistiskt arbete öfver städernas i Finland kommunalförvaltning under åren 1875—1899.

Vid Stadsfullmäktiges i Helsingfors sammanträde den 6 December 1898 föredrogs en af Fullmäktiges beredningsutskott inlemnad skriftlig framställning sålydande:

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Den 8 december detta år hafva tjugufem år förflutit sedan den dag då förordningen angående kommunalförvaltning i stad, antagen af Finlands Ständer och af Hans Kejsrerliga Majestät stadfästad, blef till efterrättelse utfärdad.

Denna lagstiftningsåtgärd, genom hvilken städernas förvaltning, som därförinnan ankommit å Magistraten under en för det mesta endast konsultativ medvärkan af borgerskapet och stadsäldste, blef ordnad enligt den medborgerliga själfstyrelsens grundsatser, utgör utan tvifvel en af de viktigaste reformer som i det finska samhällslifvets organisation vidtagits. Städernas utveckling sedan den nya kommunalförfattningen den 1 januari 1875 trädde i tillämpning bär vittne därom att ifrågasvarande reform var grundad på riktiga tankar och att medborgarne förmått uppbära dess syften.

Genom forskning i officiella statistiska publikationer och tidningspressen kunna ganska rikhaltiga upplysningar om städernas utveckling vinnas. Men fullständigare, öfverskådligare och lärarikare skulle bilden af städernas förvaltning och förkofran under denna period framträda, om alla de viktigare dragen däraf blefve enligt autentiska källor sammanställda i ett verk enkom egnadt åt en teckning af Finlands städer 1875—1899.

Beredningsutskottet tillåter sig därför vördsamt föreslå, att Helsingfors Stadsfullmäktige ville besluta att på den 25:te årsdagen af kommunalförfattningens för städerna utfärdande aflåta till samtliga öfriga städer i landet en uppmaning att förena sig om hugfästandet af det första kvartsekel hvarunder städernas nuvarande förvaltningssystem varit gällande och i sådant afseende samvärka för utgifvandet af ett historiskt-statistiskt arbete, hvori Finlands städers förvaltning och utveckling under åren 1875—1899 skulle skildras.

Därest detta förslag, såsom man kan hoppas, i princip vinner öfriga städers bifall, skulle en närmare plan för arbetet här uppgöras samt tillställas en hvar af de öfriga städerna till ledning för sammanbringandet af det material, hvilket borde hitsändas för att bearbetas af den eller de personer som af Helsingfors Stadsfullmäktige skulle med värkets redaktion ombetros.

Att på förhand närmare beräkna kostnaderna för detta värk, hvilket naturligtvis borde utgifvas på landets båda språk, torde falla sig svårt. Men om denna kostnad fördelas på samtliga städer efter skäligen grunder, förslagsvis i proportion till hvarje stads totala utgiftsbudget för år 1899, böra de skilda anparterna blifva relativt så ringa att denna kostnad väl icke på något håll torde hindra anslutning till förslaget.

Helsingfors den 5 december 1898.

På Beredningsutskottets vägnar:

L. Mechelin.

Sedan Stadsfullmäktige, hvilka enhälligt omfattade det i skrifvelsen framtälda förslaget, försäkrat sig om stadsfullmäktiges i landets öfriga städer medverkan till åstadkommande af det föreslagna historiskt-statistiska arbetet öfver städernas kommunalförvaltning under de sistförflutna tjugufem åren, öfverlemnade Fullmäktige vid sammanträde den 17 Oktober 1899 åt en komité, bestående af under-teknade, att utarbete förslag till plan för åvägbringande af sagda arbete.

Vid fullgörandet af detta uppdrag har hos komitén främst kommit i betraktande de synpunkter, på grund af hvilka en så vidt möjligt tillfredsställande disposition af ämnet lämpligast kunde ernås. Då komitén härvid förutsatt att endast den eller de personer, som erhållit uppdraget att redigera arbetet och i sådant afseende genomgått hela det tillbudsstående materialet, i sista hand äro fullt kompetenta att bedöma den för vinnandet af en på en gång öfverskådlig och allsidig belysning af ämnet lämpligaste uppställningen af detsamma, är den af komitén nedan framlagda plan mera att betrakta såsom en ledning för insamlandet och ordnandet af materialet, än såsom ett rättesnöre för arbetets slutliga utförande.

För att kunna motsvara de fordringar, som på ett arbete af ofvanantydd art kunna ställas såväl i afseende å ämnets behandling som i afseende å detaljuppgifternas tillförlitlighet, torde detsamma enligt komiténs tanke lämpligast böra fördelas i tvenne hufvuddelar, nämligen en textafdelning och en afdelning bilagor, såsom förteckningar, tabeller m. m. I den förra skulle gifvas en så vidt möjligt öfverskådlig och korrekt bild af städernas inre lif och allmänna betydelse

under ifrågavarande epok; i den senare åter de detaljuppgifter, som för en noggrann belysning af det i textafdelningen behandlade ämnet äro nödvändiga.

Textafdelningen borde föregås af en inledning, uti hvilken i hufvuddrag skulle framställas de finska städernas styrelse och tillstånd under tiden närmast före stadsfullmäktig-institutionens införande, med påpekande särskildt af de förhållanden, som främst påkallade en förändring af municipalstyrelsen.

Härefter borde närmast följa en historisk öfversigt, hvari uti korthet skildras behandlingen af lagstiftningsfrågan rörande stadsförvaltningens omorganisation vid landtdagarna 1867 och 1872 äfvensom stadsfullmäktig-institutionens uppkomst och sammansättning, hvarvid ock tillbörlig uppmärksamhet borde egnas den nya stadsförvaltningens särskilda organer: stadsfullmäktige, magistraten och drätselkammaren, jämte underlydande funktionärer. Öfversigten kunde lämpligen avslutas med en framställning af den nya institutionens införande i respektive städer.

Den följande afdelningen skulle egnas åt belysandet af de särskilda städernas tillstånd och utveckling sedan år 1875. Skildringen borde i allmänna drag, men dock med nödig fullständighet behandla hvarje stads historia under beaktande af följande moment:

- 1:o. Stadens läge, areal och allmänna geografiska förhållanden;
- 2:o. Befolkningen och dess sammansättning; folkmängden, dess förändringar o. s. v.
- 3:o. Näringslivet: handel och sjöfart, industri och handtvärk, jordbruk m. m.
- 4:o. Drätseln: stadens egendom (fast och lös), allmänna arbeten (planeringar, öppnandet af nya gator, offentliga parker, promenader, uppförandet af allmänna byggnader o. s. v.).
- 5:o. Belysningen, åtgärder för persontrafiken, allmänna ordningen och säkerheten (polisen), fattig- och helsovården m. m.
- 6:o. Stadens budget, inkomster och utgifter, taxeringar, lån m. m.
- 7:o. Undervisningsväsendet, främst de af städerna underhållna läroanstalterna.
- 8:o. Kommunala lifvet (val, klubber, föreningar för befordrande af särskilda allmänna syftemål o. s. v.), andliga odlingen (periodisk litteratur, konst, föreningar och institutioner för andlig odling m. m.); seder och bruk äfvensom händelser af märkligare art.

Då denna afdelning sålunda blir den mest omfattande i arbetet och derjämte uti de deri ingående specialhistorikerna kommer att innehålla en mängd detaljuppgifter äfvensom ställvis nödiga öfversigtstabeller, måste jemväl texten, äfven under förutsättning af att framställningen gjordes möjligast kort och på sak gående, upptaga ett jämförelsevis stort utrymme. En indelning af densamma torde därför lända arbetet till fördel, helst derigenom vunnas tillfälle för en utförligare behandling af ämnet och en sådan uppställning derjämte lättare möjliggjorde af behovet påkallade afvikelser från ofvanangifna schema, hvilket icke i alla sina enskildheter på ett fullt likartadt sätt torde finna sin tillämpning på hvarje särskild

stads specialhistoria. Härvid kunde t. ex. hvar och en af landets större städer få sig tilldeladt ett särskildt rubriceradtt kapitel, medan deremot några af de mindre städernas historiker möjligen kunde inrymmas inom ramen af en gemensam utredning.

Såsom afslutning af arbetet, hvad texten vidkommer, skulle en afdelning egnas åt en summarisk öfversigt af samtliga städers ekonomiska och andliga utveckling under tiden 1875–1899, innehållande belysande jemförelser mellan likartade förhållanden i de olika städerna o. s. v., med hänvisningar till dessas specialhistoriker äfvensom till bilagorna.

Då ett arbete sådant som det nu ifrågavarande onekligen skulle vinna ökad värde och intresse, i händelse detsamma förseddes med i texten intagna vyer och illustrationer, belysande de olika städernas byggnadsart m. m., får komitén derjämte förorda verkets illustrerande, hvarvid urvalet af planscherne torde böra öfverlemnas åt redaktionen med beaktande af de särskilda städernas möjligen uttalade önskningsmål.

Frågan rörande sättet för hopbringandet af det för arbetet erforderliga materialet kunde enklast lösas sålunda, att grunduppgifterna insamlades å ort och ställe, i hvarje stad särskildt af därtill genom redaktionens medverkan antagna personer, som för ändamålet förseddes med nödiga instruktioner och formulär, hvarjämte redaktionen, där särskilda omständigheter sådant påfordra, borde berättigas att på ort och ställe genomgå de viktigaste källorna för arbetet, såsom stadsfullmäktiges protokoll, drätselkamarberättelserna m. m.

Arbetets senare del, omfattande de bilagor, hvilkas omfång icke tillåter deras införande i textafdelningen, skulle lämpligast inledas af en förteckning, upprättad stadsvis, öfver samtliga personer, som tillhört stadsfullmäktig-institutionen, magistrat och drätselkammare eller fungerat såsom ordförande i de af stadsfullmäktige tillsatta nämnder äfvensom städernas öfriga tjänstemän under ifrågavarande period till den utsträckning, som arbetets textafdelning kan föranleda. Vid enhvar af dessa personers namn borde upptagas: födelseår, titel eller yrke, tiden, under hvilken personen i fråga innehåft sitt uppdrag eller sin befattning, samt dödsåret, i fall personen affidit. I händelse det dock ansåges blifva för vidlyftigt att i dessa förteckningar upptaga samtliga ofvannämnda funktionärer, borde deri åtminstone ingå uppgifter angående borgmästarne samt stadsfullmäktiges och drätselkamrarnes ordförande.

Närmast efter dessa förteckningar skulle följa de statistiska tabellbilagorna och derpå en samling af samtliga städers plankartor.

Bland det jämförelsevis rika statistiska material, som för städernas historia finnes att tillgå från senaste decennier, torde ett urval böra ega rum. Ett arbete af ifrågavarande slag motsvarar bäst sitt ändamål, om det ej lägger an på att meddela så mycket detaljer, som möjligen kunna ur det statistiska materialet utdragas, men väl på ett öfverskådligt sätt framställer utvecklingens gång genom sådana fakta och siffror, som tydligen belysa densamma.

Det kan därför vara skäl att tillgodogöra sig Statistiska Centralbyråns uppgifter öfver befolkningen, om ock ej för hvar år, så dock för hvar folkräkningsår (1875, 1880, 1890 och 1900). I öfverensstämmelse härmed torde statistiken öfver städernas boningshus lämpligast kunna inskränkas till nämnda år. Däremot borde antalet handlande och andre affärsmän upptagas för hvar femte år. Likaså kunde fattigvårds- och finansstatistiken samt handels- och industristatistiken reduceras till öfversigter för hvar femte år. I fråga om undervisningsstatistiken borde främst och med belysande detaljer upptagas folkskolorna och öfriga af städerna sjelfva underhållna och subventionerade skolor; dock skulle uppgifterna meddelas endast för hvar femte år.

Beträffande det speciella innehållet af tabellerna anser sig komitén icke nu kunna uppgöra några mer ingående förslag till allt hvad i dem borde upptagas, än mindre till de rubriker tabellerna borde innehålla. Enligt komiténs förmenande bör dessa detaljers närmare fastställande öfverlemnas åt den redaktion, hvilken arbetets utförande kommer att ombetros. Dock anser sig komitén böra uttala önskningsmålet, att såsom allmän princip till ledning för materialets anordning och behandling icke blott i denna afdelning, utan äfven i sjelfva textafdelningen, det måtte fasthållas, att så vidt möjligt allt, som vore egnadt att lända till en karakteristik af det inflytande, som den kommunala sjelfstyrelsen haft på utvecklingen af städernas lif, blefve beaktadt och om möjligt statistiskt belyst. Fastställdes en sådan princip, uteslötes icke möjligheten att inrymma äfven åt andra förhållanden än dem, hvilka ofvan antydts, en statistisk belysning, i händelse lämpligt material härför under arbetets fortgång skulle yppa sig.

Då insamlandet af det för arbetet erforderliga materialet samt dettas ordnande, granskning och komplettering måste antagas komma att taga i anspråk åtminstone två år och dess slutliga redigering äfven eljes kräfver lång tid i anledning dels af arbetets vidtgående omfång dels af det förhållande att för ändamålet knappast torde kunna erhållas personer, som vore i tillfälle att däråt uteslutande egna sin verksamhet, torde arbetets slutliga framträdande i tryck icke kunna förutses före år 1905. Då emellertid en tidpunkt härför torde böra fastställas, anser komitén att denna tidpunkt borde bestämmas till utgången af nämnda år.

Ledningen af materialets insamling, dettas granskning och komplettering, den redaktionella omsorgen om arbetet i sin helhet, valet af i arbetet ingående illustrationer, planscher och bilagor samt öfvervakningen af den typografiska utstyrelsen och tryckningen anser komitén lämpligast böra öfverlemnas åt en redaktionskomité bestående af tre personer, af hvilka en vore historiker, en statistiker och den tredje egde förfarenhet i kommunala värf samt om möjligt juridisk bildning. Å ena sidan torde det nämligen icke vara möjligt att för detta uppdrag fästa såsom ensam redaktör en person, hvars tid medgäfvit utförandet af uppdraget inom förenämnda tidsperiod, utan att arbetets innehåll af forceringsskäl skulle lida. Å andra sidan anser komitén det sjelffallet att ett samarbete af flere personer, under

förutsättning af personernas lämplighet i öfrigt, blefve effektivare med hänsigt till det föreslagna sättet för materialets insamling och bearbetning.

Såsom uti beredningsutskottets ofvanintagna skrifvelse framhålles, kunna kostnaderna för ett dylikt verk icke på förhand beräknas. Men då utan tvifvel största anparten af dessa kostnader komma att utgöras af dem, som belöpa sig på sjelfva materialets insamling, och dessa kostnader för olika städer komma att stiga till mycket olika belopp samt således icke lämpligen kunna enligt enahanda grunder som de slutliga redaktions- och tryckningskostnaderna fördelas på städernas budgeter, anser komitén att förenämnda kostnader böra skiljas från de öfriga kostnaderna samt direkte öfvertagas af respektive städer sjelfva, hvaremot de öfriga kostnaderna, d. v. s. kostnaderna för redaktionen af arbetet, åstadkommandet af illustrationerna och planscherne m. m. samt tryckningen borde fördelas på städerna i proportion till hvarje stads totala utgiftsbudget för år 1899.

För bestridande af sistnämnda kostnader torde dock till redaktionens förfogande böra, i mon af arbetets fortskridande, ställas nödigt förskott, mot redovisningsskyldighet, hvilket förskott borde af Helsingfors stads drätselkammare utbetalas, med berättigande för kammaren att, då detsamma stigit till visst belopp, förslagsvis 10,000 mark, af öfriga städer uppbära godtgörelse för den del deraf, som, efter verkställd fördelning, belöper sig på dem.

Med återopande af det ofvan anförda får komitén föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att godkänna den af komitén uppställda planen, efter hvilken det för arbetet afsedda materialet borde insamlas, ordnas och behandlas;

att utse en redaktionskomité af tre personer, hvilken komité tillkomme att mot ersättning, hvarom särskildt aftal borde träffas, anordna insamlandet af det för arbetet erforderliga grundmaterialet samt ombesörja verkets utarbetande och offentliggörande före utgången af 1905; samt

att genom skriftväxling med stadsfullmäktige i öfriga städer söka åvägabringa beslut derom, att insamlandet af det erforderliga materialet finge, enligt anvisning af redaktionskomitén, för hvarje stad på dess egen bekostnad verkställas af personer, hvilka de särskilda städernas drätselkamrar, på förslag af redaktionskomitén, dertill utse; samt att kostnaderna för sjelfva redaktionsarbetet, för illustrationer och planscher samt för tryckningen finge å samtliga städer fördelas i förhållande till hvarje stads utgiftsstat för år 1899.

För den händelse att förestående förslag varda godkända, torde Stadsfullmäktige ytterligare besluta

---

att bemyndiga drätselkammaren i denna stad att på redaktionskomiténs rekvisition såsom förskott utanordna för arbetets utförande nödiga medel, hvilka, enligt ofvanuppgifven grund, skulle i sinom tid, fördelas på landets samtliga städer samt genom kammarens åtgärd hos öfriga städer uppbäras.

Helsingfors, den 9 Februari 1901.

E. Öhman.

A. G. Fontell.

J. W. Ruuth.

A. V. Lindberg.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri 1901.

---

*Utskottsbetänkande med förslag till byggnadsordning för
fabriks-, magasins- och upplagstomter.*

I 122 § af den för staden den 3 maj 1895 fastställda allmänna byggnadsordning säges att om bebyggandet af fabriksstomter gäller hvad derom är särskildt stadgadt.

Sagda § förutsätter således tillvaron af särskilda, från den allmänna byggnadsordningen afvikande bestämmingar för bebyggandet af fabriksstomter. Några dylika bestämmingar hafva likväl hittills icke emanerat.

Emellertid följer häraf dels att svårigheter yppats för staden att vid försäljningen af de för fabriksdrift afsedda områdena, hvilka till gynnande af industrin pläгат upplåtas på billigare vilkor än bostadstomterna, på bindande sätt försäkra sig om, att dessa områden icke för andra än industriela behof disponeras, dels äfven att allmänna byggnadsordningen måstat tillämpas också å fabriksstomterna, hvaraf åter följden varit att industrins behof icke alltid blifvit behörigen tillgodosedda.

Redan för mera än ett decenium tillbaka upptogs frågan om särskilda byggnadsbestämmingar för fabriksstomter. I skrifvelse af den 24 februari 1888, (tr. handl. n:o 32 för 1889) hemställde Drätselkammaren, på förslag af dåvarande stadsingeniören, att sådana föreskrifter måtte utarbetas. Ärendet öfverlemnades af Stadsfullmäktige den 7 mars samma år åt ett för ändamålet tillsatt utskott, bestående af herrar F. V. Grönqvist, Th. Höijer, M. V. af Schultén och undertecknad Tallberg. Sedan utskottet den 21 november 1889 (tr. handl. n:o 32 för 1889) inkommit till Fullmäktige med ett af utskottet utarbetadt förslag, infortrade Fullmäktige Helsevårdsnämndens yttrande öfver förslaget. Sagda yttrande afläts af Nämnden den 5 februari 1890 (tr. handl. n:o 12 för 1890). Nämndens anmärkningar föranledde tillsättandet af ett nytt utskott, bestående af herrar Rob. Huber, T. J. Boisman, Gustaf Nyström, G. E. Berggren och Oskar Eklund, hvilket utskott den 10 maj 1893 aflämnade betänkande i frågan (tr. handl. n:o 16 för 1893).

I nästberörda betänkande framhöll utskottet att detsamma, under fortgången af sitt arbete, alltmera kommit till öfvertygelsen att några synnerliga lättnader icke kunde medgifvas vid bebyggandet af flertalet utaf stadens fabriksstomter, närmast icke beträffande det stora, för industrins behof afsedda område i sjetta och sjunde stadsdelarna, som utgjordes af fabriksqvarteren n:ris 177—183 å den då för tiden

gällande stadsplanen. Då likväl beviljandet af dylika lätnader varit ett af de förnämsta syftemålen med den tillernade nya byggnadsordningen, föreslog utskottet att frågan om berörda områdes lämplighet att upplåtas till fabriksdrift skulle tagas i öfvervägande. Emellertid och intill dess frågan om dispositionen af omordade område afgjorts, skulle med granskningen af utskottets förslag till byggnadsordning lemnas beroende.

Med bifall till berörda framställning uppdrogo Fullmäktige sedermera, efter den omgång ärendet tagit, vid sammanträde den 31 mars 1895 åt ett nytt utskott, bestående af herrar A. Norrmén, Gustaf Nyström, Paul Sinebrychoff, Karl Söderman och Vilh. Sucksdorff att, bland annat, pröfva frågan om de lämpligaste platserna för fabriksstomter i staden. Med anslutning till ett af sistnämnda utskott i skrifvelse till Fullmäktige framställt förslag beslöto Fullmäktige derpå den 17 maj 1898 ej mindre, att i princip godkänna utskottets uttalande derom att det i gällande stadsplan till fabriksstomter afsedda området i sjetta och sjunde stadsdelarna, såvidt detsamma vore odisponeradt, borde åtminstone till hufvudsaklig del icke för dylikt ändamål användas, än att tillsätta ett särskildt utskott, som egde utarbeta och till Fullmäktige inkomma med förslag till byggnadsordning för fabriks- samt magasins- och upplagsplatser i staden äfvensom föreslå de områden, som för dylika platser finge upplåtas. Och blefvo samtidigt undertecknade invalde till ledamöter i sistnämnda utskott.

Med anledning af utskottets uppdrag att hos Fullmäktige föreslå de områden, som kunde till fabriks-, magasins- och upplagsplatser upplåtas, har utskottet tidigare afgifvit särskild framställning till Fullmäktige (tr. handl. n:o 29 för 1899). Härmedels får utskottet öfverlemnas af utskottet utarbetadt förslag till byggnadsordning för berörda slag af tomter.

Till ledning vid affattandet af ifrågavarande förslag har tjenat dels det förslag till byggnadsordning för fabriksstomter, som, på sätt ofvan redan nämnts, afgifvits år 1893 af ett för ändamålet tillsatt utskott (se tr. handl. n:o 16 för 1893), dels äfven ett af stadens byggnadsinspektör benäget uppgjort utkast till byggnadsordningen i fråga. De förnämsta afvikelserna mellan nämnda tidigare samt utskottets förslag äro följande:

Förslaget af år 1893 afsåg endast fabriksstomter och inskränkte sig dessutom till sådana fabriksstomter, som äro belägna utom den äldre staden. För fabriksstomterna i kvarteren n:ris 171—177 skulle gälla stadens allmänna byggnadsordning. Denna begränsning af området för fabriksbyggnadsordningens giltighet har utskottet ansett sig kunna frångå.

En bestämmande synpunkt i 1893 års förslag var vidare att, enär fabriksstomterna utom den egentliga staden vore jämförelsevis stora och upplåtits på billigare

vilkor, ett mera spatiöst byggnadssätt skäligen kunde för dessa tomter föreskrivas. I öfverensstämmelse härmed förordades att å hvarje tomt ett område af 6 meter eller, vid gränsen mellan delar af klufven tomt, 3 meter borde lemnas obebyggt såsom brandgata. Af tomts återstående del skulle ända till tre fjerdedelar fritt få öfverbyggas.

Detta förfarande har utskottet emellertid för sin del funnit vara mindre ekonomiskt och icke med nödvändighet påkalladt hvarken af hänsynen till eldfara eller helsovård. Utskottet har därför trots bestämningarna i allmänna byggnadsordningen kunna utan ändring gälla äfven fabriksomtomterna såvidt den tillåtna byggnadsarealen beträffar äfvensom ansett bebyggandet af fabriksomtomterna intill tomtgränsen kunna medgifvas, dock med den afvikelse att vid byggnader af annat än brandfritt material en brandgata af minst 5 meter — i allmänna byggnadsordningen 3 meter — borde öppen hållas.

Äfven i öfrigt har utskottet sökt att så mycket som möjligt tillmötesgå industrins behof. De lätnader, som plägat beviljas köpare af fabriks-, magasins- och upplagstomter såväl derigenom, att prisen på dessa tomter i allmänhet af staden hållits låga som att betalningsvilkoren ställts gynnsammare än vid inköp af bostadstomter, hafva dock motiverat stadganden, afseende att förebygga missbruk af dessa förmåner.

Sålunda föreskrives i 4 § att å fabriksomt finge uppföras endast fabrikshus och magasin, kontorsrum samt bostäder och uthus för ledaren af fabriken och sådana vid densamma anställda biträden och arbetare, hvilkas ständiga närvaro å platsen vore för fabriksdriften behöflig. Å magasinomt skulle enligt § 18 få inrättas allenast kontorsrum, men icke boningsrum, samt å upplagstomt uppföras blott de för upplaget nödiga byggnaderna jemte erforderlig bostad för vakt.

Någon meningsskiljaktighet har inom utskottet yppats med anledning af bestämningen i senare mom. af § 4, enligt hvilken bestämning fabriksomt skulle få begagnas äfven blott till upplagstomt. Sagda föreskrift har befarats komma att befordra inköp af fabriksomtomter på spekulation, utan afsigt att bebygga dem. Utskottet har likväl trots denna farhåga ogrundad och för sin del icke velat sätta hinder i vägen för fabriksägarene att, der någon i närheten af sin fabrik behöfde upplagsplats eller i god tid ville försäkra sig om möjligheten att framdeles kunna utvidga sin fabrik, för ändamålet inköpa fabriksomtomter, äfven om följderna häraf blefve att tomterna icke komma att inom en snar framtid bebyggas.

Sista mom. i § 8 öppnar möjlighet för Magistraten att, der fabriksdriften beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter sådant påkalla, efter sakkunniges hörande medgifva afvikelse från stadgandena beträffande maximihöjden för fabriks- och antalet tillåtna våningar i desamma. Betydelsen af detta medgifvande för industrins behof torde icke underskattas.

Enligt 9 § skulle mindre skjul m. m. för tillfälligt behof få å fabriksomt uppföras, utan att särskildt tillstånd dertill behöfde hos Magistraten utverkas. Inom

utskottet har ifrågasatts huruvida icke åtminstone en anmälan om byggnadsföretaget hos Magistraten borde påbjudas för att ej stadgandet blefve taget till förevändning för uppförandet af permanenta byggnader. Farhågan för ett sådant kringgående af stadgandet har emellertid synt utskottet ogrundad, hvarför tanken på ett dylikt påbud fått förfalla.

Närmare motivering af öfriga bestämmingar i förslaget har synt utskottet obehöflig, då stadgandenas innebörd och skälen för desamma torde tillräckligt tydligt framgå redan af deras lydelse.

Utskottet, som förutsätter att innan ifrågavarande ärende af Stadsfullmäktige afgöres Helsovårdsnämnden lemnas tillfälle att deri utlåta sig, får slutligen föreslå

att Fullmäktige ville, med godkännande af föreliggande förslag till byggnadsordning för fabriks-, magasins- och upplagstomter i Helsingfors, insända detsamma till Magistraten med anhållan att förslaget blefve genom Magistraten till stadfästelse befordradt.

Helsingfors, den 18 februari 1901.

Leon. v. Pfaler.

Hugo Lindberg.

Karl Söderman.

K. Moring.

Julius Tallberg.

---

*Förslag till Byggnadsordning för fabriks-, magasins- och
upplagstomter i Helsingfors stad.*

För tomter, hvilka äro såsom fabriks-, magasins- eller upplagstomter å stadsplanen upptagna, gäller den för staden den 3 maj 1895 utfärdade allmänna byggnadsordning med de afvikelser, nedan sägs:

1 §. (§§ 3 och 122).*)

Är tomt såsom fabriks-, magasins- eller upplagstomt å stadsplanen upptagen, bör derom antecknas i stadens tomtbok.

2 §. (§ 7).

Tomtkarta och måtebref för fabrikstomt böra utvisa de byggnader å angränsande tomt, som äro uppförda inom tio meter (10 m) från den uppmätta tomtens gräns.

3 §. (§ 9).

Fabrikstomt får icke delas, med mindre hvarje del mäter ettusen femhundra kvadratmeter (1,500 m²) eller deröfver.

4 §.

Å fabrikstomt få uppföras endast fabriks- och magasin-, så ock kontorsrum samt bostäder och uthus för ledaren af fabriken och sådana, vid densamma anställda biträden och arbetare, hvilkas ständiga närvaro å platsen är för fabriksdriften behöflig.

Fabrikstomt må äfven bebyggas endast med magasin eller användas till upplagsplats.

5 §. (§ 37).

Hus af annat än brandfritt ämne får icke byggas närmare angränsande tomt än fem meter (5 m), och må området mellan sådant hus och tomtgräns icke till upplagsplats användas.

6 §. (§§ 39—42).

Af fabrikstomts yta må ända till tre fjerdedelar fritt öfverbyggas.

---

*) Siffrorna inom parentes angifva motsvarande §§ i allmänna byggnadsordningen.

7 §.

Vid uppförande af de i 4 § nämnda bostäder och uthus tillämpas allmänna byggnadsordningen.

Sammanbygges bostad med fabriks hus eller magasin, eger magistraten pröfva, i hvad mån allmänna byggnadsordningen bör tillämpas.

8 §. (§§ 43—46).

Fabriks hus och magasin vid gata må, der det af brandfritt ämne uppföres, byggas tjugutre meter (23 m) högt.

Högsta tillåtna höjden för fabriks hus och magasin inne å tomt utgör, oberoende af gårdsplanens bredd, aderton meter (18 m).

Inskränkning i antalet våningar eger beträffande fabriks hus och magasin icke rum; dock att bestämningarna i allmänna byggnadsordningen beträffande arbetslokaler iakttagas.

Der fabriks driftens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter sådant påkalla, eger magistraten, efter sakkunniges hörande, medgifva afvikelse från hvad här sagts.

9 §.

Skjul, lider och annat mindre förvaringsrum utan eldstad, icke högre än fyra meter (4 m) samt afsedt för tillfälligt behof och att endast kortare tid begagnas, må utan särskildt tillstånd uppföras.

10 § (§§ 50 och 53).

Situationsplan bör utvisa, utom hvad i allmänna byggnadsordningen sägs, hvarje inom tio meter (10 m) från tomten belägen del af granntomt och å sådant område befintlig byggnad eller del deraf.

11 §. (§§ 72, 73, 75).

Om styrkan af yttermur, skiljemur och brandmur till fabriks hus, magasin och uthus gäller hvad med afseende å byggnadens hållbarhet och till utestängande af kölden utaf magistraten pröfvas erforderligt.

12 §. (§ 74).

Fabriks hus eller magasin, som fullständigt eller delvis af annat än brandfritt ämne uppföres, skall, der dess yttinnehåll öfverstiger sexhundra qvadratmeter (600 m²), afdelas genom brandmurar sålunda att hvarje medels brandmur afskild del af huset icke öfverskrider nämnda mått.

13 §. (§§ 78—86).

Eldstadsmynning får icke anbringas i rum, der eldfarliga ämnen i större mängd frambringas, bearbetas eller förvaras.

14 §. (§§ 93—96).

Inrättas verkstad eller arbetsrum i annan än bottenvåning af fabriks- eller magasin, bör rummet förses med trappor till sådant antal och så belägna att icke någon del af rummet är mera än trettio meter (30 m) från dylik trappa.

Dessa trappor böra vara af brandfri beskaffenhet, öppet tillgängliga och af nödig bredd, minst en och fem tiondedels meter (1,5 m).

I stället för trappor må anbringas äfven andra, för rummets snabba utrymmande lika tjenliga inrättningar.

15 §. (§§ 33 och 112).

Smedja och stall må å fabriks- eller magasinshuset äfven vid gata.

16 §.

I afloppskanal må från fabriks- eller magasinshuset icke inledas ämne, som är hälsovådligt eller kan skada kanalen.

17 §.

Skulle redan uppförd fabrik befinnas hälsovådlig eller medföra eldfara eller eljes vara för sin omgivning synnerligen besvärlig, eger magistraten efter pröfning föreskrifva nödiga åtgärder till aflägsnande af sådant missförhållande.

18 §.

Hvad sålunda stadgats, gälle äfven för magasinshuset och upplagshuset, dock med följande afvikelser:

a) Å magasinshuset må inrättas kontorsrum, men icke boningsrum, ej heller å upplagshuset uppföras andra än för upplaget nödiga byggnader jemte erforderlig bostad för vakt.

b) Å magasinshuset och upplagshuset behöfver gårdsplan icke öppenhållas.

c) Magasinshuset får bebyggas endast med hus af brandfritt ämne.

d) Smedja eller stall får å magasinshuset eller upplagshuset icke uppföras.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

Framställning i fråga om renhållningsväsendets ordnande.

HÄLSOVÅRDSNÄMNDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,
den 30 januari 1901.*Till Stadsfullmäktige.*

N:o 12.

Uti skrifvelse från Stadsfullmäktige af den 10 mars 1891 erhöll Hälsovårdsnämnden i uppdrag att genom sundhetsinspektören och stadsingeniören låta verkställa särskilda, af stadens renhållningsutskott föreslagna försök, för hvilket ändamål anslogs ett belopp af 3,000 mark, samt att sedermera till Stadsfullmäktige inkomma med fullständigt förslag till ordnande af renhållningsväsendet i staden.

För möjliggörande af det lemnade uppdraget införskaffades icke endast särskilda uppgifter rörande det dåvarande renhållningsväsendet i Helsingfors utan äfven upplysningar angående de olika sätten för renhållningsväsendets ordnande å främmande orter. Sedermera utsändes Ingeniören A. Ugglå till Göteborg för att taga närmare reda på det derstädes använda torfströ-systemets användning i praktiken. Sedan detta uppdrag af Ingeniören Ugglå fullgjorts och andra förarbeten blifvit undangjorda, utarbetade ett för ändamålet tillsatt utskott ett förslag till renhållningsväsendets ordnande, hvilket förslag afgafs i juni 1893. Enligt detta förslag skulle renhållningen i Helsingfors anordnas efter det Göteborgska systemet samt öfvertagas af staden. För ändamålet skulle inrättas ett renhållningsverk, hvilket egde icke endast ombesörja renhållningen af stadens allmänna platser och gatuandelar, utan äfven öfvertaga och ombesörja renhållningen inom alla de gårdar, hvilkas egare härom träffade öfverenskommelse med renhållningsverket.

Detta förslag granskades sedan af Hälsovårdsnämnden vid flere sammanträden. Härvid kommo dock i dagen omständigheter, hvilka gjorde att man började sätta i fråga om det Göteborgska systemet skulle i ekonomiskt och möjligen andra afseenden ställa sig något så när förmånligt, och innan definitivt beslut i ärendet fattades, inlämnades till Nämnden af Stadsingeniören Herman Norrmén ett nytt förslag till renhållningsväsendets ordnande, detta bygd på det s. k. tunnssystemet. Detta skedde i maj 1895. Förslaget underkastades härå en ingående granskning och beslöt Nämnden den 24 Februari 1896 att till antagande förorda tunnssystemet enligt Ingeniör Norrméns förslag samt uppdrog åt denne att inkomma med

fullständigt förslag till anordnande af systemets tekniska detaljer. Sedan detta aflämnats och granskats har Hälsovårdsnämnden denna dag slutligen för sin del godkänt här bilagda förslag i ärendet.

Efter denna sammanträngda historik öfver ärendets gång ber Hälsovårdsnämnden att, i sammanhang med motiveringen af sitt förslag i saken, äfven få lemna en kortfattad framställning af de renhållningssystem, hvilka allmännast kommit till användning på i hygieniskt afseende mera framskridna orter i utlandet.

Af dessa system bör då först nämnas vattenklosettsystemet, hvilket obestridligen måste anses såsom det främsta såväl i hygieniskt som äfven, om man så får säga, i estetiskt afseende. Enligt detta system tillgår renhållningen såsom bekant sålunda att människans både fasta och flytande exkrementer omedelbart efter deras afgång bortsköljas med vatten och genom kloakerna föras till rinnande vatten eller ned till hafvet. Öfrig orenlighet måste naturligtvis härvid uppsamlas och bortforslas på annat sätt.

Med detta system bör icke sammanblandas vattenklosetter med diviseurer eller med s. k. fosses Mourras, hvilka vardera vunnit användning uti gårdar i Helsingfors. Vid användandet af de förra, d. v. s. vattenklosetter med diviseurer, bortföras exkrementerna visserligen omedelbart från bostadsvåningarna, men endast de flytande afledas i kanalerna medan de fasta fäkalierna uppsamlas uti en särskild behållare, vanligen placerad i husets källarvåning, derifrån de sedan tid efter annan måste likasom spillning från latrinerna på vanligt sätt afhämtas. Ehuru detta system visserligen står långt framom det nu i staden öfver hufvud använda sättet för fäkaliernas uppsamlande, kan det dock tydligen ingalunda mäta sig med det egentliga vattenklosettsystemet.

Fosse Mourras åter består af en möjligast tätt sluten murad graf eller en behållare, som före begagnandet fylles med vatten. Enligt hvad erfarenheten visat stanna de inträdande fäkalierna i den öfversta delen af behållaren och genomgå der en jäsningsprocess, hvarigenom de fasta fäkalierna nästan helt och hållet förstöras, så att endast obetydligt slam sjunker till botten. Den mellersta delen af behållaren, från hvilken afloppsroret utgår, innehåller ett nästan färg- och luktlöst vätskelager, från hvilket vid hvarje nytt tillflöde en motsvarande kvantitet utstöttes. Detta system är jämförelsevis nytt och har, såvidt Hälsovårdsnämnden har sig bekant, icke blifvit användt för någon hel stad, men har detsamma, der det i Helsingfors kommit till användning, fungerat utan anmärkning.

Samma principer äro tillämpade vid systemet „Lehman et Neumeyers Fäkalien Kläranlage“ och andra dylika system.

Ett annat system af betydelse är det s. k. torfströsystemet, hvilket såsom ofvan framhållits tidigare af Nämnden varit påtänkt för Helsingfors. Då Nämnden inhemtat noggranna upplysningar rörande detta system, såsom det tillämpats i Göteborg, ber Nämnden att här få i korthet beskrifva huru detsamma der gestaltat sig.

Exkrementerna samlas i vattentäta kistor, gjorda af spåntade plankor, in- och utvändigt tjärade samt lika långa som afträdet. Kistan, i hvilken såväl fasta som flytande exkrementer upphämtas, är smalare vid botten än upptill och hvilar på hjul som löpa på jernskenor så att hon med största lätthet kan utdragas. Marken under kistan är belagd med ett 2 å 3 tum tjockt cementlager, sluttande något utåt, på det att vid spolning vatten ej må stanna under afträdet. I dessa kistor tömmas jemväl innehållet af de klosettkärl, som användas i bostadslägenheterna, men hvarken köksaffall, slaskvatten eller sopor.

För att förebygga utvecklingen af osunda gaser tillblandas genom det s. k. renhållningsverkets försorg dagligen i afträdena dels torfmull, dels kalk i så stor mängd, att blandningen blir förvandlad till en torr, i det närmaste luktlös massa (pudrett), som, enligt uppgift, utan någon olägenhet eller obehag kan ur kistan upphämtas och bortforslas äfven under loppet af dagen. Detta bortförande verkställes beträffande latrinspillningen en gång i veckan. Sopor, köksaffall m. m. uppsamlas i särskilda baljor, gjorda af i tu sågade petroleum fat, försedda med handtag och lock samt ställda på cementunderlag och så anordnade att i sophinkarna möjligen befintlig vätska der kan afhållas samt genom ledningsrör finna väg till gårdens aflopsbrunn, ty i nämnda baljor får intet vått utslås. Slikt affall bortföres en gång dagligen. Rensning af kloaker m. m. verkställes två gånger i månaden och gat-soporna bortföras hvarje gång gatan sopas.

Förenämnda och äfven andra renhållningen rörande arbeten kunna af vederbörande gårdsegare öfverlämnas åt ett af staden inrättadt renhållningsverk mot en minimi årsafgift af 12 och maximi-årsafgift af 120 kronor beroende på gårdens storlek. Renhållningsverket, som ledes af en föreståndare med biträde af en personal, uppgående till öfver 100 personer, har en uti stadens omedelbara närhet belägen aflastningsstation, dit såväl latrinnehåll som sopor och annat affall bortföras, äfvensom nödig transportmateriel jemte derfor behöfliga byggnader.

De med torfmull uppblandade exkrementerna och jemte dem allt det öfriga affallet säljes af renhållningsverket åt hugade afnämare och inkomsterna användas till betäckande af renhållningsverkets utgifter.

Ett tredje system är det s. k. tunnssystemet, hvilket kommit till användning bland annat i Stockholm. Då förhållandena der i många afseenden äro likartade med dem i Helsingfors, anhåller Nämnden att här få redogöra för systemets tillämpning uti sagda stad.

Renhållningen ombesörjes af ett af staden organiseradt renhållningsverk. Exkrementerna uppsamlas i tunnor af stålplåt, hvilka kostnadsfritt tillhandahållas husegarene. Tunnorna äro af tvänne storlekar; de mindre användas i bostadsvänin-

garnes klosetter, de större i gårdsafträdena. År 1894 funnos af sådana tunnor inalles 67,000 stycken, hvaraf 54,000 stycken för gårdsafträdena. Af tunnorna voro 57,000 stycken af stålplåt och till dessa funnos 2,800 stycken lock. En tunna benyttjas i medeltal af 4 å 5 personer och hvarje tunna afhemtas årligen 6 å 8 gånger. Vid transport äro tunnorna lufttätt tillslutna med lock. Afhemtningen försiggår genom tillsägelse (s. k. budning) från husegarenes sida och erlægges af husegaren 50 öre för hvarje tunna han önskar afhemtad. Anmälan om afhemtning kan verkställas i något af de 9 „budningskontor“, hvilka finnas inrättade i staden. Förutom dessa finnes ett hufvudkontor. Efter klockan 4 eftermiddagen emottagas inga anmälningar. Sedan anmälningarna avslutats för dagen, sammanställas anmälningarna å listor, hvilka öfversändas till respektiva renhållningsmanskaps kaserner, af hvilka tvänne finnas. Klockan 11 om aftonen påbörjas afhemtningen af tunnorna och pågår natten igenom. Hvarje vagn inrymmer 10 fyllda tunnor.

Tunnorna föras till aflastningsjernvägsstationerna, af hvilka en finnes på norr, en på söder. Till dessa stationer hemtas äfven sopor och köksaffall. Per jernväg föras tunnorna sedan till den vid Mälaren belägna, cirka 17 kilometer från Stockholm aflägsna och för renhållningsverkets räkning inköpta egendomen Löfsta och Riddersvik. För detta ändamål har Stockholms stad byggt ett 7 kilometer långt bispår från Spångs station. Tvenne tåg afgå dagligen från Stockholm till Löfsta och i ersättning för dessa tåg erlägger staden per dag 234 kronor. Vid Löfsta delar sig jernvägen i tvänne spår, af hvilka det ena är uppfördt på en 6 meter hög viadukt, derifrån soporna och köksaffallet lossas. Det andra spåret leder till den s. k. latrin-urlastningsstationen, hvarest latrintunnorna aflemnas. Dessa tömmas i prämar och rengöras derpå omsorgsfullt genom besprutning med vatten och borstning med rotborstar. — Före år 1889 sändes tunnorna per jernväg direkte till afnämaren, hvilka äfven ombesörjde tunnornas rengöring och återsändande.

För åren 1877—1889, d. v. s. den tid, då tunnorna sändes direkt till afnämaren, utvisade renhållningsverkets räkenskaper en behållning af kronor 332,339:68. Sedan orenligheternas transporterande till Löfsta tagit sin början har på driften för åren 1891—1895 antecknats en förlust af kronor 309,086:81.

Såsom ofvan antydts anser Hälsovårdsnämnden vattenklosettsystemet i dess förenämnda vanliga betydelse vara det främsta af dessa renhållningssystem. Nämnden skulle därför äfven vilja föreslå detta system till antagande för Helsingfors, men för närvarande ställa sig särskilda praktiska svårigheter hindrande i vägen för ett sådant steg. Fallet är nemligen att vattenklosettsystemet förutsätter icke endast ett fullständigt kloaknät utan äfven förefintligheten af nödiga afskärande kanaler jemte pumpverk eller reningsstationer. Sådana har staden tillsvidare icke alls och skulle anläggandet af dem, utom att det toge en rundlig tid i anspråk, medföra en

kostnad af sannolikt flere millioner mark. Några sådana kostnader torde staden ingalunda för närvarande vara villig att på en gång ikläda sig för detta ändamål, utan måste man vänta med införandet af detta system till dess stadens kloakväsende småningom blifvit stältdt på en fullt modern fot.

Men att så länge vänta med en reform af det nuvarande allt annat än tidsenliga renhållningsväsendet i staden kan icke komma i fråga utan borde man söka så fort som möjligt få de värsta missförhållandena afhjelpa. För att dock icke härigenom ställa hinder i vägen för det slutliga införandet af vattenklosetter, bör det system, som under denna mellantid kommer till användning, vara sådant att för detsamma icke behöfvas stora anläggningskostnader, hvilka vid systemets öfvergifvande gå förlorade.

För renhållningens ordnande i staden tillsvidare gäller det enligt Hälsovårdsnämndens tanke att välja mellan torfströsystemet och tunnssystemet, hvilka hvardera äfven kunna tillämpas för uppsamlandet af latrinerna från de i staden redan nu i bruk varande s. k. vattenklosetterna af mindre fullkomligt slag. I hygieniskt afseende torde väl icke någotdera af dessa system kunna bevisas stå afgjordt framom det andra. Man kan därför vid valet mellan dem låta ekonomiska och möjligen andra synpunkter blifva bestämmande; och ber Nämnden att här få framhålla de omständigheter, som hufvudsakligen varit afgörande för densamma vid dess beslut i frågan.

Vid hvardera af dessa system utgöres en mycket betydande, ja kanske den hufvudsakliga utgiftsposten af kostnaderna för transport af latrinerna från gårdarna till ställen, der spillningens vidare frambefordran kan öfvertagas af afnämaren. Storleken af dessa kostnader beror naturligtvis på mängden af latrin, som skall bortskaffas. Enligt gjorda beräkningar afgifver människan i medeltal per år 34 kilogram fasta faeces och 430 kilogram urin. Vid tunnssystemet afledes urinen direkt i kanalerna, hvarigenom den latrin, som skall borttransporteras, reduceras i hufvudsak till fasta faeces. Vid torfströsystemet deremot uppsamlar man äfven urinen och, icke nog härmed, utan dertill kommer ännu vigten af torfströet, 18 å 20 kilogram per år och person, hvilket allt begripligtvis i hög grad förökar latrinmassans volym och vikt. Visserligen blifver väl forslingen i följd af tunnornas vikt vid tunnssystemet något dyrare än vid torfströsystemet, men detta uppväges dock af den större massa, som vid användning af det senare systemet måste bortskaffas.

Af erfarenhet vet man att vid försäljning af latrin priset därför i regeln icke betäcker, om man så får säga, produktionskostnaden, utan att för hvarje vigtsenhet uppstår ett minus, som måste betäckas och hvilka sammanslagna, under förutsättning att hela latrinmassan kan finna afsättning, just bilda den slutliga kostnaden för renhållningsväsendet. Då nu den mängd latrin, som per år och person skall bortskaffas, vid användande af torfströsystemet blir betydligt större än vid tunnssystemet och det ingalunda kunnat påvisas att man för latrin behandlad med torfströ skulle erhålla högre pris per vigtsenhet än för oblandad sådan, torde det vara tydligt att torfströsystemet ställer sig betydligt dyrare än tunnssystemet.

I detta sammanhang må äfven i förbigående nämnas, att kostnaden för torfströ i allmänhet uppgår till omkring 75 penni för år och person. Då denna post i och för sig redan torde utgöra ungefär 50 % af hela den nuvarande kostnaden för renhållningen i Helsingfors räknad för år och person, kan man göra sig en föreställning om huru kostnaden för renhållningen skulle stiga för den händelse att torfströsystemet här skulle införas.

En annan omständighet, som äfven är af stor vikt, är den, att latrinerna är lämplig såsom gödningsämne för jordmånen i trakten samt att jordbrukaren är van att använda densamma. I annat fall löper man risken att, sedan man hopat stora mängder latrin på afstjälpningsplatserna, få bränna upp densamma, i hvilken händelse renhållningskostnaderna naturligt betydligt stegras. I detta afseende behöfver man för Helsingfors ej hysa något tvifvel rörande den latrin, som vid användning af tunnssystemet kommer att öfverlemnas åt afnämarna, ty jordbrukarna i trakten äro sedan långa tider tillbaka vana att använda sådan spillning vid gödsling. Deremot är fallet helt annat i afseende å med torfströ behandlad latrin.

Torfströsystemet har nemligen en svag sida derutinnan, att torfströpudretten icke lämpar sig såsom gödningsämne för all slags jord. Man uppgifver, att vissa lerjordarter icke hafva förmågan att i sig upptaga torfströet, hvilket kan ligga flere år i leran oförmultadt och utan att afgifva de af detsamma upptagna gödselämnena. Då det år 1894 var fråga om ordnande af renhållningsväsendet i Köpenhamn, afgaf äfven Köpenhamns landboförening den förklaring, att enligt dess förmenande ett öfvergående till torfströbehandling af ekskrementerna der vore otänkbart, emedan jordbrukaren ej vore van vid sådant gödningsätt och icke ens egde kännedom, huruvida sådan gödsel lämpade sig för jordmånen kring Köpenhamn.

Mot tunnssystemet i Stockholm har anmärkts, att detsamma skulle i ekonomiskt afseende gestalta sig oförmånligt. Hälsovårdsnämnden håller dock före, att det icke är systemet som sådant utan stadens utsträckning och innevånareantal samt de praktiska anordningarna vid dess tillämpning, som åstadkommit det mindre goda ekonomiska resultatet. Fallet är äfven att renhållningsverket i Stockholm, såsom ofvan närmare anförts, visat dåliga ekonomiska resultat först efter inköp af Löfsta egendom och sedan man börjat på detta enda ställe koncentrera hela den stora mängd affall och ekskrementer, som i staden uppkommer, med den helt naturliga påföljden, att trakten deromkring icke kan finna användning för hela denna massa af gödsel, hvilken därför med kostnader, som öfverstiga priset för varan, måste forslas till afnämarna på långa afstånd.

Då ofvan anförda skäl synas Hälsovårdsnämnden afgjort tala för tunnssystemet, har Nämnden icke tvekat att föreslå antagandet af detsamma icke såsom ett definitivt utan som ett provisoriskt system till dess vattenklosettsystemet kan komma till införande. Detta kommer naturligtvis icke att hindra gårdsegarna att, der de finna sådant lämpligt, inrätta vattenklosetter af annat slag eller följa annat system, som enligt gällande byggnadsordning är tillåtet.

Renhållningens ombesörjande enligt tunnssystemet skulle, der gårdsegare så önskar, öfvertagas af staden, och har Nämnden dervid tänkt sig systemets tillämpning på följande sätt.

Hälsovårdsnämnden utgår från det antagande att af stadens innevånare 55,000 *) skulle ansluta sig till systemet. Då enhvar människa antages årligen i medeltal afgifva 34 kilogram exkrementer och 430 kilogram urin, men urinen dock icke fullkomligt kan skiljas från exkrementerna, måste medeltalet af den mängd orenlighet, som per person och år kommer att uppsamlas, tagas högre än 34 kilogram. I Stockholm uppgår detta medeltal till 80 kilogram, och om detta belopp äfven i Helsingfors blefve det vanliga, skulle beloppet af alla exkrementer komma att uppgå till 4,400 tons. Mängden af sopor och annat affall, som för hvarje person årligen uppsamlas, antages till 1 kilogram per dag eller 365 kilogram per år och således för 55,000 personer till 20,000 tons.

För uppsamlingen af exkrementerna borde användas tunnor af stålplåt 440 m/m höga med 375 m/m diameter, försedda med lufttätt slutande lock och vägande 15 kilogram. Dessa tunnor rymma, då de äro till $\frac{3}{4}$:de delar fyllda, 42 kilogram faeces. Tömningen af tunnorna borde i regeln verkställas en gång i veckan och, ehuru väl en del tunnor komme att användas blott af några få personer, medan andra åter skulle benyttjas af flere, torde dock kunna antagas att i medeltal 20 personer komme att begagna samma tunna. För 55,000 personer erfordrades följaktligen 2,800 kärl, äfvensom derutöfver 600 kärl jemte lock för transport såsom reserv etc. Dessa kärl anskaffas af staden, men bekostas den första uppsättningen af hvarje gårdsegare. Naturligtvis skulle icke hela detta antal kärl anskaffas genast utan först i mån af behof. Kostnaden för ett kärl utgör 9 mark och ett lock likaledes 9 mark. Reservkärl med lock samt nödig remont ingå i allmänna kostnaderna för renhållningen.

Tunnorna borde, såsom ofvan nämnts, i regel med en veckas mellanrum afhämtas genom af staden antagna entreprenörer och afleveras i jernvägsvagnar, pråmar eller direkt till närboende afnämare. Medeltransportlängden från respektive gårdar till central godsbangården eller något af hamnbanebispåren utgör 600 meter. För transporten skulle entreprenörerna enligt kostnadsförslaget ersättas med 75 penni per kilometer och lass à 600 kilogram. Denna ersättning skulle likväl gälla endast för afhämtning af tunnor från gårdsafträden, uti hvilka äfven latrinerna från klosetterna i våningarna genom gårdsfolkets försorg borde uti likartade tunnor aflemnas. Tunnorna skulle sedan, der de ej forslas vidare med pråm eller häst, försändas per jernväg till upplagsplatser invid bispår, utgående t. ex. från Malm och Dickursby stationer, äfvensom möjligen på något lämpligt ställe vid den blifvande Helsingfors—Karis banan, och der afhämtas af respektive afnämare. Dessa upplagsplatser har Nämnden tänkt sig kunna erhållas kostnadsfritt eller mot ringa ersätt-

*) Detta tal har här bibehållits för möjliggörande af jemförelser med tidigare gjorda beräkningar.

ning uti statsjernvägarnes gamla, obehöfliga sandgropar. Frakten för gödsel, afsänd från hamnbanan till Malm, utgör 1 mark per ton och till Dickursby 1 mark 30 penni per ton. Omkring 300 tunnor eller tvänne vagnslaster skulle dagligen afsändas.

Å upplagsplatserna tömmas och rengöras tunnorna. För möjliggörandet af rengöringen vintertid inrättas å hvardera afstjelpningsplatserna varmvattenbehållare, i hvilka kärlen upptinas.

Öfverinseendet vid renhållningen handhafves med tillhjälp af nödigt antal tillsyningsmän af stadens byggnadskontor, hvars fast anställda personal borde ökas med tvänne personer, nämligen en föreståndare för renhållningsverket och en tillsyningsman. Under föreståndaren, hvilken jemväl bör handhafva verkets bokföring, subordnera äfven de med renhållning af stadens gator och allmänna platser sysselsatta förmännen och arbetsmanskapet. Tillsyningsmannen åligger att utöfva närmaste uppsigten öfver och ledningen af den privata renhållningen samt för öfrigt, i likhet med öfriga vid renhållningen anställda förmän, ställa sig till efterrättelse de föreskrifter och uppdrag, som af föreståndaren meddelas. Aflöningen för renhållningsverkets föreståndare torde böra belöpa sig till Fmk 5,000: — och för tillsyningsmannen till Fmk 3,000: — per år.

Den afgift, som af gårdsegare bör erläggas till staden för renhållnings-skyldighetens öfvertagande, bestämmes i hvarje särskildt fall af Drätselkammaren på renhållningsverkets föreståndares framställning med fästadt afseende å i gården bosatta personers antal och andra på saken verkande omständigheter.

Sopor och hushållsaffall, der dessa sistnämnda icke förbrännas, uppsamlas i täta lätt flyttbara kärl och kan äfven deras afhemtning och transport öfverlemnas åt staden. Afhemtningen sker dagligen och transporten verkställes af stadens entreprenörer till hamnbanans spår, der de omedelbart inlastas i täckta vagnar samt afsändas per jernväg till afstjelpningsplatserna.

De å upplagen afstjelppta exkrementerna, soporna etc. försäljas antingen skildt för sig eller blandade tillsamman efter köparens önskan, dels „en masse“ åt hugade entreprenörer eller vagnslasttals åt särskilda egendomssegare, beroende af hvilket sätt som enligt framtida erfarenhet ställer sig för staden förmånligast. Försäljning till egare af prämar m. m. vid stadens hamnar kan äfven i fråga komma.

Fast kreatursspillning skall uppsamlas uti ofvan jord belägen kista eller gödselkammare. Der afloppskanal ej finnes är det tillåtet att uppsamla kreatursspillning i gödselgrop.

Flytande orenlighet från fähus och stall bör inledas antingen i särskild, tät och lätt flyttbar behållare eller i afloppskanal, eller, der afloppskanal ej finnes, i gödselgrop. Gödselkammare såsom också gödselgrop bör hafva väggar och golf af asfalt, i cement murad sten eller annat för vatten lika ogenomträngligt ämne.

Kostnaderna för införandet af tunnsystemet skulle enligt bilagda, af stadens byggnadskontor uppgjorda förslag, mot hvilket Nämnden ej haft något att anmärka, stiga till 64,800 mark för anläggningar och nödig material, men skulle de härför

beräknade summorna ej behöfvas på en gång utan successivt efter anslutningen från gårdsegarenes sida. De årliga utgifterna åter skulle stiga till 117,404 mark, och skulle dessa betäckas genom inkomsterna för försäljning af gödsel samt sopor och hushållsaffall, hvilka beräknats till 27,000 mark, samt gårdsegarenes afgifter, som skulle stiga till 90,404 mark, motsvarande ungefär 1 mark 65 penni för person.

Detta förslags antagande förutsätter utfärdandet af en renhållningsstadga för Helsingfors stad, vederbörande gårdsegare och staden till rättesnöre vid renhållningens handhafvande, vidare ofvan antydda förändringar i afseende å personalen m. m. vid stadens byggnadskontor, äfvensom förändringar i §§ 21 och 25 af Helsingfors stads polisordning.

Beträffande § 21 i Polisordningen ber Nämnden få framhålla att densamma ansetts böra kompletteras med bestämmelse om när sopning af gata vid bar mark får ega rum och anser Nämnden tiden emellan klockan 7 eftermiddagen och 9 följande morgon vara den lämpligaste. Dessutom har Nämnden, i följd af den starkt ökade trafiken och då denna delvis tagit andra vägar än förut, ansett nödigt bland gator, som dagligen böra sopas, införa en mängd, som ej förut varit upptagna bland dessa, samt tillika velat föreslå att öfriga gator i stället för två gånger framdeles skulle sopas tre gånger i veckan, hvarje tisdag, torsdag och lördag. Slutligen har det ansetts nödigt att i denna § införa bestämning derom att, innan sopning under torr väderlek får ega rum, de platser, som skola rengöras, böra befuktas genom öfversprutning med sprutkanna, för att sålunda binda dammet vid sopningen. Fördelen häraf och olägenheterna af det nu vanliga förfarandet vid sopningen af gata ligga för öppen dag och behöfva därför icke ytterligare förklaras.

I afseende å § 25 af polisordningen torde någon närmare motivering af de föreslagna ändringarna öfver hufvud ej vara behöffig. Dock ber Nämnden härvid få påpeka en omständighet.

Enligt hvad Nämnden hört uppgifvas har det vid förseelser mot denna § varit brukligt att ådöma det lägsta vitesbeloppet eller 5 mark. Då ett sådant belopp för mången, t. ex. flertalet gårdsegare i staden, är af ytterst ringa betydelse, har Nämnden ansett önskvärdt att detta vite i vanliga fall skulle bestämmas något högre. Men derjemte har Nämnden äfven tagit i betraktande att sagda minimibelopp i vissa fall kan vara nog t. ex. då en fattig gårdskarl på eget ansvar åtagit sig renhållningen af gård och gata. Nämnden har därför trott berörda önskningsmål lättast kunna ernås genom en utvidgning af strafflatituden samt förty föreslagit en förhöjning af straffmaximum till det dubbla.

De af Nämnden uppgjorda förslagen till ändrade bestämmingar i ofvan antydda afseenden äfvensom kostnadsförslag biläggas härjemte.

På grund af hvad Nämnden sålunda haft äran anföra anhåller Nämnden värdsamt få föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

1:o att staden, der vederbörande gårdsegare det önskar, öfvertager renhållningen för gårdar, hvarest densamma är inrättad efter tunnsystemet;

2:o att för sådant ändamål vid stadens byggnadskontor inrättas en särskild afdelning såsnart detta visar sig nödigt;

3:o att Drätselkammaren erhåller i uppdrag att i sinom tid inkomma till Stadsfullmäktige med framställning om de förändringar i byggnadskontorets instruktion som häraf betingas och med förslag till de utgifter, som i anledning af stadens öfvertagande af renhållningen blifva nödiga, samt

4:o att söka stadfästelse å närslutna förslag såväl till renhållningsstadga som till ändringar i stadens polisordning.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Kostnads förslag

till afhemtning och transport af menniskoexkrementer, sopor och hushållsaffall.

Uppsamlingen af exkrementerna sker medelst tunnor. Antalet personer begagnande tunnafråden antages utgöra 55,000.

Kvantiteter.	Arbetets beskaffenhet.	Pris i Finska Mark.			
		Detalj.		Summa.	
	Anläggningskostnad.				
600	st. stålplåtkärl incl. lock å 18 mark.	—	10,800	—	
	Bispår å aflastningsplatserna förslagsvis Malm och Dickursby stationer, äfvensom nödiga plattformar och bispår i staden.	—	50,000	—	
2	st. uppvärmningsskjul å afstjelningsplatserna.	—	4,000	—	64,800
	Utgifter per år.				
4,400	ton exkrementer transporterade till hamnbanebispår, per ton å 1 mk. 50 p.	6,600	—	—	
2,200	ton d:o d:o per järnväg till Malm å 1 mk.	2,200	—	—	
	Transport	8,800	—	—	64,800

	Transport	8,800	—	—	64,800
2,200	ton exkrementer transporterade per järnväg till Dickursby å 1 mark 30 p. . .	2,860	—	11,660	—
1,650	ton tunnor, tara vikt, (2:ne tunnor per person och år) transporterade till och från hamnbanebispår, per ton å 3 mk.	4,950	—	—	—
825	ton tunnor transporterade från och till Malm å 2 mk.	1,650	—	—	—
825	ton tunnor transporterade från och till Dickursby å 2 mk. 60 p.	2,144	—	—	—
2,000	st. tunnor att underhålla å 2 mk. . . .	4,000	—	—	—
	Lossning vid afstjelningsplatserna, rengöring etc.	10,000	—	22,744	—
20,000	ton sopor och hushållsaffall transporterade till hamnbanebispår och försända till Malm (10,000 ton) och Dickursby (10,000 ton) stationer för ett medelpris å 3 mk.	60,000	—	—	—
	Lossning af sopor å afstjelningsplatserna (20,000 ton å 40 p:i pr ton). . .	8,000	—	68,000	—
	<i>Administration och tillsyn, förslagsvis</i>	—	—	15,000*)	117,404
	Inkomst per år.				
4,400	ton gödsel å 5 mk.	22,000	—	—	—
20,000	„ sopor & hushållsaffall å 25 p. . . .	5,000	—	27,000	—
	Gårdsegarenes afgifter (ca 1 mk 65 p. pr person och år).	—	—	90,404	117,404

Förslag till ändring af §§ 21 och 25 i Polisordningen för Helsingfors.

§ 21.

Husegare, gårdsdisponent eller den, som på grund af kontrakt eller annat aftal renhållningsskyldigheten åligger, skall hålla sin andel i gata, rännsten och trottoar fri från orenlighet, och åligger honom på de tider af året, då marken är bar, låta emellan klockan 7 eftermiddagen och klockan 9 följande morgon verkställa

*) I denna post ingår aflönningarne för föreståndaren och tillsyningsmannen med tillsammans 8,000 mark, återstoden utgör aflöningen för öfriga biträden. Föreståndaren och tillsyningsmannen komme att leda och öfvervaka äfven renhållningen inom stadens egna gårdar samt af dess torg- och gatuandelar.

nödig sopning och från gatan bortföra den dervid samlade orenligheten. Der gata behöfver sopas mera än en gång dagligen kan sådant ske äfven på annan än här nämnd tid.

Sopning skall minst hvarje dag verkställas å hvardera Esplanad- och Henriks-gatorna, Boulevards-, Unions-, Alexanders-, Nikolai-, Marie- och Broholm-gatorna, Elisabetsgatan utom delen mellan Mauritzgatan och Norra Kajen, Norra Kajen utom vid Elisabetstorg, Kanalgatan till Östra Hamngatan, Westra kajen, Sofie-, Katrine- och Helenegatorna, Trädgårdsgatan emellan Unions- och Fabiansgatorna, Fabiansgatan emellan Trädgårdsgatan och Wilhelm-gatan samt emellan Regerings- och Norra Magasinsgatorna, Wilhelm-gatan emellan Fabians- och Mikaelsgatorna, Mikaelsgatan emellan Wilhelm-gatan och Södra Esplanadgatan, Regeringsgatan emellan Mikaelsgatan och Berggatan, Glogatan, hvardera Magasinsgatorna, Brunns-, Hagasunds-, Skilnads- och Lilla Robertsgatorna, Kaserngatan mellan Lilla Roberts- och Södra Magasinsgatan, Simonsgatan, Annegatan emellan Kampgatan och André-gatan, Folkskole- och Lappviksgatorna, Eriksgatan emellan Lappviks- och Annegatorna, Fredriks-gatan, André-gatan emellan Sandviks- och Albertsgatorna samt Fredriks- och Westra Henriksgatorna, Stora Robertsgatan emellan Georgs- och Fredriks-gatorna, Abrahamsgatan emellan Wladimirsgatan och Boulevardsgatan, Sandviksgatan emellan Wladimirs- och Boulevardsgatorna samt Sandvikskajen äfvensom Brunns-husvägen och de gator i öfrigt som framdeles på Magistratens framställning af Guvernören bestämmas, hvaremot öfriga gator må sopas så ofta sådant erfordras och i hvarje fall minst tre gånger i veckan, i allmänhet hvarje helgfri tisdag, torsdag och lördag.

Innan sopning under torr väderlek sker böra de platser, som skola rengöras, vara med vatten tillräckligt befuktade. Gräs, som å gata, trottoar eller rännsten uppväxer, skall jemväl derifrån upptagas och undanskaffas.

Hvar, som eftersätter något häraf, böte från 5 till 25 mark.

Sopning af gata bör vidtaga från midten af gatan och fortsättas emot den tomt, för hvilken renhållningen förrättas.

§ 25.

Gårdsegare eller den renhållningsskyldigheten eljes åligger, skall hålla sin gårdsplan och brandgata fri från stinkande ämnen och samlingar af orenlighet, hvarjemte han bör tillse att orent vatten ej utslås för att ofvan jord afrinna på gård, gata eller annans tomt, äfvensom att rännstenar, portgångar och andra sådana ställen inom gårdarna, hvarifrån stinkande lukt eller skadliga gaser den varmare årstiden uppstå, varda, så ofta behof deraf göres, med tjenliga desinficerande ämnen, enligt Hälsovårdsnämndens föreskrift, försatta.

Forsling af latrinspillning i täta och med väl tillslutande lock försedda tunnor eller behållare må företagas från den 1 Maj till den 1 Oktober endast emellan klockan 7 eftermiddagen och klockan 8 följande morgon samt under öfriga

tider af året emellan klockan 5 eftermiddagen och 8 förmiddagen. Latrinspillning, icke insatt i tunnor eller behållare af ofvannämndt slag, får hela året om forslas endast emellan klockan 12 om natten och 5 om morgonen.

Sopor, köksafskräden, affall från hushåll och kreatursspillning skall bortforslas från den 1 Maj till den 1 Oktober mellan klockan 7 eftermiddagen och klockan 10 förmiddagen samt under öfriga tider af året mellan klockan 5 eftermiddagen och klockan 10 på dagen. Forsling verkställas i enlighet med § 3 i renhållningsstadgan.

Orenlighet må ej uppläggas inom stadens område på andra än därför anvisade platser.

Hämtning sjöledes af afträdesämnen och annan orenlighet får ske endast å härför anvisade platser, och skola lastrummen i de för nämnda forsling använda farkosterna vara däckade eller täckas med tätt slutande luckor.

Den, som öfverträder eller uraktlåter hvad i denna § stadgas, vare, för hvarje gång han dermed beträdes, förfallen till vite från 5 till 50 mark och är uraktlåtenheten af föreskrifterna såväl i denna som i §§ 20, 21, 22, 23 och 24 förenad med verkställighet på den försumliges bekostnad, hvarför ersättning utmättningsvis genast uttagas kan hos den felande eller, der denna saknar tillgång, hos gårdsegaren.

Vid befarad eller inträffad farsot ställe hvarje gårdsegare, disponent eller den renhållningen öfvertagit sig till efterrättelse vederbörligen gifna föreskrifter för renlighetens upprätthållande, vid vite af 20 till 100 mark.

Förslag till renhållningsstadga för Helsingfors stad.

§ 1.

Latrinspillning, sopor och afskräden, hushållsaffall, kreatursspillning, affall från byggnader, halm och dylikt skall bortföras minst en gång i veckan.

Orenlighet, uppsamlad i gödselgrop, skall bortföras en gång i månaden eller oftare der Hälsovårdsnämnden pröfvar sådant nödigt.

§ 2.

Gårdar med tillhörande brandgata, smygar, ljusgårdar och portgångar skola rengöras minst två gånger i veckan.

Slaskbrunnar på gårdar skola rengöras minst två gånger i månaden och orenligheten genast bortföras.

§ 3.

Forslingen inom staden af latrinspillning, afskräden, hushållsaffall, kreatursspillning och annat starkt luktande affall må verkställas endast uti täta behållare

eller tunnor öfvertäckta med väl tillslutande lock. I ingen händelse må omstjelpning af latrinspillning verkställas å gårdarna eller i gårdsafträdena, der ej latrinerna är med torfströ vederbörligen uppblandad.

Der latrinspillning behandlas enligt torfströsystemet, bör torfmull eller strö dagligen tillblandas i tillräcklig mängd.

§ 4.

Utan hinder af denna stadga må kreatursspillning begagnas till gödningsämnen för trädgårdar och allmänna parker inom staden och å stadens till landtbruk upplåtta arrendelägenheter; skolandet likväl i detta fall spillningen uppläggas der den är afsedd att användas och de föreskrifter iakttagas som Magistraten kan finna nödigt meddela.

§ 5.

Då särskilda omständigheter dertill föranleda, kan lättnad medgifvas uti här ofvan uti §§ 1—4 gifna föreskrifter af Magistraten efter Hälsovårdsnämndens hörande.

§ 6.

Öfverträdelse af i denna stadga meddelad föreskrift, för hvilken straff i allmän lag eller författning icke är utsatt, straffas med böter från fem t. o. m. tvåhundra mark.

§ 7.

Ansvarigheten för renhållningens behöriga fullgörande för hvarje gård åligger dess egare, disponent eller den som renhållningen öfvertagit.

Utskottsbetänkande n:o 2 i fråga om ny byggnadsordning för Brunnsparkens östra villaområde.

Sedan Stadsfullmäktige vid sammanträde den 13 juni 1899, med godkännande i hufvudsak af ett utaf utskottet uppgjort förslag till ny byggnadsordning för Brunnsparkens östra villaområde (tr. handl. n:o 4 för 1899), beslutit att hos Kejs. Senaten utverka fastställelse å sagda förslag, hafva åtskilliga egare af villor inom området, hvilka redan tidigare under ärendets behandling till Stadsfullmäktige inlemnad anmärkningar mot förslaget (tr. handl. n:o 25 för 1899), hos Guverneren i länet besvärat sig öfver Stadsfullmäktiges berörda beslut, hvarefter Guverneren genom remissresolution af den 9 augusti 1899 anmodat Fullmäktige att inkomma med underdånigt yttrande i anledning af de framställda anmärkningarna. Efter det utskottet enligt uppdrag af Fullmäktige utarbetat och till Fullmäktige öfverlemnad förslag till omordade yttrande (tr. handl. n:o 7 för 1900), har utskottet fått af Fullmäktige emottaga nedanstående protokollsutdrag.

„Utdrag ur Helsingfors Stadsfullmäktiges protokoll för den 9 Maj 1900.

§ 22.

Föredrogs till vidare åtgärd ett utskottsbetänkande med förslag till Stadsfullmäktige affordradt underdånigt yttrande i anledning af anförda besvär öfver ett af Stadsfullmäktige den 13 juni 1899 antaget förslag till ny byggnadsordning för Brunnsparkens östra villaområde (tr. handl. n:o 7 för 1900; se vidare tr. handl. n:ris 4 och 25 för 1899).

Herr *Stockmann* yrkade att Stadsfullmäktige ville medgifva tillstånd till uppförande af uthus af sten omedelbart vid tomtgränsen.

Herr *von Willebrand* understödde betänkandet, dock sålunda att 2 mom. 1 § erhöile följande lydelse: „Underhållet af dessa vägar bekostas af villaegarene samfäldt, åt hvilka förty, innan större remontarbeten vidtagas, bör lemnas tillfälle att i saken yttra sig, och fördelas kostnaden för underhållet af vägarne emellan villaegarene i förhållande till yttinnehållet af deras tomter“.

Herr *Schybergson* yrkade betänkandets återremiss till utskottet såväl i afseende å ompröfnig af Herr *Stockmanns* förslag som för införande af ett uttalande

derom att Stadsfullmäktige förutsatte det förslaget, om det ej vunne Hans Majestäts godkännande, skulle återförvisas till ny behandling af Stadsfullmäktige.

Herr *Krogius* förenade sig med Herr Stockmann samt motsade den af utskottet i 5 § intagna bestämningen att högst $\frac{1}{5}$ af tomts yta finge bebyggas.

Herr *Lindberg* var ense med Herrar Stockmann och Schybergson.

T. f. Politieborgmästaren *Heimbürger* var af annan uppfattning än Herr Schybergson och framhöll hurusom kommunalförfattningen stadgade, det Stadsfullmäktiges beslut skola oförändrade fastställas eller ock ogillas endast om besluten gälla sådana frågor, som böra underställas guvernörs pröfning, hvaremot regeringen såväl enligt 1856 års förordning angående städernas bebyggande som på grund af praxis ansetts ega rätt att vidtaga ändringar i de af stadsmyndigheterna uppgjorda förslag till byggnadsordningar.

Herr *von Pfaler* yrkade uteslutning af sista meningen i andra stycket å sid. 2 af utskottets förslag till underdånigt yttrande i ärendet.

Herr *Norrmén* förenade sig med Herr v. Pfaler samt hemställde att jemväl sista meningen i sista stycket å sid. 3 skulle ur Fullmäktiges underdåniga yttrande utgå.

Sedan diskussionen förklarats avslutad, beslöto Stadsfullmäktige återremittera betänkandet till utskottet, som egde taga de nu framställda yrkandena i öfvervägande, såvidt de af besvärändene blifvit berörda och icke voro stridande mot Stadsfullmäktiges tidigare beslut, samt med förslag till nytt yttrande till Fullmäktige inkomma.

In fidem:

Elis Furuhjelm.“

Vid pröfningen af de anmärkningar, som, på sätt ofvanintagna protokollsutdrag utvisar, hos Stadsfullmäktige framstälts mot utskottets tidigare betänkande, har utskottet för sin del icke kunnat omfatta herr Stockmanns förslag att Fullmäktige ville medgifva tillstånd till uppförande inom villaområdet af uthus utaf sten omedelbart vid tomtgräns. Såsom motiv till 4 § i förslaget till byggnadsordning, hvilken innehåller att husen inom området icke finge placeras närmare tomtgräns än 5 meter, har framhållits att byggnaderna å villatomterna borde hållas fristående, till undvikande af åsynen utaf fönsterlösa väggar och murar samt till förebyggande af trånga och osnygga brandgator. Detta uttalande nödgas utskottet fortfarande vidhålla.

På sätt utskottet redan i förslaget till Fullmäktiges yttrande nämnt, skulle utskottet icke finna hinder möta att tillmötesgå besvärändenes anhållan derom att i förslaget skulle inryckas en bestämning af innehåll, att villainnehafvarene borde lemnas tillfälle att, innan större remontarbeten å vägarna inom villaområdet vidtagas,

yttra sig med anledning af arbetena. Utskottet har dock ansett en sådan föreskrift obehöflig, då villaegarenes befogade anspråk i berörda hänseende borde, äfven ett dylikt stadgande förutan, af vederbörande myndigheter beaktas. I händelse Fullmäktige önska bifalla besvärändenes omförmälda begäran, torde såsom sista mom. i 1 § införas förslagsvis följande bestämning:

„Innan större omlägnings- eller nylägningsarbete å berörda vägar beslutes, bör villainnehafvarene lemnas tillfälle att derom yttra sig“.

Med anledning af herr Schybergsons förslag skulle utskottet för sin del föreslå att såsom ett sista stycke i Fullmäktiges yttrande införas förslagsvis följande:

„Fullmäktige emotse slutligen underdånigst att, i händelse under ärendets behandling ytterligare anmärkningar framställas mot en eller annan mera väsentlig bestämning i förslaget, sådan anmärkning icke måtte af E. K. M:t godkännas innan Fullmäktige lemnats tillfälle att yttra sig öfver densamma.“

Beträffande herr Krogius invändning mot det i § 5 föreslagna stadgandet, att högst en femtedel af tomts yta finge bebyggas, får utskottet erinra att, på sätt utskottet redan tidigare framhållit, större byggnadsfrihet icke är tänkbar om öfverhufvud området karaktär af villastad skall bevaras.

I fall Fullmäktige önska tillmötesgå besvärändenes yrkande på ofvan ordade tillägg till 1 § af förslaget, komme andra stycket af förslaget till Fullmäktiges yttrande att i öfverensstämmelse dermed erfordra någon ändring äfvensom herrar v. Pfalers och Norrméns anmärkning mot denna del af förslaget att förfalla. Om deremot Fullmäktige vilja bibehålla § 1 i förslaget uti dess ursprungliga lydelse, torde, med godkännande af berörda anmärkning, sista meningen i sagda stycke utgå.

Emot herr Norrméns yrkande att sista meningen i sista stycket å sida 3 skall ur yttrandet uteslutas, har utskottet för sin del icke något att invända.

Helsingfors, den 12 februari 1901.

R. F. v. Willebrand.

O. Kjällmanson.

A. V. Lindberg.

M. Schjerfbeck.

W. F. Heimbürger.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri 1901.

Utskottsbetänkande i fråga om stadens öfvertagande af gatuunderhållet.

Sedan särskilda gårdsegare hos Stadsfullmäktige ansökt att staden, på grund af förordningen af den 4 maj 1896 angående öfverenskommelser mellan kommun och tomtägare om gatuunderhållets öfvertagande af kommunen, ville åtaga sig det framtida underhållet af deras gatuandelar, blefvo dessa ansökningar af Fullmäktige i afseende å författningsenlig behandling remitterade till Drätselkammaren, hvarefter Kammaren för den i 1 § af nämnda förordning förutsatta uppskattning af den årliga medelkostnaden för ifrågakomna tomters gatuunderhåll till värderingsmän förordnade herrar K. R. Åström, Th. Tallqvist och G. Idström. I en till Kammaren inlemnad skrift hafva derpå desse värderingsmän icke allenast uttalat sin uppfattning om nuberörda författnings innebörd, utan äfven föreslagit särskilda normer, hvilka, efter värderingsmännens åsigt, borde af Fullmäktige fastställas för att sedermera tjena till efterrättelse vid behandlingen af ärenden utaf berörda beskaffenhet. Dessa normer lyda enligt Drätselkammarens formulering som följer:

„1:o) Att staden för framtida underhåll skulle öfvertaga icke blott nyligen omlagd, resp. fullkomligt nylagd gata, utan ock förfallen gata, som omedelbart eller kort efter öfvertagandet af staden måste omläggas.

2:o) Att staden i det förra fallet skulle för det framtida underhållet af gatan tillgodoräkna sig en ersättning enligt tabell I och uti det senare enligt tabell II uti nämnda skrift.

3:o) Att de vid gatuunderhåll oundgängliga omlägningsperioderna för ersättningsbeloppens bestämmande i allmänhet skulle antagas till 5 å 8 år för makadamiserad gata, till 10 å 12 år för gata belagd med fältsten, till 25 å 35 år för nubbstens gata samt till 15 år för asfalttrottoir och 25 å 30 år för nubbstens trottoir.

4:o) Att uti nämnda tabeller förekommande ränteprocent å såväl af staden förskotterade medel som å influtna årliga betalningar skulle hållas vid 4 å 4,5.

5:o) Att då öfvergång förestode från ett sämre och billigare gatubeläggingsmaterial, fältsten, till ett solidare och dyrare, nubbsten, sådant tillvägagående skulle tillämpas:

a) att för gator i stadens centralare delar ovilkorligen fordrades beläggning med nubbssten, i hvilket fall gårdsegaren, för den händelse gatan ej vore med sådant material belagd, skulle, förutom de årliga inbetalningarna, affordras en betalning en gång för alla af 4,85 mark per m² gata;

b) att för sådana gator, för hvilka förutsättas kunde, att de senast inom 10 år, efter det underhållet af desamma öfvertagits af staden, borde beläggas med nubbssten, den årliga underhållskostnaden skulle beräknas för nubbstensgata, men gårdsegaren i öfrigt fullkomligt befrias från godtgörelse till staden för kostnaden för gatans omläggning med detta material; och

c) att underhållskostnaden för alla öfriga gator skulle beräknas så, som om de för all framtid komme att förblifva med fältsten belagda, så att kostnaden för dessa gators framtida omläggning med nubbssten således uteslutande komme att drabba staden.

6:o) Att med undantag för statsverkets och andra publika byggnaders gatuandelar enskilda gatulotter ej skulle af staden för underhåll öfvertagas, utan endast hel gata från tvärgata till tvärgata.

7:o) Att underhållet af trottoir borde följa underhållet af körbanan åt.

8:o) Att i allmänhet icke andra trottoirer skulle af staden för underhåll öfvertagas än sådana, som äro försedda med en huggen kantsten och för öfrigt belagda med antingen huggen II:a nubbssten eller asfalt.

9:o) Och att, för händelse trottoir vid stadens öfvertagande icke vore af nyssnämnda beskaffenhet, utan måste af staden omläggas, gårdsegaren, i konformité med förslaget under a punkt 5, vore skyldig en godtgörelse till staden en gång för alla af resp. 9,84; 9,72 och 9,42 mark per m² för nubbstens trottoir samt 2,90, 2,58 och 2,14 mark per m² för asfalttrottoir“.

Jemte det Drätselkammaren i det syfte, värderingsmännen äskat, uti skrifvelse af den 14 december 1899 (se tr. handl. n:o 52 för 1899) till Stadsfullmäktige öfversänt deras förberörda förslag, har Kammaren tillika upplyst att Kammaren i hufvudsak omfattat deri uttalade åsigt. Dervid har Kammaren emellertid ansett sig böra framhålla att, enligt Kammarens förmenande, gårdsegarene icke borde i något afseende uppmuntras att låta staden förskottera kostnaderna för gatuomläggningarna. För undvikande häraf borde därför enligt Kammarens åsigt i hvarje särskildt fall beräkningar i öfverensstämmelse med de i förslagsställarenes skrift anförda exempel anställas och sådan utjemning göras att gårdsegarenes kostnader oberoende af betalningssättet blefve lika stora. Genom någon allmän formel kunde detta dock så mycket mindre åstadkommas, som ränteprocen-ten å upplånade medel vid olika tider betydligt varierade.

Vid sammanträde den 16 januari 1900 hafva Fullmäktige derpå åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Enligt hvad af det ofvanstående framgår är syftemålet med ifrågavarande framställning att erhålla normer, som kunde tjena till efter rättelse för de värderingsmän, hvilka erhållit i uppdrag att uppskatta den årliga medelkostnaden för underhållet af tomternas gatuandelar i afseende å detta underhålls öfvertagande af staden. Emellertid varierar, af lätt insedda skäl, kostnaden för underhållet af tomts gatuandel betydligt, icke blott i förhållandet olika tomter emellan, utan ock å olika tider för hvarje särskild tomt, beroende sådant af gatläggningens olika beskaffenhet, växlande trafik, varierande arbetslöner och priser på material, samt slutligen äfven derpå, att med ökad trafik och stigande välstånd äfven större anspråk kunna och böra ställas på gatläggningsämnet och sättet för gatans underhåll. Alla dessa omständigheter göra icke allenast en beräkning af medelkostnaden osäker, utan torde det också kunna sägas, att de i förening och i synnerhet den sist anförda af dem — stegrade anspråk på gatläggningens art och beskaffenhet — leda till en gradvis skeende ökning af gatuunderhållstungan, hvilken ökning är svår, om icke omöjlig, att vid de värderingar, om hvilka härvid är fråga, tillbörligen uppskatta.

Då gårdsegarene, enligt förordningen i ämnet, hafva frihet att välja emellan att sjelfva underhålla gatläggningen framför sina tomter eller antaga stadens anbud att mot årligen utgående, men en gång för alla till beloppet faststald ersättning öfvertaga detta underhåll, torde det vara uppenbart att ett anbud af staden, som icke innebär någon fördel för gårdsegarene utöfver det nuvarande systemet, har föga utsigt att accepteras. Staden måste alltså vara beredd på att utfästa ett premium på öfvergången från det gamla systemet till det nya, i händelse staden öfverhufvud önskar få en dylik öfvergång till stånd. Härefter ligger dock icke något som skulle strida mot författningen eller ens något, som icke tidigare skulle blifvit bemärkt. Redan under förarbetet för förordningen, hvilken såsom bekant tillkommit på initiativ af repräsentanter för Helsingfors stad, förutsågs att ifrågavarande öfverenskommelser icke skulle kunna ernås utan någon uppoffring från stadens sida, men ansåg man att staden gerna kunde underkasta sig en dylik uppoffring då den i gengäld komme att erhålla förmånen af en fullt tidsenlig och väl underhållen gatläggning, hvilket visat sig vara svårt att under nuvarande förhållanden åstadkomma.

Man kan därför gerna efter utskottets förmenande afstå från att söka i högre grad än sådant enligt Drätselkammarens förslag blefve fallet vid ifrågavarande värderingar beakta den osäkra faktor, som ligger deri, att gatuunderhållet måste anses vara en småningom stigande tunga, äfvensom unna gårdsegarene fördelen, att få denna tunga utbytt mot en afgift, som fixeras med den närvarande beskaffenheten af sagda tunga såsom hufvudsaklig grund. Men deraf följer icke önskvärdheten af att de normer, som nu fastställas att tjena till ledning vid bestämmandet af sagda afgifter, likaledes böra vara oföränderliga och gälla för all framtid. Tvärtom skulle utskottet hålla före att nu genast viss tid borde

utsättas, under hvilken desamma skulle komma att lända till efterrättelse, och att således frågan om nödig korrektur af dessa normer efter det de någon tid varit i tillämpning genast skulle ställas i utsigt. Deri skulle tillika ligga ett visst ytterligare tryck på gårdsegarene i riktning att förmå dem att snarare avsluta aftal af ifrågavarande slag, då ju förväntas måste att efter den utsatta tidens förlopp gatuunderhållstungan åter måste beräknas större och beloppet af de derefter fixerade afgifterna ökas. Utskottet föreslår för sin del att berörda tid utsättes till femton år, före hvilkas förlopp frågan om nödig ändring af de nu fastställda normerna alltså åter skulle upptagas till öfvervägande.

Hvad sedan beträffar dessa normer och särskildt de af värderingsmännen och Drätselkammaren föreslagna formler för underhållsavgiftens beräkning äfvensom de på dessa formler grundade, å sida 13 och 14 i den tryckta framställningen ingående tabeller, så har utskottet för sin del särskilda anmärkningar att mot dem framställa. Oegentligt synes utskottet till en början att kalkylen uppgjorts med godtgörande af enkel ränta, då fråga är om årsavgiften för nylagd eller nyss omlagd gata, medan vid avgiftsberäkningen, då det gäller gata, som genast skall omläggas, förutsatts en kalkyl af ränta på ränta. En utjemning af denna anomali synes därför påkallad. Invändas kan äfven, att de i framställningen meddelade formlerna omfatta endast nämnda två gränfall, medan dock jemväl kan förekomma att aftal om gatuunderhållets öfvertagande af staden önskas vid en tidpunkt, då redan förefintlig gatubeläggning någon tid begagnats, utan att dock kunna tillerkännas värdet af ny sådan eller nedskattas till fullkomligt utsliten. I detta fall bör gatuegaren sakenligt få tillgodoräkna sig åtminstone något värde för den endast delvis förslitna beläggningen. Utskottet håller till och med före att ett tillbörligt beaktande häraf skulle befordra genomförandet af den ifrågasatta reformen, i det att i motsatt fall gatuegaren onekligen skulle frestas att uppskjuta sitt aftal med staden intill dess hans beläggning vore utdömd.

Problemet invecklas icke vare sig ur teoretisk eller praktisk synpunkt om dessa omständigheter tillbörligen observeras vid evalveringen, och får utskottet till grund för denna framlägga följande betraktelser och formler.

Gatuunderhållet omfattar dels den fortlöpande vården om gatan, hvilken påkallar mindre omfattande remonter, uppputsning och afhjälpande af tillfälliga fel, dels åter den efter någon tid återkommande genomgripande remont, som utgöres af gatans fullständiga omläggning. Denna sistnämnda kan väl i vissa fall försiggå sålunda att grundliga partiella omläggningar göra en fullständig, på en gång företagen omläggning obehöfelig. Vid uppställandet af en kostnads-kalkyl behöfver denna åtskilnad dock icke upprätthållas, då de partiella remonterna faktiskt äro att betraktas endast såsom en fördelning af det totala omlägningsarbetet.

Den afgift X , som af gatuegaren skall erläggas, sammansättes i enlighet härmed af två termer c och y , der c betecknar den årliga underhållskostnaden och y det belopp, som årligen skall afsättas för att jemte ränta på ränta täcka själfva omlägningsarbetet. Antages att detta omedelbart förestår, så har staden att förskottera den erforderliga kostnaden, K , hvilken följaktligen genom gatuegarens med p % ränta på ränta löpande årsbetalningar, y , skall amorteras på den för gatubeläggningens hållbarhet antagna tidsperioden, T år.

Termen y beräknas då ur den allmänna formeln för det närvarande värdet N efter t år af ett kapital K , som löpande med ränta på ränta efter p % amorteras med en viss annuitet, Y .

$$N = K P^t - y \cdot \frac{P^t - 1}{r} \dots \dots \dots I$$

der $r = \frac{p}{100}$ och $P = 1 + r$.

I förevarande fall slutföres amorteringen på omläggningstiden T , efter hvilken altså $N = 0$. För y erhålles sålunda formeln

$$y = \frac{r P^T}{P^T - 1} K \dots \dots \dots II$$

Antages att en gatuandel skall värderas n år efter senaste omläggning, så utgöres dess värde N af det belopp, som af K återstår efter amortering under n år. Beläggningens närvarande värde vid denna tidpunkt N erhålles då om i formeln I insättes det i formeln II funna uttrycket för y samt t sättes lika med n , eller således

$$N = \frac{P^T - P^n}{P^n - 1} K \dots \dots \dots III$$

Vid ingången af en omlägningsperiod, då $n = 0$, finner man ur formeln III att $N = K$; vid utgången af perioden, då $n = T$, erhålles $N = 0$. För ett värde på n emellan här betraktade gränfall antager jämväl N ett värde emellan 0 och den totala omlägningskostnaden. Detta matematiska värde af en gatubeläggning, som vid en godtycklig tidpunkt inom en omlägningsperiod öfvertages af staden, bör såsom ofvan framhållits rättvisligen komma gatuegaren tillgodo. Den lämpliga formen för denna godtgörelse synes vara att det i natura presterade värdet N vid uppgörelsen betraktas såsom ett af gatuegaren engång

för alla inbetaladt kapital, å hvilket honom godtskrifves den årliga räntan såsom ett afdrag å hans årliga betalningsskyldighet. Den kontanta betalningen x_n för en under här angifna förhållanden af staden öfvertagen gata skulle i enlighet härmed blifva

$$x_n = y - rN + c = \frac{rP^n}{P^n - 1} K + c \dots \dots \dots IV$$

För beräkning af årskostnaden för gata, som vid öfvertagandet kräfver omedelbar omläggning, har man att i denna formel sätta $n = T$, i hvilket fall formeln *IV* sammanfaller med den å sid. 7 i den tryckta framställningen meddelade. I det andra gränsfallet, eller öfvertagning af nylagd gata, är den redan utlupna delen af slitningstiden $n = 0$; för detta värde ger formeln *IV* den med beaktande af beräkning af ränta på ränta korrigerade formeln å sid. 6 i sagda framställning. Formeln *IV* omfattar altså dessa gränfall, men ger derutöfver ett riktigt uttryck för kostnaden X vid hvarje mellanliggande tidpunkt.

En närmare undersökning af denna formel ger vid handen följande gestaltning af öfvertagningsaffären. Då öfvertagen gata omedelbart är förfallen till omläggning, förskottas kostnaden af staden, hvarefter kostnaden genom gatuegarens årsbetalningar amorteras under tiden till nästa omläggning. Sker öfvertagandet under en omläggningsperiod, n år efter dess början, så kapitaliseras gatuegarens återbetalningar under de till nästfallande omläggning ännu återstående åren. Det sålunda samlade kapitalet täcker en del af omläggningskostnaden, hvaremot en del förskottas af staden. Detta förskott amorteras under de närmast följande åren och är tillfullo guld, då åter igen n år återstå till nästa omläggning, hvarefter en kapitalisering på enahanda sätt ånyo vidtager, o. s. v. — Vid det fall slutligen, då fullgod gata öfvertages, samlas årsbetalningarna under hela omläggningsperioden och uppgå jämte ränta på ränta vid den utgå till det då erforderliga omläggningskostnadsbeloppet.

Härmed har utskottet gifvit en allmän lösning af problemet under i hufvudsak de förutsättningar, som ingå i Drätselkammarens skrifvelse. En praktisk tillämpning af den ofvan härledda allmänna formeln förutsätter endast att de deri ingående konstanterna bestämmas. Bland dessa intager K eller omläggningskostnaden främsta rummet. För K angifvas i framställningen sid. 10 på erfarenhet grundade värden.

En närmare undersökning af omläggningskostnadens olika poster visar att denna sammansättes af två väsentligen olika beståndsdelar, nämligen å ena sidan priset för stenmaterialet, hvilket vid utgången af en omläggningsperiod icke förbrukats, utan med någon remont ännu kan åtminstone en gång användas, samt å den andra den hvarje gång återkommande kostnaden för den egentliga omlägg-

ningen och dertill hörande fyllningsmaterial m. m. d. Dessa olikheter i de skilda anläggningskostnadsposternas natur hafva i Drätselkammarens framställning icke kommit till direkt uttryck vid härledningen af de formler, som skola läggas till grund för en uppgörelse med staden. Emellertid få här påpekade omständigheter icke lemnas obeaktade. Problemetts riktiga lösning synes fastmera fordra ifrågasvarande distinktioner, hvilka äfven kunna uttryckas sålunda, att olika förslitningstider fastställas för stenmaterialet å ena sidan och den vid hvarje omläggning återkommande egentliga arbetskostnaden jemte fyllnadsmaterial o. d. å den andra.

Förutom den större noggrannhet, som härigenom ernås, vinnes dessutom fördelen af en lättare uppskattning och mera påtaglig rättvisa vid uppgörelsen, än om så olika element som de här påpekade tagas i en summa. Ett exempel må här anföras till belysande af detta. Om fråga vore om en uppgörelse med gårdsegarene i kvarteren vid Mikael- och Alexandersgatornas korsning, så kräfves på grund af trafik- och grundförhållandena en kort omlägningsperiod, och vid uppgörelsen komme utan gensägelse den egentliga omläggningen att från stadens sida blifva i främsta rummet afgörande, hvaremot stenmaterialets värde i mindre grad komme att beaktas. Särskiljes omläggningen från stenmaterialet, är det påtagligt att enighet säkrare skall vinnas och berättigade anspråk från stadens sida snarare erkännas, än om två heterogena saker sammanföras till ett.

Då utskottet sålunda finner det ligga i hvardera partens intresse att den formel, som skall läggas till grund för uppgörelsen, så noga som blott möjligt ansluter sig till den verkliga gestaltningen af den företeelse, för hvilken den skall gifva uttryck, har utskottet icke tvekat att ytterligare utveckla det allmänna resultat som innehålles i formeln *IV*. Man kan väl invända, att kalkylerna derigenom kompliceras, äfvensom att den större noggrannhet, som i matematiskt afseende kan vinnas, är öfverflödigt med hänsikt till de i slutkalkylen ingående konstanternas osäkerhet i följd af den långa tidrymd beräkningen skall omfatta.

Utskottet kan visserligen icke fränkänna sist anförda omständighet ett visst berättigande, men då det står i stadens fria skön att tid efter annan justera enhetsprisen — något som utskottet redan i det föregående framhållit såsom nödvändigt — förlorar berörda invändning väsentligt i betydelse. Och hvad vidkommer kalkylens komplikation, behöfver blott påpekas, att då densamma icke dagligen utan endast i några få fall om året torde i frågakomma, det vore oegentligt att för en aritmetisk svårighet afvika från den tydliga väg sakens egen natur och en otvetydig billighet anvisa.

På dessa skäl har utskottet ansett den ofvan funna formeln *IV* kräfva en ytterligare utveckling, nämligen derhän att kostnaden K för omläggning af gata spjalkas i två termer S och A , där S angifver värdet af nytt stenmaterial och öfriga bestående utgifter vid gatas nyläggning samt A den öfriga kostnaden för läggning af gammal sådan. För hvardera dessa poster gäller den i det föregående härledda formeln *IV*, dock så att omläggningstiden särskildt bör fixeras

för S och A , nämligen för S tiden för nytt stenmaterials totala förslitning och för A den vanliga omläggningstiden. I vissa fall äro dessa tider sammanfallande, t. ex. då makadamisering af gata eller asfaltering af trottoar användes. Men här af inskränkes icke resonemangets allmänna giltighet, utan inträder endast en förenkling i den aritmetiska kalkylen. Betecknas den förra af dessa tider med t och den senare med T erhålles följande slutliga formel för gatuegarens årsbetalning till staden, då denna öfvertager gatuomläggnings- och underhållskostnaden, nämligen:

$$x = y_m + y'_n + c = \frac{rP^m}{P^i - 1} S + \frac{rP^n}{P^T - 1} A + c \dots \dots \dots V$$

der m = antalet år, som vid tiden för uppgörelsen förgått, sedan nytt stenmaterial anskaffats, samt

n = antalet år, som vid tiden för uppgörelsen förgått, sedan senaste omläggning.

För användningen af denna formel, som omfattar alla fall af problemet, erfordras att följande konstanter fastställas:

- p = procenten för betalningarnas förräntning;
- $\left\{ \begin{array}{l} S = \text{nytt stenmaterials värde;} \\ t = \text{nytt stenmaterials förslitningstid;} \\ A = \text{den nya omläggningskostnaden;} \\ T = \text{tiden mellan två på hvarandra följande omläggningar, samt} \\ c = \text{den årliga underhållskostnaden af den färdiga gatan.} \end{array} \right.$

Af de i nästintagna formel ingående konstanter möter främst räntefoten; och torde densamma, efter utskottets åsigt, böra fixeras till 4,5 %.

Vidkommande stenmaterialets pris lärers detsamma lemnas beroende af gällande priser vid tiden då värderingen eger rum.

Förslitningstiden af nytt material torde, hvad nubbsten, asfalt och makadam beträffar, sammanfalla med omläggningstiden. Någon nämnvärd förslitning af fältsten lärers icke ega rum.

Omläggningskostnaden torde i enlighet med Drätselkammarens framställning antagas till 1 mark per m² gata af fältsten, 1 mk 70 penni per m² makadamiserad gata, 3 mark 25 penni per m² gata af nubbsten utan asfalterade fogar och 4 mark 75 penni per m² gata med fogar fyllda med asfalt.

Deremot har inom utskottet ifrågasatts, huruvida icke de af Drätselkammaren och värderingsmännen fixerade omläggningsperioderna beräknats alltför

trångt. För sin del skulle utskottet vilja angifva dessa perioder för makadamiserad gata till 5 å 10 år (i stället för 5 å 8 år), för fältstensgata till 8 å 15 år (i st. f. 10 å 12 år), för asfalttrottoar likaledes till 8 å 15 år (i st. f. 15 år) och för trottoar af nubbsten till samma tid som för nubbstensgata eller 25 å 35 år (i st. f. 25 å 30 år).

Hvad slutligen den årliga underhållskostnaden angår, så måste den i hvarje fall särskildt uträknas.

Alla ofvan meddelade siffror med undantag af räntefoten böra för öfrigt icke fastställas såsom obetingadt bindande för värderingsmännen. Tvärtom böra dessa i hvarje fall noggrant beakta alla förekommande omständigheter, som kunna inverka på gatläggningens hållbarhet. Att märkas är jemväl att staden genom underhållets öfvertagande icke tillika iklädes någon ansvarsskyldighet för skador, som uppkommit genom någons särskilda förvållande, såsom då trottoar eller gata vid nybyggnad upprifves m. m. dyl. Dessa skador komma att fortfarande, liksom hittills, måsta afhjelpas på bekostnad af den, som vållat skadan. Äfven för närvarande gäller detsamma, ehuru sådant i regeln icke skönjes, i följd deraf att den, som skall afhjelpa skadan, är samma person som den, hvilken gatuunderhållet åligger. Huruvida uttrycklig bestämning härom bör för större tydlighets skull, ehuru sådant icke ur rättslig synpunkt är nödigt, införas i de kontrakt, som om gatuunderhållets öfvertagande upprättas, torde kunna öfverlemnas åt Drätselkammaren att taga i öfvervägande.

Slutligen förestår för utskottet ännu att yttra sig beträffande några omständigheter som icke stå i direkt samband med Drätselkammarens kalkyler.

Stadgandet i 5:te mom. af Drätselkammarens framställning, innehållande att för gator i stadens centralare delar ovilkorligen skulle fordras beläggning med nubbsten, är såtillvida oegentligt affattadt som det enligt byggnadsordningen ankommer å Magistraten att bestämma gatläggningsämnet, hvarjemte uttrycket „stadens centralare delar“ torde vara dels alltför omfattande, då äfven obetydligt trafikerade sidogator komma att falla under detsamma, dels alltför trångt, enär detsamma skulle omöjliggöra afgiftens beräkning efter nubbsten äfven der sådan beläggning redan blifvit påbjuden, exempelvis för en icke aldeles centralt belägen del af någon hufvudgata. Utskottet skulle för sin del föreslå att såsom regel fastslås att då uppgörelse förestår beträffande gata, som måste antagas böra antingen genast eller åtminstone inom ofvan berörda tidsperiod af femton år beläggas med nubbsten, afgiften för underhållet skulle beräknas med berörda dyrare gatläggningsmaterial till grund, jemte det, i fall sådan omläggning kan anses böra komma till stånd inom fem år, gårdsegarene dessutom skulle affordras en betalning i ett för allt, utgörande enligt Drätselkammarens uträkning 4,85 mark per m² gata. Deremot borde underhållskostnaden för alla öfriga gator bestämmas så

som om gatan för all framtid komme att blifva belagd med fältsten och kostnaden för dessa gators framtida omläggning med nubbsten alltså stanna staden till last.

Enär Stadsfullmäktige i hvarje särskildt fall ega pröfva om anbud på öfvertagande af gatuunderhållet bör af staden antagas eller ej, förefaller det något opåkalladt om Fullmäktige å priori skulle binda sig genom beslut att icke underhållet af enskilda gatulotter skulle öfvertagas, utan endast hel gata från tvärgata till tvärgata. Ett sådant beslut skulle dessutom öppna vägen för en enda gårdsägare att hindra flera andra att avsluta dylik öfverenskommelse med staden.

Likaledes kan utskottet icke förena sig om den åsigt att såsom norm borde uppställas stadgandet, att ej andra trottoarer böra af staden för underhåll öfvertagas än sådana, som äro försedda med huggen kantsten och belagda med antingen huggen *II:a* nubbsten eller asfalt. Deremot vill utskottet gerna vara ense derom att när annorlunda beskaffad trottoar erbjudes staden till underhåll, en tillskottsbetalning bör till staden erläggas i konformitet med hvad derom beträffande öfvertagandet af underhållet utaf gata föreslagits. Dock synes det utskottet såsom skulle kostnaden för omläggning af trottoar med nubbsten hafva blifvit för högt uppskattad och denna kostnad kunna fastställas till samma belopp som för gata af sagda material.

Ytterst håller utskottet före att för framtiden städse, då tomt af staden säljes, i sammanhang med köpeaftalet bör upprättas öfverenskommelse äfven om gatuunderhållets för tomten öfvertagande af staden, antingen omedelbart eller å tid, som framdeles kan af staden bestämmas.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville, i afseende å gatuunderhållets öfvertagande af staden, besluta:

1:o att vid de värderingar, som böra föregå afslutandet af öfverenskommelse beträffande sagda underhåll, den formel vid beräkandet af underhållskostnaden skall följas som utskottet ofvan å sid. 8 meddelat;

2:o att af de i sagda formel ingående konstanter räntefoten skall bestämmas till 4,5 % samt de öfriga, med ledning af hvad utskottet ofvan uttalat, under noggrant beaktande tillika af alla å uppskattningen verkande särskilda omständigheter;

3:o att, i händelse fråga är om gata, der körbanans beläggning med nubbsten förestår före den 1 januari 1916, afgiften skall beräknas såsom vore gatan belagd med omförmälda dyrare material;

jemte det, i fall dylik beläggning är att emotses inom fem år, en motsvarande tillskottsafgift i ett för allt för det dyrare materialet affordras gårdsegarene;

hvaremot underhållskostnaden för öfriga gator skall bestämmas såsom om de för all framtid komme att vara belagda med fältsten;

4:o) att underhållet af trottoar bör följa underhållet af körbanan ål;

5:o) att afgiften för underhållet af trottoar vid gata, der körbanans beläggning med nubbssten förestår före den 1 januari 1916, skall beräknas såsom vore trottoaren försedd med huggen kantsten samt belagd med antingen huggen II:a nubbssten eller asfalt;

jente det, i händelse trottoarens omläggning till sådan beskaffenhet måste förväntas inom fem år, motsvarande tillskottsbetalning i ett för allt hos gårdsegarene uppdebiteras; samt

att Stadsfullmäktige ville anmoda Drätselkammaren att framdeles vid försäljning af staden tillhörig tomt i sammanhang med köpslutet förbehålla staden rätt att öfvertaga gatuunderhållet emot afgift, beräknad såsom ofvan sagts.

Helsingfors, den 22 februari 1901.

Leon. v. Pfaler.

Aug. Ramsay.

Anton Lundqvist.

Herman Norrmén.

E. J. Mellberg.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

*Utskottsbetänkande i fråga om ändrade betalningsvilkor
vid försäljning af stadens tomter.*

På förslag af Drätselkammaren (se tr. handl. n:ris 17 för 1887 och 3 för 1888) beslöto Stadsfullmäktige den 17 januari 1888 att vid försäljning af odisponerade fabrikstomter skulle iakttagas att köpeskillingen finge erläggas medelsinbetalning af en annuitet utaf sex procent, hvaraf fem procent vore att beräknas såsom ränta och återstoden såsom kapitalafbetalning, köparen dock obetaget att tidigare afbördas sig köpeskillingen, fullständigt eller delvis. Den 11 oktober 1892 blef, likaledes på framställning af Drätselkammaren (se tr. handl. n:o 28 för 1892), af Stadsfullmäktige fastställt beträffande odisponerade bostadstomter, att priset för desamma finge erläggas genom en annuitet af sju procent, hvaraf fem och en half procent utgjorde ränta samt en och en half procent kapitalafbetalning. Af Drätselkammarens sistberörda framställning inhemtas att omordade betalningssätt, som innebar en väsentlig lättnad i tidigare gällande bestämmningar, enligt hvilka köpeskillingen för bostadstomt borde amorteras inom tio år med en tiondel årligen och räntan å den utestående delen deraf utgå efter sex procent, infördes väsentligen för att befördra försäljningen af disponibla tomter, men äfven för att undvika en alltför påskynad inbetalning af ogulden tomtlösen, hvilket i betraktande af, att denna inkomstpost ansetts böra användas företrädesvis till bekostande af stadens regleringsarbeten, befarats komma att nödvändigöra antingen forcering af dessa arbeten eller ock fondering af de inflytande medlen, hvardera alternativet ofördelaktigt för staden.

I skrifvelse af den 15 november 1900 (se tr. handl. n:o 26 för 1900) har numera Drätselkammaren på skäl, som närmare framgå ur dess berörda skrifvelse, föreslagit en partiel återgång till förut gällande bestämmningar, i det att Kammarren förordat att Stadsfullmäktige ville besluta:

att vid försäljning af odisponerade bostads- och fabrikstomter för framtiden skall iakttagas att köpeskillingarna erläggas inom tio år med en tiondedel årligen samt med tillägg, intill dess derom annorlunda bestämmes, hvarje gång af fem och en half procents årlig ränta å det då utestående beloppet, köparen dock obetaget att tidigare afbördas sig köpeskillingen, vare sig fullständigt eller delvis.

Detta ärende hafva Fullmäktige vid sammanträde den 11 december 1900 öfverlemnadt åt ett af undertecknade bestående utskott, som erhållit i uppdrag att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Till stöd för sin uppfattning att nu gällande betalningsvilkor för tomtlösen borde ändras har Drätselkammaren, jemte framhållande af, det förhållande att stadens inkomst af tomtlösen visade en tendens att minskas, åberopat två tablåer, som åtföljt Kammarens förslag till innevarande års budget (se tr. handl. N:o 20 för 1900 pag. 67 o. 68) och som utvisa, den ena beloppet af tomtlösen för tiden 1887—¹/₁₀ 1900 samt den andra stadens utgifter för regleringsarbeten m. m. under åren 1888—1901. Enligt dessa tablåer skulle å köpeskillingen för tomter, som staden under förstberörda period af i det närmaste fjorton år försålt, uppgående till inalles 5,163,364 mark 37 penni, intill utgången af år 1900 hafva influtit eller beräknas komma att inflyta 4,017,200 mark 59 penni, medan staden under lika lång tid för gaturegleringar och dermed jemförliga arbeten utgifvit 4,815,122 mark 1 penni samt stode i beråd att under år 1901 för enahanda ändamål utgifva ytterligare 415,300 mark eller tillsammans 5,230,422 mark 1 penni*). Detta missförhållande emellan summor, som likväl, efter Drätselkammarens förmenande, borde i det närmaste motsvara hvarandra, skulle, enligt Kammarens åsigt, betinga åtgärder i syfte att åstadkomma en påskyndad inbetalning af tomtlösen.

Drätselkammaren utgår alltså, för så vidt utskottet kan finna, från förutsättningen att stadens försäljning af odisponerade tomter och regleringsarbetena äro att betraktas såsom två sidor af samma affär, dervid de kostnader, som nedläggas å skapandet af nya tomter, bör motsvaras af inkomsten genom tomtförsäljningen. Utan afseende derå, i hvad mån denna ståndpunkt medgifves vara riktig eller ej, måste då främst den fordran kunna uppställas att Kammaren, då den omfattar ett dylikt betraktelsesätt, uppgör sin kalkyl i öfverensstämmelse härmed. Så synes likväl icke vara fallet. I sin tablå öfver influten tomtlösen har Kammaren tagit i betraktande endast sjelfva det kapital, som influtit genom tomtternas försäljning, men icke räntan å den för tiden utestående delen af tomtlösen, ehuru stadens i tomterna liggande tillgångar äro räntelösa så länge icke tomterna förtrytats. Å andra sidan ingår i det belopp af något öfver 5,200,000 mark, som ansetts utgöra de tomtlösen motsvarande utgifterna, stadens kostnader för nya hamnbyggnader med 744,902 mark 55 penni, ehuru till bestridande af dessa byggnadsföretag finnes bestämd en annan inkomstkälla, nemligen hamnafgifterna och tolagen, som företrädesvis är afsedd för dylika arbeten. Utgifterna för nya planteringar har upptagits med 299,479 mark 95 penni, och dock hafva

*) Att märkas är att resp. siffror för 1901 ingå i denna summa enligt Drätselkammarens budgetförslag, som i dessa delar skiljer sig från den sedermera fastställda budgeten.

dessa planteringar delvis icke ens utförts i trakter, der tomtförsäljningen egt rum. Utgifter för nybyggnader hafva observerats med 774,163 mark 88 penni, i hvilket belopp inräknats poster sådana som kostnaden för Brunns husets ombyggnad, 100,000 mark, emellan hvilket byggnadsföretag och stadens tomtförsäljning något samband icke torde kunna uppvisas. Beaktas anförda anmärkningar mot Kammarens kalkyl, hvilka anmärkningar för öfrigt utan svårighet kunna ökas, framgår såsom resultat att ett betydande belopp tomtlösen ännu återstår, för hvilket några regleringsarbeten icke blifvit utförda.

Men nödgas utskottet derjemte hålla före att grundad anledning finnes att ifrågasätta riktigheten af Kammarens anförda ståndpunkt öfverhuvud. Vål är det sant att staden, vid dess försäljning af odisponerade tomter, bör tillse att dessa tomter icke föryttras till pris, som skulle understiga stadens sjelfkostnad för tomterna. Häraf följer dock ingalunda att ej staden må, der den af en eller annan anledning finner sådant vara för sig förmånligt, företaga regleringsarbeten i större utsträckning än att de kunde med den för tiden disponibla tomtlösen bestridas. Drätselkammaren har till försvar för sin åsigt åberopat ett Stadsfullmäktiges tidigare beslut, hvilket innehåller att de medel, som inflyta till stadskassan genom försäljning af tomter, böra i främsta rummet användas till betäckande af kostnaderna för erforderliga planerings- och regleringsarbeten i staden, men derutöfver å företag, som för staden medföra varaktigt gagn utan att dock lemna en utgifterna motsvarande afkastning. Detta beslut innebär emellertid rätteligen endast att inkomster, som erhållits genom föryttring af någon del utaf stadens kapitaltillgång, i detta fall stadens mark, icke få användas till att betäcka löpande utgifter och lätta uttaxeringen, utan böra nedläggas å företag, som å sin sida utgöra ett kapitaltillskott. Någon annan slutsats och allraminst den, att staden kunde och borde vid utförandet af sina regleringsarbeten och „företag, som för staden medföra varaktigt gagn utan att dock lemna en utgifterna motsvarande afkastning“, göra sig beroende af beloppet influten tomtlösen, kan och får ur berörda beslut icke dragas.

Också vore en åtgärd af den beskaffenhet som Drätselkammaren förordat, om än derigenom inbetalningen af köpeskillingen skulle påskyndas när tomtförsäljning egt rum, vål mycket egnad att motverka föryttringen af odisponerade tomter och därför äfven ett rikligare tillflöde ur den inkomstkälla, som tomtförsäljningen för staden utgör. Erfarenheten ger vid handen att stadens tomtförsäljning, såsom naturligt är, står i nästan direkt förhållande till den allmänna penningställningen, så att å tider, då svårigheten att anskaffa medel till byggnadsföretag är stor, jemväl efterfrågan efter tomter är ringa. Äfven den af Drätselkammaren meddelade tablån öfver tomtlösen utvisar samma förhållande, i det att åren 1893 och 1894, hvilka såsom bekant utmärktes af höga räntor och penningebrist, några tomter alldeles icke såldes det förra året och tomtlösen under det senare året uppgick till endast något öfver 90,000 mark, medan medeltalet under

öfriga år varit 400,000 mark. — Denna uppfattning förlorar icke något i riktighet derigenom att tidtals äfven andra orsaker, bland hvilka Drätselkammaren sjelf framhållit bristen på disponibla tomter, verkat hämmande på tomtförsäljningen.

Efter utskottets öfvertygelse hade ej heller stadens tomtförsäljning under de senare, härför ogynnsamma åren fortgått i den omfattning, fallet varit, derest icke gällande, för köparene gynnsamma vilkor för köpeskillings inbetalning funnits. I händelse kommunen fortfarande vill befrämja denna försäljning och derigenom öka tomtlösen samt medelbart gynna byggnadsverksamheten och bidraga till billigare hyror, böra därför, efter utskottets öfvertygelse, omordade vilkor icke rubbas, utan köpare af odisponerad tomt liksom hittills kunna påräkna kredit för åtminstone den del af de till hans byggnadsföretag erforderliga medlen, som motsvarar tomtpriset, med återbetalningsskyldighet endast efterhand under längre tid. Att derigenom en osund spekulation i tomter skulle befordras, behöfver man ej befara. Denna spekulation motarbetas bäst genom att stadens myndigheter noga och mera samvetsgrant än hittills tillse att 29 § i gällande byggnadsordning, innefattande åliggande för tomtägare att inom viss tid bebygga obebygd tomt, efterlefves, eventuelt förtydligas och skärpes.

Slutligen är ock det Stadsfullmäktiges beslut, hvarigenom räntan å den utestående delen af köpeskillingen för odisponerad tomt faststälts till fem och en half procent vid bostads- och fem procent vid fabrikstomter, fortfarande efter utskottets tanke väl lämpadt efter rådande förhållanden. Omförmälda räntesatser understiga visserligen i tider af penningeknapphet något räntefoten, liksom de under tider af rikligare penningetillgång något öfverskjuta räntan å första in-teckningssäkerhet, men uppmuntra de just derigenom, vid dyrare tider till byggnadsverksamhet och, då rikligare penningetillgång inträder, till öfverflyttning af lånet för tomtlösen på annan hand. Drätselkammarens förslag, att räntefoten för ogulden tomtlösen skulle lämpas efter för tiden gällande räntesatser, kan därför, för så vidt deri kan anses ineliggas ett frånträdande af berörda, utaf Stadsfullmäktige tidigare omfattade åskådningssätt, ej heller af utskottet understödas.

På anförda skäl får utskottet därför föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att bibehålla gällande betalningsvilkor vid försäljning af odisponerade tomter fortfarande oförändrade.

Helsingfors, den 18 februari 1901.

Alfred Norrmén.

Uno Kurtén.
Leon. v. Pfaler.

Gustaf Nyström.
Julius Tallberg.

*Handlingar rörande fråga om telefonkablers nedläggande
i stadens gator.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 14 Februari 1901.

N:o 45.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Härjemte får Drätselkammaren till Stadsfullmäktige öfversända särskilda skrivelser och ritningar rörande en af Helsingfors Telefonförening gjord ansökan om rätt till telefonledningarnas i staden förläggande i jorden; samt beträffande såväl ärendets närmare innebörd och gången af dess handläggning som det slutresultat, hvori det utmynnat, endast vördsamt hänvisa till det af ett utaf Kammararen tillsatt utskott utarbetade förslag till koncessionskontrakt, hvilket Kammararen för sin del anser sig kunna i alla delar till antagande af Stadsfullmäktige förorda.

På Drätselkammarens vägnar:

C. Nummelin.

Th. Tallqvist.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Uti en till Stadsfullmäktige stäld, till Drätselkammaren inlemnad skrift för den 27 Oktober sitlidet år förmåler Helsingfors Telefonförening sig sinnad att i mån af sina tillgångar i större utsträckning än härtills villfara den vid särskilda tillfällen af Stadsfullmäktige uttalade önskvärdheten af att telefonledningarna i staden för framtiden blefve förlagda i jorden. Och då härför är nödvändigt att under stadens gator nedläggas cementblock, innehållande ett större antal kanaler, uti hvilka telefonledningskablarne införas, bilägger föreningen sin skrift en stadsplan, å hvilken med röda linier å särskilda gator markerats kabelstråtar

af större och mindre kapacitet, äfvensom några ritningar öfver kabelblock och och instigningsbrunnar, samt anhåller om rättighet till dylik användning af stadens gator. Att afsikten uppenbarligen varit en sådan ansökan, framgår otvetydigt också af en särskild till Drätselkammaren stäld skrifvelse med anhållan om Kammarens utlåtande till Stadsfullmäktige om denna rättighet.

Med föranledande häraf tillsatte Drätselkammaren vid den 1 påföljande November hållet sammantråde ett af undertecknade bestående utskott för afgifvande af yttrande i ärendet till Kammarerna, på det Kammarerna vid insändande af skriften till Stadsfullmäktige måtte kunna lemna det utlåtande och förslag, som deraf kunde betingas. Och är utskottet nu, sedan åtskilliga ärendet rörande upplysningar införskaffats ifrån Stockholm och Malmö, der dylika underjordiska telefonkablar allmänt införts, härmed i tillfälle att fullgöra Kammarens uppdrag.

Härvid torde då till först böra tagas till tals frågan om reformens önskvärdhet och behöflighet. Föreningen för sin del anser tiden för telefonledningarnas förläggande i jorden nu vara kommen, sedan en massa andra elektriska luftledningar uppsats i staden, hvilka störande skulle inverka på telefonkorrespondensen. Och detta skäl eger visserligen i viss mån sin riktighet, emedan ju flere luftledningar af olika spänning upptaga ett område, desto flere möjligheter till ömsesidiga olägenheter och störingar komma naturligtvis att förefinnas. Men alldeles direkta fördelar för telefonrådarnas nedläggande i gatorna — ja en oundgänglig nödvändighet deraf ligger uti sjelfva telefoninrättningens egenart och dess benägenhet af snabb och stor utvidgning. Endast sålunda kan man nämligen undgå det trångmål, som snart nog till följd af bristande utrymme uppställer sig för telefonrådarnas framdragande öfver gator och allmänna platser samt isynnerhet för belamrandet af husegarnes tak med de för trådarnes uppbärande nödiga stativen, hvarför gränsen inom kort är uppnådd. Dessutom minskas härigenom i väsentlig grad alla reparations- och underhållskostnader för telefoninrättningen samt vinnes ökad trygghet för de afbrott i telefonledningarna, som alltid uppstå genom stora snöfall och andra hinder. Enligt utskottets förmenande kan derföre icke blifva fråga blott om *önskvärdheten* af telefonrådarnas framdragande under jorden utan om det *absolut oundvikliga* deraf. Och utgående från en sådan uppfattning i saken, kan utskottet ej annat än på det kraftigaste tillstyrka ett aftal uti ifrågakomna syfte emellan staden och Telefonföreningen, hvilket aftal klarligen bör affattas under formen af en utaf staden föreningen beviljad koncession.

Men så alldeles utan olägenheter för staden blir icke heller telefonrådarnas ledande under jorden. De förnämsta sådana äro ett upprifvande och omläggande af stadens gator och deras belastande med nya rörledningar utöfver redan förefintliga vatten-, gas- och kloakrör samt spårvägskablar och trädar. Med afseende härå och då det dessutom är att emotse att åtminstone också ledningarna för elektrisk belysning och kraftöfverföring skola inrymmas i stadens

gator — förutom alla andra ännu helt och hållet okända behof af utrymme under gatorna — kan ingalunda ett godtyckligt användande af samma utrymme för telefonledningarna medgifvas. Tvärtom ligger aldrea största vikt just derpå, att de fortlöpande kabelblocken blifva på ändamålsenligaste sätt placerade under gatorna, så att de å ena sidan inverka i minsta möjliga mån störande å redan i gatorna liggande ledningar af olika slag och å den andra utspara största möjliga fria rum för nya ledningar. Det är derföre denna sida af ärendet, som varit underkastad utskottets allvarligaste ompröfning.

Minsta utrymme toge klarligen kabelblockstrummorna i anspråk och billigast blefve det för föreningen, om föreningen finge nedlägga dem uti redan för andra ledningar utsprängda grafvar t. ex. öfver vattenledningens rörsträng. En dylik anordning vore emellertid på den grund olämplig, att åtkomsten af vattenledningsrören härigenom skulle i hög grad försvåras samt till och med kunde helt och hållet omöjliggöras, med mindre att telefonblocken skadades. De böra derföre i hvarje fall läggas i sin särskilda graf. Och med hänsyn tagen till störningar vid gatuomläggning samt såväl till sjelfva gatans som till servisirörens för gas och vatten höjdförhållanden äfvensom cementblockens storlek har utskottet stannat vid att föreslå blockstrummornas förläggande i gatans ena gångbana. Ett viktigt motiv för dylik placering ligger också deri, att instigningsschakten i sådant fall komme att utmytna å trottoirerna, hvarest de vid öppenhållande äro för trafiken till vida mindre hinder, än om de vore förlagda i gatans körbana.

Utan någon betänklighet har utskottet deremot kunnat enas derom, att stadens gator och allmänna platser borde åtminstone för de 35 närmaste åren afgiftsfritt upplåtas för det afsedda ändamålet. Vål kan ej nekas att äfven särskilda andra olägenheter än de redan påpekade uppstå, såsom att t. ex. nya inledningar för gas och vatten till hus i någon mån försvåras genom kabelblockens tillkomst, och kunde samtliga dessa olägenheter berättiga staden till en godtgörelse i form af viss årlig afgift per löpande meter nedlagd kabeltrumma. Men då å andra sidan telefonering numera är ett för staden oundgängligt kommunikationsmedel, hvilket kommer snart sagdt hvarje dess innevånare till godo, och densamma förmedlas af en förening för endast sjelfkostnaden, samt det slutligen åtminstone tillsvidare blefve fullkomligt omöjligt att något så när rättvist uppskatta antydda afgift, synes häri föreligga fullt skäl till gatornas afgiftsfria upplåtande under nämnda tidsperiod. Och tror utskottet härtill så mycket större anledning finnas, som såsom en mycket viktig punkt uti koncessionen måste ingå bestämmelse derom, att föreningen skall bekosta alla de förändringar uti redan bestående ledningar, hvilka kunna föranledas af nedläggandet i jorden af föreningens cementrummor.

Ehuru utskottet således ansett att vid nu ifrågakomna koncession, liksom vid hvarje annan sådan, en tidsbegränsning för densamma bör utsättas, har utskottet dermed ingalunda velat för Telefonföreningen försvåra situationen. Då

redan en tidsperiod af 35 år i framtiden, isynnerhet uti vår på uppfinningar så öfverraskande tid, ter sig öfverskådlig, har utskottet trott sig icke kunna föreslå någon längre koncessionstid, men har med beaktande af att Telefonföreningen endast småningom under en längre följd af år kan öfvergå till underjordiska ledningar icke heller ansett sig böra tillmäta denna tid kortare än så. Härmed har utskottet dock icke velat för framtiden afklippa koncessionen, för den händelse en sådan efter sagda tids förlopp skulle visa sig vidare behöflig. Utskottet har nämligen tänkt sig att uti aftalet kunde inryckas en bestämmelse i sådant syfte, att föreningen på skild ansökan, hvilken kunde flere gånger upprepas, så länge skulle berättigas till erhållande af koncessionsförlängning, som behof af telefonledningar i jorden gjorde sig gällande. Vid förlängnings beviljande måste för stadsmyndigheterna emellertid förutsättas befogenhet att för rättigheten bestämman en viss afgift, ifall så skulle prövas behöfligt och skäligt. Denna afgift borde likväl ej få fixeras högre, än att staden endast blefve fullt godtgjord för den skada och olägenhet, staden tilläfventyrs lede af de underjordiska kabelledningarna. Men borde å andra sidan ock stipuleras att, närhelst Telefonföreningen ej vidare är i behof af de underjordiska ledningarna, desamma skola, om stadsmyndigheterna så påfordra, af föreningen från gatorna undanskaffas.

Ehuru å den inlagan närslutna stadsplan finnas, på sätt redan ofvan framhållits, de gator utmärkta, under hvilka kabelblock äro afsedda att nedläggas, håller utskottet dock för, att några bestämda gator härför icke borde uti koncessionskontraktet uppräknas, utan koncessionen beviljas för ett mera generelt användande för ifrågavarande ändamål af alla de stadens gator, öppna platser och vägar, å hvilka ett verkligt behof af dylika anläggningar kan komma att förefinnas. Då nämligen föreningen ännu icke är i besittning af egen tomt för telefoncentral och det äfven eljes för närvarande ej torde vara möjligt att i detalj bestämma, å hvilka alla gator dylika underjordiska ledningar kunna påkallas, utan häri till följd af sakens natur under fortgången af kablarnas framdragande ständiga ändringar i planen äro att förutsätta, skulle ett bestämdt fixerande redan nu af endast vissa gator föranleda till upprepade tillägg och rättelser uti koncessionsurkunden, hvilket naturligtvis vållade onödiga omgångar, dröjsmål och hvarje-handa olägenheter för hvardera kontrahenterna. Enligt utskottets tanke kunde utan fara för äfventyr bestämmanderätten rörande särskild gatas upplåtande för underjordisk telefonkabel lämpligast öfverlemnas åt Drätselkammaren.

Hvad slutligen beträffar de af Telefonföreningen inlemnade ritningarna till kabelblock och instigningsschakt m. m. har utskottet intet att anmärka vid desamma. Ritningarna utvisa ett system, som allmänt tillämpas för telefonkab-lars underjordiska framledande och fullständigt öfverensstämmer med hvad specielt i Sverige i sådant afseende praktiseras. Med hänsyn tagen till de bredd- och höjdmått å cementblocken, hvilka ritningarna angifva, samt till läget af redan i trottoirerna befintliga rör, har utskottet här nedan fixerat särskilda gränsmått för

blockens placering. För undvikande af alla missförstånd torde här förklaringsvis dessutom böra nämnas, att kabelblocken utan hvarje olägenhet kunna få inskjuta uti kloakledningarnas infallsbrunnar, hvilka äfven delvis ligga under trottoirerna, och i all synnerhet bilda en vägg till desamma.

På grund af det ofvan anförda får utskottet värdsamt föreslå följande:

Förslag till koncessionskontrakt.

Härmed berättigas Helsingfors Telefonförening att under en tid af trettio-fem (35) år, räknadt ifrån den dag detta kontrakt underskrifves, för framdragande af telefonkablar under de staden Helsingfors tillhöriga gator, allmänna platser och vägar, som för sådant ändamål befinnas behöfliga, afgiftsfritt nedlägga kabel-blocktrummor, under nedanstående närmare vilkor och förbehåll:

§ 1.

Blocktrumorna skola läggas under den ena af gatornas trottoirer samt få i intet annat fall korsa gatornas körbanor, än då de föras öfver mellankommande tvärgata eller inpå annan gata. Å planterade gator och esplanader kunna blocktrumorna dock nedläggas under gräsmattor och grusade gångbanor. Afståndet från blocktrumornas närmast husen liggande yta till hussocklarnas ytterkant får ej understiga 1 meter. Det största djup, hvartill trummorna få nedsänkas i jorden, bestämes till 1,20 meter, räknadt från gångbanans öfre till blockens undre yta. Härvid skall ett mellanrum af minst 0,20 meter lemnas öfver korsande vattenledningsrör äfvensom ofvanom blocken nödigt utrymme för trottoirbeläggning.

§ 2.

Mindre afvikelser från förenämnda bestämmelser kunna på skild ansökan beviljas af Drätselkammaren, som på dylik ansökan äfven pröfvar behöfligheten af de särskilda gatornas och vägarnas upplåtande för blocktrummor samt härtill meddelar tillstånd.

§ 3.

Vid förekommande beröring emellan blocktrumorna och sådana i jorden redan förefintliga ledningar jemte tillhörande inrättningar, hvilkas underhåll åligger staden, skall om arbetets utförande öfverenskommelse träffas med vederbörande kontor.

§ 4.

Alla för blocktrumornas framdragande nödiga förändringar af stadens eller privata personers i jorden befintliga ledningar jemte tillhörande inrättningar bekostas af Föreningen. Det åligger äfven Föreningen att på sin bekostnad en-

ligt anvisning af stadens Byggnadskontor omsorgsfullt iståndsätta upprifven väg, gata, allmän plats eller trottoir, äfvensom att omsätta alla sådana sänkor i gatans stensättning och trottoirernas beläggning, som äro en följd af dess arbeten.

§ 5.

Vid nedläggning af kabelblocktrumorna utanför tomt med berggrund eger Föreningen att efter öfverenskommelse med vederbörande tomtägare om läpligaste plats till graf för gas-, vatten- och kloakledningar låta på sin bekostnad till 1 meters längd åt hvardera sidan från trummans midtlinie utspränga en slik graf, för händelse tomten förut icke eger sådan. Blefve tomtägaren emellertid tvungen att för dessa servisledningars framdragande företaga sprängning under Föreningens kabeltrumma, bör Föreningen, efter gjord anmälan, låta öfvervaka sprängningsarbetet. Skulle det oaktadt samt trots all varsamhet vid sprängningens utförande skador å Föreningens anläggning uppstå, ansvarar Föreningen för desamma.

§ 6.

Skulle Föreningens rörnät i afsaknad af afloppsledningar medföra staden olägenheter af ett eller annat slag, åligger det Föreningen att efter uppmaning af Drätselkammaren afhjelpa dylika brister.

§ 7.

Föreningen är skyldig underkasta sig icke allenast den kontroll vid sina arbetens utförande, som å stadens vägnar kommer att på Drätselkammarens förordnande utöfvas af i stadens tjänst anstälde ingenjörer, utan ock de föreskrifter beträffande anläggning och drift, hvilka tilläfventyrs kunna af ordningsmakten i staden påbjudas.

§ 8.

Så länge ett verkligt behof af kabelblocktrummor för telefoning i staden förefinnes, förlänges på skild ansökan af Föreningen den i detta kontrakt beviljade koncessionen på tid, som af stadsmyndigheterna bestämmes, men är staden härvid oförhindrad att utsätta viss årlig afgift för den förlängda rättigheten, beräknad dock endast till sådant belopp, att staden af Föreningens underjordiska ledningar tilläfventyrs tillskyndade skador och olägenheter härmed betäckas.

§ 9.

För den händelse Föreningens blocktrummor till följd af systemförändring eller annan orsak under den ursprungliga eller förlängda koncessionstiden blefve obehöfliga, är Föreningen skyldig att ifrån jorden undanskaffa desamma och i sitt ursprungliga skick återställa vägar, gator, allmänna platser och gångbanor, ifall stadsmyndigheterna sådant påfordra.

§ 10.

Utan af stadsmyndigheterna dertill utverkadt begifvande får denna konces-
sion icke öfverlätas å annan förening, bolag eller enskild person.

Slutligen får utskottet meddela att Vattenledningsingenjören C. Hausen
såsom expert deltagit uti utskottets förhandlingar.

Helsingfors, den 13 Februari 1901.

G. Idström.

August Ramsay.

V. Montgomery.

Th. Tallqvist.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Styrelsen för Helsingfors Telefonförening har härmed äran anhålla att
bilagda skrifvelse till Stadsfullmäktige i Helsingfors med anhållan om rättighet
för Föreningen att under stadens gator få nedlägga cementblock med kanaler för
underjordiska telefonledningar jämte därtill hörande bilagor måtte med Drätsel-
kammarens eget utlåtande i ärendet till Stadsfullmäktige öfverstyras. Helsingfors
den 27 Oktober 1900.

Styrelsen för Helsingfors Telefonförening.

gm **Arvid Nyberg**

ordförande.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Vid de tillfällen då fråga väckts om telefonledningarnas i Helsingfors ut-
vidgning hafva Stadsfullmäktige uttalat önskvärdheten däraf att dessa ledningar
för framtiden blefve förlagda i jorden. För detta ändamål är det nödvändigt att,
i likhet med hvad som skett i utlandets större städer, under stadens gator ned-
lägga cementblock innehållande ett större antal kanaler, uti hvilka telefonled-
ningskablarne införas.

Då Helsingfors Telefonförening de senaste åren måstat amortera en skuld,
uppkommen för anläggningen af den nya telefoncentralen, har föreningen icke
varit i stånd att tidigare påbörja nedläggandet af ledningar under jorden i större
skala, utan har endast ett försök gjorts med nedläggande af dylika cementblock
från den nuvarande centralen i gården N:o 25 vid Norra Esplanadgatan till går-
den N:o 12 vid Södra Esplanadgatan.

Sedan en massa andra elektriska luftledningar numera uppsatts i staden, hvilka störande ingripa i telefonkorrespondensen, anser föreningen tiden vara inne att i större omfattning vidtaga med ledningarnas förläggande i jorden. Enär detta omfattande arbete måste utföras småningom efter ett visst system, har föreningen nu låtit utarbeta en plan för anläggande af cementblock för ett kabelsystem under stadens gator, hvilken plan framgår af bilagda karta, och anhåller föreningen härmed om tillstånd att i enlighet härmed få utföra denna anläggning samt att från hufvudkanalerna draga förgreningar till gårdarna.

Enligt den uppgjorda planen skulle från centralstationen utgå tvänne hufvudlinjer, hvardera innehållande 50 kanaler, d. v. s. det underjordiska nätets kapacitet, om kablar med 250 dubbeltrådar användas, skulle komma att uppgå i ledningsantal $2 \times 50 \times 250 = 25,000$ dubbelledningar, då alla kanalerna vore upptagna af kablar. Denna kapacité torde sålunda vara tillräcklig för en ganska lång tid framåt, men å andra sidan får anläggningen ingalunda anses vara för högt tilltagen, ty att minska densamma skulle icke i någon afsevärd grad nedbringa kostnaden, och kommer kapacitén dessutom att minskas högst betydligt därigenom att till en början kablar med 100 dubbeltrådar skulle användas i stället för dylika med 250.

Såsom vidare synes af planen utgöras grenlinjerna utaf 36, 24, 18, 15, 7, och 3 pipiga block, så anordnade, att de framgå på de platser, hvarest de flesta medlemmarna eller abonnenterna kunna påräknas, på sådana afstånd från hvarandra, att staden delas i vissa sinsemellan ungefärligen lika delar.

Uti ifrågavarande gator torde hvarken gas- och vatten eller afloppsrör vara så placerade att cementblockens nedläggning kunde värka störande på dessa.

Då det ligger i föreningens intresse att så fort som möjligt få kanalisations-systemet infördt, torde någon tid för detsammans slutliga anordnande icke böra bestämmas. Men om Stadsfullmäktige likväl anse sådant nödigt, torde denna tid icke böra tagas kortare än 20 år. Det belopp föreningen kan för ändamålet anslå uppgår, åtminstone de närmaste åren, icke till högre än omkring 40,000 mark årligen och utgör kostnaderna för kanalisationen enligt fackmäns beräkning 275,000 mark, hvartill kommer priset för kabelledningarna med 250,000 mark äfvensom priset för en ny centralstation jämte egen tomt.

Utom kartan bifogas nödiga profiler. Helsingfors den 27 oktober 1900.

Helsingfors Telefonförening

gm **Arvid Nyberg.**

Ordf. i styrelsen.

Handlingar rörande Helsingfors stads räkenskaper och bokslut för år 1900.

På grund af för Drätselkontoret gällande instruktion afgifves härmed berättelse öfver Helsingfors stads bokslut för året 1900. Berättelsen är i hufvudsak uppgjord efter samma plan som förut samt endast tillökad med några tabeller rörande den kommunala beskattningen, hvilka, huru ofullständigt beskattningsväsendet än för närvarande är, dock torde lemna en ganska intressant öfversigt öfver förmögenhetsförhållandena i hufvudstaden.

Bifogande fullständiga tablåer öfver bokslutet och särskilda relationer angående stadens kapitaltillgångar och konsoliderade gäld, får kontoret beträffande räkenskaperna för året anföra följande:

Utgifter.

I. Stadens skulder.

3,6 % Chausséeobligationslånet af år 1865.

	Specifikation			Förfallna obligationer			Förfallna kuponger		
	å 3: 60	å 1: 80	<i>Fmg.</i>	å 100 mk	å 50 mk	<i>Fmg.</i>	å 3: 60	å 1: 80	<i>Fmg.</i>
Utestående belopp d. 1/1 1900	—	—	—	—	—	—	65	24	277 20
Förfallna den 1/2 1900	—	—	—	—	—	—	300	600	2,160 —
Summa	—	—	—	—	—	—	365	624	2,437 20
Under år 1900 inlösta	298	599	2,151	—	—	—	302	601	2,169 —
” ” præskriberade	4	2	18	—	—	—	—	—	—
Utestående belopp d. 31/12 1900	—	—	—	—	—	—	63	23	268 20

5 % Vattenledningsobligationslånet af år 1876.

	Specifikation				Förfallna obligationer				Förfallna kuponger				
	A	B	C	<i>Fr.</i>	A 1000 mk	B 500 mk	C 200 mk	<i>Fr.</i>	A 25:—	B 12: 50	C 5:—	<i>Fr.</i>	
Utestående belopp d. 1/1 1900	—	—	—	—	1	3	5	3,335	—	24	157	80	2,962 50
Förfallna d. 1/5 1900	—	—	—	—	8	24	17	23,400	—	428	1,283	1,053	32,002 50
” d. 1/11 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	420	1,259	1,036	31,417 50
Summa	—	—	—	—	9	27	22	26,735	—	872	2,699	2,169	66,382 50
Under år 1900 in- lösta: obligationer	—	—	—	18,482 50	5	21	15	—	—	—	—	—	—
till dylika hörande kuponger	5	7	13	277 50	—	—	—	18,760	—	—	—	—	—
öfriga kuponger . .	844	2,612	1,956	63,530	—	—	—	—	—	844	2,612	1,956	63,530
Utestående belopp d. 31/12 1900 . . .	849	2619	1,969	63,807 50	4	6	7	7,975	—	28	87	213	2,852 50

De vid årsskiftet ännu utelöpande förfallna obligationerna äro:

Ser. A. N:ris 180, 364, 453, 455.

” B. ” 179, 195, 723, 835, 994, 998.

” C. ” 157, 206, 327, 620, 625, 628, 641.

4 1/2 % Nybyggnads- och Regleringslånet af år 1882.

	Specifikation				Förfallna obligationer				Förfallna kuponger				
	A	B	C	<i>Fr.</i>	A 3000 mk	B 1000 mk	C 500 mk	<i>Fr.</i>	A 67: 50	B 22: 50	C 11: 25	<i>Fr.</i>	
Utestående belopp d. 1/1 1900	—	—	—	—	—	7	16	13,785	—	16	101	113	4,623 75
Förfallna d. 1/5 1900	—	—	—	—	4	22	26	47,000	—	102	488	550	24,052 50
” d. 1/11 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98	466	524	22,995
Summa	—	—	—	—	4	29	42	60,785	—	216	1,055	1,187	51,671 25
Under år 1900 in- lösta: obligationer	—	—	—	46,263 75	4	21	27	—	—	—	—	—	—
till dylika hörande kuponger	—	14	29	641 25	—	—	—	46,905	—	—	—	—	—
öfriga kuponger . .	211	1,010	1,124	49,612 50	—	—	—	—	—	211	1,010	1,126	49,635
præsriberade kuponger C. N:ris 38 & 443	—	—	2	22 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Utestående belopp d. 31/12 1900 . . .	—	—	—	—	—	8	15	13,880	—	5	45	61	2,036 25

Vid årsskiftet utelöpande, förfallna obligationer:

Litt. B. N:ris 16, 87, 357, 365, 450, 490, 629, 630.

„ C. „ 11, 29, 178, 268, 274, 754, 756, 759, 761, 762, 767, 769, 770, 776, 777.

4½ % Obligationslånet af år 1892.

	Specifikation				Förfallna obligationer				Förfallna kuponger			
	A	B	C	Σmk	A 5000 mk	B 1000 mk	C 500 mk	Σmk	A 112:50	B 22:50	C 11:25	Σmk
Utestående belopp d. 1/1 1900	—	—	—	—	—	6	4	7,842 50	677	1,360	1,792	126,922 50
Förfallna den 1/5 1900	—	—	—	—	2	7	8	21,000 —	388	1,463	1,944	98,437 50
Förfallna den 1/11 1900	—	—	—	—	—	—	—	—	386	1,456	1,936	97,965 —
Summa	—	—	—	—	2	13	12	28,842 50	1,451	4,279	5,672	323,325 —
Under 1900 re- dovisade för- fallna obli- gationer	—	—	—	7,387 50	—	5	5	—	—	—	—	—
kuponger till d:o	—	3	1	78 75	—	—	—	7,466 25	—	—	—	—
Öfriga kupon- ger	944	2,809	3,975	214,121 25	—	—	—	—	944	2,809	3,975	214,121 25
Oredovisadt belopp den 31/12 1900	944	2,812	3,976	214,200 —	2	8	7	21,376 25	507	1,470	1,697	109,203 75

De oredovisade förfallna obligationerna äro:

Ser. A. N:ris 207, 388.

„ B. „ 1, 169, 178, 301, 501, 781, 1113, 1437.

„ C. „ 74, 749, 758, 940, 1037, 1445, 1550.

3½ % Obligationslånet af år 1898.

	Specifikation					Förfallna obligationer					Förfallna kuponger				
	A	B	C	D	Fmk	A 5000 mk	B 2000 mk	C 1000 mk	D 500 mk	Fmk	A 87:50	B 35:—	C 17:50	D 8:75	Fmk
Utestående be- lopp d. 1/1 1900	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3,000	—	—	6	8	175
Förfallna d. 1/2 1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	240	596	796	1,576	69,580
Förfallna d. 1/8 1900	—	—	—	—	—	—	3	3	21	19,500	180	447	597	1,182	52,185
Summa	—	—	—	—	—	—	4	3	23	22,500	420	1,043	1,399	2,766	121,940
Under år 1900 redovisade för- fallna obliga- tioner	—	—	—	—	18,982 50	—	3	3	20	—	—	—	—	—	—
kuponger till d:o	—	1	—	2	52 50	—	—	—	—	19,035	—	—	—	—	—
öfriga kuponger	420	1,041	1,399	2,745	121,686 25	—	—	—	—	—	420	1,041	1,399	2,745	121,686 25
Oredovisadt belopp d. 31/12 1900	420	1,042	1,399	2,747	121,738 75	—	—	—	3	3,465	—	2	—	21	253 75

Följande obligationer kvarstå oredovisade vid årsskiftet:
Ser. B. N:o 54. Ser. D. N:ris 1043, 1065, 1083.

4 % Obligationslånet af år 1900.

	Förfallna obligationer					Förfallna kuponger				
	A 5000 mk	B 2000 mk	C 1000 mk	D 500 mk	Fmk	A 100:—	B 40:—	C 20:—	D 10:—	Fmk
Utestående belopp d. 1/1 1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Förfallna d. 1/2 1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” d. 1/8 1900	—	—	—	—	—	180	450	600	1,200	60,000
Under år 1900 redovisade.	—	—	—	—	—	180	449	591	1,162	59,400
Oredovisadt belopp d. 31/12 1900	—	—	—	—	—	—	1	9	38	600

Under rubriken Utgifter ej i staten observerade ingår den, jemlikt kontraktet rörande 4 % lånet af år 1900, indragna fjerde serien af 1898års lån Fmk 994,000, hvarjemte en af nämnda indragning betingad minskning i årsamorteringen å sistnämnde lån af Fmk 6,500 å amorteringskontot observerats likasom å lånets räntekonto ränta å den indragna serien inbesparats med Fmk 17,395.

På grund af Stadsfullmäktiges beslut är å kontot för ränta och provision å ett kassakreditiv derjemte debiterad ränta m. m. under år 1900 å det nya 4 % obligationslånet med

ränta per $\frac{1}{8}$ 1900	<i>Fmk</i> : 60,000:—
provisioner och kursdifferenser	” 502:41
kassakreditivränta och provision	” 3,630:67
	<u>” 64,133:08</u>

II. Stadens embetsverk.

Å aflöningskontot förekommer en mindre besparing å vederlaget för böter å stadsfiskalerne. Expensanslaget är nu, som tillförene, öfverskridet. Ur kontot har bestridts kostnader för:

Städning	<i>Fmk</i> : 1,440:50
Tryckarbeten	” 2,181:64
Bokbindarearbeten	” 1,613:40
Skrifmaterial	” 1,955:89
Annonser	” 836:29
Postporto	” 302:16
Renskrifning	” 4,381:90
Arvoden för valförrättningar	” 869:—
Vaktmästarearvoden	” 264:70
Arvode åt en extra exekutionsbetjänt under 3 månader	” 430:—
Diverse	” 1,381:30
	<u>” 15,656:78</u>

III. Kommunalförvaltningen.

Under denna rubrik förekomma mindre besparingar å de flesta konti utom byggnadskontorets anslag, hvilka öfverskridits med in summa Fmk 2,898:84. Merkostnaderna å dessa betingas hufvudsakligen af arbeten i och för de nya 10:de, 11:te och 12:te stadsdelarna.

IV. Gatubelysningen.

Såväl å anslaget för gasbelysning som elektriskt ljus förekomma besparingar å det förra af Fmk 2,763:52, å det senare Fmk 2,982:27, hvaremot kontot för petroleumbelysning är öfverskridet med Fmk 3,640:80, förorsakadt genom tillkomsten af 31 st. nya lyktor dels inom staden dels å Berghäll.

V. Brandverket.

Under rubrik „afönningar och andra förmåner“ har besparats en summa af 1,179 mk 60 pni, å aflönings- och beklädnadsanslagen.

Kostnaderna för ved och lyse hafva deremot med 1,090 mk 48 pni öfverstigit de beräknade; merkostnaden faller uteslutande på belysningen.

VI. Polisnrättningen.

Konti visa samtliga öfverskott å anslagen, det betydligaste å aflönningarna, utgörande Fmk 6,427:42; har uppkommit derigenom att polismanskapets numerär större delen af året var inkomplett och först på hösten alla platser kunde besättas.

VII. Sundhets- och sjukvården.

Maria sjukhusets stat har äfven senaste år på grund af den starka frekvensen, under början af året betingad af rådande skarlakansfeberepidemi, öfverskridits sålunda att kostnaderna uppgått för

icke epidemiska afdelningen till	<i>Fmk.</i>	30,936: 65
epidemiska afdelningen	”	20,074: 64
ekonomiafdelningen	”	88,968: 85
	<u>Summa kostnad <i>Fmk.</i></u>	<u>139,980: 14</u>
Anslag år 1900	”	124,789: 10
	<u>Kostnad utöfver stat <i>Fmk.</i></u>	<u>15,191: 04</u>

Den af sjukhusets öfverläkare utgifna årsberättelse visar en något mindre totalkostnad, beroende på att i sjukhusets räkenskaper en del kostnader för ljus och bränsle utelemnats.

Frekvensen å sjukhuset samt totalkostnaden för detsamma under de år inrättningen varit i värksamhet framgår af nedanstående sammanställning:

Å r	Antal patienter	Sjukvårdsdagar	Totalkostnad i	
			<i>Fmg.</i>	
1895	1,167	31,250	83,217	95
1896	1,301	34,618	87,712	—
1897	1,399	39,016	106,245	69
1898	1,316	35,446	111,814	47
1899	1,530	45,719	144,331	52
1900	1,426	43,503	139,980	14

Kostnaderna för året 1900 fördela sig på:

Aflöningar	<i>Fmg.</i> 31,790: 77
Medicinalier	” 12,246: 46
Bränsle och belysning	” 16,803: 17
Kost	” 61,428: 72
Inventarier	” 16,750: 12
Diverse utgifter	” 960: 90
	<i>Fmg.</i> 139,980: 14

Hälsopolisens anslag, som jemväl äro något öfverskridna, fördela sig sålunda:

Aflöningar	<i>Fmg.</i> 13,749: 56
Desinfektion i hemmen	” 1,954: 08
Städning af besigtningabyrån	” 360: —
Underhåll af inventarier i d:o	” 743: 68
	<i>Fmg.</i> 16,807: 32

Driftkostnaden för köttkontrollstationen har under året uppgått till *Fmg.* 1,352: 31 mot i staten beräknade *Fmg.* 800: —.

Kostnaderna för hufvudtiteln Sundhets- och sjukvården uppgå under de senaste åren till nedanstående belopp:

år 1893	<i>Fmg.</i> 170,882: 49
” 1894	” 153,467: 42
” 1895	” 148,270: 04
” 1896	” 159,890: 38
” 1897	” 192,024: 08
” 1898	” 204,569: 30
” 1899	” 241,704: 08
” 1900	” 241,426: 30

VIII. Fattigvården.

Kostnaderna för underhåll af fattiggården med arbetsinrättning och dårvårdsanstalt hafva öfverstigit de beräknade, hvaremot å samtliga öfriga fattigvårdens konto förekomma besparingar å anslagen till sammanlagdt belopp af Fmk 10,566: 36.

Förstnämnda kostnader uppgå för år 1900 till:

	Anslag	Kostnad	Anslaget öfverskridet
för Fattiggården . . .	63,560: —	68,081: 54	4,521: 54
„ Arbetsinrättningen .	21,940: —	26,780: 55	4,840: 55
„ Dårvårdsanstalten .	33,960: —	38,069: 95	4,109: 95

Merkostnaden belöper sig hufvudsakligen å bespising; dock har inrättningen af med årets anslag uppköpta förnödenheter ett förråd af c:a 4,000 mks värde nästkommande år till godo.

IX. Undervisningsväsendet.

Å kontot för Handtverksskolorna förekommer en betydligare besparing å c:a 13,000 mark, uppkommen förnämligast å anslaget för etablerandet af förberedande yrkesskola för gossar. Kostnaderna hafva uppgått för:

Högre handtverksskolorna till	<i>Fmk</i>	18,448: —
Lägre d:o ”	”	22,836: 67
Förberedande yrkesskolan ”	”	38,515: 20
		<u>79,799: 87</u>

Folkskolornas konti hafva under år 1900, fränsedt kontot för aflöningar, hvarå alltid betydande besparing uppstår, i allmänhet stigit till belopp, som ganska betydligt differera från anslagsposterna. Så hafva anslagen å:

Skolmöbel öfverskridits med	<i>Fmk</i>	6,343: 51
Ved och vedhuggning	”	10,440: 55
Belysning	”	2,264: 71
Underhåll af gårdar och hyrda lokaler	”	9,844: 80
Hyror för skollokaler	”	1,645: —
		<u>30,538: 57</u>

Enlgt uppgift torde öfverskridandet af exempelvis hyresanslaget bero på att skollokalerna redan på hösten 1899, efter det budgeten för år 1900 redan

var uppgjord, visat sig otillräckliga, hvarför en större uppsagd lokal måste i sin helhet ånyo upphyras. Ökningen af lokalerna influerar sedan i någon mån äfven på öfriga ofvanuppräknade konti; dock synas anslagen, enär under året icke några exceptionela poster förekommit, öfverhufvud varit alltför lågt beräknade. Folkskoleväsendets raska framåtskridande i staden framgår af nedanstående tablå öfver kostnaderna för hufvudtiteln Undervisningsväsendet, hvilken till sin hufvudsakligaste del innefattar folkskolorna:

1893	<i>Fmk.</i> 443,193: 12
1894	” 456,493: 30
1895	” 480,012: 94
1896	” 505,521: 10
1897	” 525,720: 18
1898	” 558,070: 93
1899	” 637,311: 75
1900	” 798,047: 46

För anläggning och underhåll af tvenne asyler för vanartade barn, utackordering och läkarebesigtning anslogo Stadsfullmäktige i budgeten för 1900 en summa af 17,000 mark. Af detta anslag har användts till uppställande och underhåll af:

En asyl i Sibbo socken, Paipis by	<i>Fmk.</i> 5,542: 33
En asyl i Nummis socken, Tavola by	” 5,914: 33
Utackordering och läkarebesigtning	” 1,659: 43
	<i>Fmk.</i> 13,116: 09
Afdrag: föräldrarnes bidrag	” 367: 90
	<u>Kostnad <i>Fmk.</i> 12,748: 19</u>

X. Staden åliggande allmänna onera.

Inkvarteringskostnaderna för året 1900 hafva belöpt sig till *Fmk.* 235,546: 50 hvaraf ryska riksskattkammaren och finska statsverket ersatt . . . . . ” 227,006: 09 och återstoden fallit staden till last med . . . . . *Fmk.* 8,540: 41

Denna återstod har betäckts genom besparing å uttaxerade inkvarteringskostnader Fmk 7,088: 96 + 1,451: 45 år 1900 uttaxerad dylik kostnad.

XI. Vattenledningen.

Vattenledningens samtliga konti förete ytterst ringa afvikelse från den fastställda staten. Driftkostnaden för pumpverket har med c:a 1,600 mark öfver-

stigit anslagsbeloppet, i följd af en längre tid rådande vattenbrist i Vanda å och på grund af stegrade pris å bränslet.

Remont och underhåll af vattenverkets byggnader, dammar, rörnät m. m. uppgår jemväl till Fmk 2,408:30 mera än anslaget, af orsak att en del rörflyttningar enligt Drätselkammarens beslut påförts detta konto.

XII. Saluhallen.

Kostnaderna för saluhallen uppgå för året till:

	år 1900	år 1899	år 1898
Afföningar	Fmk 2,250:—	Fmk 2,205:—	Fmk 2,190:—
Belysning	” 4,487:37	” 4,864:86	” 3,751:72
Renhållning m. m.	” 533:70	” 387:31	” 1,311:95
	<u>Fmk 7,271:07</u>	<u>Fmk 7,457:17</u>	<u>Fmk 7,253:67</u>

XIII. Stadens jordlägenheter.

Förvaltningskostnaderna för lägenheten Gumtäckt utgöras af:

Arvode åt Drätselkammarens ordförande . . .	Fmk 1,800:—
Arvode åt Ordningssmannen	” 2,860:—
Utskylder	” 412:50
Uppbörds-kostnader	” 50:—
Utgifter för polisstationen i Hermanstad . . .	” 1,642:76
	<u>Summa Fmk 6,705:26</u>

År 1899 utgjorde kostnaderna Fmk 6,261:82; ökningen hänför sig hufvudsakligen till Hermanstads polisstation.

XIV. Allmänna arbeten.

Beträffande de arbetskonti, som i betydligare grad afvika från kostnadsförslagen, har Byggnadskontoret meddelat följande upplysningar:

Byggnader och Lägenheter.	Utöfver de i kostnadsförslaget beräknade arbetena utfördes remonter i Folkbiblioteket, hvarest kaloriferugnen måste totalt ommuras, i Maria sjukhus, hvarest messlingspaviljongen på grund af Drätselkammarens beslut af den 19 Juli 1900 reparerades för Fmk 3,400, hvarjemte diverse extra arbeten verkställdes derstädes för c:a 2,600 Fmk (arbetet utgjordes hufvudsakligast af putsnings-, målning- och väggrenoveringsarbeten i de särskilda paviljongerna).
Underhåll af kanaler.	Anslagets öfverskridande beror hufvudsakligast af att kloaknätets längd årligen ökas samt att en mängd gamla infallsbrunnar, som förstörts af frost, måste ersättas med nya.

I kostnaden för muddringar under 1900 ingår jämväl priset för flyttningen af elevatordhuset och det derstädes befintliga maskineriet från Skatudden till Sörnäs strandväg, hvilket arbete, då en mängd nytt virke erfordrades och ett påfundament för huset anlades, uppgick till en kostnad af Fmk 3,000:— Resten af det öfverskridna beloppet åtgick till anskaffande af nya kettningar såväl till elevatorn som mudderverket.

Muddring i hamnarne.

Då anslaget för arbetet begärdes, voro pråmarne ännu icke upptagna på Ombyggnad af slip, hvarför en noggrann undersökning af desamma icke var möjlig. Emellertid tvänne mudderpåmar. befans det sedermera att endast pråmarne botten kunde användas, hvarigenom kostnaden för ombyggnaden måste blifva högre än den beräknade.

Derjemte blef en tredje pråm, hvars bordläggning under bogsering från Uttern till Södra hamnen sönderskars af isen, upptagen på slip och remonterad, hvilken kostnad jämväl påfördes ifrågavarande anslag.

Anslagen öfverskredos på grund af vinterns ytterliga snörikedom, äfven som af att den areal, som staden hade att renhålla, ökats med betydande områden å Skatudden och Berghäll. Ur bifogade jämförande tabeller för åren 1899 och 1900 framgår tydligt orsaken till anslagens öfverskridande.

Anslagen för renhållning af gator och allmänna platser, chausséer och vägar.

Renhållning af gator och allmänna platser	1899		1900	
Arbetsledning	3,286	—	2,979	—
Redskap	1,437	06	1,513	52
Sopning	21,029	54	26,982	57
Transport af sopor	7,473	70	9,551	18
Snösläpning	4,626	31	13,739	99
Plogning och sandning	3,474	—	3,414	91
Kalk	38	86	416	97
Diverse, kvastar m. m.	1,310	95	—	—
Summa	42,676	92	58,598	14

Renhållning af chausséer	1899		1900	
Arbetsledning	2,545	40	2,412	80
Redskap	394	03	242	72
Sopning	11,036	73	12,138	53
Transport af sopor	3,691	85	3,496	10
Snösläpning	819	90	2,798	80
Sandning och plogning	2,277	44	1,230	86
Diverse	434	85	—	—
Summa	21,200	20	22,319	81

Renhållning af vägar	1899		1900	
Sopning	3,371	59	6,451	74
Sandning och plogning	914	88	872	65
Snösläpning	234	22	478	35
Diverse	91	08	—	—
Transport af sopor	—	—	666	55
Summa	4,611	77	8,469	29

XV. Pensioner.

Den differens med budgeten hufvudtiteln visar beror på ett fel, som insmugit sig i staten, där pensionen för enkan S. Nyström upptagits till 550 i stället för 600 mark.

XVI. Diverse.

De största avvikelser från fastställd stat förete här konti för:

Eldnings och lysningsämnen, besparing . . .	<i>Frnc.</i> 3,501: 27
Brandstodsafgifter	” 1,931: 99
Inventarier, remont och komplettering, besparing . . .	” 1,638: 94
Stadsfullmäktiges dispositionsmedel	” 9,295: —

Å sistnämnda konto hafva anslag beviljats för:

III. Kommunalförvaltningen	<i>Frnc.</i> 5,975: —
VI. Polisinrättningen	” 1,510: 56
VII. Sundhets- och Sjukvården	” 1,460: —
IX. Undervisningsväsendet	” 3,010: —
XI. Vattenledningen	” 1,600: —
XIV. Allmänna arbeten	” 21,049: 44
XV. Pensioner	” 200: —
XVI. Diverse utgifter	” 6,000: —
	<i>Frnc.</i> 40,705: —

på sätt af tablån närmare framgår.

Utgifter ej i staten observerade.

Här upptagas bland annat en del kostnader för planering af folkskole-
tomten vid Nikolaigatan, hvilka icke hunno ingå i senaste års bokslut, äfvensom
i folkskolehuset därstädes utförda, icke i kontraktet angående byggnaden upp-
tagna arbeten, äfvensom en post för den indragna serien af 1898 års $3\frac{1}{2}\%$ obli-
gationslån.

Inkomster.

I. Räkter.

Ett öfverskott i hufvudtiteln Räkter å 34,215 mark 70 penni har uppstått, i det räkter å tomtlösen lemnat öfverskott af . . . . . *Fmk* 4,379: 91

” å donationsfonder ” ” ” . . . . . ” 1,242: 43

diverse räkter ” ” ” . . . . . ” 29,556: 36

samt andra räntekonti ” ” ” . . . . . ” 237: —

Det betydliga beloppet i konto Diverse räkter utgöres af ränta från bank å därstädes placerade, genom 1900 års obligationsemission indragna medel.

II. Tomtlösen.

Genom försäljning af tomter under året till ganska betydande belopp samt å dem gjorda inbetalningar har kontot Tomtlösen att uppvisa ett öfverskott å 20,215 mark 01 penni utöfver beräknade *Fmk* 125,000: —.

I tomtlösen har under de senaste åren debiterats och influtit nedanstående belopp:

År	Värdet af försålda tomter <i>Fmk</i>	Under året inbetaldt belopp <i>Fmk</i>
1887	51,529: 40	11,357: 11
” 1888	852,191: 54	491,186: 87
” 1889	526,974: 48	281,931: 98
” 1890	484,740: 99	290,510: 27
” 1891	139,070: 14	166,613: 67
” 1892	424,505: 12	309,536: 72
” 1893	— —	224,357: 18
” 1894	90,388: 03	178,426: 86
” 1895	347,175: 68	331,074: 66
” 1896	466,244: 64	410,726: 04
” 1897	642,025: 31	527,483: 96
” 1898	296,323: 01	302,303: 99
” 1899	431,230: 33	380,139: 23
” 1900	643,573: 52	145,215: 01

III. Stadens fasta egendom.

Arrendeintraderna hafva senaste år stegrats och lemna öfverskott, de vanliga arrendena å 6,835 mark 65 penni och tillfälliga arrenden *Fmk* 4,447: 03.

Simhusafgifterna hafva jemväl lemnat ett öfverskott å 1,498 mark, härrörande af stadens nybyggda simhus i fabrikskvarteret N:o 181. Deremot utvisar kontot Hyror från gården N:o 3 vid Sofiegatan en brist å 1,185 mark 77 penni, enär flere lokaler under året tagits i anspråk för polisinnrättningens behof.

V. Inkomstgifvande rättigheter.

En del af stadens inkomstposter, som ingå under denna hufvudrubrik, visa äfven detta år ett mycket gynsamt resultat, eller ett öfverskott:

å tolag	<i>Fmk.</i>	38,432: 61
å trafikafgifter	”	46,153: 24
å mätningafgifter	”	1,292: 73
å boupptecknings procenter	”	26,244: 82

Deremot hafva hamnafgifterna, med undantag af bro- och ballastafgifter, hvilka uppvisa små öfverskott, icke uppgått till beräknadt belopp, utan lemna en brist å inalles Fmk 14,995: 83.

Afgifterna för trafiken uppgå för de senaste åren till nedanstående belopp:

År	Tolags- och trafik- afgifter m. m.	Hamnafgifter m. m.
År 1888	<i>Fmk.</i> 324,192: 36	<i>Fmk.</i> 125,684: 60
” 1889	” 378,359: 94	” 145,752: 13
” 1890	” 408,273: 55	” 156,303: 76
” 1891	” 406,126: 57	” 156,749: 83
” 1892	” 402,009: 39	” 159,712: 68
” 1893	” 405,492: 05	” 166,467: 83
” 1894	” 426,882: 90	” 177,031: 32
” 1895	” 488,429: 27	” 170,893: 21
” 1896	” 536,381: 16	” 189,447: 85
” 1897	” 653,420: 55	” 211,097: 24
” 1898	” 744,100: 13	” 209,355: 76
” 1899	” 733,802: 09	” 233,154: 87
” 1900	” 766,165: 11	” 218,367: 19

VI. Diverse.

Hundskatten har för året lemnat ett öfverskott af 4,630 mark, utom det belopp som finnes upptaget under rubrik „Inkomster ej i staten observerade“, samt afgifterna från klosetterna med 2,767 mark öfverstigit den beräknade summan. I legosängsafgifter vid Maria sjukhus har influtit Fmk 14,941: 50.

VII. Statsbidrag.

Vid fastställandet af budgeten för år 1900 upptogs statsbidragen för folkskolorna och polisinrättningen, det förra till det af Stadsfullmäktige ansökta beloppet, det senare med den i K. Förordn. af den 30 Januari 1900 angifna summa. Statsbidraget till folkskolorna bestämdes sedermera genom K. Senatens resolution af den 19 April år 1900 till Fmk 165,000 eller 3,000 mark mindre än det ansökta beloppet och å anslaget för polisinrättningen har den del af sagde anslag, som disponeras af Guvernören i länet, icke kommit stadskassan till godo.

VIII. Vattenledningen.

Vattenkonsumtionsafgifterna för året uppgå till:

1:sta kvartalet	Fmk	95,671: 27
2:dra "	"	98,505: 14
3:dje "	"	96,446: 56
4:de "	"	108,396: 15
	Summa Fmk	399,019: 12

Deraf Fmk 377,559: 12 för vattenförbrukning och Fmk 21,460: — i hyror för vattenmätare.

Under de närmast föregående åren uppgå vattenafgifterna till nedanstående belopp:

År 1887	Fmk	183,110: 33
" 1888	"	194,759: 96
" 1889	"	229,088: 24
" 1890	"	263,896: 27
" 1891	"	253,947: 17
" 1892	"	242,880: 05
" 1893	"	242,602: 54
" 1894	"	248,988: 37
" 1895	"	257,416: 76
" 1896	"	270,242: 35
" 1897	"	275,773: 94
" 1898	"	309,711: 59
" 1899	"	351,508: 90
" 1900	"	399,019: 12

IX. Gasverket.

Enligt uppgift från belysningsverket uppgår gasverkets nettovinst för	
Oktober—December månader år 1900 till	<i>Fmk</i> 48,579: 43
hvaraf till utvidgningar användts	„ 45,709: 57
	<hr/>
återstoden <i>Fmk</i>	2,869: 86

utgörande den disponibla vinsten, är i stadens bokslut observerad. I förestående resultat ingå icke några afskrifningar.

X. Lån.

Under året har å lånemedel anvisats och dragits en summa af 1,814,878 mk. Härmed äro de genom senaste obligationslån, i Februari år 1900, erhållna lånemedel icke blott uttömda, utan äfven betydligt öfverskridna, på sätt här nedan framgår.

Vid ingången af år 1900 förefunnos af staden bestridda utgifter, afsedda att med upplånade medel betäckas (se bokslutsberättelsen för år 1899 pag. 17), till belopp af *Fmk* . . . *Fmk* 321,507: 04

Å lånemedel har anvisats år 1900:

För inköp af gasverket	„	1,400,000: —
„ „ af gården N:o 6 vid Bergmansgatan	„	207,000: —
„ vattenledningens utsträckning	„	107,878: —
„ Långa brons ombyggnad	„	100,000: —
„ inlösen af 4:de serien af 3 $\frac{1}{2}$ % obligationslånet af år 1898	„	994,000: —
Omkostnader för 1900 års obligationslån	„	93,794: 07
		<hr/>
	<i>Fmk</i>	3,224,179: 11

Af 1900 års 4 % obligationslån emitterades 3 serier å tillsamman	„	3,000,000: —
		<hr/>
rest <i>Fmk</i>		224,179: 11

hvarifrån dock afdrages det belopp hvarmed 1899 års vattenledningsarbeten understigit den beräknade, å lånemedel tidigare observerade kostnadssumman med	„	12,620: 10
		<hr/>
Saldo förskotterade lånemedel <i>Fmk</i>		211,559: 01

XI. Uttaxering.

Årets uttaxeringssumma fördelades på 1,072 prioriterade ören å Fmk 10: 04, 224 från inkvartering befriade ören å Fmk 12: 58 samt 135,279 oprivilegierade ören å Fmk 12: 66.

Nedanstående sammanställningar ur årets samt tidigare års taxerings- och uppbördslängder belysa närmare hithörande förhållanden.

Skattöreantal och uttaxering i Helsingfors stad åren 1883—1900.

Å r	Antal skatt- ören (motsvarande 400 marks årsinkomst)	Ökning	Minskning	Uttaxerad belopp per skattöre (oprivile- gieradt)		A n m ä r k n i n g
1883	55,364	2,542	—	9	79	1) Deraf ca 8,300 ören för agio vinst, hvilken beskattning sedermera, på grund af Kejs. senatens utslag, resti- tuerats.
1884	62,818	7,454	—	12	22	
1885	63,613	795	—	10	26	2) Deraf ca 14,000 ören tillfällig arfsskatt.
1886	62,745	—	868	11	—	
1887	61,396	—	1,349	11	—	3) Deraf ca 3,000 ören tillfällig arfsskatt.
1888	65,961	4,565	—	9	45	
1889	68,458	2,497	—	9	10	3) Deraf ca 3,000 ören tillfällig arfsskatt.
1890	72,776	4,318	—	9	76	
1891	79,306	6,530	—	10	—	3) Deraf ca 3,000 ören tillfällig arfsskatt.
1892	80,719	1,413	—	11	20	
1893	83,927	3,208	—	10	76	3) Deraf ca 3,000 ören tillfällig arfsskatt.
1894	86,675	2,748	—	13	61	
1895	82,024	—	4,651	14	50	3) Deraf ca 3,000 ören tillfällig arfsskatt.
1896	83,787	1,763	—	14	—	
1897	101,923	18,136 1)	—	12	20	3) Deraf ca 3,000 ören tillfällig arfsskatt.
1898	104,329	2,406	—	12	—	
1899	133,456	29,127 2)	—	10	10	3) Deraf ca 3,000 ören tillfällig arfsskatt.
1900	136,575	3,119 3)	—	12	66	

Kommunalbeskattningen i Helsingfors stad år 1900.

För en anta- gen årsinkomst af <i>Fmk</i>	Antal beskat- tade	För en anta- gen årsinkomst af <i>Fmk</i>	Antal beskat- tade	För en anta- gen årsinkomst af <i>Fmk</i>	Antal beskat- tade	För en anta- gen årsinkomst af <i>Fmk</i>	Antal beskat- tade
800	4,172	20,800	9	44,800	1	97,200	1
1,200	1,742	21,200	8	45,200	3	98,000	1
1,600	877	21,600	3	46,000	3	100,000	6
2,000	566	22,000	15	46,400	1	104,000	1
2,400	315	22,400	5	46,800	1	108,800	1
2,800	223	22,800	8	47,600	1	114,000	1
3,200	263	23,200	7	48,000	15	115,600	1
3,600	115	23,600	4	49,200	1	118,000	1
4,000	348	24,000	35	49,600	1	120,000	1
4,400	63	24,400	2	50,000	6	122,400	1
4,800	210	24,800	5	50,400	1	125,600	1
5,200	70	25,200	5	51,200	1	131,200	1
5,600	94	25,600	2	51,600	1	134,000	1
6,000	224	26,000	21	52,000	1	136,000	1
6,400	85	26,400	2	52,800	1	137,200	1
6,800	70	26,800	4	54,000	2	140,000	2
7,200	94	27,200	4	54,400	1	141,200	1
7,600	27	27,600	1	56,000	3	149,600	1
8,000	167	28,000	20	56,800	2	151,200	1
8,400	31	28,400	4	57,200	1	152,000	2
8,800	54	28,800	3	58,800	1	152,800	1
9,200	31	29,200	1	60,000	5	154,000	2
9,600	26	29,600	3	60,800	1	154,800	2
10,000	149	30,000	25	61,200	2	157,200	1
10,400	32	30,400	6	62,400	2	160,000	2
10,800	32	30,800	4	62,800	1	161,200	1
11,200	29	31,200	3	63,200	1	162,800	1
11,600	19	31,600	1	64,000	4	164,000	1
12,000	98	32,000	18	64,800	3	170,000	1
12,400	8	32,800	2	66,400	1	190,000	1
12,800	26	33,200	2	68,800	1	192,000	1
13,200	21	33,600	2	69,600	1	194,400	1
13,600	16	34,000	7	70,000	4	196,400	1
14,000	56	34,800	4	71,200	2	198,800	1
14,400	9	35,200	2	72,000	2	227,600	1
14,800	20	36,000	10	73,600	2	250,000	1
15,200	14	36,400	1	74,000	1	262,400	1
15,600	4	37,200	1	76,000	1	274,000	1
16,000	62	37,600	1	78,400	1	296,000	1
16,400	8	38,000	2	80,000	2	308,800	1
16,800	15	38,400	1	80,400	1	350,000	1
17,200	10	38,800	1	84,000	2	464,000	1
17,600	4	39,200	1	85,600	1	546,000	1
18,000	39	40,000	10	86,000	1	576,400	1
18,400	6	40,800	2	87,600	1	700,000	1
18,800	3	42,000	5	88,000	1	718,000	1
19,200	5	42,400	1	91,200	1	1,245,200	1
19,600	4	43,200	1	94,000	1		
20,000	61	44,000	9	96,000	1	54,630,000	11,069
20,400	3	44,400	3	96,400	1		

Kommunalbeskattningen i Helsingfors stad åren 1885—1900.

Å r	Antal inne- vånare enligt mantals- längd	Antal beskattade	Procent af antalet innevå- nare	Antagen skattbar års- inkomst	Uttaxerad belopp	Skatte- procent	Medeltal af de beskatta- des års- inkomst	
1885	41,579	8,146	19,59	25,445.200	652,357	62	2,56	3,123: 64
1886	43,345	7,887	18,20	25,098.000	689,651	10	2,75	3,182: 20
1887	43,834	7,513	17,14	24,558.400	674,857	40	2,75	3,268: 79
1888	46,255	8,413	18,19	26,384.400	622,186	83	2,36	3,136: 15
1889	53,910	7,872	14,60	27,383.200	622,065	18	2,27	3,478: 57
1890	56,236	7,203	12,81	29,110.400	707,879	84	2,43	4,041: 42
1891	58,799	8,032	13,66	31,722.400	791,475	38	2,49	3,949: 50
1892	57,192	8,516	14,89	32,287.600	902,879	32	2,80	3,791: 40
1893	57,210	8,416	14,72	33,570.800	902,467	12	2,69	3,988: 93
1894	58,637	7,603	12,97	34,670.000	1,179,009	44	3,40	4,560: 04
1895	64,554	7,866	12,18	32,809.600	1,188,794	39	3,62	4,171: 07
1896	67,653	7,696	11,37	33,514,800	1,172,367	18	3,50	4,354: 83
1897	70,698	8,180	11,57	40,769.200	1,242,432	32	3,05	4,984: 01
1898	71,365	8,924	12,50	41,731.600	1,251,439	68	3,—	4,676: 33
1899	75,492	10,242	13,58	53,382,400	1,345,593	81	2,52	5,212: 11
1900	79,126	11,069	13,99	54,630,000	1,726,212	94	3,16	4,935: 41

Bilansen per 31 December 1900.

De staden tillhöriga värdepapper utgöras af

Aktier i Helsingfors magasinsaktiebolag, nominelt <i>Fmk</i> 113,500:—,		
å 100	<i>Fmk</i>	113,500:—
Chausséelåneobligationer, nominelt <i>Fmk</i> 56,300:—, å 100	”	56,300:—
Vattenledningslåneobligationer, nominelt 338,800:—, å 109: 25	”	370,139:—

Som Diverse rester rubricerade, utestående fordringar utgöres af:

Arrendemedel	<i>Fmk</i>	725: 12
Diverse afgifter	”	37,325: 27
Hundskatt	”	765: —
Tillfälliga arrenden	”	844: —
Kommunala utskylder	”	43,095: 94
Personel fattigafgift	”	1,331: 64
Arrenden från jordlägenheter	”	8,073: 88
Tolag och trafikafgifter	”	252: 97
Vattenkonsumtionsafgifter	”	1,452: 95
	<i>Fmk</i>	93,866: 77

Behållningen

till år 1901 utgöres af

Öfverskott för år 1900	<i>Fmyc</i>	296,655: 91
Den icke i anspråk tagna delen af behållningen från året 1899 „		380,315: 24
	Saldo <i>Fmyc</i>	676,971: 15

Vid uppgörandet af staten för innevarande år kalkylerade Drätselkontoret förstnämnda öfverskott för år 1900 till *Fmyc* 297,800: — och hela behållningen till innevarande år till *Fmyc* 678,100 (se Stadsfullm. tryckta handl. N:o 20 för 1900).

I behållningskalkylen nämndes vidare att sagda behållning icke till någon del vore disponibel och ur balanskontot framgår att densamma hufvudsakligen består uti i stadskassan inneliggande obligationer och aktier samt löpande lager af byggnads- och vattenledningsmaterialier.

Öfverskottet för år 1900 förklaras genom ökningen af inkomstposterna å

räntor	<i>Fmyc</i>	35,400: —
tomtlösen	„	20,000: —
arrenden	„	17,500: —
inkomstgifvande rättigheter	„	96,500: —
vattenledningen	„	87,000: —
diverse intrader	„	40,600: —
	<i>Fmyc</i>	297,000: —

Sammandrag af bokslutet.

Inkomster.

Enligt stat	<i>Fmyc</i>	6,381,776: 16
Utöfver d:o	„	1,423,048: 68
Besparing å anslag	„	179,164: 17
	Summa <i>Fmyc</i>	7,983,989: 01

Utgifter.

Anslag enligt stat	<i>My.</i>	6,381,776: 16
Anslagen öfverskridna med	„	1,255,257: 23
Brist i beräknade inkomster	„	50,299: 71
	<i>My.</i>	7,687,333: 10
Årets resultat, öfverskott	„	296,655: 91
	Summa <i>My.</i>	7,983,989: 01
<hr/>		
Förenämnda öfverskott	<i>My.</i>	296,655: 91
ökadt med den odisponerade behållningen från år 1899 eller	„	380,315: 24
lemnar saldot till år 1901	<i>My.</i>	676,971: 15

Helsingfors stads Drätselkontor i Februari 1901.

Teodor Holmberg.

Helsingfors stads utgifter och inkomster år 1900.

Utgifter.	Anslag enligt stat.	Kostnad enligt böckerna.	Anslaget öfverskridet.	Besparing å anslaget.
<i>I. Stadens skulder.</i>				
Å lånet för chausséerna, ränta	2,160 —	2,160 —		
amortering	6,000 —	6,000 —		
Å vattenledningslånet af år 1876, ränta	63,419 50	63,420 —	— 50	
amortering	23,400 —	23,400 —		
eventuel kursförlust å utlottade i stadskassan ineliggande obli- gationer	500 —	539 —	39 —	
Å nybyggnads- och regleringslå- net af år 1882, ränta	47,047 50	47,047 50		
amortering	47,000 —	47,000 —		
Å obligationslånet af år 1892, ränta amortering	196,402 50	196,402 50		
provisioner och kursdifferenser	21,000 —	21,000 —		
Å obligationslånet af år 1898 ränta amortering	900 —	606 74		293 26
provisioner och kursdifferenser	139,160 —	121,765 —		17,395 —
Å kassakreditiv, provision och ränta, eventuelt äfven till be- stridande af ränta å ny obliga- tionsemission	26,000 —	19,500 —		6,500 —
	1,000 —	1,038 26	38 26	
	85,000 —	64,133 08		20,866 92
 <i>II. Stadens embetsverk.</i>				
Magistratens och Rådstufvurät- tens, aflöningar	204,599 98	204,264 56		335 42
renskrifning af protokoll i hem- ställda mål samt åt aktörerna	1,700 —	1,342 80		357 20
expenser	13,000 —	15,633 18	2,633 18	
Transport	878,289 48	835,252 62	2,710 94	45,747 80

Transport	878,289 48	835,252 62	2,710 94	45,747 80
III. Kommunalförvaltningen.				
Stadsfullmäktiges kansli	12,400 —	11,947 41	— —	452 59
Drätselkammaren, aflöningar	24,900 —	24,660 04	— —	239 96
expenser	10,000 —	8,055 78	— —	1,944 22
Drätselkontoret, aflöningar	39,185 —	39,174 92	— —	10 08
arvode för debetsedlars kringbärande	1,000 —	1,000 —	— —	— —
expenser	3,500 —	3,483 73	— —	16 27
Traffikkontoret, aflöningar	28,100 —	27,862 62	— —	237 38
arvode för erhållande af dagliga uppgifter från Tullkammaren	800 —	800 —	— —	— —
hyra för magasin	1,600 —	810 —	— —	790 —
mätare arvoden	800 —	1,646 25	846 25	— —
expenser	1,500 —	1,368 29	— —	131 71
Hamnkontoret, aflöningar	31,725 —	31,117 28	— —	607 72
expenser	700 —	673 16	— —	26 84
Byggnadskontoret, aflöningar	30,130 —	30,129 72	— —	— 28
extra ingenjör- och ritarebiträden	8,000 —	9,102 45	1,102 45	— —
skogsvaktarebiträden och skogskultur	2,000 —	2,349 14	349 14	— —
material och handtlångaredagsverken vid mätningar	5,000 —	5,847 25	847 25	— —
expenser	1,500 —	2,100 36	600 36	— —
Trädgårdsnämnden	7,000 —	6,972 55	— —	27 45
Taxerings- o. pröfningsnämnderna	4,400 —	4,314 04	— —	85 96
Förmyndarenämnden	800 —	709 68	— —	90 32
Nämnden för arbetareangelägenheter	800 —	738 75	— —	61 25
Uppfostringsnämnden	1,800 —	1,891 95	91 95	— —
IV. Gatubelysningen.				
Styrelsen för belysningsverket	8,000 —	8,000 —	— —	— —
Gasbelysningen	103,158 20	100,394 68	— —	2,763 52
Petroleumbelysningen	72,026 —	75,666 80	3,640 80	— —
Elektrisk belysning	10,671 75	7,689 48	— —	2,982 27
V. Brandverket.				
Aflöningar och andra förmåner	77,160 —	75,980 40	— —	1,179 60
Brandstallet	9,400 —	9,286 83	— —	113 17
Transport	1,376,345 43	1,329,026 18	10,189 14	57,508 39

Transport	1,376,345 43	1,329,026 18	10,189 14	57,508 39
Eldning och belysning	9,530 —	10,620 48	1,090 48	
Redskap och inventarier	19,800 —	19,376 23	— —	423 77
Diverse	3,350 —	2,886 58	— —	463 42
Anslag åt frivilliga brandkåren .	5,000 —	5,000 —		
VI. Polisnärningen.				
Aflöningar	332,600 —	326,172 58	— —	6,427 42
Polisstallet	7,734 —	7,539 46	— —	194 54
Hyror	9,300 —	8,181 25	— —	1,118 75
Diverse	42,485 —	41,285 56	— —	1,199 44
VII. Sundhets- och sjukvården.				
Läkarepersonal	49,840 —	49,710 67	— —	129 33
Hälsovårdsnämnden	6,400 —	6,714 05	314 05	
Maria sjukhuset, icke epidemiska afdelningen	28,950 —	30,936 65	1,986 65	
epidemiska afdelningen	19,050 —	20,074 64	1,024 64	
ekonomiafdelningen	76,789 10	88,968 85	12,179 75	
Kolerabaracker	150 —	— —	— —	150 —
Underhåll af en poliklinisk ögon- afdelning	2,000 —	1,895 —	— —	105 —
Anslag för sjukstuga i Sörnäs .	10,000 —	10,000 —		
Helsopolisen	14,910 —	16,807 32	1,897 32	
Undersökningsstationen för lifs- medel	5,900 —	5,900 —		
Desinfektionsnärningen	2,420 —	2,044 05	— —	375 95
Köttkontrollstationen	7,800 —	8,352 31	552 31	
Obduktionshuset	150 —	22 85	— —	127 15
VIII. Fattigvården.				
Fattigvårdsstyrelsen	16,300 —	15,412 40	— —	887 60
Fattiggården	63,560 —	68,081 54	4,521 54	
Arbetsnärningen	21,940 —	26,780 55	4,840 55	
Dårvårdsanstalten	33,960 —	38,069 95	4,109 95	
Transport	2,166,263 53	2,139,859 15	42,706 38	69,110 76

Transport	2,166,263 53	2,139,859 15	42,706 38	69,110 76
Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningarna:				
för utackorderade fattiga . . .	71,000 —	69,515 34	— —	1,484 66
sjukvård	10,000 —	6,486 22	— —	3,513 78
därvård	22,000 —	19,529 95	— —	2,470 05
läkemedel	5,000 —	3,786 13	— —	1,213 87
direkta understöd	40,000 —	38,116 —	— —	1,884 —
Diverse	4,500 —	2,964 05	— —	1,535 95
IX. Undervisningsväsendet.				
Navigationsskolan	3,000 —	2,828 80	— —	171 20
Handverksskolorna	92,889 —	79,799 87	— —	13,089 13
Handelsläroverken	10,000 —	10,000 —	— —	— —
Uppfostringsanstalten för andesvaga barn	4,500 —	2,775 —	— —	1,725 —
Folkskolorna, affönningar	515,502 —	500,526 65	— —	14,975 35
hyror för skollokaler	21,000 —	22,645 —	1,645 —	— —
undervisningsmaterial	7,500 —	6,379 40	— —	1,120 60
material för handarbeten	5,500 —	2,070 38	— —	3,429 62
ny skolmöbel och reparation af gammal	7,000 —	13,343 51	6,343 51	— —
ved och vedhuggning	17,000 —	27,440 55	10,440 55	— —
belysning	17,000 —	19,264 71	2,264 71	— —
beklädnadshjälp åt fattiga elever hemmahörande i staden	9,700 —	10,163 15	463 15	— —
renhållning	13,500 —	13,480 82	— —	19 18
annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter	2,500 —	1,189 06	— —	1,310 94
underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler	13,000 —	22,844 80	9,844 80	— —
bidrag till pensionering af landets folkskolelärare personal	7,350 —	7,687 50	337 50	— —
Folkbibliotek och läsesalar	41,340 —	42,860 03	1,520 03	— —
Asyler för vanartade barn	17,000 —	12,748 19	— —	4,251 81
X. Staden åliggande allmänna onera.				
Skjutshållning	2,004 —	2,004 —	— —	— —
Kronoutlagor	54 96	54 96	— —	— —
Transport	3,126,103 49	3,080,363 22	75,565 63	121,305 90

Transport	3,126,103 49	3,080,363 22	75,565 63	121,305 90
Inkvarteringskostnader	253,323 —	228,457 54	— —	24,865 46
Inkvarteringsnämnden	7,600 —	7,734 83	134 83	
XI. Vattenledningen.				
Förvaltning och drift.				
Aflöningar	23,480 —	23,202 35	— —	277 65
Driftkostnad för pumpverket . . .	6,000 —	7,648 17	1,648 17	
D:o för filtra	10,000 —	9,581 93	— —	418 07
Afläsning och kontroll af vatten- mätare	6,000 —	6,541 80	541 80	
Mätningar och undersökningar för utvidgningar	1,500 —	1,500 —	— —	
Brandförsäkringspremier	1,000 —	1,246 17	246 17	
Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350 —	350 —	— —	
D:o för Broholmen i Gammelsta- den	600 —	600 —	— —	
Hyra för vattenledningskontorets lokal jämte städning och belys- ning	1,800 —	1,820 22	20 22	
Expenser	2,500 —	2,246 73	— —	253 27
Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar och räkningar	500 —	500 —	— —	
D:o för hästhoarnas skötsel . . .	2,400 —	2,070 28	— —	329 72
D:o för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmätare	25,000 —	95,367 96	70,367 96	
Underhåll och remont.				
Remont och underhåll af vatten- ledningens byggnader, hägna- der, dammar, maskiner och rör- nät	20,000 —	22,408 30	2,408 30	
Reparation och justering af vat- tenmätare	2,500 —	3,181 04	681 04	
Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.				
Förbindningsledning från norra till södra djurgårdsvägen genom djurgårdsvillan N:o 8	7,900 —	7,195 46	— —	704 54
Transport	3,498,556 49	3,502,016 —	151,614 12	148,154 61

Transport	3,498,556 49	3,502,016 —	151,614 12	148,154 61
Vattenledning under Ängsgatan från Verkstadsgatan till adress N:o 1	4,500 —	4,833 44	333 44	
Vattenledningar i 11:te och 12:te stadsdelarna	22,978 —	22,978 —		
Ytterligare vattenledningsarbeten i förenämnda stadsdelar	25,000 —	25,000 —		
Ombyte af rör under Mikaelsgatan från Brunns- till Wilhelmsgatan	4,600 —	4,563 47	— —	36 53
Ombyte af rör under Berg- och Wilhelmsgatorna från Rege- rings- till Fabiansgatan	11,600 —	10,784 94	— —	815 06
Ombyte af rör under Nylands-, Georgs- och L. Robertsgatorna från Skilnaden till Kaserngatan	14,400 —	13,550 11	— —	849 89
D:o af rör under Kaserngatan från N. Magasins- till L. Roberts- gatan	5,800 —	5,190 68	— —	609 32
D:o af rör under Bergmansgatan från Badhusgatan till adress N:o 13	7,900 —	7,392 40	— —	507 60
Förbindningsledning från Röd- bergs- till Sjömansgatan under Styrmansgatan	3,200 —	3,339 41	139 41	
Inköp af vattenmätare	8,000 —	7,311 56	— —	688 44
Diverse mindre arbeten.				
Reningsförsök med vattenled- ningsvattnet	4,000 —	4,000 —		
Vattenkastare i Brunnsparken . .	350 —	185 86	— —	164 14
D:o i Djurgården	350 —	266 85	— —	83 15
6 vattenposter vid Skatudds- och Sandvikskajerna	8,500 —	8,500 —		
XII. Saluhallen	7,350 —	7,271 07	— —	78 93
XIII. Stadens jordlägenheter.				
Gumtäckt, förvaltningskostnader m. m.	6,000 —	6,705 26	705 26	
Mejlans, utskylder m. m.	400 —	140 52	— —	259 48
Transport	3,933,484 49	3,634,029 57	152,792 23	152,247 15

Transport	3,633,484 49	3,634,029 57	152,792 23	152,247 15
XIV. Allmänna arbeten.				
1:o. Byggnader och lägenheter.				
<i>a) Remont och underhåll.</i>				
Ny ångpanna till samt remont af badhuset i Brunnsparken . . .	4,800 —	4,885 50	85 50	
Förändring af lokaler i stadens gårdar vid Senatstorget . . .	8,500 —	12,012 43	3,512 43	
Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300 —	4,795 59	495 59	
Remont af gården N:o 6 vid Bergmansgatan	2,700 —	3,977 34	1,277 34	
Diverse reparationer	27,050 —	36,924 04	9,874 04	
<i>b). Nybyggnader.</i>				
Inköp af Gasverket	1,400,000 —	1,400,000 —		
D:o af gården N:o 6 vid Bergmansgatan	207,000 —	207,000 —		
Nytt afträde å Sandvikstorget . .	2,000 —	2,588 05	588 05	
Pissoir å Skatudden	2,500 —	2,534 90	34 90	
D:o invid Nya kyrkan	1,500 —	1,500 —		
Nya simhus å fabrikskvarteret N:o 181 i 7:nde stadsdelen	28,000 —	30,706 35	2,706 35	
6 nya salustånd å den s. k. Narinken	1,200 —	1,126 30	— —	73 70
2:o. Gator och allmänna platser.				
<i>a) Remont och underhåll.</i>				
Stensättning med 1:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Alexandersgatan	32,800 —	32,800 —		
Omläggning af planklocket å Långa bron	5,200 —	5,090 77	— —	109 23
Förarbeten i och för Långa brons ombyggnad	100,000 —	100,000 —		
Nytt plank mot tomt N:o 2 vid Nikolaigatan	700 —	714 75	14 75	
Diverse reparationer	12,000 —	13,665 78	1,665 78	
Transport	5,473,734 49	5,494,351 37	173,046 96	152,430 08

Transport	5,473,734 49	5,494,351 37	173,046 96	152,430 08
<i>b). Nyanläggningar.</i>				
Stensättning med fältsten af en 18 meter bred körbana å Myntkajen från Kanalkajen till Ankargatan	10,700 —	18,779 25	8,079 25	
Stensättning med fältsten af Kanalkajen utanför tomt N:o 1	1,900 —	1,895 29	— —	4 71
Stensättning med fältsten af stadens andel af Myntgatan	3,500 —	3,937 62	437 62	
<i>c). Regleringsarbeten.</i>				
Stensättning af och spår å platsen för de gamla magasinerna vid Badhusgatan	23,000 —	23,000 —		
Omfartsspår å Myntkajen	4,700 —	5,729 84	1,029 84	
Planering af Ärtholmsgatans västra del	11,400 —	6,804 23	— —	4,595 77
D:o af statsverkets tomt vid Fredriksgatan	7,500 —	7,500 —		
D:o af körbana längs Fiskartorget östra gränslinie	5,800 —	3,485 85	— —	2,314 15
Stödjemur mot Docksgatans östra del mellan Fabriks- och Ärtholmsgatorna	4,600 —	4,828 01	228 01	
Planering af Gengatan mellan Kristians- och Brobergsgatorna	8,500 —	9,113 84	613 84	
Järnvägsspår å Sörnäs strandväg	36,800 —	36,800 —		
3:o. Kanaler och afloppsdiken.				
<i>a). Remont och underhåll.</i>				
Kompletteringsarbeten	3,000 —	5,021 75	2,021 75	
Omläggning af kanalen under Fabiansgatan mellan Esplanad- och Alexandersgatorna	1,400 —	1,396 01	— —	3 99
Förlängning af kanalen under Eriksgatan	2,250 —	2,216 56	— —	33 44
Diverse underhåll	12,000 —	16,694 35	4,694 35	
<i>b). Nyanläggningar.</i>				
Kanal under Ärtholmsgatans västra del	2,300 —	2,117 58	— —	182 42
Transport	5,613,084 49	5,643,671 55	190,151 62	159,564 56

Transport	5,613,084 49	5,643,671 55	190,151 62	159,564 56
Kanal under körbanan längs Fiskartorget's östra gränslinie till Munkholmsgatan	4,750 —	4,738 84	— —	11 16
D:o under Agricolagatan	3,600 —	3,600 —	— —	— —
Kanalarbeten i 11:te och 12:te stadsdelarna	20,000 —	20,000 —	— —	— —
D:o under Ängsgatan i Hermanstad	5,600 —	5,903 68	303 68	— —
4:o. Vägar.				
<i>a). Remont och underhåll.</i>				
Makadamisering af vägen från Alphyddan till Fredriksberg	5,600 —	5,584 21	— —	15 79
Omläggning af brolocket å bron öfver Djurgårdsskärningen	1,100 —	1,112 77	12 77	— —
Ombyggnad af bron till Byholmén	2,800 —	2,453 94	— —	346 06
Diverse reparationer	10,000 —	10,437 90	437 90	— —
<i>b). Nyanläggningar.</i>				
Planeringsarbeten i 11:te och 12:te stadsdelarna	120,000 —	120,000 —	— —	— —
Planering af Flemmingsgatan från Vasa- till Svalbogatan	29,500 —	29,500 —	— —	— —
D:o af Tavastgatan från 2:dra till 4:de linien	21,700 —	21,468 96	— —	231 04
D:o af Alpgatan från 2:dra till 3:dje linien	20,500 —	20,543 22	43 22	— —
5:o. Chausséer.				
<i>a). Remont och underhåll.</i>				
Remont af gångbanorna längs chausséerna	5,000 —	5,026 29	26 29	— —
Diverse underhåll	15,000 —	16,022 88	1,022 88	— —
6:o. Hamnar.				
<i>a). Remont och underhåll.</i>				
Nedfartsbroar till isarna, jämte stängsel vid kajerna	2,000 —	2,916 86	916 86	— —
Transport	5,880,234 49	5,912,981 10	192,915 22	160,168 61

Transport	5,880,234 49	5,912,981 10	192,915 22	160,168 61
Muddring i hamnarna	20,000 —	24,675 26	4,675 26	
Remont af ångslupsbron vid östra Brunnsparken	1,000 —	1,104 89	104 89	
Ombyggnad af tvänne mudder- prämar	6,000 —	8,063 78	2,063 78	
D:o af tvänne duc d'alber i Sör- näs hamn	2,200 —	2,298 82	98 82	
D:o af kompassjusterings duc d'al- ben i Södra hamnen	900 —	1,045 14	145 14	
Diverse reparationer	9,000 —	11,925 07	2,925 07	
<i>b). Nyanläggningar.</i>				
Provisorisk lossningsbrygga vid Hörneberg	3,000 —	3,167 70	167 70	
Klappbrygga i Humleviken	600 —	576 42	—	23 58
Undersökning af vattendjup- och grundförhållandena inom sär- skilda delar af Södra och Norra hamnarna	5,000 —	5,000 —		
Afstjälpningsbrygga å Sandudd	9,300 —	9,331 39	31 39	
7:o. Planteringar.				
<i>a). Remont och underhåll.</i>				
Underhåll af planteringar och trädkolor	47,000 —	50,282 04	3,282 04	
D:o af hägnader	1,700 —	1,741 —	41 —	
<i>b). Nyanläggningar.</i>				
Observatoriibergens planering	8,479 —	11,141 41	2,662 41	
Planeringsarbeten i Brunnsparken D:o i Kaisaniemi	5,000 —	5,116 65	116 65	
Nedgång från Observatoriibergens till Bergmangatan	5,000 —	5,947 54	947 54	
Planering af en lekplan inom Fabriksparken	6,800 —	7,921 13	1,121 13	
D:o af d:o vid Lappviksgatan	1,700 —	1,713 62	13 62	
D:o af d:o vid Lappviksgatan	500 —	499 42	—	58
Trädplantering å Simonsgatan	1,626 —	1,651 87	25 87	
Tillskotts anslag för en skvär å Skatudden	3,500 —	4,332 40	832 40	
Anordnande af kälkbanor	1,000 —	434 70	—	565 30
Inköp af soffor	1,100 —	1,100 —		
Transport	6,020,639 49	6,072,051 35	212,169 93	160,758 07

Transport	6,020,639 49	6,072,051 35	212,169 93	160,758 07
8:o. Renhållningsväsendet.				
Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800 —	3,764 37	964 37	
Vakters aflöning	4,500 —	5,928 78	1,428 78	
Renhållning af latriner och pissoirer	12,000 —	14,837 95	2,837 95	
D:o af stadens allmänna platser och gatuandelar	35,000 —	38,598 14	3,598 14	
Bevattning af stadens centrala gator	8,000 —	12,161 41	4,161 41	
Renhållning af Brunnsparksschauséerna	1,000 —	390 23	— —	609 77
D:o af chausséerna	1,000 —	22,319 81	6,319 81	
D:o af vägar	4,500 —	8,469 29	3,969 29	
Rengöring af isarna	1,500 —	560 —	— —	940 —
9:o. Arbetsredskap.				
Diverse inköp och remont	7,000 —	6,700 91	— —	299 09
10:o. Diverse.				
Underhåll af klappbryggor, vedmått, lyktstolpar, m. m.	6,000 —	10,064 09	4,064 09	
XV. Pensioner	10,436 67	10,486 68	50 01	
XVI. Diverse.				
Revision af stadens räkenskaper	4,100 —	4,100 —		
Eldnings- och lysningsämnen	30,000 —	26,498 73	— —	3,501 27
Stormvarnings telegram	250 —	60 —	— —	190 —
Brandstods afgifter	10,000 —	8,068 01	— —	1,931 99
Anslag åt mantalsskrifvaren	3,000 —	3,000 —		
D:o åt byggnadsinspektör	2,400 —	2,400 —		
Arvode åt en elektrotekniker	1,500 —	1,525 05	25 05	
D:o åt fiskeritillsyningsmän	750 —	750 —		
Uppsigt öfver varuskjulet	900 —	900 —		
Utskrifning af vallängden jämte register därtill	1,400 —	1,400 —		
Anslag till juridiskt biträde åt obemedlade	2,500 —	2,499 96	— —	04
Transport	6,186,176 16	6,257,534 76	239,588 83	168,230 23

Transport	6,186,176 16	6,257,534 76	239,588 83	168,230 23
Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	600 —	600 —		
Inventarier till särskilda stadens hus; remont och komplettering	5,000 —	3,361 06	— —	1,638 94
Telefonafgifter	4,000 —	4,215 75	215 75	
Anslag för isobservationer	1,200 —	1,200 —		
Kontroll öfver efterlefnad af förordningen angående hundskatten	500 —	500 —		
Anordnande af en enquête rörande arbetarebostadsförhållandena i staden	4,000 —	4,000 —		
Signalering af middagstimmen . .	300 —	300 —		
Anslag till finska teaterhus byggnaden	100,000 —	100,000 —		
Afkortning och restitution af uttaxerade medel och andra utskylder	30,000 —	31,542 27	1,542 27	
För oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande.				
<i>III. Kommunalförvaltningen.</i>				
Anslag för aflönande af en aktuarie vid Drättselkammaren	2,875: —	— —	2,875 —	
D:o till resestipendium åt Stadsingenjören G. Idström	1,500: —	— —	1,500 —	
D:o till d:o åt Stadsträdgårdsmästaren S. Olsson	1,000: —	— —	1,000 —	
Tillskottsanslag för förmyndarenämnden	600: —	— —	600 —	
<i>VI. Polisnärningen.</i>				
Anslag för polisvården å Forsby hemman	1,510: 56	— —	1,510 56	
<i>VII. Sundhets- och sjukvården.</i>				
Anslag för underhåll af en barnpoliklinik i Berghäll	1,460: —	— —	1,460 —	
Transport	8,945: 56	6,331,776 16	6,412,199 40	241,346 85
				169,869 17

Transport	8,945:56	6,331,776	16	6,412,199	40	241,346	85	169,869	17
<i>IX. Undervisningsväsendet.</i>									
Tillskottsanslag för navigationsskolans hyra	350:—	—	—	350	—	—	—	—	—
Anslag till reseunderstöd åt folkskolornas lärare och lärarinnor	2,000:—	—	—	2,000	—	—	—	—	—
D:o till resestipendium åt Folkskoleläraren J. Wihlman	500:—	—	—	500	—	—	—	—	—
D:o för inventering af folkbiblioteket	160:—	—	—	160	—	—	—	—	—
<i>XI. Vattenledningen.</i>									
Anslag till resestipendium åt Magister A. Zilliacus	1,500:—	—	—	1,500	—	—	—	—	—
<i>XIV. Allmänna arbeten.</i>									
Anslag för inredande af en polisstation i Gammelstaden	1,049:44	—	—	1,049	44	—	—	—	—
Tillskottsanslag för renhållning af stadens gator och allmänna platser	20,000:—	—	—	20,000	—	—	—	—	—
<i>XV. Pensioner.</i>									
Anslag till gratifikation åt Vaktmästare enkan E. S. Othman	200:—	—	—	200	—	—	—	—	—
<i>XVI. Diverse.</i>									
Anslag för utförande af ordföranden för Stadsfullmäktige L. Mechelins porträtt	2,000:—	—	—	2,000	—	—	—	—	—
D:o för undersökningar rörande arbetarebo-stadsförhållandena i staden	4,000:—	—	—	4,000	—	—	—	—	—
<i>Tmy:</i>	40,705:—	50,000	—	—	—	—	—	9,295	—
Transport		6,381,776	16	6,443,958	84	241,346	85	179,164	17

Transport	6,381,776	16	6,443,958	84	241,346	85	179,164	17
Från föregående år balanserade konti.								
Kanalgatans stensättning	—	—	1,211	16	1,211	16		
Båtbryggor i stadens hamnar	—	—	6	14	6	14		
Ankargatans stensättning	—	—	40	59	40	59		
Besparing å vattenledningsanslag 1899, öfverföres till förskottade lånemedel	—	—	12,620	10	12,620	10		
Utgifter ej i staten observerade.								
Folkskoletoamtens vid Nikolaigatan N:o 18 planering	—	—	3,992	99	3,992	99		
Öfverarbeten å Nikolaigatans nya folkskolehus	—	—	2,024	70	2,024	70		
Kursförlust	—	—	14	70	14	70		
Anslag ur lånemedel för amortering af 1898 års obligationslån	—	—	994,000	—	994,000	—		
	6,381,776	16	7,457,869	22	1,255,257	23	179,164	17
Saldo till 1901	—	—	676,971	15				
Summa <i>Tryc.</i>	6,381,776	16	8,134,840	37	1,255,257	23	179,164	17

Inkomster.	Beräknad in- komst enligt stat.	Inkomst enligt böckerna.	Brist.	Öfverskott.
<i>Disponibel behållning från föregående år</i>	200,000 —	580,315 24		
I. Räntor.				
Å vattenledningslåne obligationer	17,000 —	17,050 —	— —	50 —
Å chausséeobligationer	1,900 —	2,007 —	— —	107 —
Å tomtlösen	42,000 —	46,379 91	— —	4,379 91
Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden	14,000 —	15,242 43	— —	1,242 43
Diverse räntor	500 —	30,056 36	— —	29,556 36
Dividend å aktier	9,000 —	9,080 —	— —	80 —
II. Tomtlösen.				
Försäljning af tomter och amorter- tering å köpeskillingen för för- sålde tomter	125,000 —	145,215 01	— —	20,215 01
III. Stadens fasta egendom.				
a). <i>Räntor från donerade hemman</i>	1,800 —	1,804 73	— —	4 73
b). <i>Stadens afhysta område.</i>				
Arrenden för byggnader och tom- ter samt utarrenderade mindre platser inom stadens plan	15,700 —	149,535 65	— —	6,835 65
D:o för jordlägenheter, villaom- råden och smärre platser utom stadens plan	127,000 —			
D:o från Brunnsparksområdet	14,600 —	14,786 38	— —	186 38
Forsby arrende	4,100 —	4,568 37	— —	468 37
Hyra för försäljningsplatser å Salu- och Kaserntorgen	18,000 —	18,910 —	— —	910 —
D:o för auktionskammare lokalen D:o för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan	2,200 —	2,200 —		
	6,500 —	5,314 23	1,185 77	
Transport	599,300 —	1,042,465 31	1,185 77	64,035 84

Transport	599,300 —	1,042,465 31	1,185 77	64,035 84
Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmangatan	6,000 —	6,029 09	— —	29 09
D:o för bodar och diskar	4,500 —	4,618 78	— —	118 78
D:o för stånd i Saluhallen	40,000 —	40,708 50	— —	708 50
Simhusafgifter	900 —	2,398 —	— —	1,498 —
Fiskevattensafgifter	1,300 —	1,385 —	— —	85 —
Hötägt och mulbetesafgifter	150 —	158 —	— —	8 —
Tillfälliga arrenden och planhyror	12,000 —	16,447 03	— —	4,447 03
<i>e). Stadens jordlägenheter.</i>				
Grejus, arrende	2,100 —	36,555 14	— —	3,455 14
Gumtäck, d:o	25,000 —			
Mejlans, d:o	6,000 —			
D:o amortering å köpeskillingen för byggnader	828 10	828 10	— —	— —
Reimars arrende	100 —	108 33	— —	8 33
IV. Tomtören.	2,200 —	2,702 72	— —	502 72
V. Inkomstgivande rättigheter.				
Tolag för till Helsingfors destinerade varor	215,000 —	253,432 61	— —	38,432 61
Tolag för till Helsingfors inkommande varor, destinerade till uppstad	9,500 —	8,717 80	782 20	— —
Trafikafgifter	460,000 —	506,153 24	— —	46,153 24
Mätningafgifter	1,500 —	2,795 73	— —	1,295 73
Magasinshyra	5,000 —	3,783 53	1,216 47	— —
Hamnafgifter	215,000 —	200,777 09	14,222 91	— —
Broafgifter	9,000 —	9,196 62	— —	196 62
Lyftkransafgifter	1,500 —	939 60	560 40	— —
Ballastafgifter	200 —	281 40	— —	81 40
Vagningsafgifter	3,000 —	2,888 28	111 72	— —
Afgifter af utlänningar för försäljning af matvaror vid mast	3,000 —	2,899 20	100 80	— —
Biljardafgifter	500 —	672 —	— —	172 —
Bouppteckningsprocenter stadens andel	30,000 —	53,278 11	— —	23,278 11
Transport	1,653,578 10	2,200,219 21	18,180 27	184,506 14

Transport	1,653,578	10	2,200,219	21	18,180	27	184,506	14
Bouppteckningsprocenter stadens fattiges andel	8,000	—	10,966	71	—	—	2,966	71
Kollektmedel	200	—	222	03	—	—	22	03
Diverse böter	200	—	472	56	—	—	272	56
Arrende för Gammelstadskvarnen	3,500	—	3,500	—	—	—	—	—
Börsprovision	600	—	1,231	48	—	—	631	48
VI. Diverse.								
Personel fattigafgift	32,000	—	34,583	—	—	—	2,583	—
Sjukvård i Maria sjukhus	12,000	—	14,941	50	—	—	2,941	50
Inkomst från desinfektionsinrättningen	900	—	1,550	35	—	—	650	35
Fattighjonsarbeten	500	—	259	49	240	51	—	—
Inkomst från arbetsinrättningen .	10,000	—	12,711	53	—	—	2,711	53
Jordafkastning från fattiggården	600	—	993	15	—	—	393	15
Ersättning för underhåll af fattiga	6,000	—	8,458	93	—	—	2,458	93
Elevers i folkskolan afgifter . . .	200	—	472	50	—	—	272	50
D:o i d:o handarbeten	600	—	150	20	449	80	—	—
Boklån	4,800	—	6,705	10	—	—	1,905	10
Hundskatt	14,000	—	18,630	—	—	—	4,630	—
Afgifter från klosetterna	4,500	—	7,267	—	—	—	2,767	—
Bidrag till underhåll af Riddarhusskvären	300	—	300	—	—	—	—	—
D:o till underhåll af planteringarna kring Ständerhuset	600	—	600	—	—	—	—	—
D:o till underhåll af planteringarna kring Ateneum	200	—	200	—	—	—	—	—
D:o till gatubelysningen af Ständerhuset och Finlands Bank	800	—	800	—	—	—	—	—
Inkvarteringen ersättes enligt K. Förordningen af den 18 Januari 1882 af kronan	253,323	—	228,460	54	24,862	46	—	—
VII. Statsbidrag.								
Till Folkskolorna	168,000	—	165,000	—	3,000	—	—	—
Till Polisinrättningen	249,000	—	245,433	33	3,566	67	—	—
Till Gatubelysningen	15,170	—	15,170	—	—	—	—	—
Till Brandverket	21,000	—	21,000	—	—	—	—	—
Tull- och källarfrihets ersättning	368	—	368	—	—	—	—	—
Stadens andel af brännvinskatten	11,500	—	14,396	20	—	—	2,896	20
Transport	2,472,439	10	3,015,062	81	50,299	71	212,608	18

Transport	2,472,439 10	3,015,062 81	50,299 71	212,608 18
VIII. Vattenledningen.				
För vattenförsäljning	315,000 —	398,631 49	— —	62,631 49
Hyror för vattenmätare	21,000 —			
Vattenafgifter från hästhoarna	1,900 —	2,109 31	— —	209 31
Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsafgifter	300 —	965 43	— —	665 43
Ersättning för verkställda anslutningar m. m.	25,000 —	120,150 56	— —	95,150 56
Arrenden för vattenledningens jordområde	575 —	575 —	— —	— —
IX. Gasverket.				
Vinst	8,000 —	10,869 86	— —	2,869 86
X. Lån.				
Lån på längre återbetalningstid än två år:				
För inköp af gasverket	1,400,000 —	1,814,878 —	— —	— —
D:o af gården N:o 6 vid Bergmansgatan	207,000 —			
För vattenledningens utsträckning	107,878 —			
För Långa brons ombyggnad	100,000 —			
XI. Uttaxering.				
Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras	1,722,684 06	1,724,761 49	— —	2,077 43
Från föregående år balanserade anslagsbelopp, hvilka ej kommit till användning och inbesparats.				
Forsby stallsbyggnad	— —	5,725 —	— —	5,725 —
Pissoir vid Östra Hamngatan	— —	— 84	— —	— 84
Jordfyllning t. Henriksplanaden	— —	157 10	— —	157 10
V. Hamngatans planering	— —	86 19	— —	86 19
Transport	6,381,776 16	7,093,973 08	50,299 71	382,181 39

Transport	6,381,776	16	7,093,973	08	50,299	71	382,181	39
Inkomster ej i staten observerade.								
Hyra för lokal i Rådhuset . . .	—	—	300	—	—	—	300	—
D:o ” d:o i Folkbiblioteket . . .	—	—	105	—	—	—	105	—
Hundskatt, utdömd af domstol . . .	—	—	2,527	—	—	—	2,527	—
Vederlag för böter	—	—	43,699	29	—	—	43,699	29
Ersättning för planeringskostnader å Lökholmsgatan	—	—	195	50	—	—	195	50
Obligationslånets af år 1898 amortering	—	—	994,000	—	—	—	994,000	—
Präskriberade kuponger	—	—	40	50	—	—	40	50
Summa <i>Små</i>	6,381,776	16	8,134,840	37	50,299	71	1,423,048	68

Sammandrag.

af Helsingfors stads utgifter och inkomster år 1900.

Hufvudtitel.	Enligt stat.	Enligt böckerna.
Utgifter.		
I. Stadens skulder	658,989 50	614,012 08
II. Stadens embetsverk	219,299 98	221,240 54
III. Kommunalförvaltningen	217,640 —	216,755 37
IV. Gatubelysningen	193,855 95	191,750 96
V. Brandverket	124,240 —	123,150 52
VI. Polisnärättningen	392,119 —	388,178 85
VII. Sundhets- och sjukvården	224,359 10	241,426 39
VIII. Fattigvården	288,260 —	288,742 13
IX. Undervisningsväsendet	805,281 —	798,047 42
X. Staden åliggande allmänna onera	262,981 96	238,251 33
XI. Vattenledningen	232,708 —	303,357 13
XII. Saluhallen	7,350 —	7,271 07
XIII. Stadens jordlägenheter	6,400 —	6,845 78
XIV. Allmänna arbeten	2,485,455 —	2,561,816 76
XV. Pensioner	10,436 67	10,486 68
XVI. Diverse	252,400 —	237,625 83
Utgifter ej observerade i staten	—	1,013,910 38
Behållning till år 1901	—	676,971 15
Summa <i>Fmk</i>	6,381,776 16	8,134,840 37
Inkomster.		
Behållning från år 1899	200,000 —	580,315 24
I. Räntor	84,400 —	119,815 70
II. Tomtlösen	125,000 —	145,215 01
III. Stadens fasta egendom	288,778 10	306,355 33
IV. Tomtören	2,200 —	2,702 72
V. Inkomstgifvande rättigheter	965,700 —	1,062,207 99
VI. Diverse	341,323 —	337,033 29
VII. Statsbidrag	465,038 —	461,367 53
VIII. Vattenledningen	363,775 —	522,431 79
IX. Gasverket	8,000 —	10,869 86
X. Lån	1,814,878 —	1,814,878 —
XI. Uttaxering	1,722,684 06	1,724,761 49
Inkomster ej observerade i staten	—	1,046,836 42
Summa <i>Fmk</i>	6,381,776 16	8,134,840 37

Bilans per 31 December 1901.

	<i>Frå.</i>	<i>7/16.</i>	<i>Frå.</i>	<i>7/16.</i>
Aktiva.				
Kassa	119,081	59		
Trafikkontorets uppbördskonto	2,054	32		
Obligationer	426,439	—		
Aktier	113,500	—		
Byggnadsmaterialier	129,251	94		
Vattenledningsmaterialier	234,560	86	1,024,887	71
Olyftade statsbidrag.				
Inkvarteringskostnader	—	—	39,942	26
Förskotter mot redovisningsskyldighet.				
Magistratens förskottskonto		7	60	
Stadsfullmäktiges d:o		616	10	
Drätselkammarens d:o		201	83	
Drätselkontorets d:o		32	34	
Trädgårdsnämndens d:o		27	45	
Arbetarenämndens d:o		61	25	
Uppfostringsnämndens d:o		663	44	
Brandverkets d:o		2,763	94	
Hälsovårdsnämndens d:o		1,000	—	
Mariasjukhusets d:o		1,439	86	
Fattigvårdens d:o		5,050	47	
Folkskolornas d:o		1,687	36	13,551
Utestående rester.				
Räntor å tomtlösen	1,566	19		
Tomtlösen	1,578	29		
Billardatgifter	672	—		
Kollektmedel	222	03		
Arrende för Gammelstadskvarnen	3,500	—		
Börsprovision	1,231	48		
Inkomst från desinfektionsinrättningen	1,307	35		
Transport	10,077	34	1,078,381	61

Transport	10,077	34	1,078,381	61
Boklån	615	10		
Ersättning för verkställda vattenledningsanslutningar m. m.	35,273	25		
Ersättning för underhåll af Brunnsparcs chausséerna	1,084	77		
Tolags- och trafikafgifter för 1900	12,571	72		
Vattenkonsumtionsafgifter för 1900	105,231	72		
Diverse rester	93,866	77	258,720	67
Diverse debitorer.				
Handtverksskolorna	5,794	13		
Underhåll af en poliklinisk ögonafdelning	105	—		
Telefonafgifter	62	—		
Vattenledningens tullafgifter	532	95		
Förskotterade lånemedel	211,559	01		
G. Jansson	1,877	13		
Belysningsverket	244,598	01	464,528	23
Bestridda utgifter, för hvilka medel anvisas år 1900.				
Drätselkontorets expenser	500	—		
Brandverkets ved och lyse	2,993	10		
Uppförande af ett nytt stadshus	2,000	—		
Anslag för underhåll af en barnklinik i Berghäll	1,040	—		
Anslag för folkräkningen	12,669	53		
Kompletterings- och fyllnadsarbeten å Skatudden	12,796	58	31,999	21
Summa <i>Fm.</i>	—	—	1,833,629	72

	<i>Fr. c.</i>	<i>h.</i>	<i>Fr. c.</i>	<i>h.</i>
Pasisva.				
Utelöpande, förfallna obligationer.				
Till chausséeobligationslånet	100	—		
” vattenledningslånet af 1876	7,975	—		
” nybyggnads- och regleringslånet af 1882	13,880	—	21,955	—
Utelöpande, förfallna kuponger.				
Till chausséeobligationslånet	268	20		
” vattenledningslånet af år 1876	2,852	50		
” nybyggnads- och regleringslånet af år 1882	2,036	25	5,156	95
Olyftade anslag.				
Magistratens aflöningar	110	—		
Vattenledningar i 11:te och 12:te stadsdelarna	42,103	27		
Ytterligare d:o i d:o	25,000	—		
Reningsförsök med vattenledningsvattnet	3,157	62		
6 vattenposter å Skatudden	3,332	31		
Pissoir invid Nya kyrkan	601	45		
Alexandersgatans stensättning med I nubbssten	3,112	97		
Förarbeten för långa brons ombyggnad	91,973	36		
Stensättning af och spår å platsen för de gamla magasinerna vid Badhusgatan	9,785	22		
Planering af statsverkets tomt vid Fredriksgatan	4,753	81		
Sörnäs strandvägs järnvägsspår	25,884	02		
Kanalarbeten i 11:te och 12:te stadsdelarna	30,999	47		
Planeringsarbeten i . . . . . d:o	197,485	68		
Flemmingsgatans planering	29,500	—		
Undersökning af vattendjup- och grundförhållandena i Norra och Södra hamnarna	1,343	96		
Anslag för isobservationer	1,778	94		
Kontroll öfver hundskattsförordningens efterlefnad	500	—		
Sundhets- och sjukvårdens läkarepersonal	200	—		
Obduktionshuset	22	85		
Anordnande af en enquête rörande arbetarebostadsförhållandena i staden	1,944	—		
Vattenledningens kostnader för distribution af debetsedlar	433	81		
Undersökningsstation för lifsmedel	69	59		
Nytt tull- och packhus å Skatudden	44,291	49		
Ny sjukpaviljong till Maria sjukhus	120,706	12		
Tillbyggnad till sjukhuset å arbets- och fattiggården	2,051	47		
Transport	641,141	41	27,111	95

	Transport	641,141	41	27,111	95
Saluhallens målning		4,800	—		
Polikliniken		1,500	—		
Ritningar och undersökningar af platser för saluhallar		1,339	25		
Anslag åt Filharmoniska sällskapet		3,800	—		
D:o åt Svenska teatern		3,000	—		
D:o åt Finska teatern		3,333	34		
D:o åt Folkteatern		1,050	—		
D:o åt tidskriften „Vid hemmets härd“		100	—		
D:o för utarbetande och tryckning af en fullständig stadsplan		651	—		
Inlösen af Brunnsparken		11,070	87	671,785	87
Diverse kreditorer.					
Hundskatt från år 1900		2,600	—		
Arrende från vattenledningens jorområde		175	—		
Undersökningsstationens för lifsmedel förskottskonto		33	52		
Polisinrättningens d:o		1,670	84		
Förskottsbetalningar		5,682	14		
Joh. Johansson		2,000	—		
K. R. Wahlfors		80,000	—		
Städernas i Finland hypotekskassa		26,000	—		
Chausséeobligationernas amorteringsfond		30,000	—		
Landtdagskostnader för år 1900		650	94		
Wilken & C:o		1,000	—		
S. I. Smirnoff		1,000	—		
Föreningsbanken, konto kurant räkning		98,964	—		
1900 års olikviderade räkningar		207,984	31	457,760	75
	Summa <i>Smf.</i>	—	—	1,156,658	57
Behållning till år 1901		—	—	676,971	15
	Summa <i>Smf.</i>	—	—	1,833,629	72

Helsingfors stads kapitaltillgångar:

	Saldo den 1 Januari 1900.		Afgått år 1900.		Tillkommit år 1900.		Saldo den 31 December 1900.	
I. Byggnader och bebyggda fastigheter	6,983,536	34	—	—	868,858	65	7,852,394	99
II. Jordlägenheter utom staden . . .	1,077,000	—	197,000	—	—	—	880,000	—
III. Värdet af stadens utarrenderade jord	3,070,715	20	—	—	395,533	40	3,466,248	60
IV. Till försäljning disponibla tomter .	3,441,780	50	950,025	50	—	—	2,491,755	—
V. Icke förfallen löseskilling för försålda tomter och byggnader . . .	1,040,035	01	146,043	11	643,573	52	1,537,565	42
VI. Vattenledningens kapitalvärde . .	3,023,269	40	—	—	65,900	99	3,089,170	39
VII. Gasverkets kapitalvärde	—	—	—	—	590,741	53	590,741	53
VIII. Inventarier	1,016,606	79	—	—	209,993	02	1,226,599	81
Summa <i>Fmk</i>	19,652,943	24	1,293,068	61	2,774,601	11	21,134,475	74

I. Byggnader och bebyggda fastigheter.

Saldo från år 1899 . . . . . *Fmk* 6,983,536: 34
Tillkommit år 1900 N:ris 57—60 . . . . . " 868,858: 65
Saldot den 31 December 1900 . . . . . *Fmk* 7,852,394: 99 utgöres af:

	Tomten.		Byggnaderna.		Summa.	
1. Rådhuset, Alexandersgatan 20	278,558	—	149,000	—	427,558	—
2. Tull- och packhus, V. Kajen kv. 54	454,146	—	126,624	—	580,770	—
3. Auktionskammare och packhus, Alexandersgatan 1	265,357	—	88,662	—	354,019	—
4. Norra branddepoten, Estnäs-gatan 2	33,500	—	71,500	—	105,000	—
5. Brandverkshuset, Högbergsgatan 26	130,000	—	370,000	—	500,000	—
6. Branddepoten vid Berghäll	—	—	3,000	—	3,000	—
7. D:o å Kamptorget	—	—	23,000	—	23,000	—
8. Brunnshuset i Brunnsparken	—	—	135,000	—	135,000	—
9. Badhuset i d:o	—	—	30,000	—	30,000	—
10. Simhusen i d:o	—	—	25,000	—	25,000	—
11. D:o å Brobergskajen	—	—	5,000	—	5,000	—
12. D:o å Munkholmen	—	—	3,000	—	3,000	—
13. D:o å Aspås	—	—	4,500	—	4,500	—
14. Rådhusannexet, Alexandersgatan 22	209,000	—	59,600	—	268,600	—
15. Gården N:o 3 vid Sofiegatan	153,416	—	90,480	—	243,896	—
16. Kaisaniemi vårdshusbyggnad	—	—	11,000	—	11,000	—
17. Kågelbanan i Brunnsparken	—	—	2,500	—	2,500	—
18. Byggnaderna å stadens materialgård	—	—	30,200	—	30,200	—
Transport	1,528,977	—	1,233,066	—	2,762,043	—

	Tomten.		Byggnaderna.		Summa.	
Transport	1,528,977	—	1,233,066	—	2,762,043	—
19. Mångleribodarna å Narinkplatsen	—	—	40,000	—	40,000	—
20. Afträdet vid formansstationen invid Åbo kasern	—	—	600	—	600	—
21. Allmänna afträdet i Teateresplanaden	—	—	10,000	—	10,000	—
22. Publikt afträde i Kaisaniemi	—	—	2,800	—	2,800	—
23. Skogsvaktarebostaden å Grejus	—	—	3,400	—	3,400	—
24. D:o i Djurgården	—	—	2,500	—	2,500	—
25. Parkvaktarebostaden i Djurgården	—	—	2,500	—	2,500	—
26. Politiekarlsbostaden	—	—	4,000	—	4,000	—
27. Varuskjulen å Norra och Södra kajarmen	—	—	18,300	—	18,300	—
28. Varuskjul å Södra kajarmen	—	—	18,400	—	18,400	—
29. D:o å Magasinskajen	—	—	245,000	—	245,000	—
30. Hamnkontoret i Sörnäs	—	—	8,000	—	8,000	—
31. Maria sjukhuset, Lappviksgatan 16	350,000	—	526,450	—	876,450	—
32. Kolerabarrackerna	—	—	25,000	—	25,000	—
33. Folkbiblioteket, Högbergsgatan 43	59,000	—	211,000	—	270,000	—
34. Saluhallen å Vestra kajen	—	—	210,000	—	210,000	—
35. Väntpaviljongen å Slottskajen	—	—	3,200	—	3,200	—
36. Paviljong å Hafstorget	—	—	2,300	—	2,300	—
37. Vattenledningens byggnader i Gammelstaden	—	—	201,601	—	201,601	—
38. Vattenledningsverkstaden å stadens material- gård	—	—	36,700	—	36,700	—
39. Helsingfors stads arbets- och fattiggård	—	—	549,400	—	549,400	—
40. Folkskolehuset, Annegatan N:o 30	104,200	—	309,300	—	413,500	—
41. Folkskolehuset, Lappviksgatan N:o 19	97,620	—	108,620	—	206,240	—
42. Folkskolehuset, Kaserngatan N:o 21	112,867	—	117,400	—	230,267	—
43. Folkskolehuset, Nikolaigatan N:o 18	68,180	—	226,544	52	294,724	52
44. Folkskolehuset, Rödbergsgatan N:o 10	19,760	—	20,700	—	40,460	—
45. Folkskolehuset å Berghäll	—	—	90,000	—	90,000	—
46. Folkskolehuset å Hesperia	—	—	31,000	—	31,000	—
47. Folkskolehusets å villan Fjellidal	—	—	13,280	—	13,280	—
48. Växthuset i Fabriksparken	—	—	7,000	—	7,000	—
49. Branddepoten i Töls	—	—	800	—	800	—
50. Restaurationsbyggnaden i Esplanaden	—	—	160,000	—	160,000	—
51. Byggnaderna å villan Hagasund	—	—	60,000	—	60,000	—
52. Gården N:o 6 vid Bergmansgatan	80,000	—	4,000	—	84,000	—
53. Beckkokningshuset å Blåbergsländet	—	—	2,000	—	2,000	—
54. Obduktionshuset å villan Alkärr	—	—	16,857	37	16,857	37
55. Vaktstugan vid vattenborgen i Djurgården	—	—	2,913	45	2,913	45
56. Kvarnbyggnaderna i Gammelstaden	—	—	38,300	—	38,300	—
57. Simhus i fabrikskvarteret N:o 181	—	—	38,706	35	38,706	35
58. Afträde å Sandvikstorget	—	—	2,588	05	2,588	05
59. Gasverket	300,000	—	524,564	25	824,564	25
60. Gasverkets byggnader å villan Arkadia	—	—	3,000	—	3,000	—
Summa den ³¹ / ₁₂ 1900 <i>Fmk</i>	2,720,604	—	5,131,790	99	7,852,394	99

II. Jordlägenheter utom staden.

Saldo från år 1899	<i>Fmk</i> 1,077,000: —
Afgår år 1900: lägenheterna å Forsby hemman, hvilket genom Kammarexpeditionens bref af den 15 Maj 1899 förklarats underlyda Helsingfors stad	„ 197,000: —
Saldot den 31 December 1900	<i>Fmk</i> 880,000: —

omfattar följande lägenheter:

Gumtäckt säteri	Fmk	500,000:—
Mejlans hemman	"	260,000:—
Grejus hemman	"	70,000:—
Reimars hemman	"	50,000:—
	<u>Fmk</u>	<u>880,000:—</u>

III. Stadens utarrenderade jord.

Saldo från år 1899	Fmk	3,070,715:20
Genom öfverföringen af Forsby hemman under denna rubrik samt genom nyutarrenderade platser har arrendesumman, som år 1899 utgjorde Fmk 153,535:76, ökats till Fmk 173,312:43 hvilket kapitaliseradt à 5% representerar en värdeökning af	"	395,533:40
Saldo, den 31 December 1900	<u>Fmk</u>	<u>3,466,248:60</u>

IV. Till försäljning disponibla tomter den 31 December 1900.

Kvart. N:o.	Tomt N:o.	Gatans namn.	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks-	Fmk.	%	Fmk.	%
24	5	Vinkelgatan	1,547	—	10	—	15,470	—
131	4	Gengatan	1,002	—	20	—	20,040	—
"	6	"	1,062	—	22	—	23,364	—
166	13	Gräsviksgatan	2,970	—	28	—	83,160	—
109	33	Bergmansgatan	2,045	—	20	—	40,900	—
126	13	Fabriksgatan	2,145	—	22	—	47,190	—
"	15	"	2,145	—	20	—	42,900	—
"	17	"	2,156	—	20	—	43,120	—
"	19	"	2,170	—	18	—	39,060	—
"	10	Bergmansgatan	2,274	—	21	—	47,754	—
"	12	"	1,798	—	18	—	32,364	—
"	14	"	1,798	—	18	—	32,364	—
"	16	"	1,798	—	15	—	26,970	—
"	18	"	1,798	—	15	—	26,970	—
127	5	Fabriksgatan	1,718	—	20	—	34,360	—
"	7	"	1,718	—	20	—	34,360	—
"	9	"	1,783	—	25	—	44,575	—
128	14	"	1,650	—	25	—	41,250	—
"	16	"	1,691	—	12	—	20,292	—
"	18	"	1,801	—	12	—	21,612	—
"	20	"	1,911	—	12	—	22,932	—
"	22	"	1,870	—	20	—	37,400	—
134	10	"	2,005	—	24	—	48,120	—
135	4	Petersgatan	2,320	—	18	—	41,760	—
"	3	Jungfrustigen	2,841	—	18	—	51,138	—
185	11	Skepparegatan	934	—	15	—	14,010	—
		Transport	48,950	—	—	—	933,435	—

Kvart. N:o.	Tomt N:o.	Gatans namn.	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks-	Fr ^g	Fr ^u	Fr ^g	Fr ^u
		Transport	48,950	—	—	—	933,435	—
185	13	Skepparegatan	936	—	14	—	13,104	—
"	15	"	936	—	12	—	11,232	—
"	17	"	936	—	12	—	11,232	—
"	19	"	1,015	—	15	—	15,225	—
"	12	Villagatan	931	—	14	—	13,034	—
"	14	"	936	—	13	—	12,168	—
"	16	"	936	—	12	—	11,232	—
"	18	"	936	—	11	—	10,296	—
"	20	"	862	—	14	—	12,068	—
180	11	"	1,050	—	14	—	14,700	—
"	13	"	1,050	—	13	—	13,650	—
"	15	"	1,050	—	13	—	13,650	—
"	12	Kaptensgatan	1,050	—	15	—	15,750	—
"	14	"	1,050	—	14	—	14,700	—
"	16	"	1,050	—	14	—	14,700	—
182	9	Villagatan	1,256	—	14	—	17,584	—
"	7	"	1,256	—	14	—	17,584	—
"	5	"	1,256	—	14	—	17,584	—
"	3	"	1,256	—	14	—	17,584	—
"	1	"	1,232	—	15	—	18,480	—
"	2	Kaptensgatan	1,245	—	15	—	18,675	—
183	2	Villagatan	964	—	15	—	14,460	—
"	4	"	970	—	14	—	13,580	—
"	6	"	970	—	14	—	13,580	—
"	8	"	970	—	14	—	13,580	—
"	10	"	970	—	15	—	14,550	—
"	1	Skepparegatan	964	—	15	—	14,460	—
"	3	"	970	—	14	—	13,580	—
"	5	"	970	—	14	—	13,580	—
"	7	"	970	—	14	—	13,580	—
"	9	"	966	—	14	—	13,524	—
297	3 ⁴)	Långbrokajen	1,488	—	25	—	37,200	—
"	5 ⁴)	"	823	—	15	—	12,345	—
"	7 ⁴)	"	884	—	15	—	13,260	—
"	9 ⁴)	"	850	—	15	—	12,750	—
"	11 ⁴)	"	1,900	—	20	—	38,000	—
"	2 ¹)	Broholmsgatan	1,654	—	30	—	33,080	—
"	4 ¹)	"	915	—	14	—	12,810	—
"	2 ⁴)	Cirkusgatan	800	—	30	—	24,000	—
"	4 ¹)	"	2,976	—	20	—	59,520	—
"	6 ⁴)	"	1,530	—	20	—	30,600	—
298	13	Långbrokajen	727	—	16	—	11,632	—
"	15	"	821	—	15	—	12,315	—
"	6	Holmnäsgatan	1,530	—	15	—	24,950	—
"	12	Sparbankskajen	1,400	—	16	—	22,400	—
299	3	Cirkusgatan	1,440	—	15	—	21,600	—
"	5	"	1,185	—	12	—	14,220	—
"	7	"	1,518	—	16	—	24,288	—
		Transport	103,300	—	—	—	1,781,111	—

Kvart. N:o.	Tomt N:o.	Gatans namn.	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks-	Fmk.	nl.	Fmk.	nl.
		Transport	103,300	—	—	—	1,781,111	—
299	6	Sparbankskajen	1,020	—	15	—	15,300	—
288	24 ¹⁾	Östra Chausséen	—	11,080	6	—	66,480	—
"	28	"	2,054	—	21	—	43,134	—
139	4	Vestra Hamngatan	1,836	—	18	—	33,048	—
146	11	Lotsgatan	1,140	—	20	—	22,800	—
147	3	"	1,480	—	20	—	29,600	—
"	11	Vestra Hamngatan	962	—	20	—	19,240	—
148	8	Lotsgatan	1,280	—	21	—	26,880	—
"	6	"	1,400	—	18	—	25,200	—
"	4	"	1,310	—	15	—	19,650	—
149	9	Köpmansgatan	1,400	—	20	—	28,000	—
"	11	"	1,360	—	20	—	27,200	—
"	10	Lotsgatan	1,280	—	20	—	25,600	—
"	12	"	1,440	—	18	—	25,920	—
"	14	"	1,400	—	18	—	25,200	—
"	16	"	1,400	—	18	—	25,200	—
161	9	Kronbergsgatan	1,260	—	20	—	25,200	—
"	3	Slottsgatan	1,326	—	20	—	26,520	—
"	5	"	1,560	—	20	—	31,200	—
"	4	Köpmansgatan	1,326	—	18	—	23,868	—
"	6	"	1,209	—	18	—	21,762	—
"	8	"	1,326	—	18	—	23,868	—
"	10	"	1,443	—	18	—	25,974	—
138	10—12	Skatudds norra kajen	939	—	10	—	9,390	—
187	8—22	Kanalgatan	4,294	—	15	—	64,410	—
		Summa	138,745	—	—	—	2,491,755	—

¹⁾ Löses med förmånsrätt af arrendatorn.

²⁾ Kan intill utgången af år 1901 lösas endast af arrendatorn.

³⁾ " " " " 1903 " " " "

⁴⁾ " " " " 1910 " " " "

Anm: Arealen dels uppmätt, dels uttagen från karta enligt skala; åsatta pris approximativa i förhållande till tomternas inbördes läge och beskaffenhet.

V. Icke förfallen löseskilling för försålda tomter och byggnader.

	<i>Fmf.</i>		<i>Fmf.</i>	
Tomtlösen.				
Saldo, den 1 Januari 1900, oguldet kapital	—	—	898,615	03
Under år 1900 försålda tomter:				
N:o 1 vid Ärtholmsgatan i kvarteret N:o 121 till Arbetarebostadsaktiebolaget Tarmo	18,450	—		
N:o 28 vid Malmgatan i kv. N:o 54 till Muraren Abel Sivén och Timmerman Karl Alfred Karlsson	37,300	—		
N:o 6 vid Fabriksgatan i kv. N:o 136 till Direktören F. H. Pærseh	39,910	05		
N:o 3 vid Gökens gränd i kv. N:o 288 till Arbetarebostadsaktiebolaget Onnela	25,028	40		
N:o 11 vid Ärtholmsgatan i kv. N:o 122 till Arbetarebostadsaktiebolaget Toivo	15,435	—		
N:o 13 vid Ärtholmsgatan i kv. N:o 122 till samma bolag	13,377	—		
N:o 4 vid Fabriksgatan i kv. N:o 136 till Byggmästaren I. Ahde	30,991	50		
N:o 7 vid Köpmansgatan i kv. N:o 149 till Stabskaptenen Hj. von Bonsdorff	26,732	—		
N:o 5 vid Köpmansgatan i kv. N:o 148 till Rakennusosakeyhtiö Kontio	23,000	—		
N:o 7 vid Ärtholmsgatan i kv. N:o 122 till Fiskaren M. J. Sundström	15,290	10		
N:o 5 vid Petersgatan i kv. N:o 134 till Professorn E. R. Neovius	59,112	—		
N:o 8 vid Fabriksgatan i kv. N:o 134 till Aktiebolaget Tupa	36,623	97		
N:o 11 vid Fabriksgatan i kv. N:o 136 till Aktiebolaget Fridhem	34,186	70		
N:o 12 vid Fabriksgatan i kv. N:o 134 till Bostadsaktiebolaget Hällebo	47,800	—		
N:o 3 vid Fabriksgatan i kv. N:o 127 till Kakelugnsmakaren W. Kolin	61,553	35		
N:o 3 vid Petersgatan i kv. N:o 134 till Förgyllaren B. Kahlrooth	39,189	60		
N:o 5 vid Sörnäs strandväg i kv. N:o 295 till Expeditören Hj. W. Lindberg	15,030	—		
N:o 3 vid Kanalkajen i kv. N:o 138 till firman G. F. Stockmann	6,704	80		
N:o 9 vid Lotsgatan i kv. N:o 148 till Aktiebolaget Semafor	20,672	—		
N:o 7 vid Lotsgatan i kv. N:o 148 till Sakföraren Axel Alander	23,104	—		
N:o 5 vid Lotsgatan i kv. N:o 147 till v. Häradshöfdingen Emil Wallin	24,548	—		
N:o 13 vid Köpmansgatan i kv. N:o 149 till Byggnadsaktiebolaget Tuki	23,593	45		
N:o 3 vid Neckens gränd i kv. N:o 295 till Byggnadsaktiebolaget Kanerva	5,941	60	643,573	52
<i>Fmf.</i>	—	—	1,542,188	55
1900 års annuitet	—	—	142,333	86
<i>Fmf.</i>	—	—	1,399,854	69
Tomtlösen från Brunnsparksområdet.				
Saldo den 1 Januari 1900 oguldet kapital	138,935	68		
1900 års annuitet	2,881	15	136,054	53
Transport <i>Fmf.</i>	—	—	1,535,909	22

	Fm.		Fm.	
Transport	—	—	1,535,909	22
Löseskilling för åbyggnader å Mejlans.				
Saldo den 1 Januari 1900 oguldet kapital	2,484	30		
1900 års annuitet	828	10	1,656	20
	<hr/>			
Fm.	—	—	1,537,565	42

VI. Vattenledningens kapitalvärde

utgjorde, enligt uppgift från Vattenledningskontoret, den 31 December år 1900 . . . . . Fm. 3,475,116: —
hvarifrån afdrages värdena för till inrättningen hörande:

byggnader, observerade under I	Fm.	204,514: 45		
vattenmätare, " " VIII	"	181,431: 16	"	385,945: 61

Kapitalvärde d. 31/12 1900 Fm. 3,089,170: 39

VII. Gasverkets kapitalvärde.

Enligt belysningsverkets bokföring utgjorde Gasverkets kapitalvärde vid utgången af
år 1900 . . . . . Fm. 1,418,305: 78
hvarifrån afdrages värdet af:

under rubriken I observerade byggnader å gasverkstomten	Fm.	524,564: 25		
" " " " å villan Arkadia	"	3,000: —		
gasverkets tomt	"	300,000: —	"	827,564: 25

Kapitalsaldot den 31 december år 1900 utgöres sålunda af:

Hufvdrörmätet	Fm.	275,049: 29		
Lyktor, stolpar och serviser	"	120,591: 03		
Privatserviser	"	20,301: 21		
Ugnar för armatur	"	90,000: —		
Apparater med rörledningar	"	62,800: —		
Gasklockor	"	22,000: —	Fm.	590,741: 53

VIII. Inventarier

i lokaler, disponerade af

Stadens embetsverk	<i>Fmg</i>	15,662: 50
Kommunalförvaltningen	”	349,703: 64
Belysningsverket	”	28,703: 49
Brandverket	”	116,475: 30
Polisinrättningen	”	23,979: 85
Sundhets- och sjukvården	”	95,590: 58
Fattigvården	”	89,402: 24
Undervisningsväsendet	”	195,561: 02
Vattenverket	”	229,261: 68
Särskilda inrättningar	”	82,259: 51
Summa den 31 December 1900	<i>Fmg</i>	1,226,500: 81

Helsingfors stads konsoliderade gäld.

Obligationslån	Saldo d. 1 Jan. 1900	Amortering år 1900	Saldo d. 31 Dec. 1900	%
Chausséeobligationslånet af år 1865	60,000	—	60,000	3,6
Vattenledningslånet af år 1876 . . .	1,280,100	23,400	1,256,700	5
Nybyggnads- och regleringslånet af år 1882	1,069,000	47,000	1,022,000	4,5
Obligationslånet af år 1892	4,375,000	21,000	4,354,000	4,5
Obligationslånet af år 1898	3,976,000	1,013,500	2,962,500	3,5
Under året upptaget lån:				
Obligationslånet af år 1900	—	—	3,000,000	4
	<i>Fmg</i> 10,760,100	1,104,900	12,655,200	—

Helsingfors stads consoliderade gäld uppgick för åren 1880—1900 till nedanstående belopp:

år 1880	<i>Små</i>	2,339,357: 71
” 1881	”	2,055,419: 86
” 1882	”	3,391,577: 13
” 1883	”	3,377,462: 85
” 1884	”	3,363,064: 66
” 1885	”	3,318,369: 64
” 1886	”	3,285,495: 49
” 1887	”	3,234,333: 08
” 1888	”	3,192,408: 58
” 1889	”	3,130,234: 27
” 1890	”	3,870,906: 44
” 1891	”	5,027,135: 53
” 1892	”	7,447,274: 17
” 1893	”	7,348,437: 17
” 1894	”	8,412,896: 50
” 1895	”	8,223,591: 85
” 1896	”	7,585,300: —
” 1897	”	7,455,600: —
” 1898	”	9,871,900: —
” 1899	”	10,760,100: —
” 1900	”	12,655,200: —

Handlingar rörande Helsingfors stads donerade fonders räkenskaper och bokslut för år 1900.

Helsingfors stads donerade fonders sammanlagda kapitalbelopp utgjorde vid årets ingång	Fmk. 1,788,379: 65
hvilket kapitalbelopp under året ökats genom tillkomsten af tre nya fonder:	
Karl Knut Galetskis fond för fattiga, svenska folkskolebarns underhåll	" 20,000: —
Karl Herman Renlunds stipendiifond	" 40,000: —
Gustaf Sundebergs fond för ett gubbehem i Helsingfors	" 40,000: —
samt genom inbetalning af Hufvudstadsbladets redaktion till tidningskolportörernes julklappsfond	" 145: 50
Herr C. Lindh m. fl. till fonderna för ett gubbehem i Helsingfors	" 708: —
äfvensom genom räntebesparingar med	" 20,184: 64
	Fmk. 1,909,417: 79
Hvaremot af Mortimer Stenius' understödsfonds kapitalbelopp på grund af öfverenskommelse räntetagarene emellan till desamma utbetalts	" 700: —
Kapitalsaldo, 31 dec. 1900	Fmk. 1,908,717: 79
Upplupna räntor	" 72,267: 23
	Fmk. 1,980,985: 02

Fondernas tillgångar äro på följande sätt placerade:

Fastighets konto:

Gården N:o 22 vid Mariegatan i kvarteret Vildsvinet (M. C. Olanders fond)	Fmk. 40,000: —
Gården N:o 5 vid Andregatan i kvarteret Paradisfogeln (Fr. I. von Beckers fond) "	" 188,460: — Fmk. 228,460: —

Skuldsedlars konto:

17 st. reverser mot inteckning och 5 % ränta	" 801,500: —
15 st. reverser mot inteckning och 5 1/2 % ränta	" 396,500: —
7 st. reverser mot inteckning och 6 % ränta	" 185,000: —
1 st. revers mot borgen och 5 1/2 % ränta	" 9,200: —
	" 1,392,200: —
Transport	Fmk. — — Fmk. 1,620,660: —

	Transport <i>Fmf.</i>	— — <i>Fmf.</i> 1,620,660: —
<i>Obligationers konto:</i>		
Preuss. 3 1/2 % Cons. Rmk 2,300: —	”	3,088: 86
Rysk-Holl. 5 % Cons. Rbl 720: —	”	2,995: 20
Rysk-Eng. 4 % Cons. Rbl 13,125: —	”	49,350: —
Finlands Hypoteksför. 4 1/2 % obl.	”	30,000: —
Helsingfors stads 5 % obl.	”	5,000: —
D:o 4 1/2 % obl.	”	9,500: —
		” 99,934: 06
<i>Aktiers konto:</i>		
5 st. i Föreningsbanken i Finland	”	850: —
280 st. i Societetshusaktiebolaget i Helsingfors	”	32,000: —
444 st. i Nordiska Aktiebanken för Handel och Industri	”	133,200: —
10 st. i Alkärrs Familjebostads aktiebolag	”	2,650: —
		” 168,700: —
<i>Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag:</i>		
innestående å sparkasseräkning	”	55,996: 70
		<i>Fmf.</i> 1,945,290: 76
Upplupna, oguldna räntor	”	35,694: 26
		<i>Fmf.</i> 1,980,985: 02

I medelränta under året hafva fastigheterna lemnat 3,61 %₀, obligationerna 3,84 %₀, aktierna 8,53 %₀ samt reverserna och bankräkningen 5,42 %₀.

Af ränteafkastningen hafva under året utbetalats följande belopp:

till staden för fattigvården	<i>Fmf.</i> 5,875: 10	
” kommunala sjukhuset	646: 38	
” folkskolorna	8,120: 95	<i>Fmf.</i> 14,642: 43
” understöd åt medellösa	11,118: 78	
” beklädnad åt medellösa folkskolebarn	2,037: 40	
” underhåll åt obemedlade barnaföderskor	5,171: —	
” pensioner åt aflidne poliskonstaplars enkor och barn	2,745: —	
” anskaffande af middagsmåltid åt fattiga folkskoleelever	775: 65	” 21,847: 83
” underhåll af Fruntimmersföreningens barnhem	665: 22	
” underhåll af asylen för vanartade barn i Lojo socken	4,053: 25	
	<i>Fmf.</i> 4,718: 47	<i>Fmf.</i> 36,490: 26

	Transport <i>Sm.</i>	4,718: 47	<i>Sm.</i>	36,490: 26
till underhåll af arbetshusen för barn	„	12,657: 35		
„ underhåll af Föreningens för barnavården barnhärbärge	„	579: 15		
„ underhåll af Mariaföreningens hem för ål- derstigna tjenarinnor	„	2,151: 17	„	20,106: 14
Belöningar åt dygdigt tjänstefolk	„	550: —		
I hemgift samt räntor å hemgiftsbref åt utdi- mitterade folkskoleelever	„	2,638: 13		
Stipendier åt skolelever	„	3,768: 88		
Till i gåfvobrefven bestämda legat och pensioner	„	12,312: 70		
Diverse omkostnader	„	17: 50	„	19,287: 21
			<i>Sm.</i>	75,883: 61

Förutom de fonder, hvilkas ränteafkastning på grund af vilkor i donationsbrefven eller andra öfverenskommelser tillsvidare uppbäres af särskilda personer, äro följande fonder ännu ej för med donationerna afsedda syftemål använda:

	Kapital den 31 dec. 1900.	
<i>Carl Rosengrens fond</i> för meddelande af de första skolkunskaperna åt värn- lösa och fattiga gossebarn i Helsing- fors	16,624: 88	H:fors Stadsfullmäktige äga år 1901 bestämma om fon- dens användning.
<i>Maria Charlotta Olanders fond</i> för vanföra och sjukliga barns skötsel och vård	92,656: 47	Disponibel, så snart fonden tillhörig fastighet försålts.
<i>Helena Kristina Åkermans fond</i> till ett hem för värnlösa fruntimmer . . .	12,419: 69	Fattigvårdsstyrelsen bestäm- mer tidpunkten för fondens användande.
<i>Emilia Olivia Gustavssons och Athalida Vilhelmina Ingmans fond</i> till ett gosse- barnhem i Helsingfors	7,042: 90	Kapitalet förräntas tills ränteafkastningen motsvarar kostnaderna för hemmets underhåll.
<i>Tidningskolportörernas julklappsfond</i> .	1,030: 72	Förräntas tillsvidare.
<i>Fonder, donerade till ett gubbehem</i> . .	56,274: 33	Förräntas tillsvidare.

De under året tillkomna fonder rörande donationsurkunder ingå som bilagor i slutet af denna berättelse.

Fondernas inkomster och utgifter under året samt ställning vid årsskiftet framgå närmare af omstående tablå.

Helsingfors i Februari 1901.

Teodor Holmberg.

I. Till förmån för fattigvården donerade fonder.	Balans från år 1899		Under året 1900				Balans till år 1901	
	Fm.	nl.	Inkomst		Utgift		Fm.	nl.
			Fm.	nl.	Fm.	nl.		
<i>Joh. Sederholms arfvingars fond</i>	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
<i>Nath. Heidenstrauchs fond</i>	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
<i>C. J. Nordenstams fond</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Jakob Daniel Weckströms fond</i>	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
<i>Finska Frimurarlogerns fond</i>	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
<i>Medborgarkassans fond</i>	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
<i>Helsingfors kyrkofattigkassas fond</i>	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
<i>Sveaborgs skole-, fattigvårds- och ar-</i> <i>betshusinrättnings fond</i>	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
<i>Lars Sederholms fond</i>	571	43	—	—	—	—	571	43
<i>Carl Otto af Forselles fond</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Joh. Mobergs fond</i>	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
<i>I. A. Ehrenströms fond</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>H. K. M. Nikolai I:s fond</i>	22,800	—	—	—	—	—	22,800	—
<i>D. K. M. Nikolai I:s och hans ge-</i> <i>måls fond</i>	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
<i>Carolina Charlotta Schulins fond</i>	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
<i>Adolf Ekholms fond</i>	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
<i>Karolina Nyströms fond</i>	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
ränta	2,875	10	6,018	52	—	—	3,018	52
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	5,875	10	—	—
II. Till förmån för feberlasarettet donerade fonder.								
<i>H. K. H. Nikolai Alexandrovitschs</i> <i>fond</i>	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
<i>Eugenie Soltikoffs fond</i>	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
ränta	646	38	677	50	—	—	677	50
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	646	38	—	—
III. Till förmån för folkskolorna donerade fonder.								
<i>Wilhelm Elgs fond för en fattigskola</i>	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
<i>Danssällskapets i Helsingfors fond</i>	9,200	—	—	—	—	—	9,200	—
<i>Tölö Sockerbruksbolags fond</i>	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
ränta	2,027	05	3,564	64	—	—	2,124	64
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	3,467	05	—	—
Transport	144,848	53	10,260	66	9,988	53	145,120	66

Transport	144,848 53	10,260 66	9,988 53	145,120 66
IV. Fattigvårdens fonder utan uppgifvet ändamål.				
<i>Carl Gustaf Hanells fond</i>	5,200 —	— —	— —	5,200 —
ränta	268 90	281 84	— —	281 84
<i>Gustava Katarina Brobergs fond</i>	571 44	— —	— —	571 44
<i>Paul Demidoffs fond</i>	2,765 71	— —	— —	2,765 71
<i>Ottiliana Palmblads fond</i>	1,451 43	— —	— —	1,451 43
<i>Lovisa Oikelins fond</i>	452 —	— —	— —	452 —
<i>Maria Kristina Mattheizens fond</i>	5,400 —	— —	— —	5,400 —
<i>Kristina Othmans fond</i>	159 42	— —	— —	159 42
ränta	433 21	585 36	— —	585 36
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer (Hanells fond)	— —	— —	268 90	— —
Utbetalt till 13 medellösa fruntimmer i understöd från 60 till 30 mark	— —	— —	433 21	— —
V. Fattigvårdens fonder för bestämde ändamål.				
<i>Wilhelm Elgs fond pour les pauvres honteux</i>	10,300 —	— —	— —	10,300 —
ränta	532 65	558 26	— —	558 26
Utbetalt i understöd åt nio särskilda personer	— —	— —	532 65	— —
<i>Carl Sierckens fond</i>	2,800 —	— —	— —	2,800 —
ränta	144 78	151 76	— —	151 76
Understöd till tre medellösa handlande- kor	— —	— —	144 78	— —
<i>Elsa Maria Lampas fond</i>	11,300 —	— —	— —	11,450 —
ränta	426 57	613 —	— —	463 —
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer	— —	— —	426 57	— —
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergs fond</i>	11,200 —	— —	— —	11,200 —
ränta	579 17	607 04	— —	607 04
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer	— —	— —	579 17	— —
<i>Alexandras understöds fond</i>	4,507 40	— —	— —	4,551 30
ränta	200 —	243 90	— —	200 —
Utbetalt till tvenne personer i understöd	— —	— —	200 —	— —
<i>Lisette Gardbergs fond</i>	1,000 —	— —	— —	1,000 —
ränta	51 71	54 20	— —	*) 105 91
Transport	204,592 92	13,356 02	12,573 81	205,375 13

*) Röntan för 1899 icke lyftad under året.

Transport	204,592 92	13,356 02	12,573 81	205,375 13
<i>Adolf Fredrik Siercks fond</i>	7,000 —	— —	— —	7,000 —
ränta	361 97	379 40	— —	379 40
Utbetalt i sju särskilda understöd åt medellösa fruntimmer	— —	— —	361 97	— —
VI. I. P. Crogelii barnhusinrätt- nings fond	2,300 —	— —	— —	2,300 —
ränta	118 93	124 66	— —	124 66
Utbetalt till Fruntimmersförening- gen	— —	— —	118 93	— —
VII. Folkskolornas beklädnadsfonder				
<i>J. H. Lindroos fond</i>	20,000 —	— —	— —	20,000 —
<i>J. E. Ollonqvists fond</i>	12,000 —	— —	— —	12,000 —
<i>Mindre handelsborgaresocietetens fond</i>	4,500 —	— —	— —	4,500 —
<i>Cronstedts, Guttoffskys och Nybergs fond</i>	2,900 —	— —	— —	2,900 —
ränta	2,037 40	2,135 48	— —	2,135 48
Utbetalt åt Folkskoleekonomen till beklädnad åt medellösa elever	— —	— —	2,037 40	— —
VIII. Hedvig Arnells fond	18,300 —	— —	— —	18,300 —
ränta	946 29	996 86	— —	996 86
Utbetalt till Fruntimmersförening- gen	— —	— —	546 29	— —
Utbetalt till trotjänarinnan Wil- helmina Backström	— —	— —	400 —	— —
IX. Fonder donerade till en asyl för vanartade barn.				
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergs fond</i>	3,000 —	— —	— —	3,000 —
<i>Helsingfors Utskänknings aktiebo- lags fond</i>	50,000 —	— —	— —	50,000 —
<i>Helsingfors Utminuterings aktiebo- lags fond</i>	27,000 —	— —	— —	27,000 —
ränta	2,223 21	4,336 —	— —	5,205 96
Anslag af Stadsfullmäktige 1899	— —	2,700 —	— —	— —
Utbetalt till Fattigvårdsstyrelsen för underhåll af asylen för van- artade barn i Lojo socken	— —	— —	4,053 25	— —
Transport	357,280 72	24,028 42	20,091 65	361,217 49

Transport	357,280 72	24,028 42	20,091 65	361,217 49
X. Folkskolornas stipendiifonder				
Helsingfors sparbanks fond	6,000 —	— —	— —	6,000 —
Helsingfors Utskänknings aktiebolags fond	16,000 —	— —	— —	16,000 —
H. K. M. Alexander II:s stipendiifond	29,300 —	— —	— —	29,500 —
räntor	2,676 17	2,780 46	— —	2,903 —
Återbetalade sparbanksinsatser	— —	246 37	— —	— —
Insatt i sparbank till stipendier för folkskoleelever	— —	— —	2,600 —	— —
XI. Klara Wilhelmina Törmäläs fond	41,600 —	— —	— —	41,600 —
ränta	2,151 17	2,254 72	— —	2,254 72
Utbetalt till Mariaföreningen	— —	— —	2,151 17	— —
XII. Fonden för dygdigt tjenstefolks belönande	10,100 —	— —	— —	10,100 —
ränta	80 40	547 42	— —	77 82
Insatt å sparbanksbok för tio tjenare	— —	— —	550 —	— —
XIII. Helsingfors Utskänknings aktiebolags stipendiifond för lägre handtvärksskolorna	3,000 —	— —	— —	3,000 —
ränta	155 13	162 60	— —	162 60
Utbetalt i stipendier	— —	— —	155 13	— —
XIV. Anna Sara Arosins testamentsfond	67,800 —	— —	— —	68,500 —
ränta	3,102 61	3,743 70	— —	3,196 31
Utbetalt i lifstidsunderstöd om 100 mark till 31 obemedlade, ogifta fruntimmer	— —	— —	2,950 —	— —
XV. I. A. I. Pippingskiölds fond	100,000 —	— —	— —	100,000 —
ränta	5,171 —	5,420 —	— —	5,420 —
Utbetalt till Föreningen för barnavården	— —	— —	5,171 —	— —
Transport	644,417 20	39,183 69	33,668 95	649,931 94

Transport	644,417 20	39,183 69	33,668 95	649,931 94
XVI. Axel Fredrik Laurells stiftelsefond	3,088 86	— —	— —	3,088 86
ränta	113 75	99 34	— —	99 34
Utbetalt till svenska fruntimmersskolan	— —	— —	57 —	— —
Utbetalt till finska fruntimmersskolan	— —	— —	56 75	— —
XVII. Carl Rosengrens fond	15,772 74	— —	— —	16,624 08
ränta	— —	851 34	— —	— —
XVIII. Helsingfors aftonskolas fond	18,300 —	— —	— —	18,400 —
ränta	946 29	991 86	— —	938 15
Utbetalt till Föreningen för konstfliten	— —	— —	900 —	— —
XIX. Alexandra Kiseleffs fond	10,000 —	— —	— —	10,000 —
ränta	517 10	542 —	— —	542 —
Utbetalt till Stadsbokhållaren Oscar Paldani	— —	— —	517 10	— —
XX. Maria Charlotta Olanders fond	88,047 60	— —	— —	92,656 47
ränta	— —	2,631 —	— —	— —
Afkastning från fastigheten	— —	1,977 87	— —	— —
XXI. Senatorskan Julie Thiléns fond	253,000 —	— —	— —	253,000 —
ränta	15,918 90	15,363 16	— —	15,361 18
Utbetalt till fru Adolfinä Mallén	— —	— —	100 —	— —
Utbetalt till Föreningen för arbetshuset	— —	— —	12,657 35	— —
Utbetalt till Guvernören i S:t Michels län till understöd åt medellösa fruntimmer derstädes.	— —	— —	3,163 53	— —
XXII. Makarne Silfvius' donationsfond	90,000 —	— —	— —	90,000 —
ränta	4,653 90	4,878 —	— —	4,878 —
Utbetalt till stadskassan	— —	— —	4,653 90	— —
Transport	1,144,776 34	66,518 26	55,774 58	1,155,520 02

Transport	1,144,776	34	66,518	26	55,774	58	1,155,520	02
XXIII. Fr. J. von Beckers fond .	311,000	—	—	—	—	—	312,000	—
ränta	5,353	69	5,338	91	—	—	5,754	84
Afkastning från fastigheten . . .	—	—	6,279	74	—	—	—	—
Utbetalt i pensioner till Professor A. von Becker, Litteratören H. von Becker och fröken Augu- sta von Becker	—	—	—	—	10,200	—	—	—
Utbetalt för utbyte af talonger m. m.	—	—	—	—	17	50	—	—
XXIV. Adolf Holmgrens donations- fond för värlösa mödrar och barn .	20,000	—	—	—	—	—	21,000	—
ränta	1,987	56	1,084	—	—	—	1,071	56
Utbetalt till fru M. Thölgren . . .	—	—	—	—	500	—	—	—
Utbetalt till fröken Gustava Holmgren	—	—	—	—	500	—	—	—
XXV. Understödsfonden för afidne polis Konstaplars enkor och barn .	107,000	—	—	—	—	—	110,000	—
ränta	2,870	25	5,799	40	—	—	2,924	65
Utbetalt i understöd åt afidne polis Konstaplars enkor och barn pensioner tillsammans	—	—	—	—	2,745	—	—	—
XXVI. Emilia Olivia Gustavsons och Athalida Wilhelmina Ingmans dona- tionsfond	6,680	80	—	—	—	—	7,042	90
ränta	—	—	362	10	—	—	—	—
XXVII. Lina Borgströms donations- fonder.								
<i>Fonden för folkskolebarns bespisande</i>	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
ränta	775	65	813	—	—	—	813	—
<i>Fonden för pauvres honteux . . .</i>	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
ränta	138	56	271	—	—	—	151	56
Utbetalt i understöd till tvenne obemedlade fruntimmer	—	—	—	—	258	—	—	—
Utbetalt till Föreningen för ar- betshusen	—	—	—	—	775	65	—	—
Transport	1,620,582	85	86,466	41	70,770	73	1,636,278	53

Transport	1,620,582 85	86,466 41	70,770 73	1,636,278 53
XXVIII. Emilia Olivia Gustavsons fond	25,700 —	— —	— —	25,800 —
ränta	33 95	1,392 94	— —	26 89
Utbetalt i understöd om 100 mark till obemedlade fruntimmer	— —	— —	1,300 —	— —
XXIX. H. K. M. Kejsarinnan Alexandras fond för understödjande af ett barnhärberge	10,200 —	— —	— —	10,200 —
ränta	527 45	552 84	— —	552 84
Utbetalt till Föreningen för barnavården	— —	— —	527 45	— —
XXX. Aurora Demidoffs hemgiftsfond.				
Besparadt kapital	84,267 92	— —	— —	89,255 76
Innestående hemgiftsbelopp	29,071 45	— —	— —	29,571 45
D:o räntor å hemgiftsbref	891 51	— —	— —	982 94
Fru A. Karamsin inbetalt	— —	2,284 —	— —	— —
räntor	— —	5,933 40	— —	— —
Utbetalt hemgiftsbelopp	— —	— —	1,500 —	— —
D:o räntor å hemgiftsbref	— —	— —	1,138 13	— —
XXXI. Tidningskolportörernas julklopsfond	838 72	— —	— —	1,030 72
räntor	— —	45 50	— —	— —
Hufvudstadsbladet inbetalt	— —	146 50	— —	— —
XXXII. Fonder, donerade till ett gubbehem i Helsingfors.				
<i>Oskar Finnes fond . . . . .</i>	10,000 —	— —	— —	11,462 87
<i>Carl Lindhs m. fl. fond . . . . .</i>	2,957 60	— —	— —	3,987 76
<i>Konversationsklubbens fond . . . . .</i>	765 42	— —	— —	823 70
Inbetalning af herr C. Lindh m. fl.	— —	708 —	— —	792 18
<i>G. Sundbergs fond . . . . .</i>	— —	40,112 78	— —	40,000 —
Utbetalt åt hushållerskan E. Wolff	— —	— —	95 60	— —
Räntor	1,085 06	1,533 25	— —	992 18
XXXIII. Maria Bergmans testamentsfond	10,000 —	— —	— —	10,000 —
ränta	215 58	542 —	— —	257 58
Utbetalt i understöd åt 6 särskilda personer	— —	— —	500 —	— —
Transport	1,797,137 51	139,717 62	75,831 91	1,861,023 22

Transport	1,797,137 51	139,717 62	75,831 91	1,861,023 22
XXXIV. Helena Kristina Åker- mans fond	11,781 14	— —	— —	12,419 69
ränta	— —	638 55	— —	— —
XXXV. Karl Magnus Kullmans fond	5,000 —	— —	— —	5,000 —
ränta	258 55	271 10	— —	*) 529 65
XXXVI. Augusta Hammarlunds fond	1,000 —	— —	— —	1,000 —
ränta	51 70	54 20	— —	54 20
Utbetalt till Föreningen för barn-	— —	— —	51 70	— —
navården	— —	— —	— —	— —
XXXVII. Mortiner Stenius' under- stödsfond	36,700 —	— —	— —	36,000 —
ränta	— —	2,491 03	— —	2,491 03
Utbetalt till donators släktingar .	— —	— —	700 —	— —
XXXVIII. Karl Knut Galetskis fond för fattiga, svenska folk- skolebarns underhåll	— —	— —	— —	20,088 —
Fru H. Sundström inbetalt	— —	20,000 —	— —	— —
ränta	— —	875 —	— —	787 —
XXXIX. K. H. Renlunds Stipendii- fond	— —	— —	— —	40,162 23
K. H. Renlund inbetalt	— —	40,000 —	— —	— —
ränta	— —	1,592 23	— —	1,430 —
Summa	1,851,928 90	205,639 73	76,583 61	1,980,985 02

*) Röntan ej disponerad under året.

Urkunder, rörande till Helsingfors stad donerade fonder.

80. Karl Knut Galetskis fond för fattiga, svenska folkskolebarns underhåll.

Till minne af min afidne broder, Handlanden i denna stad Karl Knut Galetski, anhåller jag härmed att få till Herrar Stadsfullmäktige öfverlemnna en summa af Tjugutusen (20,000) Finska Mark, med anhållan att densamma under Herrar Stadsfullmäktiges inseende och enligt deras närmare bestämningar må varda förvaltad som en fond, bärande namnet „Carl Knut Galetskis fond för fattiga svenska folkskolebarns underhåll“, och räntorna deraf årligen användas till underhåll för fattiga barn, som besöka de svenska folkskolorna i Helsingfors kommun, hvarvid främst skall afses att barnen i och för sin skolgång förses med mat och kläder, enär min afidne broder i lifstiden plägade framhålla, att brist på det nödvändigaste ofta utgör orsaken till att barnen tidtals försumma skolan eller helt och hållet afbryta sin skolgång.

I antydt afseende har jag äran här närsluta en till Herrar Stadsfullmäktiges order utställd check å nämnda belopp.

Helsingfors den 9 Februari 1900.

Hanna Sundström.
Enkefru.

HELSINGFORS
STADSFULLMÄKTIGE.

H:fors, den 14 Febr. 1900.

N:o 37.

Till Magistraten i Helsingfors.

Sedan Enkefru Hanna Sundström genom närslutna gåfvobref till Stadsfullmäktige öfverlemnad en summa af tjugutusen (20,000) mark med anhållan att densamma under Stadsfullmäktiges inseende och enligt deras närmare bestämningar må varda förvaltad som en fond bärande namnet „Carl Knut Galetskis fond för fattiga svenska folkskolebarns underhåll“, hafva Stadsfullmäktige beslutit uppdraga åt Drätselkammaren att öfvertaga medlens förvaltning samt vidtaga erforderliga åtgärder för fullgörande af de med donationen afsedda ändamål. Hvilket, samt att nämnda belopp blifvit af undertecknad Stadsfullmäktiges ordförande till Drätselkontoret öfverlemnadt, Stadsfullmäktige hafva äran delgifva Magistraten, med anhållan att Drätselkammaren måtte om Stadsfullmäktiges omförmälda beslut underrättas samt gåfvobrefvet Drätselkammaren tillställas.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

K. Antell.

Elis Furuholm.

Utdrag ur protokollet, fördt vid Drätselkammarens i Helsingfors stad sammanträde den 22 Mars 1900.

§ 26.

Föredrogs följande skrivelse från Drätselkontoret:

DRÄTSELKONTORET

i

Helsingfors.

H:fors, den 20 mars 1900.

N:o 64.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Med anledning af Kammarens i protokollsutdrag för den 8 innevarande Mars under § 23 kontoret affordrade förslag beträffande förvaltningen af Enkefru Hanna Sundströms donation å 20,000 mark får kontoret härjemte föreslå:

att fonden förvaltas på sätt om stadens öfriga donerade fonder är föreskrifvet af Drätselkontoret under Kammarens inseende och bokföres under namn af „Karl Knut Galetskis fond för fattiga svenska folkskolebarns underhåll“,

att fondens årliga ränteafkastning disponeras sålunda att:

a) en tiondedel af räntan lägges till kapitalet, för att dymedelst åstadkomma stabilitet i årsafkastningen, äfven i fall af räntefotens nedgång,

b) ena hälften af återstående $\frac{9}{10}$ af årsräntan ställes till Folkskoledirektionens förfogande för att genom folkskoleekonomens försorg utdelas i form af kläder och skoplagg till behöfvande barn vid de svenska folkskolorna, samt

c) den återstående delen af räntan genom bemedling af Föreningen för arbetshusen för fattiga barn eller annan likartad inrättning användes för bespisande af medellösa elever vid stadens svenska folkskolor.

Drätselkontoret i Helsingfors

Teodor Holmberg

och godkände Drätselkammaren det deri framställda förslaget med sådan ändring endast, att hela den del af fondens ränteafkastning, som icke lades till kapitalet, borde årligen öfverlemnas till Folkskoledirektionen, som egde deraf sjelf på antydt sätt disponera halfva beloppet och låta genom föreningen för arbetshusen eller annan likartad inrättning använda återstoden för bespisande af medellösa folkskoleelever vid stadens svenska folkskolor; skolande underrättelse härom meddelas Drätselkontoret genom protokollsutdrag samt Folkskoledirektionen uti skrivelse.

Som ofvan.

In fidem:

Edvard Loo.

81. Karl Herman Renlunds Stipendiifond.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Till Helsingfors stad öfverlemnar jag härjemte Fyratiotusen (40,000) mark för att genom Drätselkammarens försorg förvaltas och upprätthållas som en stående fond, af hvars årliga afkastning $\frac{1}{10}$ lägges till kapitalet, medan $\frac{9}{10}$ deraf i afrundadt belopp för hvarje år användes till stipendier för i Helsingfors hemmahöraede personer, hvilka genomgått högre svensk- eller finskspråkig folkskola därstädes och afse vidare utbilda sig för praktiskt yrke eller annan nyttig medborgerlig verksamhet.

Alla närmare bestämmingar om stipendiernas storlek, tiden under hvilken de få åtnjutas och m. d. fastställas af Helsingfors Stadsfullmäktige efter det Folkskoledirektionens yttrande i ärendet inhemtats. Stipendierna utgifvas af bemälda direktion, sedan folkskololärare och lärarinnepersonalen eller delegerade utsedde af sagda personal förslag derutinnan framställt.

Vid utdelandet af stipendierna bör tillses att den ena hälften tilldelas personer, som genomgått svenskspråkig folkskola, den andra hälften sådana som genomgått finskspråkig dylik.

Helsingfors, den 19 Mars 1900.

K. H. Renlund.

Fyratiotusen (40,000) Fmk har Drätselkontoret denna dag emottagit i ett på Stadsfullmäktige i Helsingfors af Föreningsbanken i Finland stäldt depositionsbevis N:o 4,886 af den 19 Mars 1900.

Drätselkontoret i Helsingfors den 26 Mars 1900.

Ivar Timgren
f.d.

HELSINGFORS
STADSFULLMÄKTIGE.

H.fors, d. 26 Mars 1900.

N:o 55.

Till Magistraten i Helsingfors.

Jemte skrifvelse af den 19 innevarande mars har handlanden Karl Herman Renlund till Helsingfors stad öfverlemnad fyratiotusen (40,000) mark för att genom Drätselkammarens försorg förvaltas och upprätthållas såsom en stående fond, af hvars årliga afkastning $\frac{1}{10}$ lägges till kapitalet och $\frac{9}{10}$ deraf i afrundadt belopp för hvarje år användes till stipendier för i Helsingfors hemmahörande personer, hvilka genomgått högre svensk- eller finskspråkig folkskola derstädes och afse att vidare utbilda sig för praktiskt yrke eller annan nyttig medborgerlig verksamhet.

I anledning häraf hafva Stadsfullmäktige, som med tacksamhet emottagit donationen, jemlikt donators föreskrift, beslutit anmoda Folkskoledirektionen att inkomma med utlåtande och förslag rörande stipendiernas användning äfvensom uppdraga åt Drätselkammaren att öfvertaga medlens förvaltning. Hvilket Stadsfullmäktige hafva äran delgifva Magistraten, med anhållan att Drätselkammaren måtte härom underrättas.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

K. Antell.

Elis Furuhjelm.

82. Gustaf Sundebergs fond för ett gubbhem i Helsingfors.

Testamente.

Min yttersta vilja är härmedels den, att min kvarlåtenskap efter min död skall delas sålunda:

att till det blifvande Gubbhemmet i Helsingfors stad tillfalla tjugufemtusen (25,000) finska mark af de penningar, som enligt skuldförbindelse af den sjetta Augusti 1896 finnas inestående och in-tecknade i Vårnäs egendom af Kyrkslätt socken,

att återstoden af ofvannämnda skuldsedel trettontusen (13,000) finska mark skall äfven tillfalla Gubbhemmet, men fem (5) procents årlig ränta skall kvartalsvis utbetalas af Gubbhemmet till min hushållerska Eleonora Wilhelmina Wolff så länge hon lefver.

Med återstoden af min kvarlåtenskap skall förfaras sålunda:

Att utföra denna min sista vilja bestämmer jag ingenjören Johannes Wolfgang Eichinger. Helsingfors, den 27 September 1898.

Gustaf Sundeberg.
(Sigill.)

Att Apotekaren Gustaf Sundeberg egenhändigt undertecknat detta testamente kunna vi tillkallade vittnen intyga härmedels.

Helsingfors datum som ofvan.

N. Michelsson.
Byggmästare.

Georg Nicklin.
Resepostexpeditör.

År 1899 den 21 Januari har ingenjören Johannes Wolfgang Eichinger för egen del och i egenskap af utsedd testamentsexekutor i boet efter den 7 oktober 1898 afidne apotekaren Gustaf Sundeberg, såsom ombud för det tillärnade Gubbhemmet i denna stad, samt på grund af ingifna fullmakter, såsom ombud för skorstensfejarenskan Helena Andersen, kontoristen Herman Nygren och hushållerskan Eleonora Wilhelmina Wolff, till Rådstufvurätten ingifvit ofvanstående testamente i afsende å bevakning efter bemälda afidne. Helsingfors Rådhus som ofvan.

Ex officio:
Wald. Toppelius
f.d.

HELSINGFORS
STADSFULLMÄKTIGE.

H:fors, den 9 maj 1900.

N:o 115.

Till Magistraten i Helsingfors.

Sedan afidne apotekaren Gustaf Sundeberg till förmån för ett blifvande gubbhem i Helsingfors stad testamenterat en uti Vårnäs egendom i Kyrkslätt socken in-tecknad, den 6 Augusti 1896 daterad skuldsedel, lydande numera å 38,00 mark, hafva Stadsfullmäktige vid i dag hållet

---

sammanträde beslutit emottaga ifrågavarande testamente samt förordna att donationen skall, under iakttagande af de i närslutna afskrift af testamentet föreskrifna vilkor, förvaltas af stadens Drätselkammare i samband med öfriga för berörda ändamål donerade fonder. Hvilket Stadsfullmäktige hafva äran delgifva Magistraten, med anhållan att Drätselkammaren samt testamentsexekutor, ingeniören Johannes Wolfgang Eichinger måtte härom underrättas; och torde bilagda handlingar jemväl genom Magistratens benägna försorg Drätselkammaren tillställas.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

K. Antell.

Elis Furuhjelm.

Hemställen i fråga om inköp af Societetshuset.

Vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 20 oktober 1896 föredrogs följande, af Fullmäktiges beredningsutskott framställda förslag:

„Till Herrar Stadsfullmäktige.

Då Stadsfullmäktige nyligen beslöto att för stadens räkning inköpa gården N:o 24 vid Alexandersgatan, skedde detta, såsom känt, icke af den orsak, att lokalerna i sagda gård vore egnade att för kommunens behof användas. Motivet var, att genom detta tillskott till de staden förut tillhöriga fastigheterna N:ris 20 och 22 vid samma gata vinna en tomtareal tillräcklig för uppförande i sinom tid af ett nytt, ändamålsenligt stadshus.

Så önskvärdt det än ur finansiell synpunkt vore att ännu länge kunna uppskjuta detta kostsamma byggnadsföretag, måste dock äfven de omständigheter beaktas, hvilka tala för ett snart förverkligande af byggnadsplanen.

De lokaler, öfver hvilka flere af stadens viktigaste institutioner för närvarande förfoga, äro i hög grad olämpliga. Domstolslokalerna kunna hvarken med afseende å rymlighet eller i fråga om anordningar för parter, vittnen, saksförare och publik anses motsvara de anspråk, som skäligen kunna ställas på lokaler, i hvilka den offentliga rättsskipningen i landets hufvudstad försiggår. Magistratens kansli är alltför trångt, Stadsfullmäktiges likaså, hvarförutom Stadsfullmäktige sakna särskildt förrum. För allmän rådhusstämmas hållande finnes ej någon tillräckligt stor sal, Poliskammarens lokal är rentaf omöjlig*). Drätselverket och Byggnadskontoret kunna anses försvarligt installerade, men det torde ej dröja länge innan äfven för dem, äfvensom för stadens arkiv, behof af större utrymme uppstår. Föga lämpliga äro äfven de åt Fattigvårdsstyrelsen och en del nämnder upplåtna lokaler. Och samtliga trappor i de gamla husen äro högeligen trånga och obekväma jämte det uppgångarna äro för få.

Dessa olägenheter, hvilka redan härförinnan blifvit af Stadsfullmäktige uppmärksammade, utgöra enligt Beredningsutskottets tanke ett allvarligt skäl att utan

---

*) Sedan det förestående skrivits, har åt polisen anvisats särskilda lokaler i rådhusannexen, hvarigenom denna inrättning erhållit ett betydligt ökad utrymme mot förut.

dröjsmål underkasta byggnadsfrågan all den förberedande utredning, som är af nöden för att en plan för byggnaden må kunna fastställas och beslut om dess utförande fattas. Med afseende härå och då berörda olägenheter blifva allt mera känbara i den mån staden tillväxer, har Utskottet ansett sig böra vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige måtte nedsätta en komité af sex personer för förberedande af frågan om uppförande af ett nytt stadshus på tomterna 20, 22 och 24 vid Alexandersgatan samt beträffande komiténs uppdrag meddela följande bestämningar:

att ett detaljeradt program bör uppgöras öfver alla de lokaler för olika ändamål, som skola i det nya stadshuset inrymmas;

att planteckningar till byggnaden böra i enlighet med detta program till preliminär upplysning utarbetas, jemte ungefärlig kostnadsberäkning för byggnaden;

att förslag jemväl bör uppgöras angående resp. myndigheters och inrättningsars placering under byggnadstiden; samt

att komitén eger, efter behof, till samrådan med sig inkalla representanter för stadens olika myndigheter äfvensom antaga sekreterare och annat biträde emot aflöning, som hos Stadsfullmäktige till godkännande anmäles.

Helsingfors den 19 Oktober 1896.

L. Mechelin. Alfred Norrmén. Arvid Nyberg. Gustaf Nyström.
Hj. Schildt. F. Jansson. C. B. Federley."

Beredningsutskottets förestående förslag blef af Stadsfullmäktige godkänt, jemte det undertecknade blefvo utsedde till medlemmar i berörda komité. Och innehåller Stadsfullmäktiges protokoll derjemte att Fullmäktiges ordförande, senatoren L. Mechelin, på framställning af beredningsutskottet, åtagit sig att deltaga i komiténs arbeten, ehuru icke såsom ordinarie medlem.

I Stadsfullmäktiges ofvan anförda beslut, hvarigenom komiténs uppdrag bestämmes, angifves såsom plats för det nya stadshuset tomterna adressnummer 20, 22 och 24 vid Alexandersgatan, af hvilka tomter den förstnämnda af ålder till-

hört staden och tjänstgjort såsom rådhusomt samt n:ris 22 och 24 inköpts med tanke på en utvidgning af rådhuset. Komitén har likväl, på sätt af det följande torde framgå, icke fattat sitt uppdrag så begränsadt som lydelsen af omordade beslut kunde anses vidhandengifva, utan funnit sig oförhindrad att taga i öfvervägande äfven behovet af en större byggnadsareal än den som omförmälda tre tomter erbjuda, så ock möjligheten af stadshusets förläggande till någon annan än sålunda anvisad plats.

Onekligen skulle Senatstorget, såsom stadens äldsta och förnämsta monumentala torg, domineradt af Nikolaikyrkan och prydt med byggnader inrymmande landets högsta styrelseverk och främsta vetenskapliga anstalt, äfven vara den plats, som vore ifrågavarande byggnad mest värdig, helst densamma, afsedd såsom den är att hysa företrädesvis den kommunala sjelfstyrelsens organ, å detta ställe komme att uppföras invid monumentet öfver den monark, under hvars frisinnade regering berörda styrelseform blifvit befästad och ånyo organiserad. Men å andra sidan medför valet af sagda plats, om såsom naturligt är också skönhetsintresset skall vid byggnadens uppförande tillgodoses, icke obetydliga svårigheter.

Såsom bekant, störes den eljes så symmetriska planläggningen af ifrågavarande torg genom anordningen af kvarteren å dess södra sida, hvilka kvarter äro af olika storlek samt åtskiljas och i öster begränsas af alltför smala gator. Om berörda förhållande är märkbart redan nu medan omordade kvarter äro bebyggda med jemförelsevis låga hus utan någon mera framträdande arkitektonisk utstyrsel, så komme sagda oregelbundenhet hos det i öfrigt regelbundna torget att, efter hvad komitén befarar, framstå på ett än mera störande och vanprydande sätt i händelse å det ena af nämnda två kvarter skulle uppföras ett monumentalt hus af den storlek, som för det nya stadshuset erfordras på det att detsamma må kunna betjena helst någon betydligare del af stadens många verk och inrättningar.

Komitén har därför, för att icke tanken på att vid Senatstorget placera ifrågavarande byggnad skulle måsta öfvergifvas, redan i början af sitt arbete varit tvungen att kombinera förevarande byggnadsärendet med frågan om regleringen af Senatstorget. Denna reglering kunde sjelffallet lättast åstadkommas i händelse staden vore egare af samtliga tomter vid södra sidan af torget, således äfven af de för närvarande ännu i enskild hand befintliga tomterna adressnummer 26 och 28 vid Alexandersgatan, men då komitén hållit före, att inlösen af båda dessa tomter och särskildt hörntomten n:o 28 blefve för staden alltför betungande, har komitén ansett sig böra inskränka sin åtgärd till ett försök att för staden förvärfva tomten n:o 26, genom hvars besittning staden skulle fritt förfoga öfver mellersta delen af sagda sida utaf torget.

Samtidigt dermed, som komitén inledt underhandlingar om inköp af sistnämnda tomt, begärde komitén af stadens embetsverk och nämnder uppgift på antalet och storleken af de rum, som dessa ansåge sig komma att i det nya stads huset behöfva. Dessa uppgifter, hvilka utarbetades med biträde af arkitekten Hugo

Lindberg, hvilken utskottet derom vidtalat, blefvo sedermera af arkitekten Lindberg sammanställda. Tillika uppgjorde herr Lindberg, enligt uppdrag af komitén, planeskisser till ett stadshus, som tänktes uppfördt å tomterna n:ris 22, 24 och 26 vid Alexandersgatan midt emot Nikolaikyrkan äfvensom sammanbygdt med gården n:o 28 å ena och en flygelbyggnad placerad å den nuvarande rådhusomtens å andra sidan, dock sålunda att genom öfverhvälfda portar vid hvardera tomtgränsen genomfarter skulle öppenållas till Sofiegatan, hvilken emellan Societetshusomtens och tomten n:o 15 vid Norra Esplanadgatan komme att bibehålla sin nuvarande sträckning. Komitén förutsatte, vid tanken på en sådan placering, möjligheten att med egaren till gården n:o 28 öfverenskomma om enhetliga fasader mot Senatstorget å denna tomt och nuvarande rådhusomtens. Ändamålet med omordade planeskisser var för öfrigt att inhemta utredning derom, huruvida den byggnadsareal, öfver hvilken staden komme att efter inköpet af n:o 26 vid Senatstorget förfoga, vore tillräcklig för alla de behof, hvilka vid uppförandet af det nya stadshuset borde tillgodoses.

Emellertid ledde de af komitén öppnade underhandlingarna med egarene af gården n:o 26 vid Alexandersgatan icke till afsedt resultat, emedan desse voro obenägna att sälja gården, i ingen händelse till pris, som af komitén kunnat hos Stadsfullmäktige förordas. Vid sådant förhållande kunde komitén icke lemna obeaktad utvägen att genom expropriation söka åt staden förvärfva gården i fråga. Komitén fann väl uppenbart vara att till gårdens inlösen på denna väg icke skulle bifallas i händelse staden icke kunde till stöd för sin begäran anföra annat skäl än att tomten behöfdes för det nya stadshusets placering, men ansåg komitén det andra, med gårdens inköp afsedda ändamålet, nemligen Senatstorgets reglering, tillräckligt motivera yrkandet på expropriation, och trodde sig komitén för öfrigt kunna så mycket hellre förorda ett dylikt tillvägagående som det ju vore bekant att knapt någon enda af Europas större städer förmått utveckla sig på sätt det moderna samfundslifvet kräfver utan att nödgas tvångsvis förvärfva betydande, i enskild ego befintliga områden.

Att komitén likväl sedermera afstått från tanken på en expropriation, har ej heller berott derpå, att komitén skulle hafva vunnit insigt om att anförda utväg för staden att komma i besittning af omordade tomt vore aldeles afskuren, utan har sådant föranledts af andra, härmed icke i samband stående motiv. Den enquête, som komitén anordnat för att inhemta kännedom om det för det nya stadshuset erforderliga utrymmet, vidhandengaf visserligen att i en byggnad, uppförd enligt ofvan omförmälda plan, samtliga stadens verk och inrättningar, som borde inrymmas i det nya stadshuset, kunde erhålla lokaler af den storlek, deraf de för närvarande vore i behof, i sammanhang hvarmed må anmärkas att komitén tänkt sig att i den flygel, som komme att uppföras å den nuvarande rådhusomtens, plats skulle beredas å polisinrättningen. Men någon afsevärd möjlighet till utvidgning af berörda lokaler erbjöd omordade byggnadsplan icke, och låg redan deri en beaktansvärd brist hos nämnda

plan, då ju det nya stadshuset, enligt komiténs öfvertygelse, måste uppföras med tanke icke blott på närvarande förhållanden utan äfven på behovet under en längre tid framåt.

Man kunde nu visserligen vilja trygga sig vid möjligheten att framdeles, efter behof, förlägga ett eller flera verk, som inrymts i stadshuset, men icke med nödvändighet behöfde få plats derstädes, i byggnader annorstädes uti staden, såsom exempelvis polisrinnet. Men oafsedt den omständigheten, att det onekligen ligger något mindre tilltalande deri att samtidigt som uppförandet af ett nytt dyrbart stadshus beslutes nödgas taga i öfvervägande behovet af än flera kommunala byggnader för ändamål, som bort i sammanhang med förstnämnda byggnadsföretag tillgodoses, skulle utsigten att i en snar framtid nödgas vidtaga så betydande ändringar i husets inredning, som bortflyttningen af ett eller flera verk derifrån skulle medföra, synnerligen störande inverka på anordnandet af byggnadens allmänna plan, som borde göras sådan att utvidgning af särskilda lokaler blefve möjlig utan alltför genomgripande förändringar af huset i öfrigt. Dessutom hafva inom komitén ännu andra öfvervägande anmärkningar framställts mot ofvanberörda byggnadsplan. Man har invändt att anordningen att sammanbygga stadshuset med gården n:o 28, hvilket förfarande skulle nödvändiggöra enahanda byggnadsätt å östra delen af rådhuskvartret, komme att verka ofördelaktigt i arkitektoniskt hänseende. Nödvändigheten att tillgodose trafiken till och från Salutorget erfordrade öppnandet af öfvermälda genomfarter genom stadshustomten i Sofiegatans fortsättning, och komme derigenom sagda trafik att ledas genom stadshusets gårdar och slutligen genom porthvalf, hvilket allt icke kunde aflöpa utan olägenheter och störing för de till stadshuset förlagda verken. I sammanhang härmed har framhållits att Senatstorgets sluttning öfverhufvud försvårar uppgiften att vid dess södra, lägre sida placera ett hus med monumental fasad. — Utan att aldeles afgjort vilja förneka möjligheten att genom arkitektoniska anordningar afhjelpa eller minska åtminstone sistnämnda brister, har komitén ansett samtliga anförda anmärkningar mot omordade byggnadsplan vara betydande nog för att i förening med det höga pris, som otvifvelaktigt måste af staden för gården n:o 26 vid Alexandersgatan erläggas äfven om expropriation af densamma komme i fråga, förmå komitén att åtminstone för tillfället frångå tanken på inlösen af nämnda gård.

Det återstod likväl ännu en möjlighet att utvidga den för stadshuset användbara byggnadsarealen, nemligen inköp af Societetshusaktiebolagets vid Salutorget belägna gård. Inom komitén var bekant att bolaget befann sig inför nödvändigheten af en omfattande remont utaf nämnda gård, hvilket arbete förutsågs komma att blifva så mycket mera kostsamt som äfven grunden under huset måste delvis upphjelpas. Komitén trodde sig vid sådant förhållande hafva skäl att antaga att gården skulle kunna erhållas för ett icke öfverdrifvet pris.

Genom att tillhandla sig omordade gård blefve staden egare af hela det kvarter, af hvilket de tre återstående vid Senatstorget belägna tomterna n:ris 20, 22 och 24 vid Alexandersgatan redan tillhöra staden. Den för byggnadsföretaget disponibla arealen komme derigenom att från 4,588 m² ökas till 7,836 m² i stället för att sagda areal, i händelse staden förvärfvade tomten n:o 26 vid Alexandersgatan, skulle uppgå till endast 5,731 m²*).

Såsom ensam egare af omförmälda kvarter hade staden särskilda utvägar öppna att ändra Senatstorgets plan. Bland förslag, som i sådant afseende framstälts, var särskildt ett, som varit föremål för ingående granskning af komitén och med värme omfattats af åtminstone några bland komiténs medlemmar.

Förslaget innebar att Sofiegatan skulle utvidgas till en aveny af sådan bredd att monumentet å Senatstorget komme att befinna sig i avenyns midtlinje. Invid östra gränsen af sagda aveny skulle stadshuset uppföras med långdfasaderna mot öster och vester. Den ena af dessa fasader komme sålunda att vetta mot avenyn, och komme byggnaden, genom att dess mellersta parti längs Katrinegatan skulle något, förslagsvis 6 meter, indragas på tomten, derigenom att äfven vid denna gata erhålla tillräckligt luft och ljus.

Utan tvifvel skulle berörda aveny, genom hvilken en bred utsigt komme att öppnas från Salutorget öfver Senatstorget och monumentet samt från sistnämnda torg öfver Salutorget, Vestra Kajen och anläggningarna å östra slutningen af Observatoriiberget, bidra till stadens förskönande. I händelse avenyn, som skulle erhålla en bredd af 34 meter, komme att synas alltför vid, kunde sådant afhjelpas genom plantering af prydnadsträd. Inom komitén har anmärkts att de delvis föga prydliga privata husen å vestra sidan af Sofiegatan, öfver hvilkas utseende staden icke hade någon bestämmanderätt, skulle komma att störa intrycket af avenyn, men kan komitén icke i allo dela denna farhåga, enär förutsättas måste att husens egare snart nog komme att finna sig af egen fördel manade att mot avenyn uppföra nya och ståtligare hus.

Enligt planeskisser, dem arkitekten Lindberg på komiténs begäran uppgjort också för sistnämnda projekt, skulle byggnadsarealen i projektet, när det för avenyn, behöfliga området frånräknades, icke blifva större än arealen enligt det tidigare projektet. Men denna omständighet talar icke emot Societetshusets förvärfvande, enär absolut nödvändighet icke föreligger att få alla stadens verk och myndigheter tillförsäkrade ett äfven för en aflägsen framtid tillräckligt utrymme. Med hänsyn till

*) Arealen af ifrågavarande tomter utgör enligt uppgift från Byggnadskontoret:

för n:o 20 vid Alexandersgatan (nuvarande rådhusgården)	1,989,712 m ²	
” n:o 22 ” ” (ref. sekr. Krooks förra gård)	1,608,907 m ²	
” n:o 24 ” ” (handl. Baranoffs förra gård)	990,097 m ²	4,588,716 m ²
” n:o 26 ” ” (Salingres arfvingars gård)		1,142,772 m ²
Societetshusaktiebolagets två tomter		3,247,432 m ²

Senatstorgets förskönande har deremot hos komitén tagits i betraktande, att andra kombinationer än anläggandet af den ofvan antydda breda avenyn kunde leda till ett mera tillfredsställande resultat, ty om stadshuset erhåller en monumental fasad mot Senatorget skulle nödig öfverensstämmelse med de privata husens fasader å tomtarna n:is 26 och 28 saknas. Utan att ännu kunna närmare angifva dessa kombinationer, bland hvilka en afsåge att det nya stadshuset erhöle sin hufvudfasad mot Salutorget, har komitén endast velat framhålla att frågans estetiska lösning icke endast vore att sökas i anläggandet af den breda avenyn, men att denna lösning i hvarje fall underlättades genom Societetshusets förvärfvande.

En omständighet, som jemväl måste tillerkännas icke ringa betydelse, är att inköpet af Societetshuset skulle bereda staden möjlighet att i trafikens intresse utvidga Katrinegatan och eventuelt Sofiegatan, det sistnämnda äfven om avenyprojektet ej blifve tillämpadt.

Det funnes för öfrigt en med Societetshusets besittning förenad fördel för staden, hvilken komitén ännu icke berört, nemligen den att staden, i händelse den vore egare af huset, kunde deri, medan det nya stadshuset uppfördes, herbergera en stor del af de inrättningar, som hafva lokaler i rådhuset jemte dess annexer, hvarigenom ej allenast dessa inrättningar skulle besparas olägenheter och störing af deras regelbundna verksamhet under byggnadstiden, som väl kan antagas komma att vara några år, utan äfven staden undgå de ojemförligt ökade kostnader, som skulle uppstå om staden icke kunde inhysa dessa inrättningar under sagda tid i egna lokaler, utan måste för dem upphyra och inreda rum annorstädes. Det af komitén tidigast påtänkta förslaget, som förutsätter inköp utaf gården n:o 26 vid Alexandersgatan, skulle icke erbjuda sagda fördel i lika mån, om äfven också dervid en del af byggnaden, exempelvis någondera flygeln, kunde tänkas uppförd innan arbetet på återstoden skulle begynna. Om man åter funne att med stadshusets uppförande borde bero ännu någon tid, skulle i delar af Societetshuset plats kunna beredas för en eller annan inrättning, hvilken eljes af brist på utrymme måste förläggas i hyrd lokal utom rådhuset.

Äfven komiténs projekt om inköp af Societetshuset fick emellertid tillsvidare hvila, då för gården af bolaget fordrades ett pris af 1,200,000 mark eller 400,000 mark mera än hvad komitén ansett att staden kunde för fastigheten skäligen betala.

Komitén har redan nämnt att komitén jemväl tagit möjligheten af stadshusets förläggande till annat ställe än å rådhusquarteret i öfvervägande.

Den plats, som efter komiténs förmenande i sådant afseende snarast kunde komma i fråga, vore kvarteret n:o 54 vid Vestra kajen, hvarå stadens äldre tullkammare och packhus äro belägna.

Onekligen skulle ock, efter komiténs öfvertygelse, skäl ej saknas att förlägga stadshuset till sistnämnda plats.

Medan läget vid Senatstorget skulle mest betona byggnadens administrativa

karaktär, komme dess placering vid stadens hamn å ställe, der stadens förnämsta kommunala byggnad blefve ett af de första föremål som skulle tilldraga sig den sjöledes till staden ankommandes blickar, bättre egnad att framhäfva kommunens alltmer växande merkantila betydelse samt dess ställning såsom landets förnämsta sjö- och handelstad.

Emot husets placering vid Vestra kajen talar kvarterets knappa areal, som utgör endast 3,949,102 m² eller icke mycket mera än arealen af Societetshusets tomter ensam.

Vidare har inom komitén anmärkts att staden icke borde använda sin enda, vid Södra hamnen belägna tomt för ett behof, därför plats annorstädes kunde beredas, då osäkert är huruvida ej tomten komme att i framtiden vara erforderlig för något hamn- och sjöfartsändamål. Deremot har dock gjorts gällande att, för den händelse stadshuset skulle uppföras å rådhuskvarteret och societetshustomterna här för disponerades, tullkammartomten kunde försäljas förslagsvis för att användas för ett hotell, hvartill dess läge gjorde densamma särskildt egnad.

Slutligen må det framhållas äfven att, om stadshuset önskas uppfördt å framstående plats vid Södra hamnen, societetshustomterna äro härför minst lika lämpliga som kvarteret n:o 54.

Att genom valet af tullkammarkvarteret afståndet skulle ökas emellan stadens verk å ena samt de invid och i närheten af Senatstorget förlagda embetsverken å andra sidan, betyder efter komiténs åsigt mindre, då detta afstånd icke i någon händelse blefve betydande nog att vålla annat än möjligen under någon tid olägenhet åt dem, som vant sig vid den nuvarande beqvämre förbindelsen mellan berörda inrättningar.

Sedan närmare två år förflutit från det komiténs förfrågan hos Societetshusaktiebolaget blifvit af bolaget på anfördt sätt afböjande besvarad, har komitén fått af bolaget emottaga en den 18 sistlidne januari dagtecknad skrifvelse, hvari bolaget åt staden till inköp erbjuder dess ifrågakomna fastighet, tomterna n:ris 4 och 5, adressnummer 11 och 13, vid Norra Esplanadgatan i kvarteret n:o 30 Lejonet af denna stad jemte å dem uppförda byggnader, för ett pris af 800,000 mark, hvilken fastighet, i fall köpet komme till stånd, finge af staden tillträdas den 1 juli 1902 eller en månad efter det arrendetiden för den nuvarande arrendatorn utgått. Skulle emellertid oförutsedda omständigheter inträffa, hvilka hade arrendeaftalets upphörande till påföljd, borde staden redan tidigare eller en månad efter derom erhållen underrättelse öfvertaga fastigheten. Betalningen af köpesumman skulle ske sålunda att staden skulle öfvertaga den skuld af 332,000 mark, som vore i fastigheten in-tecknad för ett från Föreningsbankens hypoteksafdelning erhållet lån, hvilket löpte med 4 1/2 % ränta och icke vore uppsägbart före den 29 juni 1905, samt vid tillträdet erlægga 150,000 mark, ett år derefter ytterligare enahanda belopp och två år

derefter återstoden med 168,000, hvarjemte å den utestående köpeskillingen borde gäldas 5 % ränta. Dock vore staden oförhindrad att tidigare betala hela eller större del af köpeskillingen. Jemte det bolaget upplyst, att några andra inteckningar i fastigheten icke funnes utom ofvannämnda lån, har bolaget meddelat att dess anbud gälde intill den 15 april innevarande år, före hvilken dag bolaget önskade få definitivt svar. Enligt föreskrift i 17 § af bolagets stadgar borde beslut om försäljning af bolagets fastighet och dess i följd deraf skeende upplösning antagas och godkännas vid två bolagsstämmor, innan detsamma kunde betraktas såsom bolagets gemensamma åtgärd och blifva till efterrättelse ländande. Bolagets berörda anbud gjordes därför endast under förutsättning att detsamma, som beslutits vid bolagsstämma den 14 sagda januari, blefve vid annan stämma, som utlysts till den 2 sistlidne februari, gilladt, hvarefter bolaget skulle till komitén inkomma med förnyadt anbud.

I skrifvelse af den 6 nyssvikne februari har Societetshuset derpå, närslutande afskrifter af särskilda bolagsstämmoprotokoll, fastebref, gravationsbevis och bolagets skuldsedel till Föreningsbanken samt aftryck af bolagets stadgar, upprepat sitt omförmälda anbud, hvilket, efter hvad bolaget upplyst och handlingarna jemväl utvisa, blifvit vid bolagsstämman den 2 i samma månad af bolaget ånyo bekräftadt.

Komitén får här i korthet sammanfatta de skäl, som tala för Societetshusets inköp:

Det nya stadshuset borde såvidt möjligt erhålla plats i det centralt belägna rådhusqvarteret.

Den byggnadsareal, öfver hvilken staden der för närvarande förfogar, är för ändamålet otillräcklig.

I fall att staden skulle köpa Societetshuset, komme staden att disponera en betydligt större byggnadsareal.

Derjemte skulle utväg vinnas att reglera qvarteret och eventuellt utvidga de trånga tvärgatorna.

I Societetshusbyggnaderna kunde vid behof beredas plats åt en eller flera stadens inrättningar, hvarigenom möjlighet skulle öppenhållas att, derest så pröfvades skäligt, ännu någon tid framskjuta stadshusets uppförande, jemte det sedermera under byggnadstiden flertalet af de nu i rådhuset och dess annexer inrymda inrättningarna kunde logeras i Societetshuset och svårigheten att för dessa inrättningar anskaffa lämpliga provisoriska lokaler minskas.

För öfrigt har komitén aktat nödigt att taga kännedom om Societetshusets tillstånd för att utröna, hvilken remont vore å byggnaden nödvändig för att den, under förutsättning att det nya stadshuset ännu under några år icke skulle komma till utförande, kunde fortfarande för sitt nuvarande ändamål begagnas.

I sådant syfte har komitén erhållit del af de undersökningar af byggnadens beskaffenhet, som arkitekten Lindberg enligt uppdrag af bolaget utfört. En-

ligt herr Lindbergs beräkningar komme för husets iståndsättande att erfordras omkring 75,000 mark. Dervid har herr Lindberg dock förutsatt en mera grundlig remont än som efter komiténs åsigt nu skulle oundgängligen behöfvas. För sin del har komitén, som genom några af dess sakkunnige ledamöter låtit i närvaro af herr Lindberg besigtiga sjelfva huset, trott berörda kostnad kunna nedbringas till 40,000 mark i händelse icke anspråk ställes på en längre tjänstgöringstid för byggnaden.

På sätt Societetshusaktiebolaget meddelat är Societetshuset uthyrdt till den 1 juni 1902, och betalar nuvarande arrendatorn ett arrende af 45,000 mark. Dessutom förfogar bolaget öfver butikerna vid Salutorget, hvilka torde i hyra inbringa omkring 3,000 mark. Ett icke mycket mindre arrende borde äfven staden kunna påräkna i fall huset fortfarande skulle upplåtas till samma ändamål som för närvarande, dock under förutsättning sjelffallet att kontrakt kunde avslutas för flera år så att arrendatorn under tiden hunne göra sig ersatt för kostnaden för anskaffandet af inventarier m. m.

I hvarje händelse synes inköpet icke komma att ådraga staden någon synnerlig ränteförlust. Och skulle det efter byggnadsförslagets slutliga uppgörande visa sig att societetshustomterna kunde för stadens behof umbäras, borde återförsäljning af tomtorna kunna ske till samma eller föga lägre pris än det som nu blifvit fordradt.

Då inköpet af Societetshustomterna torde bestridas med lånemedel och afgörandet af ärendet förty ankomme å Stadsfullmäktige i förstärkt antal, torde Stadsfullmäktige, för den händelse komiténs framställning anses beaktansvärd, besluta

att hos Magistraten anhålla om föranstaltande af val utaf förstärkte Fullmäktige för behandling af frågan om inköp af tomtorna n:ris 4 och 5, adressnummer 11 och 13, vid Norra Esplanadgatan i kvarteret Lejonet af denna stad jemte å dem uppförda byggnader.

Förstärkte Fullmäktige åter torde besluta:

att godkänna Societetshusaktiebolagets i Helsingfors anbud att till staden försälja omförmälda fastighet emot en köpeskillning af 800,000 mark och på de vilkor i öfrigt, bolagets derom aflåtna framställning innehåller;

att bekosta köpet med lån på längre återbetalningstid än två år; samt

att åt ordinarie Fullmäktige öfverlemna att ej mindre utverka fastställelse å förstärkte Fullmäktiges beslut beträffande lånefrågan än vidtagna öfriga, af ärendet föranledda åtgärder.

Slutligen och för den händelse att komiténs förestående förslag af förstärkte Fullmäktige bifallas, hemställas att ordinarie Fullmäktige ville besluta:

att åt Drätselkammaren uppdraga att med Societetshusaktiebolaget afsluta köp om ifrågakomma fastighet på ofvan beslutna villkor samt derefter till Fullmäktige inkomma med de yttranden och förslag i öfrigt, hvartill sådant kunde föranleda.

Ytterst får komitén anmäla att Stadsfullmäktiges förre ordförande senatoren Mechelin, sitt åtagande likmätigt, benäget deltagit i komiténs arbete.

Helsingfors, i mars 1901.

E. Öhman.

S. Gripenberg.

Herman Norrmén.

Frånvarande vid justeringen.

Gustaf Nyström.

Julius Tallberg.

Th. Tallqvist.

Bilaga 1.

Till Stadsfullmäktiges i Helsingfors utskott för frågan om uppförande af ett nytt stadshus.

Societetshusaktiebolaget i Helsingfors har härmed äran åt staden till inköp erbjuda bolagets fastighet, bestående af tomterne N:ris 4 och 5 i qvart. N:o 30, Lejonet, i denna stad (adr. n:r 11 och 13 vid Norra Esplanadgatan) jemte derå uppförda byggnader, för ett pris af 800,000 mark, hvilken fastighet, ifall köpet komme till stånd, finge af staden tillträdas den 1 Juli 1902 eller en månad efter det arrendetiden för den nuvarande arrendatorn utgår. Skulle emellertid oförutsedda omständigheter inträffa, hvilka skulle hafva arrendeaftalets upphörande till påföljd, borde staden redan tidigare eller en månad efter derom erhållen underrättelse tillträda fastigheten.

Betalningen af köpesumman skulle ske sålunda att staden öfvertog den skuld af 332,000 mark, som är i fastigheten intecknad för ett från Föreningsbankens hypoteksafdelning erhållet lån, hvilket löper med $4\frac{1}{2}\%$ ränta och icke är uppsägbart före den 29 Juni 1905, samt vid tillträdet erlägger 150,000 mark, ett år derefter ytterligare enahanda belopp samt två år efter tillträdet återstoden med 168,000 mark; å den utestående köpeskillingen skulle erläggas 5% ränta. Dock vore staden naturligtvis oförhindrad att tidigare erlägga hela eller en del af köpesumman.

Jemte det Societetshusaktiebolaget får vidhandengifva att några andra in-teckningar i fastigheten icke finnas, utom ofvannämnda lån, har bolaget äran tillkänna-gifva att detta anbud gäller intill den 15 April innevarande år, inom hvilken tid bolaget önskar definitivt svar.

Jemlikt föreskriften i § 17 af bolagets stadgar bör beslut om försäljning af bolagets fastighet och dess i följd häraf skeende upplösning antagas och god-kännas vid tvenne bolagsstämmor, innan detsamma kan betraktas såsom bolagets gemensamma åtgärd och blifva till efterrättelse ländande. Förestående beslut har fattats vid endast en bolagsstämma den 14 dennes, men en annan stämma är utlyst till den 2 Februari. Emellertid har bolaget ansett sig, för vinnande af tid, nu genast böra göra staden detta anbud, under förutsättning att detsamma varder af den följande stämman gilladt, hvarefter bolaget icke skall underlåta att till utskot-tet inkomma med förnyadt anbud, åtföljdt af nödiga handlingar.

Helsingfors, d. 18 Januari 1901.

För Societetshusaktiebolaget i Helsingfors

Alexis Gripenberg

bolagets direktör.

Bilaga 2.

Till Helsingfors Stadsfullmäktiges utskott för frågan om uppförande af ett nytt stadshus.

På sätt närlagda, vid bolagsstämma med Societetshusaktiebolaget i Helsing-fors den 2 innevarande Februari förda protokoll utvisar, har bolaget å sagda stämma upprepat det beslut, som vid den tidigare stämman den 14 Januari fattades, att till inköp åt staden hembjuda bolagets egande fastighet N:ris 4 och 5 i kvarteret N:o 30 Lejonet af denna stad för en köpeskilling af åttahundratusen (800,000) mark och öfriga härförinnan fastställda vilkor.

Med anledning häraf har Societetshusbolaget äran förnya sitt uti skrifvelse för den sistlidne Januari gjorda anbud samt tillika bilägga ej mindre protokollerna för bolagsstämmorna den 14 Januari och 2 Februari innevarande år, än äfven för den 27 April 1900, angående senast förrättadt val af medlemmar i bolagets förvaltning, äfvensom afskrifter af för bolaget utfärdadt fastebref och gravationsbevis samt af dess den 29 Juni 1895 till Föreningsbanken i Finland uthäandigade skuldebref, äfvensom bolagets stadgar.

Slutligen har bolaget äran erinra om att detsamma å sitt anbud önskar definitivt svar före den 15 instundande April.

Helsingfors, den 6 Februari 1901.

För Societetshusaktiebolaget:

Alexis Gripenberg.

Bilaga 3, utvisande resultaten af de utaf arkitekten Hugo Lindberg uppgjorda planeskisser.

Proj. *A* förutsätter inköp af n:o 26 vid Alexandersgatan.

Proj. *B* ” ” af Societetshuset och anläggandet af en bred aveny.

F ö r	Utrymme uti projekt <i>A</i>					Utrymme uti projekt <i>B</i>				
	Botenvå- ningen	I vån.	II vån.	III vån.	Summa m ²	Botenvå- ningen	I vån.	II vån.	III vån.	Summa m ²
N:o 1. Stadsfullmäktige	—	—	352	—	352	—	—	384	—	384
” 2. Magistraten	—	—	528	—	528	—	—	530	—	530
” 3. Rådstufvurätten	—	540	442	—	982	—	482	521	—	1,003
” Arkiv för 2 och 3	320	—	—	—	320	287	—	—	—	287
” 4. Drätselkammaren	—	196	—	—	196	—	176	—	—	176
” 5. Drätselkontoret	150	440	—	—	590	165	500	—	—	665
” 6. Byggnadskontoret	—	—	—	440	440	—	—	—	444	444
” 7. Vattenledningskontoret	—	—	—	160	160	—	—	—	160	160
” 8. Hälsovårdsnämnden	—	—	—	208	208	—	—	—	200	200
” 9. Inkvarteringsnämnden	61	—	—	98	159	80	—	—	99	179
” 10. Fattigvårdsstyrelsen	160	—	—	—	160	190	—	—	—	190
” 11. Undersökningsstation för lifs- medel	231	—	—	—	231	227	—	—	—	227
” 14. Restaurant	220	—	—	—	220	212	—	—	—	212
” Vaktmästare	—	—	—	4 st.	—	2 st.	—	—	4 st.	—
Summa	—	—	—	—	4,546	—	—	—	—	4,657
” 15. Polisnämningen	600	600	600	600	2,400	628	595	480	573	2,276
Summa Summarum	—	—	—	—	6,946	—	—	—	—	6,933

Proj. *A* upptager c:a 2,550 m² bebyggd yta (excl. polisbyggnaden).
samt c:a **3,825 m²** inberäknadt byggnaden för polisnämningen.

Proj. *B* upptager c:a **3,820 m²** bebyggd yta.

Öfversigt öfver rumbehovet uti tillärnadt stadshus i Helsingfors, upprättad enligt resp. myndigheters uppgifter.

I. Stadsfullmäktige.

	m ²	Summa m ²
1. Sessionssal	240	
2. Kansli- och arkivrum	70	
3. För utskottssammanträden	70	380

II. Magistraten & exekutionsvärdet.

1. Sessionssal	70	
2. Rum för justitierådmannen	30	
3. Kabinett för borgmästaren	25	
4. Rum för magistratssekreteraren	30	
5. ” ” registrator	25	
6. ” ” kanslist	20	
7. Vätrum jämte tambur för allmänheten	70	
8. Expeditionsrum för vaktmästare	35	
9. Rum för kopiering af ritningar etc.	25	
10. Arkiv	100	
11. Reservrum för framtida behof . . . . . c.	50	
12. Rum för exekutionsbetjante	70	
13. ” ” stadsfogdar . . . . . c.	50	600
14. Dessutom erfordras bostadslokal för 1 vaktmästare.		

III. Rådstufvurätten.

1. 4 domsalar . . . . . c.	300
2. 4 öfverläggningsrum för rättens medlemmar jämte förum . . . . . c.	200
3. Vätrum för allmänheten . . . . . c.	120
4. Rum för sakkörare . . . . . c.	35
Transport	655

		m ²	Summa m ²
	Transport	655	
5.	Rum för stadsfiskaler . . . . . c.	50	
6.	„ „ ransakningsfångar	30	
7.	„ „ arkivarie . . . . . c.	35	
8.	Arkiv	100	
9.	Reservrum för framtida behof	80	
10.	Eventuellt tillkommer, i händelse de olika afdelnin- garnas lokaler ej blifva förlagda invid hvarandra i samma våning, för under mom. 3 ofvan upptagna areal ett tillskott af	46	
	under mom. 5 upptagna areal ett tillskott af	25	
	under mom. 6 upptagna areal ett tillskott af	30	
		<u>101</u>	1,051

IV. *Drättselkammaren.*

1.	Väntrum för allmänheten	45	
2.	Sessionssal . . . . . c.	40	
3.	Rum för ordföranden och sekreteraren	30	
4.	„ „ notarie och kanslist	30	
5.	Hvalf för värdepapper	<u>12</u>	157

V. *Drättselkontoret.*

1.	Förrum tillika väntrum för allmänheten . . . . . c.	120	
2.	Kassa och expeditjonsrum . . . . . c.	100	
3.	Rum för kamrerare	25	
4.	„ „ mantalsskrifvare m. m.	20	
5.	Hvalf för värdepapper, böcker etc.	25	
6.	Arkiv	200	
7.	Reservrum för framtida behof . . . . . c.	<u>70</u>	560

VI. *Byggnadskontoret.*

1.	Rum för stadsingenjören	30	
2.	Väntrum för allmänheten	25	
3.	Kontorsrum	35	
4.	Rum för arbetschefen	30	
5.	Ritsalar	<u>80</u>	
	Transport	200	

	m ²	Summa m ²
	Transport	200
6. Rum för geodeten	45	
7. Kontorsrum för renhållningen och gatuunderhållet	30	
8. Rum för stadsarkitekt	30	
9. Ritsal för d:o	50	
10. Rum för stadselektrotekniker	25	
11. „ „ gastekniker	25	405

VII. Vattenledningskontoret.

1. För- och väntrum för allmänheten	25	
2. Kontors- och expeditjonsrum	60	
3. Rum för vattenledningsingenjören	25	
4. Ritrum	35	145

VIII. Hälsovårdsnämnden.

1. Rum för stadsläkaren	25	
2. Sessionssal . . . . . c.	45	
3. Mottagningsrum	25	
4. Rum för tillsyningsmän	30	
5. Arkiv	20	
6. Reservrum för framtida behof . . . . . c.	25	170

Dessutom erfordras bostadslokal för en vaktmästare.

IX. Inkvarteringsnämnden.

1. För- och väntrum för allmänheten	36	
2. Sessionssal	36	
3. Magasin . . . . . c.	100	172

X. Fattigvårdsstyrelsen.

1. Väntrum för hjälpsökande	50	
2. Rum för verkställande direktören . . . . . c.	25	
3. Sessionssal	45	
4. Arkiv . . . . . c.	25	145

XI. Undersökningsstationen för livsmedel.

1. Afstämplingsrum	20	
	Transport	20

	m ²	Summa m ²
	Transport	20
2. Mottagnings- och väntrum	25	
3. Laboratorium	36	
4. Skrif- och vågrum	25	
5. Upplagsrum för kemikalier etc.	20	
6. Magasin . . . . . c.	80	206
-----		
7. Dessutom erfordras bostadslokaler för 1 vaktmästare äfvensom restaurationslokal, till hvilken bör reserveras minst		200

XII. Polisnrättningen.

A. Poliskammaren.

1. Sessionssal	54	
2. Rum för polismästaren	25	
3. ” ” polisinspektören	20	
4. ” ” sekreteraren	25	
5. ” ” notarien	25	
6. ” ” kansliet	35	
7. Väntrum för ståndspersoner	25	
8. ” ” uppkallade	35	
9. ” ” menighet	35	
10. Samlingsrum för kommissarier	25	
11. Arkiv . . . . . c.	80	
12. Magasin	25	
13. Reservrum för framtida behof	75	484
14. Bostadslokal för 1 vaktmästare, best. af 1 rum och kök, är önskvärd.		

B. Polisens central- eller instruktionsafdelning.

1. Rum för polisinspektören	25
2. Kansli- och kontorsrum	30
3. Skol- och öfningssal	160
4. Magasin till förvaring af reservpersedlar	30
5. Rustkammare	25
6. Rum för extra konstaplar	75
7. Tvättrum	10

	Transport 355

	Transport	m ²	Summa m ²
		355	
8. Torkrum för öfverplagg		15	
9. Samlings- och läserum		30	400
-----			
10. Dessutom erfordras 1 bostadslokal för centralpolisens öfverkonstapel, best. af 2 rum och kök.			
11. Om möjligt borde därjämte i byggnaden beredas lokal för centralpolisens föreståndare, best. af tre rum tambur och kök, samt för 2:ne gifta instruktionskonstaplar, best. af 1 rum och kök hvardera.			

Ytterligare erfordras till denna afdelning			
12. Stall för 15 hästar med sel- och sadelkammare samt foderrum		—	
13. Vagnslider		50	
14. Gemensam tvätt- och bagarstuga för polisinrättnings behof . . . . . c.		30	
15. Badstuga med afklädningsrum . . . . . c.		40	120
Anm. Förekomsten af badstugan är önskvärd, men ej absolut nödvändig.			
C. 1:a polisdistriktets station med förvaringsrum för upphämtade personer:			
1:o 1:a polisdistriktets station.			
1. Förhus och expeditionsrum		25	
2. Rum för öfverkonstaplar		30	
3. Vänttrum tillsammans . . . . . c.		85	
4. Rum för konstaplar		30	
5. Materialiemagasin . . . . . c.		40	
6. Bostadsrum för ogifta konstaplar . . . . . c.		75	
7. Kapp- och tvättrum		20	305
8. Dessutom erfordras bostadslokal för kommissarien, best. af 3 rum, tambur och kök.		—	
2:o Förvaringsrummen för upphämtade personer.			
1. 12 st. två mans rum, afsedda till för brott anhängna personer		—	
2. 3 st. gemensamhetsrum i reserv		80	
3. 12 st. 2 mans celler för berusade personer		—	
4. 1 visitationsrum		15	
5. Rum för tillvaratagna värdesaker		12	107

m² Summa m²

6. Dessutom erfordras 1 duschinnrättning, samt
7. 2 rum med gemensamt kök för kvinnliga biträden.

D. Detektivafdelningen.

1. Rum för öfverkonstaplar	30	
2. Anmälningssrum	20	
3. Vänttrum för vittnen och parter tillsammans	50	
4. Rum för kriminalkommisarien	45	
5. Rum för svarandeparter . . . . . c.	30	
6. Rum för konstaplar	50	
7. Rum för lösdrivvare	60	
8. Rum för detektivkommisariier	25	
9. Rum för notarier	20	
10. „Konstapelmagasin“	25	
11. Magasin för tillvarataget gods	70	
12. Reservrum för framtida behof . . . . . c.	75	500

Dessutom erfordras följande bostadslokaler:

13. för kriminalkommisarien, best. af 5 r. tambur och kök.
14. för detektivkommisarien, best. af 3 rum tambur och kök, samt
15. för en detektivöfverkonstapel, best. af 2 rum och kök.

E. Sedlighetspolisafdelningen.

1. Föreståndarens kontorsrum	20	
2. Rum för öfverkonstapeln	20	
3. Rum för konstaplar	25	
4. Vänttrum, tillsammans	70	
5. Besiktningssrum, tillsammans	60	
6. Laboratorium	25	220
	Summa m ²	2,136

Anm. Uti ofvanstående förteckning ingå ej erforderlig yta för de under II. 14; VIII. 7; XI. 7; XII A. 14; B. 10, 11, 12; C. 1:o 8, 2:o 1, 3, 6, 7; samt D 13, 14 och 15 uppräknade bostadslokalerna och rummen, ej håller arean af erforderliga förrum, tamburer och bekvämlighetsinrättningar.

Handlingar angående reglering af området Röddäld.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 28 Februari 1901.

N:o 80.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Vid den afträdesyn å villalotten N:o 74 Röddäld, som jemlikt Drätselkammarens förordnande af den 31 Maj 1900 den 1 derpå följande Oktober förrättades af undertecknad Kammarens ordförande och ledamot Grefve Mannerheim samt af Stadsfullmäktige för året vald värderingsman för stadens fasta egendom, herr Alex. Årt och af stadsgeodeten Lille, ifrågasatte synemännen beträffande dispositionen af området för framtiden, huruvida de enligt fastställd stadsplan afsedda anordningarna vore de mest ändamålsenliga och borde vid stundande reglerings- och planeringsarbeten fullföljas, eller om icke skäl förefunnes till genomförande af särskilda förändringar i stadsplanen. Uti syneinstrumentet uttala synemännen att Sjömansgatans fortsättande genom Röddäld till Högbergsgatan knappast torde vara af någon synnerlig betydelse, enär Bangatan kan anses i det närmaste lika egnad att betjena all den trafik, som af den blifvande gatan skulle förmedlas, och att ej heller Annegatans tilltänkta förlängning och sammanbindande med Skarpskyttegatan synes fylla något nämnvärdt behof. Vid sådant förhållande och då planerandet af Sjömans- och Annegatorna genom Röddäld i anseende till de branta sluttningarna såväl från Bansom från Högbergsgatan blefve förenadt med högst betydande kostnader, finna synemännen att en på samma gång mera ändamålsenlig och mindre kostsam användning af området kunde ernås, om detsamma i sin helhet blefve disponerad för den parkanläggning, som å fastställd stadsplan upptager en del af däliden. Då ifrågavarande plantering sålunda blefve ansenligt utvidgad och icke genomkorsades af några gator, blefve det enligt synemännens förmenande möjligt att i densamma förlägga en eller två öppna lekplatser för ungdom, en så mycket mera önskvärd anordning, som en vidsträckt stadsdels och särskildt tvenne närbelägna läroverks behof i detta afseende sålunda kunde tillgodoses. I sammanhang med denna förändring i stadsplanen borde enligt synemännens åsikt jemväl tomtindelningen i de mellan Bangatan och den blifvande parkanläggningen liggande kvarteren förändras så, att de i desamma ännu

oförsålda tomternas antal blefve ökad från fyra till sex. Och förmoda synemännen, att dessa på slutningen mot dalen i söder belägna tomter komme genom den öppna planterings utsträckande intill deras södra gräns att erhålla förhöjdt värde och sannolikt blifva begärligare, om deras areal i någon mån inskränktes.

Då synemännen på grund af anförda skäl föreslogo, att Drätselkammaren måtte hos Stadsfullmäktige hemställa om genomförande af sådan förändring i stadsplanen, som af en syeinstrumentet närsluten, med N:o 1 betecknad planteckning närmare framgår, beslöt Drätselkammaren öfver förslaget inhemta såväl Byggnadskontorets som Trädgårdsnämndens yttrande.

Med föranledande häraf anför Byggnadskontoret uti skrifvelse af den 19 November sistlidet år, att ehuru kontoret är fullt ense med synemännen derom, att planteringen i Röddäld bör göras så stor, som utrymmet medger, och att således de vid Bangatan belägna tomterna icke böra tilldelas större djup, än att desamma med fördel må kunna bebyggas, kontoret dock anser att afseende äfven bör fästas vid trafikens kraf. Och håller kontoret för, att såväl med hänsigt till tomternas bebyggande med tvenne hus, ett vid Bangatan och ett annat nere i däliden, som ock emedan trafiken från Skeppare- och Båtsmansgatorna vore i hög grad betjenad af Sjömansgatans utsträckning genom Röddäld, denna i stadsplan upptagna gata borde här utföras. Sitt yttrande bilägger Byggnadskontoret ett på anförda grunder och med bibehållande af den af synemännen föreslagna förändringen af tomtdjupet i kvarteren mot Bangatan ett förslag, kartan N:o 2, till reglering af Röddäld, i hvilket äfven ingår den förändring att Skoltorget skulle upptagas såsom en bostadstomt.

Uti Trädgårdsnämnden synes åsikterna rörande den ifrågakomna stadsplansändringen hafva varit synnerligen delade, såsom af nämndens skrifvelse för den 15 innevarande Februari närmare framgår. Ehuru ej mindre än tvenne nya projekt, kartorna N:ris 3 och 4, i nämnden tillkommit, har nämnden emellertid med, såsom det tyckes, ringa majoritet omfattat det af Byggnadskontoret gjorda förslaget och till utförande förordat detsamma. Resultatet synes nämnden sjelf något öfverraskande, i det enligt dess förmenande det intresse, nämnden har sig ålagdt att främst bevaka, sålunda fått vika för ett annat — en beqväm gatukommunikation. Besinnar man emellertid, att stadsingenjören, som ju hållit på Sjömansgatans framdragande genom Röddäld, också är ledamot af Trädgårdsnämnden, samt att en af nämndens öfriga ledamöter, arkitekten Harald Neovius, tillsammans med arkitekten Lars Sonck försökt sig på stadsplans anläggning för Röddäld i modernaste stil, hvarigenom kartabladet N:o 3 tillkommit, är resultatet alls icke förvånande. Enligt detta sistnämnda projekt skulle för kvarteren vid Sjömans- och Båtsmansgatorna bildas en genväg genom en del af däliden, längs östra delen af Bangatan och vidare längs Högbergs- och Lilla Robertsgatorna till Kaserntorget, hvarvid hörnet af kvarteret N:o 59 skulle afskäras och ny gata framdragas genom kvarteret N:o 52. Då detta förslag antagligen synts Trädgårdsnämnden alltför genomgripande och Skepparebrinkens fortsättning genom däliden dessutom komme att besväras af en svår stig-

ning, såsom en detta förslag vidfogad gatuprofilritning utvisar, har nämnden, med förkastande af ett af stadsträdgårdsmästaren endast mera i detalj i enlighet med synemännens förslag utarbetadt projekt, som återgifves å kartan N:o 4, såsom redan sagdt, stannat vid Byggnadskontorets förmedlingsförslag.

Drätselkammaren har emellertid enhälligt ansett sig böra omfatta den af synemännen uttalade åsikt och alltså i hufvudsak godkänna stadsträdgårdsmästarens projekt. Kammaren kan nämligen icke tillerkänna det förmenta kommunikationsintresset den betydelse, Byggnadskontoret och Trädgårdsnämnden velat gifva det-samma. Bangatan är en mycket litet trafikerad gata, beroende till en del derå, att den tillsvidare är bebyggd endast å ena sidan, men till en annan och ännu större del af att rörelsen från kvarteren vid Sjömans- och Båtsmansgatorna alls icke följer denna gata och antagligen icke heller ginge längs en dermed parallel gata genom Röddäld, utan drager sig längs Fredriksgatan ner till Stora och Lilla Robertsgatorna och vidare öfver Kaserntorget, hvilken väg med undantag af vinklarna emellan Lilla Robertsgatan och Kaserngatan samt emellan denna gata och Södra Magasinsgatan måste anses ganska beqväm och i alla fall för behovet fullt tillräcklig, då nya ännu obebyggda kvarter i 7:de stadsdelen naturligen komma att längs helt andra gator, Bergmansgatan, Fabriks-gatan, Brunnhusvägen etc., söka sig till de centralare delarna af staden, samt de å kartan N:o 3 föreslagna ändringarna af kvarteren N:ris 59 och 52 väl ej i någon händelse kunna komma att realiseras. Tvärtemot den af Byggnadskontoret uttalade åsikten att tomterna söderom Bangatan skulle förlora i värde för händelse en gata ej komme att ledas äfven längsmed deras södra begränsning, tror Kammaren att de, om stadsträdgårdsmästarens förslag antoges, i hvilket ingår endast en trottoir utmed sagda tomtgräns och alltså såväl från denna gångbana som ju ock genom sjelfva gårdarna från Bangatan tillträde beredes till hus, uppförda vid denna södra tomtgräns, skola med afseende å det behag, anläggningarna i Röddäld lemna, och till följd af frånvaron af en störande gaturörelse, stiga i värde. Men då Drätselkammaren alltså ansluter sig till stadsträdgårdsmästarens förslag i hufvudsak, såge Kammaren gerna att vissa mindre väsentliga förändringar blefve deri iakt-tagna. Också Drätselkammaren för sin del anser nämligen att Skoltorget borde planeras hvarken såsom torg eller lekplats, hvilket med hänsigt till lekplatserna i Röddäld park blir öfverflödigt, ej heller såsom sqvär, hvilket stadsträdgårdsmästaren föreslagit, utan platsen i stadsplan upptagas såsom bostadstomt, som med afseende å dess ytterst förmånliga och fria läge säkert betingade sig ett högt pris, samtidigt som det befriade staden från en mycket kostsam planering. Deremot borde, enligt Kammarens mening, Skepparebrinken, för att minska dess synnerligen stora och med öfriga anordningar i dalen föga harmonierande bredd, på midten förses med plante-ringar t. ex. en dubbel rad af träd.

Beträffande sedan tomtindelningen å kartan N:o 4 är deremot intet annat att anmärka, än att den yttersta tomten österom Finska Normallycei tomter, hvilka Kammaren låtit Byggnadskontoret med blåa linier inrita på kartan och af hvilka

staden kostnadsfritt upplåtit tvenne och den tredje blifvit af statsverket inköpt, ej torde kunna till bebyggande upplåtas annorlunda än under vilkor att mot Bangatan lemnas en öppen, obebyggd förgård till en bredd af minst 18 meter eller till den med blyerts å kartan indragna linien, så att Normalskolehusets i dess östra ända befintliga fönster icke förebyggas. Skolhuset är nämligen efter en vid tiden för husets uppförande gällande stadsplan, derå gatan eller rättare sagdt en planterad esplanad var föreslagen af sådan bredd att den berörde den första af de tre tomterna, fastbygdt ända till tomtgränsen, till hvilken omständighet nu enligt Kammarrens förmenande hänsyn borde tagas.

På grund af allt det anförda får Drätselkammaren, närslutande åberopade kartor och samtliga i ärendet tillkomna handlingar, om hvilkas återbekommande, sedan behovet för Stadsfullmäktige af dem upphört, Kammarren likväl anhåller, äfvensom meddelande att stor efterfrågan på tomterna vid Bangatan såväl tidigare som nu gjort sig gällande, vördsamt hemställa:

att Stadsfullmäktige ville i princip besluta till en sådan ändring af stadsplans anordningarna i Röddäld, att den derigenom upptagna Sjömansgatan skulle bortlemnas och anläggningarna derstädes i öfrigt utföras enligt kartabladet N:o 4 samt tomterna vid Bangatan erhålla den indelning, samma karta upptager;

att Skoltorget skulle i stadsplan upptagas såsom en bostadstomt, samt att Skepparebrinken förseddes i midten med plantering; äfvensom

att Drätselkammaren finge härefter låta utarbета och till Stadsfullmäktige för ansökan om nödig fastställelse öfversända erforderliga kartor till denna stadsplansändring.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND

Den 15 Februari 1901.

Till Drätselkammaren.

N:o 13.

I anledning af Drätselkammarens remiss för den 6 December sistlidet år får Trädgårdsnämnden, såvidt angår frågan om reglering af området Röddäld, äran afgifva följande:

Såsom grundval för bedömandet af denna fråga föreligga tvenne af Drätselkammaren till Nämndens granskning öfverlemnade förslag, det ena framställt af Kammarens synemän och det andra af stadens Byggnadskontor. Dessa förslag skilja sig väsentligen derigenom, att Byggnadskontoret projekterat en gata i anslutning till Sjömansgatan och Skepparebrinken tvärs igenom ifrågavarande område, medan deremot synemännen anse en sådan trafikled icke vara af behovet påkallad, enär Bangatan vore i det närmaste lika egnad att betjena all den trafik, som af omfördälda gata skulle förmedlas. På denna grund och med hänsyn jemväl till de betydande kostnader en sådan gatuanläggning skulle medföra, hafva synemännen föreslagit att området i sin helhet, ända till gränslinien för de mot Bangatan vettande tomterna, skulle disponeras såsom plantering, hvarigenom möjlighet för anläggning derstädes af lek- och sportplaner om tillsammans 4,200 m² i areal skulle vinnas. Såväl Byggnadskontoret som synemännen anse deremot Annegatans i gällande stadsplan upptagna sammanbindande med Skarpskyttegatan icke fylla något nämnvärdt behof.

Utom förberörda tvenne projekt har Nämnden af dess ledamot Arkitekten Harald Neovius fått emottaga ett af honom jemte Arkitekten Lars Sonck utarbetadt förslag till reglering af området Röddäld, hvilket så att säga utgör ett förmedlingsförslag emellan de båda sistnämnda. Förslagsställarene anse i likhet med Drätselkammarens synemän att såväl Sjömans- som Annegatornas förlängning enligt nu gällande stadsplan icke motsvarar något verkligt trafikbehof, men hålla derjemte före att den 6:te stadsdelen bör beredas en såvidt möjligt kort och bekväm förbindelse med stadens centrum. I sådant syfte har å sistberörda projekt Skepparebrinken utdragits fram till Bangatan, och skulle jemväl Sjömansgatan komma att utmynna i denna nya hufvudtrafikådra för 6:te stadsdelen. För åstadkommande af en bekväm samfärdselväg emellan förberörda samt 5:te och 7:de stadsdelarna å ena äfvensom Salutorget och Södra hamnens kajer å andra sidan föreslås ytterligare en utvidgning af gatubreddens å ofvannämnda trafikled samt att fyra i kvarteren 52 och 59 belägna tomter, bebyggda tillsvidare endast med trähus, skulle genombrytas med

gata. I dällden projekteras en lek- och sportplan af cirka 2,100 m² ytvidd samt trädgårdsanläggningar å bergssluttningarna vid Nya kyrkan.

Då det nu åligger Nämnden att afgifva utlåtande rörande de föreliggande förslagen till Röddäldens reglering är det icke utan en viss tvekan Nämnden fattat sitt beslut härutinnan. Ehuru det visserligen ur synpunkten af de intressen, hvilka Trädgårdsnämnden närmast eger bevaka, kunde synas naturligt att i främsta rummet ställa det af Drätselkammarens synemän framställda förslag, som jemväl blifvit af Stadsträdgårdsmästaren hos Nämnden förordadt, har Nämnden dock icke utan meningsskiljaktighet, ansett den år från år ökade trafiken från 6:te stadsdelen, som ännu är endast till hälften bebyggd, oundgängligen kräfva anordnandet af en hufvudtrafikled genom ifrågavarande område i anslutning till Sjömansgatan och Skepparebrinken. Enär likväl möjlighet föreligger att det af synemännen framställda och jemväl af en minoritet inom Nämnden omfattade projekt vinner Drätselkammarens godkännande, har Nämnden låtit genom Stadsträdgårdsmästaren uppgöra förslag till anordnande af planteringar jemte sport- och lekplaner å det af synemännen här för disponerade område, hvilket förslag, äfvensom därtill hörande kostnadsberäkning, slutande å sammanlagdt 26,489 mark, här bifogas.

Vid granskningen af det utaf Arkitekten Neovius inlemnade förslaget, hvar för ofvan i korthet redogjorts, har Nämnden funnit detsamma vara uppgjort med beaktande af trafikens kraf och öppen blick för arkitektonisk effekt jemte det planteringsintressena blifvit på bästa vis tillgodosedda. Dock äro särskilda svårigheter förenade med genomförandet af nu ifrågavarande regleringsförslag. Sålunda borde enligt detsamma en remsa af cirka 8 meters bredd afskiljas från Finska Normallyceets skoltomt och införlifvas med planteringarna för beredande af plats för sportplanen, och det torde vara ganska tvifvelaktigt huruvida statsverket skulle lemna sitt bifall härtill. Genombrytandet af kvarteren 52 och 59 torde, af ekonomiska skäl, icke heller kunna ifrågakomma. Ehuruväl Nämnden på grund af nu nämnda olägenheter icke ansett sig kunna omfatta detta förslag, får Nämnden likväl här jemte till Kammarens närmare granskning insända detsamma tillika med en dertill hörande beskrifning och profilirtning äfvensom en jemförande tabell angifvande ytorna af tomter, gator och planteringar enligt detta och Byggnadskontorets förslag.

Enligt den åsigt, som af Nämndens flertal omfattats, utgör Byggnadskontorets förslag till reglering af området Röddäld den lyckligaste lösningen af denna fråga. Visserligen skulle *lek- och sportplanerna derigenom uppoffras*, men anser Nämnden trafikintressena böra härutinnan i främsta rummet beaktas. Bangatan, som utgör en betydande omväg för den genomgående trafiken från 6:te stadsdelen, torde i en snar framtid icke vara tillfyllest för att förmedla denna trafik, och Sjömansgatans samt Skepparebrinkens nuvarande sträckning nödvändigöra, enligt Nämndens åsigt, en naturlig fortsättning af dessa trafikleder genom området Röddäld.

I enlighet med det ofvan anförda och med stöd af de utaf Byggnadskontoret i dess skrifvelse för den 19 November 1900 i öfrigt framhållna skäl får Nämnden äran föreslå:

att Byggnadskontorets ofvan omförmälda förslag måtte läggas till grund vid den förestående regleringen af området Röddäld.
Remisshandlingarna återgå härjemte.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

R. F. v. Willebrand.

John Uygla.

Till Helsingfors Trädgårdsnämnd.

Approximativ kostnadsberäkning för planteringars anordnande i Röddäld in-
vid Nya Kyrkan, enligt bifogade planritning.

Sportplanerna.

Sten och sandfyllning	3,612 m ³ à 2: 10	7,585: 20
Dränering	472 m „ 1:—	472:—
Grus	30 m ³ „ 5:—	150:—
Trappor af huggen granit		2,640:—
Arbetsomkostnader		1,975:—
Diverse kostnader		1,210: 80
		<u><i>Samt</i> 14,033:—</u>

Gräsplaner och gångar m. m.

Lerfyllning	819 m ³ à 2: 10	1,719: 90
Sandfyllning	580 m ³ „ 2: 10	1,218:—
Grus	50 m ³ „ 5:—	250:—
Trästörrar	180 st. „ 0: 60	108:—
Timotejfrö	200 kg „ 1:—	200:—
En stentrappa		1,200:—
Arbetsomkostnader		6,646:—
Diverse kostnader		1,114: 10
		<u><i>Samt</i> 12,456:—</u>

Helsingfors den 28 januari 1901.

S. Olsson.

Förslag till reglering af villaområdet Röddäld.

I öfverensstämmelse med Synemännens för villaområdet Röddäld åsikt därom, att såväl Sjömans- som Annegatans förlängning enligt nu gällande stadsplan icke motsvara något verkligt trafikbehof, framlägges härmed ett förslag till reglering af Röddällden på sätt af bilagda plan närmare framgår.

För att förskaffa hela den 6:te stadsdelen en möjligast kort och bekväm förbindelse med stadens centrum, salutorget och dess kajer har Skepparebrinken utdragits fram till Bangatan, i hvilken nya trafikled Sjömansgatan komme att utmynna. Då denna hufvudtrafikådra för 6:te stadsdelen utan tvifvel komme att år från år upptaga en allt större trafik, har denna äfvensom Bangatans östra del gjorts något bredare än traktens gator i öfrigt. Samtidigt med att en sådan anordning af gatorna, enligt hvad det synes, skall bli trafiken till verklig nytta vinnes en icke obetydlig inbesparing i anlagd gatulängd.

Vilja Stadsfullmäktige dessutom besluta att med gata genombryta fyra t. v. med endast trähus bebyggda tomter i kvarteren N:o 52 och 59 i 3:dje stadsdelen, såsom å bilagda plan antydes, skulle en bekväm samfärdselväg skapas mellan 6:te äfvensom delvis 5:te och 7:de stadsdelen å ena sidan samt Salutorget och Södra hamnens kajer å den andra.

Ense med Synemännen äfven däri, att de hittills oplanerade tomterna synnerligen väl komme att lämpa sig till uppförandet af enskilda mindre hus, ha förslagställarne delvis förminskat tomternas areal, men i stället ökat deras antal från 4 till 7, hvarutöfver tillkommer en stor tomt för hyreshus och en för offentlig byggnad.

Tomten N:o 11 i kv. 107 söder om Röddäld har förstörats, hvilket jemte tomtanordningen i öfrigt skett i afsigt att ernå måleriska arkitektur-vuer såväl i själfva dällden som kring Nya kyrkan.

I dällden projekteras en c:a 2,100 m² stor lek- och sportplan, som med en viadukt förenas med Georgsgatans förlängning. Denna sluttande viadukt, under hvilken en gång leder upp till Bangatan, är afsedd att vintertid jemte sportplanen förvandlas till kälkbana för traktens ungdom.

Trädgårdsanläggningens gångar äro dragna så, att de utgöra genvägar för fotgängare. Bäckssluttningarna vid kyrkan afses hållna naturliga och planteras med öfvervägande barrträd, hvilka väl öfverensstämma med klippnaturen och äfven vintertid genom sin grönska skänka dällden behag.

Helsingfors den 21 Februari 1901.

Lars Sonck.

Harald Neovius.

Tabell angifvande ytorna af tomter, gator och planteringar enligt de för området Röddäld med omgifningar uppgjorda stadsplansförslagen.

Arkitekten Neovius' förslag.				Byggnadskontorets förslag.			
Namn eller N:o.	Gata m ² .	Tomt m ² .	Planter. m ² .	Namn eller N:o.	Gata m ² .	Tomt m ² .	Planter. m ² .
Kvarter N:o 1 . . .	—	1,107	—	Kvarter N:o 1 . . .	—	1,164	—
” ” 2 . . .	—	5,246	—	” ” 2 . . .	—	5,766	—
” ” 3 . . .	—	1,813	—	” ” 3 . . .	—	6,477	—
” ” 4 . . .	—	3,444	—	” ” 5 . . .	—	1,919	—
” ” 5 . . .	—	1,842	—	” ” 6 . . .	—	4,684	—
” ” 6 . . .	—	5,291	—	Georgsgatan	616	—	—
Georgsgatan	1,404	—	—	Bangatan	66	—	—
Bangatan	668	—	—	Annegatan	645	—	—
Skepparebrinken	4,425	—	—	Sjömansgatan	5,374	—	—
Sjömansgatan	1,303	—	—	Skepparebrinken	2,232	—	—
Nykyrkobrinken	564	—	—	Gränd vid kv. N:o 5	149	—	—
Gränd mellan kv. 3—4	162	—	—				
Summa	8,526	18,743 *)	17,806	Summa	9,082	20,010 *)	15,983

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors,
den 19 November 1900.

N:o 94.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Till affordradt yttrande rörande ett af Synemännen för villalotten Röddäld, Herrar Nummelin, Mannerheim, Årt och Lille hos Drätselkammaren framställt förslag till förändring af den enligt fastställd stadsplan gällande indelningen af sagda villaområde, får Byggnadskontoret anföra följande:

Synemännen ifrågasätta huruvida de i stadsplanen genom området dragna gatorna äro af nämnvärd betydelse för trafiken och framhålla på grund häraf att gatornas utelämnande ej alenast skulle vid framtida ordnande af platsen ifråga ställa sig för staden billigare, utan äfven medgifva en betydande och för anläggning af

*) Härei ingår arealen af det bebygda kvarteret N:o 6.

rymliga lekplatser nödig utvidgning af den, öfriga delar af villan Röddäld upptagande planteringen. I sammanhang med dessa förändringar föreslå Synemännen jämväl att tomtindelningen för de mellan Bangatan och planteringen belägna kvarteren skulle förändras sålunda att tomtantalet blefve ökat från 4 till 6 samt att tomtdjupet minskades från 52 till 42 meter.

Fullt ense med Synemännen därom att planteringen å ifrågavarande plats bör göras så stor, som utrymmet medger och att således de vid Bangatan belägna tomterna icke böra tilldelas större djup än att desamma med fördel kunna bebyggas, anser Kontoret dock att afseende äfven bör fästas vid trafikens kraf. Det af Synemännen föreslagna tomtdjupet i förenämnda kvarter tillåter nämligen uppförande af byggnader såväl mot Bangatan, som mot planteringen, hvilket, enligt Kontorets förmenande nödvändiggör anläggning ej blott af en trottoir utan jämväl af en körbana längs kvarterens södra sida, såvida icke nämnda tomter skulle försäljas med vilkor att endast *ett* boningshus finge uppföras å hvarje tomt, hvilken bestämmelse dock enligt all sannolikhet komme att reducerande inverka på tomtpriset.

En ytterligare och beaktansvärd omständighet som talar för bibehållandet af en gata utmed nämnda kvarter är att trafiken från Skeppare- och Båtsmansgatorna i hög grad vore betjenad af densamma, samt att en naturlig anslutningslinie härigenom skulle erhållas för såväl Sjömansgatan som Skepparebrinken.

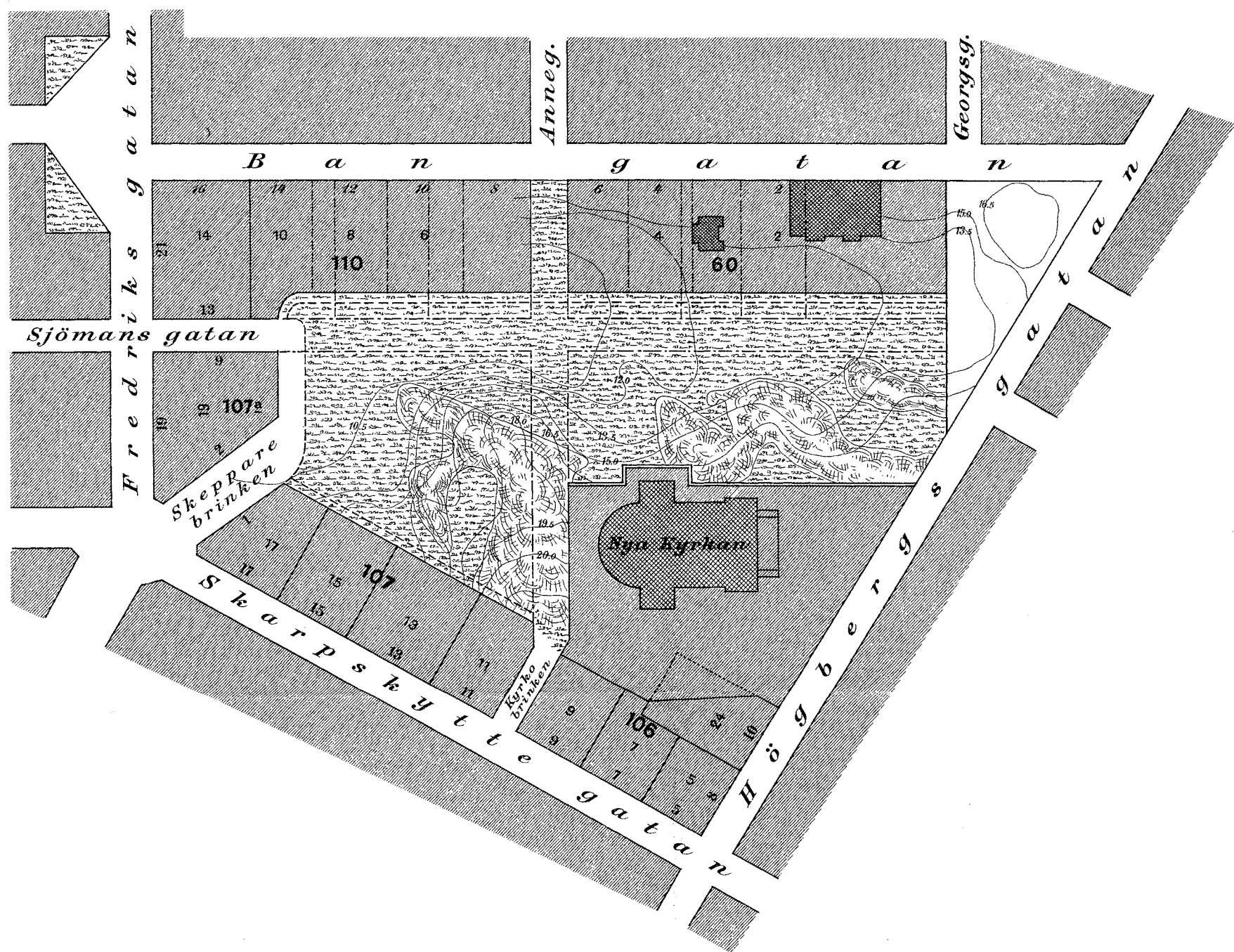
Beträffande kostnaderna är det vanskligt att, i afsaknad af definitiva beräkningar, afgöra huruvida någon nämnvärd besparing ernås genom att oftanämnda gator utelämnas, men då äfven lek- och sportplatserna ej kunna anordnas utan föregående planerings och fyllningsarbeten, torde besparingen icke blifva betydande isynnerhet, som jämväl kostnaden för Sjömansgatans planering, beräknad till Fmk 37,000: —, kan nedbringas med Fmk 11,200: — om stödjemuren mot planteringen finge ersättas med en jorrdossering.

På anförda grunder och med bibehållande af den af Synemännen föreslagna förändringen af tomtdjupet i kvarteren mot Bangatan, har kontoret upprättat ett här bilagdt förslag till reglering af villan Röddäld, hvilket förslag därjämte innefattar en förändring af det till sin form icke synnerligen anslående Skoltorget, hvars norra del antingen kunde upplåtas för en plantering eller ock försäljas såsom bostadstomt.

Remisshandlingarne bifogas härjämte.

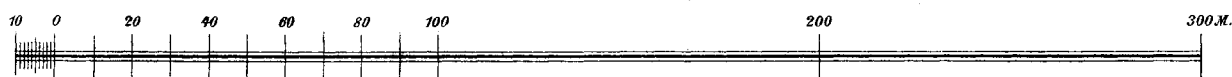
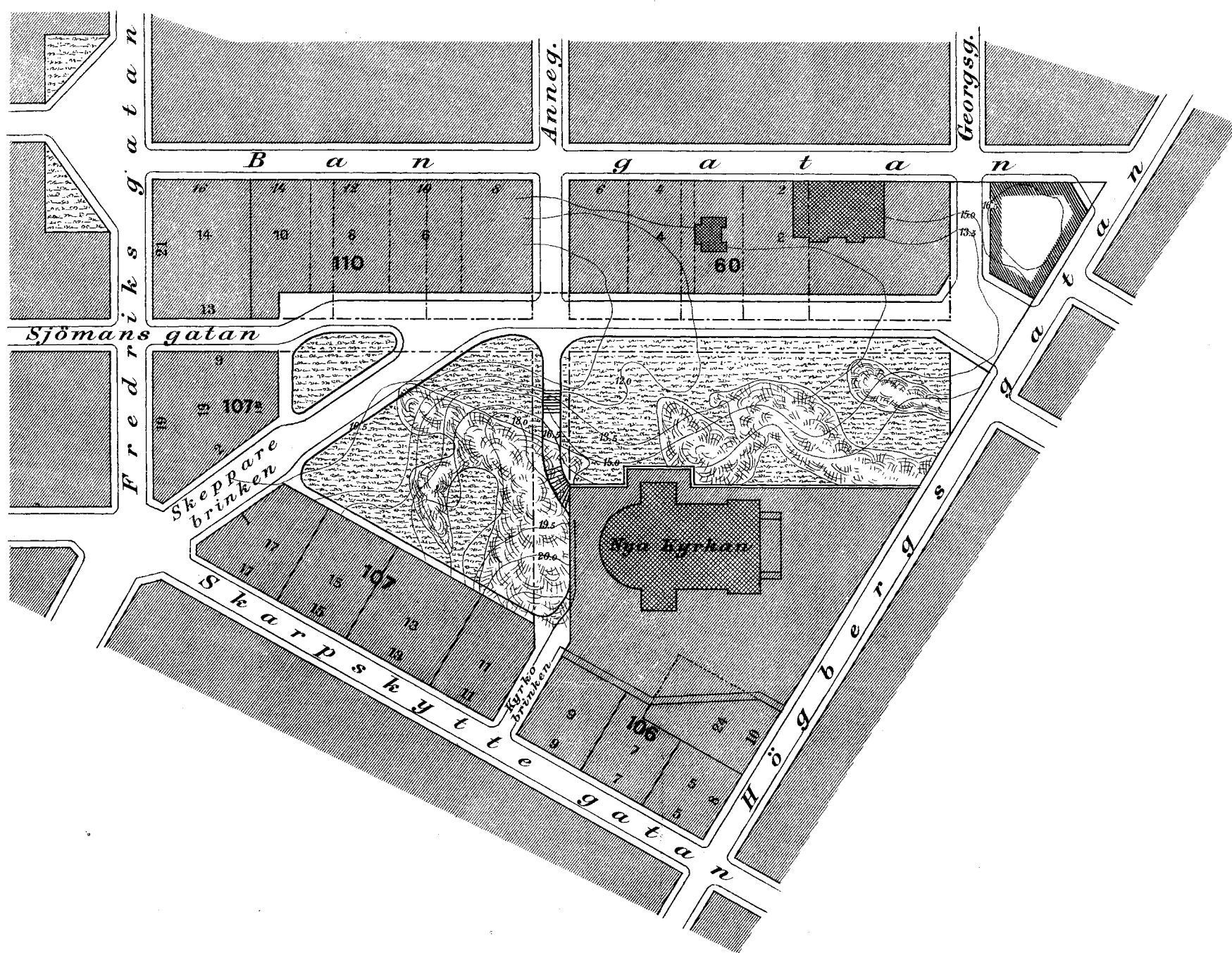
G. Idström.

Förslag till förändrad indelning af trakten invid Nya Kyrkan i Helsingfors.

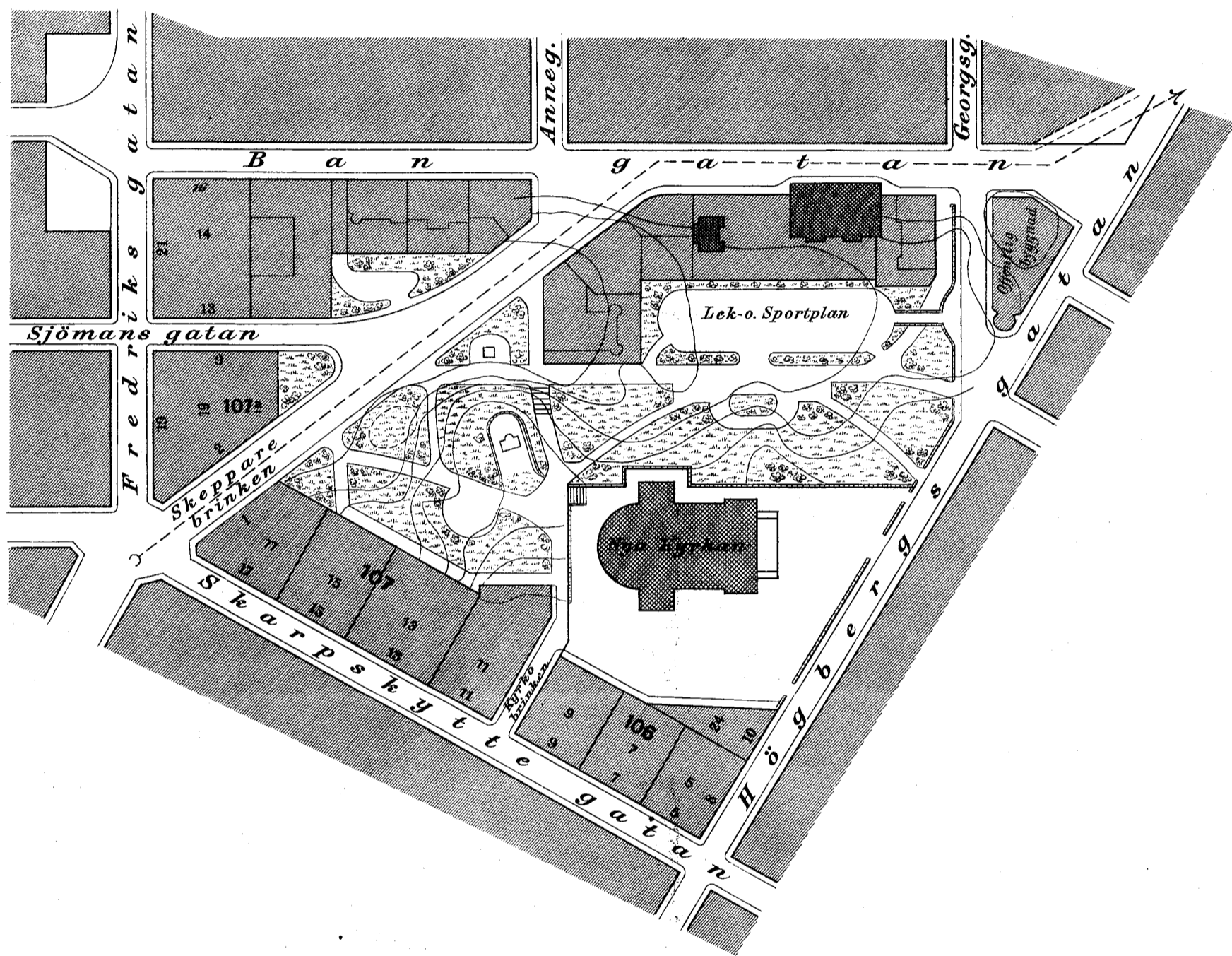
HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR.
W. O. Lille.

Förslag till reglering af villaområdet Röddäld i Helsingfors.

HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR.
G. Idström.

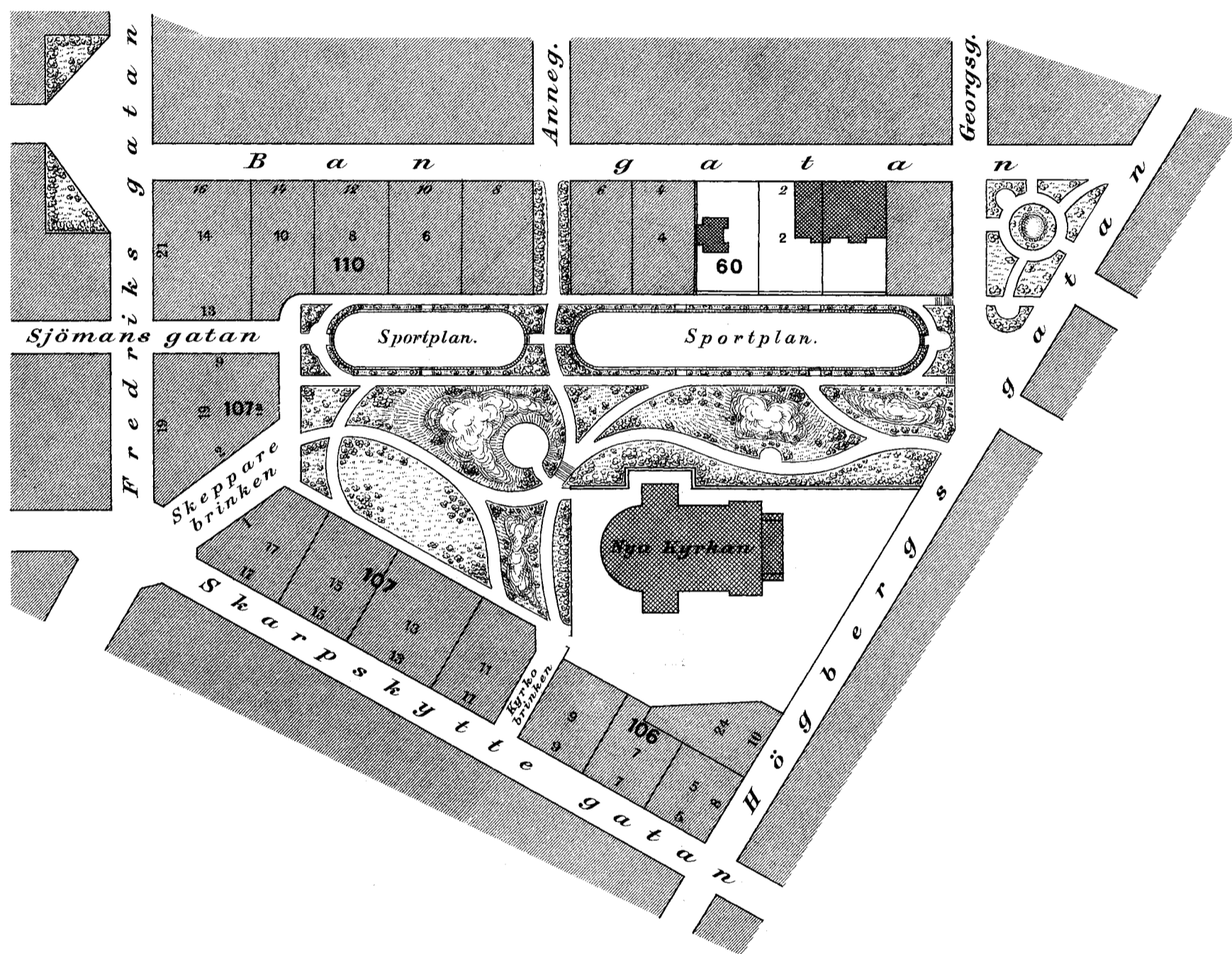
Förslag till reglering af villaområdet Röddäld i Helsingfors.

Lars Sonck. Harald Neovius.

Förslag till planteringars anordnande å Röddäld invid Nya Kyrkan.

Helsingfors i januari 1901.
S. Olsson.

Förslag till ordnande af parkanläggningen i Djurgården.

HELSINGFORS STADS

TRÄDGÅRDSNÄMND.

Den 5 Mars 1901.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 16.

Redan år 1897 hade Stadsträdgårdsmästaren i Helsingfors utarbetat samt till stadens Byggnadskontor öfverlemnadt ett förslag till reglering af Djurgårdens vidsträckta parkområde. Frågan kom då på dagordningen i anledning af Drätselkammarens hos Stadsfullmäktige gjorda förslag om upplåtande af ett område af ängslotterna N:ris 6 och 7 inom sagda park till velocipedbana, hvilken framställning likväl den 10 November 1896 af Fullmäktige afböjdes, jemte det Kammaren anmodades inkomma med yttrande och förslag beträffande ifrågakomna områdes anordnande till en allmän idrottsplan. Den 26 i samma månad remitterade Drätselkammaren denna fråga genom Byggnadskontoret till Stadsträdgårdsmästaren, som i anledning häraf ej blott förordade anläggandet af en sportplan å berörda plats, hvilken enligt Stadsträdgårdsmästarens mening vore dertill synnerligen lämplig, utan äfven i sammanhang härmed föreslog att af Djurgårdsområdet vester om Alphyddan skulle skapas en för hufvudstaden väl behöflig större parkanläggning, hvars oumbärlighet år från år gjorde sig altmera gällande. Det af Herr Olsson i enlighet härmed utarbetade projektet öfverlemnades af Byggnadskontoret sedermera jemte samtliga i ärendet tillkomna handlingar till Trädgårdsnämnden, å hvilken handläggningen af föreliggande frågor närmast ankomme. På anmodan af Trädgårdsnämnden har projektet sedan i särskilda punkter omarbetats äfvensom kompletterats så att detsamma jemväl omfattar de omkring Alphyddan och Vattenborgen belägna delarna af Djurgården, hvarjemte Stadsträdgårdsmästaren uti skrifvelse af den 27 April 1900 till Nämnden aflemnadt ett motiveradt betänkande rörande regleringen af oftänämnda parkanläggning.

Vid granskningen af det nu föreliggande projektet har Nämnden funnit detsamma äsyfta anläggning af en folkpark med bibehållande af den prägel utaf vild natur, som i Djurgården flerstädes gör sig gällande. Jemte det parken med sina vidsträckta skogiga områden sålunda blefve en eftersökt tillflyktsort för de mindre bemedlade samhällsklasserna, skulle sportintresset behörigen tillgodoses genom tvenne

sportplaner och en ridplan; breda med planteringar försedda boulevarder rundtom parken skulle erbjuda tillfälle till åk- och ritturer samt parken genomkorsas af kör- och gångbanor. I nordvästra hörnet af parken skulle stadens reservträdgård ändtligen erhålla en för ändamålet lämplig plats, och denna sedan ett årtionde sväfvande fråga sålunda få en tillfredsställande lösning.

För sin del kan Nämnden icke annat finna än att detta Herr Olssons projekt erbjuder en i allo anslående lösning af frågan om Djurgårdens framtida ordnande. Endast i en punkt har Nämnden velat häfda en från Stadsträdgårdsmästaren afvikande åsigt, nämligen beträffande sträckningen af Vestra Chausséen, hvilken Herr Olsson projekterat rätlinjig. Då emellertid en lång snörrät väg icke kan undgå att verka tröttande, skulle Nämnden för sin del anse att en utvidgning af Chausséen med bibehållande af dess nuvarande sträckning vore att föredraga, särskildt som man härigenom skulle inbespara en icke obetydlig väganläggningskostnad. Inom Nämnden har äfven föreslagits att plats för villatomter borde reserveras vid berörda Chaussée, dock ej söderom det ställe, der körvägen till Fredriksberg utmynnar, på det att sagda tomter icke komme att inkräkta på det till lekplan föreslagna området i parkens sydvästra hörn. Ehuru väl en sådan anordning lättare kunde genomföras ifall den af Nämnden ofvan föreslagna sträckningen af Vestra Chausséen bibehölles, anser Nämnden dock att en sådan anläggning af villor, om ock placerade på något afstånd från hvarandra och omgifna af trädgårdar, skulle i hög grad skymma utsigten från Chausséen öfver parken. Till följd häraf och då upplåtande af tomter härstädes enligt Nämndens åsigt skulle göra ett menligt intrång på parkområdet, har Nämnden ej kunnat omfatta berörda förslag.

Enligt Trädgårdsnämndens åsigt vore det af vigt att projektet om Djurgårdsparkens ordnande komme under ompröfning samtidigt med att frågan om stadsplan för angränsande områden står på dagordningen; och böra sjelffallet detaljerna rörande Djurgårdens anslutning till dessa områden ställas i beroende af desamma slutliga reglering. Enär stadsplan för områdena Fjelldal och Humleberg ännu icke blifvit antagen, kan sålunda den definitiva sträckningen af de till Vestra Chausséen utmynnande trafiklederna ännu icke bestämmas; och skall Nämnden icke undandraga sig att framdeles uttala sig i fråga om Djurgårdens anslutning till dessa stadsdelar, derest någon förändring af projektet härutinnan blefve af nöden. Förbindelserna med 11:te och 12:te stadsdelarna äro deremot i hufvudsak ordnade i anslutning till det af Stadsfullmäktige godkända förslaget till stadsplan för sagda stadsdelar.

Häraf torde framgå, att ehuru någon definitiv plan för Djurgårdsområdets ordnande i sakens närvarande skede knappast kan af Stadsfullmäktige fastställas, något hinder likväl icke skulle möta att det af Nämnden förordade projektet till parkens reglering i *hufvudsak* godkändes för att tjena till ledning vid den förestående planmessiga utvecklingen af ifrågavarande anläggning. Då det icke kan vara

tvifvel underkastadt att parken i det af Stadsträdgårdsmästaren nu föreslagna omfång är en nödvändighet för landets snabbt tillväxande hufvudstad, vore det derhos af synnerlig vigt att Stadsfullmäktige redan nu ville besluta sig för att för framtiden reservera hela detta område till plantering. I enlighet härmed borde någon förnyelse af arrendeaftalen för de inom Djurgården för närvarande utlegda områden icke vidare ega rum. Områdena Salli, Kaavi, Savila och Dal skulle då vid utgången af år 1902 kunna förenas med parken. Arrendet för området Toivo (beläget i hörnet emellan sagda Chaussée och Djurgårdsvägen) utgår deremot först med år 1904, hvarför anläggningen af den projekterade lekplanen å denna del af parken torde få tillsvidare anstå. Vidare må nämnas att arrendet för de af Trädgårdsföreningen disponerade områden utgår år 1925 och för velocipedbanan år 1907, äfvensom att arrendatorn af ängslotterna N:ris 6 och 7, hvarå den stora idrottsplanen är projekterad, innehar sagda lotter intill utgången af 1902, men förklarar sig villig att emot proportionel nedsättning af arrendet redan tidigare afstå nödiga delar af sagda lotter till stadens förfogande. Såsom af planen synes har någon bestämd afgränsning af parkområdet emot norr icke blifvit utsatt. Nämnden har jemväl för sin del ansett att frågan härom kunde lemnas tillsvidare beroende, då en längre tidrymd med all sannolikhet skall förflyta innan dessa trakter i parkens norra del blifva underkastade reglering. I öfrigt skulle parken begränsas af Vestra Chausséen, Sockerbrukets område, Tölö viken samt 12:te stadsdelen och området Fredriksberg.

Att uppgöra ett allmänt kostnadsförslag för en anläggning, som hänför sig till en tidsperiod af måhända ett decennium eller derutöfver, är vanskligt och enligt Nämndens åsigt onödigt. Derest planen af Stadsfullmäktige i hufvudsak godkännes, skall Nämnden icke underlåta att i den mån kommunens ekonomiska förhållanden kunna anses sådant medgifva hos Fullmäktige hemställa om anslag till ett successivt fullföljande af planen för parkens reglering. I främsta rummet torde härvid komma reservträdgården och idrottsplanen; derefter den parallelt med jernvägslinien löpande boulevarden o. s. v.

På grund af det ofvan anförda får Nämnden vördsamt hemställa:

att Stadsfullmäktige ville i hufvudsak godkänna Stadsträdgårdsmästarens nu föreliggande projekt till ordnande af parkanläggningen i Djurgården äfvensom besluta att sagda förslag med den af Nämnder deri vidtagna rättelsen beträffande sträckningen af Vestra Chausséen skall läggas till grund vid den förestående planmessiga utvecklingen af nämnda park; samt

att hela det enligt projektet såsom plantering upptagna område skall för framtiden reserveras för sådant ändamål, de nuvarande arrendeinnehafvarens rätt dock oförkränkt.

Stadssträdgårdsmästarens åberopade projekt jemte dertill hörande skrifvelse för den 27 April 1900 medfölja.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

R. F. v. Willebrand.

John Ugglä.

Till Helsingfors Stads Trädgårdsnämnd.

Jämlikt Trädgårdsnämndens förordnande, att uppgöra ett förslag till ordnandet af Djurgårdsområdet, har undertecknad äran till Nämnden öfverlämna ett dylikt projekt, hvilket omfattar hela det område, som begränsas i vester af Vestra Chausseen, i öster af de föreslagna elfte och tolfte stadsdelarne samt i söder af Tölö viken, och får jag i anledning häraf vördsamt till Nämnden afgifva följande utlåtande:

En länge närd önskan att för Helsingfors stad få ett lämpligt område att disponera öfver för anläggning af en större parkanläggning, i så stor utsträckning som möjligt, för att i detta hänseende på ett tidsenligt sätt kunna tillgodose stadsbefolkningens behof, torde genom detta förslag kunna blifva tillmötesgången.

Meningen med detta förslag är emellertid ej att Djurgården därigenom skulle komma att genomgå en sådan förändring, som kunde inverka ofördelaktigt på den vilda natur, hvilken här och där ännu gör sig gällande, utan vore afsikten att på allt vis söka bibehålla denna naturprägel och ytterligare försköna den genom att anlägga kör- och gångbanor samt dessutom söka åstadkomma rikligare vegetation.

Ingen kan väl neka att icke Helsingfors stad under det sista årtiondet gjort stora uppoffringar för förskönandet af de olika stadsdelarne med planteringar. Dessa planteringar äro dock i allmänhet af mindre omfång eller så kallade skväarer om man undantager Brunnsparken, Kaisaniemi och Observatoriibergeren, men äro dessa planteringar likväl naturligtvis af stor betydelse och trefnad för stadsbefolkningen som promenadplatser.

Gäller det emellertid att göra en verklig utfärd i det gröna, erfordras det stora skogiga områden, där folket mera familjärt kunde ostördt slå sig ned för att njuta af naturens behag.

Det är dock icke allenast detta förslaget i sin helhet åsyftar, utan föreslås äfven anläggandet af tvänne breda och bekväma, med planteringar försedda boulevarder, af hvilka staden har så få som vore verkligan lämpliga till så kallade åkpromenader. Den ena boulevarden skulle utgå från Tölö sockerbruk i rak linie mot den så kallade fempennis tullen, och skulle i midten af densamma anbringas en 15

meter bred körbana. På hvardera sidan om denna bygdes tvänne gångbanor om 8 meter samt längs östra sidan om det hela en ridbana, äfven denna 8 meter bred. Boulevarden komme således att å vestra sidan om körbanan blifva försedd med en rad alléträd och å den östra med trenne sådana rader. Hela bredden af boulevarden blefve sålunda 39 meter, hvilket ju kan anses motsvara fordringarna på en dylik aveny, värdig ett lands hufvudstad och lämplig att anlägga, särskildt med afseende därpå, att här ju går en af de pulsådorr, som medla trafiken mellan landsbygden och staden.

Vestra Chausséens nuvarande riktning anses ej i sin helhet kunna bibehållas, till följd af de skarpa kurvor, som å densamma förekomma, hvilka i allmänhet böra undvikas vid anläggning af en så starkt trafikerad gata som den ifrågavarande. Därtill torde den med trädrader i raka linier försedda avenyn komma att framtråda mera storslagen och tilltalande samt förläna åt parkens begränsning ett proprare utseende.

Den andra boulevarden, som afses att blifva något smalare, nämligen endast 26 meter, skulle anläggas på ömse sidor om den 10 meter breda körbanan med en rid- och en gångbana, hvardera på 8 meters bredd, och komme således äfven denna aveny att blifva försedd med fyra rader alléträd, två på hvardera sidan om körbanan.

Boulevarden, hvilken utgår från samma punkt som den föregående, fortsätter förbi Finska trädgårdsföreningen och Tölö viken till järnvägsbanken, hvarpå den löper vidare längs vestra sidan af densamma till den föreslagna idrottsplanen, därfån den bildar en jämt dragen kurva och utmynnar slutligen vid den större boulevarden i närheten af den förut nämnda tullen.

Vid Tölö viken tillkommer en annan boulevard, som fortsättes österut under järnvägsbanken och står i direkt förbindelse med den projekterade hufvudgatan genom Josafatsdalen och är försedd med tvänne rader träd.

Körvägen, som utgår från Unionsgatan vid Hagnäs torg och fortsättes förbi Djurgårds- och Tölö viken, sammanbindes med boulevarderna i närheten af sistnämnda vik, och bör denna väg, för att kunna tillgodose den alt lifligare trafiken mellan staden och Djurgården, utvidgas till samma bredd som boulevarderna i Djurgården samt i enlighet med förslaget planteras med träd. Med den nuvarande körvägen, som löper förbi vester om Alphyddan och vidare omkring en del af Djurgården, skulle den förändring vidtagas, att den blefve betydligt bredare samt här och där i de skarpare kurvorna uträtas för att få en bekvämare och vackrare hållning. Vidare föreslås att från den sistnämnda anläggas äfven en körväg i sydvestlig riktning, hvilken ställes i direkt förbindelse med den väg, som förmedlar trafiken till Mejlans och Fölisön.

Å östra delen af parkområdet anläggas dessutom som fortsättning af den väg, som leder direkt till Alphyddans restauration, tvänne vägar om 8 meters bredd, den ena i sydostlig riktning förbi vattenborgen och ställes i förbindelse med ga-

torna i den nya stadsdelen i öster, samt den andra i nordostlig riktning, hvilken komme att utgöra en föreningslänk mellan gatorna i den projekterade nya villastaden och Djurgårdsområdet vesterom järnvägen.

Promenadgångarnes bredd äro 5 å 6 meter och äro de utlagda i olika riktningar för att på bästa sätt tillgodose såväl en bekväm genomgång från den ena stadsdelen till den andra som äfven ett bekvämt tillträde till de sevärda platserna inom parken. Särskild hänsyn har egnats åt de å sydöstra området belägna höjderna för att kunna därstädes planera utsiktsplatåer, emedan man därifrån har härliga vyer öfver hufvudstaden och dess omgifningar.

I sydvestra hörnet af parken är på projektet upptagen en större sandplan, som kunde upplåtas till folknöjen och dylikt samt dessutom blifva en välkommen lekplan för traktens talrika ungdom.

I norra delen af parken föreslås anläggandet af en allmän idrottsplan på omkring 30,000 m² areal. Denna plats för anläggning af en idrottsplan kan anses motsvara högt ställda fordringar, synnerligast därför att en tillräckligt stor areal här erbjudes, hvilken en gång ordnad kan vid förekommande behof, då till exempel extra nöjen skola anordnas och liffig tillströmning af åskådare eger rum, med lätthet rymma flere tusentals personer. Denna fördel platsen sålunda har är som sagdt af största betydelse och då dessutom själfva läget är ett af de bästa staden har att upplåta för en dylik anläggning, särskildt med afseende på lätta och bekväma kommunikationer, så kan man ej annat än rekommendera ifrågavarande område såsom fullt lämpligt för ändamålet. Vester om idrottsplanen är upptagen en annan sandplan till formen cirkelrund med 50 meters radie, och är den afsedd till ett helt annat ändamål, nämligen till ridplan. Då sålunda en ridbana blefve anlagd rundt kring parken längs dess ytterkant å vestra delen om järnvägslinien, hvilken bana finge en ej obetydlig längd, och dessutom som nämndt en skild plan anlades för öfningar, torde ridsporten jämväl blifva vederbörligen uppmärksammas.

Äfven finnes å meranämnda projekt platser föreslagna till placering af paviljonger och kiosker för olika ändamål, nämligen å norra sidan om idrottsplanen för läskdrycksservering m. m. samt å södra sidan om densamma paviljonger till förvaring af sportredskap och dylikt.

Söderut mellan idrottsplanen och Finska trädgårdsföreningens område, å en där befintlig platå är åter lämnad plats för uppförandet af ett schweizeri. Likaså är reserverad plats för ett schweizeri å den så kallade Tallbacken i närheten af förut nämnda lekplan. Ifrån hvartdera stället erbjuda sig särdeles vackra och tilltalande utsikter.

Slutligen är i nordvestra delen af Djurgården å planritningen markeradt ett område, afsedd till en reservträdgård för stadens planteringar. Den sedan ett helt årtionde hvilande frågan hvar staden skulle finna lämplig plats för en reservträdgård, så rymlig att såväl växthus som drifbänkar och trädskolor kunde förläggas inom densamma, kunde genom detta projekt få en tillfredsställande lösning. Då

man betänker den snabba utveckling stadsplanteringarne undergått, är lätt att inse betydelsen, ja nödvändigheten af att en sådan anläggning som en reservträdgård är samlad på ett enda område och ej, som nu är fallet, på ej mindre än fyra långt från hvarandra belägna platser, ett förhållande, hvilket både hvad tillsyn och kostnader beträffar ställer sig ganska ogynnsamt för staden.

Hvad för öfrigt den föreslagna platsen angår, så torde den i alla hänseenden vara synnerligen lämplig för ifrågavarande ändamål, emedan därstädes finnes till största delen uppodlad jord, som lämpar sig väl för trädskolorna, äfvensom en högre belägen plats, där växthus och drifbänkar jämte boningshus och uthus med fördel kunna placeras.

En sådan anläggning som den ofvannämnda bör nämligen förläggas till en öppen och solig plats, där man icke riskerar att anläggningen kringbygges af höga hus, hvilket värkar ogynnsamt på växtligheten och sålunda gör platsen alldeles olämplig för det ändamål, för hvilket den från början varit afsedd. Önskligt vore därför att staden, då arrendetiden utgår för innehafvarene af såväl denna som de öfriga inom det föreslagna parkområdet belägna platser, ej förlänger dessa arrenden, utan alla nämnda platser reserverades till anläggning af en folkpark med idrottsplan jämte för stadsplanteringarna nödig reservträdgård i enlighet med ofvannämnda framställning och det bilagda projektet.

Helsingfors den 27 april 1900.

S. Olsson.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

Utskottsbetänkande n:o 2 i fråga om stadens öfvertagande af gatuunderhållet.

Sedan utskottet den 22 sistlidne februari enligt uppdrag af Stadsfullmäktige till Fullmäktige inkommit med betänkande i ofvannämnda ärende (se tr. handl. n:o 10 för 1901), har utskottet fått af Stadsfullmäktige emottaga nedanstående protokollsutdrag:

Utdrag ur Helsingfors Stadsfullmäktiges protokoll för den 12 mars 1901.

§ 20.

Föredrogs bordlagda utskottsbetänkandet angående gatuunderhållets öfvertagande af staden (Tr. handl. N. 10 för 1901).

Stadsfullmäktige beslöto:

att godkänna momenten 1, 2 och 4 äfvensom sista klämman å sid. 11 oförändrade;

att återremittera mom. 3 och 5 till utskottet i afseende å deras förtydligande i sådant syfte, att deri omförmälda beräkning afsåge körbanas beläggning med nubbssten *på grund af beslut, fattadt innan kontrakt med gårdsegare uppgöres*; samt

att anmoda utskottet att såsom 6:te moment införa en kläm af innehåll, att tiden, inom hvilken de fastställda normerna för gatuunderhållsavgiftens utgörande komme att lända till efterrättelse, ut-sattes till 15 år, hvarefter dessa normer skulle underkastas sådan revision, som vunnen erfarenhet om förändrade tidsförhållanden på-kallade, hvilken revision icke skulle rubba rättsförhållandet mellan staden och de gårdsegare, med hvilka kontrakt redan ingåtts.

In fidem:

Elis Furuhjelm.

Med anledning af ifrågavarande remiss anhåller utskottet att få erinra om följande:

Enligt de af Drätselkammaren formulerade normerna för gatuunderhållets öfvertagande af staden, hvilka normer ingå å pagg. 1 och 2 i utskottets tidigare betänkande samt utförligen motiverats i Drätselkammarens der åberopade skrifvelse jemte bilagor, alla dessa handlingar tryckta och utdelade till herrar Stadsfullmäktige, skulle beloppet af den afgift, som borde af tomtegare årligen till staden erläggas i ersättning för det att staden åtoge sig det egaren af tomten åliggande underhållet af *gata*, fastställas *efter sådan beräkning som om gatan komme att fortfarande förblifva belagd med enahanda gatläggningsämne som vid tidpunkten för öfverenskommelsens afslutande*, altså i regeln fältsten. Från denna allmänna regel komme dock undantag att ega rum i följande två fall, nemligen: a) för *gatorna i stadens centralare delar* sålunda, att för gata derstädes, som ännu icke vore belagd med nubbsten, en tillskottsafgift, motsvarande merkostnaden för öfvergången från fältsten till nubbsten, skulle en gång för alla uppbäras, samt b) för *alla öfriga, med fältsten belagda gator, beträffande hvilka förutsättas kunde* (d. v. s. af värderingsmännen äfvensom kontrahenterna vid aftalets afslutande) *att de senast inom tio år efter det underhållet af dem öfvertagits borde beläggas med nubbsten*, för hvilka så beskaffade gator underhållet skulle beräknas såsom vore gatan lagd med nubbsten, dock utan någon tilläggsafgift i ett för allt. *Underhållsafgiften för trottoar* åter skulle alltid bestämmas såsom vore trottoaren försedd med huggen kantsten och för öfrigt belagd med antingen huggen secunda nubbsten eller asfalt. Vore trottoaren icke af sådan beskaffenhet, skulle en tilläggsafgift i ett för allt uppbäras, motsvarande kostnaden för trottoarens försättning i berörda skick.

Afvikande härifrån ville utskottet för sin del icke etablera någon bestämning för „stadens centralare delar“, hvilket uttryck utskottet ansåg obestämdt, dels för vidsträckt, dels äfven alltför begränsadt. I stället ville utskottet låta af pröfning i hvarje särskildt fall bero huruvida underhållet för med fältsten belagd gata skulle beräknas såsom vore gatan belagd med nubbsten samt om derjemte någon tillskottsafgift för öfvergång till omförmälda dyrare gatläggningsmaterial skulle uppbäras. Pröfvades det nemligen, vid aftalets afslutande, att gatan borde omläggas med nubbsten före den 1 januari 1916 — denna tidpunkt vald med afseende å utskottets förslag, att ifrågakomna normer borde fastställas för en tid af femton år — skulle underhållsafgiften bestämmas såsom vore gatan belagd med nubbsten; komme härtill ytterligare, att en dylik omläggning pröfvades komma att förestå inom fem år efter aftalets afslutande, skulle dessutom en tillskottsafgift i ett för allt, motsvarande kostnaden för öfvergången till det dyrare materialet, uppbäras. Att utskottet gjorde dessa bestämningar beroende af pröfning och icke deraf, huruvida redan beslut om öfvergång till det dyrare materialet föreläge eller ej, var föranledt af det kända förhållandet, att ett dylikt beslut, som måste fattas af Magistraten och kan underställas högre myndigheters afgörande, vanligen

icke kommer till stånd utan mycken omgång och efter det en lång tid förflutit från det frågan till först blifvit väckt.

I händelse likväl 3:dje och 5:te mom. i utskottets tidigare förslag skola omformuleras i det af Stadsfullmäktige beslutna syfte, torde de erhålla följande lydelse:

*Mom. 3: Underhållskostnaden för gata bestämmes} såsom om gatan för all
framtid komme att vara belagd med enahanda gatläggningsämne som vid tidpunkten
för afgiftens fastställande, dock att, der öfvergång till dyrare material blifvit derför-
innan besluten, afgiften beräknas med omförmälda dyrare material till grund äfven-
som en motsvarande tillskottsavgift i ett för allt för det dyrare materialet affordras
gårdsegarene.*

*Mom. 5: Afgiften för trottoar beräknas såsom vore trottoaren försedd med
huggen kantsten samt belagd med antingen huggen secunda nubbsten eller asfalt,
jente det, i händelse trottoarens omläggning till sådan beskaffenhet redan blifvit i be-
hörig ordning besluten, motsvarande tillskottsbetalning i ett för allt hos gårdsegarene
uppdubiteras.*

Slutligen torde Stadsfullmäktige besluta att de fastställda normerna för gatu-
underhållsavgiftens utgörande skola lända till efterrättelse intill den 1 januari 1916,
före hvilken tidpunkt dessa normer böra underkastas nödig, af vunnen erfarenhet och
ändrade tidsförhållanden påkallad revision, hvilken revision dock icke får rubba der-
förinnan mellan staden och gårdsegarene i ämnet afslutade aftal.

Utskottsledamoten, herr H. Norrmén, har varit förhindrad att deltaga i be-
handlingen af nu föreliggande fråga.

Helsingfors, i april 1901.

Leon v. Pfaler.

Aug. Ramsay.

Anton Lundqvist

E. J. Mellberg.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

*Utskottsbetänkande med förslag till ny byggnadsordning
för mindre bostadstomter i 12:te stadsdelen.*

Då Stadsfullmäktige vid sammanträde den 6 juni 1899 behandlade en af Byggnadskontoret uppgjord plan att å det område, som utgöres af villalägenheterna Eko, Surutoin och Ås, de s. k. Janssonska odlingarna och delar af villalägenheten Vallgård, anlägga en ny stadsdel, beslöto Fullmäktige, på förslag af det för ärendets beredning tillsatta utskottet (tr. handl. n:o 15 för 1899), att åt ett särskildt utskott öfverlemna att inkomma med förslag till särskilda, från den allmänna byggnadsordningen afvikande bestämningar beträffande bebyggandet af den för mindre bostadstomter disponerade delen af sagda område. Vid sammanträde den 13 i samma månad blefvo derpå undertecknade utsedde till ledamöter i berörde utskott.

Vid uppgörandet af ifrågavarande förslag har utskottet tagit till ledning den af Stadsfullmäktige nyligen fastställda byggnadsordningen för kvarteren n:ris 180, 182, 183 och 185 i sjunde stadsdelen, hvilka kvarter likaledes indelats i smärre bostadstomter *).

Sagda byggnadsordning har likväl icke kunnat af utskottet utan afvikelse förordas. Då de tomter, för hvilka den är afsedd, äro jemförelsevis centralt belägna, hafva för deras bebyggande strängare fordringar uppstålts. Sålunda stadgas i åberopade byggnadsordning, att endast stenhus få å nämnda tomter uppföras. Enär vidare tomterna gjorts temligen små, har genom kvarteren öppnats gränder, afseende att bereda tillträde till tomternas baksidor, för att sålunda nödvändigheten af inkörsport vid gatsidan skulle bortfalla; men fördyra dessa gränder planeringen af området och höja derigenom tomternas pris. — I motsats härtill har utskottet tänkt sig att nu ifrågavarande tomter skulle få bebyggas äfven

---

*) Sagda byggnadsordning ingår såsom förslag i tr. handl. n:o 24 för 1900 äfvensom Helsevårdsnämndens anmärkningar mot förslaget i n:o 5 för 1901. Förslaget godkändes af Stadsfullmäktige vid sammanträde den 12 sistlidne februari i öfrigt utom så vidt beträffande en redaktionsförändring i sista mom. af § 4, hvilken förändring dock icke berör §:ens lydelse i nu föreliggande förslag.

med trähus samt med hus dels af trä, dels af sten, hvarjemte tomternas gatlinier, som äro längre än hos motsvarande tomter i sjunde stadsdelen (c. 20 meter emot 15 meter), ansetts tillräckliga att tillåta inrättandet af inkörspport från gatan till hvarje särskild tomt, utan att därför byggnadsarealen öfverhöfvan inskränkes.

Ordningsföljden af bestämmingarna i förslaget är densamma som af stadgandena i allmänna byggnadsordningen.

I § 1 ingår en bestämning, som motsvarar föreskriften i § 4 af förslaget till ny byggnadsordning för Brunnssparkens östra villaområde. Stadgandet afser att förebygga att kvarteret n:o 380, som ligger omedelbart invid Djurgårdsparken, afstänges från parken genom vanprydande plank, och förutsätter utskottet, ehuru väl utskottet icke velat införa påbud derom i förslaget, att den till parken gränsande delen af detta välbelägna kvarter, hvilken del icke finge bebyggas med boningshus, skall komma att användas till trädgårdar, som komme att förmedla öfvergången från de bebyggda stadsdelarna till parken.

Då tomterna äro små och icke få bebyggas med höga hus, torde hinder icke böra möta för egarene af två invid hvarandra belägna tomter att förena sig om gemensam inkörspport. För att undvika olägenheter och anledning till missämja borde dock dylik inkörspport vara belägen i tomtgränsen, antingen på hvarderas mark eller endast på den enas, jemte det, då öfverenskommelse om inrättandet af sådan inkörspport eventuellt kan komma att vara bindande äfven för nya egare af tomterne, öfverenskommelsen bör uppgöras skriftligen och införas i Magistratens protokoll samt antecknas i stadens tomtbok.

Innehållet i § 3 öfverensstämmer med stadgandet i § 3 af byggnadsordningen för de mindre byggnadstomterna i sjunde stadsdelen.

Bestämningen i 30 § af allmänna byggnadsordningen derom, att i hus med nedre våningen af brandfritt ämne och den öfre af trä förstnämnda våning bör vara hvälfd, ökar ansenligt byggnadskostnaden för dylika hus. Då derjemte nytan af berörda föreskrift ur ellsäkerhetens synpunkt icke motsvarar sagda ökade kostnad, torde stadgandet saklöst kunna utgå.

Af ändamålet med ifrågavarande tomter, som äro afsedda att bebyggas med s. k. enfamiljshus, följer ock att industriella anläggningar och verkstäder icke böra få å området finnas.

Enligt utskottets förslag komma å ifrågavarande tomter boningshus att uppföras endast i gatlinien och uthus å tomternas inre. Härigenom och genom att i allmänhet allenast två femtedelar af hvarje tomts yta finge bebyggas med boningshus och derutöfver högst en tiondedel af återstoden med uthus, icke högre än 4 meter, komme kvarterens midt att öppen hållas samt luft och ljus att erhålla fritt tillträde äfven till boningsrummen åt gården. Utskottet förutsätter att, der terrängen komme att sådant medgifva, gårdsegarene komme att disponera någon del af sina gårdsplaner till trädgårdar, hvilket skulle i icke ringa mån bidra till de derboendes trefnad.

Att brandgator öppenållas mellan de låga uthus, som å området finge uppföras, är näppeligen erforderligt, hvarför 7 § torde befinnas vara motiverad.

Utskottet har ofvan redan nämnt, att utskottet ansett midten af qvarteren böra hållas fri för att möjliggöra rikligt tillträde af luft och sol äfven till husens gårdssidor. För att denna öppna yta icke måtte blifva för liten, har utskottet föreslagit föreskriften i § 8. — Medan för de små tomterna i sjunde stadsdelen ända till en femtedel af den tomtyta, som icke upptages af boningshus, skulle få bebyggas med uthus, har här sagda tillåtna byggnadsareal, i anseende till tomternas större omfång, inskränkts till en tiondedel.

Den maximihöjd af 15 meter för boningshus, som fastställes i § 9, erbjuder utrymme nog för att i husen inreda tre våningar. Då stadens allmänna byggnadsordning komme att gälla för ifrågavarande område för så vidt den icke genom nu föreslagna bestämningar ändras, inberäknas i antalet våningar, enligt 46 § i sagda byggnadsordning, äfven vinden, om boningsrum med eller utan eldstad finnes derstädes, men deremot icke källarvåning, som under hus å starkt sluttande mark inrättas.

Beträffande qvarteret n:o 380, som med sin inre gräns vettar mot parken, hafva på sådan grund i viss mån afvikande bestämningar ansetts erforderliga. Utskottet har ofvan redan berört stadgandet i § 1 af förslaget. Samma ändamål som nämnda stadgande afser också föreskriften i § 11.

12 § öfverensstämmer med § 9 i åberopade byggnadsordning för särskilda qvarter i sjunde stadsdelen.

Den i 13 §:en ingående bestämningen af innehåll, att inre trappa må utföras af annat än brandfritt ämne, afser att möjliggöra ett billigare byggnadsätt än det som 94 §:en i allmänna byggnadsordningen tillåter. Likaledes innebär stadgandet derom, att minsta tillåtna bredden af hufvudtrappa är 1,2 meter, en afvikelse från nämnda § i allmänna byggnadsordningen, enligt hvilken § sagda bredd i hus af mera än en våning är 1,5 meter.

Innehållet i 14 § motsvarar innehållet i 11 § af omordade byggnadsordning för särskilda qvarter i sjunde stadsdelen.

I utskottets arbete hafva äfven stadsingeniören och stadens byggnadsinspektör, på anhållan af utskottet, benäget deltagit.

Utskottet, som emotser att innan ifrågavarande ärende af Stadsfullmäktige slutbehandlas Helsovårdsnämndens yttrande deri inhemtas, får vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville för sin del godkänna närslutna förslag till byggnadsordning för ifrågavarande område och derå utverka nödig fastställelse.

En reservation närslutes.

Helsingfors, i april 1901.

R. F. v. Willebrand.

O. Kjällmanson.
M. Schjerfbeck.

A. V. Lindberg.
W. F. Heimbürger.

Förslag till byggnadsordning för kvarteren n:ris 378—389 af Helsingfors stad.

För ofvannämnda kvarter gäller den för staden den 3 maj 1895 fastställda byggnadsordning med de afvikelser, nedan sägs:

1 §.

25 § A. B. Tomt i kvarteret n:o 380 får ej mot parken eller på mindre än sju meters (7 m) afstånd derifrån hägnas annorlunda än med genombrutet stakett.

2 §.

28 §. Inkörsport må för två tomter gemensamt inrättas; dock bör öfverenskomelse derom ske skriftligen och i Magistratens protokoll införas samt antecknas i stadens tomtbok.

Sådan inkörsport bör vara förlagd i gränsen mellan tomterna.

Annan inkörsport eller genomgång, som i 28 § af allmänna byggnadsordningen omförmåles, är icke erforderlig.

3 §.

29 §. Tomt skall till minst hälften af dess medgifna byggnadsareal bebyggas inom två år efter tillträdet.

Går sagda tid till ända utan att tomten blifvit behörigen bebyggd, återfaller den till staden, jemte det egaren förverkat hälften af köpeskillingen till stadskassan.

Afvikelse härifrån må dock af särskild anledning utaf Stadsfullmäktige beviljas.

4 §.

Bestämningen i 30 § af allmänna byggnadsordningen derom, att i hus med nedre våningen af brandfritt ämne och den öfre af trä förstnämnda våning bör vara hvälfd, är å ifrågavarande område icke tillämplig. 30 §.

5 §.

Industriell inrättning eller verkstad får å området icke finnas. 31 §.

6 §.

Boningshus bör byggas i tomtens gatlinie, uthus deremot vid inre tomtgräns; dock må å kvarteret n:o 380 uthus med godkända fasader uppföras äfven vid kvarterets gräns mot parken. 36 §.

7 §.

Uthus af trä utan takfall mot grannens tomt får omedelbart i tomtgränsen uppföras. 37 §.

8 §.

Tomt får bebyggas med boningshus, hörntomt högst till två tredjedelar och annan tomt högst till två femtedelar af ytan. 40 §.
Af tomts återstående del får en tiondedel bebyggas med uthus.

9 §.

Största tillåtna höjden är för boningshus femton meter (15 m) och för uthus fyra meter (4 m). 43, 45 och 47 §§.

10 §.

Boningshus får uppföras i högst tre våningar. 46 §.

11 §.

För byggnad i kvarteret n:o 380 erfordras, förutom öfriga i allmänna byggnadsordningen föreskrifna ritningar, jemväl fasadritning å husets från parken synliga fasader. 50 §.

12 §.

72 o. 73 §§. Mur å uthus må uppföras af mindre styrka än i allmänna byggnadsordningen sägs, der hållbarheten derigenom icke äfventyras.

13 §.

94 o. 95 §§. Inre trappa må utföras af annat än brandfritt ämne, men skall i stenhus afstängas från vinden medels branddörr.

Minsta tillåtna bredden af hufvudtrappa är en och två tiondedels meter (1,2 m).

14 §.

100 §. Yttre taklist å stenhus må göras af trä, men bör, i händelse den ledes in till tomtgränsen, på ett afstånd af en och fem tiondedels meter (1,5 m) derifrån antingen vara af brandfritt material eller beklädas med plåt eller annat ämne af brandfri beskaffenhet.

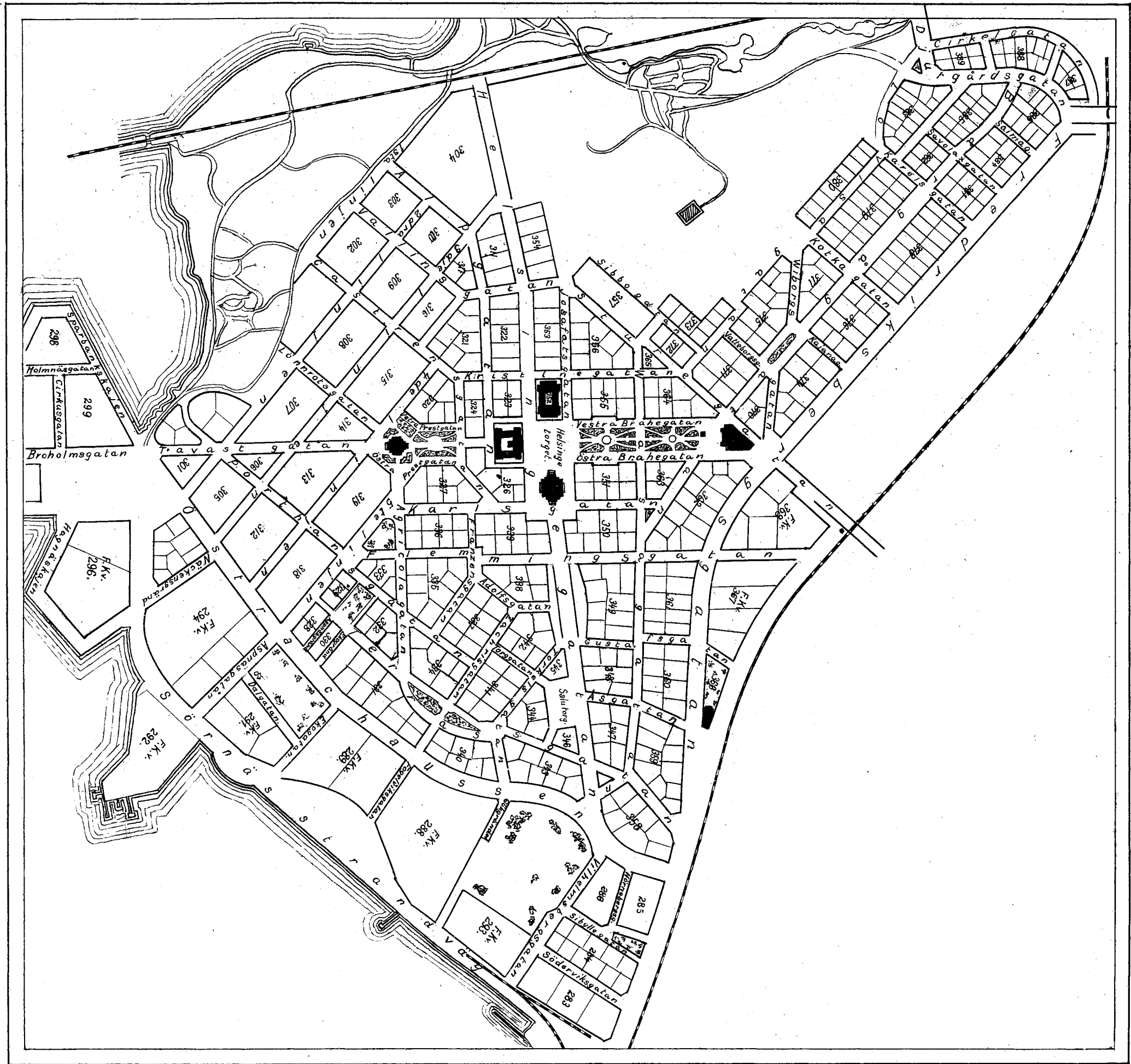
Reservation:

Enär jag för min del skulle anse det vara af vigt såväl, att ett något större område uti ifrågavarande del af staden skulle reserveras för en familjs hus, som att å de omedelbart till parken gränsande kvarteren icke stora hyreskaserner finge uppföras, får jag till herrar Stadsfullmäktiges afgörande öfverlemna, huruvida icke hela området norr om Sturegatan eller åtminstone förutom de kvarter, hvilka föreliggande förslag afser, jemväl kvarteren n:ris 373, 375, 376 och 377 borde indelas i bostadstomter af enahanda slag som förstnämnda kvarter samt bestämningarna i förslaget äfven å dem tillämpas. I sådan händelse borde, hvad i förslaget stadgats särskildt för kvarteret n:o 380, gälla äfven kvarteret n:o 373.

I sammanhang härmed får jag föreslå att det i § 6 egarene af tomter i kvarteret 380 medgifna tillstånd att i kvarterets gräns mot parken uppföra uthus måtte bortfalla, i ty att dylika hus därstädes, efter hvad jag befarar, komme att verka vanprydande.

Helsingfors, i april 1901.

W. F. Heimbürger.

*Utskottsbetänkande i fråga om försäljning till statsverket
af tomten n:o 2 vid Nikolaigatan.*

Sedan Poststyrelsen med förmålan, att Kejslerliga Senaten berättigat Poststyrelsen att för nödig befunnen utvidgning af det nuvarande posthuset med Helsingfors stad preliminärt underhandla om inköp af tomten n:o 2 vid Nikolai-gatan i kvarteret n:o 29 af denna stad, i skrifvelse för den 11 sistlidne januari hos Magistraten anhållit om meddelande, huruvida, till hvad pris och på hvilka vilkor staden vore villig att försälja ifrågavarande tomt, anmodade Magistraten Drättselkammaren att till Magistraten inkomma med yttrande i berörda afseende. Efter det Kammaren i skrifvelse af den 21 nyssvikne mars, med biläggande af ett syninstrument i afskrift, till Magistraten afgifvit sagda yttrande, har Magistraten, i skrifvelse af den 30 i nästnämnda månad, begärt uppgift af Stadsfullmäktige, huruvida Fullmäktige vore villige att på de af Kammaren föreslagna vilkor till statsverket föryttra tomten, samt särskildt, huruvida uppförande derå af en byggnad till samma höjd som det nuvarande posthuset finge medgifvas. Vid sammanträde den 10 innevarande april hafva Fullmäktige åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Vid den syn och värdering, som genom Drättselkammarens försorg blifvit å platsen i fråga föranstaltad, hafva synemännen enats om att för sin del tillstyrka bifall till försäljning af tomten åt Poststyrelsen, såvida nämnda styrelse förbinder sig att uppfylla följande, af synemännen nödig ansedda vilkor:

att den nya tillbyggnaden ej erhåller större bredd och höjd än det nuvarande posthuset;

att emellan det nya huset och kyrkans östra paviljong ett minst 5 meter bredt område lemnas obebygdt;

att byggnaden förses med en prydlig fasad ej allenast mot Nikolaigatan utan äfven såväl mot paviljongen som på gårdssidan, hvarjemte äfven den från kyrkoterrassen synliga delen af gårdssidan till det nuvarande posthuset bör uppsnyggas;

att inpå gården får uppföras endast ett lägre uthus utan eldstad, hvars tak ej får öfverstiga terrasserna utanför kyrkan och östra paviljongen, hvarvid äfven den äldre, utanför kyrkans östra ingång belägna tornaktiga gårdsbyggnaden borde förlänas ett prydligare utseende;

och hafva synemännen åsatt tomten, med hänsyn till å ena sidan dess centrala läge och fördelaktiga beskaffenhet samt å andra sidan den föreslagna inskränkta byggnadsrättigheten och öfriga vilkor beträffande åbyggnaderna å tomten, ett värde af 75 mark pr qvadratmeter, motsvarande, då tomtens areal utgör 773,955 m², för hela tomten ett pris af 58,046 mark 62 penni.

I detta synemännens uttalande har Drätselkammaren instämt.

Utskottet, som i ärendet meddelat sig med generalpostdirektören, kan för sin del icke förena sig om Drätselkammarens och dess synemäns förslag att å tomten i fråga skulle få uppföras ett hus af samma bredd och höjd som det nuvarande posthuset. Sistnämnda byggnad och den på postverkets tomt uppförda gårdsbyggnaden verka i hög grad störande på anblicken af Nikolaikyran, hvars ofvan terrassen belägna delar synbarligen icke varit afsedda att af omgifvande byggnader skymmas, och skulle det vid posthusets ombyggnad i början af 1890-talet begångna felet, att höja sagda hus med en tredje våning och uppföra omordade gårdsbyggnad, upprepas och ytterligare förstoras om en tillbyggnad till posthuset å nu ifrågavarande tomt af samma höjd som posthuset skulle tillåtas.

Enligt hvad utskottet å Poststyrelsen erfarit, är det för öfrigt icke heller Poststyrelsens afsigt att på sådant sätt bebygga omordade tomt. Ändamålet med köpet vore att å tomten uppföra en byggnad i endast en våning, upptagande tomtens hela areal samt afsedd att inredas till lokaler väsentligen för sortering af tidningar och bref. Huset komme att förses med glastak och uppvärmas genom centralvärmeledning.

Mot sistnämnda sätt att bebygga tomten har utskottet för sin del icke något att anmärka. Vid tomtens försäljning borde då det vilkor fästas, att icke någon del af den byggnad, som å tomten uppföres, får öfverskjuta de angränsande kyrkoterrasserna.

Såsom önskningsmål torde tillika uttalas, på sätt ock Drätselkammaren och dess synemän anmärkt, att den från kyrkoterrassen synliga delen af gårdsfasaden till posthuset skulle erhålla ett något prydligare utseende. Dessutom torde Stadsfullmäktige ega anledning att underställa Senatens afgörande, huruvida icke, i betraktande af att omordade gårdsbyggnad å posthustomten onekligen verkar vanprydande, men sådant kunde i någon mån afhjelpas genom att sagda byggnad göres lägre, den öfversta våningen af byggnaden kunde rifvas, helst denna våning, efter hvad utskottet inhemtat, icke är oundvikligen nödvän-

dig för postverket och åtgärden icke heller skulle medföra någon mera betydande utgift.

Emot det föreslagna priset på tomten, hvilket pris utskottet finnet skälighet äfven om berörda inskränkning i rättigheten att bebygga tomten etableras, synes icke något vara att invända.

Utskottet får förty föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta att meddela Magistraten,

att Fullmäktige äro villige att afstå tomten i fråga åt statsverket på villkor, att den byggnad, som å tomten uppföres, icke till någon del öfverskjuter höjden af terrassen vid Nikolaikyrkans östra paviljong, och till pris, beräknadt efter 75 mark m², eller således för hela tomten 58,046 mark 62 penni;

jemte det Fullmäktige tillika skulle såsom önskningsmål uttala att åt posthusets från kyrkoterrassen synliga gårdsfasader skulle gifvas ett prydligare utseende och att, om möjligt, gårdsbyggnaden å posthus-tomten skulle göras lägre genom att öfversta våningen af huset blefve nedrifven.

Helsingfors, den 16 april 1901.

W. Aspelin.

Alexis Gripenberg.

Gustaf Nyström.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

---

*Berättelse öfver verkställd revision af Helsingfors
stads räkenskaper och förvaltning år 1900.*

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

---

*Helsingfors den 27 April
1901.*

N:o 123.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Sedan revisorerne af stadens räkenskaper under sistlidet år numera slutfört sitt uppdrag får Magistraten äran härmed till Herrar Stadsfullmäktige insända af revisorerne afgifven revisionsberättelse för år 1900 jemte berättelse om förvaltningen under samma år af Helsingfors stads vattenledningslån af år 1876 samt nybyggnads- och regleringslån af år 1882.

På Magistratens vägnar:

A. V. Lindberg.

Bernh. Anthoni.

Revisionsberättelse för år 1900.

Sedan undertecknade, hvilka vid allmän rådhusstämma den 20 sistlidne December blifvit valde till Helsingfors stads revisorer, slutfört uppdraget att granska stadens räkenskaper och förvaltning under år 1900, få vi deröfver afgifva föreskrifven berättelse.

Den 15 Januari innevarande år sammanträdde revisorerne å Drätselkammaren för att jemlikt gällande instruktion af den 26 April 1893 utse ordförande, och valdes härtill Bankkamreraren A. V. Mannelin; hvarefter revisionsarbetet fördelades

i enlighet med § 5 af sagda instruktion sålunda, att till revisorer i de skilda fem grupperna utsågos:

Grupp I, för revision af Tolagskontorets, Hamnkontorets och Brandverkets förvaltning och räkenskaper: Direktören Ernst Krogius och Kassören Alfred Schildt.

Grupp II, för revision af Fattigvårdsstyrelsens och Helsovårdsnämndens förvaltning och räkenskaper: Kollegan Victor Hellman och Revisorn Gerh. Henrikson.

Grupp III, för revision af förvaltningen och af räkenskaperna för Undervisningsväsendet och stiftelser ställda under Stadsfullmäktiges vård: Jernvägskontrollören F. V. Salvén och Folkskolläraren Gösta Sundholm.

Grupp IV, för revision af Byggnads- och Vattenledningskontorens förvaltning och räkenskaper: Banktjenstemannen G. Kruskopf och Kassören Otto Lucander.

Grupp V, för revision af Drätselkontorets räkenskaper samt donerade fonder: Kamrerarene Alb. Hornborg och A. V. Mannelin.

Inventeringen af stadens löseegendom.

Vid de inventeringar, som revisorerne på grund af uppdrag från Stadsfullmäktige verkställt med staden tillhörig löseegendom, har dennas öfverensstämmelse med inventarielängderna blifvit såvidt möjligt konstaterad, liksom ock att löseegendomen i allmänhet befinner sig i behörigt skick. Af de skäl revisorerne under senare åren framhållit, nämligen att uppgifterna för inventarielängdernas afslutande icke inflyta omedelbart efter årsskiftet, har verkställandet af inventeringarna äfven denna gång icke kunnat ske inom föreskrifven tid, till följd hvaraf uppskattningen af lagren vid årets utgång särskildt beträffande materialier och andra förråd, hvilka undergå beständiga vexlingar, blifvit mer eller mindre approximativ.

Inventariernas bokförda värde har under året stigit från 1,016,606 mark 79 penni den 31 December 1899 till 1,226,599 mark 81 penni samma dag år 1900 eller med 209,993 mark 2 penni. Denna värdeökning har hufvudsakligen uppstått derigenom att bland inventarierna numera intagits den i Atheneum förvarade s. k. Furu-hjelmska tafvelsamlingen med brandförsäkringsvärdet 75,000 mark, samt att värdet för folkbibliotekens boklager, som 1899 upptagits till 25,000 mark, nu är bokfördt med 40,000 mark högre belopp, hvarjemte värdet af staden tillhöriga vexter stigit med 16,000 mark och nya inventarier tillkommit för belysningsverket med circa 27,000 mark, för brandverket med 19,000, polisinnrättningen med 12,000, för sjukvården med 9,000, för fattigvården med 24,000, för folkskolorna och vattenledningen hvardera med circa 10,000 mark samt för särskilda andra verk och inrättningar med circa 17,000 mark eller med sammanräknadt 259,433 mark 80 penni, hvaremot värdet för under året skedd förbrukning och afskrifning upptagits till 49,440 mark 78 penni.

Revisionen af särskilda förvaltningsgrenar.

Drätselkontorets äfvensom till stadens öfriga förvaltningsgrenar hörande böcker och redovisningar jemte verifikationer blefvo den 2 sistlidne Mars inför Magistraten revisorerne tillställda, hvarefter den s. k. partiela revisionen omedelbart vidtog. Denna revision har icke strängt kunnat ske på det sätt instruktionen bestämmer med minst två revisorer i hvarje grupp, dels emedan Direktören Ernst Krogius på grund af utrikesresa varit förhindrad att deri deltaga, dels äfven emedan en jemnare fördelning af det årligen ökade revisionsarbetet visat sig nödvändig. Öfver specialgranskningen af tidigare uppräknade nämnders och inrättningsars förvaltning och räkenskaper under året anföres följande:

Grupp I.

Enligt hvad till revisorerne kännedom kommit, har vid tullafdelningen af Helsingfors allmänna upplagsmagasin falsarier jemte försnillningar egt rum, men då af Trafikkontorets vid samma afdelning till revisorerne öfverlemnade inlagor, hvilka äro likalydande med Tullverkets, icke kan utrönas, i hvad mån dessa berört staden tillkommande tolags- och trafikavgifter, förr än tullverkets balansräkning blifvit fastställd, tillåta vi oss om förhållandet anmäla till vidtagande af de åtgärder, som af omständigheterna kunna föränledas.

Mot Trafikkontorets redovisningar i öfrigt äfvensom mot Hamnkontorets och Brandverkets förvaltning och räkenskaper hafva några skäl till anmärkningar icke förekommit.

Grupp II.

Angående Fattigvårdens samt Sundhets- och sjukvårdens förvaltning och räkenskaper finnes intet att anmärka.

Såsom ett önskningsmål uttalas dock att å ekonomiafdelningen vid Maria sjukhus partiköp mera användes, så ock entreprenadsystemet, der sådant lämpar sig, mera anlitas. — Äfven med afseende å medicinalier borde enligt de uppgifter, som anskaffats, större rabatt kunna erhållas.

Grupp III.

Vid granskningen af Undervisningsväsendets förvaltning och räkenskaper för året har anledning till anmärkningar icke förekommit.

Grupp IV.

Byggnads- och Vattenledningskontorens förvaltning och räkenskaper gifva icke heller skäl till några uttalanden.

Grupp V.

Drätselkontorets och Donationsfondernas räkenskaper utmärka sig oaktadt sin omfattning för klarhet i uppställningen och omsorg vid handhafvandet.

Donerade fondernas afkastning utgör för år 1900 i medeltal circa $5\frac{1}{2}\%$, hvori fastigheternas nettoinkomst ingår för gården vid Andreegatan med $3\frac{1}{3}\%$ och för gården vid Mariegatan med circa 5% å resp. bokföringsvärden 188,460 och 40,000 mark.

Räntan för lån från donationsfonderna kommer under innevarande år att höjas.

Granskningen af förvaltningen i dess helhet,

bokslutet äfvensom sådana grenar af stadens drätsel, hvilka icke kunna hänföras till något af förberörda specialområden, har i vanlig ordning försiggått.

Belysningsverkets från stadens öfriga räkenskapväsen afskilda bokföring för tiden från 1 Oktober, då staden tillträdde gasverket, har äfven blifvit genomgången. Från dessa räkenskaper må anföras att vinsten för kvartalet uppgår till ett belopp af 48,579 mark 43 penni, hvaraf 45,709 mark 57 penni utgör värdeökning för å rörnätet, lyktor, stolpar m. m. nedlagd kostnad samt att disponibla vinsten 2,869 mark 86 penni blifvit i stadens bokslut observerad såsom inkomst. Förvaltnings- och organisationskostnaderna för belysningsverket utgöra resp, 11,616 mark 67 penni och 5,290 mark 66 penni. Huruvida åtgärden att drifva gasverket såsom en från stadens drätselverk skild affär kommer att tillskynda staden förmån, är ännu svårt att bedöma.

Stadens bokslut är uppgjort på sätt Drätselkontorets deröfver afgifna omfattande årsberättelse närmare utvisar. Enligt detsamma stego inkomsterna utöfver stat till 1,423,048 mark 68 penni, hvaremot utgifterna öfverskridits med 1,255,257 mark 23 penni. Dessa betydande afvikelser från budgeten finna förklaring deri, att det belopp 994,000 mark af 1898 års obligationslån, som blef indraget vid emissionen af 1900 års 4% lån, icke ingår i budgeten, men i räkenskaperna bokförts såsom utgift å det förstnämnda lånet och som inkomst å det senare.

Af 1898 års $3\frac{1}{2}\%$ obligationer förseglade revisorerne för 1899 års räkenskaper ett belopp af 6,000 mark, motsvarande årets amortering för hela den numera återinlösta fjerde serien. Återstoden af denna serie med förenämnda nominalbelopp 994,000 mark, blef nu af oss uppräknad och förseglad.

Likaledes hafva vi uppräknat och förseglat under året inlösta utlottade obligationer och förfallna kuponger till stadens öfriga lån, hvilka jemväl på föreskrifvet sätt reviderats.

Staden tillhöriga obligationer och aktier samt donationsfondernas värdepapper och säkerhetshandlingar hafva undergått sedvanlig uppräkning och granskning. Under Drätselkammarens förvar befintliga skuldsedlar och arrendekontrakt hafva vi äfven genomgått samt tagit del af dess protokoll för året.

Kassabehållningen enligt bilansen den 31 December 1900 öfverensstämmer med inventeringsprotokollet för samma dag.

Vid den granskning, vi egnat förvaltningen i dess helhet, hafva vi icke funnit skäl till anmärkningar, hvarför vi såsom revisionens slutresultat få framhålla, att enligt vårt bedömande stadens drätsel under år 1900 blifvit väl handhafd.

Öfver förvaltningen af stadens vattenledningslån af år 1876 och nybyggnads- och regleringslån af år 1882 bifogas föreskrifna berättelser.

Utlåtande om instruktionen för revisorerne.

I sammanhang med förestående berättelse anse vi oss böra framhålla vår åsigt, att den för revisorerne fastställda instruktionen af den 26 April 1893, till följd af Helsingfors stads fortgående utveckling och genom tillkomsten af åtskilliga nya förvaltningsgrenar, numera icke kan i alla delar följas.

Då instruktionen första gången tillämpades, anförde revisorerne för 1893 års räkenskaper derom följande:

„Enligt instruktionens 5 § ega revisorerne, för verkställande af s. k. partiel revision, fördela sig i fem grupper med minst två medlemmar i hvarje och med skyldighet att, en hvar för sig, efter slutfördt arbete afgifva särskild berättelse. Dessa gruppberättelser borde sedermera bifogas en af samtliga revisorer öfver värkställd granskning af förvaltningen i dess helhet afgifven och underskrifven berättelse. Hufvudsyftemålet med stadgandet synes vara, att hvarje grupp såvidt möjligt representeras af personer med fackinsikter i den förvaltningsgren, hvars räkenskaper föreläggas densamma till granskning, ett syftemål, som obestriddligen har goda skäl för sig. Då emellertid de flesta af stadens i sagda § omförmälda myndigheters räkenskaper ej föreligga i sjelfständiga och särskildt afslutade böcker samt deras redovisningar med tillhörande verifikater om hvarandra ingå i drätselkontorets verifikationsband, torde olägenheten af en sålunda ordnad gruppering lätt inses. Granskningsarbetet skulle genom de skilda gruppernas afvaktan på hvarandra i betänklig grad försvåras och fördröjas. Med afseende härå samt jämväl i anledning af inträffade sjukdomsfall och andra laga hinder för en del revisorer, att i granskningsarbetet regelbundet deltaga, hafva vi sett oss nödsakade att värkställa revisionen med åsidosättande af den i instruktionen föreskrifna grupp fördelning.“

Från derpåföljande revision har specialgranskningen emellertid städse skett i fem skilda grupper, ehuru anförda olägenheter med afseende å verifikaten, trots Drätselkontorets bemödanden, icke kunna i högre grad undanrödjas. Skilda berättelser för hvarje grupp hafva deremot intet år afgifvits i form af bilagor, hufvudsakligen emedan skäl till några särskilda utlåtanden icke förekommit. De senaste fyra åren hafva de skilda gruppernas uttalanden intagits i den gemensamma berättelsen och hafva revisorerne ansett detta vara tillfyllest såväl på den grund, att då ingen anmärkning förelegat, skilda specialberättelser i hufvudsak endast skulle utgöra

samma förklaringar, som numera ingå i Drätselkontorets detaljerade årsberättelse, som särskildt af den orsak, att då anmärkningar af någon grupp blifvit framställda, dessa städse varit föremål för samtliga revisorers pröfning.

I redogörelsen öfver specialrevisionen hafva vi framhållit, att denna icke strängt kunnat ske i enlighet med instruktionen äfven på den grund, att en jemnare fördelning af det årligen ökade revisionsarbetet befunnits nödvändig. Genom tillkomsten af nya förvaltningsgrenar, särskildt belyningsverket, hvars räkenskaper med skild bokföring, motsvara en större industriel inrättnings, blir en annan fördelning af revisionsarbetet än den nu stadgade för framtiden nödvändig. Då det ofta kan vara önskligt, att flere än två revisorer egna någon skild förvaltningsgren speciel granskning, vore det enligt vår åsigt icke skäl att i instruktionen i detalj bestämma huru revisionsarbetet skall fördelas, utan borde detta öfverlemnas åt revisorerne sjelfva, som deröfver i revisionsberättelsen afgifva förklaring.

Enligt nu gällande instruktion för revisorerne, ega desse att då Stadsfullmäktige så bestämma, företaga jemväl de inventeringar af stadens lösegendom, som jemlikt § 72 af kommunalförordningen föreskrifvas. Nämnda förordning lemnar dock icke något stöd därför, att revisorerne skulle utföra inventeringar, för hvilkas anställande deremot stadgas, att de skola verkställas genom af Stadsfullmäktige utsedde personer. Stadsfullmäktige hafva ock utsett skilda inventeringsmän utom för stadens fastigheter äfven för en del inventarier såsom folkbibliotekens boklager, och anse vi, att för inventering och anteckning om under året skedda förändringar med stadens lösegendom, borde anställas skilda inventeringsmän, förslagsvis fyra personer med ett arvode enhvar af 200 mark. Detta anslag spelar en obetydlig roll i jämförelse med den fördel en exakt kontroll af inventarier och lagerförråd vid årsskiftet medför, hvarförutom de olika förvaltningsgrenarna vunne lättnad i sitt vid bokslutet ökade arbete. Såsom hittills skett, att revisorerne, hvilkas val i regeln vinner laga kraft först i medlet af Januari, då första sammanträdet hålles, äfven utföra inventeringarna, medför alltid stora svårigheter för bedömandet af ställningen vid årsskiftet, särskildt beträffande vattenledningens, byggnadskontorets och belyningsverkets lager och materialier. Dessutom torde det vara omöjligt för revisorerne, hvilka under förmiddagen vanligen äro upptagna af andra värf, att kunna slutföra inventeringarna inom den tid Kommunalförordningen stadgar, äfven för den händelse att inventarielängderna skulle tillhandahållas dem i medlet af Januari.

Inventarielängderna borde af inventeringsmännen till riktigheten bestyrkas och jemte stadens öfriga räkenskaper revisorerne tillställas. För att utröna tillståndet och skötseln vid stadens olika verk och inrättningar skulle det vara revisorerne obetaget att såsom hittills der anställa besök.

På grund af det ofvansagda hafva vi äran föreslå:

att en ny, med utvecklingen af stadens drätsel mera öfverensstämmande instruktion för revisorerne uppgjordes och af rådhusstämman fastställdes; samt

att Stadsfullmäktige ville utse skilda inventeringsmän för all stadens löseegendom och för desse fastställa instruktion samt bevilja nödigt anslag.

Helsingfors den 26 April 1901.

A. V. Mannelin.

Victor Hellman.

Gerh. Henrikson.

Alb. Hornborg.

G. Kruskopf.

Otto Lucander.

F. V. Salvén.

Alfred Schildt.

Gösta Sundholm.

Berättelse om förvaltningen under år 1900 af Helsingfors stads vattenledningslån af år 1876.

Jemlikt Kejslerliga Senatens resolution af den 17 Maj 1876 rörande det af Helsingfors stad upptagna 5 % lån för inlösen af vattenledningen, få undertecknade, revisorer af Helsingfors stads räkenskaper för år 1900, afgifva följande redogörelse öfver lånets förvaltning under nämnda år:

Den 1 November utlottades obligationer till ett sammanlagdt belopp af 24,600 mark, nämligen:

Litt. A. å 1,000 mark: N:ris 81, 114, 182, 269, 428, 430, 446 och 468 = 8 st.

Litt. B. å 500 mark: N:ris 71, 89, 91, 115, 241, 357, 445, 455, 457, 727, 754, 825, 839, 873, 896, 949, 952, 968, 982, 1032, 1143, 1257, 1395 och 1428 = 24 st.

Litt. C. å 200 mark: N:ris 4, 5, 25, 56, 154, 192, 223, 260, 285, 358, 374, 481, 520, 539, 566, 830, 1018, 1021, 1083, 1110, 1136, 1163 och 1189 = 23 st.

Stadens ansvarssumma för utelöpande obligationer utgjorde ultimo December 1899 . . . . . *Frkf.* 1,283,435: —

År 1900 inlöstes:

utlottade obligationer till ett belopp af . . . . . *Frkf.* 18,500: —

med afdrag för saknade kuponger . . . . . „ 17: 50

samt kuponger till förfallna obligationer . . . . . „ 277: 50 „ 18,760: —

Ansvarssumma ultimo December 1900 *Frkf.* 1,264,675: —

	Transport <i>Smk</i> 1,264,675:—
Vid årets utgång utestodo	
förfallna, oinlösta obligationer . . . . . <i>Smk</i> 8,400:—	
med afdrag för inlösta kuponger . . . . . „ 425:—	7,975:—
	Återstår till amortering <i>Smk</i> 1,256,700:—
Af förfallna kuponger funnos	
utelöpande ultimo December 1899 sammanräknadt <i>Smk</i> 2,962: 50	
År 1900 till inlösen förfallna kuponger . . . . . „ 63,420:—	66,382: 50
Under året inlöstes kuponger för . . . . . „	63,530:—
	Återstår utelöpande förfallna kuponger <i>Smk</i> 2,852: 50

Samtliga till lånet hörande under året inlösta obligationer och kuponger blefvo af oss uppräknade samt i konvolut med vår försegling och påteckning om innehållet till förvar i Drätselkontorets hvalf öfverlemnade. Helsingfors den 26 April 1901.

A. V. Mannelin.

Victor Hellman.

Gerh. Henrikson.

Alb. Hornborg.

G. Kruskopf.

Otto Lucander.

F. V. Salvén.

Alfred Schildt.

Gösta Sundholm.

Berättelse om förvaltningen under år 1900 af Helsingfors stads nybyggnads- och regleringslån af år 1882.

Jämlikt Kejsrerliga Senatens resolution af den 4 Augusti 1882 rörande det af Helsingfors stad upptagna 4 1/2 % lån för nybyggnads- och regleringsarbeten, få undertecknade, revisorer af Helsingfors stads räkenskaper för år 1900, afgifva följande redogörelse öfver lånets förvaltning under nämnda år:

Den 1 November utlottades obligationer till ett sammanlagdt belopp af 49,000 mark, nämligen:

Litt. A. à 3,000 mark: N:ris 27, 41, 101 och 137 = 4 st.

Litt. B. à 1,000 mark: N:ris 28, 47, 73, 146, 162, 180, 196, 231, 233, 239, 244, 273, 290, 356, 370, 372, 445, 447, 573, 605, 619, 635, 637 och 686 = 24 st.

Litt. C. à 500 mark: N:ris 59, 87, 96, 104, 108, 121, 130, 143, 171, 187, 388, 399, 418, 471, 498, 533, 548, 550, 599, 606, 631, 677, 760, 766, 779 och 780 = 26 st.

Stadens ansvarssumma för utelöpande obligationer utgjorde ultimo December 1899 . . . . . *Smk* 1,082,785: —
 År 1900 inlöstes:
 utlottade obligationer till ett belopp af . . . . . *Smk* 46,500: —
 med afdrag för saknade kuponger . . . . . „ 236: 25
 samt kuponger till förfallna obligationer . . . . . „ 641: 25 „ 46,905: —
 Ansvarssumma ultimo December 1900 *Smk* 1,035,880: —

Vid årets utgång utestodo förfallna, oinlösta obligationer . . . . . *Smk* 15,500: —
 med afdrag för inlösta kuponger . . . . . „ 1,620: — „ 13,880: —
 Återstår till amortering *Smk* 1,022,000: —

Af förfallna kuponger funnos utelöpande ultimo December 1899 sammanräknadt *Smk* 4,623: 75
 År 1900 till inlösen förfallna kuponger . . . . . „ 47,047: 50 „ 51,671: 25
 Under året inlöstes kuponger för . . . . . „ 49,612: 50
 „ „ preskriberades kuponger för . . . . . „ 22: 50 „ 49,635: —
 Återstår utelöpande förfallna kuponger *Smk* 2,036: 25

Samtliga till lånet hörande under året inlösta obligationer och kuponger blefvo af oss uppräknade samt i konvolut med vår försegling och påteckning om innehållet till förvar i Drätselkontorets hvalf öfverlemnade. Helsingfors den 26 April 1901.

A. V. Mannelin.

Victor Hellman.

Gerh. Henrikson.

Alb. Hornborg.

G. Kruskopf.

Otto Lucander.

F. V. Salvén.

Alfred Schildt.

Gösta Sundholm.

Utskottsbetänkande angående fördelningen af utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel.

Sedan Stadsfullmäktige åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige inkomma med förslag till användning af den staden tillkommande andelen i utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel för år 1900, har utskottet meddelats att sagda andel till stadskassan inlevererats, af utskänkningsaktiebolaget med 75,126 mark 85 penni och af utminuteringsaktiebolaget med 44,604 mark 33 penni eller tillsammans med 119,731 mark 18 penni. Derjemte har utskottet fått emottaga följande ansökningar om anslag ur medlen, nemligen af:

- 1:o Garantiföreningen för svenska teatern om 5,000 mark för folkrepresentationer till nedsatta pris;
- 2:o Direktionen för finska teatern om 5,000 mark för enahanda ändamål;
- 3:o Garantiföreningen för folkteatern om 8,000 mark;
- 4:o Fröknarna Betty Alander och Hanna Rothman om 10,000 mark såsom bidrag till folkbarnträdgårdens i Sörnäs byggnadsfond och 8,450 mark till underhållet af sagda barnträdgård;
- 5:o Fröken B. Hannén om 7,600 mark för folkbarnträdgården vid Smedsgatan;
- 6:o Fröken Lydia Wendell om 7,400 mark för Tölö folkbarnträdgård;
- 7:o Fröken Elsa Lindeberg om 7,600 mark för folkbarnträdgården i trakten af Lappviksgatan;
- 8:o Bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn om 7,000 mark till inrättningens underhåll och 6,700 mark till betäckande af ett för dess byggnadsföretag upptaget lån;
- 9:o Bestyrelsen för Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening om 5,500 mark för att bereda kostnadsfri sommarvistelse på landet åt folkskolebarn;
- 10:o Föreningen för barnavårdens befrämjande om 8,000 mark;
- 11:o Fruntimmersföreningen om 3,000 mark till dess barnhem;
- 12:o Bestyrelsen för fruntimmersföreningens arbetshem för ålderstigna kvinnor om 3,500 mark;
- 13:o Mariaföreningen om 3,000 mark;
- 14:o Helsingfors tjenarinneförening om 2,500 mark;
- 15:o Föreningen för välgörenhetens ordnande om 2,400 mark;

- 16:o) Föreningen „De blindas vänner“ om 1,500 mark;
- 17:o) Bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande qvinnor om 2,000 mark;
- 18:o) Föreningen „Arbetets vänner“ (moderföreningen) om 4,000 mark för föreningens folkupplysningsarbete och 2,000 mark såsom hyresbidrag;
- 19:o) „Arbetets vänners“ vestra filial om något bidrag till bekostande af filialens verksamhet;
- 20:o) Föreningen „Helsingin Kansanopistoseura“ om 4,000 mark till bekostande af föreningens folkupplysningsarbete och 2,000 mark såsom hyresbidrag;
- 21:o) Komitén för anordnande af hemskolekurser om 4,000 mark;
- 22:o) Qvinnosaksförbundet „Unionen“ om 600 mark till folkliga föredrag och elementarkurser;
- 23:o) Finsk qvinnoförening om 600 mark till elementarkurser för arbeterskor;
- 24:o) Qvinnosaksförbundet „Unionen“ och föreningen „Martha“ gemensamt om 2,500 mark till utbildande af föredragare och lärarinnor för hemskoleundervisning;
- 25:o) Föreningen „Suomen Liikemies-yhdistys“ om 1,000 mark till bekostande af undervisningskurser för handelsbiträden;
- 26:o) Helsingfors döfstumförening om 500 mark;
- 27:o) Nykterhetsföreningen Balder (moderföreningen) om 15,000 mark att användas till afbetalning å föreningens skuld och 3,000 mark till bekostande af föreningens verksamhet i allmänhet;
- 28:o) Nykterhetsföreningen Balder, Hermanstads filial, om 3,000 mark;
- 29:o) Nykterhetsföreningen Kilpi om 3,400 mark;
- 30:o) „Ungdomsnykterhetsföreningen Wäinölä“ om 1,000 mark;
- 31:o) Handarbetssskolan i Helsingfors om 1,000 mark;
- 32:o) Föreningen „Helsingin Nuorisoseura“ om 2,500 mark till anskaffande af ett bibliotek;
- 33:o) Föreningen „Hermannin Nuorisoseura“ om 1,000 mark;
- 34:o) Byggnadsarbetarnes i Helsingfors understöds- och pensionskassa om 1,500 mark; och
- 35:o) Gymnastikföreningen „Ponnistus“ om 400 mark.

Vidare har utskottet meddelats:

att Stadsfullmäktige vid sammanträde den 21 december 1900 af Helsingfors utskänkningsaktiebolags vinstmedel för samma år åt bolaget anslagit 39,000 mark att under år 1901 användas för bolagets planteringar och öfriga inrättningar å Hög-holmen och Fölisön; samt

att Fullmäktige den 12 sistlidne mars beviljat komitén för anordnande af hemskolekurser ett tillskottsanslag för innevarande läseår af 500 mark.

Derjemte har utskottet haft del af de utaf ofvannämnda sällskap, föreningar och enskilda personer afgifna berättelser öfver deras verksamhet under sistförflutet år samt af de yttranden, som af vederbörande nämnder aflemnats rörande de

inrättningars och föreningars verksamhet, hvilka förlidet år tilldelats anslag ur vinstmedlen.

Medan stadens andel i utskänkings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel, efter afdrag af anslaget till förstnämnda bolags planteringar och öfriga inrättningar, de senare åren uppgått till omkring 100,000 mark*), utgör omförmälda andel för sistlidet år, efter enahanda afdrag, icke mer än något öfver 80,000 mark, hvilket belopp, efter hvad utskottet inhemtat, ej heller torde komma att för innevarande år öfverskridas. Vid sådant förhållande finnes icke möjlighet att med samma belopp som föregående år understöda de inrättningar, som tidigare erhållit understöd ur vinstmedlen, än mindre att annorledes än i fall, der särskildt vägande skäl förekomma, bifalla till ansökningar, de der afse förut icke med anslag ihågkomna inrättningar.

Vidkommande de ändamål, till hvilka tillförene beviljats bidrag ur vinstmedlen, vore utväg öppen att antingen helt och hållet afböja de ansökningar, som syntes minst förtjenta af understöd, och bibehålla öfriga anslag oförändrade, eller efter pröfning minska alla eller åtminstone de flesta anslag. Af dessa två alternativ har utskottet gifvit företräde åt det senare, helst utskottet har sig bekant att flera bland ifrågavarande anstalter väsentligen bero af bidraget ur vinstmedlen, hvarför en indragning af hvarje anslag vore för dessa inrättningar liktydigt med att tvinga dem att upphöra med all verksamhet, medan en minskning i bidraget ur vinstmedlen torde kunna af dem med någon ekonomi bäras.

Garantiföreningen för Svenska teatern har under föregående år erhållit 5,000 mark årligen af vinstmedlen mot skyldighet att under spelåret gifva minst fem folkrepresentationer, företrädesvis sön- och helgdagar samt under lämplig årstid, hvarjemte bestämts att priset för biljetterna icke finge öfverstiga 75 penni för plats i andra radens fond- och 50 penni i dess sidolager, 25 penni för tredje raden och 50 procent af de vanliga biljettprisen för öfriga platser i salongen. — Till *Finska teatern* har för samma ändamål och sex representationer anslagits jemväl 5,000 mark på enahanda vilkor beträffande biljettprisen samt representationernas anordning i öfrigt, utom att biljettpriset för plats i galleriet bestämts till högst 25 penni. — Dessa anslag torde för instundande spelår utgå med minskadt belopp af 4,000 mark åt hvardera teatern och på enahanda vilkor som hittills i öfrigt, dock att represen-

*) Sagda andel utgjorde, efter ofvanberörda afdrag:

år 1899	<i>Fmf.</i> 111,200: —
„ 1898	„ 100,118: 30
„ 1897	„ 82,512: 17
„ 1896	„ 72,616: 38
„ 1895	„ 64,558: 62

tationernas antal icke behöfde öfverstiga fyra å den svenska teatern och fem å den finska.

Garantiförening
gen för Folk-
teatern.

Vidare anhåller *Garantiföreningen för Folkteatern*, som för innevarande spelår bekommit 3,500 mark mot skyldighet att under spelåret gifva 20 föreställningar, om förhöjdt anslag för instundande spelår af 6,000 mark för minst 30 föreställningar och 2,000 mark för inrättandet och underhållet af en elevskola. Afven anslaget till nu ifrågavarande teater torde dock denna gång måste nedsättas, förslagsvis till 2,500 mark, att utgå för minst 12 representationer.

Folkbarträd-
gårdarna.

Fröknarna Betty Alander och Hanna Rothman, B. Hannén, Lydia Wendell och Elsa Lindeberg hemställa om att till underhållet af de utaf dem ledda *folkbarträdgårdarna* måtte anslås, för den i Sörnäs 8,450 mark, för den vid Smedsgatan 7,600 mark, för den i Tölö 7,400 mark och för folkbarträdgården i trakten af Lappviksgatan 7,600 mark, motsvarande detta för de två sistnämnda en ökning mot senaste årsanslag af resp. 1,180 och 2,320 mark. Vidare hafva fröknarna Alander och Rothman upprepat sin äfven sistlidet år framställda anhållan om ett bidrag till den byggnadsfond, som de samlat i afsigt att använda den till uppförande af ett eget hus för folkbarträdgården i Sörnäs och hvilken fond numera uppgår till något öfver 20,000 mark, oberäknadt det belopp af 5,000 mark, som år 1900 reserverats att ur vinstmedlen utbetalas så snart den förening, som afsetts att för byggnadsföretaget bildas, med vederbörligt tillstånd kommit till stånd. — Äfven denna gång får utskottet, liksom tidigare städse, lifligt erkänna nyttan af ifrågavarande inrättningar och behovet af desamma, men kan utskottet dock, i anseende till bristen på erforderliga medel, icke föreslå understöd åt dem till högre belopp än 8,000 mark åt barträdgården i Sörnäs, 7,000 mark åt den vid Smedsgatan, 5,500 mark åt den i Tölö och 5,000 mark åt barträdgården i trakten af Lappviksgatan, jemte det ej heller något bidrag till folkbarträdgårdens i Sörnäs byggnadsfond detta år torde kunna ifrågakomma.

Arbetshusen
för fattiga barn.

Bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn, hvilken inrättning redan en längre tid understöds med anslag ur vinstmedlen, de senaste åren till ett belopp af 7,000 mark, har äfven för detta år anhållit om understöd med sagda belopp, jemte det bestyrelsen, som med bidrag ur vinstmedlen uppfört eget hus åt inrättningen å tomt n:o 8 vid tredje linien af Berghäll, hemställt om ett extra anslag af 6,700 mark till gäldande af ett lån, som bestyrelsen nödgats upptaga för att fullborda omförmälda byggnad. — Omordade årsanslag, hvars beviljande äfven Fattigvårdsstyrelsen tillstyrkt, torde bestyrelsen utan afkortning tilldelas, hvaremot bestyrelsens begäran om medel till betalning af omordade lån lärer måsta för denna gång afböjas.

Sommarkolo-
nier för sjuk-
liga folkskole-
barn.

Åt bestyrelsen för *Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening*, som under en följd af år med anslag ur vinstmedlen underhållit sommarkolonier för sjukliga folkskolebarn från Helsingfors och nu anhållit om samma belopp som senaste år eller 5,500 mark, torde för sagda, synnerligen behjertansvärda ändamål

beviljas 4,500 mark, ökad med det belopp, som efter vinstmedlens fördelning kunde tilläfvats af dem ännu odisponerad återstå.

Liksom under föregående år hemställer *Föreningen för barnavårdens befrämjande* äfven detta år om anslag ur vinstmedlen till förmån för föreningens arbete. Föreningen, som senast erhöll 6,600 mark, emotser att, i betraktande af att föreningen under året utvidgat sin verksamhet, särskildt genom att bereda plats för några af sina skyddslingar i det för vården af skrofulösa barn inrättade sanatoriet i Högsand invid Hangö, denna gång komma i åtnjutande af 8,000 mark. Emellertid torde icke mera än högst 7,000 mark kunna för föreningen innevarande år disponeras. — Till *Fruentimmersföreningens barnhem*, för hvilket ändamål ett anslag af 3,000 mark begäres, torde åter anslås 1,500 mark, utgörande detta 500 mark mindre än senaste år.

Jemväl till förmån för det *arbetshem för ålderstigna kvinnor*, hvilket Fruentimmersföreningen tidigare underhållit, men som nu omhändertagits af en särskild bestyrelse, har ansökan om anslag inlemnats. Detta anslag utgick sistlidet år med 3,500 mark, och begäres samma belopp äfven för detta år. Ansökningen har tillstyrkts af Fattigvårdsstyrelsen, hvilken upplyser att anstalten varit väl ledd och arbetet i en riktning, som kan af Fattigvårdsstyrelsen godkännas, och torde 2,000 mark kunna för ändamålet beviljas.

Till det herberge för arbetssökande kvinnor, som *Mariaföreningen* under en följd af år underhållit, och för bekostande af föreningens verksamhet i öfrigt begäres liksom senaste år 3,000 mark. — *Helsingfors Tjenarinneförening*, som under år 1900 härstädes inrättat ett tjenarinnehem med samma syfte som oförmälda herberge, emotser åter här för erhålla 2,500 mark. — Ehuru utskottet villigt erkänner behovet af flera dylika herbergen, anser sig utskottet likväl icke kunna föreslå minskning af anslaget till Mariaföreningen, hvars verksamhet redan under flera år bepröfvats, men till att understöda begge dessa föreningar finnes icke medel nog. Jemte det Mariaföreningens anhållan af utskottet förordas, nödgas utskottet förty afstyrka bifall till Tjenarinneföreningens begäran.

Föreningen för välgörenhetens ordnande, hvilken stält sig såsom mål att såvidt möjligt undvika utdelande af understöd i penningar, men i stället söka hjälpa de behöfvande genom att bereda dem tillfälle att erhålla arbete, har hemställt om ett anslag af 2,400 mark. Ehuru tidigare icke understödd ur vinstmedlen, är föreningen ej ny, utan har redan flera år utöfvat sin nyttiga verksamhet och på ett utmärkt sätt understödt fattigvården. Utskottet anser därför att föreningen borde, ehuru såsom sagdt tidigare icke ihågkommen med anslag ur vinstmedlen, likväl bispringas med understöd till något mindre belopp, i hvilket afseende utskottet skulle föreslå 1,000 mark.

Förlidet år erhöll föreningen „*De blindas vänner*“ 2,000 mark ur vinstmedlen för inrättande af en arbetsanstalt för blindas män. Efter hvad föreningen upplyser, bekostades därmed främst inredningen och utrustningen af en sådan anstalt uti en

Föreningen för befrämjande af barnavård.

Fruentimmersföreningens barnhem.

Hem för ålderstigna kvinnor.

Mariaföreningen.

Helsingfors Tjenarinneförening.

Föreningen för välgörenhetens ordnande.

De blindas vänner.

af föreningens bestyrelse upphyrd lokal å Berghäll. Denna anstalt öppnades den 1 november, och hafva till en början sex blinda anlitat anstalten samt i densamma erhållit öfning i handverk och tillfälle till arbetsförtjenst. Emellertid hade det visat sig att kostnaderna för anstalten stälde sig högre än man kunnat beräkna, eller till omkring 280 å 290 mark i månaden. Visserligen ålåge de blinda att i ersättning för kosten betala 15 mark månatligen, men denna ersättning kunde icke alltid med säkerhet påräknas. Som anstaltens inkomster utgjordes väsentligen blott af ett statsbidrag på 2,000 mark, uppstode alltså en brist af omkring 1,500 mark om året. Och då anstalten hufvudsakligen vore afsedd för blinda, som tillhörde Helsingfors kommun, har bestyrelsen anhållit att nämnda brist måtte ur vinstmedlen betäckas och i sådant afseende emotsett ett anslag af 1,500 mark, på det att ekonomiska svårigheter ej måtte hämma upprätthållandet och utvecklingen af anstalten.

Efter utskottets tanke kunde ett belopp af 1,000 mark föreningen beviljas, hvaremot föreningens anhållan om anslag till högre belopp torde måsta afböjas.

Sommarkolo-
nier för arbe-
tande qvinnor.

Bestyrelsen för *sommarkolonierna för arbetande qvinnor*, hvilka kolonier numera bestått redan i tolf år, har anhållit om understöd af samma storlek som senaste år eller 2,000 mark, och torde ett belopp af 1,500 mark kunna för ändamålet anslås.

„Arbetets vän-
ner“ och „Hel-
singin kansan-
opistoseura“.

Bland föreningar, som ansökt om bidrag till arbetareundervisningens befrämjande, böra i främsta rummet nämnas „*Arbetets vänner*“ och dess vestra filial samt „*Helsingin kansanopistoseura*“, hvilka senaste år erhållit, Arbetets vänner jemte dess filialer 4,000 mark till bekostande af svenskspråkiga föredrag samt folkhögskole- och andra undervisningskurser för arbetare äfvensom Helsingin kansanopistoseura jemväl 4,000 mark för fortsatt upprätthållande af finskspråkig arbetareundervisning såväl i staden som i Sörnäs, för hvilket sistnämnda syfte 1,000 mark borde användas. Dessa föreningar anhålla nu att för samma ändamål måtte dem hvardera beviljas 4,000 mark äfvensom 2,000 mark i hyresbidrag, hvarjemte Arbetets vänner vestra filial hemställer om något understöd utan uppgifvet belopp.

Af de redogörelser, som berörda föreningar inlemnad om sin verksamhet, framgår att Arbetets vänner moderförening under år 1900 och innevarande år intill utgången af mars föranstaltat inalles 25 folkliga föredrag, åhörda af i medeltal 146 personer, samt anordnat öfningstimmar och undervisningskurser i bokföring, räkning, skrifning, välläsning och tyska språket. Föreningens vestra filial har verkat genom populära föredrag och samqväm. Helsingin kansanopistoseuras folkhögskoleföreläsningar hafva bivistsats, höstterminen af 585 och vårterminen af 452 ständiga åhörare. Derjemte har sällskapet anordnat populära föredrag äfvensom elementarkurser i skrifning och räkning för arbetare. — Åt föreningarna „Arbetets vänner“ och „Helsingin kansanopistoseura“ torde hvardera anslås i ett för allt 4,000 mark, deri inberäknadt ej mindre de ansökta hyresbidragen än det anslag, som bör tillkomma Arbetets vänner vestra filial i mån af dess andel i föreningens arbete.

Komitén för hemskolekurserna, som tidigare ur vinstmedlen erhållit, för år 1900 1,750 mark samt för innevarande vårtermin inalles 1,300 mark, har, jemte upplysning att dessa kurser för närvarande besökas af omkring 600 elever, anhållit att för kursernas upprätthållande jemväl under instundande hösttermin och vårterminen 1902 tilldelas ett anslag af 2,000 mark inalles. Såsom bidrag till kostnaden under instundande höst torde 1,000 mark kunna komitén beviljas.

Hemskolekurser.

Qvinnosaksförbundet „*Unionen*“ och *Finsk qvinnoförening*, hvilka hvardera anhållit om ett understöd af 600 mark till bekostande af folkliga föredrag och elementarkurser för arbeterskor, torde för dessa ändamål erhålla samma belopp som senaste år eller den förra föreningen 500 mark och Finsk qvinnoförening 600 mk. — Derjemte hafva „*Unionen*“ och *föreningen Martha* i en gemensamt inlemnad ansökan upplyst att de tillsammans nedsatt en komité med uppgift att föranstalta kurser, genom hvilka lärarinnor och andra erforderligen förberedda personer skola öfvas att genom föredrag meddela populär undervisning, i synnerhet åt fullvuxna qvinnor bland allmoge- och arbetareklassen. Den erfarenhet, de båda föreningarna under sitt folkbildningsarbete vunnit, gäfvade nemligen vid handen att det muntliga fria föredraget vore den verksammaste undervisningsformen inom de kretsar, här afsåges, men att det vore ganska svårt att finna personer med nödig vana och skicklighet i föredragets konst. Då kurserna komme att hållas här i Helsingfors och frukterna af desamma jemväl delvis komma denna kommun till godo, hafva föreningarna emotsett att af kommunen erhålla ett anslag af 2,500 mark. Ehuru varmt intresserad för företaget, ser utskottet dock icke möjlighet att därför detta år uppoffra mer än 1,000 mark.

Unionen och Finsk qvinnoförening.

Unionen och föreningen Martha.

Åt *Helsingfors döfstumförening* torde nu liksom förut anslås ett understöd af 500 mark, hvaremot föreningen „*Suomen liikemies-yhdistys*“ anhållan om ett anslag af 1,000 mark såsom bidrag till bekostande af de undervisningskurser för handelsbiträden, dem föreningen ärnar föranstalta, lärar i brist af disponibla medel måsta afböjas.

Helsingfors döfstumförening. Suomen liikemiesyhdistys.

Nykterhetsföreningarna *Balder* och dess filial i *Hermanstad*, *Kilpi* och *Wäinölä* hafva samtliga äfven detta år inlemnad ansökningar om anslag till befrämjande af föreningarnas nykterhetsarbete, i hvilket afseende de anhållit, Balder och dess omordade filial hvardera om 3,000 mark, Kilpi om 3,400 mark och Wäinölä om 1,000 mark. Derutöfver har förstnämnda förening hemställt om 15,000 mark att användas såsom afbetalning på den skuld, som hvilar å föreningens fastighet, gården n:o 21 vid Georgsgatan. — Jemte det sistnämnda anhållan, som framstälts äfven senaste år, men då redan afböjts, äfven denna gång lärar måsta afvisas, torde föreningarna kunna beviljas, åt Balder och dess filial, hvilka utöfva sin verksamhet bland den svenska talande delen af kommunens befolkning, tillsammans 2,000 mark samt åt Kilpi och Wäinölä, hvilka hvardera äro finskspråkiga, tillhopa jemväl 2,000 mark, fördelade dessa medel nästbemälda föreningar emellan i förhållande till deras storlek sålunda att Kilpi af anslaget skulle erhålla 1,500 och Wäinölä 500 mark.

Nykterhetsföreningarna Balder, Kilpi och Wäinölä.

Handarbets- Slutligen hafva följande föreningar anhållit om nedannämnda anslag, nem- skolan, „Hel- ligen *Handarbetsskolan i Helsingfors* om 1,000 mark såsom bidrag till skolans un- singin Nuoriso- derhåll, föreningen „*Helsingin Nuorisoseura*“ om 2,500 mark till anskaffande af ett seura“, „Her- bibliotek åt föreningen, föreningen „*Hermannin Nuorisoseura*“ om 1,000 mark till mannin Nuori- soseura“, bekostande af föreningens utgifter för, utom annat, musikinstrument, *Byggnadsar- Byggnadsarbe- betarenes i Helsingfors understöds- och pensionskassa* om 1,500 mark såsom bidrag tarenes i Hel- till kassans fonder och gymnastikföreningen „*Ponnistus*“ om minst 400 mark till singfors under- understöd åt föreningen. Af dessa sökande hafva Handarbetsskolan och föreningen stöds och pen- Ponnistus tidigare ihåggkommits med anslag, senaste år med resp. 1,000 och 400 sionskassa och mark. Men torde emellertid denna gång samtliga dessa ansökningar, i brist på till „Ponnistus“. gångliga medel, måsta lemnas obeaktade.

Hvad af vinstmedlen skulle odisponeradt återstå i händelse utskottets samtliga förestående förslag godkändes, nemligen 131 mark 18 penni, borde, efter utskottets åsigt, användas att öka anslaget till beredande af tillfälle till vistelse på landet åt sjukliga folkskolebarn.

På grund af hvad utskottet anfört får utskottet vördsamt föreslå

att Stadsfullmäktige ville afböja de ansökningar, som inlemnats af Helsingfors tjenarinneförening, Suomen liikemies-yhdistys, Handarbetsskolan i Helsingfors, Helsingin nuorisoseura, Hermannin nuorisoseura, Byggnadsarbetarenes i Helsingfors pensions- och understöds-kassa samt gymnastikföreningen Ponnistus;

att Fullmäktige ville af vinstmedlen anslå:

4,000: — a) till svenska teaterns garantiförening, för anordnande under instundande spelår af 4 folkrepresentationer, 4,000 mark, med vilkor likväl att representationerna gifvas företrädesvis å sön- och helgdagar och under lämplig årtid samt att biljettprisen icke öfverstiga 75 penni för plats i andra radens fond- och 50 penni i dess sidolager, 25 penni på tredje raden och 50 procent af de vanliga biljettprisen för öfriga platser i salongen;

4,000: — b) åt direktionen för finska teatern för samma ändamål och 5 representationer 4,000 mark, på enahanda vilkor beträffande representationernas anordning och biljettprisen i öfrigt utom att biljettpriset för plats å galleriet bestämmes till högst 25 penni;

2,500: — c) åt garantiföreningen för folkteatern 2,500 mark för minst 12 representationer;

10,500: —

	Transport	10,500: —
d) åt fröknarna <i>Betty Alander</i> och <i>Hanna Rothman</i> 8,000 mark till underhåll af deras folkbarnträdgård i Sörnäs under läsåret 1901—1902;		8,000: —
e) åt fröken <i>B. Hannén</i> 7,000 mark till uppehållande af folkbarnträdgården vid <i>Smedsgatan</i> under samma tid;		7,000: —
f) åt fröken <i>Lydia Wendell</i> 5,500 mark till hennes folkbarnträdgård i <i>Tölö</i> , jemväl för instundande verksamhetsår;		5,500: —
g) åt fröken <i>Elsa Lindeberg</i> 5,000 mark till underhåll af hennes folkbarnträdgård i trakten af <i>Lappviksgatan</i> , likaledes under läsåret 1901—1902;		5,000: —
h) till bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn 7,000 mark för underhållet af dessa inrättningar under år 1901;		7,000: —
i) åt <i>Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening</i> 4,500 mark till feriekolonier för folkskolebarn;		4,500: —
j) åt <i>Föreningen för befrämjande af barnavård</i> 7,000 mark;		7,000: —
k) åt <i>Fruentimmersföreningen</i> 1,500 mark till underhållet af dess barnhem;		1,500: —
l) åt bestyrelsen för arbetshemmet för ålderstigna kvinnor 2,000 mark;		2,000: —
m) åt <i>Mariaföreningen</i> 3,000 mark;		3,000: —
n) åt <i>Föreningen för välgörenhetens ordnande</i> 1,000 mark;		1,000: —
o) åt <i>Föreningen „De blindas vänner“</i> 1,000 mark;		1,000: —
p) åt bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande kvinnor 1,500 mark;		1,500: —
q) åt föreningen „ <i>Arbetets vänner</i> “ jemte filialer härstädes 4,000 mark till bekostande af svenskspråkiga föredrag samt folkhögskole- och andra kurser för arbetare och såsom hyresbidrag;		4,000: —
	Transport	<u>68,500: —</u>

68,500: —

4,000: —

r) åt „Helsingin kansanopistoseura“ 4,000 mark för fortsatt upprätthållande af dess finskspråkiga arbetareundervisning härstädes och såsom hyresbidrag;

1,000: —

s) åt komitén för hemskolekurserna 1,000 mark för upprätthållande af dessa kurser under instundande höst;

500: —

t) åt qvinnosaksförbundet Unionen 500 mark till bekostande af de utaf förbundet anordnade folkliga föredrag på de båda inhemska språken;

600: —

u) åt Finsk qvinnoförening 600 mark till elementarkurser på svenska och finska språken för arbeterskor;

1,000: —

v) åt föreningarne Unionen och Martha gemensamt 1,000 mark till bekostande af kurser för utbildande af föredragare och lärarinnor för hemskoleundervisning;

500: —

x) åt Helsingfors döfstumsförening 500 mark till bekostande af dess undervisningskurser för döfstumma;

2,000: —

y) åt föreningen Balder och dess filialer 2,000 mark såsom bidrag till bekostande af deras nykterhetsarbete;

1,500: —

z) åt nykterhetsföreningen Kälpi 1,500 mark;

500: —

å) åt nykterhetsföreningen Wäinölä 500 mark; och

131: 18

80,231: 18

åt Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening ytterligare återstående 131 mark 18 penni till feriekolonierna för folkskolebarn.

Derjemte får utskottet föreslå:

Förut disponerade:

39,500: —

119,731: 18

att de föreningar, sällskap och enskilda personer, som tilldelas bidrag ur vinstmedlen, skulle anmodas att efter årets utgång afgifva kortfattade berättelser öfver sin verksamhet, särskildt med hänsyn till de beviljade anslagens användning, och af dem

direktionerna för svenska och finska teatrarna samt folkteatern till Drätselkammaren;

föreståndarinnorna för barnträdgårdarna till Uppfostringsnämnden;

bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn, föreningen för barnavård, Mariaföreningen, Fruntimmersföreningen, bestyrelsen för fruntimmersföreningens arbetshem för kvinnor, Föreningen för välgörenhetens ordnande och „De blindas vänner“ till Fattigvårdsstyrelsen;

Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening samt Helsingfors döfstumförening till Folkskoledirektionen; äfvensom

bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande kvinnor, Arbetets vänner jemte filialer, Helsingin kansanopistoseura, komitén för hemscolekurserna, kvinnoaksförbundet Unionen och föreningen Martha, Finsk kvinnoförening, samt nykterhetsföreningarna Balder, Kilpi och Wäinölä till Arbetarenämnden;

hvilka nämnder, som det åläge att följa med verksamheten i vederbörande föreningar och inrättningar, borde derpå jemte eget utlåtande till Fullmäktige insända förenämnda berättelser.

Helsingfors, i maj 1901.

T. J. Boisman.

**Rudolf Erenius.
Alexis Gripenberg.**

**E. Erkko.
Oskar Heikel.**

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

---

*Tillägg till utskottsbetänkandet angående fördelningen af
utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel.*

Genom remiss af den 13 innevarande maj har utskottet fått emottaga ytterligare följande ansökningar om bidrag ur utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel, nemligen af:

1:o) Helsingfors Arbetareförening om a) 2,500 mark för anordnande af lärokurser och föredrag för arbetare; b) 1,000 mark till föreningens sångkör; och c) 1,500 mark för dess arbetareteater;

2:o) Svenska Arbetareföreningen om 500 mark till bekostande af folkliga föredrag och elementarkurser för arbetare; samt

3:o) Direktionen för Aktiebolaget Folkhemmet om 1,000 mark för att kunna upplåta bolagets hus i Hermanstad för folkbildningsarbetets befrämjande.

Alla dessa ansökningar, hvilka inlemnats efter det utskottet avslutat sitt arbete samt utskottets betänkande affattats och justerats, nödgas utskottet, af brist på tillgängliga medel och då sökandene utomdess tidigare dels alldeles icke, dels ej de senare åren ihågkommits med anslag ur vinstmedlen,

afstyrka.

Helsingfors, den 20 maj 1901.

T. J. Boisman.

Rudolf Erenius.

E. Erkkö.

Alexis Gripenberg.

Oskar Heikel.

Utskottsbetänkande i fråga om stadens uppfostringsanstalter för vanartade barn.

Från Uppfostringsnämnden har till Stadsfullmäktige ankommit följande skrifvelse:

UPPFOSTRINGSNÄMNDEN

i

Helsingfors,

den 8 Okt. 1900.

N:o 10.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Resultatet utaf arbetet i en uppfostringsanstalt är mer än vid vanliga skolor beroende af lärarens personliga duglighet och intresse. För att kunna fästa och bibehålla dugande lärarekrafter vid de af Uppfostringsnämnden i Helsingfors på stadens bekostnad anlagda uppfostringsanstalterna är det nödvändigt icke allenast att föreståndarens eller lärarens löner äro jämförelsevis goda, utan äfven att de beträffande öfriga tjänsten åtföljande förmåner icke äro sämre ställda än deras kolleger vid folkskolan. Hvad föreståndarens löner vid nämnda anstalter beträffar äro de visserligen något högre än den lön folkskollärare på landet i allmänhet komma i åtnjutande af, men denna förmån förringas i väsentlig grad därigenom, att föreståndarena ej hafva någon rätt till pension på sin ålderdom, ej äga räkna sig till godo den tid, de varit i stadens tjänst anställda, om de önska söka folkskolläraretjänst å landet, och ej äro delägare i Folkskollärarnes i Finland enke- och pupillkassa. Då befattningarna voro lediganslagna, utgjordes äfven hufvudinnehållet af de förfrågningar hugade aspiranter stälde till Nämnden, huruvida någonting fans bestämdt i afseende å ofvan antydda förmåner. Att så ej var fallet torde äfven hafva vållat, att befattningarna ansöktes af relativt få fullt kompetente personer. Då emellertid Uppfostringsnämndens tvenne anstalter, den ena i Sibbo och den andra i Nummis, hvad undervisningen beträffar, i alt väsentligt äro att likställas med vanliga folkskolor och då genom Nådiga Kungörelsen af den 19 augusti 1899 vid Käyrä uppfostringsanstalt, hvilken icke håller är en statsanstalt, för den intellektuella undervisningen anställd lärare och lärarinna tillförsäkrats enahanda förmån i afseende å tjänsteårsberäkning och pension, hvartill lärare och lärarinna vid högre folkskola på landet äro berättigade, är det anled-

ning att hoppas, att de af Uppfostringsnämnden anlagda anstalternas föreståndare kunde af staten beviljas samma förmån. För staden blefve i sådant fall skyldigheten att med 5% af fulla pensionsbeloppet eller med 50 mk årligen för hvardera föreståndaren bidra till pensioneringen.

Uppfostringsnämnden får därför vördsammast föreslå,

det Herrar Stadsfullmäktige ville till K. Senaten ingå med anhållan om att vid stadens uppfostringsanstalter i Sibbo och Nummis anställde föreståndare, som genomgått fullständig kurs vid folkskollärareseminarium eller eljes behörigen styrkt sig vara fullt förtrogna med undervisningsämnena och lärosättet vid seminarierna, måtte tillförsäkras enahanda förmån i afseende å tjänsteårsberäkning och pension äfvensom delaktighet i Folkskollärares i Finland enke- och pupillkassa, hvartill lärare vid högre folkskola på landet är berättigad.

På Uppfostringsnämndens vägnar:

V. T. Rosenqvist.

Henrik Ståhl.

I anledning af förestående skrifvelse hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 11 december 1900 åt ett af Fullmäktige tillsatt särskildt utskott uppdragit att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet; och jemte det undertecknade blifvit till ledamöter i sagda utskott invalda, har utskottet uppmanats att taga i öfvervägande jemväl, huruvida den af Fattigvårdsstyrelsen inrättade asylen för vanartade barn i Lojo kunde ställas under samma öfverförvaltning som de under Uppfostringsnämndens inseende stående uppfostringsanstalterna och läraren vid densamma beredas enahanda pensionsförmåner som för föreståndarene för nyssnämnda anstalter af Uppfostringsnämnden föreslagits.

Vid behandlingen af förevarande ärende har utskottet främst trott sig böra anteckna, att uppfostringsanstalterna för vanartade barn i Sibbo och Nummis inrättats på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 29 december 1899, då åt Uppfostringsnämnden beviljades ett anslag af 17,000 mark för, bland annat, anläggning och underhåll af två uppfostringsanstalter för vanvårdade och försummade barn. Vid hvardera af dessa anstalter finnes anställd en lärare, som åtnjuter en aflöning af 1,600 mark årligen med löneförhöjning till belopp af 200 mark

efter fem års och lika mycket efter tio års tjenst äfvensom fri bostad, ved och lyse (Tr. handl. n:o 53 för 1899). Uppfostringsanstalten i Lojo inrättades åter på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 5 juni 1888 och afser uppfostran af barn, som fallit fattigvården till last och visat sådan vanart att deras uppfostran kräfer särskild omsorg och eftersyn. Den vid sistnämnda inrättning anstälde läraren erhåller numera en aflöning af 1,400 mark jemte fri bostad och ved, dock utan förhöjning efter viss tjenstetid.

Omordade tre anstalter äro icke internat, utan äro barnen inlogerade uti allmogehem i trakten kring skolan. Läraren i skolan är tillika dess föreståndare, och åligger honom att utse lämpliga hem för eleverna samt öfvervaka deras uppfostran och vård i hemmen. I *ett* afseende äro berörda anstalter något olika organiserade. Medan nemligen i skolorna uti Sibbo och Nummis undervisningen omfattar högre folkskolas kurs och meddelas från och med september intill juni under 28 veckotimmar, har asylen i Lojo ordnats med tanke på att hos eleverna väcka intresse för landtmannagöromål och göra dem kunniga deri på det att de måtte förmås att efter avslutad skolgång kvarblifva på landet, och hafva af sådan anledning eleverna tillhållits att deltaga i alla uti fosterhemmen förekommande göromål äfvensom undervisningen i skolan inskränkts till 24 timmar i veckan under tiden från oktober till maj. Undervisningsämnen hafva i sistnämnda asyl varit religion, innanläsning, räkning, geografi, naturkunskap, skönskrifning, sång och handarbete.

Hvad nu beträffar Uppfostringsnämndens uti dess ofvan intagna skrifvelse framställda önskningsmål, att lärarene vid omordade anstalter måtte beredas möjlighet till pension äfvensom till delaktighet uti folkskolelärarenes enke- och pupillkassa, så är, efter utskottets åsigt, denna begäran icke ogörlig eller ens svår att uppfylla. Enligt förordningen af den 24 maj 1898 är ordinarie lärare och lärarinna vid folkskola i stad, i händelse han eller hon oförvitligen tjenstgjort i 30 års tid med en undervisningsskyldighet af minst 24 timmar i veckan samt vid afskedstagandet innehar en aflöning, lärare af minst 1,200 mark och lärarinna af 900 mark, berättigad till pension för sin återstående lifstid, i hvilket afseende lärare eger uppbära 1,000 mark och lärarinna 750 mark årligen. Delaktigheten i folkskollärarenes enke- och pupillkassa tillkommer åter, jemlikt 1 § i kassans reglemente af den 11 mars 1880, hvarje manlig ordinarie lärare, äfvensom biträdande lärare, hvars kontanta aflöning uppgår till minst 600 mark, vid fasta såväl högre som lägre folkskolor i städerna och på landet, hvilka stå under Öfverstyrelsens för skolväsendet inseende samt underhållas af kommunerna.

Ifrågavarande anstalter utgöra nu visserligen, såsom af det ofvanstående torde framgå, icke någon del af stadens folkskoleväsende, liksom de ej heller underlyda Öfverstyrelsen för skolväsendet eller ega något i den beträffande folkskolorna stadgade ordning vederbörligen fastställt reglemente. Men till sin egentliga karaktär äro uppfostringsanstalterna i Sibbo och Nummis samt asylen i Lojo

otvifvelaktigt folkskolor, fastän med ett vidsträcktare program än vanliga sådana, jemte det de, ehuru förlagda på landet, äro att likställas med folkskola i stad, då ju den undervisning och uppfostran, som genom dem meddelas, är afsedd utslutande för barn, hemmahörande i Helsingfors kommun. — För att de nu äfven i författningsenligt afseende, och främst med hänsigt till lärarenes pensionering samt delaktighet i folkskolelärarenes enke- och pupillkassa, måtte blifva med stadens folkskolor jemnbördiga, erfordras endast särskilda, icke vidare genomgripande förändringar i deras organisation.

Sålunda är beträffande folkskola i stad stadgadt att den årliga undervisningstiden skall utgöra minst 32 veckor; att hvarje stad skall utgöra ett inspektionsområde eller afskiljas i flera sådana äfvensom, efter omständigheterna, indelas i flera eller färre skoldistrikt, hvarefter det tillhör kommunen att för hvarje inspektionsområde utse en inspektor samt för hvart och ett skoldistrikt en skoldirektion, bestående af sex personer, valda för tre år i sender, af hvilka två årligen afgå; samt att hvarje kommun skall träffa lämplig och ändamålsenlig öfverenskommelse angående lärares och lärarinnors anställande och löneförmåner, elevs intagning och skolgång samt folkskolornas organisation i öfrigt; och skall, hvad sålunda bestämmes, jemte en på ofvansagda grunder uppgjord läro- och arbetsplan sammanfattas till fullständigt reglemente och underställas Skolöfverstyrelsen, på hvilken det ankommer att detsamma stadfästa eller, om det påkallar ändring, vidtaga den åtgärd, hvartill saken kan föranleda.

Till efterkommande af berörda föreskrifter har utskottet utarbetat och närsluter här förslag till reglemente för ifrågavarande anstalter, afsedt att fylla hvad sålunda föreskrifvits och föreläggas Öfverstyrelsen för skolväsendet till fastställelse.

I berörda förslag är främst den förändring afsedd i organisationen af ifrågavarande anstalter att undervisningen jemväl i Lojo asyl komme att utsträckas till samma tid som i de två andra uppfostringsanstalterna och i folkskolorna, eller till tiden från och med september intill juni. Undervisningen i anstalterna skulle underläggas stadens folkskoleinspektion. Såsom skoldirektion komme enligt utskottets förslag Uppfostringsnämnden att fungera, hvarvid dess verksamhet blefve utsträckt äfven till Lojo asyl. Då Uppfostringsnämnden emellertid, enligt den för Nämnden den 17 januari 1899 af Stadsfullmäktige fastställda instruktion, består af fem ledamöter, nemligen en jurist, en prest eller pedagog, en läkare och en qvinna, valde af Stadsfullmäktige, samt verkställande direktören i Fattigvårdsstyrelsen eller en ledamot i sagda styrelse, utsedd af Fattigvårdsstyrelsen, äfvensom af tre utaf Stadsfullmäktige valde suppleanter, måste dess sammansättning, för att bestämningarna beträffande direktion för folkskola i stad blefve åttlydda, ändras derhän att Nämnden framdeles komme att utgöras af sex personer, inberäknadt repräsentanten för Fattigvårdsstyrelsen, den der äfvenledes komme att utses utaf Stadsfullmäktige, dock på Fattigvårdsstyrelsens förslag. Det an-

tyddes redan att förslaget, som är affattadt såsom tillägg till folkskolereglementet för Helsingfors stad af den 4 oktober 1892, borde inlemnas till Öfverstyrelsen för skolväsendet i afseende å fastställelse.

I händelse organisationen af ifrågavarande uppfostringsanstalter blefve på anfördt sätt ändrad, komme deraf ytterligare den förmånen att följa, att utgiften för anstalterna, med undantag sjelffallet af kostnaden för elevernas utackordering, finge tagas i beräkning då härnäst ansökan göres om förhöjdt statsbidrag för stadens folkskolor.

Utskottet har ofvan uttalat att, efter utskottets åsigt, asylen i Lojo borde komma under samma öfverförvaltning som anstalterna i Sibbo och Nummis. I verkligheten består ock den enda skillnaden emellan alumnerna i Lojo asyl och de barn, som intagits i anstalterna uti Sibbo och Nummis, deri att de förra fallit fattigvården till last och stå under dess målsmanskap, medan de senare af sina anhöriga mer eller mindre frivilligt öfverlemnats att uppfostras genom kommunens försorg. I moraliskt afseende torde knapt någon olikhet mellan de olika kategorierna af elever finnas. Genom att barn, som omhändertagits af fattigvården, af styrelsen för densamma insättes i en under Uppfostringsnämndens inseende stående uppfostringsanstalt, går Fattigvårdsstyrelsens målsmansrätt öfver barnet icke förlorad. — För öfrigt är det uppenbart att då vården om de barn, som hemfallit åt fattigvården, är en kommunen legaliter åliggande skyldighet, medan staden genom att omhändertaga öfriga, uti ifrågavarande inrättningar insatta barn endast fullgör en af kommunen frivilligt åtagen humanitär pligt, plats i dessa anstalter företrädesvis bör beredas åt fattigvårdens pupiller.

I sammanhang med ifrågavarande omorganisation lärer äfven föreståndarens för asylen i Lojo löneförmåner böra höjas till samma belopp som aflöningen för lärarene vid anstalterna i Sibbo och Nummis. Härtill är så mycket helle anledning som honom framdeles komme att åligga enahanda undervisningsskyldighet som de sistnämnde. För öfrigt har den nuvarande föreståndaren för Lojo asyl genom det utmärkta sätt, hvarpå han skött sagda befattning, gjort sig fullt förtjent af sådan löneförbättring.

Utskottet får altså värdsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att asylen i Lojo för framtiden skall i likhet med stadens öfriga uppfostringsanstalter ställas under Uppfostringsnämndens förvaltning;

att föreståndarens derstädes löneförmåner skola höjas till samma belopp som för lärarene vid asylerna i Sibbo och Nummis är fastställt;

att plats uti ifrågavarande anstalter företrädesvis bör beredas åt fattigvårdens pupiller; samt

att för sin del godkänna närslutna förslag, innefattande tillägg till folkskolereglementet för Helsingfors stad af den 4 oktober 1892, samt derå utverka Öfverstyrelsens för skolväsendet fastställelse.

Helsingfors, i maj 1901.

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

E. Lagerblad.

J. A. Nordman.

V. T. Rosenqvist.

Tillägg till Folkskolereglementet för Helsingfors stad af den 4 oktober 1892 angående stadens uppfostringsanstalter för försummade och vanvårdade barn.

§ 1.

I de af staden för uppfostran af försummade och vanvårdade barn inrättade och utom staden förlagda uppfostringsanstalter skall undervisningen bedrifvas hufvudsakligen på enahanda sätt och med lika många lärotimmar, som uti stadens folkskolor.

Sägda undervisning underlyder stadens folkskoleinspektion.

§ 2.

Folkskoledirektion för ledningen af dessa skolors angelägenheter utgöres af Uppfostringsnämnden, hvilken i sådant afseende sammansättes af sex utaf Stadsfullmäktige för tre år valda ledamöter, af hvilka två årligen afgå, men kunna återväljas. Bland dessa ledamöter ingår en repräsentant för fattigvården, jemväl utsedd af Stadsfullmäktige på Fattigvårdsstyrelsens förslag.

§ 3.

Ordinarie lärare och lärarinnor antagas af Uppfostringsnämnden och förses med stadfästelsebref af densamma samt åtnjuta en årlig aflöning, lärarene af 1,600 mark och lärarinnorna af 1,400 mark, hvardera med löneförhöjning af 200 mark

---

om året efter fem och tio års oförvitlig tjänst, hvarjemte dem beredes fri bostad med vedbrand och lyse.

Undervisning i slöjd meddelas på sätt Uppfostringsnämnden lämpligast finner.

§ 4.

Angående elevernas intagning i anstalterna och utskrifning derifrån äfvensom angående den disciplin, de derstädes böra underkastas, skall särskildt stadgas uti dessa anstalters reglementen.

§ 5.

För skolundervisningen i dessa inrättningar gäller för öfrigt i tillämpliga delar, hvad i stadens folkskolereglemente härom föreskrifves.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

---

*Utskottsbetänkande N:o 3 i fråga om gatuunderhållets
öfvertagande af staden.*

Efter det utskottet till Stadsfullmäktige afgifvit sitt betänkande N:o 2 i detta ämne (Tr. handl. N:o 17 för 1901), har utskottet fått af Stadsfullmäktige mottaga följande protokollsutdrag:

*Utdrag ur Helsingfors Stadsfullmäktiges protokoll för den
30 April 1901.*

§ 29.

Föredrogs bordlagda utskottsbetänkandet N:o 2 i fråga om gatuunderhållets öfvertagande af staden (Tr. N:o 17 för 1901).

På förslag af Herr Nybergh beslöto Stadsfullmäktige återremittera ärendet till utskottet i syfte

att 3 mom. skulle ändras i sådan riktning att i händelse fråga är om gata, der körbanans beläggning med nubbsten pröfvas förestå inom viss tid, exempelvis tio eller femton år efter det öfverenskommelsen afslutats, afgiften skall beräknas såsom vore gatan belagd med omförmälda dyrare material; börande utskottet afgifva förslag om berörda tid; samt

att motsvarande ändring vidtages i 5:te momentet.

In fidem:

Elis Furuhjelm.

Utskottet har häraf funnit att Fullmäktige numera frångått den uppfattning i saken som föranledt den nästföregående återremissen till utskottet och som afsåg att så strängt vidhålla den allmänna regeln, att vid stadens öfvertagande af gatuunderhållet för en viss tomt den staden härför tillkommande ersättningen skulle fastställas efter sådan beräkning som om gatan för all framtid förblefve belagd med enahanda gatläggningssämne som vid tidpunkten för öfverenskommelsens afslutande, — att från denna regel skulle medgifvas endast det enda undantag att redan före

afslutandet af öfverenskommelsen mellan tomtogaren och staden behörigt beslut fattats om gatans eller trottoarens beläggande med dyrbarare material, i hvilket fall kostnaden för det dyrare materialets anskaffande eller en efter sistnämnda material afpassad underhållsavgift skulle åhvålfvas tomtogaren.

Afvikande härifrån hafva Stadsfullmäktige anslutit sig till den jämväl af utskottet hyllade åsigten, att kostnaden för öfvergången till ett dyrbarare beklädnadsmaterial rättvisligen bör af tomtogaren bäras äfven i det fall, att fråga är om gata eller trottoar, hvars omläggning med dyrare material pröfvas förestå inom viss tid efter det aftal träffats om öfverlemnandet åt staden af ifrågavarande gatuandels underhåll; och hafva Fullmäktige åt utskottet öfverlemnadt att i detta afseende föreslå lämplig tidsbestämning.

Utskottet, som vid frågans bedömande ej kunnat lemna ur sigte, att bestämmandet af en alltför kort period skulle på staden öfvervältra den ojemförligt största delen af de kostnader, som äro förenade med öfvergången till ett bättre gatu-beläggingsmaterial, men att å andra sidan fixerandet af en alltför lång tid skulle motverka ernåendet af de fördelar, som afsetts med gatuunderhållsskyldighetens öfvertagande af staden, har enat sig om att föreslå en tidsbestämning af tio år, helst det också erbjuder vissa svårigheter att med någon sannolikhet beräkna, hvilka gator inom en längre period komma i det läge, att deras omläggning med dyrbarare material kan pröfvas varda nödvändig.

Utskottet får därför vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige, till komplettering af sitt den 12 sistlidne mars fattade beslut om godkännande af momm. 1, 2 och 4 samt sista klämman å sid. 11 af utskottets första betänkande (Tr. handl. N:o 10 för 1901), ville såsom 3:dje och 5:te mom. i sitt beslut upptaga:

3:o att underhållskostnaden för gata bestämmes såsom om gatan för all framtid komme att vara belagd med enahanda gatläggningsämne som vid tidpunkten för afgiftens fastställande, dock att, der öfvergång till dyrare material pröfvas böra ega rum inom tio år efter nästnämnda tidpunkt, afgiften beräknas med omförmälda dyrare material till grund, jemte det en motsvarande tillskottsavgift i ett för allt för det dyrare materialet affordras tomtogaren;

5:o att underhållsavgiften för trottoar beräknas såsom vore trottoaren försedd med huggen kantsten samt belagd med antingen huggen secunda nubbssten eller asfalt, och att, i händelse trottoaren vid uppgörandet af aftalet om underhållets öfverlemnande åt staden ej är af nyssnämnd beskaffenhet men dess omläggning härtill pröfvas förestå inom tio år derefter, motsvarande tillskottsbetalning i ett för allt hos tomtogaren uppdebiteras.

Slutligen torde Stadsfullmäktige, i öfverensstämmelse med hvad Fullmäktige den 12 mars delgifvit utskottet, besluta

att de fastställda normerna för gatuunderhållsavgiftens utgörande skola lända till efterrättelse intill den 1 januari 1916, före hvilken tidpunkt dessa normer böra underkastas nödig, af vunnen erfarenhet och ändrade tidsförhållanden påkallad revision, hvilken revision dock icke får rubba derförinnan mellan staden och tomtigarne i ämnet afslutade aftal.

Utskottsledamoten, hr H. Norrmén, har i följd af bortflyttning från orten varit hindrad att deltaga i behandlingen af förevarande ärende.

Helsingfors i maj 1901.

Leon. v. Pfaler.

August Ramsay.

E. J. Mellberg.

Anton Lundqvist.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

Handlingar rörande föreslagen utvidgning af Wilhelmsgatan.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 30 Maj 1901.

N:o 164.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan Stadsfullmäktige med föranledande af Referendariesekreteraren F. Stjernvalls vid Fullmäktiges sammanträde den 7 Juni 1898 väckta förslag om, att Wilhelmsgatan måtte utvidgas och om möjligt förlängas till Unionsgatan för att kunna motsvara den ständigt ökade rörelsen från Berghäll och första stadsdelen till bangården, remitterat ärendet till Drätselkammarens utlåtande, infordrade Kammarern Byggnadskontorets yttrande och förslag i saken.

I skrifvelse af den 2 nästvikne April, åtföljd af särskilda ritningar och tvenne kostnadsförslag, hvilket allt här bilägges, anmäler nu Byggnadskontoret, att då kostnaderna för den ifrågakomna gaturegleringen, inclusive ersättning för nödig mark, beräknats uppgå till den icke obetydliga summan af 294,400 mark och då dessutom Wilhelmsgatan, hvars södra sida mellan Michaels- och Berggatorna är bebyggd med dyrbara stenhus, icke kan i sådan grad omprofileras, att stigningsförhållandena från Jernvägstorget österut komme att motsvara fordringarna på en god trafikled, kontoret ansett att någon annan utväg än den förenämnda borde påfinnas för tillgodoseende af ifrågavarande behof. Och har kontoret, utgående från denna synpunkt, uppgjort ett projekt, betecknadt alt. II, enligt hvilket en ny 15 meter bred gata, begynnande vid korsningen mellan Unions- och Elisabetsgatorna, skulle i lätt böjning dragas genom sydligaste delen af Kajsaniemi park och ansluta sig till tvenne, Finska teatern å hvardera sidorna begränsande gator af 11 meters bredd enhvar; samt är kostnaden för denna gatu- anläggning med makadamiserad körbana och asfalttrottoirer, inberäknad inlösen af mark från Finska teaterhusbolagets tomt, beräknad till blott 158,600 mark. Byggnadskontoret hemställer derföre ock hos Drätselkammaren om vidtagande af särskilda åtgärder för möjliggörande af en ny dylik kommunikationsled mellan Unionsgatan och Jernvägstorget.

Ehuru Drättselkammaren vid ärendets behandling under sammanträdet den 4 April ingalunda för sin del kunde finna det lämpligt, att en dylik väg droges genom Kajsaniemi park, ansåg sig Kammaren emellertid böra i frågan inhemta Trädgårdsnämndens yttrande, innan från Kammarens sida definitivt beslut fattades om den framställning, Kammaren i saken hade att hos Stadsfullmäktige göra. Och hvad skyddande af Kajsaniemi park emot ett sådant våldförande af densamma vidkommer, som ineligger uti Byggnadskontorets förslag enligt alt. II, kan Kammaren i allo förena sig om det Trädgårdsnämndens yttrande, Kammaren nu i nämndens skrifvelse af den 24 innevarande månad fått mottaga och hvaraf en afskrift här närslutes.

Men hvad ärendet äfven i öfrigt beträffar, kan Kammaren icke se saken fullkomligt från samma synpunkt, som den ärade motionären och delvis Byggnadskontoret. Obetingadt måste visserligen medgifvas, att kommunikationsleden emellan Unionsgatan och Jernvägstorget längs Trädgårds-, Fabians- och Wilhelmsgatorna är en bland de sämsta i staden, såväl i afseende å gatornas bredd som med hänsigt till derå förekommande stigningsförhållanden. Likväl vågar Drättselkammaren vara af den åsigt att denna led dock för all framtid, äfven i sitt nuvarande skick — och hvad stigningsförhållandena vidkommer kan den dessutom något upphjelpas — hvilken utvidgning staden än må erhålla, skall kunna behjelpigen betjena behovet. Denna kommunikationsled leder visserligen från 10:de, 11:te och 12:te stadsdelarne till Jernvägstorget och stadens tillsviare enda bangård, men utom att rörelsen å sagda torg öfverhufvudtaget ej är af någon större betydelse, skall densamma för speciellt nämnda stadsdelar allt mer och mer förlora i värde, då rörelsen å dessa stadsdelars egna torg med stadsdelarnas vidare bebyggande kommer att utveckla sig och ändamålsenligt anordnas. Och äfven för all gods rörelse, som söker jernväg, hafva åberopade stadsdelar redan nu lämpligare bangårdar i Sörnäs och Fredriksberg än å centralbangården i staden, att icke tala om de särskilda lastningsplatser, hvilka alldeles i hjärtat af meranämnda stadsdelar i sammanhang med jernvägsspåret längs Sörnäs strandväg till Hagnäs torg som bäst anläggas. För all lokal persontrafik finnas äfven af- och påstigningsplattform å Djurgården och fullständig station i Fredriksberg, och kan det icke lida något tvifvel, att icke i en snar framtid lämpliga anordningar för passagerares upptagande och afstigande också å genomgående tåg skall med stadens allt vidare utsträckning vidtagas af jernvägsförvaltningen också annorstädes än vid den enda centralstationen. På alla dessa skäl kan Drättselkammaren icke finna det oundvikliga behovet af en så genomgående och kostsam gatureglering, som ligger uti den framställda motionen, utan vågar vördsamt föreslå att all vidare åtgärd i anledning af densamma finge förfalla.

På Drättselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Afskrift.

HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND

Den 24 Maj 1901.

N:o 19.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Uti remissresolution af den 4 innevaranden April har Drätselkammaren anmodat Trädgårdsnämnden att till Drätselkammaren inkomma med yttrande öfver en af Referendariesekreteraren F. Stjernvall hos Stadsfullmäktige väckt fråga om vidtagande af åtgärder till underlättande af samfärdseln emellan jernvägsstationen härstädes samt förstäderna Berghäll och Sörnäs äfvensom Byggnadskontorets i anledning deraf uppgjorda tvänne projekt jemte kostnadsförslag, det ena om reglering af Wilhelmsgatan och det andra angående byggande af en väg genom södra delen af Kajsaniemi park från Unionsgatan till gatan vester om Finska teatern.

I anledning häraf får Trädgårdsnämnden äran afgifva följande:

De båda alternativen af Byggnadskontorets kostnadsförslag ge vid handen att en ifrågasatt förbättring af trafikleden mellan Jernvägstorget och Långa bron kunde för mindre kostnad åstadkommas medelst en genom Kajsaniemi park dragen gata än medelst reglering af Wilhelmsgatan. Trädgårdsnämnden kan emellertid ej annat än på det bestämdaste afstyrka parkens uppoffrande för trafikbehof. Och att Byggnadskontorets förslag alt. II innebure ett verkligen kännbart offer i detta afseende, ligger för öppen dag. Den flik af parken, som blefve öfrig i sydost och söder om gatan, vore för sitt ändamål så godt som värdelös, inkilad som den blefve emellan tre dammande gator. Och äfven norr om trafikleden blefve en icke obetydlig del af parken, utöfver gatans faktiska bredd, undandragen det egentliga parkområdet, då det ju är uppenbart att området närmast intill en starkt trafikerad gata icke erbjuder rekreationssökande någon lockelse såsom uppehållsort. Den pittoreska och af ålder så omtyckta och „befolkade“ backslutningen norr om magnetiska observatorium blefve till stor del bortsprängd. Kalkbackarna, som under vintern skänka tusentals ungdomar uppfriskande nöje, blefve totalt afskaffade, den ena bortsprängd, den andra omöjliggjord såsom mynnande ut rakt i gatan. Svandammen blefve till betydlig del utfylld.

Behovvet af att trafikleden mellan Långa bron och Jernvägstorget regleras kan Trädgårdsnämnden naturligtvis icke förneka, ehuru någon utväg att ens närmelsevis beräkna i hvad mån samfärdseln på detta håll under den närmaste framtiden skall göra en sådan utvidgning behöflig icke stått Nämnden till

buds. Att den trafikstegring stadens tillväxt naturligtvis skall medföra i icke betydlig mån torde komma att fördela sig äfven på den vestra leden, synes Nämnden dock sannolikt. Emellertid och under förutsättning att åtgärder omedelbart måste vidtagas för att åt staden reservera möjlighet till den ifrågasatta trafikförbättringen, får Nämnden vördsamt föreslå att Byggnadskontorets förslag alt. I lägges till grund för sådana åtgärder, men att deremot förslaget alt. II, på ofvan angifna skäl, förkastas. Helsingfors stad eger alltför få platser, lämpade för rekreation och landtlig trefnad, för att godvilligt uppoffra någon af dem, och en så betydlig reduktion af Kajsaniemi parks område som den föreslagna kunde ju omöjligen ersättas på annat håll inom stadens centrala delar. Trädgårdsnämnden tror sig därför kunna undgå beskyllningen att alltför ensidigt tillgodose de intressen Nämnden närmast har sig ombetrodda, då Nämnden ville anropa herrar Stadsfullmäktige om skydd för Kajsaniemi och föreslår att Byggnadskontorets förslag alt. II måtte afböjas.

Remisshandlingarna återgå härjemte.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

R. F. v. Willebrand.

Axel Tollander
t.f.

Kostnadsförslag

Alt. I.

för reglering af Wilhelmsgatan.

590 m ³ grundräfning för stödjemur å 2: —	1,180: —	
550 „ grundmur å 8: —	4,400: —	
590 „ stödjemur å 8: —	4,720: —	
4,400 „ fyllning att anskaffa å 2: —	8,800: —	
3,400 m ² gata att omplanera å 3: —	10,200: —	
425 l. m. kantsten å 7: —	2,975: —	
1,700 m ² asfalttrottoir å 5: —	8,500: —	
2,000 „ gata att omlägga med fältsten å 1: —	2,000: —	
1,900 „ „ „ nylägga „ „ å 2: 20	4,100: —	
200 l. m. barrier å 6: —	1,200: —	
4 st. byggnader att delvis undanskaffa	5,000: —	53,155: —
C:a 10 % tillskott för arbetsledn. m. m.		5,345: —
		<hr/> 58,500: —
910 m ² tomt att inlösa å 90: —	81,900: —	
2,200 „ „ „ „ „ 70: —	154,000: —	235,900: —
		<hr/> <i>Summa Smf.</i> 294,400: — <hr/>

Helsingfors stads Byggnadskontor i April 1901.

G. Idström.

Alt. II.

Kostnadsförslag

för en projekterad väg genom södra delen af Kajsaniemi park från
Unionsgatan till gatan vester om Finska teatern.

4,760 m ³ berg att spränga incl. transport af sprängsten å 6: —	28,560: —	
4,560 " fyllning, erhålles ur skärningen å 0:50	2,880: —	
1,300 " grundgräfnig för stödjemurarne å 2: —	2,600: —	
1,200 " grundmur, excl. material, som erhålles ur skär- ningen, å 5: —	6,000: —	
1,000 " stödjemur å 10: —	10,000: —	
990 " grus å 4: —	3,960: —	
360 l. m. barrier å 12: —	4,320: —	
360 " " liststen på stödjemurar å 10: —	3,600: —	
830 " " kantsten å 7: —	5,810: —	
2,490 m ² asfalttrottoir å 5: —	12,450: —	
3,900 " körbana att makadamisera å 2: —	7,800: —	
1,400 m ³ berg att spränga i och för sänkning af kullen omedelbart norr om den nya vägen, å 6: —	8,400: —	
förändringsarbeten inom planteringen	3,000: —	98,780: —
c:a 10 % tillskott för arbetsledn. m. m.		9,820: —
		<hr/> 108,600: —
för inlösen af mark för gata vesterom Finska teatern		50,000: —
		<hr/> Summa <i>Fmy</i> 158,600: — <hr/>

Helsingfors stads Byggnadskontor i April 1901.

G. Idström.

*Handlingar rörande motionen om tillsättande af en
stadsplanskommission.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 22 Augusti 1901.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 207.

Uti en den 8 sistlidne December daterad motion hafva herrar Gustaf Nyström och Alexis Gripenberg föreslagit att Stadsfullmäktige ville fatta följande beslut:

att för behandling af frågor rörande stadens utvidgning nedsätta en särskild kommission;

att denna kommission skall bestå af 5, högst 7 personer, valda för en tid af tre år i sender, och berättigas anställa sekreterare samt tekniskt biträde;

att kommissionen främst skall åligga utarbета en allmän plan till stadens utvidgning, men tillika och oberoende af sagda allmänna plan framlägga förslag till beredande och anvisande af nödiga platser för bostads- och fabriksqvarter i den mån behovet af sådana gjort sig gällande eller framdeles uppstår;

att kommissionen inom ett halft år efter det densamma inrättats, skall till Stadsfullmäktige insända förslag till instruktion för densamma; samt

att kommissionen skall åligga att hvarje år inom Januari månads utgång till Stadsfullmäktige aflemna en kortfattad redogörelse öfver fortgången af dess arbeten under det förflutna året.

Och hafva Stadsfullmäktige vid den 11 i nämnda månad hållet sammanträde beslutit remittera detta ärende till Drätselkammaren för erhållande af utlåtande deri; till fullgörande hvaraf Drätselkammaren har äran anförä nedanstående.

Motionens här anförda slutyrkanden föregås af en vidlyftig motivering. Granskning af skälen för förslaget, blir väl då Kammarrens förnämsta åliggande. För möjlighet häraf samt för undvikande af onödig upprepning, ser sig Kammarren därför föranlåten äfven till ett resiterande af dessa motiv och till gruppering af desamma. De kunna i sådant syfte sammanfattas på följande sätt.

a) Bristerna uti det härtills praktiserade tillvägagåendet vid stadsplanens utvidgning vore följande:

att en allmän plan eller något program för Helsingfors stads utvidgning i stort taget och för en längre tid framåt icke kommit till uppgörande;

att tillkomsten af nya stadsdelar skett blott ryckvis och planerna härför utarbetats först sedan behovet af nya byggnadstomter redan varit oafvisligt;

att till följd häraf markerna ofta blifvit bebyggda, innan stadsplan för desamma funnits till, hvilket bland annat medfört ett ogynnsamt inflytande på planens slutliga gestaltning;

att vid uppkommet behof af plats för industriella och andra nyttiga anläggningar samt bostadstomter af speciellare slag, anvisning å sådana icke kunnat lemnas, emedan stadsmarkerna varit på för lång tid framåt utarrenderade;

att dessa för stadens utveckling ogynnsamma förhållanden framkallat stegring af hyresprisen i de äldre stadsdelarna; samt

att häraf med nödtvång framkallats ett privat initiativ till anläggande af hela bostadskomplexer på områden, som dels äro långt aflägsna från stadens centrum dels helt och hållet falla utom dess egor.

b) Orsakerna till att dessa bristfälligheter uppstått låge däri:

att den utomordentliga mångfald af dagligen växande arbete, som är Drätselkammaren åhvälfd, gör det för detta verk hart när omöjligt att i önskvärdt omfång egna uppmärksamhet åt ifrågavarande för staden viktiga göromål;

att ett mindre lämpligt sätt blifvit följdt för hithörande frågors pröfning och förberedning hos Stadsfullmäktige genom särskildt tillsatta utskott, som sakna kontinuité och kännedom om hvarandras normgifvande grundsatser; samt

att Byggnadskontorets af andra maktpåliggande arbeten upptagna tid och krafter icke tillåtit det att å dess arbetsprogram upptaga frågan om en mera storslagen utvidgning af stadsplanen.

c) Fördelarne af ett generelt utkast till stadsplans utvidgning skulle åter bestå uti:

öfverskådlighet af de blifvande stadsdelarne såsom ett organiskt helt samt härigenom vunnen insikt uti lämpliga anordningar beträffande hufvudkommunikationsleder;

möjlighet att i god tid kunna bestämma det ändamål, de olika stadsdelarne skola hafva att betjena, samt den ordning, i hvilken de skola till bebyggande beredas;

tillfälle att vid hvarje tidpunkt anvisa erforderliga platser för de olika slag af nybyggnader, som för handelns, industrins, stadens eget och enskildes behof kunna erfordras;

större lätthet att efter hygienins och estetikens fordringar kunna för olika delar af stadsområdet uppgöra med hänsyn till deras ändamål afpassade byggnadsordningar; samt

inbesparing för staden af alltför kostsamma planeringsarbeten å härför opassliga områden.

Och föregås denna motivering af en inledning, hvori motionärerna framhålla den uppmärksamhet och omvårdnad i högsta grad, som af stadsförvaltningen påkallas för stadsplanens utvidgning och reglering samt byggnadsordningarnas tidsenliga anpassning efter förhållandenas kraf.

Också för Drätselkammaren torde det lämpa sig att begynna sitt utlåtande vid denna inledande sats. Den är emellertid så allmängiltig att den faller utom all diskussion. Men en annan sak är naturligtvis, i hvad mån dess innebörd kan hafva sammanhang med hittills följd ordning för stadsplanens utsträckning. Drätselkammaren vågar dock hoppas att af nedanstående full klarhet i hithörande afseende skall framgå.

Om bestående missförhållanden rörande disponibla byggnadstomter af olika slag verkligen förefunnits eller förefinnas, skulle sådant icke kunnat blifva främmande för Drätselkammaren, då ju försäljning af stadens till buds stående byggnadsplatser ankommer uteslutande å Kammaren, och äfven förvaltningen af stadens samtliga marker i främsta hand är ett Kammarens åliggande. Att ej oväsentliga trångmål tidtals förekommit vid tillfredsställandet af tomtbehovet för särskilda ändamål hvarken vill eller kan Kammaren förneka. Villigt skall Kammaren ock erkänna det fullt berättigade uti en del af de synpunkter, hvilka motionärerne framhålla uti sina här under grupp a) hänfödda motiv. Särskildt eger påståendet, att stadens marker ofta blifvit utarrenderade på alltför lång tid sitt fulla berättigande. Och äfven några andra i denna grupp ingående uttalanden äro också riktiga i och för sig, såsom att någon allmän plan eller något program för Helsingfors stads utvidgning i stort icke föreligger samt att förslag till nya stadsdelar utarbetats endast efter hand. Men att häri vore att söka någon väsentligare orsak till öfverklagad tomtbrist beror på fullkomligt oriktig uppfattning af det sakliga förhållandet. Oriktigt är också påståendet att dessa planer skulle hafva utarbetats först, sedan behovet af nya byggnadstomter redan varit oafvisligt. Ingenting är lättare att påvisa, än att dessa planer städse blifvit tidigare utarbetade och i regeln t. o. m. långt innan markerna, hvilka de omfattat, varit för försäljning eller ny utarrendering disponibla samt förrän någon större efterfrågan på tomter å desamma gjort sig gällande. Delvis hafva dessa marker till och med under årtal legat onödigt planerade med gator och försedda med vatten- och aflopsledningar. Såsom obestriddliga och i all synnerhet karaktéristiska bevis härpå kunna anföras de äfven af motionärerne, ehuru uti motsatt riktning, åberopade 6:te och 7:de stadsdelarne samt Skatudden.

Redan före stadsfullmäktiginstitutionens införande hade af dåvarande stadsingeniören Reuter såväl för nämnda stadsdelar, till den anpart de icke redan ingingo i fastställd stadsplan, som för Skatudden uppgjorts resp. stadsplaner och för dem utverkats nådig fastställelse. Att dessa planer voro afpassade efter tidens fordringar och behof af blott vanliga bostadstomter, sqvärer, promenadkajer, fiskar- och båthamnar, vissa statsverket förbehållna platser m. m. förändrar natur-

ligtvis intet i det faktiska förhållandet. Vid nya tidsfordringar, då sjöfarten och industrin på orten var i uppåtgående, omarbetades sedan hvardera dessa stadsplaner. Planen för 6:te och 7:de stadsdelarne ändrades af stadsingeniören Ehrström, som med hänsyn till den då i utsikt ställda hamnbanan härvid föreslog området närmast hafsstranden till indelning i en stadsdel för fabriksanläggningar. Och sedan äfven å denna stadsplansändring nådig fastställelse sökts och vunnits, vidtogs omedelbart med ganska storartade gatuplaneringar äfvensom tomtförsäljning. Emellertid emanerade af Stadsfullmäktige några år derefter förbud för vidare tomters försäljning söder om Fabriksgatan. Nya idéströmningar hade gjort sig gällande och skulle markerna nu åter apteras för det af ingenjör Reuter ursprungligen afsedda ändamålet d. v. s. för i hufvudsak bostadstomter. Det är den först härefter uppgjorda stadsplanen, som erhöil fastställelse år 1900, och hafva af den omfattade, vid redan tidigare planerade gator belägna tomter sedan dess kunnat i mån af efterfrågan försäljas. Att bemärka är dock att t. o. m. utaf de af försäljningsförbudet oberörda tomter uti dessa stadsdelar ett stort antal ännu i denna dag äro obebyggda. Att döma häraf synes stadens utvecklingstendens icke vara så öfverhöfvan stor, åtminstone ej åt detta håll af staden.

Samma slutsats kan också dragas af stadsplanens för 8:de stadsdelen eller Skatudden vexlande öden. Med afseende äfven å hamnbanans tillkomst samt ett växande behof af kajer vid djupt vatten och varumagasinstomter omarbetades af Kammarrens nuvarande sekreterare på särskildt uppdrag år 1882 den Reuterska stadsplanen för Skatudden. Några gatuplaneringsarbeten efter denna omarbetade plan kommo dock icke till stånd, emedan de ej visade sig af efterfrågan på tomter påkallade. Den sålunda tillkomna stadsplanen justerades i vissa delar vid tiden för kajernas beläggande med arbete och fastställdes till efterrättelse den 27 Mars 1895. De emellertid efter år 1877 afstannade gatuplaneringsarbetena äfvensom tomtförsäljningen vidtogo härefter åter. Och har en större benägenhet för tomtköp å Skatudden först innevarande år visat sig.

Men äfven för 9:de och 10:de stadsdelarne, omfattande de fordna villorna Holmnäs eller Sundsberg, lilla och stora Broholmen, Brogård, Hagnäs, Necken, Pankakan och Fågelvik, har stadsplan blifvit uppgjord och fastställd, innan arrendetiden för de derstädes uppförda stora fabriksanläggningarna och villorna utlupit. Dessa arrenden vore nämligen ännu i den dag som är fortlöpande — det sista för villan Fågelvik skulle utgå först år 1903 — hade de icke för möjliggörande af gatuplanering och nya tomters försäljning kunnat genom aftal på grund af billig försäljning af de bebyggda fabriksstomterna brytas.

Icke ens beträffande de senast till fastställelse insända stadsplanerna för 11:te och 12:te stadsdelarna, innefattande villorna Bärghäll, Josafatsdal, Echo, Surutoin, Ås, Janssonska odlingarna, Hörneberg och Sörnäs udde, kan motionärernes antydning om stadsförvaltningens försumlighet, såvidt det rör stadsplans anläggning, ega berättigande. Arrendet för Berghäll, den ursprungliga stommen

för dessa nya stadsdelar, utgick med år 1886 och redan följande år utgäfvos här tomter enligt en för området af de tre förstnämnda villorna uppgjord stadsindelning. Först år 1897 löpte arrendet för Josafatsdal till ända; för villan Echo utgår det 1906 och för Surutoin 1909 och 1923. Men när sedan en lång följd af år tillbaka några tomter i Berghäll ej utarrenderats för bebyggande annat än vid planerad, med vatten- och afloppsledningar försedd gata, har efterfrågan på tomter derstädes skoftals varit ganska svår att tillfredsställa. Detta har alltså icke berott på att ej planindelning för kvarter och tomter skulle förelegat, utan derpå att tillräckliga medel för gatuplaneringar icke funnits att tillgå. Att stadsdelen Berghäll fått till sådant omfång som skett bebyggas, utan att fastställelse å stadsplan därför utverkats, hvilket skenbart kunde gifva stöd för motionärernas påstående om bristande förutseende rörande stadsplanens utvidgning, torde bero på en inrotad men ohållbar föreställning. Man har å ena sidan trott sig i arrendeväsendet finna ett lämpligt medel till stadens snabbare bebyggande, isynnerhet med bostäder för dess mindre bemedlade innevånare, men å den andra ansett tomters utarrendering å fastställd stadsplan icke kunna ega rum, emedan hvar och en vore berättigad att der ansöka om tomts försäljning, hvarför de borde för sådant ändamål stå disponibla. Uti senast till bebyggande upplåtna förstaden Hörneberg, der icke heller tiden för alla arrendelotter ännu utlupit, har iakttagits samma ordning som å området Bärghäll.

Slutligen är att hoppas, att äfven stadsplanen för 13:de stadsdelen eller den s. k. Tölöstadsdel skall i så god tid kunna genomgå nya stadsplaners skärskild, att den senast då vunnit nådig fastställelse, när ett så stort antal villor å Tölöområdet blifvit disponibla att gatuplaneringar der med någon fördel kunna påbörjas och stadens i detta afseende begränsade resurser sådant medgifva. Följande villor å detta område äro redan fria, nämligen: Arkadia, Fjälldal och större delen af Sandnäs samt blifva det: Berga år 1904 och återstående delar af Sandnäs 1911 och 1933.

I detta sammanhang må ännu nämnas, att det icke torde kunna påvisas, att någon industriidkare här i Helsingfors nödgats afstå från allvarligen planlagdt industriellt företag i brist på byggnadstomt för ett sådant. Tomtplats har i dylika fall på sätt eller annat städse kunnat beredas, ehuru stundom först efter särskilda öfverenskommelser mellan staden och äldre arrendatorer af marken. För närvarande äro trångmålen öfverståndna och torde för en lång tid framåt tillgången på dylika tomter å Sörnäs udde förblifva riklig.

Af ofvanstående relation torde nu särskilda slutsatser kunna dragas. En hämmad utveckling af staden — ifall en sådan förelegat eller föreligger — är icke beroende på bristande eller för sentida tillkomna stadsplaner; den beror helt enkelt på bristande marker och otillräckliga planeringsmedel. Oaktadt staden är egare till vidsträckta jordområden, har den sedan långt förgångna tider tyvärr afhändt sig den fria dispositionsrätten till desamma. Tror man nu på en snart

sagdt hejdlös utveckling af staden, synes det som om äldre generationer icke skulle trott på någon utveckling alls deraf. Huru alla sträfvanden hos stadsförvaltningen i äldre tider utgick på bebyggande, uppodlande och förskönande af den dåvarande stadens omgifningar är slående remarkabelt. Härför utarrenderades stadens marker för villaanläggningar på längsta i lag tillåtna tid eller 50 år. Staden förband sig t. o. m. i vissa fall till å dessa villor uppförda byggnaders inlösen vid arrendetidens utgång. Uti detta gamla arrendeväsende, hvilket äfven i motionen angifvits såsom för stadens utveckling ofördelaktigt, är enligt Drätselkammarens åsigt att sökas roten och upphofvet till de af motionärerne framhållna ogynsamma förhållandena. Trygt kan därför påstås, att stadsförvaltningen allt sedan stadsfullmäktiginstitutionens införande arbetat till sin handlingsfrihet stramt bunden, såvidt det angår stadsplanens utvidgning. Sålunda bör beaktas att arrendetiderna för villorna Röddäld, Arkadia och Holmnäs eller Sundsberg, hvilka ligga dels inom dels omedelbart invid den äldre stadsplanen, utgingo först med år 1900. Och det torde ej kunna betvivlas att t. ex. stadsplansindelningen af Berghäll — denna för sådan indelning kanske mest olämpliga mark — var för stadsförvaltningen ett absolut nödtvång. Sedan nämligen det lilla området Ås, efter att hafva blifvit disponibelt år 1881, mycket hastigt utarrenderats till bostadstomter efter därför uppgjord tomtindelning, var Berghäll den enda lilla fläck stadsmark, som med utgången af år 1886 blef fri arrendeoket och tillät afhjälpande af en trängande tomtbrist i stadens närmaste omnejd. Men det har ingalunda varit Drätselkammaren och Stadsfullmäktige, som till följd af ouppmärksamhet och bristande omvårdnad om stadens utveckling genom arrendeförlängningar eller nya arrenden bragt staden i dylik bedröflig belägenhet.

Enär emellertid vissa idékombinationer i motionärernas motiv kunde gifva anledning till en dylik tanke, torde ej heller i detta afseende en närmare utläggning här kunna uteslutas. Beträffande då till först förlängningen af gamla arrenderättigheter, så har af Drätselkammaren framställningar om sådana gjorts hos Stadsfullmäktige och af Fullmäktige bifallits endast i de fall, att arrendatorernas kontrakt uttryckligen berättigat dem till erhållande af förlängning å arrendet. Genom särskilda öfverenskommelser med arrendatorerne på basen af dem erbjuden viss annan förmån, t. ex. rätt till tomtlösen i sinom tid efter värdering utan auktion af den mark, hvarå deras hufvudbyggnader finnas uppförda, har Drätselkammaren dock i icke så få fall lyckats undandraga stadsmark denna ödesdigra arrendeförlängning. Nya långa arrendeafstal för 30 års tid dels med dels utan rätt till förlängning på ytterligare 20 år hafva visserligen också under senaste decennier afslutats. Men är det att märka, att en väsentlig skilnad emellertid gör sig gällande emellan det nutida arrendesystemet och det äldre. Arrendetiden af 30 år utan 20 års förlängning gäller den redan planlagda och planerade stadsdelen Berghäll, samt ingår dessutom uti arrendekontrakten för tomter här en uttrycklig bestämmelse derom, att arrendatorerne, sedan fastställelse å stadsplanen

vunnits, äro såväl berättigade som skyldige att inlösa sina respektiva tomter, för händelse stadsförvaltningen sådant påfordrar. På 30 års arrende *med* rätt till 20 års förlängning i vissa fall äro utgifna bostadstomterna å fordra villan Ås samt villalotterna invid Humleberken och å Mejlans hemman. Såsom redan nämnts föreligger för området Ås en quasi stadsindelning, hvarefter bebyggandet försiggått och ingår, såsom ursprungligen afsedt varit, denna tomtindelning uti det stora, nyss fastställda stadsplansförslaget för 11:te och 12:te stadsdelarne. Beträffande åter strandvillorna å Humleberg och å Mejlans kunde man väl vid första påseendet misstänka ett infall i den gamla slentrianen. Vid närmare granskning finner man dock en dylik misstanke obefogad; det måste hafva varit en verklig ledande idé, som legat till grund för anordningen. Att så är fallet framgår äfven deraf, att åtskilliga t. o. m. efter en tomtplan utgifna bostadsvillor å Humleberg mera inåt land äro utarrenderade endast för en tid af 12 å 15 år, samt att stommen af Mejlans hemman lemnats odisponerad och för de odlade egorna deraf, som till utgången af 1923 utarrenderats åt Finska Trädgårdsföreningen, gjorts sådant uttryckligt förbehåll att staden vid behof när som helst kan återbekomma markerna. Idén är visserligen densamma som de äldre generationernas, en försköning af stadens omnejder, eller i detta fall af vägen till Mejlans. Men afvikelsen derifrån synes vara den, att ehuru man tänkt sig möjligheten af stadens utsträckning äfven utöfver Mejlans egor, man dock vid hafsstranden för denna stadsdel velat för all framtid få till stånd den prydnad, som kan ligga uti parkanläggning med villor uti denna särdeles natursköna trakt, på samma sätt som i Djurgården invid Tölö viks strand. För alla andra jordarrendeafstal, som på senare tider ingåtts, har fixerats så korta arrendetider, att de i ingen händelse kunna blifva till hinder för stadens utveckling. Ofta har i kontrakten vissa månaders uppsägningstid stipulerats, eller ock andra sådana vilkor i dem inryckts, att staden vid behof utan några uppoffringar kan komma i återbesittning af större eller mindre delar af de utarrenderade områdena. Finnes något undantag härifrån, gäller det någon industriel anläggning, som man föreställt sig skola blifva för all framtid å sin plats bestående.

Men af relationen här ofvan angående stadsplanernas för 6:te—13:de stadsdelarna tillkomst kunna ännu andra slutsatser dragas. Förutom stadens hämmade utveckling i främsta rummet till följd af det äldre arrendesystemet, kommer i andra rummet bristande resurser för en nog rask gatuplanering uti särskilda delar af staden. Man ansåg sig icke hafva dylika medel för planering i tomtkomplexer å villan Ås, utan tillät der bebyggande af tomter vid oplanerad gata. Äfven å förstaden Berghäll utgåfvos i början tomter till bebyggande utan att gatorna reglerats och försetts med vatten- och afloppsledningar. Snart nog förmärktes emellertid det högst olämpliga häri och omöjligheten af stadsdelens fortsatta bebyggande i sådant fall. Men såsom också redan anförts, hafva gatureglingsarbetena i Berghäll knappast kunnat hålla jemna steg med efterfrågan på

tomter. För möjlighet till större urval af tomter uti 6:te, 7:de och 8:de stadsdelarna samt lifligare byggnadsverksamhet uti desamma och dymedelst ett sjunkande af de i stadens centralare delar nu så högt uppdrifna hyresprisen vore anslag till fortsatta gatuplaneringar äfven derstädes högst önskvärda. Icke så sällan infinna sig å Drätselkammaren spekulanter till å stadsplan visserligen upptagna, men såsom liggande vid oplanerad gata oförsäljbara tomter. I planen för 7:de stadsdelen ingår ju också en tomtkomplex af de nu främst på dagordningen komna och så eftersökta små villatomterna för familjebostäder. Denna komplex, ifall den vore för bebyggande anordnad, kunde antagligen praktiskt ådagalägga idéns fulla innebörd.

Och ännu en tredje lärdom torde kunna af ofta återopade relation inhemtas. Uti en sig så raskt utvecklande, så af idéer, sträfvanden och behof mättad tid som vår, blifva stadsplansutkast så i smått som stort en högst vansklig sak. Att gå framtiden i förväg är alltid vågadt, men säkert djärfvare nu än förr. Det som i dag är lämpligt och passligt är ej mera tidsenligt i morgon. Huru teoretiskt begrundadt ett framtidsprogram än må vara, i vår praktiska period blir det snart föråldradt och otillämpligt. Faktum är att tre skilda fastställelser inom relativt kort tid förekommit af stadsplanerna för 6:te, 7:de och 8:de stadsdelarne, och dock omfatta dessa endast högst inskränkta områden. Hade ej bebyggandet af Ås och Berghäll omedelbart vidtagit, hade antagligen alls ingen del af stadsplanerna för dessa förstäder verkligen blifvit realiserad. En stad utvecklar sig successivt och bär i hvarje sitt utvecklingsstadium tydliga spår af tidsandan. Hvert en byggnadskomplex eller ett enskildt hus för säregna ändamål och behof blir förlagdt beror ej på långt förut gifven anvisning. De söka så att säga sjelfva sin plats i sinom tid. Hvem skulle ens för tio år tillbaka velat anvisa plats för det tillernade nationalmuseum på Fjälldal. Hvem skulle då spekulerat på anläggande i Mejlans skog af en sådan villastad, som nu är dagens lösen. Och hvem skulle vid tiden för tillkomsten af de äldre, stora fabriksanläggningarna i 10:de stadsdelen anvisat tomtplats för dem å t. ex. Sörnäs udde eller Jansonska odlingarna. Långt före behovet utarbetade stadsplaner eller stadsplansdelar hafva föga värde och blifva säkert en tidsenlig utveckling mera till hinder än gagn — ett alldeles öfverflödigt band å handlingsfriheten. I hithörande afseende differera väsentligen motionärernas och Drätselkammarens åsikter, men i ett annat spörsmål kan Drätselkammaren vara fullt ense med motionärerne. Och det är — också det betingadt af tidsriktningens raska framåtskridande — att alla nödiga *förberedelser* för komponerande af indelningsplaner till särskilda stadsdelar skola en gång för alla undångöras, så att sådana obehindradt i hvarje nu kunna med lätthet fås tillstånd för hvilka möjligheter, oförutsedda och oförutsebara eventualiteter som helst. Blott ett arbetsprogram i sådant syfte för stadens framtida utveckling i stort taget kan Kammarkamaren för sin del ansluta sig till. Håri komme att inneligga ett reelt, för all framtid bestående och i hvarje händelse förr eller senare

oundvikligt arbete. Och om slutligen i detta sammanhang ännu påpekas, att det enda, som med något så när visshet kan förutsägas beträffande stadens framtida skaplynne i stort, väl är att bosättningen framdeles liksom hittills skall tendera att steg för steg utbreda sig längs de redan förefintliga kommunikationslederna, chausséerna och jernvägslinierna inom stadens område samt stadsmarkerna inneslutande hafsvikar, så torde allt vidare ordande i anledning af motionärernes under grupp c) sammanställda påståenden kunna lemmas derhän.

Af det anförda kan alltså slutas till, att Drätselkammaren för sin del icke inser nyttan och behöfligheten af den föreslagna stadsplanskommissionen. Såsom det främsta motivet för kommissionens etablerande anföres bristade tid för Drätselkammaren att i önskvärdt omfång kunna egna uppmärksamhet åt stadsplans utvidgningar. Och för att kunna bestyrka Kammarens tidsbrist, framhålles Kammarens dagligen växande arbete, eller samma sak som framhölls, då Kammaren år 1898 skulle förstärkas med en andra afdelning. Nu förhåller det sig emellertid så, såsom Kammaren redan då ådagalade (se 1898 års kommunalberättelse pag. 103) att någon nämnvärd tillökning i Kammarens arbeten icke kunnat förmärkas ens under senast förflutna decennium, än mindre dagligdags. Hellre kan sägas, att dessa arbeten till följd af större rutin i handläggningen af ärendena och arbetsmetodernas förenkling samt tjänstepersonalens förökning äfvensom tillkomsten af allt flere specialnämnder förefalla mindre betungande nu än måhända förr. Med största ledighet hinner Kammaren vecka för vecka behandla och expediera de på Kammaren ankommande arbeten och uppdrag. En annan sak är naturligtvis frågan om Kammarens kompetens i ärendenas behandling öfver hufvudtaget och speciellt uti nu ifrågakommande spörsmål rörande stadens rikligare förseende med stadsplansförslag, till den del sådana kunna på Kammaren ankomma. Vid behandlingen af mera invecklade ärenden har Kammaren emellertid anlitat experter eller genom särskildt tillsatta utskott af sakkunnige låtit förbereda dem. Dyligt tillvägagående har ej sällan praktiserats äfven vid handläggning af ärenden rörande nya stadsplansförslag. Utan att nu af lätt begripliga skäl, vidlyftigare inlåta sig på kompetensfrågan, nödgas Kammaren emellertid i det föreliggande ärendets intresse äfven i detta afseende försöka principiellt belysa det. Såsom känt och redan tidigare blifvit här antydt, är ett af Drätselkammarens förnämsta åligganden just förvaltningen af stadens marker och dermed sammanhängande uppdrag och förrättningar. Till följd häraf står Kammaren ock i den aldraliffigaste beröring med den publik, som för byggnadsföretag eller andra ändamål är i behof af mark eller disponerar sådan till den del den ännu eges af staden. Af dylik publik besökes Kammaren snart sagdt alla dagar till ett flertal, och Kammarens ledamöter å sin sida hafva ständiga syner och värderingar ute på markerna. All den kännedom af mångskiftande önskningsmål och verkliga behof, hvilka ställas på stadens marker, grundar sig derföre i Drätselkammaren endast på realiteter, och måste uppmärksamheten oundvikligen der hållas vaken. Frågas nu blott, huru

skall en utom Drätselkammaren stående specialkommission erhålla samma sakliga inblick uti bestående förhållanden förekommande brister, och de möjliga till buds stående medlen för deras afhjälpande? Af svaret härå beror, synes det Kammarren, huruvida den närmaste omsorgen om stadens tidsenliga utveckling fortfarande skall förblifva en Drätselkammarens uppgift eller en utom stående kommissions. Och ännu må här framhållas att en onaturlig och olämplig arbetsfördelning mellan tvenne nämnder klarligen måste förutsättas minska de arbetandes både intresse och ansvarskänsla. Utom att i sådana fall, huru än resp. instruktioner ändras och affattas, pliktcollisioner och ömsesidiga obehag måste uppstå.

Motionärerne urskulda Byggnadskontoret, att det å sitt arbetsprogram icke upptagit frågan om en mera storslagen utvidgning af stadsplanen. För sin del tyckes det Drätselkammaren, som om man emellertid kunde gå längre än så och vara Byggnadskontoret till och med tacksam för denna uraktlåtenhet. Endast derigenom har det nämligen blifvit för kontoret möjligt att beträffande stadsplansförslag bringa staden till det stadium af utveckling, hvori den nu befinner sig. Hade kontoret tagit för mycket för sig och gått uti den af motionärerne omfattade arbetsordningen från det allmänna till det speciella och ej tvärtom, funnes säkert mera verkliga skäl för den förmenta tomtribusten än nu. Sedan en lång följd af år hafva nämligen geodetiska arbeten blifvit af Byggnadskontoret verkställda och vid kontoret varit anstälde så många biträdande ingenjörer och ritare, som lokalen blott kunnat inrymma, för åstadkommande direkt eller indirekt af numera vunnet resultat. Och sedan nu äfven de för 11:te, 12:te och 13:de stadsdelarne färdigt utarbetade planerna blifvit och blifva fastställda, måste detta resultat rubriceras såsom ganska stort, och staden för en tid framåt kunna känna sig fullt betryggad. Likvisst är tiden ännu icke kommen för kontoret att slå sig i ro, tvärtom måste enligt Kammarrens förmenande det i så god början komma arbetet utan afbrott uti åtminstone lika stor, om ej i större skala än härtills vidare fortsättas. Byggnadskontoret har ock, såsom af dess här närslutna yttrande till Drätselkammaren i anledning af föreliggande motion framgår, riktigt beaktat denna sida af saken. Kontoret framhåller att utarbetandet af en generell stadsplan måste föregås af omfattande mättings- och nivelleringsarbeten, hvilka utan olägenhet kunna utföras genom kontorets försorg, blott nödiga medel härtill beviljas. För dessa arbeten, hvilka äro af ren teknisk natur och äfven i bästa fall taga flera års tid i anspråk, så mycket mera som de såsom ett framtidsarbete böra utföras med största omsorg, erfordras likväl ingalunda tillsättandet af någon särskild kommission. I och för erhållande af ett fullt godt kartverk för staden, borde samtliga stadens marker, äfven de inom Helsing kommun liggande, först trianguleras, innan detaljaffattningen vidtager. Och borde klarligen mätningen och nivelleringen, till den del det med afseende å den tekniska verkställbarheten lämpligen låter sig utföra, vidtaga vid härtills uppmätta och för stadsplan beredda marker, för att sedan längs de förnämsta kommunikationsstråtarna och allaredan

för ett eller annat byggnadsändamål i anspråk tagna marker kontinuerligt förlöpa. Naturligtvis kunde plötsligt tillstötande omständigheter betinga en afvikelse från en sådan allmän arbetsplan, t. ex. att vissa mättnings- och afvägningsarbeten under tiden skulle utföras uti någon eller några af stadens utmarker. Men svårigheterna att bedöma befogenheten af sådana avvikelser torde ej blifva så stora, att ej Drätselkammaren och öfriga redan bestående kommunala myndigheter mäktade dermed. Också Byggnadskontoret, som för sin del visserligen tillstyrker tillsättandet af den ifrågakomma stadsplanskommissionen, finner densamma behöflig först då, när det gäller att gifva anvisning å och utredning öfver alla de olikartade behof af mark, som för stadens omedelbara eller framtida utvidgning kan vara af nöden. Emellertid synes också Byggnadskontoret icke kunna föreställa sig kommissionen lämpligt sammansatt, för händelse ej Drätselkammaren deri ingick såsom en i väsentlig grad integrerande del.

Att Byggnadskontoret naturligtvis vore i ej ringa behof af ledning, och hjälp, ifall det för kontoret gälde att komponera en alla stadens marker omfattande generell stadsplan om också framställd endast i dess hufvuddrag, är ingalunda förvånande. Men om ovilkorligen i sinom tid, sedan alla här angifna förberedelser hunnit undångöras, en dylik stadsplan för Helsingfors skall upprättas, månne ej detta storverks utarbetande kunde öfverlemnas till allmän pristäflan åt hugade ingenjörer och arkitekter. Enligt Drätselkammarens mening lämpade sig ingenting bättre än detta för en sådan täflan. För resten är Drätselkammaren af den åsikt, att äfven stadsplaner i smått, d. v. s. för enskilda stadsdelar lämpligast och bäst erhållas genom allmän pristäflan, likvisst sedan Byggnadskontoret härför presterat det oundgängliga kartamaterialet och ändamålet med ifrågavarande stadsdel med till tidsbehofvet tagen hänsyn presiserats genom i detta fall fixerad program. Godt stöd för en dylik uppfattning tyckes nämligen ligga uti det så lyckade resultatet af pristäflan för åstadkommande af stadsplanerna för Tölöstadssdel.

Men återstår ännu frågan om det mer eller mindre lämpliga sätt, som af Stadsfullmäktige skulle iakttagits för förberedning och pröfning af ärenden rörande stadsplans förslag och härmed sammanhängande frågor om nya byggnadsordningar. Motionärerne finna äfven häri den felaktighet begången, att hithörande ärenden blifvit handlagda af särskildt tillsatta utskott, som sakna kontinuité och kännedom om hvarandras normgifvande grundsatser. Skulle nu till favör för stadsplanskommissionen komma att göras sådant undantag från öfriga kommunala nämnder, att dess tillgöranden och förslag icke vidare i enlighet med Stadsfullmäktiges vanliga arbetsordning skulle underkastas något utskotts förberedande handläggning? Men om deremot den föreskrifna arbetsordningen iakttages, huru skall det då vara möjligt att undvika differanser uti normgifvande grundsatser, hvari Kammarén för resten ej kan finna något ondt. I all synnerhet borde väl uti så viktiga frågor, som gälla stadens blifvande skaplynne till plan och bygg-

nader alla möjliga normgifvande grundsatser komma under diskussion och pröfning framdeles liksom härtills. Äfven beträffande stadsplans och byggnadsordnings ärenden måste väl det bästa resultatet framgå, om för deras handläggning hos Stadsfullmäktige utses de med hänsigt till ärendenas innebörd mest sakkunnige, hvarpå sträfvandet hittills och antagligen äfven härefter skall utgå. Icke ens i estetiskt eller hygieniskt hänseende torde häri något undantag kunna medgifvas.

På grund af allt det anförda vågar Drätselkammaren vördsamt föreslå, att Stadsfullmäktige med afböjande af motionen angående nedsättande af en särskild kommission för behandling af frågor rörande stadens utvidgning för denna gång ville besluta:

att för beredande af möjlighet till uppgörande af nya stadsplaner i och för stadens utvidgning redan för samma ändamål påbörjade mätningar och affattningar skola allt framgent fortsättas; samt

att bemyndiga Drätselkammaren att under årets förlopp och senast vid tiden för uppgörande af utgiftsstat för nästkommande år till Stadsfullmäktige inkomma med det förslag rörande Byggnadskontorets personal och anslag, som af detta beslut kan föranledas.

Men då af ofvanstående andragande otvetydigt framgår, att Drätselkammaren för sin del icke kan anse det med stadens sanna intresse förenligt, att omsorgen om förslagen till nya stadsplans anläggningar särskiljes ifrån den närmaste förvaltningen af stadens marker, kan Drätselkammaren sjelffallet, för händelse Stadsfullmäktige ej ville godkänna Kammarens förslag om afböjande af ifrågasatt motion, ej heller finna annan utväg, än att också denna förvaltning öfverlemnas åt ifrågasatta stadsplanskommission. Men med afseende å gällande kommunalförfattning kunde en sådan anordning låta sig genomföra endast under formen af arbetenas i Drätselkammaren fördelning på tvenne afdelningar. Huru litet skäl härtill föreligger, torde emellertid framgå såväl af detta utlåtande som af Kammarens skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 30 December 1897 N:o 267 i anledning af då väckt fråga om dylik delning af Drätselkammaren, till hvilken här i afskrift närlagda skrifvelse Kammaren anhåller att få hänvisa.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors

den 12 Februari 1901.

N:o 15.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Till affordradt yttrande beträffande ett af Herrar Gustaf Nyström och Alexis Gripenberg hos Stadsfullmäktige väkt förslag om att för behandling af frågor rörande stadens plan och utvidgning skulle tillsättas en särskild kommission, får Byggnadskontoret anföra följande:

Af de omedelbart till den bebygda staden gränsande, men för närvarande utarrenderade områdena återgå de flesta till stadens disposition efter förloppet af ett fåtal år. Då dessa områden, enligt all sannolikhet, icke sedermera kunna till sitt nuvarande omfång upplåtas för samma ändamål, som under närvarande arrendetid, torde allt skäl föreligga att med det snaraste bestämma sättet för ifrågavarande markers framtida användning och den ungefärliga ordningen för deras införlifvande med den bebygda staden.

För detta ändamål erfordras emellertid en generel stadsplan, hvars utarbetande bör föregås af omfattande mättings och nivelleringsarbeten, hvilka utan olägenhet kunna utföras genom Byggnadskontorets försorg blott nödiga medel härtill beviljas. Härutöfver bör dock ytterligare, för uppgörandet af den slutliga planindelningen, införskaffas en vidlyftig och väl afvägd utredning öfver de olikartade behof af mark, som för stadens omedelbara eller framtida utvidgning kan vara af nöden och detta torde sannolikt mest tillfredsställande kunna åstadkommas af en kommission sammansatt på sätt motionärerna föreslagit. Att denna kommission bör samarbeta med stadens öfriga verk och främst med Drätselkammaren ligger i sakens natur, men anser Byggnadskontoret dock att såväl Kammararen som Kontoret borde inom kommissionen vara representerade, såvida denna icke möjligen komme att utgöra en särskild afdelning af Drätselkammaren.

Beträffande den generella planen anser sig Kontoret böra framhålla, att denna icke får betraktas som en plan, enligt hvilken staden underlydande områden kunna till omedelbart bebyggande anvisas, utan bör för sådant ändamål särskilda, öfverhettigt fastställda planer, utarbetade med ledning af den allmänna planen, föreligga till efterrättelse.

På grund af det anförda får Byggnadskontoret värdsamt föreslå:

att Drätselkammaren ville hos Stadsfullmäktige förorda det af motionärerna framställda förslaget om tillsättande af en särskild stadsplanskommission, samt

att Byggnadskontoret i sinom tid måtte anvisas nödiga medel för utförande af mätnings- och nivelleringsarbeten, omfattande stadens samtliga marker.

Remisshandlingarne återgå härjämte.

G. Idström.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Stadsplanens af behovet påkallade utvidgning och reglering, likasom ock byggnadsordningarnas tidsenliga anpassning efter förhållandenas kraf, höra utan tvifvel till de ärenden, hvilka i högsta grad påkalla stadsförvaltningens uppmärksamhet och omvårdnad.

Den ovanligt liffiga byggnadsverksamhet, som under de senaste årtiondena ägt rum i hufvudstaden, har medfört nödvändighet för staden att i oafbruten följd ordna och till bebyggande upplåta nya områden samt att, bland annat, låta utarbета den år 1895 fastställda nya byggnadsordningen, som på sättet för stadens bebyggande haft ett väsendtligt inflytande.

Må det tillåtas oss i några hufvuddrag omnämna de viktigaste utvidgningar stadsplanen undergått.

År 1887 indelades en större del af Berghällstrakten till bostadstomter, hvilka likväl tillsvidare utgifvits endast på arrende.

Samma år fastställdes en ny stadsplan för 6:te och 7:de stadsdelarne, närmast hafvet i söder, hvilken plan år 1892 blef delvis upphäfd, delvis förändrad.

Den för Skatudden gällande planen godkändes i hufvudsak år 1895 och bestämdes härigenom denna stadsdel till centrum för stadens framtida handels- och trafikrörelse.

För tillgodoseende af industrins behof af byggnadsplatser stadfästes år 1897 planen för 10:de stadsdelen.

Redan år 1883 upprättades en plan för stadens utvidgning åt nordvest, hvilken erbjuder ett särskildt intresse derigenom att man sökte lämpa den efter terrängens beskaffenhet. Denna plan blef dock icke fastställd.

Slutligen hafva tvenne särskilda förslag till Tölö och Fjälldals områdenas indelning i stadstomter upprättats och undergå för närvarande beredning i särskildt utskott.

De flesta af dessa nya stadsplaner hafva på Drätselkammarens föranstaltande blifvit utförda genom byggnadskontoret. Det kan ej bestridas att Drätsel-

kammaren genom sin omfattande kännedom af samtliga stadens utveckling berörande frågor, i hög grad är kvalificerad att handlägga dessa ärenden, och lika litet kan det ifrågasättas att icke byggnadskontoret besitter nödig kompetens för uppgörandet af dylika planer.

Upprättandet af en allmän plan eller program för Helsingfors stads utvidgning i stort taget och för en längre tid framåt, har hitintills dock icke ifrågakommit. Tillkomsten af nya stadsdelar har skett så att säga ryckvis och ofta hafva planerna blifvit utarbetade först då behovet af nya byggnadstomter redan varit oafvisligt.

Detta arbetssätt måste vara förenadt med och har i själfva verket medfört vissa olägenheter. Den definitiva planen, enligt hvilken bebyggandet skall ske, har ej sällan kommit till vid en alltför sen tidpunkt, sedan det första bebyggandet af marken redan försiggått. Detta har någon gång icke blott medfört ett ogynnsamt inflytande på planens gestaltning, utan framförallt haft till påföljd att stora jordområden, som derförinnan blifvit utarrenderade på längre tid, icke sedermera kunnat inpassas i den definitiva planen, hvars genomförande derigenom försvårats och fördröjts. Det har desslikes inträffat, dels att staden icke varit i tillfälle att upplåta lämplig plats för påtänkta industriella och andra nyttiga anläggningar, dels ock att möjlighet till något friare val af byggnadstomter för påtänkta bostadshus ej förefunnits, då områden resp. platser för dylika företag, ännu icke blifvit slutligen fastställda och för ändamålet beredda.

Dessa för stadens utveckling föga gynsamma förhållanden och den deraf framkallade stegringen af hyresprisen i de äldre stadsdelarne jemte svårigheten för mången att alls erhålla lämpliga bostäder, hafva slutligen i närvarande tid bragt det derhän, att det privata initiativet i enskilda fall velat taga utvidgningsfrågan om hand, genom anläggande af hela komplexer af bostadsbyggnader på områden, som dels äro långt aflägsna från stadens centrum, dels helt och hållet falla utom dess egor, ett förhållande, som tydligen medför ansevärliga olägenheter. Det kan nemligen ej ligga i stadens intresse att en del af dess innevånare, som fortfara att hafva sin verksamhet i staden, öfverflytta sina bostäder till områden, tillhörande en annan kommun, och derigenom möjligen undandraga sig deltagandet i stadens onera, ehuru de allt framgent tillgodonjuta en stor del af de förmåner stadskommunen bereder sina medlemmar.

Att stadens utveckling utåt sålunda hitintills icke varit fullt tillfredsställande kan hos ingen med sakläget närmare förtrogen väcka förvåning. Den utomordentliga mångfald af dagligen växande arbete, som är Drätselkammaren åhvälfd, gör det hardt när omöjligt för detta verk att i önskvärdt omfång egna uppmärksamhet åt nämnda, för staden så viktiga spörsmål. Må man endast erinra sig att Drätselkammaren, exempelvis under år 1898, enligt uppgift i kommunalberättelsen för sagda år, handlade 1,338 ärenden, bland dem åtskilliga af synnerligen omfattande beskaffenhet, samt utfärdade 2,846 anordningar, för att nödgas er-

känna det man icke rimligtvis kan af detta verk fordra att det skall medhinna en grundlig bearbetning af en så omfattande och maktpåliggande uppgift, som åstadkommande af en allmän plan för stadens utvidgning och bearbetande af densamma i dess särskilda delar.

Icke heller synes det sätt för beredning af nu ifrågavarande frågor kunna anses lyckligt, som i särskilda fall användts, eller att desamma öfverlemnats till pröfning och bearbetning af bland Stadsfullmäktige nedsatta utskott, af olikartad sammansättning, emellan hvilkas arbeten icke rådt någon kontinuitet och hvilka knappast egt kännedom om de grundsatser, som varit normgivande för de andras verksamhet, ehuru de tidtals till och med arbetat samtidigt.

Stadens byggnadskontor åter har under de senaste årtiondena varit i så utomordentligt hög grad sysselsatt med arbeten sammanhängande med kloaknätets ombyggnad, nya gators anläggning, hamnbanans utförande och hamnarnes förstoring och modernisering, att detsamma omöjligen kunnat på sitt arbetsprogram upptaga frågan om en mera storslagen utvidgning af stadsplanen.

Såsom redan i det föregående antydts synes det emellertid som om den stora allmänna planen för stadens utvidgning borde uppgöras långt förrän de områden, som deraf beröras, tagas i anspråk för bebyggande. Ett sådant förfarande möjliggör såväl en öfverskådlig indelning af de blifvande stadsdelarna, som en organisk förening af desamma. Det leder med nödvändighet till att man i tillräckligt god tid kommer att bestämma sig för det ändamål, de olika stadsdelarne skola tjena, äfvensom den ordning i hvilken de skola till bebyggande beredas, afväga värdet af de ifrågasatta olika områdena och välja det för hvarje stadsdel lämpligaste byggnadssättet, äfvensom öfverskåda behofvet af hufvudtrafikådror, som sålunda utan kostnad utsparas för framtiden. Härigenom förebygges uppförande af hus på platser, hvilka komma att behövas för andra ändamål, och förhindras uppkomsten af alltför smala eller eljes olämpliga gatulinier, eller åtminstone förminskas antalet af sådana. Men framför allt blir man med tillhjälp af en dylik, i stort genomtänkt plan i tillfälle att vid hvarje tidpunkt anvisa erforderliga platser för de olika slag af nybyggnader, som för handelns, industrins och stadens eller enskildes behof kunna erfordras och därigenom å ena sidan underlätta byggnadsverksamheten och å den andra motarbete osund och för stora delar af samhället skadlig spekulation med tomter och byggnadsplatser. Härigenom möjliggöres äfven, att den för stadens bebyggande, på ett förhållandena motsvarande hygieniskt och estetiskt vis, så utomordentligt viktiga byggnadsordningen, kan, för olika delar af området, anpassas på sätt, som lämpar sig till det speciela ändamål, för hvilket området är bestämdt.

Till förebyggande af hvarje missförstånd må här påpekas att denna i stort uppgjorda, allmänna plan för stadens utvidgning, endast till sina hufvuddrag borde bestämma denna, men att den i detalj gående definitiva indelningen deraf uppgöres blott för de områden, hvilka antingen inom öfverskådlig tid kunna

komma att såsom stad bebyggas eller eljes i anspråk tagas på sätt, som, enligt hvad ofvan påvisats, gör en detaljindelning deraf på förhand nödig.

Ett ytterligare och enligt vårt förmenande synnerligen viktigt skäl för att omedelbart skrida till uppgörande af ofta berörda allmänna plan för stadens utvidgning finna vi deruti att arrendetiderna för vidsträckta, staden tillhöriga områden inom en icke aflägsen framtid utlöpa, nemligen för Anneberg och Forsby hemman år 1907, för Sofielund, Träsk, Backas, Gumtäckt säteri och villa, Grejus hemman äfvensom Busholmen år 1908 samt för Arabia området år 1910. Det synes således icke vara någon tid att förlora, om man genom indragande af något af nämnda områden inom den allmänna stadsplanen och sådan marks upplåtande till bebyggande, vill afhjälpa den öfverklagade bristen på byggnadsplatser, särskildt för den arbetande klassen.

Emot ofvan framhållna nödvändighet att utvidga staden och att i den närmaste framtiden upplåta till bebyggande vidsträcktare delar af dess område, än som nu äro för sagda ändamål i utsigt ställda, skall det måhända invändas att en så stark tillväxt af staden utåt, kommer att för ett samhälle med icke större folkmängd än Helsingfors blifva alltför kostsam genom de betydliga summor, som komma att i anspråk tagas till byggande af gator, anordnande af vatten- och afloppsledningar, underhåll af gatubelysning, polisbevakning m. m. och det skall antagligen anföras att ett fullständigare utnyttjande af stadens redan byggda områden genom uppförande af ett större antal höga hus först måste afvaktas, innan en starkare decentralisering kan ifrågakomma. Utan att här vilja inlåta oss på bemötande af de åsikter, som möjligen taga sig uttryck i likartade påståenden, må vi endast anföras att, om ock ett sådant betraktelsesätt icke saknar allt berättigande, det dock icke får förbises att stadens innevånare af alla klasser visat en bestämd tendens att söka sig bort från stadens centrum och dess redan byggda delar samt att staden icke någonsin kan skriva lagar för sina innevånares smak och böjelser, utan fastmer måste rätta sig efter desamma, derest man skall kunna undvika allvarliga olägenheter, bland hvilka vi ofvan framhållit några och af hvilka bristen inom staden på lämpliga och billiga tomter för sunda arbetarebostäder icke är den minsta. Vi våga också förutsätta att man genom en väl genomtänkt utvidgning af staden och genom att undvika begagnandet dervid af områden, hvilkas planering skulle medföra öfverhöfvan stora omkostnader för kommunen, skall kunna tillgodogöra sig byggnadsplatserna för ett pris, som snarare skall bereda staden vinst.

Ofvan antydda olägenheter vid behandlingen af frågor rörande stadens utvidgning, det mångåriga, dels förberedande dels oafbrutet pågående arbete dessa frågor kräfvat och den oafslutliga vaksamhet på stadens och dess innevånarens intressen de påkalla af den myndighet, som närmast eger omhänderhafva ledningen af ofvan relaterade utveckling, har hos undertecknade småningom stadgat den åsigt att denna viktiga detalj af den kommunala själfstyrelsen kunde och

borde öfverlemnas till en uteslutande härför tillsatt särskild kommission, hvilken det ålåge, främst att utarbete en allmän plan för stadsplanens utvidgning, hvarvid borde tagas hänsyn till de omständigheter, som ofvan af oss berörts. Sedan denna plan blifvit behörigen beredd borde densamma underställas Stadsfullmäktiges pröfning och godkännande, hvarefter kommissionen egde vidtaga med bearbetningen af detaljerade planer till de nya stadsdelar, hvilka enligt Stadsfullmäktiges beslut, först borde komma till användning. Under detta arbete, hvarvid kommissionen, i många och viktiga frågor skulle komma att samråda med Drätselkammaren, Byggnadskontoret, Helsovårds- och Trädgårdsnämnderna samt Brandkommissionen, komme en mängd viktiga principfrågor under debatt, hvilka skulle af Stadsfullmäktige afgöras och sålunda en bestämd ledning för framtida arbeten på detta område stadgas.

Kommissionen, som lämpligen borde utgöras af fem eller sju personer, alla väl förtrogna med stadens förhållanden och valda för en tid af tre år i sender kunde bland sina medlemmar räkna, exempelvis en trafikant, en läkare, en ingenjör och en arkitekt, hvarutom den borde disponera öfver nödigt sekreterarebiträde och kunna förfoga öfver tekniska krafter, för verkställande af mätningar och beräkningar, uppgörande af planer och kartor m. m. d. Törhända kunde kommissionens behof af tekniskt biträde äfven tillgodoses af stadens byggnadskontor, hvars arbetskrafter, i sådant fall borde något ökas.

Vi förbise ingalunda att inrättandet af denna kommission komme att medföra nya utgifter för staden, hvilka måhända icke blefve så alldeles ringa, ty det är att antaga att den stora uppgift, som skulle åhvälfvas kommissionen, komme att föranleda så mycket arbete för dess medlemmar att staden inom kort skall se sig nödsakad att bereda desse eller åtminstone deras ordförande någon ersättning, hvarutom kommissionens sekreterare och tekniska biträde, i hvarje händelse måste aflönas. Men vi taga för gifvet att en väl sammansatt sådan kommission komme att medföra en så betydande nytta för staden att i förhållande dertill utgiften för densamma kunde skattas ringa.

Vi taga oss därför friheten föreslå det Herrar Stadsfullmäktige ville besluta:

att för behandling af frågor rörande stadens utvidgning nedsätta en särskild kommission;

att denna kommission skall bestå af 5, högst 7 personer, valda för en tid af tre år i sender, och berättigas anställa sekreterare samt tekniskt biträde;

att kommissionen främst skall åligga utarbete en allmän plan till stadens utvidgning, men tillika och oberoende af sagda all-

männa plan, framlägga förslag till beredande och anvisande af nödiga platser för bostads- och fabriksqvarter, i den mån behovet af sådana gjort sig gällande eller framdeles uppstår;

att kommissionen, inom ett halft år efter det densamma inrättats, skall till Stadsfullmäktige insända förslag till instruktion för densamma, samt

att kommissionen skall åligga att hvarje år inom Januari månads utgång, till Stadsfullmäktige aflämna en kortfattad redogörelse öfver fortgången af dess arbeten under det förflutna året.

Helsingfors, den 8 December 1900.

Alexis Gripenberg.

Gustaf Nyström.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 30 December 1897.

N:o 267.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Afskrift.

Uti skrifvelse af den 14 innevarande månad anmoda Stadsfullmäktige Drätselkammaren att till fullmäktige inkomma med det yttrande och förslag, hvar till Kammaren anser anledning förefinnas med föranledande af den inom Fullmäktige väckta frågan huruvida icke skäl vore förhänden, att Drätselkammaren med hänsigt till mängden och beskaffenheten af i Kammaren behandlade ärenden samt för underlättande af ledamöternas i Kammaren arbete blefve fördelad på tvänne afdelningar.

Till fullgörande af detta för Drätselkammaren något öfverraskande uppdrag, har Kammaren äran anföra, att härtills inom Kammaren något som helst behöf af en dylik Kammarens fördelning icke gjort sig kännbart. För att emellertid alla hithörande förhållanden måtte kunna underkastas en sakenlig och allvarlig pröfning, har Drätselkammaren från de tryckta kommunalberättelserna för

åren 1888—1896 låtit sammanställa nedanstående tablå öfver antalet Kammarrens sammanträden, diariieförda ärenden, paragrafer i Kammarrens protokoll, expedierade bref och penningeordningar.

Redogörelse år	Antal sam- manträden	Antal diariieförda ärenden			Antal §§ i Kamr. proto- koll	Antal exped. bref	Antal pen- ningeordn.
		Från före- gående år	Under året inkomna	Till föl- jande år			
1888	63	90	1,118	76	1,800	268	1,440
1889	62	76	999	83	1,685	268	1,765
1890	68	83	1,250	73	1,919	304	1,846
1891	64	73	1,128	74	1,913	301	2,315
1892	59	74	1,321	151	2,037	337	2,439
1893	58	151	1,217	126	1,799	291	2,504
1894	58	126	1,023	118	1,709	257	2,501
1895	57	118	1,109	127	1,644	258	2,507
1896	59	127	1,082	112	1,739	295	2,168

Omfånget af Kammarrens arbete under de skilda åren torde tydligt af denna tablå framgå, och synes deraf bland annat att, med undantag af ett stigande antal räkningar, hvilkas granskning och utanordning emellertid förorsakar Kammarrens medlemmar det jämförelsevis minsta arbete, antalet af de utaf Kammarren handlagda ärenden, hvilka år 1892 betingade ett högsta paragraftal af 2037 och ett maximum bref af 337, sedan nämnda år i hufvudsak varit i nedgående och först sistlidne åter uppnått ungefär samma höjd, som det innehade redan 1888. Detta något oväntade resultat har sin förklaring i den med åren allt mer och mer i detalj ordnade förvaltningen af stadens vidlyftiga arrendemarkor, hvilkas disponerande och öfvervakande i hänseende till bebyggande och odling utgör ett af Drätselkammarens förnämsta och arbetsdrygaste åligganden. Kammarrens hithörande verksamhet kan dock nu mindre än förr anses påfordra någon Kammarrens fördelning på afdelningar, och detta så mycket mindre som en viss arbetsfördelning Kammarrens ledamöter emellan redan häri existerar, i det de många af jordarrendena föranledda synerna på ort och ställe förrättas icke af Kammarren i dess helhet utan vanligen af en högst två kammarrens medlemmar jemte någon af Byggnadskontorets ingenjörer; och förrättningsmännen något så när i tur och ordning för hvarje särskildt fall utses bland Kammarrens ordförande och ledamöter.

Beträffande de under de fyra senaste åren i antal till något öfver hundra per år uppgående ärenden, hvilka balanserats från ett föregående till ett efterföljande år, så äro de till den ojemförligt största delen just sådana vid verk-

ställda jordsyner tilkomna, stadens arrendemarkers berörande ärenden, hvilka för den skull ej kunnat under det löpande året slutbehandlas och från Kammarens diaries afföras, att angående vissa bristfälligheter i uppförda byggnader, stakett, planteringar m. m. eller rörande försummelse uti markens odling vid syneförrättningar anmärkningar gjorts samt arrendatorerne sedermera af Drätselkammaren ålagts att vid utsatt kontrollsyn nästkommande år hafva desamma afhjelpa. Till en mindre del utgöras de öfverförda ärendena af sådana större Drätselkammaren lemnade uppdrag, hvilka till följd af sin art och beskaffenhet fordra ett förarbete af något Kammaren underlydande kontor eller af ett inom Kammaren tillsatt utskott eller slutligen ett samarbete med andra stadens nämnder. Till en icke alldeles obetydlig anpart äro ifrågavarande, under året icke slutbehandlade ärenden äfven sådana, hvilka väckts af enskilda personer, de der dock icke gjort sig någon vidare brådska med att i föreskrifven ordning fullfölja desamma. Sjelfallet är dock, att alla dessa balanserade ärenden icke hade kunnat vinna en snabbare lösning, för det fall att Kammarens arbeten varit fördelade på två allmänna afdelningar, och hvad grundlighet i de större uppdragens förberedande under samma förutsättning vidkommer, måste den starkt betvifvas, då redan nu i Drätselkammaren städse så praktiserats, att för ett mera betydande ärendes för- eller samarbete en med hänsyn till ärendets natur speciellt lämplig pröfvad arbetsfördelning Kammarens ledamöter emllan egt rum.

Utom att, såsom af ofvanstående borde framgå, hvarken det totala antalet ärenden, ej heller antalet af de under ett löpande år oafgjorda ärenden gifva anledning till en omorganisation af Drätselkammaren, föreligger icke, då stadsförvaltningen redan är ålagd en mängd specialnämnder, styrelser och direktioner, någon naturlig grund, hvarefter de på Drätselkammaren ankomna ärendena kunde fördelas på afdelningar. En sådan fördelning inom Kammaren skulle också derföre enligt Drätselkammarens åsigt vara till fromma hvarken för ärendenas behandling, Kammarens ledamöter eller dess kanslipersonal, utan tvärtom föranleda till minskadt intresse, försvagad ansvarskänsla, störningar uti arbetsordningen och säkert en förökning af Kammarens aflönade tjänstemän, något som i annat fall tillsvidare blir fullkomligt onödigt. Skulle inom Kammarens vid ett ytligt betraktande så mångbrokiga verksamhet i sjelfva verket ingå något annat sysslande, än att efter stadsfullmäktiges derom lemnade allmänna instruktioner och närmare föreskrifter förvalta stadens fasta och lösa egendom samt penningväsende, äfvensom att uti hithörande frågor bevaka stadens intresse, för staden tala och svara samt lemna Fullmäktige alla de upplysningar, uttalanden och förslag, hvilka angå sagda förvaltning, så vore ett aflyftande af detta extra sysslande på någon annan ny nämnd säkert sakenligare, än en onaturlig fördelning af Drätselkammaren på afdelningar. Men lika litet som ledamöterna i Drätselkammaren, hvars sammanträden, såsom ofvanstående tablå utvisar, under de senaste åren icke uppgått till 60 om året och ej kunna uppskattas hafva haft en medellängd öfversti-

gande 3 timmar, härtills funnit sig betungade — åtminstone ej af Kammarens gemensamma arbeten — lika litet kan Kammaren finna, att inom dess verksamhetsgebit faller något, som med fog kunde därifrån afskiljas. Och genom en splittring af Drätselkammaren kan icke heller kapaciteten inom Kammaren förökas, men väl genom att kammaren, såsom hitintills varit brukligt, kompletterar sig i små utskott eller delegationer med sakförståndiga i egenskap af experter.

En förändring, visserligen icke uti Kammarens arbetsordning, men väl uti gällande kommunalförordnings 72 § 3 mom., rörande skyldigheten för Drätselkammaren att minst hvarje tredje år verkställa besigtningar å stadens fasta egendom, skulle något lindra icke blott ledamöternas i Kammaren arbete utan äfven jordarrendatorernas besvär och kostnader. Ändringen borde gå ut på afskaffande af dessa obligatoriska treårssyner, hvilka kunna vara påkallade och befogade, för så vidt det gäller s. k. odlingslägenheter, men äro beträffande bostadsvillor för tätt återkommande. Bestämningen kunde vara en allmännare sådan i syfte att uti arrendekontrakten ovillkorligen inginge en föreskrift om fixa, efter sig företeende omständigheter utmäta tidsintervaller för syners verkställande å städerna underlydande arrendemarker. Som frågan om antydda ändring uti kommunalförordningen emellertid kan afgöras endast vid landtdag, vore det säkert skäl för stadens representanter vid ett blifvande ständermöte att härå egna sin uppmärksamhet.

Utän att inlåta sig uti någon vidlyftigare utläggning vid besvarande af den förelagda frågan, hvilken, såsom det tyckes Drätselkammaren, kan besvaras endast nekande, får Drätselkammaren på grund af ofvan framhållna skäl för sin del vördsamt hemställa, att det väckta förslaget om Drätselkammarens fördelning på tvänne afdelningar finge förfalla.

På Drätselkammarens vägnar:

G. v. Christerson.

Th. Tallqvist.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1902,

Upprättad af Drätselkammaren.

Anm. Tillfälliga utgifter och intrader äro utmärkta med *.

		Fmf.		Pct.	
	Utgiftens beskaf- fenhet enl. § 55 i K. Förordningen d. 8 December 1873.	Utgifter.			
		I. Stadens skulder.			
Chausséeroglementet den 26/1 1865 § 6.	a	1:o. a) Å Chausséeobligationerna, uppgående sedan den 1/2 1895 till Fmk 60,000:—, erlägges år- ligen i amortering och 3,6 % ränta	7,650	—	
		b) till Chausséeobligationernas amorteringsfond, amorteringstill- skott år 1902	510	—	8,160
K. S.ms resol. 17/6 1876.	a	2:o. Å vattenledningslånet af år 1876, utgörande den 31/12 1901 Fmk 1,232,100:—, erlägges den 1/5 1902 i amortering	25,800	—	
		samt den 1/5 och 1/11 samma år ränta å 5 % med tillsammans . Eventuel kursförlust å utlottade, i stadskassan inneliggande obli- gationer, förslagsvis	60,960	—	
			500	—	87,260
K. S.ms resol. 4/8 1882.	a	3:o. Å nybyggnads- och regle- ringlånet af år 1882 utgörande den 31/12 1901 Fmk 973,000:— erlägges den 1/5 1902 i amorte- ring	51,500	—	
		Transport	51,500	—	95,420

			Transport	51,500	—	95,420	—
			samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å $4\frac{1}{2}\%$ med	42,626	25	94,126	25
K. S:ns resol. $\frac{25}{3}$ 1892.	a	4:o.	Å obligationslånet af år 1892 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1901 Fmk 4,332,000: — erlägges den $\frac{1}{5}$ 1902 i amortering	23,000	—		
			samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å $4\frac{1}{2}\%$ med	194,422	50		
Enligt lånekontrakt.	a		Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	900	—	218,322	50
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1897. D:o $\frac{25}{1}$ 1898.	a	5:o.	Å obligationslånet af år 1898 Fmk 7,000,000: — hvaraf intill den $\frac{31}{12}$ 1901 emitterats Fmk 4,000,000: — och utelöpa Fmk 2,943,000: —, erlägges den $\frac{1}{8}$ 1902 i amortering	21,000	—		
			samt den $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å $3\frac{1}{2}\%$ med	103,005	—		
Enligt lånekontrakt.	a		Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,000	—	125,005	—
K. S:ns resol. $\frac{25}{1}$ 1900. D:o $\frac{30}{1}$ 1900.	a	6:o.	Å obligationslånet af år 1900 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1901 Fmk 2,985,000: — erlägges den $\frac{1}{8}$ 1902 i amortering	15,000	—		
			samt den $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å $4\frac{1}{2}\%$ med	119,400	—		
Enligt lånekontrakt.	a		Provisioner, kursdifferenser, m. m. förslagsvis	1,000	—	135,400	—
Enl. köpekontrakt.	c*	7:o.	Ränta å ogulden köpeskilling för Societetshuset, från d. $\frac{1}{7}$ 1902			15,420	—
	c*	8:o.	Ränta m. m. å lån eller kassakreditiv till belopp af högst Fmk 2,000,000: — förslagsvis . . . . . — Fmk 773,693.75 —	—	—	90,000	—
II. Stadens embetsverk.							
1. Magistraten.							
1886 års stat.	b	1	Politieborgmästare, lön	7,000: —			
			arvode	5,000: —	12,000	—	
		1	Justitierådman, lön	5,000: —			
			förhöjning för 5 års tjänst	500: —			
				Transport	5,500: —	12,000	—
						773,693	75

K. S:ns resol. ²⁰ / ₅ 1896.	b	Transport 5,500: —	12,000 —	773,693 75
1886 års stat.	b	garanterad bruttosportelinkomst Fmk 5,000, upptages förslagsvis med . . . . . 2,000: —	7,500 —	
S. F. besl. ¹³ / ₁₂ 1898.	b	2 Politierådmän, lön å . . . . . 4,000: — arvode å . . . . . 2,000: —		
1886 års stat.	b	vederlag för frångångenauktionsprovision å 1,000: —	14,000 —	
	b	2 Notarier, lön å . . . . . 1,600: —	3,200 —	36,700 —
2. Rådstufvurätten.				
	b	1 Justitieborgmästare, lön 7,000: — arvode . . . . . 5,000: —	12,000 —	
1886 års stat.	b	1 Äldre Justitierådman, lön . . . . . 5,000: — arvode . . . . . 2,000: — förhöjning för 10 års tjänst . . . . . 1,000: —		
Enl. öfverenskommelse och S. F. besl. ¹⁷ / ₁₁ 1895.	b	personelt vederlag . . . . . 500: —	8,500 —	
	b	3 Äldre Justitierådmän, lön å . . . . . 5,000: — arvode å . . . . . 2,000: — förhöjning för 10 års tjänst å . . . . . 1,000: —	24,000 —	
1886 års stat.	b	1 Äldre Justitierådman, lön . . . . . 5,000: — arvode . . . . . 2,000: — förhöjning för 5 års tjänst från ¹ / ₁₁ 1902 . . . . . 83: 33	7,083 33	
S.F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Yngre Justitierådman, lön . . . . . 4,000: — arvode för 10 års tjänst 1,000: —	5,000 —	
1886 års stat.	b	2 Yngre Justitierådmän lön å . . . . . 4,000: —	8,000 —	
1886 års stat.	b	Arvode åt 2 afdelningsordförande å . . . . . 1,000: —	2,000 —	
1886 års stat.	b	1 Notarie för civilprotokollet	1,600 —	
K. S:ns bref ¹ / ₁₀ 1887.	b	5 Notarier för kriminalprotokollet å 3,000: — Åfgår: 1 vakant . . . . . 3,000: —	15,000: — 12,000 —	
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891. D:o ²⁹ / ₃ 1892.	b	Tillskottsanslag för en provisorisk 4:de afdelning vid Rådstufvurätten: Ordförande, arvode . . . . . 1,000: —		
		Transport 1,000: —	80,183 33	810,393 75

S. F. besl. ^{10/11} 1891. D:o ^{29/3} 1892.	} b	Transport 1,000: —	80,183 33	810,393 75
S. F. besl. ^{28/12} 1894.		} b	Arvode åt ordförändens vikarie . . . . . 3,000: —	
	2 T. f. rådmän à 3,600: — 7,200: —			
	1 T. f. notarie . . . . . 3,000: —			
	1 Extra stadsbetjent, lön 1,100: —			
		1 D:o d:o, lön 1,100: — förhöjning för 5 års tjenst. 100: — 1,200: —	16,500 —	96,683 33
1886 års stat.	} b	<i>Åklagare.</i>		
		1 Stadsfiskal, lön . . . 3,000: — arvode . . . . . 600: — arvodestillskott, personelt . . . . . 1,500: —		
S. F. besl. ^{29/12} 1896.	} b	garanterad bruttoinkomst af böter för öfverträdelse af författningarna angående handeln med brännvin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages förslagsvis med. . . . . 600: —	5,700 —	
1886 års stat.		} b	1 Stadsfiskal, lön . . . 3,000: — arvode . . . . . 600: — arvodestillskott, personelt . . . . . 1,000: —	
S. F. besl. ^{29/12} 1896.	} b		garanterad bruttoinkomst af böter för öfverträdelse af författningarna angående handeln med brännvin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages förslagsvis med. . . . . 600: —	5,200 —
S. F. besl. ^{9/11} 1896.		} b	1 Biträdande stadsfiskal, arvode . . . . . 3,600: — — Fmk 111,183: 33 —	3,600 —
1886 års stat.	} b		3. Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening.	
		1 Magistratssekreterare och Notarius publicus, lön . . . . . 2,500: — 1 Aktuarie . . . . . 2,500: —	2,500 —	
		Transport 2,500: —	2,500 —	921,577 08

S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899.	b	Transport	2,500: —	2,500 —	921,577 08
		Personelt anslag för aflö- nande af biträde . . .	1,200: —	3,700 —	
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896.	b	1 Registrator	2,400: —		
		förhöjning för 5 års tjänst	200: —	2,600 —	
1886 års stat.	b	1 Kanslist	1,200: —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896.	b	personel löneförhöj- ning	300: —	1,500 —	
1886 års stat.	b	1 Translator för ryska och tyska språken	1,500: —	1,500 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1892.					
1886 års stat.	b	2 Stadsbetjenter vid Ma- gistraten, lön å . . .	1,000: —	2,400 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891. D:o ¹¹ / ₆ 1895.					
		tjänst	200: —		
		1 Stadsbetjent vid Ma- gistratens kansli, lön förhöjning för 10 års tjänst	1,100: — 200: —	1,300 —	
1886 års stat.	b	1 Stadsbetjent vid Ma- gistratens kansli, lön förhöjning för 5 års tjänst	1,100: — 100: —	1,200 —	
S. F. besl. ² / ₅ 1888. D:o ¹¹ / ₆ 1895.					
		5 Stadsbetjenter vid Rådstufvurätten, lön å förhöjning för 10 års tjänst å	1,100: — 200: —	6,500 —	
1886 års stat.	b	1 Stadsbetjent, lön	1,100: —	1,100 —	
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888.					
1886 års stat.	b	1 Rådhusvaktmästare jemte fri bo- stad och ved	1,000: —	1,000 —	
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889.					
		1 Rådhusdräng jemte fri bostad och ved	600: —	600 —	25,900 —
4. Exekutionsverket.					
S. F. besl. ¹⁷ / ₁₀ 1899.	b	1 Förste Stadsfogde, lön	3,000: —	4,000 —	
		arvode	1,000: —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896.	b	1 Andre Stadsfogde, lön	3,000: —	2,000: —	
		förhöjning för 5 års tjänst från ¹ / ₃ 1902	333: 33	5,333 33	
S. F. besl. ¹⁷ / ₁₀ 1899.	b	1 Kriminalexekutor, lön	3,000: —	3,000 —	
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896. D:o ²⁹ / ₁₂ 1896. D:o ²¹ / ₁₂ 1897.	b	1 Exekutionsbetjent, lön förhöjning för 10 års tjänst	2,400: — 400: —	2,800 —	
			Transport	15,133 33	947,477 08

			Transport	15,133 33	947,477 08
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896. D:o $\frac{20}{12}$ 1896. D:o $\frac{21}{12}$ 1899. D:o $\frac{21}{12}$ 1900.	} b	{	3 Exekutionsbetjenter, lön à . . . . . 2,400:—	7,200 —	
			4 D:o lön à 1,600:— förhöjning för 10 års tjänst à . . . . . 400:—	8,000 —	
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896. D:o $\frac{20}{12}$ 1896. D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	} b	{	1 Exekutionsbetjent, lön förhöjning för 5 års tjänst . . . . . 200:—	1,800 —	
			1 Exekutionsbetjent, lön	1,600 —	33,733 33
5. Diverse.					
S. F. besl. $\frac{16}{11}$ 1886. D:o $\frac{2}{6}$ 1882.	} b	För renskrifning af protokoll i hemställda mål samt åt aktorerne förslagsvis	1,700 —		
			c	Expenser, förslagsvis	15,000 —
		— <i>Emk 224,216:66</i> —			
III. Kommunalförvaltningen.					
1. Stadsfullmäktiges kansli.					
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{15}{11}$ 1896.	} b	{	1 Sekreterare	3,300 —	
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{28}{12}$ 1891.			b	1 Notarie	3,300 —
	b	1 Vaktmästare . . . . . 600:—		800 —	
	c	personelt tillskott . . . . . 200:—			
		Expenser, förslagsvis	5,000 —	12,400 —	
2. Drätselkammaren.					
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{4}{2}$ 1890.	} b	{	1 Ordförande	2,500 —	
			5 Ledamöter à 20 mark för hvarje ledamot och sammanträde, för- slagsvis	5,200 —	
			1 Sekreterare . . . . . 10,000:— förhöjning för 5 års tjänst . . . . . 1,000:—	11,000 —	
			1 Notarie	3,000 —	
		Transport	21,700 —	1,010,310 41	

			Transport	21,700	1,010,310	41
S. F. besl. $\frac{7}{3}$ 1900.	b	1 Aktuarie		4,500		
1886 års stat.	}	b	{	1 Kanslist	1,800	
S. F. besl. $\frac{4}{2}$ 1890.				1 Vaktmästare	800	
S. F. besl. $\frac{22}{12}$ 1898.	b	1 Vaktmästarebiträde		600		
	c	Expenser, förslagsvis		10,000	39,400	
3. Drätselkontoret.						
1886 års stat.	}	b	{	1 Stadskamrerare, lön	5,000:—	
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899.				arvode	4,000:—	
				förhöjning för 10 års tjänst	1,000:—	
K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899.	}	b	{	Ersättning för frångån-		
K. Sen. bref $\frac{9}{8}$ 1900.				gen andel i absentie- böter	800:—	10,800
1886 års stat.	}	b	{	1 Stadskassör, lön	4,000:—	
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899.				arvode	2,500:—	
				förhöjning för 10 års tjänst	800:—	
K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899.	}	b	{	Ersättning för frångån-		
K. Sen. bref $\frac{9}{8}$ 1900.				gen andel i absentie- böter	800:—	8,100
1886 års stat.	}	b	{	1 Äldre Stadsbokhåll-		
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899.				lare	4,000:—	
				arvode	1,000:—	
				förhöjning för 10 års tjänst	800:—	5,800
1886 års stat.	}	b	{	1 Yngre Stadsbokhåll-		
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899.				lare	3,000:—	
				arvode	1,200:—	
		förhöjning för 5 års tjänst	300:—	4,500		
		1 Kontorsskrifvare	1,800:—			
		förhöjning för 10 års tjänst	360:—	2,160		
1886 års stat.	}	b	{	1 Vaktmästare	1,200	
S. F. besl. $\frac{28}{12}$ 1894.						
D:o $\frac{19}{12}$ 1899.	}	b & c	{	Extra biträden, förslagsvis	8,500	
S. F. besl. $\frac{13}{10}$ 1898.				Arvode för debetsedlars kringbä-		
				rande, förslagsvis	1,500	
	c	Expenser, förslagsvis		3,500	46,060	
			Transport	—	1,095,770	41

		Transport		—	—	1,095,770 41
4. Trafikkontoret.						
		1 Kamrerare	5,500: —			
		förhöjning för 10 års				
		tjenst	1,100: —	6,600	—	
S. F. besl. 21/5 1895.	b	1 Bokhållare	3,000: —			
		förhöjning för 10 års				
		tjenst	600: —	3,600	—	
		1 Kassör	2,400: —			
		förhöjning för 5 års				
		tjenst	240: —	2,640	—	
S. F. besl. 29/12 1896.	b	1 Vågmästare	2,000: —			
		förhöjning för 5 års				
		tjenst	200: —	2,200	—	
S. F. besl. 21/5 1895.	b	1 Vaktmästare	1,000: —			
D:o 29/12 1896.						
		personelt tillskott	200: —	1,200	—	
		1 D:o		1,000	—	
S. F. besl. 22/12 1896.	c	Extra biträden, förslagsvis		10,880	—	
D:o 22/12 1898.	b	För stadens uppbörd i varrantma-				
		gasinet, förslagsvis		3,000	—	
S. F. besl. 31/3 1875.	b	Arvode för erhållande af dagliga				
D:o 29/12 1899.						
		uppgifter från tullkammaren		800	—	
		Mätarearvoden, förslagsvis		800	—	
	c	1 Maskinist för värmeledn. under				
		7 månader		1,050	—	
		1 Maskinist för hissinträttningen		1,200	—	
		Expenser, förslagsvis		1,800	—	36,770
5. Hamnkontoret.						
1886 års stat.	b	1 Hamnkaptén	3,000: —			
S. F. besl. 21/11 1893.						
		4 resp. 2 % af uppbör-				
		den, förslagsvis	8,120: —	11,120	—	
S. F. besl. 1/10 1895.	b	1 Hamnmästare i Sörnäs		2,400	—	
		1 Hamnkontorsbokhål-				
		lare	3,500: —			
		Förhöjning för 5 års				
		tjenst	350: —			
		1/2 % af uppbörden,				
		förslagsvis	1,030: —	4,880	—	
S. F. besl. 30/4 1901.	b	1 Kassör under 9 månader		1,125	—	
1886 års stat.	b	1 Äldre vaktmästare				
S. F. besl. 27/12 1895.						
D:o 15/11 1898.				1,400	—	
1886 års stat.	b	1 Yngre vaktmästare				
S. F. besl. 27/12 1895.						
D:o 15/11 1898.				1,200	—	
				Transport	22,125	1,132,540 41

			Transport	22,125 —	1,132,540	41
1886 års stat.	} b & c	3 Hamnkonstaplar å	1,000: —	3,000 —		
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888.		7 D:o å	900: —	6,300 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1890.		1 Hamnkonstapel i Sörnäs jemte				
D:o ¹¹ / ₄ 1893.		fri bostad		900 —		
D:o ²⁷ / ₁₂ 1895.						
D:o ²² / ₁₂ 1898.						
1886 års stat.	} b	2 Packare och vråkare å	600: —	1,200 —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1894.		1 Parmmätaråldermand		400 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.	} b	Hamnfiskals arvode		400 —		
S. F. besl. ¹¹ / ₄ 1893.		Ångslupslega för inspektionsresor,				
	} c	förslagsvis		200 —		
		Expenser, förslagsvis		500 —		
					35,025	
6. Byggnadskontoret.						
1886 års stat.	} b	1 Stadsingeniör	8,000: —			
S. F. besl. ²⁶ / ₄ 1892.		resemedel	600: —	8,600 —		
S. F. besl. ⁷ / ₂ 1899.	} b	1 Arbetschef	6,500: —			
		resemedel	500: —	7,000 —		
S. F. besl. ¹⁰ / ₂ 1892.	} b	1 Geodet	3,000: —			
		förhöjning för 5 års				
		tjenst	300: —			
		d:o för 10 års tjenst				
		fr. ¹ / ₁₁ 1902	50: —			
		resemedel	100: —	3,450 —		
1886 års stat.	} b	1 Bokhållare	3,000: —			
		förhöjning för 10 års				
S. F. besl. ²⁷ / ₀ 1893.	} b	tjenst	600: —			
		personelt tillskott	400: —	4,000 —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1888.	} b	1 Byggmästare	2,900: —			
D:o ¹⁵ / ₁₁ 1888.		personelt tillskott för				
		5 års tjenst	300: —	3,200 —		
S. F. besl. ¹⁰ / ₂ 1892.	} b	1 Förrådsförvaltare	1,800: —			
		personelt tillskott för				
		5 års tjenst	180: —	1,980 —		
1886 års stat.	} b	1 Äldre skogsvakt jemte				
		fri bostad och ved	900: —			
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894.	} b	personel förhöjning				
		för 10 års tjenst	150: —			
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899.	} b	ytterligare tillskott	100: —	1,150 —		
1886 års stat.		} b	1 Yngre skogsvakt jemte fri bo-			
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1897.	stad och ved			800 —		
	} c	Extra ingenjör- och ritarebiträden,				
		förslagsvis		8,000 —		
				38,180 —	1,167,565	41
			Transport			

		Transport	38,180	—	1,167,565	41		
	c	Skogsvaktarebiträden och skogskultur, förslagsvis	2,000	—	49,680	—		
			Material- och handtlångaredagsverken vid mätningar, förslagsvis .	8,000			—	
				Expenser, förslagsvis			1,500	—
	7. Trädgårdsnämnden.							
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{6}{9}$ och $\frac{6}{12}$ 1898.	b	1 Sekreterare	600	—	7,000	—		
		1 Trädgårdsmästare	3,000	—				
		förhöjning för 10 års tjänst	600	—				
		hyresmedel	1,000	—				
		personelt lönetillskott jemte bränsle och andra natura förmåner	1,400	—				
	c	Expenser förslagsvis	400	—				
	8. Särskilda nämnder.							
		<i>a) Taxerings- och Pröfningsnämnderna.</i>						
	c	Sekreterare arvoden	2,400	—	5,000	—		
			Expenser, förslagsvis	2,600			—	
		<i>b) Förmyndarenämnden.</i>						
	c	Sekreterarearvode	800	—	1,400	—		
			Vaktmästarearvode, expenser m. m. förslagsvis	600			—	
		<i>c) Nämnden för arbetareangelägenheter.</i>						
	c	1 Sekreterare	600	—	800	—		
		Ersättning för vaktmästarebiträde	100	—				
		Expenser, förslagsvis	100	—				
		<i>d) Uppfostringsnämnden.</i>						
S. F. besl. $\frac{16}{5}$ och $\frac{19}{12}$ 1897 och $\frac{21}{12}$ 1900. D:o $\frac{16}{5}$ och $\frac{19}{12}$ 1899.	b	1 Sekreterare, arvode	1,500	—	2,100	—		
		Vaktmästarearvode	100	—				
		Expenser, förslagsvis	500	—				
		— Fmk 235,635: — —						
		Transport	—	—	1,233,545	41		

		Transport	—	1,233,545	41	
		IV. Gatubelysningen.				
		1. Gasbelysningen.				
	c	<i>Auerlågor.</i>				
		Helnatts, 534 st. under vår- och 567 under höstterminen, förbru- kande gas	196,731 m ³			
		Halfnatts, 841 st. under vår- och 908 under höstterminen, förbru- kande gas	159,403 m ³			
		<i>Vanliga lågor</i> (å varu- skjulen).				
		Helnatts, 6 st. under seglationstiden, för- brukande gas	2,122 m ³			
		<i>Lucas Lampor</i> (å salu- torget).				
		Halfnatts, 2 st. förbru- kande gas	1,744 m ³			
		Summa gas 360,000 m ³ å 30 penni per m ³ , utgörande . . .		—	108,000	—
			2. Petroleumbelysningen.			
		b	214 st. helnattslykter å 168 mk per lysår och lykta	35,952	—	
	109 st. halfnattslykter å 73 mk per lysår och lykta		7,957	—		
	297 st. chaussée- och väglykter å 82 mk per lysår och lykta		24,354	—		
	93 st. seglationslykter, 160 dagar å 60 penni per dag och lykta		8,928	—		
	3 st. d:o å isvägen till Sveaborg 105 dagar å 60 penni per dag och lykta		189	—		
	7 st. lykter vid kolerabarackerna 100 dagar å 60 penni per dag och lykta		420	—		
			Transport	77,800	—	1,341,545
						41

Kontrakt ⁸/₇ 1896.
Tillägg till d:o af den
²/₂ 1899.
S. F. besl. ²²/₁₂ 1898.

		Transport	77,800	—	1,341,545	41	
Kontrakt $\frac{8}{7}$ 1896. Tillägg till d:o af den $\frac{2}{2}$ 1899. S. F. besl. $\frac{2}{12}$ 1898.	b	5 st. d:o längs Stora Alléen i Brunnsparken, 45 dagar å 30 penni per dag och lykta	67	50			
		9 st. halfnattslykter i Sörnäs (vin- tertid) 130 dagar å 30 penning per dag och lykta	351	—			
		2 st. helnattslykter vid vägen till Sandudd (vintertid) 130 dagar å 60 penning per dag och lykta	156	—			
		7 st. halfnattslykter 130 dagar å 30 penning per dag och lykta	273	—			
		Ökad belysningskostnad för inten- siv lykter:					
	c	37 helnattslykter å 36 mk	1,332	—			
		14 halfnattslykter å 20 mk	280	—			
		12 st. 300 normalljus Forselleska helnattslampor å Skatuddskajen för tiden fr. 1 april till årets slut, 28,000 timmar å 5,5 penning	1,540	—			
	c*	30 st. nya lyktskåp, uppställda un- der år 1901 å 60 mk	1,800	—			
		40 st. lykter att uppställas å plat- ser, som af Drätselkammaren komma att anvisas, å 60 mk	2,400	—			
		Belysningskostnader för desamma, förslagsvis	2,000	—	87,999	50	
	3. Elektrisk belysning.						
	<i>a) Sandviks molon.</i>						
S. F. besl. $\frac{1}{10}$ 1895.	b	3 st. 800 ljus bågglampor, brinnande 75 dagar, 5 timmar dagligen	400	—			
		6 st. glödlampor, brin- nande 150 dagar, 8 timmar dagligen	400	—	800	—	
<i>b) Magasinskajen.</i>							
Sjösidan.							
S. F. besl. $\frac{27}{9}$ 1895.	b	9 st. 800 ljus bågglampor under 180 dagar 10 timmar dagligen	5,700	—			
		Transport	5,700	—	800	—	
					1,429,544	91	

		Transport	5,700: —	800	1,429,544 91
		Landsidan.			
S. F. besl. 27/6 1895.	b	16 st. glödlampor under 150 dagar, i medeltal 3 timmar dagligen	400: —		
		4 st. glödlampor under 270 dagar, 10 timmar dagligen	600: —	6,700	
		<i>Varuskjulet.</i>			
Kontrakt d. 12/6 1893.	b	15 st. 500 ljus bågglampor under 180 dagar, brinnande i medeltal 10 timmar dagligen	2,160: —		
		14 st. glödlampor under 150 dagar, brinnande 4 timmar dagligen	460: —	2,620	
		c) <i>Skatuddskajen.</i>			
		Sjösidan.			
	c	3 st. 800 ljus bågglampor under 100 dagar brinnande 10 timmar dagligen	1,050: —		
		Hyra för lampor, transformatorer och reostatser	100: —		
		<i>Varuskjulet.</i>			
	c	4 st. 500 ljus bågglampor, under 180 dagar, i medeltal 4 timmar dagligen	580: —	1,730	
S. F. besl. 29/6 1892.	b	d) Belysning af Nikolaikyrkans tornur		600	12,450
		— Fmk 208,449: 50 —			
		Transport	—	—	1,441,994 91

			Transport	—	—	1,441,994	91	
V. Brandverket.								
1. Aflöningar och andra förmåner.								
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891. D:o $\frac{29}{12}$ 1893. D:o $\frac{7}{2}$ 1899. D:o $\frac{15}{6}$ 1899.	}	b	1 Brandmästare jemte fri bostad, ved och lyse . . . . . 5,000:—					
			personelt tillskott . . . . . 1,000:—	6,000	—			
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1899. D:o $\frac{24}{2}$ 1891.	b & c	b	1 Underbrandmästare jemte ved och lyse . . . . . 3,000:—					
			hyresmedel . . . . . 1,500:—	4,500	—			
S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891. D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	}	b	1 Sekreterare i Brand- kommissionen		600			
			2 Sprutmästare jemte fri bostad och ved å 1,500:—	3,000	—			
D:o $\frac{13}{6}$ 1899.	}	b	1 Maskinist, jemte fri bostad och ved		1,500			
			6 Sergeanter, jemte fri bostad, ved och lyse å 1,200:—	7,200	—			
S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891. D:o $\frac{13}{6}$ 1899.	}	b	10 Korpraler jemte ved och lyse å 800:—		8,000			
			10 Korpraler, kasererade å 700:—		7,000			
			13 äldre konstaplar, kasererade å 420:—		5,460			
			30 yngre konstaplar, kasererade å 300:—		9,000			
			Kosthållning för 63 man å 250:—		15,750			
D:o $\frac{13}{6}$ 1899.	}	c	Beklädnad för 63 man å 150:—		9,450			
			Hyresmedel för en sergeant, å Berg- hålls station		350			
						77,810	—	
2. Brandstallet, 20 hästar.								
}	c	34,000 kilogr. hö å 12 penni	4,080	—				
		30,500 d:o hafre å 16 penni	4,880	—				
		Halm, förslagsvis	750	—				
		Skoning och medicin, förslagsvis	950	—				
		Underhåll af seldon m. m., förslags- vis	500	—				
						11,160	—	
3. Eldning och belysning.								
}	c	260 kubikmeter björkved å 6 mk	1,560	—				
		960 d:o barrved å 5 mk	4,800	—				
		Belysning, förslagsvis	4,000	—				
						10,360	—	
				Transport	—	—	1,541,324	91

		Transport	1,541,324	91
		4. Redskap och inventarier.		
	c	Underhåll af redskapen, förslagsvis	3,000	
		Underhåll af brandtelegrafan förslagsvis	1,200	
	c*	3 hästar, förslagsvis	1,800	
		Nytt pumpverk och armatur till en ångspruta	7,000	13,000
		5. Diverse.		
	c	Arvoden för brandsyner, förslagsvis	800	
		Expenser, gratifikation m. m., förslagsvis	2,500	
		För inköp af böcker och tidningar	100	3,400
		6. Tillfällig utgift.		
	c*	Anslag för frivilliga brandkåren . . . . . — Fmk 120,730: — —	—	5,000
		VI. Polisnrättningen.		
		1. Aflöningar.		
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900.	b	1 Polismästare, lön	7,000: —	
		arvode	4,000: —	11,000
S. F. besl. 1/3 1898.	b	1 Polisinspektör, lön	5,000: —	
		arvode	3,000: —	8,000
	b	1 sekreterare, lön	2,000: —	
		arvode	1,200: —	
	b	personelt anslag för handhafvande af polisnrättningens ekonomi	500: —	3,700
		Transport	22,700	1,562,724
				91

		Transport	22,700	1,562,724 91
		1 Kriminalkommissarie, lön	5,000:—	
		arvode	2,000:—	7,000
		2 Kommissarier, lön à .	2,000:—	
		arvode à	1,800:—	7,600
		5 Kommissarier, lön à .	2,000:—	
		arvode	1,600:—	18,000
		1 Translator för ryska språket, arvode	1,500	
		1 Notarie, arvode	3,000	
		1 D:o d:o	2,400	
		1 Kanslist, arvode	1,200	
		2 D:o d:o à	1,000:—	2,000
		1 Läkare, d:o	1,200	
		1 Vaktmästare, d:o	1,100	
		1 Magasinsföreståndare, d:o	120	
		3 Renskrifvarebiträden à	1,000:—	3,000
		Praktikantarvoden	3,000	
		3 Öfverkonstaplar, lön à	1,000:—	
		arvode à	800:—	
		hyresmedel à	200:—	6,000
		4 Öfverkonstaplar, lön à	900:—	
		arvode à	800:—	
		hyresmedel	200:—	7,600
		5 Öfverkonstaplar, lön à	800:—	
		arvode à	800:—	
		hyresmedel à	200:—	9,000
		5 Öfverkonstaplar, lön à	750:—	
		arvode à	750:—	
		hyresmedel à	200:—	8,500
		4 Konstaplar, lön à . .	750:—	
		arvode à	750:—	
		hyresmedel à	200:—	6,800
		14 Konstaplar, lön à . .	700:—	
		arvode à	700:—	
		hyresmedel à	200:—	22,400
		24 Konstaplar, lön à . .	650:—	
		arvode à	650:—	
		hyresmedel à	200:—	36,000
		34 Konstaplar, lön à . .	600:—	
		arvode à	600:—	
		hyresmedel à	200:—	47,600
		Transport	217,720	1,562,724 91
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900.	} b			

			Transport	217,720	—	1,562,724	91
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900.	b	36 Konstaplar, lön å	550:—				
		arvode å	550:—				
		hyresmedel å	200:—	46,800	—		
S. F. besl. ¹⁶ / ₆ 1896.	b	44 Konstaplar, lön å	500:—				
		arvode å	500:—				
		hyresmedel å	200:—	52,800	—		
1886 års stat. S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1876.	b	14 Extra konstaplar, arvode å	750:—				
		hyresmedel å	200:—	13,300	—		
		2 Extra konstaplar för lönnkrögeriets städfjande, arvode å	1,300:—	2,600	—		
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1897. D:o ²² / ₁₂ 1898.	b	2 Politiekarlar, arvode å	540:—	1,080	—		
		1 Kvinligt biträde, jemte fri bostad och ved, arvode		240	—		
		1 Kvinligt biträde, utan fri bostad och ved, arvode		240	—		
	c	1 D:o d:o		360	—		
		1 D:o d:o		180	—		
		2 Vaktkarlar å	1,000:—	2,000	—		
		Veterinär arvode		300	—	337,620	—
2. Polisvård å Forsby hemman.							
S. F. besl. ⁷ / ₆ 1900.	b & c	3 Handräkningskonstaplar, arvode å	480:—	1,440	—		
		Värme, lyse & renhållning af polisstationen, förslagsvis		400	—		
	d	Skjutslega för inspektioner och polisundersökningar, förslagsvis		200	—		
		Oförutsedda utgifter		50	—	2,090	—
3. Polisstallet, 8 hästar.							
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900.	b & c	18,000 kgr. hö, å 13 p:ni		2,340	—		
		13,000 " hafre, å 15 p:ni		1,950	—		
		6,000 " halm, å 6 p:ni		360	—		
		Skoning och medicin, förslagsvis		400	—		
		Remont, förslagsvis		400	—		
	c*	1 ny ridhäst		800	—	6,250	—
		Transport	—	—	1,908,684	91	

			Transport	—	1,908,684 91
			4. Hyror, ved och lyse.		
Enligt kontrakt.	b	{	Andra polisstationens lokal förslagsvis	2,500 —	
			Tredje d:o d:o	3,600 —	
			Fjerde d:o d:o	2,000 —	
			Tölö filial d:o d:o	900 —	
			Bränsle, förslagsvis	6,000 —	
	c	{	Belysning, d:o	8,000 —	23,000 —
			5. Diverse.		
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900.	b	{	Beklädnadsmedel	29,230 —	
			Till ersättning för oförskyld skada å kläder, ådragen i tjensten, samt till gratifikation	2,000 —	
			Expenser, förslagsvis	4,000 —	
			Renhållning, d:o	3,400 —	
			Inköp och remont af inventarier, förslagsvis	1,500 —	
			Inköp och remont af utredningspersedlar, förslagsvis	750 —	
			Remont och komplettering af lifräddningsredskapen, förslagsvis	150 —	
			Undervisningsmaterial för centralpolisen, förslagsvis	150 —	
			Till matportioner åt ransakningsfångar i polisinrättningen, förslagsvis	1,400 —	
				c	{
Nåd. bref. ^{10/10} 1898. S. F. besl. ^{22/12} 1898.	b & c	{	Guvernörens dispositionsmedel	—	5,000 —
			— Fmk 417,140: — —		
K. Förordn. d. 30 Jan. 1891.	b	{			
			VII. Sundhets- och sjukvården.		
			1. Läkare- och sjukvårdspersonal.		
S. F. besl. ^{24/10} 1893.	b	{	Förste stadsläkaren, lön	6,000: —	
			arvode	4,000: —	
			förhöjning för 5 års tjänst	1,000: —	11,000 —
			Transport	11,000 —	1,979,864 91

			Transport	11,000 —	1,979,864 91
K. S:ns resol. $\frac{5}{2}$ 1894 1886 års stat.	b	Andre stadsläkaren		3,000 —	
	b	2 Distriktsläkare inom staden å	3,000: —	6,000 —	
S. F. besl. $\frac{19}{4}$ 1898. D:o $\frac{30}{8}$ 1890.	b	1 Distriktsläkare i Tölö distrikt .		3,600 —	
	b	1 D:o i Sörnäs distrikt tillskottsarvode.	3,000: — 1,000: —	4,000 —	
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1891.	b	1 Distriktsläkare i Berg- häll distrikt	3,000: —	4,000 —	
		tillskottsarvode	1,000: —	3,000 —	
D:o $\frac{9}{4}$ 1889. D:o $\frac{19}{12}$ 1895.	b	1 Kvinlig läkare		3,000 —	
	b	1 Läkare vid fattiggårdens sjuk- anstalter och dävårdsinrättning (se VIII Fattigvården).			
1886 års stat.	b & c	1 Barnmorska		500 —	
S. F. besl. $\frac{27}{12}$ 1895. D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	b & c	5 Kommunala sjukskö- terskor å	1,080: —	5,400 —	
S. F. besl. $\frac{17}{5}$ 1898.	b	Resekostnader för d:o		100 —	
S. F. besl. $\frac{19}{4}$ 1898.	b	Arvodet åt vikarier under distrikts- läkarens semesterledighet		1,800 —	
S. F. besl. $\frac{17}{8}$ 1898.	b	Läkarejourering om söndagarne under sommarmånaderna		240 —	42,640 —
2. Helsovårdsnämnden.					
S. F. besl. $\frac{3}{12}$ 1889. D:o $\frac{19}{12}$ 1892. D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	b	1 Sekreterare		1,600 —	
		1 Vaktmästare		1,000 —	
	c	Expenser, förslagsvis		4,200 —	6,800 —
3. Maria sjukhus.					
<i>a) Afdelningen för icke epidemiska sjukdomar.</i>					
S. F. besl. $\frac{20}{12}$ 1893. D:o $\frac{11}{10}$ 1898.	b	1 Öfverläkare, anstal- tens direktör, lön.	4,000: —		
	c	Tillskott derå efter 1,000 mk per år, för 7 må- nader	583: 31	4,583 31	
	c	1 Underläkare jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön 2,500 mk per år, för 7 månader		1,458 31	
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1898.	b	1 Amanuens, jemte rum, värme, belysning, städ- ning och kost, lön	1,200: —		
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1899.	b	personelt tillskott	600: —	1,800 —	
Transport				7,841 62	2,029,304 91

			Transport	7,841 62	2,029,304 91
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{27/12} 1895.	} b	3 Sköterskor (bildade), jemte bostad, ljus, värme och kost, lön å 50 mk i månaden		1,800 —	
S. F. besl. ^{29/12} 1899. D:o ^{29/12} 1896. D:o ^{21/12} 1897.	} b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader		300 —	
	} b	4 Sköterskor i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden		1,440 —	
D:o ^{29/12} 1899.	b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader		180 —	
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{29/12} 1899.	} b	2 Nattsköterskor å 30 mk i månaden		720 —	
S. F. besl. ^{29/12} 1893.	b	2 Städerskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden		360 —	
	c	Medicin, förslagsvis		8,000 —	
	c	Underhåll af inventarier, förslagsvis		4,000 —	24,641 62
		<i>b) Afdelningen för epidemiska sjukdomar.</i>			
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{11/10} 1898.	} b	1 Öfverläkare, jemte fri bostad, samt värme, lön		5,000 —	
	c	För aflönning af vikarie under öfverläkarens semester		400 —	
D:o ^{11/10} 1898.	b	1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön		1,200 —	
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{29/12} 1899.	} b	3 Sköterskor (bildade) jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden		1,800 —	
	} b	2 Sköterskor, i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden		720 —	
S. F. besl. ^{29/12} 1899.	b & c	1 D:o i öfrigt som föregående, men lön å 40 mk i månaden		480 —	
	c	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden		180 —	
	c	1 Nattsköterska, lön å 30 mk i månaden		360 —	
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{27/12} 1895. D:o ^{29/12} 1896. D:o ^{29/12} 1899.	} b	5 Städerskor, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 15 mk i månaden		900 —	
		Transport	11,040 —	2,053,946 53	

		Transport	11,040	—	2,053,946	53
c	{	Medicin, förslagsvis	3,000	—		
		Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000	—		
		För desinfektion af sjukrummen, förslagsvis	500	—	18,540	—
		<i>c) Medicinsk-kirurgiska afdelningen.</i>				
		Utgifterna beräknade för 7 månader				
		1 Ofverläkare, kirurg, lön per år 4,000 mk	2,331	31		
		1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön å 1,200 mk per år	700	—		
		1 Operationssköterska, jemte bo- stad, värme, belysning och kost, lön å 50 mk i månaden	350	—		
		2 Sköterskor (bildade) för kirur- giska delen, jemte bostad, belys- ning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	700	—		
		2 Sköterskor (bildade) för medicin- ska delen, såsom föregående	700	—		
		1 Sköterska (bildad) förslagsvis under 3 månader	150	—		
c	{	2 Sköterskor jemte bostad, belys- ning, värme och kost, lön å 30 mk i månaden	420	—		
		1 Sköterska för isolerafdelningen i källarvåningen såsom föregå- ende	210	—		
		1 Sköterska, förslagsvis under 3 månader, lön å 30 mk i måna- den	90	—		
		2 Nattsköterskor, lön å 30 mk i månaden	420	—		
		3 Städskor, en för hvardera vå- ningen och en för operationsaf- delningen jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	315	—		
		Medicin, förslagsvis	2,900	—		
		Förbandsmaterial och instrument, förslagsvis	2,350	—	11,636	31
		Transport	—	—	2,084,122	84

			Transport	—	—	2,084,122	84
			<i>d) Invedning af medicinsk-kirurgiska afdelningen.</i>				
		<i>c*</i>	Enligt kostnadsförslag	—	—	50,000	—
			<i>e) Ekonomieafdelningen.</i>				
S. F. besl. ^{29/12} 1893.	}	<i>b</i>	1 Syssloman, jemte bostad, belysning och värme, lön 1,500: —				
D:o ^{20/12} 1896.			lönetillskott efter 900				
D:o ^{21/12} 1897.		<i>c</i>	mk per år för 7 månader	525: —	2,025	—	
D:o ^{20/12} 1893.	}	<i>b</i>	1 Hushållerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön				
D:o ^{20/12} 1896.			lönetillskott å 200 mk				
		<i>c</i>	per år, för 7 månader	116: 60	916	60	
S. F. besl. ^{20/12} 1893.	}	<i>b</i>	1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön			300	—
D:o ^{20/12} 1899.			lönetillskott efter 60				
D:o d:o.		<i>b</i>	1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön			240	—
		<i>c</i>	1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 300 mk per år, för 7 månader			175	—
D:o d:o.		<i>b</i>	3 Tjenarinnor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 180 mk			540	—
		<i>c</i>	1 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön (å 180 mk per år) för 7 månader			105	—
D:o ^{20/12} 1899.		<i>b</i>	1 Städerska jemte bostad, värme, belysning och kost, lön			180	—
D:o ^{20/12} 1896.	}	<i>b</i>	1 Bakerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön			240	—
D:o ^{20/12} 1899.			<i>b</i>	1 Föreståndarinna för linneförrådet, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön			480: —
S. F. besl. ^{20/12} 1893.			personelt tillskott			600: —	
D:o ^{21/12} 1897.		<i>b</i>	4 Tvätterskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 20 mk i månaden			960	—
D:o ^{20/12} 1893.		<i>c</i>	3 D:o, jemte kost (icke bostad), lön å 30 mk i månaden för 7 månader			630	—
D:o ^{22/12} 1898.		<i>b</i>	1 Maskinist, jemte bostad, värme och belysning, lön			1,200	—
			Transport	8,591	60	2,134,122	84

		Transport			
				8,591	60
					2,134,122
					84
		<i>c</i>	1 D:o, jemte bostad, värme och belysning, lön å 1,200 mk per år, för 7 månader	700	—
S. F. besl. 29/12 1893.		<i>b</i>	1 Eldare, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	900	—
D:o 29/12 1893.	}	<i>b</i>	1 Vaktmästare, jemte bostad, värme och belysning, lön 730:—		
D:o 29/12 1893.		<i>c</i>	kostpenningar . . . . . 360:—		
		<i>c</i>	lönetillskott (å 270 mk per år) för 7 månader 157: 50	1,247	50
S. F. besl. 29/12 1893.	}	<i>b</i>	2 Drängar, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 420 mk	840	—
D:o 29/12 1893.		<i>c</i>	1 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 420 mk per år, för 7 månader	245	—
S. F. besl. 29/12 1893.	}	<i>b</i>	3 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 350 mk i året	1,050	—
D:o 29/12 1893.		<i>b & c</i>	1 Portvakt, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	420	—
S. F. besl. 27/12 1895.		<i>c</i>	1 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 420 mk i året, för 7 månader	245	—
D:o d:o.		<i>b</i>	1 Klosettömmerska å 30 mk i månaden	360	—
			Kost för 117 patienter å 82 penni per dag, förslagsvis	35,018	10
			Kost för 6 patienter å 1:40 per dag, förslagsvis	3,066	—
			Kost för 46 af personalen å 1 mk per dag, förslagsvis	16,790	—
			Kost för 54 patientar å 82 penni per dag under 7 månader, förslagsvis	9,475	92
		<i>c</i>	Kost för 6 patienter å 1:40 per dag under 7 månader, förslagsvis	1,797	60
			Kost för 23 af personalen å 1 mk per dag under 7 månader, förslagsvis	4,922	—
			Bränsle, förslagsvis	16,400	—
			Bränsle (för medicinsk-kirurgiska afdelningen) å 5,000 mk för året för 7 månader, förslagsvis	2,900	—
			Gas till laboratoriet och för uppvärmning af ångtält, förslagsvis	400	—
				Transqort	105,368
					72
					2,134,122
					84

		Transport	105,368 72	2,134,122 84
	c	Underhåll af inventarier, förslagsvis	2,400 —	
		Underhåll af häst, förslagsvis	600 —	
		Belysning 4,045: 70		
		D:o af medicinsk-kirurgiska afdelningen 1,954: 30	6,000 —	
S. F. besl. ²⁰ / ₁₁ 1900.	d	För oförutsedda utgifter, förslagsvis	4,000 —	118,368 72
		<i>f) Desinfektionsinrättningen.</i>		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896. D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.	b	1 Förman (maskinist), jemte bostad, värme och belysning, lön	1,200 —	
D:o ¹⁹ / ₄ 1898. D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.		b	1 Biträde, jemte bostad och kost, lön	420 —
	c	Bränsle, förslagsvis	400 —	
		Underhåll af häst, förslagsvis	600 —	
		Desinfektionsmaterial	500 —	3,120 —
		— Fmk 226,306: 65 —		
		4. Poliklinisk ögonafdelning.		
	c*	Anslag	1,800 —	
		Dagafgifter för medellösa sjuka emot redovisning	200 —	2,000 —
		5. Sjukstuga i Sörnäs.		
	c	För 12 å 15 sjukplatser, förslagsvis	—	10,943 —
		6. Barnpoliklinik å Berghäll.		
S. F. besl. ¹¹ / ₄ 1900.	b*	Anslag	—	2,500 —
		7. Helsopolisen.		
S. F. besl. ²¹ / ₁₀ 1893.	b	1 Tillsyningsman vid helsopolisen . . . . . 3,000: — förhöjning för 5 års tjänst . . . . . 500: —	3,500 —	
1886 års stat. S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889. D:o ³⁰ / ₅ 1891. D:o ²⁹ / ₅ 1892. D:o ²⁹ / ₁₂ 1896. D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.		bc&	2 Tillsyningsmän vid helsopolisen å 2,500 mk	5,000 —
	1 D:o vid d:o		2,000 —	
		Transport	10,500 —	2,271,054 56

			Transport	10,500 —	2,271,054 56
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1899.	c	Extra tillsyningsmän, förslagsvis		3,000 —	
	b	1 Desinfektionsbiträde		1,500 —	
	c	För desinfektion i hemmen, förslagsvis		2,000 —	17,000 —
		8. Besigtningbyrån.			
D:o ³⁰ / ₄ 1895.	b	1 Besigtningläkare		6,000 —	
	c	{ Städning		360 —	
		{ Underhåll af inventarier, förslagsvis		300 —	6,660 —
		9. Undersöksstation för lifsmedel.			
1886 års stat.	b	1 Föreståndare		3,000 —	
S. F. besl. ²² / ₁₂ 1898.	b	1 Biträde åt d:o		1,200 —	
D:o ¹⁶ / ₁₁ 1886.		{ 1 Laboratoriidräng		900 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896.	b	{ Till inköp af apparater, kemikalier och böcker, förslagsvis		800 —	5,900 —
D:o ²⁰ / ₁₂ 1899.					
		10. Köttkontrollstation.			
S. F. besl. ²⁰ / ₉ 1896.	b	1 Veterinär		4,000 —	
D:o d:o	b	Biträden vid stationen		3,000 —	
D:o ²¹ / ₁₂ 1897.	c	Driftkostnad, förslagsvis		800 —	7,800 —
		11. Obduktionshuset.			
	c	Ved, belysning, tvätt etc., förslagsvis — <i>Fmk 328,699: 65</i> —		—	150 —
		VIII. Fattigvården.			
		1. Fattigvårdsstyrelsen.			
S. F. besl. ⁵ / ₁₂ 1895.	b	{ 1 Ordförande		600 —	
		{ 1 Verkställande direktör		7,000 —	
		{ 1 Sekreterare		2,400 —	
D:o ²² / ₁₂ 1898.	b	1 Vaktmästare		1,000 —	
	c	Arvode för tillsyningsmän och ständiga ombud i landsorten, förslagsvis		6,500 —	
	c	Ersättning för inspektionsresor, förslagsvis		800 —	18,300 —
		Transport	—	—	2,326,864 56

			Transport	—	—	2,326,864 56
		2. Fattiggården och dermed förenade inrättningar.				
1886 års stat.	b	1 Inspektor jemte fri bostad och ved	4,500	—		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891.	b & c	1 Kontorsbiträde	720	—		
1886 års stat.	b	1 Predikant	1,400	—		
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889.	b	1 Läkare vid fattigvårdens sjuk-				
D:o ¹⁷ / ₁₁ 1894.		anstalter och dårdvårdsinrättning	3,600	—	10,220	
		<i>a) Fattiggården.</i>				
S. F. besl. ⁵ / ₁₂ 1895.	b	1 Husmoder	1,000	—		
	c	2 Sjuksköterskor, jemte fri bostad,				
		ved och lyse å 840:—	1,680	—		
D:o ²¹ / ₁₂ 1889.	b	3 Sjuksköterskor, jemte fri bostad,				
D:o ²² / ₁₂ 1889.		ved och lyse å 600:—	1,800	—		
	c	2 Biträdande sköterskor, jemte fri				
		bostad, ved och lyse å 30 mk i				
		månaden för hvardera	720	—		
		Beklädnad, förslagsvis	5,500	—		
		Kost, förslagsvis	28,000	—		
		Läkemedel, förslagsvis	3,500	—		
		Inventarier, förslagsvis	1,000	—		
	c	Material, förslagsvis	800	—		
		Ved och belysning, förslagsvis	8,000	—		
		Hafre och hö för tvenne hästar,				
		förslagsvis	1,000	—		
		Remontarbeten, förslagsvis	3,500	—		
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	3,500	—	60,000	
		<i>b) Arbetsinrättningen.</i>				
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889.	b	1 Tillsyningsman, jemte				
		fri bostad, ved och lyse 1,200:—				
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896.	b	personelt tillskott.	300	—	1,500	
D:o ²¹ / ₁₂ 1889.	b	2 Vaktmästare, jemte fri				
		bostad, ved och lyse å 720:—	1,440	—		
		Ved och belysning, förslagsvis	1,300	—		
		Kost, förslagsvis	9,000	—		
		Beklädnadskostnader, förslagsvis	1,800	—		
	c	Material, förslagsvis	5,000	—		
		Inventarier och arbetsverktyg, för-				
		slagsvis	500	—		
		Flitpenningar, förslagsvis	800	—		
		Remontarbeten, förslagsvis	1,000	—		
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	500	—	22,840	
		Transport	—	—	2,419,924 56	

		Transport	—	2,419,924 56
		<i>c) Dårvårdsanstalten.</i>		
S. F. besl. ^{29/12} 1891. D:o ^{29/12} 1893. D:o ^{20/12} 1896. D:o ^{21/12} 1897.	} b	1 Öfversköterska, jemte fri bostad, ved och lyse	1,200	
		6 Kvinliga vårdare, jemte d:o d:o å 600:—	3,600	
1886 års stat. S. F. besl. ^{20/12} 1891.	} b	3 Manliga vårdare, jemte d:o d:o å 720:—	2,160	
		Beklädnad, förslagsvis	3,000	
	} c	Kost, förslagsvis	13,000	
		Läkemedel, förslagsvis	1,500	
		Inventarier, förslagsvis	1,000	
		Ved och belysning, förslagsvis	7,000	
		Remontarbeten, förslagsvis	1,200	
	} d	Diverse utgifter, förslagsvis	1,000	34,660
		3. Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen.		
	} c	För i staden och å landsbygden utackorderade, förslagsvis	64,000	
		I särskilda inrättningar intagna, d:o	7,000	
		Sjukvård, d:o	7,500	
		Kostnader för sinnesrubbadade personer, intagna å andra dårvårdsanstalter, förslagsvis	22,000	
		Läkemedel, förslagsvis	5,000	
		Direkta understöd:		
		a) ått personer ovilkorligen berättigade till fattigvård, förslagsvis 24,000:—		
		b) ått nödställda, hvilka icke ega ovilkorlig rätt till fattigvård, förslagsvis . . . . . 16,000:—	40,000	
				145,500
			4. Diverse.	
	} c	Understöd ått värnepligtiges hustrur och barn, förslagsvis	500	
	} c & d	Expenser och oförutsedda utgifter — <i>Fmk 295,020:</i> — —	3,000	3,500
		Transport	—	2,603,584 56

			Transport	—	—	2,603,584	56
		IX. Undervisningsväsendet.					
		1. Navigationsskolan.					
S. F. besl. 9/5 1900. Enl. kontrakt.	} b	Hyra	3,000	—		3,600	—
		c Ved, förslagsvis	600	—			
		2. Handverksskolorna.					
K. kung. 25/11 1885.	b	Anslag för högre handverksskolorna	19,962	—		63,548	—
S. F. besl. 17/10 1899.	b	Anslag för lägre d:o	25,486	—			
S. F. besl. 26/9 och 20/11 1900.	b	Anslag för Förberedande yrkeskolan för gossar	18,100	—			
		3. Handelsläroverk.					
	} c	Anslag för ett svenskt-finskt handelsläroverk	4,000:—			10,000	—
		Anslag för förberedande klass vid d:o	2,000:—				
		Anslag för ett finskt handelsläroverk	4,000:—	—	—		
		4. Uppfostringsanstalt för andesvaga barn.					
S. F. besl. 11/10 1898.	b	Anslag att utgå med 300 mk för hvarje i Berttula anstalt för andesvaga barn intagen frielev från Helsingfors, dock till sammanlagdt belopp af högst		—	—	4,500	—
		5. Folkskolorna.					
		<i>a) Aflönningar.</i>					
1886 års stat. S. F. besl. 12/12 1899.	} b	12 Lärare, lön à	2,400:—			43,200	—
		förhöjning för 15 års tjänst à	1,200:—				
		15 Lärare, lön à	2,400:—				
		förhöjning för 10 års tjänst à	960:—	50,400	—		
		Transport	93,600	—	—	2,685,232	56

			Transport	93,600	—	2,685,232	56
1886 års stat. S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1889.	} b	14 Lärare, lön à	2,400: —				
		förhöjning för 5 års tjänst à	480: —	40,320	—		
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889.	} b	17 Lärare, arvode à	2,400: —	40,800	—		
		5 Lärare, arvode à	2,400: —	12,800	—		
1886 års stat.	} b	3 Lärarebiträden (islöjd och skradderiarbeten) arvode à	1,200: —	3,600	—		
		1 Lärare i grekisk-rysk troslära, arvode		800	—		
		6 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 25 års tjänst à	1,000: —	18,000	—		
		7 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 20 års tjänst à	800: —	19,600	—		
		14 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 15 års tjänst à	600: —	36,400	—		
		17 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 10 års tjänst à	400: —	40,800	—		
		9 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 5 års tjänst à	200: —	19,800	—		
1886 års stat. S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1889.	} b	1 Lärarinna, lön	1,514: 28				
		förhöjning för 10 års tjänst	342: 86	1,857	14		
		6 Lärarinnor, lön à	1,700: —				
		förhöjning för 25 års tjänst à	850: —	15,300	—		
		3 Lärarinnor, lön à	1,700: —				
		förhöjning för 20 års tjänst à	680: —	7,140	—		
		8 Lärarinnor, lön à	1,700: —				
		förhöjning för 15 års tjänst à	510: —	17,680	—		
		16 Lärarinnor, lön à	1,700: —				
		förhöjning för 10 års tjänst à	340: —	32,640	—		
11 Lärarinnor, lön à	1,700: —						
förhöjning för 5 års tjänst à	170: —	20,570	—				
			Transport	421,707	14	2,685,232	56

			Transport	421,707	14	2,685,232	56		
1896 års stat. S. F. besl. 12/12 1899.	} b	{	6 Lärarinnor, arvode å	2,000:—	12,000	—			
			1 Lärarinna, arvode		1,514	28			
			33 Lärarinnor, arvode å	1,700:—	56,100	—			
			4 Lärarinnor, arvode å	2,000:—	8,000	—			
			8 Lärarinnor, arvode å	1,700:—	13,600	—			
			2 Timlärarinnor, arvode å	1,700:—	3,400	—			
	c		Vikarier och sannolikt ökad lärarepersonal under höstterminen, förslagsvis	5,000	—				
1886 års stat. S. F. besl. 20/12 1888.	} b	{	Inspektör		7,000	—			
			D:o 29/12 1899.	b	Biträde vid inspektorskansliet	1,200	—		
D:o 22/12 1898.	} b	{	Ekonom		2,500	—			
D:o 21/12 1889.			b	Sekreterare i direktionen	1,200	—			
1886 års stat. S. F. besl. 28/12 1886.	} b	{	D:o 29/12 1890.		6 Vaktmästare å	1,000:—	6,000	—	
			D:o 29/12 1892.		c	1 D:o för 5 månader		416	65
			D:o 28/12 1896.		b	1 Gårdsdräng		780	—
			D:o 19/12 1899.		c	3 Gårdsdrängar å	720:—	2,160	—
D:o 28/12 1886.	} b & c	{	c	1 D:o för 5 månader		300	—		
D:o 28/12 1886.				Arvode för 13 föreståndare och föreståndarinnor å	300:—	3,900	—		
D:o 29/12 1891.				Arvoden för matrikelföringen vid de högre skolorna		600	—		
			Arvoden för undervisningen å folkskolornas fortsättningsklasser		10,500	—	557,878	07	
<i>Öfriga kostnader.</i>									
			Hyror för skollokaler, förslagsvis		26,000	—			
			Undervisningsmaterial, förslagsvis		8,000	—			
			Material för handarbeten, förslagsvis		5,000	—			
			Ny skolmöbel och reparation af gammal, förslagsvis		10,000	—			
			Ved och vedhuggning, förslagsvis		25,000	—			
			Belysning, förslagsvis		20,000	—			
			Till beklädningshjelp åt fattiga elever, hemmahörande i staden, förslagsvis		10,000	—			
			Renhållning, förslagsvis		15,000	—			
			Transport	119,000	—	3,243,110	63		

		Transport	119,000		3,243,110 63
	c	Underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler, förslagsvis	18,000	—	
	c*	Möbler till skolhuset å Wallgård	20,000	—	
K. Förordn. 5/8 1886.	b	Bidrag till pensionering af landets folkskollärarepersonal: för 58 lärare å 50 mk . . . . . 2,900: — för 137 lärarinnor å 37: 50 . . . . . 5,137: 50	8,037	50	
	c & d	Annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter, förslagsvis . . . . . — Fmk 725,415: 57 —	2,500	—	167,537 50
6. Folkbibliotek och läsesalar.					
1886 års stat. S. F. besl. 3/4 1889.	b	1 Bibliotekarie	3,600	—	
D:o 21/22 1889. D:o 27/12 1895.	b & c	1 Första amanuens (Sv. afd.) . . . . . 1,500: — personelt tillskott. . . . . 300: —	1,800	—	
D:o 29/12 1899. D:o 27/12 1895. D:o 21/12 1897.	b & c	1 Förste amanuens å läsesalen	1,500	—	
	b	1 D:o d:o (Finska afd.)	1,200	—	
D:o 21/12 1889. D:o 28/12 1891. D:o 29/12 1896.	b	1 Andra amanuens (Sv. afd.) . . . . . 1,200: — personelt tillskott. . . . . 300: —	1,500	—	
D:o 29/12 1900. D:o d:o.	b & c	1 Andra amanuens (Sv. afd.)	1,200	—	
	b	1 D:o d:o (Finska afd.)	900	—	
	c	2 Extra d:o å . . . . . 550: —	1,100	—	
1886 års stat. S. F. besl. 29/12 1888.	b	1 Vaktmästare jemte fri bostad och ved	900	—	
D:o 29/12 1888. D:o 29/12 1891. D:o 29/12 1887. D:o 27/12 1895.	b	1 Vaktmästarebiträde	600	—	
	b	1 Gårdskar, jemte fri bostad och ved	300	—	
	c	1 Städerska, jemte fri bostad och ved	480	—	
D:o 29/12 1896.	b	1 Föreståndare för Tölö filial jemte fri bostad, ved och lyse	300	—	
S. F. besl. 22/12 1898. D:o 28/9 1899.	b	1 Föreståndare för filialen vid Sjömansgatan N:o 14 jemte fri bostad, ved och lyse	200	—	
	b	1 Föreståndare för filialen i Sörnäs, arvode	1,500	—	
		Transport	17,080	—	3,410,648 13

			Transport	17,080 —	3,410,648 13
S. F. besl. ^{22/12} 1898. D:o ^{20/9} 1899.	} b	{	1 Vaktmästare vid Sörnäs filial, jemte bostad, ved och lyse . . .	200 —	
			2 Städerskor vid filialerna, jemte bostad, ved och lyse à 100 mk	720 —	
			Hyra för filiallokalerna	5,410 —	
			Böcker, tidskrifter och tidningar jemte inbindning, förslagsvis . . .	12,700 —	
			c* För inredande af en ny läsesal . . .	900 —	
			c { Ved och belysning, förslagsvis . . .	6,650 —	
		c { Brandstodsafgifter, förslagsvis . . .	230 —		
		c & d { Diverse samt oförutsedda utgifter, förslagsvis	3,000 —	46,890 —	
7. Asyler för vanartade barn.					
S. F. besl. ^{20/12} 1899.	} b	{	Uppfostringsanstalten i Sibbo: Kostnader, förslagsvis	6,921 —	
			Uppfostringsanstalten i Nummis: Kostnader, förslagsvis	6,921 —	
			För enskild utackordering, förslags- vis	4,000 —	
			Läkarearvode för besiktning, d:o . . .	100 —	17,942 —
			— Fmk 871,895: 57 —		
X. Staden åliggande all- männa onera.					
1. Skjutshållning.					
Guv. resol. ^{21/5} 1896.	b		Entreprenad, 6 hästar, förslagsvis	—	3,000 —
2. Kronoutlagor.					
Resol. på städ. besv. ^{19/12} 1757 § 58. K. Sns res. ^{15/6} 1899.	} b		Boskapspenningar och utsädesaf- gift	—	54 96
3. Inkvarteringen.					
Inkvart. regl. ^{19/1} 1876. S. F. besl. ^{11/3} 1879.	} b		Inkvarteringskostnader, förslagsvis	—	283,687 90
4. Inkvarteringsnämnden.					
1886 års stat.	} b	{	1 Ordförande	2,000 —	
			1 Sekreterare	1,600 —	
			1 Kvartermästare	2,000 —	
			Transport	5,600 —	3,762,222 99

		Transport	5,600	3,762,222 99
1886 års stat.	b	1 Translator	800	
	b	1 Vaktmästare	800	
	c & d	Expenser och oförutsedda utgifter, förslagsvis	600	7,800
		— Fmk 294,542: 86 —		
XI. Vattenledningen.				
1. Förvaltning och drift.				
1886 års stat. S. F. besl. 20/12 1888. D:o 16/2 1892. D:o 29/3 1892.	c	1 Vattenledningsingeniör, lön . . . . . 8,000:— förhöjning för 10 års tjänst . . . . . 1,600:—		
D:o 5/12 1887.	b	resemedel, personelt. . . . . 400:—	10,000	
D:o 21/12 1900.	b	1 Assistent, lön	4,800	
D:o 29/12 1890. D:o 13/12 1892. D:o 21/12 1897.	b	1 Bokhållare . . . . . 3,000:— förhöjning för 5 års tjänst . . . . . 300:— d:o för 10 års tjänst, fr. 1/5 . . . . . 200:—	3,500	
D:o 29/12 1890.	b	1 Verkmästare, jemte fri bostad och ved	1,600	
D:o 19/12 1899.	b	1 Öfvermaskinist, jemte fri bostad och ved	2,700	
1886 års stat. S. F. besl. 19/12 1899.	b	1 Förste maskinist, jemte fri bo- stad och ved	1,800	
1886 års stat. S. F. besl. 19/12 1899.	b	1 Andre maskinist, jemte fri bo- stad och ved	1,500	
D:o 19/12 1899.	b	1 Putsare, jemte fri bostad och ved	1,000	
D:o 21/12 1889. D:o 29/12 1891.	b	1 Reservoirvakt, jemte fri bostad och ved . . . . . 420—		
	c	Driftkostnad för pumpverket, för- slagsvis . . . . . 9,000— D:o för filtrerna, förslagsvis . . . . . 12,000—		
	c	Afläsning och kontroll af vatten- mätare, förslagsvis . . . . . 6,800—		
	c	Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsvis . . . . . 1,500—		
		Transport	56,620	3,770,022 99

		Transport	56,620 —	3,770,022 99
Enl. kontrakt. K. S:ns resol. 7/5 1895. Kontrakt 5/6 1895.	c	Brandförsäkringspremier, förslagsvis	1,200 —	
	b	Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350 —	
Enl. kontrakt.	b	Arrende för Broholmen i Gammelstaden	600 —	
	b & c	Hyra för vattenledningskontorets lokal, jemte städning och belysning, förslagsvis	2,000 —	
		Expenser, förslagsvis	2,500 —	
		Kostnader för distribuering och in- drifning af debebetsedlar och räk- ningar, förslagsvis	700 —	
	c	Kostnader för hästhoarnes skötsel, förslagsvis	2,700 —	
		Kostnader för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmät- tare, förslagsvis	95,000 —	161,670 —
		2. Underhåll och remont.		
	c	Remont och underhåll af vatten- ledningens byggnader, hägnader, dammar, maskiner och rörnät, förslagsvis	22,000 —	
	c	Reparation och justering af vat- tenmätare, förslagsvis	3,000 —	25,000 —
		3. Nybyggnader.		
S. F. besl. 21/5 1901.	c*	Tillbyggnad af vattenborgen i Djur- gården, återstoden af totalkost- naden, förslagsvis	67,000 —	
	b*	Utbyte af pumpverkets turbiner mot nya, förslagsvis	15,000 —	82,000 —
		4. Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.		
	c*	Rörombyte under V. Henriksgatan från Alexandersgatan N:o 23 till Boulevardsgatan	19,600 —	
		Vattenledning under Ö. Chausséen till folkskolan å Wallgård	25,700 —	
		Transport	45,300 —	4,038,692 99

		Transport	45,300 —	4,038,692 99
		Vattenposter å Skatuddskajen . . .	8,800 —	
		Ny sugledning till turbinpumpverket . . .	2,600 —	
		Vattenledning under Högbergsgatan från Lilla Robertsgatan till Röddäldsgatan . . .	7,500 —	
		Vattenledning under Gördelgatan från Slotts- till Lotsgatan . . .	9,900 —	
		Vattenledning under Wasagatan från Flemmingsgatan till Ö. Chausséen . . .	30,700 —	
		Vattenledning under Flemingsgatan från Wasa- till Svalbogatan . . .	10,800 —	
		Vattenledning under Fredriksbergsgatan från Flemings- till Sturegatan . . .	11,500 —	
c*		Vattenledning under Wiborgsgatan från N:o 5 till Fredriksbergsgatan . . .	10,500 —	
		Vattenledning under Kajanagatan från N:o 1 till Fredriksbergsgatan . . .	7,500 —	
		Vattenledning under Kotkagatan från Fredriksbergs- till Lovisagatan . . .	19,900 —	
		Vattenledning under V. Brahegatan från Sture- till Josafatsgatan	13,700 —	
		Vattenledning under Josafatsgatan från Ö. Brahe- till Kristinagatan	10,400 —	
		Vattenledning under Kristinagatan från Josafats- till Wasagatan . . .	9,600 —	
		Vattenledning under Malmgatan från Lappbrinken till N:o 32 . . .	2,900 —	
		Inköp af vattenmätare . . .	8,000 —	209,600 —
		5. Diverse mindre arbeten.		
c*		En ny värmeledningsångpanna till pumphusen i Gammelstaden i st. f. den nuvarande . . .	1,500 —	
		En fribrunn i Gammelstaden . . .	400 —	
		Komplettering af brandposter och afstängningskranar å rörnätet . . .	3,500 —	5,400 —
		<i>Fmk 483,670: —</i>		
		Transport	— —	4,253,692 99

		Transport	—	4,253,692 99
		XII. Saluhallen.		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₀ 1899.	b	1 Uppsyningsman, lön	1,200:—	
		beklädnadshjelp . . .	150:—	
			1,350 —	
Enl. kontrakt.	b	Belysning, förslagsvis	4,500 —	
	c	Renhållning m. m., d:o	1,500 —	7,350 —
		— Fmk 7,350: — —		
		XIII. Stadens jordlägenheter.		
	c	Gumtäckt, förvaltningskostnader m. m., förslagsvis	7,000 —	
		Mejlans, utskylder m. m., förslags- vis	400 —	7,400 —
		— Fmk 7,400: — —		
		XIV. Allmänna arbeten.		
		1:o. Byggnader och lägenheter.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300 —	
	c	Yttre målning af Rådhuset, äfven- som remont af särskilda lokaler och trapphuset i detsamma . . .	6,600 —	
		Yttre målning af Rådhusannexet och gården N:o 3 vid Sofiegatan . .	1,300 —	
	c*	Inredning af bekvämlighetsinrätt- ning i Brunshuset	1,200 —	
		Remont af Societetshuset, förslags- vis	40,000 —	
		Brädfordring af obduktionspavil- jongen vid Alkärr	700 —	
		Rifning af brunnen vid Åbo ka- sern	300 —	
		Förändring af inredningen i Folk- bibliotekshuset	2,000 —	
		Transport	56,400 —	4,268,442 99

Enl. kontrakt.	c*	Transport	56,400	4,268,442 99	
	c*	Ombyggnad enl. tunnssystemet af särskilda afträden i stadens gårdar	4,750		
	c	Diverse reparationer	35,000	96,150	
	<i>Nybyggnader.</i>				
	b*	Afbetalning å köpeskillingen för Societetshuset	150,000		
	c*	Uppförande af en saluhall å Kasärntorget	95,000		
			Uppförande af en saluhall å Sandvikstorget	125,000	370,000
	— Fmk 466,150: — —				
	2:o. Gator och allmänna platser.				
	<i>Remont och underhåll.</i>				
	c*	Stensättning med 1:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Unionsgatan invid Kaisaniemi park	23,000		
			Stensättning med 1:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Katrinegatan	7,200	
			Stensättning med 1:a nubbsten i asfalt vestra delen af Salutorget	10,700	
			Stensättning med II:o nubbsten i asfalt af delar af Sandvikstorget	8,200	
			Ombyggnad af Långa bron	100,000	
			Ombyggnad och remont af särskilda barriärer längs staden tillhöriga gatuandelar	30,000	
			c	Diverse reparationer	12,000
	<i>Nyanläggningar.</i>				
	c*	Stensättning med fältsten af särskilda ytor invid det nyuppförda varuskjulet å Myntkajen, äfvensom med II:o nubbsten, till 11 meters bredd, af kajsträckan vester om nämnda skjul	37,300		
			Järnvägsspår å Skatudden	13,000	
Planering af Slottsgatan			5,400		
D:o af Gördelgatan			13,700		
Transport			69,400	4,925,692 99	

		Transport	69,400	4,925,692	99	
	c*	Planering af Fredriksbergsgatan från Flemmings- till Sturegatan och till halfva bredden från den sistnämnda till Kotkagatan . . .	62,800			
		D:o af Wiborgsgatan från Borgå-till Fredriksbergsgatan	17,000			
		D:o af Kajanagatan från Borgå-till Fredriksbergsgatan	16,000			
		D:o af Kotkagatan från Borgå-till Fredriksbergsgatan	32,500			
		D:o af Vestra Brahegatan från Helsing- till Borgågatan	38,300			
		D:o af Kristinegatan från Helsing- till Sturegatan	35,300			
		D:o af Vasagatan från V. Brahe- till Kristinegatan	10,900			
		D:o af Borgågatan från Viborgs- till Kajanagatan	5,650			
		D:o af Josafatsgatan mellan Kristine- och V. Brahegatan	10,600			
		D:o af Sibyllegatan	10,600			
		D:o af Malmgatan, utanför tomt N:o 30	2,700			
		D:o af Ärtholmsgatan mellan Styr- mans- och v. Docksgatan	2,300	314,050		
			— Fmk 505,150: — —			
			3.o. Kanaler och afloppsdiken.			
			<i>Remont och underhåll.</i>			
	c*	Kompletteringsarbeten	3,000			
		Ersättning med större rör af kanalen från kägelbanan i Brunns- parken till Hafshamnen	3,500			
	c	Diverse underhåll	15,000	21,500		
		<i>Nyanläggningar.</i>				
	c*	Kanal under Slottsgatan	2,000			
		D:o under Gördelgatan från adr. N:o 8 till Slottsgatan	5,400			
		D:o under Fredriksbergsgatan från Sture- till Flemmingsgatan och från Kotka- till Sturegatan . . .	28,500			
		Transport	35,900	5,261,242	99	

		Transport	35,900	—	5,261,242	99
	c*	Kanal under Wiborgsgatan från adr. N:o 3 till Fredriksbergsgatan	3,500	—		
		D:o under Kajanälgatan från adr. N:o 1 till Fredriksbergsgatan	1,800	—		
		D:o under Kotkagatan från Lovisa-till Fredriksbergsgatan	15,550	—		
		D:o under Vestra Brahegatan från adr. N:o 14 till Josafatsgatan	7,400	—		
		D:o under Kristinegatan från adr. N:o 10 till Wasagatan	3,450	—		
		D:o under Wasagatan från adr. N:o 15 till Flemmingsgatan samt från Kristine- till Ö. Brahegatan	15,400	—		
		D:o under Josafatsgatan från Kristine- till V. Brahegatan	4,150	—		
		D:o under Flemmingsgatan från Vasa- till Svalbogatan	16,450	—		
		D:o under Östra Chausséen från 1:sta tvärgatan i Hermanstad till utfallsdiket genom Guntäckt	19,700	—		
		D:o under Malmgatan från adr. N:o 32 till Lappbrinken	2,700	—	126,000	—
			— Fmk 147,500: — —			
			4:o. Vägar.			
		<i>Remont och underhåll.</i>				
	c	Diverse reparationer	—	—	10,000	—
		<i>Nyanläggningar.</i>				
	c*	Väg mellan Brobergsgatan och Brobergskajen	1,250	—		
		Väg till klappbryggan i Gammelstadsviken	500	—	1,750	—
		— Fmk 11,750: — —				
		5:o. Chausséer.				
		<i>Remont och underhåll.</i>				
	c	Diverse reparationer	—	—	15,000	—
		Transport	—	—	5,413,992	99

		Transport	—	5,413,992 99
		6:o. Hamnar.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
c		Nedfartsbroar till isarne och stängsel vid kajerna	3,000	
	c	Muddring i hamnarne	20,000	
		Undersökning af vattendjup- och grundförhållanden i Tölö viken	3,000	
c*		Ombyggnad af södra kajarmen .	16,600	
	c	D:o af en del af norra kajarmen .	3,900	
		D:o af en träbro i Brobergshamnen invid ryska proviantmagasinet	3,400	
c		Diverse reparationer	12,000	61,900
		7:o. Planteringar.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
c	c	Underhåll af planteringar och trädskolor	47,000	
		Underhåll af hägnader	2,000	49,000
		<i>Nyanläggningar.</i>		
	c*	Anläggning af en trädplantering längs Badhusgatan	3,000	
		Planeringsarbeten i Brunnsparken	5,000	
	c	D:o i Kajsaniemi	5,000	
		Plantering vid Lönnroths statyn .	3,450	
	c	1 vattenpost å planteringarna vid Gamla kyrkan	300	
		1 D:o i Brunnsparken	600	
c		Anordnande af kälkbanor	1,000	
c*		Inköp af soffor	1,250	19,600
		— Fmk 68,600: — —		
		8:o. Renhållningsväsendet.		
c	c	Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800	
		Vakters aflöning	5,200	
		Renhållning af latriner och pissoirer	12,000	
		Transport	20,000	5,544,492 99

		Transport	20,000	5,544,492 99
	c	Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar . . .	47,000	
		Bevattning af stadens centrala gator . . .	10,000	
		Renhållning af chausséerna . . .	16,000	
		Renhållning af d:o i Brunnsparken	1,000	
		Renhållning af vägar	7,000	
		Rengöring af isarna	1,500	
		Rengöring af båthamnar m. m. . .	700	103,200
		9:o. Arbetsredskap.		
	c	Diverse inköp och remont . . .	—	7,000
		10:o. Diverse.		
	c	Underhåll af klappbryggor, vedmått, lyktstolpar m. m.	—	6,000
		— Fmk 1,392,250: — —		
		XV. Pensioner.		
Mag. besl. $\frac{13}{5}$ 1857.	}	b Rådmanseken I. S. T. Decker . . .	400	
D:o $\frac{1}{6}$ 1870.		b Magistratssekreteraredottern M. K. Wirzenius	266 67	
D:o $\frac{18}{2}$ 1863.	b	Stadsfiskalsenkan I. C. Winter . .	300	
D:o $\frac{30}{19}$ 1867.	b	Rådmanen H. L. Crohns tre barn	600	
S. F. besl. $\frac{9}{2}$ 1875.	}	b Förre fångnekten Jakob Stark . .	240	
D:o $\frac{20}{2}$ 1888.		b D:o d:o Abraham Frisk	180	
D:o $\frac{3}{12}$ 1889.	b	Förre sprutmästaren M. Henelius .	800	
D:o $\frac{21}{12}$ 1889.	b	D:o Hamnvaktmästaren C. M. Haggman	600	
D:o $\frac{8}{6}$ 1890.	b	D:o Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström	500	
D:o $\frac{2}{12}$ 1890.	b	D:o Ordningsmannen vid brandverket I. Rönneberg	400	
D:o $\frac{9}{5}$ 1893.	b	D:o Extra stadsfogden Moses Lindberg	400	
D:o $\frac{19}{5}$ 1893.	b	Auktionskassörsenkan Fredrika Wilhelmina Lindman	240	
		Transport	4,926 67	5,660,692 99

S. F. besl. $\frac{10}{3}$ 1893.	b	Transport Brandkonstapelsenkan Gustava Hokkanen	4,926 67	5,660,692 99
D:o $\frac{3}{10}$ 1893.	b	Drättselkammarsekreteraren O. Ehr- ströms enka och 3 minderåriga barn	120 — 1,019 40	
D:o $\frac{7}{11}$ 1893.	b	Stadsfiskalsenkan Albertina Meller	200 —	
D:o $\frac{27}{11}$ 1894.	b	Byggmästaren M. L. Lindblad . .	300 —	
D:o $\frac{16}{5}$ 1899.	b	Vaktmästaredottren Erika Alexan- dra Rosenström	120 —	
D:o $\frac{10}{11}$ 1895.	b	Skogsvaktareenkan Maria Eriksson	120 —	
D:o $\frac{3}{12}$ 1895.	b	Stadsbetjentsenkan E. J. Tång	120 —	
D:o $\frac{20}{10}$ 1896.	b	Realskolevaktmästaren F. M. Lind- qvist	300 —	
D:o $\frac{27}{9}$ 1898.	b	Folkbiblioteksvaktmästaren K. E. Borg	120 —	
D:o $\frac{13}{3}$ 1898.	b	Sprutmästareenkan Sofia Nyström till $\frac{1}{1}$ 1903	600 —	
D:o $\frac{16}{5}$ 1899.	b	Tillsyningskvinnan vid fattigvår- den Emilia Grönstrand	240 —	
D:o $\frac{5}{6}$ 1899.	b	Hamnkonstapelsenkan Eva Gustava Lönnqvist	120 —	
D:o $\frac{20}{12}$ 1899.	b	Hamnkonstapeln Emil Mauritz Sjö- ström	600 —	
D:o $\frac{17}{6}$ 1901.	b	Folkskoleinspektorn Viktor Öhberg — <i>Fmk 14,906: 07</i> —	6,000 —	14,906 07
XVI. Diverse utgifter.				
S. F. besl. $\frac{9}{10}$ 1875.	b	För revision af stadens räkenska- per	4,100 —	
	c	Bränsle, förslagsvis	10,000 —	
		Belysning, inclusive illuminationer, förslagsvis	7,300 —	
	c	För stormvarningstelegram, för- slagsvis	250 —	
		Brandstodsafgifter, förslagsvis . .	12,000 —	
D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	b	Anslag åt mantalsskrifvaren . . .	3,000 —	
D:o $\frac{29}{12}$ 1890.	b	Anslag för byggnadsinspektör . .	2,400 —	
D:o $\frac{29}{12}$ 1893.				
D:o $\frac{10}{6}$ 1890.	b	Arvode åt en elektrotekniker . .	1,500 —	
D:o $\frac{29}{12}$ 1899.				
Fiskeristadgan för H:fors $\frac{1}{2}$ 1890.	b	Arvode åt 2:ne fiskeritillsynings- män, förslagsvis	600 —	
S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1897.				
	b	För öfvervakande af virkesflottning- gen i stadens hamnområde	150 —	
Transport			41,300 —	5,675,599 06

		Transport	41,300	—	5,675,599	06
S. F. besl. ²⁸ / ₁₀ 1895.	b	För uppsigt öfver varuskjulet . .	1,200	—		
D:o ²² / ₁₂ 1898.	b	Utskrifning af vallängden jemte register dertill	1,400	—		
	c	Anslag till juridiskt biträde åt obe-medlade	2,500	—		
	c	Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	600	—		
	c*	Inköp och underhåll af ett antal normalur	7,500	—		
	c	Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering, förslagsvis	7,500	—		
	c	Telefonafgifter, förslagsvis . . .	4,500	—		
D:o ²⁶ / ₁₀ 1897.	b	Anslag för isobservationer, förslagsvis	600	—		
	c	För kontroll öfver efterlefnad af förordningen angående hundskatten	500	—		
	b	Signalering af middagstimmen . .	300	—		
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1899.	c	Afkortning och restitution å ut-taxerade medel och andra inkomster, förslagsvis	30,000	—		
	d	För oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande . .	50,000	—	147,900	—
		— Fmk 147,900 —				
		Summa Fmk	—	—	5,823,499	06

		Inkomster.		
	Bokstafven angifver inkomstens beskaf- fenhet enligt 58 § 1 kommunallagen	<i>a</i>	Disponibel behållning från föregående år	— — 120,000 —
		I. Råntor.		
		<i>c</i>	Å vattenledningslåneobligationer, förslagsvis	16,500 —
Chaussée oblig. reglem. ²⁶ / ₁ 1865 § 4.	}	<i>c</i>	Å chaussée-obligationer, förslags- vis	2,000 —
		<i>b</i>	Å tomtlösen, förslagsvis	95,000 —
Enl. donat. urkunderna.		<i>b</i>	Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden, förslagsvis . . .	14,000 —
		<i>c</i>	{ Diverse räntor, förslagsvis	500 —
			{ Dividend å aktier	9,000 —
				137,000 —
		II. Tomtlösen.		
S. F. besl. ⁹ / ₃ 1893.		<i>b</i>	Försäljning af tomter och amorte- ring å köpeskillingen för försålda tomter, förslagsvis	— — 77,000 —
		III. Stadens fasta egendom.		
		<i>b</i>	1. Räntor från donerade hemman.	
K. S:ns res. ¹² / ₁ 1879.			Förslagsvis	— — 1,800 —
			2. Stadens afhyta område.	
Kongl. försäkr. ²³ / ₂ 1789 § 1 o. 4.	}	<i>b</i>	Arrenden för byggnader och tom- ter samt utarrenderade mindre platser inom stadens plan, för- slagsvis	18,900 —
				Transport
				335,800 —

K. Förordn. ⁹ / ₁₂ 1873 § 6.	b	Transport	18,900 —	335,800 —
		Arrenden för jordlägenheter, villaområden och smärre platser utom stadens plan, förslagsvis	139,000 —	
Enl. inlösningsvilkoren.	b	Arrenden från Brunnsparksområdet, förslagsvis	14,600 —	
K. S:ns utsl. ¹¹ / ₁₁ 1884. S. F. besl. ²⁹ / ₁₀ 1888.	b	Hyra för försäljningsplatser å Salu- och Kaserntorgen, förslagsvis	18,000 —	
Enl. kontrakter.	b	{ Hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan, förslagsvis	5,500 —	
		{ Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmansgatan	6,400 —	
		{ Diverse hyror, förslagslagsvis	4,500 —	
D:o d:o.	b	{ Hyra för bodar och diskar, förslagsvis	4,500 —	
		{ Hyra för stånd i Saluhallen, förslagsvis	40,000 —	
		{ Simhusafgifter, förslagsvis	1,500 —	
		{ Fiskevattensafgifter, förslagsvis	1,200 —	
	c	{ Hötägt och mulbetesafgifter, förslagsvis	150 —	
		{ Tillfälliga arrenden och planhyror, förslagsvis	15,000 —	269,250 —
3. Stadens jordlägenheter.				
	b	{ Grejus, arrende, förslagsvis	2,400 —	
Enl. kontrakt.		{ Gumtäckt, d:o d:o	27,000 —	
		{ Mejlans, d:o d:o	6,000 —	
		{ D:o amortering å köpeskillingen för byggnader	828 10	
		{ Reimars arrende, förslagsvis	150 —	36,378 10
— Fmk 307,428: 10 —				
IV. Tomtören.				
	b	Förslagsvis	—	2,700 —
V. Inkomstgivande rättigheter.				
K. Förordn. ³¹ / ₁₂ 1877. K. kung. af s. d.	c	Tolag för till Helsingfors destinerade varor, förslagsvis	200,000 —	
			Transport 200,000 —	644,128 10

		Transport	200,000 —	644,128 10
K. kung. af $\frac{1}{10}$ 1881. K. S:ns skrifv. $\frac{17}{4}$ 1883.	c	Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad, förslagsvis	8,000 —	
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888. D:o d:o. S. F. besl. $\frac{1}{6}$ 1876.	c	Trafikafgifter, förslagsvis	440,000 —	
	c	Mätningsafgifter, förslagsvis	1,500 —	
	c	Magasinshyra, förslagsvis	2,000 —	
	c	Hamnafgifter, förslagsvis	190,000 —	
		Broafgifter, förslagsvis	8,500 —	
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888.		Lyftkransafgifter, förslagsvis	500 —	
	c	Ballastafgifter, förslagsvis	100 —	
		Vägningsafgifter, förslagsvis	2,700 —	
K. Förordn. $\frac{30}{3}$ 1879.	c	Afgifter af utländingar för försälj- ning af matvaror vid mast, för- slagsvis	3,000 —	
Särsk. K. S:ns resol. K. Förordn. $\frac{24}{7}$ 1883.	c	Biljardafgifter, förslagsvis	500 —	
	c	Bouppteckningsprocenter, stadens andel, förslagsvis	30,000 —	
K. Stadg. $\frac{21}{10}$ 1698.	c	Bouppteckningsprocenter, stadens fattiges andel, förslagsvis	8,000 —	
	c	Kollektmedel, förslagsvis	200 —	
	c	Diverse böter, förslagsvis	200 —	
Enl. kontrakt.	b	Arrende för Gammelstads kvarnen	3,500 —	
	c	Börsprovision, förslagsvis	600 —	899,300
VI. Diverse inkomster.				
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879.	c	Personel fattigafgift, förslagsvis	35,000 —	
Regl. för komm. sjuk- vård i H:fors $\frac{12}{11}$ 1879.	c	För sjukvård i Maria sjukhus, för- slagsvis	15,000 —	
		Inkomst från desinfektionsinrätt- ningen, förslagsvis	300 —	
	c	För desinfektion i hemmen, för- slagsvis	1,000 —	
		Fattighjans arbeten, förslagsvis	500 —	
	c	Inkomst från arbetsinrättningen, förslagsvis	10,000 —	
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879.		Jordafkastning från fattiggården, förslagsvis	600 —	
		Ersättning för underhåll af fattiga, förslagsvis	6,000 —	
		Transport	68,400 —	1,543,428 10

		Transport	68,400	1,543,428	10
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{4}{10}$ 1892.	} c	Elevers i folkskolan afgifter, förslagsvis	200		
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{25}{6}$ 1878.		Elevers i folkskolan handarbeten, förslagsvis	600		
	c	Ersättning för i asyler underhållna barn, förslagsvis	600		
Stadg. för Folkbibl. $\frac{2}{5}$ 1886.	} b	Boklån, förslagsvis	7,000		
K. Förordn. $\frac{14}{12}$ 1894.		Hundskatt, förslagsvis	16,000		
	c	Afgifter från klosetterna, förslagsvis	6,500		
	} b	Bidrag till underhåll af Riddarhus-skvären	300		
Enl. kontrakt.		Bidrag till underhåll af planteringen kring Ständerhuset	600		
		Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	200		
	c	Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan	1,000		
Drkam. besl. $\frac{21}{2}$ 1901.	b	Bidrag till gatuhållningen af evangel. luth. kyrkoförsamlingen	1,000		
Bankfullm. br. $\frac{6}{7}$ 1892.	b	Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank	275:—		
		af Ständerhuset	525:—	800	
K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899. K. Sen. br. $\frac{9}{8}$ 1900.	} b	Vederlag för staden frångångna bötesandelar (incl. stadskamreren och stadskassören tillbörande dylika)		6,960	
K. Förordn. $\frac{18}{1}$ 1882.		b	Inkvarteringen ersättes enligt K. Förordningen af den 18 Januari 1882 af Kronan, enl. tariff, med förslagsvis	262,194	40
					40
VII. Statsbidrag.					
K. S:ns resol. $\frac{19}{4}$ 1900.	b	Till Folkskolorna, förslagsvis	178,000		
K. Förordn. $\frac{30}{1}$ 1900.	b	Till Polisinrättningen	249,433	33	
K. S:ns resol. $\frac{23}{2}$ 1892.	b	Till Gatubelysningen, förslagsvis	15,170		
K. S:ns bref $\frac{10}{5}$ 1898.	b	Till Brandverket	21,000		
Kongl. br. $\frac{27}{8}$ 1779.	b	Tull- och källarfrihets ersättning	368		
K. Förordn. $\frac{9}{6}$ 1892. K. kung. $\frac{14}{12}$ 1894.	} b	Stadens andel af bränvinsskatten, förslagsvis	13,000		
					476,971
		Transport	—	—	2,392,753
					83

		Transport	—	—	2,392,753	83
		VIII. Vattenledningen.				
Taxa för H:fors stads vattenledning den $\frac{11}{3}$ 1890.	}	c	För vattenförsäljning, förslagsvis	400,000	—	
			Hyror för vattenmätare, förslagsvis	23,000	—	
			Vattenafgifter från hästhoarne, förslagsvis	2,100	—	
			Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsafgifter, förslagsvis	500	—	
		c*	Ersättning för värkställda anslutningar m. m., förslagsvis	110,000	—	
		b & c	Arrenden för vattenledningens jordområde, förslagsvis	575	—	536,175
		IX. Belysningsverket.				
		c	Vinst af gasverket	—	—	48,000
		X. Lån.				
		c	Lån på längre återbetalningstid än två år för:			
			Långa brons ombyggnad	100,000	—	
			Inköp af Societetshuset	150,000	—	
			Uppförande af saluhallar å Kasärn- och Sandvikstorgen	220,000	—	
			Vattenledningens utsträckning	209,600	—	
			Tillbyggnad till vattenborgen	67,000	—	
			Nya turbiner till vattenverket	15,000	—	761,600
		c	Lån på kortare återbetalningstid än två år:			
			För planeringsarbeten och kloakanläggningar	—	—	200,000
			— 961: 600: — —			
		XI. Uttaxering.				
		d	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras, utgör	—	—	1,884,970
			Summa Fmk	—	—	5,823,499
						06

Sammandrag

af Förslaget till Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad
år 1902.

Hufvud- titel.	Utgifter.	Ordinarie ut- gifter.	Tillfälliga ut- gifter.	Summa.
I	Räntor och amortering å skuld	668,273 75	105,420 —	773,693 75
II	Magistraten och Rådstufvurätten	224,216 66	— —	224,216 66
III	Kommunalförvaltningen	235,635 —	— —	235,635 —
IV	Gatubelysningen	202,249 50	6,200 —	208,449 50
V	Brandverket	106,930 —	13,800 —	120,730 —
VI	Polisinrättningen	416,340 —	800 —	417,140 —
VII	Sundhets- och sjukvården	278,699 65	50,000 —	328,699 65
VIII	Fattigvården	295,020 —	— —	295,020 —
IX	Undervisningsväsendet	850,995 57	20,900 —	871,895 57
X	Allmänna onera	294,542 86	— —	294,542 86
XI	Vattenledningen	91,670 —	392,000 —	483,670 —
XII	Saluhallen	7,350 —	— —	7,350 —
XIII	Stadens jordlägenheter	7,400 —	— —	7,400 —
XIV	Allmänna arbeten	272,500 —	1,119,750 —	1,392,250 —
XV	Pensioner	14,906 07	— —	14,906 07
XVI	Diverse utgifter	140,400 —	7,500 —	147,900 —
	Summa <i>Fin.</i>	4,107,129 06	1,716,370 —	5,823,499 06
	Inkomster.	Ordinarie in- trader.	Behållning, tomt- lösen och tillfäl- liga intrader.	Summa.
	Behållning	— —	120,000 —	120,000 —
I	Räntor	137,000 —	— —	137,000 —
II	Tomtlösen	— —	77,000 —	77,000 —
III	Inkomst från stadens fasta egendom	307,428 10	— —	307,428 10
IV	Tomtören	2,700 —	— —	2,700 —
V	Inkomstgifvande rättigheter	899,300 —	— —	899,300 —
VI	Diverse inkomster	372,354 40	— —	372,354 40
VII	Statsbidrag	476,971 33	— —	476,971 33
VIII	Vattenledningen	426,175 —	110,000 —	536,175 —
IX	Belysningsverket	48,000 —	— —	48,000 —
X	Lån	— —	961,600 —	961,600 —
XI	Uttaxering	1,884,970 23	— —	1,884,970 23
	Summa <i>Fin.</i>	4,554,899 06	1,268,600 —	5,823,499 06

Handlingar angående Helsingfors stads utgifts- och inkomstförslag för år 1902.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 30 Oktober 1901.

N:o 256.

Till Magistraten i Helsingfors.

Till Magistraten har Drätselkammaren härmed äran insända ett af Kammaren uppgjort förslag till utgifts- och inkomststat för staden under nästkommande år 1902 jemte alla dertill hörande från stadens särskilda nämnder, styrelser och kontor afgifna specialförslag, ritningar och andra handlingar. Tillika får Kammaren här nedan lemna de förklaringar och motiv, hvartill en afvikelse uti föreliggande förslag antingen från den för innevarande år fastställda staten eller från nämnda specialförslag kunna gifva anledning.

Utgifter.

I. Stadens skulder.

Då under denna hufvudtitel annuiteterna å stadens lån blifvit upptagna i öfverensstämmelse med härför fastställda amorteringsplaner, är härvid att förklara endast beloppen af de tvenne sista posterna. Enligt numera uppgjort köpebref för Societetshuset härstädes bör å den oguldna delen af köpeskillingen från och med den 1 Juli 1902 till årets utgång erläggas i ränta 15,420 mark och denna utgift klarligen här observeras. Och då med afseende derå att staden å sin kontokurant kredit i Föreningsbanken vid årets utgång kommer att hafva en skuld af åtminstone 1,000,000 mark, samt stora med lånemedel under nästkommande år till utförande föreslagna arbeten, såsom bland andra Långa brons ombyggnad, taga i anspråk härför nu och tidigare anslagna medel, har Drätselkammaren icke kunnat upptaga det sedvanliga kassakreditivlånet till mindre belopp än 2,000,000 samt ej heller observera räntan derå lägre än till 90,000 mark.

II. Stadens embetsverk.

Vid *Magistraten* kommer justitierådmannen, som under innevarande år åtnjutit löneförhöjning för 5 års tjänst under endast två månader, att åtnjuta densamma under helt år. Emedan samme justitierådman's sportelinkomst, af staden garanterad till ett belopp af 5,000 mark, uppgifves hafva stigit, har den för birstens betäckande erforderliga förslagsposten ansetts kunna minskas från 2,500 till 2,000 mark.

Uti *Rådstufvurättens* stat förekommer ej någon annan förändring, än att en äldre justitierådman, W. F. Heimbyrger, under två månader af året kommer i åtnjutande af löneförhöjning för 5 års tjänst.

Äfven uti staten för *Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening* finnes upptagen en löneförhöjning för 5 års tjänst med 200 mark, nämligen för registratorn.

Vid *Exekutionsverket* bör observeras också en dylik löneförhöjningar, för andra stadsfogden, från och med den 1 Augusti med 333 mark 33 penni, hvarjemte löneförhöjningen för en exekutionsbetjent skall 1902 utgå för helt år med 200 mark mot 66 mark 67 penni för innevarande år under fyra månaders tid.

Emedan *Magistratens och Rådstufvurättens* expenseanslag visat sig otillräckligt, har detsamma under *Diverse* höjts med 1,000 mark.

III. Kommunalförvaltningen.

Uti staten för *Drätselkontoret* är att bemärka, att löneförhöjningen för 10 års tjänst såväl för stadskassören som äldre stadsbokhållaren kommer under instundande år att utgå för helt år med resp. 800 och 800 mark mot förhöjningarna för 5 och 10 års tjänst under innevarande år med motsvarande 766 mark 67 penni och 666 mark 66 penni. Till följd af det ständigt växande arbetet vid stadens drätselverk har anslaget för extra biträden ansetts böra förhöjas från 8,000 till 8,500 mark.

Ändringarna uti *Trafikkontorets* stat äro gjorda i hufvudsaklig öfverensstämmelse med kontorets specialförslag och är därvid följande att iakttaga. Kassören, som under år 1901 uppburit 10 % i lönetillskott för endast 10 månader, tillkommer under instundande år för 12 månader ett tillskott af 40 mark. Andra ordinarie vaktmästareplatsen, som sedan 1898 stått ledig, är afsedd att från ingången af år 1902 besättas och bör derföre upptagas med det i staten härför anslagna beloppet af 1,000 mark. För aflönande af extra biträden lemna Trafikkontoret ett specificerad, till 10,880 mark uppgående förslag. Posten af 150 mark för magasinshyra har kunnat utlemnas. Deremot har i st. f. en eldare å 300 mark upptagits för en maskinist för värmeledningen i det nya Tullhuset under 7 måna-

nader 1,050 mark och för en maskinist för den hydrauliska hissinnrättning derstädes 1,200 mark. Ehuru den tekniska uppsigten öfver värmeledningen lämpligast handhafves af Byggnadskontoret och öfver hissinnrättningen af Vattenledningskontoret, hvilka kontor också tillsätta resp. maskinister, böra dock klarligen aflöningarna för desamma påföras Trafikkontorets stat. Med afseende å ökad renhållning genom det nya Tullhusets tillkomst hafva expensemedlen höjts från 1,500 till 1,800 mark.

Under *Hamnkontorets* stat observerade uppbördsprocenter för hamnkaptenen och hamnbokhållaren äro naturligtvis afpassade efter det belopp, Drätselkammaren å inkomstsidan uti budgeten förslagsvis upptagit såsom hamnintrad. En mindre skilnad uti hamnbokhållaren tillfallande aflöning uppstår äfven derigenom, att honom för instundande år tillfaller löneförhöjning för 5 års tjenst för helt år i st. f. endast för 10 månader under innevarande år. Sedan äldre hamnvaktmästaren Hagman under året från tjensten afgått, bortfaller för äldre hamnvaktmästaren den personella löneförhöjningen å 200 mark för 10 års tjenstgöring. Hamnkonstaplar med 900 marks aflöning äro på Hamnkontorets framställning upptagna till ett antal af 7, emedan en regelbunden dejourering äfven å Skatuddskajen icke kan med mindre anordnas, men vore emellertid afsigten att först då anställa den sjunde hamnkonstapeln, när behovet häraf under året uppstår.

Vid *Byggnadskontoret* tillkommer geodeten löneförhöjning för 10 års tjenst med 50 mark för 2 månader af nästkommande år. Enär en summa af 5,000 mark för materiel och handtlangaredagsverken vid mätningar under senare år visat sig alldeles otillräcklig för den mångfald mättings- och undersökningsarbeten, som åligga Byggnadskontoret ej mindre för budgetens uppgörande än för utarbetande af stadsplans- och andra förslag, för hvilka särskilda anslag icke äro anvisade, har summan på Byggnadskontorets derom framställda begäran höjts till 8,000 mark.

Uti skrifvelse till Drätselkammaren för den 2 Februari innevarande år hade Taxeringsnämnden, under anförande af att anslaget för Taxerings- och Pröfningsnämndens expenser visat sig vara för knapt, sedan den först anförda nämnden ansett ytterligare förarbeten i och för den kommunala taxeringen böra anordnas, anhållit det Drätselkammaren vid uppgörande af förslag till nästkommande års budget ville upptaga ifrågakommande expenser med 600 mark förhöjdt belopp. Och har för den skull Kammarerna nu observerat expenserna för *Taxerings- och Pröfningsnämnderna* med 2,600 mark i st. f. 2,000.

Enär *Förmyndarenämnden* uti skrifvelse till Drätselkammaren för den 19 sistlidne September anmält, att nämndens anslag af 800 mark till vaktmästare, expenser m. m. kunde, med afseende derå att annonsering i så stor utsträckning som förut icke vidare behöfver ifrågakomma, nedsättas med 200 mark, har Drätselkammaren så gjort.

IV. Gatubelysningen.

Sjelffallet har Drätselkammaren nu uppställt sitt budgetförslag rörande gatubelysningen på enahanda sätt, hvarefter den af Stadsfullmäktige fastställda budgeten för innevarande år till ifrågavarande del är upprättad. Till detta budgetförslag bifogas för den skull Helsingforsstads Belysningsverks särskilda utgifts- och inkomststat för år 1902, men enär densamma kommer att beröra endast inkomstsidan af Kammarens allmänna förslag, skall Kammaren dertill återkomma först längre nedan.

Utgifterna för *Gasbelysningen* äro oförändradt upptagna i enlighet med en den 17 sistlidne September daterad och till Drätselkontoret direkt härom af stadens belysningsverk inlemnad uppgift, utvisande en stegring från innevarande år å 9,000 mark. Det bör nämligen bemärkas att ur densamma, såsom också riktigt är, utlemnats posten å 3,000 mark för illuminationer, hvilka icke höra till stadens gatubelysning med gas och endast till en obetydlig del för omkring 300 mark bekostats af staden, i det Belysningsverket för denna utgift utställer räkning å de statsmyndigheter, hvilka påkallat illuminationerna af de offentliga husen i staden. Stadens andel häri är observerad under posten „Belysning“ å hufvudtiteln *XVI Diverse*.

Beträffande *Petroleumbelysningen* har härom ännu denna gång, ehuru något oegentligt med hänsigt till instruktionen för Styrelsen för stadens Belysningsverk, lemnats uppgift af Byggnadskontoret. Denna uppgift sluter sig å endast 84,259 mark 50 penni, men har Drätselkammaren med afseende ej mindre å Styrelsens för Belysningsverket skrifvelse för den 21 innevarande Oktober med förslag till belysning af Helsingfors stads hamnar m. m., hvori ingår en post å 1,540 mark för 12 st. petroleumlampor å Skatuddskajen, än ock å samma Styrelses skrifvelse af den 2 i denna månad i anledning af Magistratens remiss för den 4 nästvikne September med Poliskammarens i staden förslag af 31 Augusti detta år rörande förbättrad gatubelysning i Berghäll, upptagit redan nämnda belopp, och dessutom ökat med det dubbla beloppet utgiftsposterna för lyktor att uppställas å platser, som af Drätselkammaren komma att anvisas, och för belysningskostnaderna för desamma. Härigenom kommer totala utgiften för petroleumbelysningen att uppgå till 87,999 mark 50 penni.

Utgiftsposterna å underrubriken *Elektrisk belysning* äro upptagna i fullkomlig öfverensstämmelse med nyss åberopade förslag till belysning af stadens hamnar m. m. och stiger denna belysning till en kostnad af 12,450 mark mot 10,671 mark 75 penni innevarande år, förnämligast på grund af att också å Skatuddskajen och i det der numera uppförda varuskjulet måste för instundande år införas elektrisk belysning.

V. Brandverket.

På förslag af Brandkommissionen, som anför att det visat sig omöjligt för underbrandmästaren Ekman att för beloppet af 1,200 mark i närheten af södra brandstationen erhålla en anständig lokal, hafva underbrandmästarens hyresmedel förhöjts till 1,500 mark. Dessutom har under *Aflöningar och andra förmåner*, emedan det för en brandsergeant upplåttna rummet å Berghäll brandstation ansetts för litet, äfvenledes på Brandkommissionens framställning upptagits hyresmedel för denna sergeant till belopp af 350 mark.

För *Brandstallet* stiger utgiften såväl till följd af ökad antal hästar, 20 mot 17, som emedan priset å fourage nu är något högre än sistlidne höst; dock har på grund af brandmästarens derom hos Kammaren gjorda mundtliga meddelande priset å hafre kunnat nedsättas från 17 penni per kilogram i Brandkommissionens specialförslag till 16 penni.

Emedan priset å ved deremot nedgått med 1 mark per kubikmeter, blir utgiften för *Eldning och belysning* något lägre under nästkommande än innevarande år, till och med oaktadt posten för belysning höjts med 1,000 mark, emedan anslaget å 3,000 mark uppgifves hafva visat sig vara otillräckligt.

Under rubriken *Redskap och inventarier* finnes tvenne tillfälliga utgiftsposter, nämligen för inköp af 3 hästar 1,800 mark och af nytt pumpverk och armatur till en ångspruta 7,000 mark. Rörande motiven till dessa inköp anhåller Kammaren att blott få hänvisa till Brandkommissionens skrifvelse af den 27 sistlidne September.

Enär anslaget af 50 mark för inköp af böcker och tidningar under *Diverse* ansetts för otillräckligt för 63 man fördelade på 4 brandstationer, har detsamma höjts till 100 mark.

Såsom *Tillfällig utgift* har Drätselkammaren äfven denna gång upptagit ett anslag af 5,000 mark för frivilliga brandkåren, ehuru någon anhållan härom hos Kammaren icke gjorts.

VI. Polisinrättningen.

Beträffande *Aflöningar* äro desamma upptagna i fullkomlig öfverensstämmelse med Poliskammarens specialförslag, som åter grundar sig å nådiga förordningen af den 30 Januari 1900, med undantag af särskilda på Stadsfullmäktiges beslut beroende förordnanden, hvaribland det personella anslaget af 500 mark å Kammarrens sekreterare för handhafvande af polisinrättningens ekonomi. Detta anslag borde nu visserligen utgå, sedan sekreteraren, under förmålan att han ej vidare vore oförhindrad att till enhvar löntagare personligen utbetala lönen, hos Drätselkammaren anhållit om befrielse från det extra uppdrag, hvarför det per-

sonella anslaget blifvit honom tilldeladt, och han äfven erhållit denna befrielse. Men då honom ändå å tjenstens vägnar åligger en ej ringa förvaltning af polis-inrättningens särskilda medel, beträffande hvilkas samvetsgranna skötsel äfven kommunen, sosom t. ex. rörande beklädnadsverkstadens fonder, kan hafva ett visst intresse, har Drätselkammaren ansett att ifrågavarande personella anslag icke borde den nuvarande sekreteraren fräntagas och derföre låtit posten i utgiftsförslaget qvarstå.

Någon särskild skriftlig motivering till Poliskammarens till Drätselkammaren inlämnade specialförslag för nästkommande års utgifter har Kammaren icke fått emottaga, hvarföre Kammaren rörande alla från innevarande års utgiftsstat afvikande poster låtit af Poliskammarens sekreterare inhemta muntliga uppgifter och förklaringar. Enligt sådan uppgift ligger t. ex. orsaken till att arvodet för 3 handräkningskonstaplar för *Polisvård å Forsby hemman* höjts från 240 mark till 480 deri, att användbart och pålitligt folk icke kunnat i Gammelstaden för lägre arvode erhållas.

Uti de af Poliskammaren föreslagna utgiftsposterna för *Polisstallet* har Drätselkammaren ansett sig böra göra särskilda reduktioner. Hvad först den åstundade quantiteten hö vidkommer, så är ett belopp af 25,000 kilogram hö för 8 hästar aldeles för högt. Enligt samma beräkningsgrund, som är faststald för dragonhästarna i Willmanstrand eller 5 kilo per häst och dag, blefve behovet för polisstallet endast 14,600 kilogram. Ett belopp af 18,000 kilogram borde derför, äfven om polisstallets hästar förvänts med större ranson hö än vanligt, blifva fullt tillräckligt. Mot beloppen af hafre och halm, jemförda med ransonerna för samma dragonhästar, är deremot intet att anmärka. Prisen för hö, hafre och halm äro upptagna i enlighet med det aftal, som af Kammaren träffats med leverantören af dessa förnödenheter. Då Brandverket anser sig kunna uppköpa hästar för ett medelpris af 600 mark, måste, äfven med afseende å nu gällande låga pris å hästar, ett anslag af 800 mark för en ny ridhäst för polisstallet vara fullt tillräckligt, hvarföre motsvarande post af 1,000 mark i Poliskammarens förslag nedbragts härtill.

Under rubriken *Diverse* hafva expensemedlen höjts från 3,500 till 4,000 mark, emedan anslaget visat sig för knapt. Äfven å renhållningen har af samma orsak iakttagits en mindre förhöjning af 390 mark. För inköp och remont af inventarier har Poliskammaren, med biläggande af särskilda „förslag till utgiftsstat för inventarier och remont m. m.“, åstundat en summa af ej mindre än 3,740 mark, om en feladdering på 1,000 mark af samtliga dessa inventarieposter beaktas. Enär emellertid en dylik plötslig renovering af Poliskammarens möbler och öfriga inventarier befunnits ingalunda af ett verkligt behof påkalladt, har Drätselkammaren för denna gång uti sitt nu föreliggande utgiftsförslag upptagit endast 1,500 mark, hvilket redan måste anses drygt nog. En ny post uti Poliskammarens utgiftsförslag å 600 mark för fotografering af brottslingar och trans-

port af lik m. m., hvilket egentligen också endast utgör en höjning af Poliskammarens expenser, har Drättselkammaren deremot trott sig böra oförändradt bibehålla.

Emedan Drättselkammaren redan under innevarande år lyftat och i mån af Poliskammarens, af Guvernören i länet godkända requisitioner utanordnat de enligt nådiga förordningen af den 30 Januari 1900 till Guvernörens disposition för befrämjande af polisvården i staden ställda medel till belopp af 5,000 mark, så har denna utgiftspost, som till samma summa observerats å inkomstsidan uti budgetsförslaget, här upptagits.

VII. Sundhets- och sjukvården.

Enär Helsovårdsnämnden påpekat det något oegentliga uti rubriken „Läkarepersonal“ och i stället därför föreslagit *Läkare och sjukvårdspersonal*, har Drättselkammaren antagit förslaget. Och är under denna rubrik endast att beakta, det barnmorskans arvode höjts från 300 till 500 mark samt att de kommunala sjuksköterskorna ökats från 4 till 5, hvarjemte äfven lönen för dem höjts från 900 till 1,080 mark. När barnmorskans aflöning år 1886 bestämdes till 300 mark, voro lefnadskottnaderna betydligt billigare än nu, utom att den nuvarande innehafvarinnan af befattningen uppgifves vara mera anlitad än hennes företrädarinnorna och således ock hafva mindre tillfälle till annan förtjenst. Då enligt uppgift af föreståndaren för diakonissanstalten härstädes behöfvat af sjukvård i södra distriktet varit så stort, att detsamma ej kunnat tillfredsställas med en sköterska, har diakonissanstalten ställt en andra diakonissa till förfogande, och anhåller nu om ersättning för henne från och med nästa års början. Riktigheten af det ökade behöfvat sjuksköterskor är äfven konstaterat och intygadt af läkaren i södra distriktet, doktor Hästesko. Helsovårdsnämnden har derföre icke, äfven med afseende å den synnerliga besparing i ekonomiskt hänseende, som genom kommunala sjuksköterskainstitutionen kommer staden till godo, tvekat förorda antagandet af en femte sjuksköterska. Tillika har Helsovårdsnämnden förordat diakonissanstaltens fordran på en till 65 mark per månad förhöjd inackorderingsersättning för dessa sjuksköterskor, hvarigenom nämnda förhöjning af deras löner betingas. Och har Drättselkammaren intet att anmärka mot dessa förslag.

Expenserna för *Helsovårdsnämnden* hafva ansetts böra höjas från 3,800 till 4,200 mark, emedan det förra anslaget årligen öfverskridits, sedan kostnaderna för Nämndens årsberättelser och annat tryck fördyrats.

Jemte en skild till Stadsfullmäktige stäld och af Fullmäktige till Drättselkammarens utlåtande remitterad skrifvelse N:o 65 af den 27 sistlidne September har Helsovårdsnämnden, med anmälan att den nya medicinsk-kirurgiska paviljongen vid *Maria sjukhuset* torde kunna öppnas att emottaga sjuka den 1 nästkom-

mande Juni, insändt af Styrelsen för sagda sjukhus uppgjorda och af Nämnden utan anmärkning godkända förslag till kostnaderna för paviljongens inredning och densamma uppehållande under sju månader af nästkommande år. Derjemte har bemälda Styrelse uppgjort ett förslag till sådana förändringar i Maria sjukhusets nu gällande stat, som Styrelsen ansett föranledas af den nya afdelningens öppnande, bestående hufvudsakligen deri: att öfverläkaren vid den medicinska afdelningen blefve direktor för hela sjukhuset; att hans lön skulle höjas med 1,000 mark; att en underläkare blefve anställd vid medicinska afdelningen emot en aflöning af 2,500 mark utom bostad och kost; samt sysslomannens, hushållerskans och föreståndarinnans för linneförrådet äfvensom vaktmästarens aflöningar skulle höjas med resp. 900, 400, 240 och 270 mark samt rättighet meddelas sysslomannen till 10 % förhöjning af lönen efter 5 och 10 års tjänst, och har Helsovårdsnämnden understödt och hos Stadsfullmäktige till fastställande förordat äfven detta förslag. Uti det sålunda tillkomna nya förslaget till stat för Maria sjukhus hafva utgiftsposterna för en eldare och samtliga drängar samt för bränsle och belysning vid alla egentliga sjukhusafdelningar öfverförts å sjukhusets ekonomieafdelning. Och har dessutom desinfektionsinrättningen, som under denna hufvudtitel VII härtills haft särskild rubrik, ställts såsom en underafdelning af Maria sjukhus, dit densamma också rätteligen hör. Uti skrifvelse af denna dag till Stadsfullmäktige har Drätselkammaren för sin del förordat bifall till ofvanbeskrifna framställning af Helsovårdsnämnden och Styrelsen för Maria sjukhus, med den afvikelse likvisst, att hushållerskan, som härtills förutom bostad, värme, ljus och kost uppburit en lön af 800 mark, skulle erhålla en löneförhöjning af endast 200 mark, samt att föreståndarinnan för linneförrådet, som nu uppbär ett personelt lönetillskott af 600 mark, medan ordinarie lönen utgör blott 480 mark, nu icke skulle tilldelas något vidare lönetillskott. Och har Drätselkammaren med iakttagande häraf upprättat sitt förslag till utgiftsstat för Maria sjukhus under instundande år, hvarvid dock dessutom en post å 175 mark för aflöning af öfverläkarens vid den medicinsk-kirurgiska afdelningen vikarie under dennes semester utlemnats. Kammaren har nämligen tänkt sig att någon semesterledighet icke borde ifrågakomma sommaren 1902 för en tjänsteman, som tillträder sin befattning först den 1 Juni. Visserligen har Drätselkammaren också beaktat, att uti specialförslaget för Maria sjukhus anslagsposterna för bränsle bibehållits vid samma belopp som innevarande år, ehuru vedpriset numera betydligt fallit, men har Kammaren det oaktadt icke velat förminska dessa utgiftsposter, emedan samma anslag hittills städse öfverskridits. För öfrigt anhåller Kammaren att beträffande ändring uti några utgiftsposter för Maria sjukhus, hvilka icke kunna anses hafva något sammanhang med sjukhusets utvidgning, endast få hänvisa till den af Helsovårdsnämnden insända afskriften till „Stat för Maria sjukhus“, hvilken bilagts med motiv till dessa ändringsförslag.

Enär någon bevakning af *Kolerabarackerna* icke visat sig behöflig, har utgiftsposten härför bortlemnats från Kammarens budgetförslag.

På ansökan af medicinelicentiaten H. Råbergh, som förestår *Sjukstugan i Sörnäs*, har anslaget härför höjts till 10,943 mark, af orsak bland annat att vid inrättningen från nästa års början enligt Helsovårdsnämndens mening måste anställas en aflönad sjuksköterska samt då hyran för lokalen från år 1898 stigit med 480 mark och äfven kosthållningen fordrade ett tillskott af 266 mark.

Sedan den tid af två år, för hvilken Stadsfullmäktige anslogo ett årligt understöd af 2,500 mark för *Barnpolikliniken å Berghäll*, den 1 Juni 1902 utlöper, hafva medicinelicentiaterna Wilh. Stockmann och Elis Lövegren hos Helsovårdsnämnden anhållit om Nämndens utverkande af fortsatt anslag för inrättningen, och har bemälda Nämnd, på grund af att anstalten varit mycket anlita, i sitt förslag upptagit anslag derför till oafkortadt belopp, samt har Drätselkammaren icke funnit något skäl till ändring häri.

Uti staten för *Helsopolisen* hafva på Helsovårdsnämndens framställning särskilda förhöjningar blifvit gjorda. För tillsyningsmannen Th. Gladh har aflöningen höjts med 500 mark, emedan han redan varit i stadens tjänst anställd under en tid af 10 år och hans arbete derunder i följd af befolkningsnumerärens i staden tillväxt mycket ansenligt stigit. Och emedan det visat sig nödvändigt, att de extra tillsyningsmännens verksamhet, som förut upphört med September månads utgång, utsträcket ända till den 1 November, har äfven anslaget för dessa tillsyningsmän ökats med 500 mark. Desinfektioner i hemmen anställas numera oftare än förr och kommer dervid äfven dyrare material, såsom formalin m. m. till användning; och som anslaget härför visat sig för litet har också det förhöjts med 800 mark.

Beträffande Helsovårdsnämndens yttrande, att *Köttkontrollstationen*, såsom kontrollen nu är anordnad, icke medför afsedd nytta, anser sig Drätselkammaren visserligen böra biträda denna åsigt, men har dock ej heller för sin del velat ifrån budgetförslaget utesluta härför tidigare anvisade 7,800 mark.

Enär enligt § 8 i nådiga förordningen af den 17 December 1883 angående vaccinationen i landet vederbörande polismyndighet bör till vaccinationens befrämjande villigt lemna det biträde, som af dess åtgörande kan bero, har Drätselkammaren i afvikelse från Helsovårdsnämndens förslag, ansett sig icke böra under en ny rubrik *Vaccinationen* upptaga ett af doktor Juslin begärdt anslag å 400 mark till aflöning åt en vid vaccinepoten anställd person, som hade att tillhandagå depoten och till densamma uppkalla de motsträfvige.

VIII. Fattigvården.

Utgifterna under denna hufvudtitel af budgeten äro oförändradt upptagna i enlighet med Fattigvårdsstyrelsens specialförslag, och får Drätselkammaren be-

träffande förhöjdt anslag till arvode för tillsyningsmän och ständiga ombud i landsorten under rubriken *Fattigvårdsstyrelsen*, samt förhöjning af kontorsbitrådets och sjuksköterskors aflöning afvensom af beklädnadskostnaderna vid *Fattiggården och dermed förenade inrättningar* endast hänvisa till de motiv härför, som ingå uti Fattigvårdsstyrelsens skrifvelse N:o 145 af den 21 sistlidne September. På mundtlig förfrågan af inspektorn för fattiggården, hvarföre anslagen för ved och belysning för fattiggården, arbetsinrättningen och dårvårdsanstalten hållits vid samma belopp som under innevarande år, ehuru vedprisen nu äro betydligt lägre, har Kammarern erhållit det svar, att ifrågavarande anslag blifvit oafkortadt observerade, emedan vedförrådet nu är fullkomligt uttömt och skäl syntes föreligga att vid nu gällande låga pris inköpa ett något större förråd af ved, än det för nästkommande år strikte erforderliga behovet skulle påkalla.

IX. Undervisningsväsendet.

Nu liksom tillföre har Drättselkammaren icke kunnat erhålla specialförslag för högre handtverksskolorna. Under rubriken *Handtverksskolorna* har Drättselkammaren dock enligt mundtlig uppgift för dessa högre skolor upptagit ett belopp af 19,962 mark. Anslagen för lägre handtverksskolorna och för förberedande yrkesskolan för gossar äro åter observerade i enlighet med direktionernas för dessa skolor uppgifter uti skrivelserna för den 22 och 1 innevarande Oktober.

Äfven för nästkommande år har föreståndaren för det svensk-finska handelsläroverket härstädes hos Drättselkammaren anhållit, mot vilkor att 10 elever erhålla friplats på ordinarie afdelningen och 15 på den förberedande, om upptagande i Kammarerns budgetförslag af de nuvarande anslagen för detta läroverk. De ingå derföre ock under den skilda rubriken *Handelsläroverk*. Under samma rubrik har Kammarern äfven upptagit ett anslag af 4,000 mark för det existerande finska handelsläroverket. Direktionen för Suomen Liikemiesten Kauppapiston Osakeyhtiö har nämligen uti en skrifvelse till Stadsfullmäktige för den 24 sistlidne September på uti densamma närmare framhållna skäl anhållit, att Stadsfullmäktige ville af stadens medel för kalenderåren 1902, 1903 och 1904 bevilja för ifrågavarande läroverk ett årligt understöd af 6,000 mark, och hafva Stadsfullmäktige häröfver infordrat Drättselkammarens utlåtande. På grund af antalet elever i det finska handelsläroverket, endast 59 mot 112 i det svensk-finska, har Kammarern emellertid uti sin skrifvelse till Stadsfullmäktige af denna dag ansett sig böra tillstyrka ett understöd af endast 4,000 mark, för nästkommande år, samt föreslagit att för understödets erhållande dessutom borde göras anspråk på minst 5 frielevplatser, enär direktionen i sin ansökan härom lemnat intet löfte utan tvärtom förbehållit sig full handlingsfrihet rörande beviljandet af dylik rättighet.

Beträffande direktionens för *Folkskolorna* specialförslag har Drätselkammaren vid dess i öfrigt oförändrade intagande i stadens budget för nästkommande år, trots sig kunna göra den reduktion i denna ständigt med så betydande belopp växande utgift, att förslagsposten 15,000 mark „för vikarier och sannolikt ökad lärarepersonal under höstterminen“ minskats till endast 5,000 mark. Det har nämligen under en följd af år visat sig, att folkskoledirektionen uppskattat denna post till två tredjedelar för högt belopp.

Uti skrifvelse för den 25 sistlidne September har Styrelsen för *Folkbibliotek och Läsesalar* anmält att bristande utrymme för publiken i Folkbibliotekets svenska afdelning gjort sig så kännbar, att något botemedel därför måste vidtagas; och anser Styrelsen det enda effektiva sättet att afhjelpa nämnda olägenhet vara förlängning af utlåningstiden. Enligt Styrelsens mening blefve genom öpenhållande af bibliotekets svenska afdelning *fem* timmar om dagen alla söcknedagar, nämligen kl. 1—3 på dagen och dessutom såsom hittills kl. 5—8 e. m., trafiken så fördelad, att den nuvarande bibliotekspersonalen för en tid framåt blefve tillräcklig. Och hemställer för möjliggörande af en sådan åtgärd Styrelsen, att grundlönen för enhvar af de tre ordinarie amanuenserna, som för närvarande äro vid Folkbibliotekets svenska afdelning anställda, måtte från och med instundande år 1902 höjas med 500 mark, med skyldighet för dessa amanuenser att tjenstgöra söcknedagar kl. 1—3 och 5—8 e. m. samt sön- och helgdagar kl. 4—7 e. m. På grund häraf har Drätselkammaren, till hvars utlåtande sagda skrifvelse blifvit af Stadsfullmäktige remitterad och som i skrifvelse af denna dag till Fullmäktige förordat bifall till hemställan, dock med den ändring deri att ifrågavarande löneförhöjning skulle inskränkas till 300 mark, uti sitt budgetsförslag upptagit 300 marks löneförhöjningar för en första amanuens vid svenska afdelningen med härtills uppburen lön af 1,200 mark och 300 marks personelt lönetillskott samt för en andra amanuens med 900 marks aflöningen och 300 marks personelt lönetillskott och en andra amanuens med 900 marks lön vid samma svenska afdelning. Dessutom har Drätselkammaren i enlighet med nämnda Styrelsens till Drätselkammaren ställda budgetsförslag för en första amanuens i läsesalen, fröken Hanna Jakobson, som i 20 år med nit och samvetsgrannhet skött sin tjänst, observerat ett personelt lönetillskott af 300 mark. På grund af samma Styrelsens förslag af den 16 innevarande Oktober angående sådan ombyggnad i Folkbibliotekshuset, att deri kunde inrymmas en ny läsesal, samt rörande anslag för salens inredning har Drätselkammaren under ifrågavarande rubrik upptagit den för sagda inredning beräknade tillfälliga utgiftsposten å 900 mark. Posten för diverse och oförutsedda utgifter, som visat sig otillräcklig och ofta öfverskridits, isynnerhet sedan Folkets Hem i Sörnäs stälts under Styrelsens för Folkbiblioteket och läsesalen förvaltning, har äfven förhöjts från 2,600 till 3,000 mark.

Utgiftsposterna för *Asyler för vanartade barn* äro observerade i full öfverensstämmelse med Uppfostringsnämndens härför upprättade detaljförslag. Att an-

tagligen dock ett icke så oväsentligt tillskott i denna underrubrik kommer att blifva behöfligt tyckes framgå af Nämndens skrifvelse för den 25 sistlidne September.

X. Staden åliggande allmänna onera.

Utgifterna under rubrikerna *Inqvarteringen* och *Inqvarteringsnämnden* äro upptagna i enlighet med sagda Nämnds förslag. Den staden genom inqvarteringen under nästkommande år tillfallande förlust uppskattas af Nämnden till 29,300 mark.

XI. Vattenledningen.

Hvad till först vidkommer *Förvaltning och drift* af vattenledningen, är härvid att beakta följande. Bokhållaren tillkommer för åtta månader af instundande år 200 mark i löneförhöjning för 10 års tjänst. Emedan pumpverket måste under den tid, då de nya turbinerna, som i år blifvit beställda, skola insättas, uteslutande drivas med ånga, har driftkostnaden för pumpverket höjts med 3,000 mark. På grund af ökad vattenkonsumtion ställer sig filterdriften år för år dyrare och upptages för nästkommande år med 2,000 mark förhöjdt belopp. Brandförsäkringspremierna äro visserligen i Vattenledningskontorets utgiftsförslag upptagna till samma belopp som uti innevarande års budget eller med blott 1,000 mark, men hafva, emedan Drätselkontoret, som utbetalar dessa premier, uppgifvit anslaget härför vara för knapt, förslagsvis observerats med 1,200 mark. Emedan en från den 1 Juni 1902 förhöjd hyresavgift blifvit för Vattenledningskontorets lokal stald i utsigt, har utgiftsposten för kontorets hyra jemte städning och belysning ökats till 2,000 mark. Utgiften för hästhoarnas skötsel har höjts med 300 mark, betingadt af dessa inrättningars större anlitage. Under en lång följd af år har Vattenledningskontoret såväl å sitt budgetsförslags utgifts- som inkomstsida observerat i och för privata vattenledningsanslutningar och uppsättningar af vattenmätare en summa af endast 25,000 mark, ehuru såväl utgifter som inkomster i verkligheten stigit till tre å fyra gånger detta belopp och städse lemnat en nettovinst, som t. ex. i Vattenledningskontorets berättelse för år 1900 kalkylerats till 17,000 mark. Drätselkammaren har derföre nu, dels på det större öfverensstämmelse mellan de uti årsbudgeterna kalkylerade och de faktiska utgifterna måtte ernås, dels för att för sitt budgetförslag tillgodose nämnda nettovinst, upptagit ifrågasvarande post på utgiftssidan med 95,000 mark och på inkomstsidan med 110,000 mark. Men något skäl att tillsvidare i öfrigt frångå den hittills vanliga uppställningen af Vattenledningskontorets budget, för dess bringande i konformité med

bilagan rörande Belysningsverkets inkomst- och utgiftsförslag, hvarom Drätselkammaren anmodats gå i pröfning, har Kammaren icke funnit. Större klarhet, huru Vattenledningskontorets verksamhet, såsom affär betraktad, ställer sig under ett kommande år, samt till hvilken utgift stadens kostnadsfria förbrukning af vatten derunder kan gå, erhålles ingalunda genom någon budgets uppställning. Deremot lemnar en sådan berättelse, som den Vattenledningskontoret årligen presterat öfver sin verksamhet under ett föregående år, den i alla stycken korrektaste och öfverskådligaste samt på verkliga fakta baserad utredning af ställningen. En i tillämpliga delar enahanda berättelse för stadens Belysningsverk skulle Drätselkammaren för sin del tillstyrka; ty ifrån de blotta budgetsbilagorna, uti hvilka bland annat icke äro och icke kan uppvisas räntor å inköpspris och förskott, afskrifningar m. m. kan lätteligen ingå en nettovinst, som emellertid är dess motsats och ger en alldeles skef uppfattning af ställningen; samt kan således äfven stadens gatubelysning med gas i verkligheten kosta någonting alldeles annat, mera eller mindre, än hvartill den i budgeterna beräknats.

Särskildt emedan diverse reparationer å turbinpumpverket förestå, men äfven till följd af vattenledningens oafbrutet skeende utsträckning påkallas för vattenledningens *Underhåll och remont* ett med 2,000 mark förhöjdt anslag.

Under rubriken *Nybyggnader* har nu med 67,000 mark observerats det resterande beloppet af den till 147,000 mark beräknade totalkostnaden för tillbyggnaden till vattenborgen äfvensom de 15,000 mark för utbyte af pumpverkets turbiner mot nya sådana, hvilka Stadsfullmäktige beviljade vid sammanträde den 21 Maj innevarande år.

Beträffande *Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare* vill Drätselkammaren i hufvudsak hänvisa till Vattenledningskontorets motivering till dess budgetsförslag och här i korthet anföra endast följande. Rörombytet under V. Henriksgatan afser främst att öka tryckhöjden uti vattenledningsnätet med hela 4,2 meter. Vattenledningen under Ö. Chausséen till folkskolan i Wallgård kommer ej allenast att tillföra denna skolbyggnad vatten utan ock att derjemte bereda tillfälle att till 25 å 30 tomter inleda vatten samt förse trakten med synnerligen behöfliga brandposter. Vattenposterna å Skatuddskajen afse att betjena längre bort vid kajen liggande fartyg. Ny sugledning till turbinpumpverket påkallas för rikligare tillförsel af vatten till de nya turbinerna vid de tillfallen, då äfven ångpumpverket skall samtidigt drifvas. Vattenledningen under Högbergsgatan till Röddällden är en komplettering af vattenledningsnätet äfven i syfte att ernå större tryckhöjd. Alla öfriga uti budgetsförslaget upptagaa vattenledningar bero på uti förslaget för allmänna arbeten upptagna gatuplanerings- och kanaliseringsarbeten.

Emedan den gamla vermealningsångpannan i pumphuset uti Gammelstaden är uttjent och måste kasseras, har för en ny dylik ångpanna under *Diverse mindre arbeten* upptagits ett anslag af 1,500 mark. En fribrunn i Gammelstaden

har ansetts behöflig för sommarmånaderna och härför observerats ett anslag å 400 mark. Slutligen har för ökande till antalet af brandposter och afstängningskranar å de äldre delarna af rörnätet, der dessa poster och kranar äro glesare förlagda, upptagits 3,500 mark.

VII. Saluhallen.

Under denna hufvudrubrik förekommer ej någon afvikelse från innevarande års utgiftsstat.

VIII. Stadens jordlägenheter.

Härunder har deremot anslagsposten för förvaltningskostnaderna för Gumtäcktt betingat en förhöjning af 1,000 mark, emedan förnämligast hyran för polisvaktkontoret och andra polisordningen derstädes berörande kostnader stigit.

IX. Allmänna byggnader.

Äfven beträffande samteliga utgiftsposter under denna hufvudtitel anhåller Drätselkammaren att få hänvisa till Byggnadskontorets budgetförslag och desamma åtföljande motiv.

Till närmare förklaring rörande arbeten och anslag under rubriken *Byggnader och lägenheter* må endast följande anföras. Vid den 12 Juli 1900 verkställd afträdessyn å Brunns huset och Käggelbanan i Brunns parken anmärktes att restaurationslokalen saknar nödiga bekvämlighetsinrättningar för allmänheten samt att stora verandan nödvändigtvis borde förses med glasvägg, och tillstyrkte synemännen dessa arbetens utförande på stadens bekostnad. Drätselkammaren, som delade denna åsigt, uppdrog derföre också vid sammanträde den 26 Oktober nämnda år åt Byggnadskontoret att uppgöra förslag och kostnadsberäkning för dessa arbeten samt att uti sitt budgetförslag för år 1902 upptaga desamma. Kostnaden för begge dessa arbeten är beräknad till sammanlagdt 4,750 mark; och så gerna Drätselkammaren nu också skulle uti budgetförslaget för nästkommande år upptagit hela denna kostnad, har Kammaren emellertid af skäl, som nog samt längre fram skola framgå, nödgats inskränka sig att endast för bekvämlighetsinrättningarnas utförande observera den på dem belöpande andelen af kostnaden med 1,200 mark. Då staden från och med den 1 Juli nästkommande år skall tillträda det af staden innevarande år inköpta Societets huset, uti hvilket för dess vidare be- gagnande förestå rätt ansenliga reparationsarbeten, har Drätselkammaren för detta

ändamål upptagit den summa af 40,000 mark, hvilken kommissionen för uppköp af huset kalkylerade såsom härför behöflig. Drätselkammaren befarar emellertid, att detta anslag blir alldeles otillräckligt, men i saknad tillsvidare af hvarje annan beräkning för husets förestående remont än den åberopade, har Kammaren klarligen icke heller kunnat därför observera något högre belopp. Den till 2,000 mark upptagna utgiften för förändring af inredningen i Folkbibliotekshuset grundar sig å här redan tidigare berörda framställning till Stadsfullmäktige af Styrelsen för Folkbiblioteket och läsesalen angående erhållande af en ny läsesal.

Den af Byggnadskontoret med 700 mark upptagna posten för flyttning af pissoiren invid Posthuset har Kammaren utlemnadt, emedan den odisponerade tomten N:o 2 vid Nikolaigatan ännu icke blifvit af statsverket inköpt, ehuru fråga derom visserligen väckts. Posten 36,240 mark för diverse reparationer, har Drätselkammaren ej allenast minskat med beloppet af det arvode, som beräknats för maskinisten vid hydrauliska hissen i det nya Tullhuset och som uti summan ingått, men hvilken funktionärs aflöning Kammaren redan observerat under Trafikkontorets stat, utan ock afrundadt utgiften till jemt 35,000 mark.

Enär enligt bestämmelserna i köpebrevet för Societetshuset under instundande år förestår en afbetalning å köpeskillingen af 150,000, är denna utgift här upptagen å underafdelningen „Nybyggnader“. Å samma underafdelning äro upptagna de beräknade kostnaderna för saluhallarne å Kasärn- och Sandvikstorgen, om hvilkas uppförande Drätselkammaren uti sin skrifvelse N:o 208 af den 22 sistslidne Augutsi gjort särskild hemställan hos Stadsfullmäktige.

Under remont och underhåll samt nyanläggningar af *Gator och allmänna platser* har för stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andelar af Unionsgatan invid Kaisaniemi park och af Katrinegatan upptagits resp. 23,000 och 7,200 mark. Den förstnämnda posten grundar sig på Magistratens utslag af den 19 Juni innevarande år och den senare har ansetts behöflig, emedan Katrinegatan är ytterst stark trafikerad och den nuvarande beläggningen af densamma med fältsten så dålig, att den i hvarje fall under först instundande sommar borde omläggas. För ett belopp af 50,700 mark har Byggnadskontoret föreslagit stensättning med I:a nubbsten i asfalt icke blott af den del af Salutorget, som ligger emellan Helenegatans östra förlängning och väntpaviljongen vid Slottskajen utan ock af den triangelformiga platsen för hyrkuskstationen å torgets vestra del. För sin del har Drätselkammaren, som visserligen erkänner nödvändigheten af en snar nubbstensbeläggning äfven af först anförda del af Salutorget, hvilket också här under torgtimmarna oftast är upptaget af torgforor, emellertid ansett sig kunna upptaga endast ett till 10,700 mark beräknadt anslag för den senare nämnda delen af torget. Emedan Långa bron befinner sig i så dåligt skick, att ombyggnaden deraf ovilkorligen bör under instundande vinter vidtaga; och Byggnadskontoret uppgifvit, att i sådant fall och för arbetets rationella bedrivande erfordrades utöfver tidigare anslagna 300,000 mark ett tillskott af 100,000 mark, har

Kammaren ej tvekat att upptaga det. För ombyggnad och remont af särskilda barrierer längs staden tillhöriga gatudelar ingår i Byggnadskontorets specialförslag en post å 27,000 mark. Vid denna ombyggnad och remont har kontoret visserligen tänkt sig, att en del af ifrågavarande barrierer, som nu öfver allt äro utförda i trä, skulle ersättas med enkel jernkonstruktion, i hvilken såväl stolpar som horizontalribbor bildades af dragna jernrör, de förra gröfre, de senare klenare, men håller Drätselkammaren för att alla dessa träbarrierer, som äro så ytterst förgängliga och årligen i underhåll sluka oformligt stora reparationskostnader och hvilka dels på det af Byggnadskontoret föreslagna sättet, dels med stenstolpar och horizontala jernrör böra kunna utföras rätt prydliga, efterhand borde utbytas, så att någon egentlig *ombyggnad* af träbarrierer ej vidare skulle komma i fråga, utan blott den nödortftigaste remont af dem vidtagas, tills de helt och hållet kunnat undanskaffas. Drätselkammaren har i sådant syfte, för reformens småningom skeende genomförande höjt ifrågavarande utgiftspost till 30,000 mark. Stensättningarna å Skatudden invid det nya varuskjulet äfvensom jernvägsspåren dersammastädes, hvilka arbeten hafva oupplösligt samband med hvarandra, påkallas med nödvändighet för möjliggörande af skjulets och närliggande kajdelars ändamålsenliga begagnande.

Beträffande de många af Byggnadskontoret föreslagna gatuplaneringarna, har Drätselkammaren nödgats inskränka sig till det minsta möjliga, emedan medel för en stor del af de också af Kammaren till minskadt antal upptagna planerings- och kanaliseringsarbetena enligt Kammarens förmenande icke kan på annat sätt än genom upplåning anskaffas — ett så mycket beklagligare förhållande, som arbetslönerna äro i nedgående och antagligen stor efterfrågan på arbete under stundande vinter är att emotse. Till följd af en lifligare köplust af obebyggda tomter, förnämligast å Skatudden och i 11:te och 12:te stadsdelarna, har Drätselkammaren sett sig tvungen att under hösten försälja till och med en del tomter, hvilka icke ligga vid planerad gata, under förhoppning att till dem stötande gator kunde under nästkommande år planeras. Och är det nu sådana gator, Byggnadskontoret och Kammaren i främsta rummet vill föreslå till reglering. Sådana äro Slottsgatan och Gördelgatan å Skatudden; Malmgatan i 4:de; Ärtholmsgatan i 6:te; de andelar af Fredriksbergs-, Kajana-, Borgå- och Viborgsgatorna, som omgifva det af 9 tomter bestående kvarteret N:o 374 i 11:te äfvensom Sibyllegatan i 12:te stadsdelen. Men då ett visst antal tomter dessutom i hvarje händelse måste göras för försäljning disponibla, och då med hänsyn till jordmassornas ändamålsenliga förflyttning från skärning till bank äfvensom till markens lutningsförhållanden för afvattning medels kloakanläggningar, icke hvilka gatudelar som helst kunna oberoende för sig planeras, har Drätselkammaren efter mycken öfverläggning i samråd med stadsingenjören stannat för planering af de gator i 11:te stadsdelen, hvilka till ett sammanlagdt belopp af 229,050 mark finnas i Kammarens budgetförslag upptagna; och vill Kammaren ännu ytterligare be-

tona, att Kammaren anser detta vara det minimum af gatuplanering, som bör under nästkommande år komma till utförande. Full klarhet rörande hithörande förhållande i 11:te stadsdelen torde bäst erhållas af följande uppgift å disponibla, å vid oplanerad gata försålda, å till inköp ansökta och å genom nu föreslagen gatuplanering till försäljning disponibel blifvande tomter. För närvarande disponibla äro in summa 10 st. tomter, nämligen N:o 37 vid 3:dje linien, N:o 11 vid Castréngsgatan, N:ris 11 och 13 vid Alpgatan, N:o 3 vid Josafatsgatan, N:o 5 vid Brahegatan, N:ris 28 och 35 vid Vasagatan samt N:ris 2 och 4 vid Borgågatan. Redan försålda vid oplanerad gata äro alla 9 ofvan nämnda tomter i kvarteret N:o 374. Till försäljning ansökta äro tomterna N:o 9 vid Alpgatan och N:o 7 vid Vasagatan. Och skulle gonom de föreslagna gatuplaneringarna blifva försäljbara 25 tomter, förutom att 8 hörntomter komme att blifva tillgängliga från åtminstone en af tomterna vidliggande gata.

Den under *Kanaler och afloppsdikeyn* upptagna utgiftsposten å 3,500 mark för ersättning med större rör af kanalen från Kägelbanan i Brunnsparken till Hafshamnen är betingad icke för Kägelbanan utan för stora områdets af parken afvattning. Anslaget för diverse underhåll af kanalerna har höjts från 12,000 till 15,000 mark, emedan kanalnätets längd, särskildt inom 11:te och 12:te stadsdelarne, så betydligt ökats, att ett omsorgsfullt underhåll icke kan verkställas för förstnämnda belopp. Alla å underafdelningen „Nyanläggningar“ upptagna kanalarbeten äro beroende af och hafva sammanhang med de föreslagna gatuplaneringarna, med undantag af kanalerna under Flemmingsgatan och Östra Chausséen, af hvilka den förra är en oundgänglig komplettering till innevarande år utförda gatuplaneringar och den senare står i samband med tidigare anförda vattenledning till Wallgård.

Beträffande utgiftsposterna under nyanläggningar af *vägar*, afser posten å 1,250 mark för väg mellan Brobergsgatan och Brobergskajen en förbättring af de i denna trakt existerande svåra kommunikations förhållandena, och posten å 500 mark ny väg till klappbryggan i Gammelstadsviken, till hvilken brygga vägen hittills gått genom väfveriets område, men nu hotas med stängning.

Under rubriken *remont och underhåll af Hamnar* har anslaget för nedfartsbroar till isarne och stängsel vid kajerna ökats med 1,000 mark och motive-ras förhöjningen dermed, att vintersjöfarten i hamnarna föranleder anläggning af ofta nog flere kilometer långa stängsel längs ångbåtsrännorna i isen. Emedan fråga om rengörande på ett eller annat sätt af vattnet uti den instängda delen af Tölövikens blifvit allt mer presserande, har Byggnadskontoret för anställande af vissa förberedande och undersökningsarbeten anhållit om ett anslag af 3,000 mark. Till följd af röta fordrar såväl den s. k. Södra som Norra kajarmen i Södra hamnen ombyggnad, för en beräknad kostnad af resp. 16,600 och 3,900 mark. Träbron i Brobergshamnen invid Ryska proviantmagasinet uppgifves erfordra en till 3,400 marks kostnad beräknad reparation.

För remont och underhåll af *Planteringarna* har Trädgårdsnämnden åstundat ett till 54,000 mark förhöjdt anslag; och anföres såsom hufvudsakligt motiv för denna förhöjning, att ifrågavarande anslag icke ökats i samma mån, som planteringarna utvidgats, hvarföre ock anslaget årligen öfverskridits. Drätselkammaren har emellertid trott sig uti sitt nu föreliggande budgetsförslag icke kunna för ändamålet upptaga något större belopp, än det uti innevarande års budget anslagna. Med allt erkännande af det utomordentligt prydliga skick, hvari stadens planteringar underhållas, måste Drätselkammaren dock anse att härvid utvecklas en större lyx, specielt vid ytterst kostsamma och ställvis till antal öfverflödigt många blomsterrabatter, än stadens begränsade tillgångar medgifva. Med en måttlig inskränkning och större sparsamhet öfverhufvudtaget uti underhållet af planteringarna, skola desamma helt säkert med ett årsanslag af äfven 47,000 mark kunna hållas uti ett staden värdigt skick. Af försköningsarbetena å Observatoriibergeren skulle numera återstå endast anordnandet af bergspartiet framför nedgången till Bergmansgatan; och föreligger för denna anordning ett af stads-trädgårdsmästaren uppgjort, särdeles tilltalande projekt för en fontän i midten af en utaf bergsväggar omgifven vattenbassin. Men ehuru förslaget är mycket beaktansvärdt och enligt Drätselkammarens förmenande äfven förr eller senare bör komma till utförande — måhända till och med med artistiskt utarbetande af sjelfva fontänen — så torde med dess anläggning ännu någon tid kunna anstå, hvarföre Drätselkammaren ej heller uti sitt utgiftsförslag för staden under nästkommande år upptagit härför beräknade och i Trädgårdsnämndens specialförslag ingående 7,254 mark. En post i samma förslag å 500 mark för reparation af staketet omkring Brunsparkens restaurationsområde har Kammaren äfven utlemnat. Önskligast vore att detta staket helt och hållet undanskaffades, men om arrendator af Brunshuset ovilkorligen i sin affärs intresse vill bibehålla staketet, så blir det äfven ett arrendators åliggande att städse hålla detsamma i godt och prydligt stånd. Naturligtvis är det på tiden, att den länge planerade trädplanteringen längs Badhusgatan under instundande år kommer till utförande. Men då för den del af gatan, för hvilken trädplantering nu föreslagits, icke erfordras någon häck af buskar och ännu mindre någon blomsteranläggning, såsom det synes vara i fråga satt, borde ej heller någon fortlöpande mullbänk af 2 meters bredd, så långt trädraden sträcker sig, erfordras, och alltså också kostnaden för denna anläggning kunna betydligt reduceras. Tillochmed i rent berg borde för en kostnad af 3,000 mark, som Drätselkammaren härför observerat mot åstundade 4,625 mark, kunna planteras 20 st. prydnadsträd. Enär Lönnrotsstatyn antagligen kommer under instundande år att uppresas å den därför anvisade platsen, är för platsens beredning och plantering enligt stadsträdgårdsmästarens projekt och beräkning uti budgeten observerad en utgiftspost af 3,400 mark. Såsom nya tillfälliga anslag har under ifrågavarande rubrik af allmänna arbeten dessutom intagits 300 mark för en vattenpost å planteringarna vid Gamla kyrkan, 600

mark för en dylik post i Brunnsparken och 1,200 mark för inköp af soffor till planteringarna; alla dessa utgifter äfven af Drätselkammaren nödig ansedda.

XV. Pensioner.

Emedan förra lärarinnan E. Heintzie under innevarande år affidit, utgår ur budgeten det för henne till 800 mark anslagna listidsunderstödet. Pensionen för Drätselkammarsekreteraren O. Ehrströms enka och 3 minderåriga barn har minskats till 1,019 mark 40 penni, emedan sonen den 3 Februari 1902 uppnår myndig ålder. Äfven vaktmästaren J. F. Holmberg har under året affidit och bortfaller derföre hans till 600 mark anslagna pension. För förra folkskoleinspektorn Victor Öhberg upptages nu för första gången den honom till 6,000 marks belopp beviljade pensionen.

XVI. Diverse.

På skäl, som här redan tidigare anförts vid motiveringen af utgifterna under IV hufvudtiteln, har stadens kostnad för illuminationer sammanförts med utgiftsposten för „belysning“, och denna post i afrundadt tal upptagits till 7,300 mark. För uppsigten af varuskjulet anslago Stadsfullmäktige vid den 28 Oktober 1895 hållet sammantråde till aflönande af en uppsyningsman 100 mark i månaden. Hittills har detta arvode utgått för 9 månader af året. Men då skjulet numera användes hela året om, äfven då seglation under vintern icke försiggår, bland annat för förvaring af med jernväg anländt gods, har uppsyningsmannen för skjulet, tullöfveruppsyningsmannen K. H. Åberg, uti skrifvelse till Drätselkammaren för den 25 sistlidne September anhållit, att detta arvode skulle utgå för årets alla 12 månader, härvid förbindande sig att hafva uppsigten äfven öfver det nya varuskjulet utanför Tullhuset å Skatudden. Med föranledande häraf och på tillstyrkan af Trafikkontoret har Drätselkammaren höjt anslaget för uppsigt öfver varuskjulet (rätteligen varuskjulen) till 1,200 mark. Uti en till Drätselkammaren inlemnad, här äfven närsluten skrift af den 19 innevarande Oktober har Aktiebolaget *Normaltid* föreslagit, att Drätselkammaren vid upprättande af sitt budgets-förslag för nästkommande år ville upptaga 18,000 mark för inköp af normalur, äfvensom 1,500 mark för samteliga dessa urs skötsel under nästa år. På grund häraf har Drätselkammaren, utan att dock nu hafva inlåtit sig i närmare pröfning af de platser, hvarå uren borde i det fria uppställas eller ens huru många ur för sådan uppställning och huru många måhända för vissa stadens embetslokaler vore af behovet påkallade — af så mycket mindre skäl, som dylika ur framdeles när som helst kunna erhållas — för inköp och underhåll af ett antal normalur upp-

tagit en rund post å 7,500 mark. Anslaget för inventarier till särskilda stadens hus samt remont och komplettering af desamma, ha observerats med 1,000 mark förhöjdt belopp, på det deri måtte inrymmas äfven de medel för anskaffning af de inventarier och möbel för de nya packhuskontorens behof, hvilka framhållas i Trafikkontorets specialförslag. Anslaget för isobservationer har deremot kunnat minskas till 600 mark, emedan besparingar på samma anslag från tidigare år öfverbalanserats.

Inkomster.

Såsom *disponibel behållning från föregående år* har Drätselkammaren för nästkommande år liksom för det innevarande året icke trott sig kunna upptaga annat än de 120,000 mark i aktier, hvilka staden kommit sig till genom tomtförsäljning och hvilka vid behof kunde utan förlust realiseras.

I. Räntor.

De på stadens inköpta vattenledningsobligationer inflytande räntor måste antagas till följd af utlottade obligationer gå något nedåt. En obetydlig förhöjning af räntorna å inkommande chausséeobligationer är deremot att påräkna. Till följd af en liffigare efterfrågan på odisponerade tomter, hvilka alla vid försäljning nuförtiden liqvideras med skuldförbindelser, är att motse en till 95,000 mark förhöjd inkomst i räntor å tomtlösen.

II. Tomtlösen.

Då vid nu gällande dåliga penningekonjunkturen inkomsterna under denna hufvudtitel äro uti stadigt nedgående, i det endast uti särskilda, ytterst sällsynta fall lösen för tidigare försålda eller under instundande år till försäljning kommande tomter kan antagas blifva staden kontant godtgjord, kan under denna titel observeras endast amorteringsprocenten å tomtlösen, kalkylerad till cirka 32,000 mark, och hvad Kammaren på grund af tvenne olika chancer temmeligen säkert förutsätter komma att i kontant tomtlösen inflyta.

III. Stadens fasta egendom.

Arrendet för byggnader och tomter m. m. kan upptagas till 18,900 mark mot 15,600 i innevarande års budget, hvarmed arrendet för Esplanadkapellet under nästa år stiger. Hyrorna från gården N:o 6 vid Bergmansgatan och diverse hyror kunna observeras med förhöjningar af resp, 400 och 1,000 mark. Enligt Hamnkontorets uppgift böra deremot fiskevattensafgifterna sänkas med 100 mark.

IV. Tomtören.

Emedan en mängd odisponerade tomter under senaste tid inköpts kan inkomsten i tomtören förslagsvis höjas med 100 mark.

V. Inkomstgifvande rättigheter.

Enär samtliga tolags-, trafik- och hamnafgifter äro i nedgående och de belopp, som för desamma uti innevarande års inkomststat upptagits, på långt när icke komma att uppnås, har Drätselkammaren såsom motsvarande inkomst under nästkommande år icke kunnat upptaga dessa afgifter till annat högre belopp, än hvartill de af Trafik- och Hamnkotoren kalkylerats. Sålunda blefve i förhållande till innevarande års budget inkomsten mindre: för tolag för till Helsingfors destinerade varor 40,000 mark, för trafikafgifter 45,000 mark, för hamnafgifter 20,000 mark, för bro-, lyftkrans-, ballast- och vägningsafgifter sammanlagdt 1,900 mark. Äfven för tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad har på Drätselkontorets förslag inkomsten minskats med 1,000 mark.

VI. Diverse.

Deremot har under denna inkomsttitel särskilda mindre förhöjningar blifvit beaktade, nämligen af den personella fattigafgiften med 3,000 mark, beroende på stigande folkmängd; för sjukvård i Maria sjukhus 3,000 mark, för inkomst från desinfektionsinrättningen 200 mark och för desinfektion i hemmen 600 mark, allt enligt uppgifter af Styrelsen för Maria sjukhus; för ersättning för i asyler underhållna barn 100 mark, enligt Uppfostringsnämndens förslag; och för boklån 800 mark, enligt förslag af Styrelsen för Folkbiblioteket och Läsesalen. Och är härvid icke annat att anmärka, än att en inrättning sådan som Maria sjukhus, hvilken i driftkostnad t. ex. för nästkommande år beräknats kosta något öfver 119,000 mark, hvartill ännu kommer ränta å det stora anläggningskapitalet och årliga underhållskostnader för byggnaderna, förutses inbringa blott 15,300 mark.

VII. Statsbidrag.

Statsbidraget till folkskolorna är upptaget med 13,000 mark förhöjdt belopp. Då stadens utgifter för dess folkskolor år 1900, då statsbidraget sist höjdes, uppgick enligt budgetförslag till 636,552 mark och nu enligt detta Kammarens förslag stiger till 704,615 mark 57 penni, häri ej inberäknad den extra utgiften af 20,000 mark för inredning af folkskolan å Wallgård, borde enligt Kammarrens förmenande ansökan om förhöjdt statsbidrag för stadens folkskolor åter göras. Antagligen kommer denna förhöjning efter exaktare beräkningar, än här nu skett, att belöpa sig till betydligt mera än sagda 13,000 mark. Statsbidraget till polisinsättningen uppgår till summan 249,433 mark 33 penni, om till det i innevarande års budget upptagna beloppet af 245,433 mark 33 penni å ena sidan tillräknas Guvernörens dispositionsmedel å 5,000 mark för polisvårdens i staden befrämjande och å den andra afdrages det personella bidraget af 1,000 mark åt den förre polismästaren. Enär statsbidraget till gatubelysningen för tioårsperioden 1891—1900 med sistlidet år utlöpte, har Drätselkammaren hos Stadsfullmäktige gjort framställning om ansökan af bidragets förnyande för en tidsperiod 1901—1910; och ehuru vid härför upprättad kalkyl detta bidrag efter enahanda beräkningsgrunder som förut borde utfalla med 17,700 mark per år, har Kammarren dock i sitt föreliggande budgetförslag bibehållit endast det förra beloppet för detta bidrag.

VIII. Vattenledningen.

Samtliga inkomstsposter å denna hufvudtitel äro observerade i enlighet med Vattenledningskontorets hithörande förslag, förutom posten för ersättning för verkställda vattenledningsanslutningar, hvilken är upptagen med 110,000 mark, på skäl, som här redan tidigare vid motivering af utgiftstiteln XI anförts, och hvarigenom, då utgifterna för samma arbeten upptogos till 95,000 mark, uppkommer en nettovinst för staden af 15,000 mark.

IX. Belysningsverket.

Om ifrån Styrelsens för Belysningsverket detaljförslag (Bil. B.) öfver de lykt- och rörlägningsarbeten, som föreslås till utförande under loppet af år 1902, afdragas utgiftsposterna för alla sådana rörlägningsarbeten med ty åtföljande lyktor, som äro afsedda att utföras i sammanhang med vattenledningens utsträckning, men, då dessa vattenledningsarbeten af Drätselkammaren icke upptagits i dess budgetförslag, derföre för denna gång måste lemnas utförda, äfvensom om

dessutom några andra föreslagna gasrörlägningsarbeten, de der Drätselkammaren ansett kunna anstå, från samma förslag uttagas, blir naturligtvis den disponibla behållningen, som enligt budgetsbilagan för Belysningsverket skulle utfalla med 149,000 — 122,695 = 26,305 mark, ifall rörlägningsarbetena och lyktors uppställande uppskjutes å följande gator:

Petersgatan	1,530	och	900	mark
Myntkajen	5,880	"	3,420	"
V. Hamngatan	1,430	"	540	"
Kronbergsgatan	2,850	"	1,800	"
Köpmansgatan	1,870	"	1,080	"
Kolgårdsgatan	935	"	540	"
	<hr/>			
	Summa 14,495	och	8,280	= S:ma S:rum 22,775 mark
samt härtill lägges				26,305 "
				<hr/>
				Summa 49,080 mark

Såsom en disponibel vinst från gasverkets drift har Kammaren derföre upptagit 48,000 mark. Och bör vid tryckningen af Belysningsverkets budgetsförslag såsom bilaga till den allmänna budgeten, ifall detta Kammarens förslag godkännes, ofvanstående 14,495 och 8,280 mark afdragas ifrån summorna 27,295 och 9,900 mark å sista sidan i detta förslag samt förslaget i öfrigt derefter rättas.

X. Lån.

Att kostnaden för ombyggnad af Långa bron äfvensom köpeskillingen för Societetshuset skall bestridas med lånemedel på längre återbetalningstid än två år är en redan besluten sak, och äro posterna 100,000 och 150,000 mark för den skull här upptagna under sådan kategori. Med enahanda lånemedel borde väl enligt Drätselkammarens mening bekostas äfven utförandet af de till sammanlagt 220,000 mark beräknade saluhallarna å Kasern- och Sandvikstorgen. Alla utgifter för vattenledningens tillbyggnad, utsträckning och komplettering hafva städse påförts dylika lånemedel, och på sådan grund för hithörande arbeten nu upptagits de tre summorna å resp. 209,600, 67,000 och 15,000 mark. Rigtigheten af den sista postens å 15,000 mark för utbyte af vattenverkets turbiner upptagande under denna titel kan dock i fråga sättas; och hade ej svårigheterna att få budgetens utgifts- och inkomstsida för nästa år att gå ihop, varit så stora som de äro, hade Kammaren icke föreslagit ett användande af ifrågavarande belopp å lånemedel. Men än värre är, att de ordinarie inkomsterna ej mera förslå till betäckande af de aldra nödvändigaste gatuplaneringar och kloakanläggningar, utan att Kammarren sett sig tvungen att äfven härför föreslå anlåtande af lånemedel till belopp af 200,000 mark. För dylikt ändamål har visserligen tidigare anlåtats äfven lån

på längre återbetalningstid än två år, men har Kammaren tänkt sig att sagda 200,000 mark åtminstone icke tillsvidare skulle upptagas under denna form, utan endast såsom ett tillfälligt lån. Ty skulle penningekonjunkturen så förbättras i närmaste framtid, att en större kontant tomtlösen begynte inflyta, kunde icke allenast lånet betäckas inom två år, utan ock utsigt till medel för fortsatta gatu-planeringar öppna sig, men inträffar deremot icke denna förbättring, måste staden för samma ändamål bereda sig på ett mångfaldt större lån, hvilket då lämpligast upptages såsom ett obligationslån.

XI. Uttaxering.

Skulle nyss anförda post å 200,000 mark öfverföras till de medel, som borde uttaxeras, skulle uttaxeringen för nästkommande år, då skattöreantalet kan beräknas till detsamma som innevarande år eller 137,000, höjas med i det närmaste 1 mark 50 penni, hvilket Kammaren ansett vara olämpligt under nu gällande knappa penningetider, ehuru å andra sidan måste medges att uttaxeringen i Helsingfors, jämförd med densamma uti många andra af landets städer, ej är öfverhöfvan stor och antagligen småningom måste stegras. Det uttaxeringsbelopp, hvarpå detta Kammarens utgifts- och inkomstförslag slutar, uppgår derfor till 1,884,970 mark 23 penni och ger skattöret en valör af något öfver 13 mark.

Förutom ofvan åberopade handlingar närslutes en af Drätselkontoret uppgjord Behållningskalkyl per 1 Oktober 1901 och en af samma kontor uppsatt tablå öfver tomtlösen.

På Drätselkammarens vägnar:

C. Nummelin.

Th. Tallqvist.

Behållningskalkyl per 1 Oktober 1901.

Öfverskott å inkomstkonti	I Räntor	<i>Fmy.</i>	33,400: —	
D:o å d:o	II Tomtlösen	"	94,900: —	
D:o å d:o	VII Vattenledningen	"	95,000: —	223,300: —
Brist å inkomstkonti	V Inkomstgifv. rättigheter	"	121,800: —	
Anslaget å utgiftskonti	XI Vattenledningen, öfver- skridet	"	60,700: —	182,500: —
Differans				40,800: —
Extra inkomst				7,900: —
Öfverskott för år 1901				48,700: —
Behållningen från år 1900 utgjorde enl. bokslut	<i>Fmy.</i>	677,000: —		
hvaraf i anspråk tagits för år 1901	"	120,000: —		557,000: —
			<u>605,700: —</u>	
			<u><i>Fmy.</i></u>	<u>605,700: —</u>

hvilken dock icke till någon del är disponibel.

Drätselkontoret i Helsingfors i Oktober 1901.

Teodor Holmberg.

Tablå öfver tomtlösen.

Under år 1887 såldes tomter för	<i>Fmy.</i>	51,529: 40	
" " 1888 " " "	"	852,191: 54	
" " 1889 " " "	"	526,974: 48	
" " 1890 " " "	"	484,740: 99	
" " 1891 " " "	"	139,070: 14	
" " 1892 " " "	"	424,505: 12	
" " 1893 " icke några tomter.			
" " 1894 " tomter för	"	90,388: 03	
" " 1895 " " "	"	333,114: 98	
" " 1896 " " "	"	466,244: 64	
" " 1897 " " "	"	642,025: 31	
" " 1898 " " "	"	296,323: 01	
" " 1899 " " "	"	466,399: 90	
" " 1900 " " "	"	643,673: 52	
" " 1901 " per $\frac{1}{10}$ "	"	507,428: 55	5,924,609: 61
Afgår köpeskillingen för tomten N:o 6 vid Gengatan, som återgått till staden.			33,379: 89
			<u><i>Fmy.</i></u>
			<u>5,891,229: 72</u>

Under år 1887	inbetaltes	häraf	. . . . .	<i>Smf</i>	11,357: 11	
" "	1888	" "	. . . . .	"	491,186: 87	
" "	1889	" "	. . . . .	"	281,931: 98	
" "	1890	" "	. . . . .	"	290,510: 27	
" "	1891	" "	. . . . .	"	166,613: 67	
" "	1892	" "	. . . . .	"	309,536: 72	
" "	1893	" "	. . . . .	"	224,357: 18	
" "	1894	" "	. . . . .	"	178,426: 86	
" "	1895	" "	. . . . .	"	331,074: 66	
" "	1896	" "	. . . . .	"	410,726: 04	
" "	1897	" "	. . . . .	"	527,483: 96	
" "	1898	" "	. . . . .	"	302,303: 99	
" "	1899	" "	. . . . .	"	380,189: 28	
" "	1900	" "	. . . . .	"	145,215: 01	
" "	1901	"	per $\frac{1}{10}$	"	93,994: 24	4,144,907: 84
Till förestående inbetalta belopp					4,144,907: 84	
kommer år 1901 förfallande annuitet					28,100: 06	
					<u>Summa <i>Smf</i></u>	4,173,007: 90

Drätselkontoret i Helsingfors i Oktober 1901.

Teodor Holmberg.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR.

Helsingfors,

den 16 September 1901.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 1831 b.

Motivering af budgetförslaget för vattenledningen år 1902.

Förvaltning och drift. Under denna titel äro följande förändringar i hittills gällande utgiftsposter föreslagna: *Bokhållaren* är på grund af 10 års tjänst berättigad till löneförhöjning från den 1 maj 1902 med inalles 200 mark, motsvarande 10 % af grundlönen eller 300 mark för året. *Pumpverket* måste under den tid, då de nya turbinerna uppställas, uteslutande drifvas med ånga, hvadan det sedvanliga årsanslaget 6,000 mark denna gång förhöjts till 9,000. *Filterdriften* ställer sig dyrare år från år på grund af den ökade konsumtionen och har kostnaden för år 1902 förslagsvis upptagits med 12,000 i st. f. 10,000 mark, såsom

anslaget varit sedan år 1896. År 1895, då den sednaste utvidgningen af reningsinrättningarna skedde, var medeldygnkonsumtionen 4,051 kub.m, i år deremot 5,500 och 1902 antagligen 6,000 kub.m, hvadan den vattenmängd som skall passera filtrerna ökats med 50 %, oafsedt att tillfälliga dygnkonsumtioner af c:a 9,000 kub.m, redan förekommit. För att i det längsta uppskjuta den tidpunkt, då ofiltrerad vatten åter såsom sednast år 1895, tidtals måste levereras till staden, vore det effektivaste medlet att ersätta den nuvarande filtersanden med grus, som tillåter en vida större filtreringshastighet, men oafsedt den till 25,000 mark uppgående kostnaden för ett sådant ombyte, blefve filtreringen derefter mera en sådan till namnet än till gagnet. Kontoret har därför redan under de sednaste åren och särskildt innevarande sommar begynt använda andra medel för minskande af sandbäddarnas motstånd mot vattnets genomlopp, nämligen dels att reducera deras tjocklek dels att i de flesta filtra rentvätta all sand ända till gruskikten och är det antagligt, att detta arbete, som vid andra vattenverk behöfver utföras knappt hvar tionde år, härstädes blir årligen återkommande jemte de åtföljande kostnaderna. Likväl är det osäkert, huru länge denna åtgärd, som naturligtvis icke är till fördel för vattnets kvalitet, kan tillförsäkra staden utslutande ofiltrerad vatten, då med den stora hastighet, hvarmed vattnet tidtals jagas genom filtrerna, de undre sandskikten fortare impregneras med lera och förlora sin porositet, än de kunna ersättas med nya. Att återupprepa sitt förslag till reningsinrättningarnas utvidgning med en aflagringsbassin har tyvärr omöjliggjorts för kontoret genom de kemiska vattenreningsförsök, hvilka till dato icke lemnat något praktiskt brukbart resultat, på grund hvaraf något vederhäftigt jemförande projekt kunde upprättas. Hyreskontraktet för *kontorets lokal* utgår den 31 maj 1902 och då kontoret icke har sig bekant, huruvida någon lokal i stadens fastigheter sedermera vore att påräkna, har kontoret förfrågat sig hos sin hyresvärd angående en eventuell prolongation af kontraktet på 3 år. Svaret lydde jakande, dock med förbehåll af den nuvarande hyrans stegring med 200 mark för året eller till 1,400 mark. Kostnaderna för *hästhoarnas skötsel* torde nästa år kräfvä en till 300 mark uppskattad merkostnad i anseende till dessa inrättningars anlitande i stigande skala.

Remont och underhåll af vattenledningens byggnader m. m. Anslaget för detta vidtomfattande konto, utgörande sedan år 1898 20,000 mark årligen, anses vara i behof af en förhöjning med 2,000 mark år 1902, särskildt emedan diverse reparationer å turbinpumpverket stunda, men äfven i följd af vattenledningens oafbrutet skeende utsträckning.

Nybyggnader. Bland dessa observeras i främsta rummet fullbordandet af den i år påbörjade *tillbyggnaden till vattenborgen*. Då totalkostnaden beräknats till 147,000 mark och för innevarande år deraf anslagits 80,000, återstår att nästa år beviljas 67,000 mark. Det föreslagna utbytet af *pumpverkets turbiner* har tidigare af stadsmyndigheterna bifallits.

Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare. Sedan kontoret på grund af flera omständigheter ansett den af bolaget Neptun nedlagda ledning af 305 mm oasfalterade tackjernsrör, som från närheten af Studenthuset längs Ö. Henriksgatan sträcker sig till Skilnaden, hvarest den öfvergår i tvenne 203 mm rör, såsom altför starkt i anspråk tagen, då den icke allenast så godt som ensam skall förmedla vattentillförseln till de mest vatten konsumerande IV, V och VI stadsdelarna, utan derjemte utgör ett af hufvudtilloppsrören till III, VII och VI stadsdelarna, har kontoret i fjol låtit å flera ställen anborra detsamma och mätt trycket med manometer. Nämda förmodan har härvid fullkomligt besannats i det att vid sommartid vanlig konsumtion tryckförlusten på den korta sträckan emellan Studenthuset och Nya Teatern utgjorde icke mindre än 3 meter, samt från Nya Teatern till början af Boulevardsgatan ytterligare 2,6 eller sammanlagdt 5,6 meter, hvilket altså representerar den höjd, hvarmed trycket i nämnda stadsdelar minskas i följd af rörets otillräckliga diameter under vanlig konsumtion och som ansenligt ökas, om derjemte några brandposter anlitas för eldsläckning. Denna olägenhet kan afhjälpas antingen genom att utbyta röret mot ett större eller genom att derjemte nedlägga ett annat, som förmedlar en del af konsumtionen, af hvilka alternativ kontoret valt det sednare, enär ombyten af slika grofva rör icke kunna ske utan att tidtals inkräkta på vattentillförseln till stora delar af staden, hvarjemte de gamla rören efter uppgräfningen representera ett mindre betydande belopp. Det har därför föreslagits att nedlägga ett nytt 305 mm. rör från Studenthuset till Boulevardsgatan i utbyte mot 102 mm. röret under V. *Henriksgatan*, der endast obetydlig bergsprängning möter och röret sålunda kan nedläggas snabbare och billigare än under den mera bergbundna Ö. *Henriksgatan*. Om detta förslag godkännes, ökas trycket med 4,2 meter och vinnes derjemte fördelen af tvenne från hvarandra oberoende tilloppsrör till de skilda stadsdelarna. Nämnas må ännu, att den föreslagna ledningen med afseende å sträckning och diameter är anpassad till öfriga erforderliga förändringar af rörnätet, hvilka kontoret efterhand och i mon af behof ämnat föreslå under de kommande åren. Ytterligare tvenne rörombyten eller rättare sagdt uträtningar äro föreslagna, nämligen under *III Linien och Porthansgatan* samt under Ö. *Chausséen* längs kvarteret N:o 343, emedan de nuvarande rören på hvardera stället ligga inom privata tomter. Då detta läge icke i all framtid kan bibehållas, och hvardera arbetet kräfver betydliga kostnader och jembförelsevis lång tid för utförandet, kunde olägenheter tänkas uppkomma, om de af en eller annan anledning oförberedt måste utföras utom budgeten, och är det endast af denna orsak, men icke för deras brådskande beskaffenhets skuld, som kontoret observerat dem i budgetförslaget. Utsträckning längs Ö. *Chausséen* från Majstad till *Wallgård* motiveras förnämligast af den derstädes under uppförande varande skolan, men skulle derjemte 25 å 30 tomter blifva i tillfälle att inleda vatten och i denna trakt synnerligt behöfliga brandposter kunna anläggas. Ett annat billigare men sämre alternativ afser

vattnets ledande från ett litet rör under Ängsgatan, men blefve härigenom antalet konsumenter betydligt reduceradt och brandposternas effekt dålig. Å *Skatuddskajen* äro vattenposter för fartygs behof föreslagna utom de i år anlagda, hvarigenom den nya kajen till hela sin längd blefve försedd med vattenposter. Ledningarna under *Kronbergs- och Kolgårdsgatorna* äfvensom under *Myntkajen* afse endast att bereda möjlighet för anläggning af brandposter längs magasinskvarteren. Dels ett rörombyte, dels en sammanbindningsledning är föreslagen under *Högbergsgatan* från L. Robertsgatan till Röddäldsgatan på grund deraf, att de högsta våningarna i gårdarna N:ris 19 och 21 vid Högbergsgatan tidtals sakna vatten, emedan trycket i de nuvarande små rören är altför svagt. *Sugledningen till turbinpumpverket i Gammelstaden* afser inledandet af en skild, endast för detta pumpverk bestämd gren, sedan den nuvarande anordningen vid de tillfällen, då såväl ång- som turbinpumparna äro i gång, visat sig otillfredsställande såtillvida, som den ena maskingruppen sträfvar att suga bort vattnet för den andra.

De *öfriga utsträckningarna* sammanfalla med Byggnadskontorets förslag till kanalisationsarbeten och ville kontoret bland dem särskildt rekommendera ledningarna under *Gördel- och Kotkagatorna*. Genom den förra blefve ledningen under Lotsgatan, hvilken nu i brist på konsumtion och omlopp måste tömmas till vintern, förenad med det öfriga rörnätet, hvarjemte sammanbindningen under Gördelgatan skulle verka en tryckets jemnare fördelning. — Vattenledningen under Kotkagatan åter har blifvit en nödvändighet, sedan det nu till vattenborgen ledande röret i den nya stadsplanen råkat falla inom området för privata tomter. —

Diverse mindre arbeten. Den i gamla pumphuset uppställda *ångpannan* för uppvärmning af såväl detta som det nya pumphuset har redan år 1899 visat sig vara så anfrätt af rost, att vederbörande besigtningssman tillåtit dess funktion endast med vilkor att pannan ånyo undersökes år 1901, såsom ock skett. Härvid befanns den vara i sådant skick, att antingen en genomgripande reparation eller anskaffandet af en ny panna äro erforderliga, af hvilka alternativ det senare synes vara att föredraga. Ifrågavarande ångpanna har nämligen varit åtminstone 25 år i bruk, hvadan en reparation icke skulle erbjuda någon garanti för snart ånyo sig yppande bristfälligheter, och saknar dessutom såväl eldrör som tuber samt är sålunda högst oekonomiskt i driften. Då en ny panna med dubbelt så stor eldyta som den gamla endast kostar 1,500 Mark färdigt uppsatt, har kontoret upptagit motsvarande anslag i budgetförslaget. — Emedan någon *fribrunn* eller dricksvattenkastare icke finnes emellan Majstad och Gammelstaden, har kontoret föreslagit en sådan å det sednare stället, dock med förbehåll för dess funktioner endast under sommarmånaderna, enär trafiken i Gammelstaden under öfriga årstider är mindre betydande. — För *komplettering af antalet brandposter och afstängningskranar* å de äldre delarna af rörnätet, hvaraf behof då och då yppas, anhåller kontoret att få disponera ett mindre anslag.

För kalkylering af *inkomsterna* hafva innevarande års faktiska intrader utgjort utgångspunkten och äro resp. summor enligt all sannolikhet hellre för lågt än för högt beräknade.

Till ofvanstående anhåller kontoret att få bilägga en tablå öfver vattenledningens utsträckning, inkomster och utgifter under åren 1890—1900, innehållande diverse uppgifter, hvilka icke framgå ur årsberättelserna. Ifrågavarande tablå har ursprungligen upprättats i afsigt att möjligen kunna konstatera någon oproportionerlig ökning af utgifterna för några detaljkonti och viddaga motsvarande åtgärder, men synes, såvidt kontoret kan finna, någon disproportion, åtminstone i ogynsam mening, icke förefinnas. Sålunda hafva de rena driftkostnaderna (utom verkstad och räntor) visserligen stigit från 63,302 mark år 1890 till 78,918 mark 1900 eller med 24,7 %, men samtidigt har rörlängden ökats med 34,7, vattenmätarens antal med 145,4 och vattenuppfordringen med 43,8 %. — Kolumnen afskrifning i följd af rörombyten och flyttningar uppvisar för åren 1890—1900 en summa af 49,272 mark, men beror detta på omständigheter, hvilka icke stått i kontorets makt att förekomma. — Stadens till omkring 100,000 mark årligen stigande gratisförbrukning har icke alls tagits i betraktande bland inkomsterna, utan har ansetts utgöra en, visserligen något riklig, ekvivalent för den ej heller observerade regelbundna årliga afskrifningen å kapitalvärdet i följd af slitning och annan värdeminskning. — Nettovinsten, inberäknadt såväl räntor som alla driftkostnader, har från 67,273 mark år 1890 stigit till 145,765 mark år 1900 och är detta belopp så stort, att ett kapital af mer än 2,5 miljoner mark ytterligare kunde nedläggas å vattenledningens förbättring, utan att inrättningen skulle upphöra att finansiellt bära sig. — Ifrågavarande höga nettovinst ger äfven anledning till tvifvelsmål, om det är så alldeles rättvist, att gårdsegare och fabriksidkare, genom den vinst å vattenförbrukningen, som de tillskynda staden, delta i beskattningen efter en annan och starkare proportion, än stadens öfrige skatteskyldige medlemmar, helst då vattenledningens utsträckning och förbättring städse bekostas med lånemedel och nettovinsten sålunda kommer till användning för kommunala ändamål, som hafva intet gemensamt med vattenledningen. Som ofvan.

C. Hausen.

Tabell öfver vattenledningens utsträckning, utgifter och inkomster 1890—1900.

I År	II		III		IV	V	VI			VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII
	Rörnätets längd Km.	Brandposter St.	Vattennätare St.	Vattenuppföring m ³	Kapitalvärde			5 % ränta å kol. VIII Mark	Drift- och under-							
					Vattenlednings- gens Mark	Förrådets Mark	Summa Mark		Vattenlednings- kontoret Mark	Vatten- uppföringen Mark	Filtningen Mark	Rörnätet Mark				
1890	49	336	701	1,399,410	2,384,021	156,000	2,540,021	127,001	?	22,053	11,281	9,828				
1891	52	351	1,224	1,469,808	2,531,031	201,300	2,732,331	136,617	10,932	22,009	14,230	12,044				
1892	54	364	1,429	1,326,779	2,673,471	158,600	2,832,071	141,604	11,314	15,212	10,049	16,141				
1893	55	365	1,462	1,604,716	2,688,316	176,500	2,864,816	143,241	11,778	14,713	12,632	20,764				
1894	55	367	1,467	1,364,537	2,804,542	193,200	2,997,742	149,887	11,070	15,445	9,854	11,009				
1895	56	374	1,490	1,478,567	2,969,349	160,700	3,130,049	156,502	11,368	10,209	10,946	13,585				
1896	57	379	1,523	1,440,142	3,026,048	165,000	3,191,048	159,552	11,447	16,626	12,937	12,158				
1897	59	400	1,559	1,648,725	3,114,426	158,300	3,272,726	163,636	13,455	13,239	11,586	15,607				
1898	62	429	1,654	1,695,014	3,225,694	180,100	3,405,794	170,290	14,613	19,257	9,580	11,821				
1899	65	449	1,681	1,892,606	3,401,903	198,200	3,600,103	180,005	16,739*)	14,395	10,250	15,874				
1900	66	458	1,720	2,012,904	3,433,601	234,600	3,668,201	183,410	18,091*)	18,225	12,372	12,376				

I År	hållskostnader				Afskrifning Mark	Kostnader för privata anslutningar Mark	Summa utgifter Mark	Inkomster			Summa inkomster Mark	Netto-vinst Mark
	Vattenborgen Mark	Vattennätare Mark	Diverse Mark	Summa af kol. X—XVI Mark				Vattenaftifter Mark	Vattennätare- byror Mark	Privata anslut- ningar Mark		
1891	?	4,856	?	68,225	13,460	44,345	262,647	245,176	9,855	42,761	297,793	35,146
1892	1,392	6,615	3,515	64,238	—	64,798	270,640	229,536	15,354	66,482	311,372	40,732
1893	1,023	7,575	4,288	72,773	—	86,389	302,403	226,637	17,130	99,788	343,555	41,152
1894	1,114	7,492	5,637	61,621	—	34,570	246,078	232,107	17,496	35,375	284,978	38,900
1895	1,383	7,827	6,904	62,222	—	43,097	261,821	242,220	17,850	47,441	307,511	45,690
1896	1,241	8,137	7,005	69,551	—	60,276	289,379	254,297	18,414	65,827	338,538	49,159
1897	6,914	7,760	5,255	73,816	1,000	60,312	298,764	259,121	18,988	82,150	360,259	61,495
1898	1,020	8,403	6,395	71,089	6,600	75,856	323,835	292,263	19,727	100,184	412,179	88,344
1899	1,343	9,405	6,734	74,740	11,562	91,416	357,723	333,095	20,633	116,618	470,346	112,623
1900	1,597	9,723	6,534	78,918	16,650	97,114	376,092	380,246	21,460	120,151	521,857	145,765

Helsingfors stads Vattenledningskontor.

C. Hausen.

*) Hvaraf c:a 1,800 mark för kontorslokal, tidigare inrymd i Rådhuset.

Sammandrag af omstående tabell.

Kolumn:		Ökning.		Minskning.	
		Absolut.	Relativ.	Absolut.	Relativ.
II	Rörnätets længd	17 km	34,7 %	—	—
III	Brandposter	122 st.	36,3 "	—	—
IV	Vattenmätare	1,019 "	145,4 "	—	—
V	Vattenuppfordring	613,494 m ³	43,8 "	—	—
VI	Vattenledningens kapitalvärde	1,049,580 mk	41,3 "	—	—
VII	Förrådets kapitalvärde	78,600 "	50,4 "	—	—
VIII	Summa "	1,128,180 "	44,4 "	—	—
IX	Räntor	56,409 "	44,4 "	—	—
X	Vattenledningskontoret	7,159 "	65,5 "	—	—
XI	Vattenuppfordringen	—	—	3,828 mk	17 %
XII	Filtreringen	1,091 "	9,7 "	—	—
XIII	Rörnätet, drift och skötsel af	2,548 "	25,9 "	—	—
XIV	Vattenborgen, drift o. skötsel af	205 "	14,7 "	—	—
XV	Vattenmätare, underhåll af	4,867 "	100,2 "	—	—
XVI	Diverse	3,019 "	85,8 "	—	—
XVII	Summa kol. X—XVI	15,616 "	24,7 "	—	—
XX	Summa utgifter	185,789 "	97,6 "	—	—
XXI	Vattenafgifter	138,226 "	57 "	—	—
XXII	Mätarehyror	5,904 "	37,8 "	—	—
XXIV	Summa inkomster	264,281 "	102,6 "	—	—
XXV	Nettovinst	78,492 "	116,7 "	—	—

Förslag till Utgifts- och Inkomststat för vattenledningen år 1902.

Utgifter.

Förvaltning och drift.

1	Vattenledningsingeniör, lön	8,000: —	
	förhöjning för 10 års tjänst	1,600: —	
	resemedel, personelt	400: —	
		10,000: —	
1	Assistent, lön	4,800: —	
1	Bokhållare, lön	3,000: —	
	förhöjning för 5 års tjänst	300: —	
	<i>d:o för 10 års d:o (fr 1/5)</i>	200: —	
		3,500: —	
1	Verkmästare, jemte fri bostad och ved	1,600: —	
1	Öfvermaskinist, jemte fri bostad och ved	2,700: —	
1	Förste maskinist, jemte fri bostad och ved	1,800: —	
1	Andre d:o, jemte fri bostad och ved	1,500: —	
1	Putsare, jemte fri bostad och ved	1,000: —	
1	Reservoirvakt, jemte fri bostad och ved	420: —	
	Driftkostnad för pumpverket, förslagsvis	9,000: —	
	<i>D:o för filtrerna, förslagsvis</i>	12,000: —	
	Afläsning och kontroll af vattenmätare, förslagsvis	6,800: —	
	Brandförsäkringspremier, förslagsvis	1,000: —	
	Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsvis	1,500: —	
	Arrende för skyddsområde invid Wanda å	350: —	
	Arrende för Broholmen i Gammelstaden	600: —	
	Hyra för vattenledningskontorets lokal jemte städning och belysning, <i>förslagsvis</i>	2,000: —	
	Expenser, förslagsvis	2,500: —	
	Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar, <i>förslagsvis</i>	700: —	
	Kostnader för hästhoarnas skötsel, förslagsvis	2,700: —	
		66,470: —	
	Kostnader för privata anslutningar och uppsättning af vattenmätare, <i>förslagsvis</i>	25,000: —	

Underhåll och remont.

	Remont och underhåll af vattenledningens byggnader, häg- nader, dammar, maskiner och rörrät, förslagsvis	22,000: —	
	Reparation och justering af vattenmätare, förslagsvis	3,000: —	
		25,000: —	

Nybyggnader.

Tillbyggnad af vattenborgen i Djurgården, återstoden af totalkostnaden, förslagsvis	67,000:—	
Utbyte af pumpverkets turbiner mot nya, förslagsvis	15,000:—	82,000:—

Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.

Rörombyte under V. Henriksgatan från Alexandersgatan 23 till Boulevardsgatan	19,600:—	
Rörflyttning under III Linien och Porthansgatan från adr. N:o 5 till adr. N:o 4	6,300:—	
Rörflyttning under Ö. Chausséen längs kvarteret N:o 343	14,100:—	
Vattenledning under Ö. Chausséen till folkskolan å Wallgård, alternatift 11,600:— ell.	25,700:—	
Vattenposter å Skatuddskajen	8,800:—	
Vattenledning under Kronbergsgatan från Ö. Hamngatan till Kolgårdsgatan	4,800:—	
Vattenledning under Myntkajen från Ankargatan till Kol- gårdsgatan	11,500:—	
Vattenledning under Kolgårdsgatan från Myntkajen till Kron- bergsgatan	4,600:—	
Ny sugledning till turbinpumpverket	2,600:—	
Vattenledning under Högbergsgatan från L. Roberts- till Röd- däldsgatan	7,500:—	
Vattenledning under Gördelgatan från Slotts- till Lotsgatan	9,900:—	
Vattenledning under Wasagatan från Flemingsgatan till Ö. Chausséen	30,700:—	
Vattenledning under Flemingsgatan från Wasa- till Svalbogatan	10,800:—	
Vattenledning under Fredriksbergsgatan från Flemings- till Sturegatan	11,500:—	
Vattenledning under Wiborgsgatan från N:o 5 till Fredriks- bergsgatan	10,500:—	
Vattenledning under Kajanagatan från N:o 1 till Fredriks- bergsgatan	7,500:—	
Vattenledning under Kolkagatan från Fredriksbergs- till Lovisa- gatan	19,900:—	
Vattenledning under V. Brahegatan från Sture- till Josafatsgatan	13,700:—	
Vattenledning under Josafatsgatan från Ö. Brahe- till Kri- stinagatan	10,400:—	
Vattenledning under Kristinagatan från Josafats- till Wasagatan	9,600:—	
Vattenledning under Malmgatan från Lappbrinken till N:o 32	2,900:—	
Inköp af vattenmätare	8,000:—	250,900:—

Diverse mindre arbeten.

<i>En ny värmeledningsångpanna till pumphusen i Gammelstaden i st. f. den nuvarande . . . . .</i>	1,500:—	
<i>En fribrunn i Gammelstaden . . . . .</i>	400:—	
<i>Komplettering af brandposter och afstängningskranar å rörnätet</i>	3,500:—	5,400:—
		<hr/>
Summa utgifter <i>Fmk.</i>	—	— 454,770:—
		<hr/> <hr/>

Inkomster.

För vattenförsäljning, förslagsvis	400,000:—	
Hyror för vattenmätare, förslagsvis	23,000:—	
Vattenavgifter från hästhoarna, förslagsvis	2,100:—	
Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsavgifter, förslagsvis	500:—	
Ersättning för verkställda anslutningar m. m., förslagsvis	25,000:—	
Arrende för vattenledningens jordområde, förslagsvis . .	575:—	451,175:—
		<hr/>
Summa inkomster <i>Fmk.</i>	—	— 451,175:—
		<hr/> <hr/>

C. Hausen.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors

den 30 September 1901.

N:o 76.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Byggnadskontoret har härmed äran till Drätselkammaren insända ett af Kontoret upprättadt förslag till budget under år 1902 för „Helsingfors Stads Byggnadskontor“ och „Allmänna arbeten“, hvarjämte Kontoret vördsamt får anföra följande motivering för de i förslaget ingående nya posterna och en del förändringar af årligen återkommande allmänna anslag.

Byggnadskontoret.

Af de under rubrik „Byggnadskontoret“ upptagna summorna är Geodetens aflöning ökad med Fmk. 50:—, utgörande honom från den 1 November 1902 tillkommande förhöjning för 10 års tjänst, samt det för år 1901 beviljade beloppet för „Material och handtlangaredagsverken vid mätningar“ höjdt från Fmk. 5,000

till Fmk 8,000:—, enär förstnämnda summa icke varit tillfyllest för den mångfald mättnings- och undersökningsarbeten, som årligen verkställas ej mindre för budgeten än för utarbetande af diverse andra förslag, för hvilka särskilda anslag icke äro anvisade.

Kostnaden för snötransport m. m. från stadens gårdar ingår oförändrad med Fmk 4,300:—.

För yttre målning med oljefärg af Rådhuset äfvensom för en högst nödig remont af dess trapphus, Magistratens sessionssal, kansli och förrum samt Rådsturätternas sessions- och förrum har upptagits en summa af Fmk 6,600:—. Därjämte ingår i förslaget Fmk 1,300:— för yttre målning af Rådhusannexet och Baranoffska gården.

Allmänna arbeten. Byggnader och lägenheter.

Kostnaden för stora verandans i Brunns huset förseende med glasväggar samt för inredning af en bekvämlighetsinrättning därstädes har, jämlikt Drätselkammarens beslut af den 14 Mars 1901, upptagits med Fmk 4,750:—.

Enär den odisponerade tomten N:o 2 vid Nikolaigatan förmodligen kommer att af Statsverket inlösas och den å tomten förefintliga pissoiren sannolikt icke kan få kvarstå, har Kontoret i förslaget observerat en kostnad af Fmk 700:— för pissoirens förflyttande till den mot Kyrkogatan belägna delen af skvären vid Finlands bank, å hvilken plats nämnda bekvämlighetsinrättning torde blifva mest undanskynd, utan att dock ligga för mycket ur vägen för trafiken.

För brädfodring af den år 1898 uppförda Obduktionspaviljongen å Alkärr, samt för rifning af den fullkomligt obehöfliga och ytterst förfallna brunnen invid Åbo kasern ingår i förslaget resp. Fmk 700:— och Fmk 300:—.

Enär samtliga latriner i staden böra före den första september 1902 vara ombygda i enlighet med Byggnadsordningens fordringar har Kontoret upptagit en summa af Fmk 4,750:— för förändring till tunnsystem af latrinerna i gården N:o 9 vid Bergmansgatan, Rådhuset, Rådhusannexet, Mångleribodarne och Parkvaktarebostaden, hvarest vanliga latringropar ännu förefinnas.

Kostnaden för „Diverse reparationer“ i stadens gårdar uppgår till Fmk 36,240:— utgörande den sammanlagda summan för särskilda mindre remonter af eldstäder, vattentak m. m. äfvensom för af vederbörande påyrkade mera omfattande reparationer och förändringar särskildt inom Maria sjukhus för Fmk 11,200:—, f. d. Baranoffs gård för Fmk 1,720:—, Södra Brandtoronet för Fmk 2,800:—, Norra Brandstationen för Fmk 1,200:— och i Polisvaktkontoren för Fmk 1,500:—. Den i kostnadsförslaget för särskilda remonter inom det nya tullhuset å Skatudden upptagna summan af Fmk 2,200 åtgår hufvudsakligast för aflöning af den för hissen anställda föraren, hvilken, ehuru subordinerande under Vattenledningskontoret, dock tills dato erhållit sin lön genom Byggnadskontoret.

För omläggning med prima nubbsten i asfalt har under rubrik „Remont och underhåll“ upptagits följande stadens gatuandelar och torg nämligen: Unionsgatan utmed Kaisaniemi park för Fmk 23,000:—, Katrinegatan för Fmk 7,200:—

Gator och allmänna platser.

samt Salutorget från Helenegatans östra gränslinie till Väntpaviljongen, äfvensom platsen för hyrkuskstationen å torgets vestra del för en sammanlagd kostnad af Fmk 50,700: —. Den förstnämnda posten ingår i förslaget på grund af Drätselkammarens Byggnadskontoret meddelade uppdrag af den 27 Juni 1901 samt Katrinegatan och Salutorget af orsak att den å nämnda platser förefintliga fältstens läggningen är ytterst bristfällig och ingalunda kan anses motsvara trafikens kraf. Beträffande Salutorget bör ytterligare anföras att, vid större införsel af landtmanprodukter, hela dess yta mellan Sofiegatans förlängning och väntpaviljongen upptages af torghandeln, medan dess vestra, delvis med fältsten belagda del, numera är anvisad till väntplats för de hyrkuskar, hvilka förr varit stationerade å Unionsgatan invid Kapellesplanaden, hvarför förenämnda delar äfven i renhållningens intresse böra förses med en tät och god beläggning.

Genom utdrag ur Drätselkammarens protokoll för den 20 Juni 1901 erhöi Byggnadskontoret i uppdrag att vid uppgörande af budgeten för år 1902 inkomma med kostnadsförslag för beläggning med tuktad sten i asfalt af de delar af Sandvikstorget, hvilka äro upplåtna för handeln med fisk. På grund häraf ingår jämväl i Kontorets förslag en summa af Fmk 8,200: — för nämnda ändamål, men har summan blifvit beräknad under förutsättning af att secunda sten finge användas till beläggningen i fråga hvarigenom kostnaden blifvit Fmk 5,200: — lägre än om prima sten komme till användning, hvilket, enligt Kontorets tanke, icke är af behovet påkalladt enär fordonsrörelsen å platsen är så godt som ingen.

Barriärerna, längs de mot hamnbanan vettande gatorna, äfvensom å ett flertal andra platser, äro så angripna af röta att en total ombyggnad af desamma ovilkorligen måste företagas. Då emellertid detta arbete omfattar en sådan mängd barriärer att kostnaden för detsamma stiger till den betydande summan af Fmk 27,500: — har Kontoret upptagit denna såsom en särskild post i förslaget, för att icke nödgas öka det för Diverse underhåll af gator sedvanliga beloppet af Fmk 12,000: —. I förstnämnda summa ingår bland annat äfven en post på Fmk 6,588: — för ersättande af den längs östra sidan af V. Chausséviadukten förefintliga, ruttna träbarriären med en barriär af järn, hvilket, ehuru kostnaden är mer än dubbel mot den för ett trähandräck, dock vore det i längden mest fördelaktiga, enär all remont å denna sträcka härigenom komme att bortfalla.

Ehuru frågan om Långa brons ombyggnad ännu är oafgjord har Kontoret dock för nämnda arbete upptagit en summa af Fmk 100,000: —, enär det tidigare beviljade beloppet af Fmk 300,000 icke vore tillfyllest för den händelse arbetet kan vidtaga redan under instundande vinter och sedan oafbrutet skall fortgå. Den af Byggnadskontoret beräknade totalkostnaden för ifrågavarande brobyggnad uppgår till Fmk 775,000: —.

„Nyanläggningar“. Då numera hela den vestra delen af Skatuddens södra kaj är utrustad med dubbla järnvägsspår lagda omedelbart invid kajkanten och detta omöjliggör all fordonsrörelse därstädes, måste kajen nödvändigt blifva sten-

satt för att kunna för sitt ändamål användas, hvarför Kontoret föreslagit att en 11 meter bred yta belägen mellan kajens yttre kant och den projekterade varuskjulslinien skulle beläggas med secunda tuktad sten, hvilket dyrare material föreslagits ej mindre för möjliggörandet af godstransport med handkärror, än för materialets större hållbarhets skull. I kostnadsförslaget för nämnda arbete slutande å Fmk 37,300: — ingår därjämte en summa af Fmk 16,800: — för stensättning med fältsten af nödiga förbindningsgator mellan den å Myntkajen förefintliga och den nu föreslagna stensättningen, äfvensom för beläggning af ytan mellan det nyuppförda varuskjulet och Tullhuset.

För stensättning med fältsten af den lifligt trafikerade ytan invid den år 1899 utförda Sandviks södra kajen har upptagits en summa af Fmk 9,400: —.

I samband med den å Myntkajen föreslagna stensättningen bör ett förbindningsspår mellan tidigare förefintliga och de detta år byggda järnvägsspåren anläggas omedelbart norrom varuskjulet ej allenast för att möjliggöra direkt kommunikation mellan järnvägsvagn och skjulets plattform, än för åstadkommande af en kortare och bekvämare infart än den nuvarande till de längs kajens yttre kant lagda järnvägsspåren. Kostnaden för arbetet uppgår till Fmk 13,000: — under förutsättning af att skenor, vexlingar och tillbehör kostnadsfritt levereras af Statsjärnvägarne.

„Planeringsarbeten“. Inom Skatudden föreslås till planering blott de gator, invid hvilka tomter redan äro försålda och delvis bebyggda, nämligen: Slottsgatan för en kostnad af Fmk 5,400: —, Gördelgatan för Fmk 13,700: — och Maringatan längs tomt N:o 13 vid Lotsgatan för Fmk 12,200: —. Efter det dessa gator blifvit byggda kvarstå endast återstående delen af Maringatan och norra delen af Skatuddsgatan oplanerade.

Å Broholmen, hvarest lediga byggnadsplatser äro mycket eftersökta, kunde 5 st. tomter, nämligen N:ris 3, 5 & 7 vid Circusgatan i kvarteret N:o 299 äfvensom N:o 6 vid Holmnäsgatan och N:o 13 vid Långabrogatan i kvarteret N:o 298, göras disponibla till försäljning om de i förslaget upptagna summorna af Fmk. 13,100: — för planering af Circusgatan och Fmk 4,600: — för Holmnäsgatan blefve beviljade.

Väl bekant är att de flesta tomter vid de detta år planerade gatorna i Berghäll dels äro försålda, dels utarrenderade. Kontoret har därför då efterfrågan å till bebyggande disponibla platser inom 11:te och 12:te stadsdelarne snarare till- än aftagit, föreslagit en ganska betydande utvidgning af gatunätet därstädes, genom hvilken utvidgning ej mindre än 34 st. tomter blifva fullständigt tillgängliga, oafsedt 8 st. hörntomter, hvilka med endast en sida ligga vid planerad gata. Af förstnämnda tomter äro dock redan 9 st. i kvarteret N:o 374 försålda, hvarför antalet för nästa år disponibla tomter komme, genom nu föreslagna arbeten, att uppgå till blott 25. Kostnaderna för de ifrågavarande gatuplaneringarne äro beräknade till:

- Fmk 62,800: — för planering af Fredriksbergsgatan från Flemings till Sturegatan och till halfva sin bredd från den sistnämnda till Kotkagatan.
- Fmk 17,000: — för Viborgsgatan från Borgå till Fredriksbergsgatan.
- Fmk 32,500: — för Kotkagatan från Borgå till Fredriksbergsgatan.
- Fmk 16,000: — för Kajanagatan från Borgå till Fredriksbergsgatan.
- Fmk 38,300: — för Vestra Brahegatan från Helsinge till Borgågatan.
- Fmk 35,300: — för Kristinegatan från Helsinge till Sturegatan.
- Fmk 10,900: — för Vasagatan från V. Brahe till Kristinegatan.
- Fmk 5,650: — för Borgågatan från Viborgs till Kajanagatan.
- Fmk 10,600: — för Josafatsgatan från Kristine till V. Brahegatan.

Orsaken till att Kontoret föreslagit gatunätets utvidgning i hufvudsak vesterut är ej allenast den, att förenämnda kvarter N:o 374 redan är försåldt, utan äfven och hufvudsakligast därför att staden icke är i dessa trakter bunden genom tidigare ingångna och ännu gällande arrende aftal, hvarjämte tomterna till följe af sitt omedelbara granskap till statsjärnvägarnes verkstadsområde torde komma att blifva mycket eftersökta af de inom verkstaden sysselsatta arbetare, hvilka önska åt sig uppföra egna bostäder. Slutligen bör omnämnas att en af hufvudkloakerna för 12:te stadsdelens vestra område är dragen under Fredriksbergsgatan samt att ett af vattenledningens tilloppsrör kommer att anläggas under Kotkagatan, som då äfven bör planeras och förses med afloppsledning.

För planering af Malmgatan invid den försålda och numera bebyggda tomten N:o 30 har upptagits en summa af Fmk 2,700: —; därjämte ingår i förslaget en post på Fmk 2,300 för planering af Ärtholmsgatan mellan Styrmans- och Docksgatan samt Fmk 10,600: — för Sibyllegatans försättande i trafikabelt skick. Nämnda arbetes utförande förorsakas jämväl af att tomterna invid sagda gator redan äro försålda och delvis bebyggda.

Af fria, invid planerad gata belägna fabrikstomter eger staden för närvarande ingen. Ehuru efterfrågan å tomter för fabriksändamål detta år varit ringa, anser Kontoret dock att staden alltid bör vara i tillfälle att tillgodose möjligen uppkommande behof, hvarför i förslaget upptagits en summa af Fmk 15,700: — för planering af Verkstadsgatan vester om Bryggaregatan, hvarigenom 4 st. tomter skulle blifva till försäljning disponibla.

I Byggnadskontorets budgetförslag för år 1900 ingick bland annat en sammanlagd summa af Fmk 110,300: — för planering af gator omgifvande de i 7:de stadsdelen för en familjs bostäder föreslagna kvarteren. Emellertid hafva Stadsfullmäktige ännu icke slutligen uttalat sig om kvarterens indelning, men, då afgörandet härom snart torde vara att förvänta och flera af tomterna sannolikt skulle finna spekulanter såvida gatorna vore planerade, har Kontoret ansett sig böra observera en rund summa om Fmk 60,000: — för att efter särskildt, hos

Drätselkammaren framställt detaljförslag, användas för de planeringsarbeten som därstädes möjligen blifva af behovet påkallade.

„Remont och underhåll“. Anslaget för „Kompletteringsarbeten“ ingår oförändradt med Fmk 3,000:—. Däremot har Kontoret sett sig tvunget att begära en förhöjning af den för „Diverse underhåll“ tidigare anslagna summan af 12,000:— till 15,000:— Fmk, enär kanalnätets längd ökats så betydligt, särskildt inom 11:te och 12:te stadsdelarne, att ett omsorgsfullt underhåll icke kan verkställas för förstnämnda belopp utan att detsamma blir öfverskridet.

Aflopskanalen från Kägelbanan i Brunnsparken till Hafshamnen, hvilken kanal äfven afvattnar stora områden af parken, bör, för att motsvara sitt ändamål, ombyggas med rör af 15 tums diameter i stället för de nu förefintliga 6 tums rören, hvarför en summa af Fmk 3,500:— upptagits för nämnda ombyggnad.

„Nyanläggningar“. Största delen af de under denna rubrik till utförande föreslagna aflopskanalerna äro beroende af och sammanhänga med de ofvan upptagna gatuplaneringarne. Undantag äro: den inom fabriksstadsdelen å Sörnäs föreslagna hufvudaflopsledningen under Brändö och Bryggaregatorna, aflopsledningen under Flemingsgatan från Vasa till Svalbogatan, samt den under Östra Chausséen från 1:sta tvärgatan i Hermanstad till utfallsdiket genom Gumtäckt föreslagna kanalen. Af dessa har den förstnämnda upptagits till utförande på grund af att fabriksområdena å Sörnäs udde annars icke kan upplåtas till bebyggande, ty, om motsatsen skedde och kanalen ej vore anlagd, komme allt spillvattnet från fabriksorna att längs förefintliga diken söka sig väg till den utslutande med ribb utfyllda östra delen af udden, hvilken därigenom blefve fullkomligt förorenad. Kanalen under Flemingsgatan är föreslagen för att bereda tomterna invid nämnda, detta är planerade gata tillfälle till anslutning med aflopsledning, medan åter kanalen under Östra Chausséen invid Hermanstad upptagits i samband med Vattenledningskontorets projekt till utvidgning af ledningsnätet med en sträng under sagda sträcka.

Summan för „Diverse reparationer“ ingår oförändrad med Fmk 10,000:—. Vägar.

Under rubrik „nyanläggningar“ har upptagits en post på Fmk 1,250:— för en väg tillgodoseende behovet af flere kommunikationsleder mellan Brobergsgatan och Brobergskajen än den enda framför gården adr. N:o 6 förefintliga, samt Fmk 500:— för anläggning af en väg till klappbryggan i Gammelstadsviken, till hvilken brygga passagen härintills gått genom väfveriets område, som inom närmaste framtid kommer att stängas för allmän genomfart.

För „Diverse reparationer“ har summan Fmk 15,000:— upptagits oförändrad från detta års budget. Chausséer.

„Remont och underhåll“. Enär det för föregående år beviljade anslaget af Fmk. 2,000:— för anordnande af nedfartsbroar till isarne och stängsel å desamma icke visat sig vara tillräckligt till följe af att vintersjöfarten föranleder anlägg-

Hamnar.

ning af ofta nog flere kilometer långa stängsel längs ångbåtsrännorna i isen, har förenämnda post höjts till Fmk 3,000: —.

För „muddring af hamnarne“ särskildt inom norra hamnen, Sörnäs hamn samt invid mynningarne till de största kloakerna, har upptagits en summa af Fmk 20,000: —.

Tölövikens, som till ett betydande omfång uppgrundats genom de stora af järnvägen företagna utfyllningarna och hvars botten förorenas ej mindre genom uppslamningar från de i viken utmynnade kloakerna, än genom årligen ökade lager af förruttnande vattenväxter, är, på grund af den här af förorsakade gasutvecklingen, en ständig källa till obehag för stadens i närliggande stadsdelar boende innevånare. Att i en afskärande kanal uppsamla spillvattnet från förenämnda kloaker och sedan antingen filtrera eller bortpumpa detsamma skulle själfallet till stor del afhjälpa nämnda missförhållande, men, då kostnaderna för slika anläggningar äro högst betydande och åratals kunna förgå förrän projektet härom är godkänt och arbetet kommer till utförande, anser Kontoret att andra, enklare åtgärder borde i förenämndt syfte med det snaraste vidtagas. Kändt är att hafsvatten i allmänhet är till en viss grad själfrenande, men, i fall som detta, bör denna egenskap understödjas med till buds stående mekaniska medel, af hvilka en oppmuddring af de förorenade bottenlagren och ökande af vattendjupet vid vikens stränder otvifvelaktigt vore de mest verksamma. Företages sedan årligen rensningar utanför samtliga till Tölövikens dragna kloaker, hvilka i samband med öfriga arbeten, böra förses med under vattenytan belägna täta mynningar, torde några nämnvärdt större obehag icke komma att uppstå af dessa, än af stadens andra i djupt vatten utmynnade kanaler. För att emellertid för Kammaren kunna framlägga ett kostnadsförslag för förenämnda arbeten, hvilka, huru frågan om afskärande kloaker m. m. än må slutligen afgöras, dock blifva allt mer trängande, måste särskilda förberedande undersökningar, pliktningssåväl som pejlingsarbeten utföras, för hvilka Kontoret anhåller om att ett anslag af Fmk 3,000: — måtte anvisas.

„Södra kajarmens“ yttre begränsning utförd af träkistor täckta med planklock är genomrutten och måste förty ombyggas. Kostnaden för arbetet uppgår till Fmk 16,600: —.

Af „Norra kajarmen“ är endast dess södra del utförd af trä. Då denna numera, till följd af röta bör ombyggas har Kontoret upprättat kostnadsförslaget, uppgående till Fmk 3,900: —, under förutsättning af att den öfver vattenytan liggande delen af kistan finge ersättas med sten, hvilket icke torde medföra någon risk enär sättningar i omordade del af kajarmen icke observerats under åratals.

För en nödig remont af en i Brobergshamnen invid Ryska proviantmagasinet belägen träbro har upptagits en kostnad af Fmk 3,400: —.

Beloppet för „Diverse reparationer“ ingår oförändradt med Fmk 12,000: —.

Samtliga under rubrik „Renhållningsväsendet“ i förslaget upptagna sum- Renhållnings-
mor, äfvensom resp. belopp för „Arbetsredskap“ och „Diverse“ hafva oförändradeväsendet. Ar-
införts från budgeten för innevarande år. bettsredskap
och Diverse.

G. Idström.

Helsingfors Stads Byggnadskontors Budgetförslag för år 1902.

Byggnadskontoret.

1 Stadsingeniör	8,000: —	
resemedel	600: —	8,600: —
1 Arbetschef	6,500: —	
resemedel	500: —	7,000: —
1 Geodet	3,000: —	
förhöjning för 5 års tjänst	300: —	
" " 10 " " från den		
1 November 1902	50: —	
resemedel	100: —	3,450: —
1 Bokhållare	3,000: —	
förhöjning för 10 års tjänst	600: —	
personelt tillskott	400: —	4,000: —
1 Byggmästare	2,900: —	
personelt tillskott för 5 års tjänst	300: —	3,200: —
1 Förrådsförvaltare	1,800: —	
personelt tillskott för 5 års tjänst	180: —	1,980: —
1 Äldre skogsvakt jämte fri bostad och ved	900: —	
personel förhöjning för 10 års tjänst	150: —	
ytterligare tillskott	100: —	1,150: —
1 Yngre skogsvakt jämte fri bostad och ved		800: —
Extra ingenjör- och ritarbiteräden, förslagsvis		8,000: —
Skogvaktarebiträden och skogskultur, förslagsvis		2,000: —
Material och handtlångaredagsverken vid mätningar, för- slagsvis		8,000: —
Expenser, förslagsvis		1,500: —
		<u>49,680</u>

XIV. Allmänna arbeten.

1:o. Byggnader och lägenheter.

a) Remont och underhåll.

Snötransport m. m. från stadens gårdar . . .	4,300: —	
Yttre målning af Rådhuset, äfvensom remont af särskilda lokaler och trapphuset i detsamma	6,600: —	
Yttre målning af Rådhusannexet och f. d. Baranoffska gården	1,300: —	
Stora verandans i Brunnhuset förseende med glasväggar samt inredning af bekväm- lighetsinrättning i nämnda byggnad	4,750: —	
Flyttning af pissoiren invid Posthuset till södra delen af skvären vid Finlands bank	700: —	
Brädfodring af Obduktionspaviljongen vid Al- kärr	700: —	
Rifning af brunnen vid Åbo kasern . . .	300: —	
Ombyggnad enl. tunnssystemet af särskilda afträden i stadens gårdar	4,750: —	
Diverse reparationer	36,240: —	59,640: —

2:o. Gator och allmänna platser.

a) Remont och underhåll.

Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Unionsgatan invid Kaisaniemi park	23,000: —	
Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Katrinegatan . . .	7,200: —	
Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af Salutorget från Helenegatans östra gränslinie till väntpaviljongen vid Slotts-kajen, äfvensom af platsen för hyrkuskstationen å torgets vestra del	50,700: —	
Stensättning med II:a nubbsten i asfalt af delar af Sandvikstorget	8,200: —	
Ombyggnad af Långa bron	100,000: —	
Ombyggnad och remont af särskilda bariärer längs staden tillhöriga gatuandelar	27,500: —	
Diverse reparationer	12,000: —	228,600: —

b) *Nyanläggningar.*

Stensättning med fältsten af särskilda ytor invid det nyuppförda Varuskjulet å Myntkajen, äfvensom med II:a nubbssten, till 11 meters bredd, af kajsträckan vester om nämnda skjul	37,300: —
Stensättning med fältsten af Sandviks södra kajen invid den år 1899 utförda kajmuren	9,400: —
Järnvägsspår å Skatudden	13,000: —
Planering af Slottsgatan	5,400: —
Planering af Gördelgatan	13,700: —
Planering af Maringatan utanför tomt N:o 13 vid Lotsgatan	12,200: —
Planering af Circusgatan från Broholms- till Holmnäsgatan	13,100: —
Planering af Holmnäsgatan	4,600: —
Planering af Fredriksbergsgatan från Flemings- till Sturegatan och till halfva sin bredd från den sistnämnda till Kotkagatan	62,800: —
Planering af Wiborgsgatan från Borgå- till Fredriksbergsgatan	17,000: —
Planering af Kajanagatan från Borgå- till Fredriksbergsgatan	16,000: —
Planering af Kotkagatan från Borgå- till Fredriksbergsgatan	32,500: —
Planering af Vestra Brahegatan från Helsingetill Borgågatan	38,300: —
Planering af Kristinegatan från Helsingetill Sturegatan	35,300: —
Planering af Wasagatan från V. Brahe- till Kristinegatan	10,900: —
Planering af Borgågatan från Wiborgs- till Kajanagatan	5,650: —
Planering af Josafatsgatan mellan Kristine- och V. Brahegatan	10,600: —
Planering af Verkstadtgatan vesterom Bryggaregatan	15,700: —
Planering af Sibyllegatan	10,600: —

Planering af Malmgatan, utanför tomt N:o 30	2,700: —	
Planering af Ärtholmsgatan mellan Styrmans- och Ö. Docksgatan	2,300: —	
Planering af gator, omgifvande de i 7:de stadsdelen för enfamiljsbostäder fö- reslagna kvarteren	<u>60,000: —</u>	429,050: —

3:o. Kanaler och afloppsdiken.

a) *Remont och underhåll.*

Kompletteringsarbeten	3,000: —	
Ersättning med större rör af kanalen från Kägelbanan i Brunnsparken till Hafshamnen	3,500: —	
Diverse underhåll	<u>15,000: —</u>	21,500: —

b) *Nyanläggningar.*

Kanal under Slottsgatan	2,000: —	
Kanal under Gördelgatan från adr. N:o 8 till Slottsgatan	5,400: —	
Kanal under Cirkusgatan från adr. N:o 5 till Broholmmsgatan	4,500: —	
Kanal under Holmnäsgatan från adr. N:o 6 till Långbrokajen	1,900: —	
Kanal under Fredriksbergsgatan från Sture- till Flemingsgatan och från Kotka till Sturegatan	28,500: —	
Kanal under Wiborgsgatan från adr. N:o 3 till Fredriksbergsgatan	3,500: —	
Kanal under Kajanagatan från adr. N:o 1 till Fredriksbergsgatan	1,800: —	
Kanal under Kotkagatan från Lovisa- till Fredriksbergsgatan	15,550: —	
Kanal under Vestra Brahegatan från adr. N:o 14 till Josafatsgatan	7,400: —	
Kanal under Kristinegatan från adr. N:o 10 till Wasagatan	3,450: —	

Kanal under Wasagatan från adr. N:o 15 till Flemingsgatan samt från Kristine- till Ö. Brahegatan	15,400: —	
Kanal under Josafatsgatan från Kristine- till V. Brahegatan	4,150: —	
Kanal under Flemingsgatan från Wasa- till Svalbogatan	16,450: —	
Kanal under Brändögatan från Bryggaregatan till Gammelstadsviken	18,300: —	
Kanal under Bryggaregatan från Verkstads- till Brändögatan	6,900: —	
Kanal under Verkstadsgatan från adr. N:o 1 till Bryggaregatan	7,200: —	
Kanal under Östra Chausséen från 1:sta tvär- gatan i Hermanstad till utfallsdiket genom Gumtäckt	19,700: —	
Kanal under Malmgatan från adr. N:o 32 till Lappbrinken	2,700: —	
Kanaler i 7:de stadsdelen, att utföras enligt särskildt detaljförslag	30,000: —	194,800: —

4:o. Vägar.

a) *Remont och underhåll.*

Diverse reparationer . . . . . 10,000: —

b) *Nyanläggningar.*

Väg mellan Brobergsgatan och Brobergskajen 1,250: —
Väg till klappbryggan i Gammelstadsviken 500: — 11,750: —

5:o. Chausséer.

a) *Remont och underhåll.*

Diverse reparationer . . . . . 15,000: —

6.o. Hamnar.a) *Remont och underhåll.*

Nedfartsbroar till isarne och stängsel vid kajerna	3,000: —	
Muddring i hamnarne	20,000: —	
Undersökning af vattendjup och grundförhållanden i Tölö viken	3,000: —	
Ombyggnad af södra kajarmen	16,600: —	
Ombyggnad af en del af norra kajarmen	3,900: —	
Ombyggnad af en träbro i Brobergshamnen invid Ryska proviantmagasinet	3,400: —	
Diverse reparationer	12,000: —	61,900: —

8.o. Renhållningsväsendet.

Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800: —	
Vakters aflöning	5,200: —	
Renhållning af latriner och pissoirer	12,000: —	
Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar	47,000: —	
Bevattning af stadens centrala gator	10,000: —	
Renhållning af chausséerna	16,000: —	
Renhållning af vägar	7,000: —	
Rengöring af isarne	1,500: —	101,500: —

9.o. Arbetsredskap.

Diverse inköp och remont	7,000: —
------------------------------------	----------

10.o. Diverse.

Underhåll af klappbryggor, vedmått, lyktstolpar m. m.	6,000: —	1,136,740: —
Summa för „Byggnadskontoret“	<i>Små</i> 49,680: —	
Summa för „Allmänna arbeten“	„ 1,136,740: —	

Helsingfors stads Byggnadskontor i Oktober 1901.

G. Idström.

HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND

Den 20 September 1901.

N:o 20.

Till Drätselkammaren.

Sedan Stadsträdgårdsmästaren uti skrifvelse för den 5 innevarande September aflemnat förslag till nödiga arbeten inom stadsplanteringarna för nästkommande år 1902 får Trädgårdsnämnden, jemlikt föreskriften i § 11 af den för Nämnden gällande instruktion, härmed till Drätselkammaren insända på grundvalen af Stadsträdgårdsmästarens berörda framställning uppgjort förslag till utgiftsstat för sagda år jemte särskilda dertill hörande ritningar; och anhåller Nämnden att såsom motivering till de uti budgetförslaget upptagna anslagsposter få anföra följande:

Utgifterna för Trädgårdsnämnden, hvilka utgöras af anslaget för Nämndens sekreterare och expenser äfvensom Stadsträdgårdsmästarens aflöning, äro observerade med enahanda belopp som för innevarande år.

Summa för Trädgårdsnämnden Fmk 7,000: —

Enär största sparsamhet vid budgetens uppgörande måste iakttagas, hafva utgifterna för „nyanläggningar“ under nästkommande år, såvidt möjligt, inskränkts. Såsom Stadsträdgårdsmästaren uti sin budgetskrifvelse anmält hafva försköningsarbetena å Observatoriibergen numera i det närmaste slutförts. Jordplaneringsarbetena derstädes hafva under denna sommar afslutats och endast ett par områden uti parkanläggningens vestra och sydöstra delar böra ännu förses med växtlighet. Den förut föreslagna utsigtsplatån å bergets östra sluttning mot Badhusgatan skall ännu denna höst komma till utförande. Något särskildt anslag för planering å Observatoriibergen är sålunda icke vidare erforderligt, utan kommer kostnaden för ofvanuppräknade arbeten att påföras behöriga konti för underhåll af stadsplanteringarna.

Deremot anser Nämnden att uti budgeten för nästkommande år bör upptagas anslag för tvenne nyanläggningar, hvilka ega närmare samband med försköningsarbetena å Observatoriibergen, nämligen anordnandet af bergpartiet framför nedgången till Bergmansgatan, hvarom Stadsträdgårdsmästaren tidigare framställt förslag, äfvensom Badhusgatans förseende med planteringar. På sätt framgår ur närslutna ritning öfver förstnämnda anläggning skulle den å ifrågavarande plats befintliga naturliga bassängen, hvilken medelst sprängning skulle i någon mån fördjupas, förses med en springbrunn, placerad ungefär i bassängens midt samt i utsigtslinien mot Brunnsparken, derifrån fontänen skulle blifva synlig vid

alléns norra ändpunkt. De omslutande bergväggarna skulle derjemte förses med växtlighet samt å tvenne lämpliga ställen anordnas små vattenkaskader. Kostnaderna för hela denna anläggning komme enligt Stadsträdgårdsmästarens beräkning att uppgå till 7,254 mark. Sålunda ordnad enligt en plan, som osökt anvisats af de naturliga terrängförhållandena, skulle platsen med sitt dominerande läge blifva en verklig prydnad för denna del af Observatoriibergen — en värdig slutsten uti denna enastående parkanläggning, hvilken vi med berättigad stolthet betrakta såsom en af hufvudstadens förnämsta sevärdheter.

Hvad sedan vidkommer Badhusgatans förseende med planteringar, så anser Nämnden, då området för de forna magasin stomterna numera blifvit planerat och jernvägsspåren definitivt utlagda, tidpunkten jemväl vara inne att bringa denna redan länge sväfvande fråga till sin lösning. Nämnden har förty efter besök å platsen låtit Stadsträdgårdsmästaren uppgöra bifogade förslag till anläggning af en plantering vid Badhusgatan, hvilket förslag Nämnden hoppas skall vinna Drätselkammarens understöd. Enligt detta projekt skulle längs stödmuren mot sagda gata, å en jordbädd af c. 2 meters bredd anläggas en rad alléträd, hvilken skulle sträcka sig från murens början ända till den punkt, der densamma nått en höjd af 2,10 meter eller sålunda ungefärligen till den plats der klippartiet å andra sidan gatan begynner. Mellan träden kunde framdeles planteras buskar och parenna växter, hvarjemte allén kunde fortsättas med en längs stödmuren anlagd häck, hvilken likväl för bevarande af utsigten öfver hamnen icke bör nå högre upp än till den längs gatan löpande barriären. Nämnden anser sig böra uttryckligen betona, att en trädplantering af nu omförmäld beskaffenhet icke kan fås till stånd med mindre en remsa af inemot 2 meters bredd härför upplåtes; men då den emellan planteringen och jernvägsspåret liggande körbanan, hvilken enligt Nämndens förslag å det smalaste stället komme att innehafva en bredd af inemot 7 meter, skulle erbjuda fullt tillräckligt utrymme för den här pågående trafiken, torde enligt Nämndens åsigt något hinder i antydt afseende icke böra möta nu ifrågakomna anläggning. Utgifterna för detta arbete skulle enligt närslutna af Stadsträdgårdsmästaren uppgjorda kostnadsförslag uppgå till 4,625 mark; hvilken jemförelsevis höga kostnad motiveras bland annat af det betydande arbetet med upptagning och aflägsnande af en del af det sprängstenslager, som för närvarande fyller hela ifrågavarande plats och som till en djuplek af c. 1 meter bör ersättas med matjord.

För planeringsarbeten i Brunnsparken föreslås ett anslag af 5,000 mark och lika mycket för Kajsaniemi, eller enahanda belopp som uti innevarande års budget. Kostnaderna för plantering omkring den blifvande Lönnrotsstatyn, hvilket arbete komme att utföras i enlighet med ett af Stadsträdgårdsmästaren utarbetadt och Stadsfullmäktiges pröfning underställt projekt, belöper sig enligt af Stadsträdgårdsmästaren uppgjort kostnadsförslag till 3,450 mark och äro jemväl i budgeten observerade med detta belopp. Likaledes har Nämnden velat för-

orda de af Stadsträdgårdsmästaren föreslagna anslag för anläggning af vattenposter uti planteringen vid Gamla kyrkan och å lekplanen invid Brunnsparkens vestra område samt i budgeten upptagit dessa utgifter med resp. 300 och 600 mark. För anordnande af kälkbanor under instundande vinter å lämpliga platser inom stadens planteringar har derjemte observerats enahanda anslagsbelopp 1,000 mark, som för samma ändamål finnes upptaget i årets budget; och slutligen har upptagits en post å 1,250 mark för nyanskaffning af soffor, hvilkas nuvarande antal efter tillkomsten af särskilda nya planteringar synes otillräckligt.

Summa för Nyanläggningar Fmk 28,479: —

Uti Stadsträdgårdsmästarens budgetförslag hemställes att anslaget för underhåll af stadens planteringar och trädskolor, hvilket innevarande år uppgick till 47,000 mark, måtte för nästkommande år förhöjas till 54,000 mark. Såsom skäl för denna ökning af utgiftsposten ifråga anför Stadsträdgårdsmästaren att anslaget härförinnan icke blifvit höjdt i samma proportion stadens planteringar utvidgats, hvarföre anslagssumman årligen öferskridits, under år 1900 med ända till 3,282 mark 04 penni; och anser Stadsträdgårdsmästaren ett belopp af minst 54,000 mark erforderligt för att under gynsamma väderleksförhållanden underhålla stadens planteringar i deras nuvarande utsträckning.

De faktiska kostnaderna för stadsplanteringarnas skötsel år 1900, under hvilket år väderleksförhållandena torde böra anses jemförelsevis normala, uppgingo enligt stadens bokslut till 50,282 mark 04 penni, hvarvid dock bör observeras att staden af särskilda myndigheter åtnjuter bidrag till underhållet af Ridдарhuskvären samt planteringarna vig Ständerhuset, Ateneum och Gamla kyrkan till belopp af sammanlagdt 2,100 mark årligen. Under innevarande år hafva inom Kajsa-niemi, Brunnsparken och Observatoriibergen tillkommit ordnade områden, hvilkas sammanlagda areal uppgår till 34,900 m² och ytan af de uti Trädgårdsnämndens budgetförslag för 1902 upptagna planteringar utgör sammanlagdt 19,285 m². Efter det enhetspris af 8 penni per m², som Trädgårdsnämnden tidigare lagt till grund vid beräklandet af medelkostnaden för årsunderhållet af stadens planteringar, skulle kostnaderna för de efter år 1900 tillkomna planteringarna belöpa sig till 4,334 mark 80 penni, häri likväl icke inberäknadt underhållskostnaden för planteringen vid Gamla kyrkan, hvilken enligt Stadsträdgårdsmästarens uppgift komme att draga en utgift af inemot 2,000 mark. Om dessa belopp läggas till de faktiska underhållskostnaderna för år 1900 erhålles en summa af 56,616 mark 84 penni, således betydligt öferskjutande det af Stadsträdgårdsmästaren äskade belopp. På dessa grunder har Trädgårdsnämnden ansett sig böra förorda en ökning af ifrågavarande anslag från 47,000 till 54,000 mark. Den uppkommande differensen torde kunna utjemnas af väderleks- och andra förhållande, hvilka icke på förhand kunna med absolut tillförlitlighet förutses eller beräknas. Anslaget för underhåll af hägnader har i enlighet med Stadsträdgårdsmästarens förslag jemväl

höjts från 1,700 till 2,000 mark, hvarjemte för reparation af det ytterst förfallna staketet omkring Brunnsparkens restaurations-område observerats en post å 500 mark; detta likväl under förutsättning att underhållet af sagda hägnad icke enligt det emellan Drätselkammaren och arrendatorn af Brunnshuset afslutade kontrakt skulle åligga den sistnämnde.

Summa för remont och underhåll Fmk 56,500:—

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Scherfbeck.

John Ugglå.

Trädgårdsnämndens budgetförslag för 1902.

III. Kommunalförvaltningen.

Trädgårdsnämnden.

1 Sekreterare	<i>Fmk</i>	— —	600:—
1 Stadsträdgårdsmästare	"	3,000:—	
förhöjning för 10 års tjänst	"	600:—	
hyresmedel	"	1,000:—	
personelt lönetillskott jemte bränsle och andra natura för- måner	"	1,400:—	6,000:—
Expenser, förslagsvis	"	— —	400:—
	<i>Summa Fmk</i>	— —	7,000:—

XIV. Allmänna arbeten.

Planteringar.

a) *Remont och underhåll.*

Underhåll af planteringar och trädskolor	<i>Fmk</i>	54,000:—
Underhåll af hägnader	"	2,000:—
Remont af staketet omkring restaurationsområdet i Brunnsparken	"	500:—
	<i>Summa Fmk</i>	56,500:—

b) *Nyanläggningar.*

Ordnandet af bergpartiet framför nedgången till Bergmansgatan	<i>Fmk</i>	7,254:—
Anläggning af en trädplantering längs Badhusgatan	"	4,625:—
Planeringsarbeten i Brunnsparken	"	5,000:—
d:o i Kajsaniemi	"	5,000:—
Plantering vid Lönnrotsstatyn	"	3,450:—
1 vattenpost uti planteringen vid Gamla kyrkan	"	300:—
1 d:o i Brunnsparken	"	600:—
Anordnande af kälkbanor	"	1,000:—
Inköp af soffor	"	1,250:—
	<hr/>	
	Summa <i>Fmk</i>	28,479:—

Helsingfors, den 20 September 1901.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Scherfbeck.

John Ugglä.

Utskottsbetänkande i anledning af gjord framställning om ökande af tjenstemannapersonalen vid polisinrättningen.

I skrifvelse till Guvernören af den 26 sistlidne april har polismästaren uppgifvit att han under sin tjenstetid hunnit till den erfarenhet att, ehuru stadens polisväsende reformerats för endast tre år tillbaka, polisinspektörens och poliskommissariernas göromål likväl redan ökats derhän att de icke medhonne fullgöra de mångahanda åligganden, som dem enligt 14 och 17 §§ i förordningen angående polisinrättningen i Helsingfors af den 15 december 1897 åläge, särskildt hvad vidkomme tillsynen deröfver att den bevakande polisstyrkan noggrant efterkomme sin pligt. Polismästaren har förty hos guvernören anhållit om åtgärd derhän att till en början en polismästareadjoint och två nya poliskommissarier blefve anstälde vid polisinrättningen med skyldighet att utom de inhemska språken beherska äfven det ryska och mot åtnjutande af samma löne- och öfriga förmåner som på grund af omordade förordning och kungörelsen af den 30 januari 1900 tillkomma polisinspektören och innehafvarene af enahanda poliskommissarietjänster.

Genom resolution af jemväl den 26 april har guvernören, med förmålan att han i allo förenade sig om polismästarens förslag, deröfver infordrat Magistratens och Stadsfullmäktiges yttranden; hvarpå Magistraten i skrifvelse af den 1 derpåföljande maj öfverlemnade handlingarna i ärendet till Stadsfullmäktige.

Vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 21 maj anmälte ordföranden att Fullmäktiges beredningsutskott vid preliminär granskning af förberörda framställning ansett sig böra framhålla:

att personalen vid polisinrättningen i Helsingfors genom förordningen den 15 december 1897 blifvit i betydlig mån ökad;

att en ytterligare ökning deraf egt rum år 1899, då bland annat två nya poliskommissarietjänster inrättades;

att polismästarens nu ifrågavarande förslag icke vore grundadt på någon som helst motivering;

samt att den tid af några veckor, polismästaren innehaft sin befattning, vore alldeles för kort för att af honom någon erfarenhet skulle kunna för framställningen åberopas.

Men ehuru polismästarens framställning sålunda syntes beredningsutskottet icke påkalla någon ändring af nu gällande bestämmningar i ämnet, hade berednings-

utskottet likväl ansett ifrågavarande framställning böra, i ändamål att för Stadsfullmäktige förebringa sådan utredning, som kunde anses grundad på erforderlig sakkännedom, öfverlemnas åt ett särskildt utskott.

Med bifall till beredningsutskottets förslag blef ärendet af Fullmäktige remitteradt till ett utskott, till hvars ledamöter utsågos undertecknade och herr I. Gordie, jemte det utskottet, enligt Fullmäktiges beslut, tillika fått kännedom om ett vid ärendets behandling hos Fullmäktige af herr A. Aminoff afgifvet yttrande. Herr Gordie har dock anmält sig förhindrad att deltaga i utskottets arbete.

Polisinrättningens i Helsingfors nuvarande organisation fastställdes, såsom bekant, genom förordningen i ämnet af den 15 december 1897, hvilken förordning tillkommit efter noggrann och allsidig pröfning af ärendet såväl hos de kommunala myndigheterna och polisen som hos guvernören och Kejsarliga Senaten. En ytterligare förstärkning af polispersonalen vidtogs år 1899, då, på framställning af dåvarande polismästaren, efter noggrann utredning af det ökade behovet, personalen vid polisinrättningen ökades med 2 kommissarier och 35 ordinarie konstaplar förutom 3 skrifvarebiträden, 6 extra konstaplar och ett antal praktikanter, jemte det stadens årliga kostnader för polisverket höjdes med mera än 25,000 mark. Denna ökning pröfvades komma att motsvara behovet icke blott för tillfället utan äfven för en längre tid framåt.

Någon utredning derom att förhållandena redan nu, eller på mindre än två år efter sistnämnda tidpunkt, ändrat sig derhän att åter en förstärkning af personalen vid polisverket vore nödig, har icke blifvit förebragd. Tvärtom har sällan, om någonsin, en framställning i ett ärende af vigt och särskildt i ett sådant, som ställer mera betydande anspråk på stadskassan, gjorts hos Stadsfullmäktige, så fullständigt blottad på hvarje utredning som polismästarens ifrågavarande begäran. Det enda skäl, som af honom anföres till stöd för den äskade ökningen af polispersonalen, eller hans erfarenhet om behovet deraf, kan knapt tillmätas någon verklig betydelse när i betraktande tages att polismästaren, då ifrågavarande framställning af honom afläts, innehafvt sin tjänst och vistats på orten under föga mera än en månads tid.

Polismästarens framställning afser i främsta rummet tillsättandet af en polismästareadjoint med enahanda löneförmåner som i gällande stat äro tillagda polisinspektören, d. v. s. 5,000 mark i lön och 3,000 mark i arvode. Hvilken ställning denne nye funktionär komme att intaga inom befälet antydes icke, men torde man af den föreslagna benämningen på den nye tjänstemannen kunna sluta till vederbörandes afsigt att gifva honom en annan verksamhet än polisinspektörens, ehuru tjänstens inrättande motiveras med att polisinspektören icke skulle medhinna de göromål, som å honom ankomma.

Enligt gällande förordning åligger det polisinspektören att närmast under

polismästaren utöfva chefskap öfver poliskåren samt att i tjensten tillhandagå denne och vid förfall eller tjenstledighet förrätta hans tjenst, der ej annan person blifvit dertill förordnad. Ifrågavarande befattning tillkom så sent som år 1897, efter det derförinnan såväl polismästarens som polisinspektörens funktioner sköts af den förre ensam. Märkas bör nemligen att civilpolismästaren, hvars tjenst indrogs samtidigt med det polisinspektörstjensten inrättades, väsentligen blott var ordförande i den numera jemväl upphädda polisdomstolen och undersökningsdomare i brottmål, i hvilken sistnämnda funktion han aflösts af nuvarande kriminalkommissarien. Det är ej tänkbart att göromålen vid polisen på icke fullt fyra år skulle ökats så betydligt att numera tre personer behöfdes för ett arbete som dittills sköts af en enda ensam.

Hvad åter beträffar den föreslagna tillökningen af poliskommissariernas antal är, såsom känt, hvarje kommissarie föreståndare för antingen en afdelning eller ett distrikt vid polisen. Några nya afdelningar eller distrikt hafva emellertid icke tillkommit efter senaste omorganisation. Ej heller synes, för så vidt af polismästarens tystnad härom kan slutas, något förslag härom vara påtänkt, än mindre färdigt. Vid sådant förhållande inses icke hvartill de föreslagna nya kommissarierna skola användas.

Polismästarens förslag kan för öfrigt icke förverkligas utan att den så nyligen tillkomna förordningen angående polisinsättningen omarbetas eller kompletteras genom en ny nådig förordning. Det lagbestämda förhållandet mellan polismästaren och polisinspektören såsom den förres adjoint och ställföreträdare kan ej rubbas utan motsvarande ändring af författningen. Och likaledes äro, i händelse en polismästareadjoint skall anställas, föreskrifter erforderliga om hans löne- och pensionsförmåner samt forum vid åtal m. m., innefattande, äfven de, ändring af åberopade förordning.

Då utskottet på ofvan framhållna skäl håller före att en ökning af polisbefålet icke kan anses vara af förhållandena påkallad, har utskottet utgått från den förutsättning att de redan förefintliga tjänsterna vid polisinsättningen skola beklädas af erfarna och insigtsfulla män, till hvilkas vilja och förmåga att till samhällets bästa och båtndad fullgöra sina ansvarsfulla pligter allmänheten kan hysa obetingad tillit. De talrika personförändringar, hvilka under senaste tid egt rum inom poliskåren och vid hvilka dugliga och under en lång följd af år bepröfvade krafter fått vika för personer, de der dels saknat hvarje behöflig förbildning, dels t. o. m. varit så kvalificerade att deras anställande vid ordningsmagten under inga förhållanden bort ifrågakomma, hafva emellertid icke kunnat undgå att hos samhället framkalla allvarliga tvifvel angående den nya ledningens lämplighet. För polisen, än mer än för de flesta andra ämbetsverk, är allmänhetens förtroende en oafvislig förutsättning för att dess magtpåliggande uppgifter må kunna behörigen uppfyllas, och har stadens förut så utmärkta poliskår säkerligen i icke ringa grad haft för sin framgångsrika verksamhet att tacka just de sympatier, som kåren under insigtsfull ledning af två dugande och framstående polismästare lyckats förvärfva sig hos stadens hela befolkning.

Efter utskottets tanke måste alltså polismästarens ifrågavarande framställning, såsom icke blott fullständigt saknande hvarje motivering utan derjemte i allo obefogad, såvidt stadskommunens medverkan påkallas, obetingadt afböjas. Men torde Stadsfullmäktige likväl tillika hafva anledning att framhålla hurusom staden framdeles, liksom hittills, icke skall undandraga sig att, då ett verkligt erkänt behof af poliskårens förstärkning i jembredd med stadens utveckling gör sig gällande, efter förmåga bidra hertill. I sådant afseende kan staden med fullt skäl åberopa sig å bilagda tablå öfver anslagen till polisnrättningen under senaste tolf år, utvisande att stadens kostnader för polisen under nämnda tidrymd stigit med 119 %, medan samtidigt invånareantalet i staden tillväxt med 42 %.

Utskottet får förty vördsamt föreslå

att Stadsfullmäktige ville, med framhållande af hvad utskottet ofvan uttalat, för sin del afböja polismästarens ifrågavarande framställning.

Helsingfors, i oktober 1901.

Alfred Norrmén.

A. V. Lindberg.

Tablå, utvisande Helsingfors stads kostnader för polisverket m. m. under åren 1890—1901.

	Polisverkets stat:	Statens bidrag:	Stadens bidrag:
År 1890	159,802: --	84,000: --	75,802: --
» 1891	158,658: --	84,000: --	74,658: --
» 1892	173,548: --	84,000: --	89,548: --
» 1893	205,756: --	102,480: --	103,276: --
» 1894	206,428: --	102,480: --	103,948: --
» 1895	205,179: --	102,480: --	102,694: --
» 1896	208,799: 50	104,480: --	104,319: 50
» 1897	211,470: --	104,480: --	106,990: --
» 1898	213,835: --	104,480: --	109,355: --
» 1899	313,300: --	173,726: 67	139,573: 33
» 1900	392,119: --	245,433: 33	146,685: 67
» 1901	411,450: --	245,433: 33	166,016: 67

Vid folkräkningen 1890 uppgick stadens befolkning till 65,535 personer.

Vid d:o 1900 d:o d:o „ 93,217 d:o.

POLISMÄSTAREN

i

Helsingfors stad.

H:fors den 26 April 1901.

N:o 492.

Till Herr Guvernören öfver Nylands län.

Då jag under min tjenstetid kommit till den erfarenhet att i en så stor stad med dess i det närmaste till 100,000 personer uppgående innevånareantal, som Helsingfors numera blifvit, såväl Polisinspektörens som poliskommissariernes tjenstegöromål, ehuru endast något öfver tre år förgått sedan Hans Kejsrerliga Majestäts Nådiga förordning af den 15 December 1897 angående polisinrättningen i Helsingfors, hvarigenom stadens polisväsende undergått en genomgående reform, trädde i gällande kraft, till den grad förökats, att desse tjenstemän, af hvilka polisinspektören i främsta rummet är ansvarig för ordningens vidmakthållande, oakadt ingen möda af dem sparats, icke kunna medhinna fullgöra de mångahanda åligganden, som

enligt §§ 14 och 17 i åberopade Nådiga förordning å dem ankomma, i synnerhet hvad vidkommer tillsyn öfver att den bevakande polisstyrkan noggrannt fullgör sina skyldigheter och tjänsteåliggande, så får hos Herr Guvernören jag vördsamt hemställa om vidtagande af höggunstig åtgärd därhän att en polismästareadjoint och tvänne nya poliskommissarier blefve till en början anställda vid denna polisinrättning med skyldighet att förutom de inhemska språken äfven beherska ryska språket och emot åtnjutande af samma löne- och andra förmåner, som, på grund af ännämnda Nådiga förordning samt Nådiga kungörelsen af den 30 Januari 1900 angående ny stat för polisinrättningen i denna stad, tillkommer polisinspektören och innehafvarene af enahanda poliskommissariatjenster.

W. Carlstedt.

Axel Lucander.

Utskottsbetänkande beträffande ombyggnad af Långa bron.

I den skrifvelse, hvarmed Byggnadskontoret beledsagade sitt förslag till 1900 års budget, framhöll Kontoret, hurusom de bärande konstruktionerna vid Långa bron vore till den grad angripna af röta, att bron efter förloppet af högst två år måste totalt ombyggas. Den borde dervid, för att tillgodose den alltjemnt växande trafikens behof, göras betydligt bredare än för närvarande, förslagsvis 25 meter, och för undvikande af ständigt återkommande remonter byggas antingen af jern eller sten. Jemte det Kontoret upplyste, att det ännu under år 1899 komme att till Drätselkammaren inlemna alternativa projekt jemte beskrifning och kostnadsförslag för en jernbågbro och en stenbro, anhöll Kontoret att, till anskaffande af nödiga materialier i och för ombyggnaden, ett belopp af 100,000 mark skulle i budgeten upptagas.

Vid behandlingen af budgeten beslöto Stadsfullmäktige den 29 december 1899, jemte det berörda anslagsbegäran godkändes, att anmoda Drätselkammaren att utlysa en pristäflan för åstadkommande af för brons ombyggnad erforderligt projekt.

Emellertid insände Byggnadskontoret i skrifvelse af d. 4 derpåföljande januari till Drätselkammaren tre projekt till brons ombyggnad, ett af dem uppgjort af Kontoret samt de två andra inlemnade af firmorna Gutehoffnungshütte och Harkort. Tillika uppgaf Kontoret att Kontoret på skäl, som i Kontorets skrifvelse närmare utvecklades, trodde en allmän pristäflan icke böra ifrågakomma. I stället föreslog Kontoret tillsättandet af en teknisk kommission, som egde att, på basen af förefintlig utredning, uttala sig om sättet för brons ombyggnad och konstruktion.

Med anslutning till Byggnadskontorets förslag anmodade Drätselkammaren herrar Th. Tallqvist, H. Norrmén och C. E. Holmberg att jemte stadsingeniören underkasta det tillärnade byggnadsföretaget allsidig pröfning samt afgifva utlåtande rörande sättet för anskaffandet af härtill erforderliga projekt och ritningar. Och föreslog sagda kommission, i hvars arbete herr Holmberg likväl icke deltog, med afböjande af tanken på en allmän pristäflan, följande program för brobyggnaden:

att Långa bron skulle utföras h. o. h. af granit;

att bron skulle erhålla tre spann af 20 meters vidd, en fri höjd mellan hjessan och medel-vattenytan af 3,75 meter samt en fotpunktshöjd öfver vattenytan af 1,75 meter;

att brons bredd mellan barriärerna skulle tagas till 25 meter; samt att fasaderna skulle efter föregången täflan utföras enligt ett sådant förslag, som kunde af Stadsfullmäktige godkännas.

Derjemte anmälte kommissionen att den granskat konstruktion och statisk beräkning för hvalfstommarna och provisorisk bro under byggnadstiden, men ej funnit något att anmärka mot desamma.

Kommissionens berörda förslag blef af Drätselkammaren jemte skrifvelse af den 3 maj 1900 (tr. handl. n:o 9 för 1900) insändt till Stadsfullmäktige, jemte det Kammaren förordade bifall till förslaget.

Sedan Stadsfullmäktige vid sammanträde den 7 juni 1900 beslutit att, med frångående af sitt tidigare beslut om utlysande af en pristäflan för anskaffande af ritningar för Långa brons ombyggnad, anmoda Drätselkammaren att till Fullmäktige inkomma med definitiva fasadritningar till ifrågavarande bro samt med närmare förslag angående tiden, ordningen och sättet för arbetets utförande och om anskaffande af hertill erforderliga medel, blef ärendet, i anledning af väckt fråga derom att brons ombyggnad skulle bekostas med lån på längre återbetalningstid än två år, den 26 sistlidne februari ånyo föredraget Fullmäktige, för ändamålet valde till förstärkt antal. Därvid beslöto förstärkte Fullmäktige, enär Drätselkammaren ännu icke inkommit med de ofvan äskade ritningarna och förslagen, att ajournera frågan till annat sammanträde samt emellertid tillsätta ett utskott för att underkasta ärendet ytterligare beredning, och skulle utskottet jemväl taga i öfvervägande, huruvida icke utlysandet af en pristäflan vore önskelig för frågans lyckliga lösning. Tillika blefvo undertecknade jemte herr E. Schybergson invalde till ledamöter i utskottet.

I skrifvelse af den 4 nyssvikne mars har sedermera Byggnadskontoret, till fullgörande af Kontoret meddeladt uppdrag att till Drätselkammaren afgifva förslag rörande tiden, ordningen och sättet för Långa brons ombyggnad, anført att bron genom en under sommaren år 1900 företagen remont blifvit försatt i sådant skick att den utan nämnvärda reparationer kunde bibehållas till våren 1902.

Ombyggnaden, föregången af uppförandet utaf den provisoriska bron och rifning af den gamla, borde således vidtagna nästkommande vinter, under hvilken samtliga fundamenteringsarbeten borde kunna slutföras, hvarefter arbetet med landfästena, möjligen nödiga pelare äfvensom öfverbyggnaden omedelbart kunde begynnas. För arbetets jemna och oafbrutna fortgång erfordrades dock att de hufvudsakligaste ritningarna skulle vara godkända och fastställda senast inom oktober månad innevarande år, ty annars uppstode svårigheter att i tid anskaffa och bearbeta det nödiga stenmaterialet, i synnerhet om, såsom härintills afsetts, bron h. o. h. blefve utförd af granit.

Under dessa förutsättningar skulle brobyggnadsarbetet taga i anspråk en tidrymd af circa 1 1/2 år, d. v. s. vara slutfördt under loppet af sommaren 1903.

Utförandet af arbetet torde måhända, i likhet med hamnbyggnaderna, ske under öfverinseende af en kommission, men då Stadsfullmäktige numera öfverlemnade förslaget om brobyggnaden till behandling af ett särskildt utskott, torde äfven frågan om sättet för arbetets utförande falla inom området för utskottets uppdrag och således kunna lemnas tillsvidare beroende.

Byggnadskontoret har därför blott föreslagit att det slutliga projektet till Långa brons ombyggnad måtte fastställas i så god tid att arbetet kunde vidtaga nästkommande vinter.

Kontorets omförmälda skrifvelse jemte densamma åtföljande ritningar har Drätselkammaren, anseende vidare yttrande från Kammarrens sida obehöfligt då ärendet i hela dess vidd numera af Fullmäktige hänskjutits till ett särskildt utskott, i skrifvelse af den 7 förvikne mars insändt till Fullmäktige.

Utskottet har, i öfverensstämmelse med utskottets uppdrag, tagit i öfvervägande frågan derom, huruvida det vore önskligt att genom pristäflan söka anskaffa nödiga ritningar och kostnadsförslag för brons ombyggnad.

Beträffande denna fråga har dock utskottet varit alldeles ense med såväl Drätselkammaren som Byggnadskontoret och den tekniska kommission, hvilken varit af Kammarren tillsatt att uttala sig i ärendet och hvars skäl emot anordnandet af en sådan pristäflan, de der återfinnas i komiténs betänkande (pagg. 2 och ff. i tr. handl. n:o 9 för 1900), utskottet anser vara fullt bindande.

Efter det Stadsfullmäktige redan, på sätt ofvan nämnts, afböjt förslaget om ifrågavarande pristäflan, har detsamma åter upptagits i ett föredrag, som en af Tekniska föreningens medlemmar hållit vid ingenjörklubbens möte den 2 förlidne februari och som varit infördt i första häftet af föreningens förhandlingar för innevarande år. I sagda föredrag uppgifves att systemet att utlysa konkurrens om lösende af viktigare tekniska frågor i utlandet nått den utveckling att exempelvis i Tyskland knapt någon större eller mera dekorativ kommunal bro bygdes utan att täfling för erhållande af ritningar till densamma varit utlyst; vidare framhålles täflingens betydelse såsom medel såväl att utbilda den enskilde teknikern som att få viktigare frågor mera allsidigt belysta; derpå bemötes Byggnadskontorets mot täflingen anförda skäl; och slutligen kriticerats Kontorets af omförmälda tekniska kommission godkända projekt, jemte det föredragaren sjelf framlägger ett nytt sådant, hvilket förmenas vara mera ändamålsenligt och billigare än det af Kontoret uppgjorda.

Hvarken af Tekniska föreningens tryckta förhandlingar eller i tidningspressen, som omnämnt föredraget, har antydts att detsamma omedelbart vid det

meningsutbyte inom klubben, hvartill föredraget gaf anledning, mött motsägelse från flertalet af de medlemmars sida, som yttrat sig i saken.

Det kan sjelffallet icke ifrågakomma, att här utförligare bemöta sagda föredrag, liksom ock en mera ingående redogörelse för dess innehåll syntes utskottet icke här vara på sin plats. Emellertid kan detsamma af utskottet ej heller lemnas helt och hållet obeaktadt.

Enligt upplysningar, dem utskottet införskaffat, är det ingalunda fallet att, såsom föredragaren påstått, knapt någon större eller mera dekorativ kommunal bro skulle i Tyskland byggas utan att täfling för erhållandet af ritningar till densamma varit utlyst. Tvärtom torde vid endast ett fåtal brobyggnader en täflan befunnits påkallad, och har äfven uti dessa fall täflingen i allmänhet inskränkts till att några mera framstående konstruktörer och större verkstäder uppmanats att inkomma med konkurrerande förslag till arbetets utförande. Men också i händelse föredragarens anförda påstående vore riktigt, vore sådant oaktadt efter utskottets förmenande i förevarande fall en täflan icke påkallad.

En allmän täflan vore tänkbar såväl hvad beträffar den tekniska konstruktionen af Långa bron som angående dess dekorativa utstyrelse.

Hvad brons konstruktion vidkommer, så är den tekniska lösningen af konstruktionsproblemet på basen af de utaf Byggnadskontoret föreslagna allmänna konstruktiva anordningarna, dem utskottet finner fullt tillfredsställande, en jemförelsevis enkel uppgift. Denna uppgifts vidare behandling vid konstruktionsritningarnas och kostnadsförslagets uppgörande förutsätter deremot en grundlig kännedom af alla härför inverkan de lokala förhållanden. Och i detta afseende måste Byggnadskontoret tillmätas den största kompetens.

Hvad åter den dekorativa frågan beträffar så kan denna, sedan brons hufvudlinier från konstruktiv synpunkt sedt äro fastställda, behandlas såsom en uppgift för sig. Denna uppgift har från flere håll, såsom äfven framgår af ofvannämnda föredrag i Tekniska föreningen, tillmätts en betydelse, som icke står i rätt förhållande till brons läge. Detta läge är sådant att bron kan ses från sidan endast från Botaniska trädgården, Broholmen eller Broholmskajen, förutom af dem som färdas å sjön i närheten af bron. Långa bron kan därför i förevarande afseende icke likställas med dessa, i utlandets städer belägna broar, som leda öfver floder med långa strandgator och stor flodtrafik. Enligt utskottets öfvertygelse vore alltså en rik arkitektonisk utsmyckning af bron omotiverad, utan bör brons arkitektur hållas möjligast enkel. Att, såsom skedd, infordra skisser af några framstående arkitekter bör, efter utskottets förmenande, äfven för den arkitektoniska frågans lösning vara tillfylles.

Hvad det i sammanhang med ofvannämnda föredrag meddelade projektet till brons ombyggnad vidkommer, så må slutligen, äfven om någon ingående teknisk granskning af detsamma nu icke kan ifrågakomma, likväl derom här yttras några ord. Utan ingående granskning kan hvarje fackman säga att en bro med

endast ett spann skall å ifrågavarande plats ställa sig dyrare än en sådan med två eller tre, liksom ock en bro med flere hvalf i allmänhet anses vara lättare att dekorera än en bro af det förra slaget. Komiténs beräkningar hafva äfven vidhandengifvit att den i föredraget föreslagna fundamenteringen af bron är konstruktift oriktig samt för att vinna erforderlig bärighet måste förstärkas med kostnader, vida öfverstigande hvad föredragaren beräknat samt Byggnadskontorets projekt erfordrar.

I händelse för öfrigt brons ombyggnad skall vidtaga redan instundande vinter och vara slutförd under loppet af sommaren 1903, synes någon tid icke vara att förlora på anordnandet af en pristäflan, hvars resultat ju kan emotses tidigast efter ett år. Det vore visserligen tänkbart, att staden omedelbart skulle skrida till byggandet af den provisoriska bron och uppskjuta nybyggnaden af sjelfva bron till senare; men ifrågasätter utskottet, huruvida ett dylikt förfarande vore vare sig ekonomiskt eller lämpligt.

Det kan ytterst icke heller förtänkas utskottet om utskottet skulle uttala vissa tvifvelsmål beträffande nyttan af pristäflingar i allmänhet, särskildt vidkommande kommunala arbeten. Erfarenheten från de hittills inom landet anordnade täflingarna är säkert icke odeladt gynnsam, i synnerhet om i betraktande tages oförmågan hos de täflande, resp. deras vänner, att inse skyldigheten att lojalt underkasta sig utslaget af domare, åt hvilkas domslut de dock sjelfve frivilligt öfverlemnade sitt arbete. Också Helsingfors stad har härvid icke lyckats bättre än andra orter. Den första pristäflan, som af staden föranstaltades, eller täflan för lösningen af frågan om Senatstorgets försköning, aflopp utan resultat, såvida man icke dertill vill räkna att staden utan orsak inleddes i en rättegång med några bland de täflande. Om resultatet af stadens andra och senaste pristäflan åter är det ännu för tidigt att yttra sig, då, ehuru prisenämndens utslag deri länge sedan fallit, sjelfva det ärende, hvars afgörande afsågs, ännu icke är slutbehandladt.

Då utskottet alltså ansett en pristäflan i fråga om brons ombyggnad icke böra ifrågakomma, har utskottet skridit till närmare granskning af Byggnadskontorets projekt och till undersökning deraf, i hvad mån projektet i sin helhet eller i detalj kunde erfordra ändring.

Härvid har utskottet varit fullt ense derom, att bron, på sätt föreslagits, borde utföras af sten och icke af jern.

Afven antalet spann, som af Byggnadskontoret för bron projekterats, eller tre, skulle utskottet för sin del finna riktigt.

Inom utskottet har ifrågasatts behöfligheten af en genomfart genom brons södra landfäste, särskildt med tanke på möjligheten att i framtiden en ny förbindelse skulle visa sig erfordras emellan Skatudden och hufvudbanan genom en jernvägslinie å Norra kajen och Brobergskajen samt längs Botaniska trädgårdens strand. Utskottet har dock frångått tanken på berörda genomfart, dels emedan en dylik anslutning till hamnbanan från jernvägsmannasynpunkt icke vore ändamålsenlig och lämpligare borde åstadkommas på annat sätt, dels äfven af orsak att en sådan genomfart komme att fördyra byggnaden och nödvändiggöra besvärliga uppfarter till bron.

Beträffande bredden af bron har utskottet, efter närmare pröfning af saken, beslutit föreslå ett mått af 22,5 meter inom barriärerna. Af detta mått hafva 4 + 4 meter beräknats för trottoarerna, de der måste erhålla något större bredd än trottoar i allmänhet med afseende å publikens benägenhet att vid trafikerandet af broar stanna för att betrakta utsigten. För två spårvägslinier hafva anslagits 2,25 + 2,25 meter och för mellanrummet mellan dem 0,5 meter. Återstående 4,75 meter å hvardera sidan mellan trottoar och skenspåren erbjuda tillräckligt utrymme för att tillåta två åkdon (landtmannafordons bredd 1,8 — 2,1 meter, hövagnar 3—3,5 meter, droskor och vagnar 1,7—1,8 meter, möbelvagnar 2,1—2,3 meter) att passera förbi hvarandra. Den tidigare föreslagna bredden af 25 meter har syntts utskottet icke behöflig, så mycket mindre som Unionsgatan för närvarande har endast 18 meters bredd.

Emedan utskottet för öfrigt ansett en förstärkning af landfästenas fundamentering erforderlig, har utskottet föreslagit ökning såväl af hvalfvens pilhöjd med 0,8 meter, hvilket delvis möjliggjorts genom en sänkning af hvalffoten med 0,4 meter, som ock af landfästenas vigt och storlek.

Enligt uppdrag af utskottet har arkitektfirman Gesellius, Lindgren och Saarinen utarbetat förslag till brons dekorerings under iakttagande af största möjliga ekonomi; och får utskottet förorda sagda förslag, som utskottet funnit vara enkelt och originelt, till herrar Stadsfullmäktiges godkännande.

Oaktadt brons bredd minskats och följande, i det tidigare förslaget ingående enhetspris reducerats, nemligen för

beton	pr m ³ från 40 till 35 mark
hvalf	” ” ” 90 ” 85 ”
inre mur i landfästen	” ” ” 50 ” 35 ”

har kostnadsförslaget för brobyggnaden likväl, i följd af ofvan föreslagna ändringar i fundamenteringen, stigit från tidigare beräknade 775,000 mark till 824,160

mark. Dock ingår i sistsagda belopp en post på 14,000 mark, motsvarande kostnaden för anläggning af ett vattenledningsrör i bron, hvilken post saknades i det förra förslaget. Enligt hvad Vattenledningskontoret i skrifvelse af den 9 förlidne juli hos Byggnadskontoret anmält, vore det nemligen nödigt att i den nya bron under ena gångbanan kunde inrymmas plats åt det vattenledningsrör, som för närvarande är ledt längs bottnen af Tölö viken, men som måste flyttas för att bereda plats för södra landfästet.

Hvad slutligen beträffar arbetsledningen och tiden, inom hvilken arbetet bör vara utfördt, har utskottet instämt i Byggnadskontorets uti dess skrifvelse till Drätselkammaren af den 4 sistlidne mars framställda förslag, enligt hvilket ombyggnaden, föregången af uppförandet utaf den provisoriska bron och rifningen af den gamla, borde vidtaga instundande vinter och vara slutförd under loppet af hösten 1903, jemte det arbetet skulle utföras af Byggnadskontoret under inseende af en utaf Stadsfullmäktige tillsatt kommission. Berörda tidsbestämning, som kanske kommer att visa sig för knapp, borde för öfrigt icke vara ovilkorligen bindande, utan den närmare pröfningen deraf öfverlemnas åt omordade kommission.

Ytterst får utskottet anmäla att ledamoten i utskottet, herr Schybergson, af sjukdom varit hindrad att deltaga i utskottets arbete.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå att herrar förstärkte Stadsfullmäktige ville besluta:

att låta ombygga Långa bron i öfverensstämmelse med Byggnadskontorets förslag med de ändringar deri, som ofvan af utskottet förordats;

att godkänna närslutna genom utskottets försorg uppgjorda ritningar för bron;

att för byggnadsarbetet, incl. den nuvarande brons rifning och uppförande för byggnadstiden af en provisionel bro, anslå ett belopp

af ända till 824,160 mark, att bestridas med lån på längre återbetalningstid än två år; samt

att åt ordinarie Fullmäktige öfverlemna att ej mindre utverka fastställelse å förstärkte Fullmäktiges beslut beträffande lånefrågan än vidtagna öfriga, af ärendet föranledda åtgärder.

För den händelse, att utskottets förestående förslag af förstärkte Fullmäktige bifalles, torde slutligen ordinarie Fullmäktige besluta:

att utverka fastställelse å förstärkte Fullmäktiges ofvan omordade beslut beträffande lånefrågan; samt

att tillsätta en kommission af tre ledamöter, under hvars in-seende detaljritningar till brons ombyggnad skulle af Byggnadskontoret utarbetas samt arbetet i öfrigt, enligt stadgadt program, utföras, dervid kommissionen, i de afseenden sådant erfordrades, egde till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag.

Helsingfors, i oktober 1901.

Edvin Bergroth.

**Aug. Granfelt.
Verner Lindberg.**

S. Gripenberg.

Bilaga I.

Kostnadsförslag för ombyggnad af Långa bron.

	Fm ϕ	nl.	Fm ϕ	nl.	Fm ϕ	nl.
<i>Södra landfästet.</i>						
1,700 m ³ dy att utmuddra å 3: —	5,100	—				
1,700 m ³ sand till utfyllning under landfästet å 3: —	5,100	—				
770 m ² spåntvägg, 15 cm tjock, å 24: —	18,480	—				
620 m ³ beton (24 $\times$ 17 $\times$ 1,5) å 35: —	21,700	—				
4,800 l. m. snedpålar å 2: —	9,600	—				
2,700 l. m. vertikalpålar å 2: —	5,400	—				
740 m ³ yttre mur i cement å 50: —	37,000	—				
620 m ³ inre fyllnadsmur i d:o å 35: —	21,700	—	124,080	—		
<i>Vingmurar.</i>						
750 m ³ grundgrävning å 3: —	2,250	—				
3,500 l. m. pålar å 2: —	7,000	—				
600 m ² spåntvägg å 15: —	9,000	—				
800 l. m. pålar under utfyllningen bakom landfästet å 2: —	1,600	—				
300 m ² stockrust för d:o å 10: —	3,000	—				
200 m ³ grus mellan pålhufvudena under betonen å 3:50	700	—				
360 m ³ beton å 35: —	12,600	—				
600 m ³ grundmur å 18: —	10,800	—				
350 m ³ kallmur med huggna fogar, men rå kopp- yta å 25: —	8,750	—				
400 m ³ grusfyllning bakom murarna å 3:50	1,400	—				
2,400 m ³ utfyllning å 2: —	4,800	—				
120 l. m. liststen å 25: —	3,000	—				
144 m ² barrier å 35: —	5,040	—				
2 st. ändstolpar å 100: —	200	—				
2 st. pelare vid landfästet å 5,000: —	10,000	—	80,140	—		
C:a 10 $\frac{0}{0}$ tillskott för arbetsledning, ritningar & diverse	—	—	20,780	—	225,000	—
<i>Norra landfästet.</i>						
600 m ³ muddring å 3: —	1,800	—				
150 m ³ grus omkring påländorna å 3:50	525	—				
Transport	2,325	—	—	—	225,000	—

	Transport	2,325	—	225,000
380 m ² spåntvägg af 15 cm plank å 24:—		9,120		
540 m ³ beton (24 × 15 × 1,5) å 35:—		18,900		
7,500 l. m. sned- och vertikalpålar å 2:—		15,000		
740 m ³ yttre mur i cement å 50:—		37,000		
620 m ³ inre d:o d:o å 35:—		21,700	104,045	
<i>Vingmurar.</i>				
160 m ³ grundgrävning å 3:—		480		
120 m ² spåntvägg å 15:—		1,800		
470 l. m. pålar å 2:—		940		
100 m ³ grus under betonen å 3:50		350		
30 m ³ beton å 35:—		1,050		
120 m ³ grundmur å 18:—		2,160		
100 m ³ kallmur å 25:—		2,500		
120 m ³ grusfyllning bakom muren å 3:50		420		
300 m ³ utfyllning å 2:—		600		
39 l. m. liststen å 25:—		975		
50 m ² barrière å 35:—		1,750		
2 st. ändstolpar å 100:—		200		
2 st. pelare vid landfästet å 5,000:—		10,000	23,225	
C:a 10 % tillskott för arbetsledning, ritningar & diverse		—	12,730	140,000
<i>Norra pelaren.</i>				
4,000 l. m. pålar, komplett, å 2:—		8,000		
640 m ² spåntvägg af 6" plank å 24:—		15,360		
200 m ³ stenfyllning kring pålarna under betonen å 2:50		500		
50 m ³ bokad sten till utjämning af föreg. å 5:—		250		
240 m ³ beton å 35:—		8,400		
260 m ³ pelarmur å 70:—		18,200		
7 l. m. brolockslist å 25:—		175		
2 st. pelarkrön jemte utbyggnader å 2,500:—		5,000	55,885	
C:a 10 % tillskott för arbetsledning, ritningar m. m.		—	5,515	61,400
<i>Södra pelaren.</i>				
Som föregående		—	61,400	
500 m ³ muddring å 3:—		—	1,500	
500 m ³ sandfyllning å 3:—		—	1,500	64,400
Transport		—	—	490,800

	Transport	—	—	—	490,800
<i>Hvalfven (3 st.).</i>					
1,185 m ³ inre hvalf, färdigt uppsatt, å 85:—		100,725	—	—	—
125 m ³ hvalffasad d:o d:o å 100:—		12,500	—	—	—
360 m ³ påmurning å 35:—		12,600	—	—	—
126 m ³ frontmur (80 cm tjock) å 100:—		12,600	—	—	—
2,000 m ² asfaltering af hvalf och vederlag å 4:—		8,000	—	—	—
3,000 m ³ grus till fyllning på hvalfven å 3:50		10,500	—	—	—
120 l. m. råkilad liststen å 20:—		2,400	—	—	—
			159,325	—	—
C:a 10 % tillskott för arbetsledning etc.		—	15,675	—	175,000
<i>Bröstvärn å hvalfven.</i>					
I enlighet med Byggnadskontorets förslag		—	—	—	12,600
<i>Stensättning.</i>					
Enligt Byggnadskontorets förslag		66,500	—	66,500	—
Afgår, i följd af minskad bredd:					
390 m ² Ia nubbssten i asfalt å 13:50		5,265	—	—	—
C:a 10 % härå		535	—	5,800	—
					60,700
<i>Södra nedfarten.</i>					
Enligt Byggnadskontorets förslag		—	—	—	10,500
<i>Norra nedfarten.</i>					
Enligt Byggnadskontorets förslag		—	—	—	9,900
<i>Hvalfstommar.</i>					
Genom att bredden minskas från 25 till 22,5 meter					
blir kostnaden för hvalfstommen $\frac{29,400 \times 22,5}{25}$		—	—	—	26,460
<i>Provisorisk bro.</i>					
Enligt Byggnadskontorets förslag		—	—	—	19,500
<i>Rifning af gamla bron . . . . .</i>					
		—	—	—	5,000
	Summa <i>Smf</i>	—	—	—	810,460
Till denna summa kommer ytterligare kostnaden					
för anläggning af ett nytt vattenlednings-					
rör i bron, hvilken kostnad uppgår till		—	—	—	14,000
	Totalsumma för brobyggnaden	—	—	—	824,460

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR,
—••—**Helsingfors**

den 9 Juli 1901.

N:o 1,817.

Till Byggnadskontoret i Helsingfors.

För händelse det genom Tölövikens vesterom Långa bron ledda vattenledningsröret icke kan bibehållas på sin nuvarande plats, framställa sig följande tvenne alternativ för ny sammanbindning af rörsystemen norr- och söderom nämnda bro:

Alternativ I.

Den nuvarande undervattenledningen upplättas i ett sammanhang under vatten ett stycke öfver bottnet, sedan förut en ny rörgraf vesterom den gamla blifvit muddrad och röret afhuggits vid vardera stranden, förskjutes till sin nya plats och nedsänkes ånyo, hvarefter nya förbindningar inom dammar verkställas med de efter behof förlängda rören å land. Kostnaderna utgöra 9,100 mark, förutsatt att inga olyckshändelser, såsom rörbrott under vatten, inträffa under arbetet, i hvilket fall reparationen blefve ytterst vanskelig och dyr. Detta alternativ lider, förutom nämnda eventualitet, äfven af andra olägenheter, nämligen att staden under den icke alldeles kortvariga arbetstiden saknar en reservledning för händelse af afbrott i vattentillförseln längs V. Chausséen, att trycket i hela staden härunder minskas med minst 5 meter med påföljd, att högt belägna lokaliteter tidtals sakna vatten, samt att röret vid framtida byggnadsföretag måhända ånyo befinnes vara i vägen.

Alternativ II.

Sedan den provisionella bron blifvit färdig, nedlägges ett provisoriskt rör i bron i en för ändamålet inrättad planktrumma hvarefter undervattenledningen, sedan det förra röret blifvit förbundet med de å land varande rören, afhugges vid stränderna. I den nya bron utsparas under den ena gångbanan en trumma minst 75 cm i fyrkant, hvarefter det definitiva röret nedlägges, behörigen isoleradt liksom den provisoriska ledningen. Någon frysning behöfver man enligt erfarenhet icke frukta i dylika tillförselrör, der vattnet städse är i rörelse, eventuellt kan vattnets hastighet tidtals ökas genom rinnande kranar. Det nya röret har antagits med samma diameter som det gamla eller 305 mm, emedan svårigheter torde möta att placera ett större. I framtiden kan dock, der sådant erfordras, ett lika stort rör

inrymmas under den andra gångbanan, hvartill måhända vore skäl att taga hänsyn vid brons byggande.

Huruvida det lönar mödan att tillvartaga rören från den nuvarande under-vattenledningen, beror på omständigheter, som icke ännu kunna förutses. Rören, ehuru såsom särskildt konstruerade för sitt ändamål mycket dyrare än vanliga vattenledningsrör, hafva nämligen i brist på lämplig användning efter upptagandet, som kan ställa sig ganska kostsamt, icke större värde än de sednare, på sin höjd 2,000 mark, hvadan för säkerhets skull intet afdrag för denna eventuella behållning gjorts å kostnadsförslaget för alt. II 14,000 mark.

Detta alternativ har den stora fördelen framom det förra, att tillförsäkra det nya röret en definitiv, lätt åtkomlig plats och att kunna utföras utan svårigheter eller nämnvärd störning af vattentillförseln till staden, hvadan det, ehuru dyrare, synes förtjena företräde. Som ofvan.

C. Hausen.

Bilaga III.

Kostnadsberäkning för ändring af ledningen genom Tölöviken i anledning af Långa brons ombyggnad.

Alternativ I.

	<i>Fr̄</i>	<i>pk.</i>	<i>Fr̄</i>	<i>pk.</i>
<i>Förskjutning af den nuvarande ledningen utom området för den nya bron:</i>				
Fångdammar vid norra och södra stranden af Tölöviken	1,000	—		
330 m pålar att inslä och afsåga under vatten å 3:—	990	—		
300 m ³ muddring af rörgraf å 8:—	2,400	—		
Diverse ställningsvirke	500	—		
Upplåtning, förskjutning under vatten samt nedsänkning af röret	1,500	—		
45 m förlängning af röret (på land) å 36:50	1,642	50		
Diverse fasonrör	250	—	8,282	50
C:a 10 % tillskott för arbetsredskap m. m.	—	—	817	50
	—	—	9,100	—

Alternativ II.

	<i>Fr.</i>	<i>pi.</i>	<i>Fr.</i>	<i>pi.</i>
<i>Provisionel ledning under byggnadstiden längs den provisionella bron, definitiv ledning i den nya bron, upptagande af den provisionella ledningen, eventuellt äfven af den nuvarande undervattenledningen efter brons färdigblifvande.</i>				
a. Provisionel ledning.				
Anslutningar och förlängningar af rörledningen på land invid hvardera landfästet	3,000	—		
120 m isolerad 305 mm rör i den provisionella bron incl. planktrumma å 50:—	6,000	—		
	9,000	—		
Rörens värde efter upptagandet	3,000	—	6,000	—
b. Definitiv ledning.				
120 m isolerad 305 mm rör i färdigt utsparat trumma å 38:—	4,560	—		
Anslutningar invid hvardera landfästet	1,000	—	5,560	—
			11,560	—
C:a 10 % tillskott för arbetsredskap, transporter m. m.	—	—	1,140	—
			12,700	—
För oförutsedda arbeten, såsom bergsprängning m. m. reserveras	—	—	1,300	—
	—	—	14,000	—

Om den nuvarande undervattenledningen utan stora svårigheter kan upptagas minskas ofvanstående belopp med rörens värde c:a 2,000 mark.

C. Hausen.

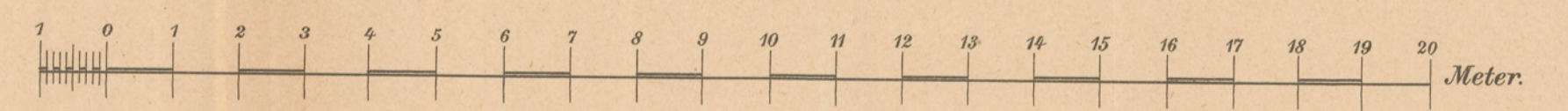
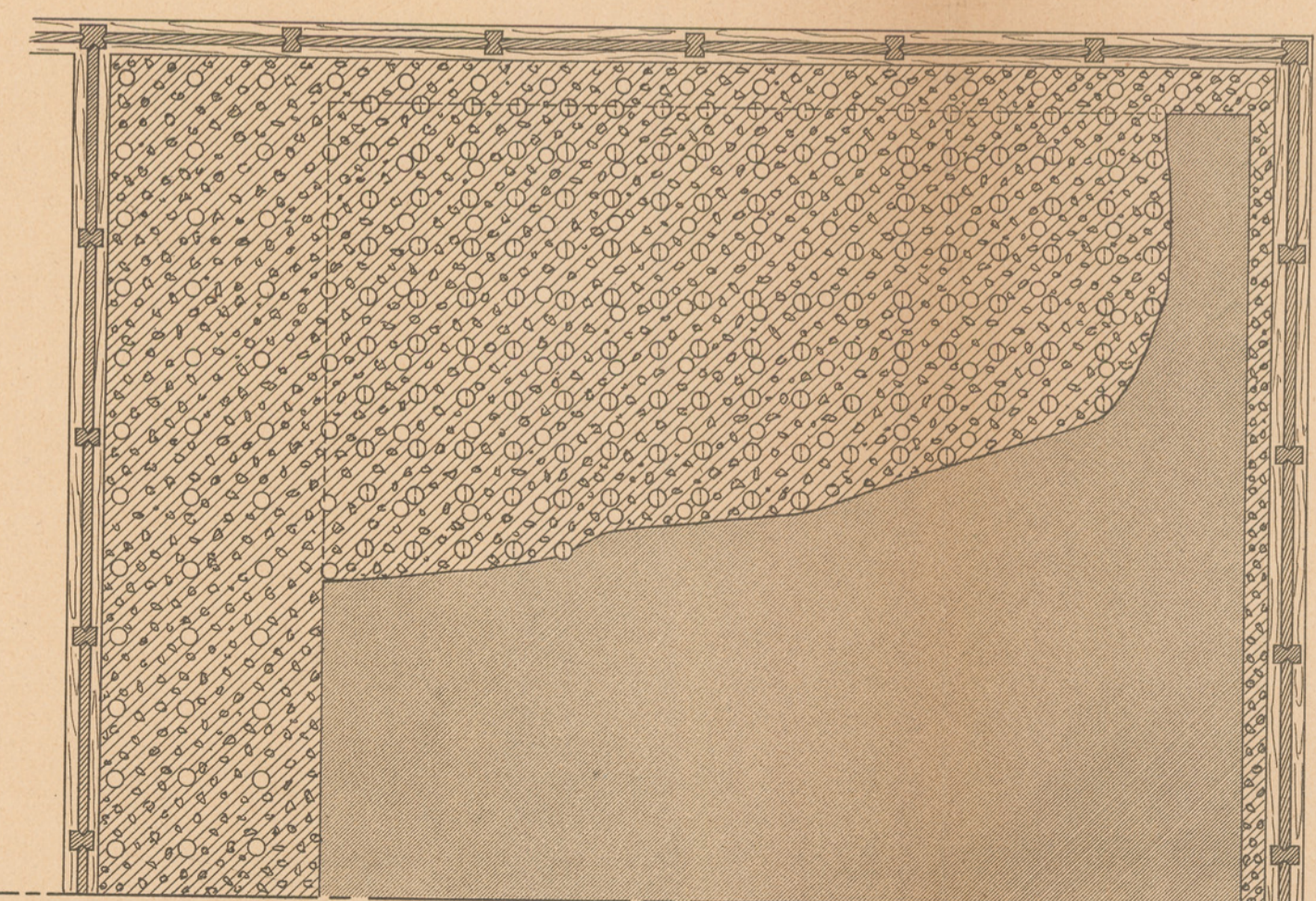
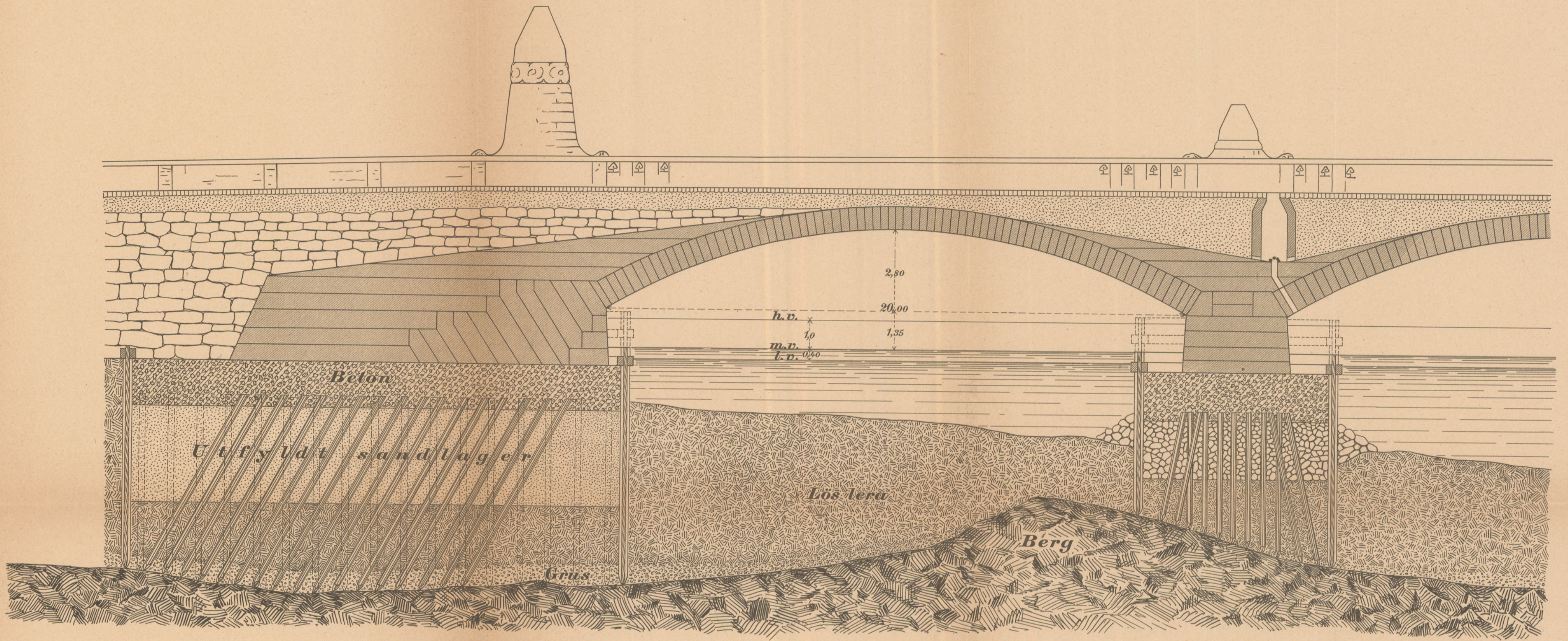
Helsingfors, Tidnings- & Tryckeriaktiebolagets tryckeri, 1901.

LÅNGA BRON.

Utskottets förslag.

HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR i Oktober 1901.

*Utskottsbetänkande n:o 2 i fråga om ny byggnadsordning
för kvarteren n.ris 180, 182, 183 och 185 af Helsingfors stad.*

Sedan Stadsfullmäktige vid sammanträde den 16 maj 1893 åt Drätselkammaren uppdragit att efter Byggnadskontorets hörande till ny pröfning upptaga frågan, huruvida det i då gällande stadsplan till fabriksqvarter afsedda området i 6:te och 7:de stadsdelarna borde fortfarande helt och hållet eller delvis såsom fabriksområde disponeras, jemte det Drätselkammaren anmodades att emellertid och intill dess frågan om dispositionen af berörda område afgjorts icke vidare föryttra några fabrikslotter derstädes,*) inkom Drätselkammaren i skrifvelse af den 5 mars 1896 med ett af Byggnadskontoret utarbetadt förslag till ny plan för berörda område, enligt hvilket förslag större delen af området skulle indelas dels i villatomter, dels i vanliga bostadstomter. Då detta förslag behandlades af ett för ärendets beredning utaf Fullmäktige tillsatt särskildt utskott, yttrade utskottet såsom önskligt att för en närmare uppgifven del af sjuende och åttonde stadsdelarna skulle, till förekommande af ett vanprydande bebyggande af området i fråga, utfärdas särskilda byggnadsbestämmningar, innehållande bland annat förbud mot att här uppföra hus af trä och öfverstigande viss höjd.***) Med anslutning till sistnämnda uttalande beslöto Stadsfullmäktige den 25 april 1899:

att godkänna det af Drätselkammaren insända förslaget till ändringar i stadsplanen för sjuende och åttonde stadsdelarna med några af utskottet förordade afvikelser från förslaget;

att åt Drätselkammaren uppdraga att, sedan omordade ändringar i stadsplanen faststälts, med de personer, som tidigare blifvit egare af tomter inom det reglering underkastade området, underhandla om regleringens genomförande och med förslag derom sedermera till Fullmäktige inkomma; samt

att åt ett särskildt utskott öfverlemna att uppgöra förslag till sådana, från stadens allmänna byggnadsordning i erforderliga delar afvikande bestämmningar beträffande ifrågavarande område, som kunde erfordras för att ernå dess ändamålsenliga bebyggande i öfverensstämmelse med hvad utskottet derom uttalat.

Efter det stadfästelse å de sålunda beslutna ändringarna i stadsplanen ut-

*) Tr. handl. n:o 16 för 1893.

**) Tr. handl. n.ris 35 för 1897 jemte bilaga och 14 för 1899.

verkats, inkom det utskott, som erhållit i uppdrag att uppgöra förslag till byggnadsordning för omordade bostadstomter, med berörda förslag. *) Dervid anmälte utskottet att utskottet, på upptagna skäl, ansett sig böra inskränka giltigheten af den utaf utskottet föreslagna byggnadsordningen till de nybildade kvarteren n:ris 180, 182, 183 och 185. Beträffande dessa kvarter önskade utskottet tillika genomföra en något ändrad tomtindelning, afseende att förminska tomternas areal derhän att tomterna blefve egnade väsentligen blott till platser för s. k. enfamiljehus. Utskottet hemställde bl. a.:

att Stadsfullmäktige ville för sin del godkänna utskottets förslag till byggnadsordning för berörda område och å förslaget utverka nödig fastställelse ;

samt att Fullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att låta uppgöra sådan plan till ny indelning af området i fråga i öfverensstämmelse med utskottets förslag, att fastställelse derå kunde af Fullmäktige utverkas.

Och blef denna hemställan den 12 sistlidne februari af Stadsfullmäktige godkänd.

Derpå hafva Fullmäktige fått af Drätselkammaren emottaga följande skrifvelse:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 4 April 1901.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 114.

Uti skrifvelse från Stadsfullmäktige för den 12 sistlidne Februari N:o 40 underrättas Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige vid samma dag skedd behandling af utskottsbetänkandet N:o 24 för förlidet år med förslag till ny byggnadsordning för kvarteren N:ris 180, 182, 183 och 185 i sjunde stadsdelen beslutit uppdraga åt Drätselkammaren att låta uppgöra sådan plan till ny indelning af dessa kvarter enligt utskottets förslag, att stadfästelse derå må kunna af Fullmäktige utverkas. Enär Drätselkammaren emellertid vid ärendets föredragning denna dag kommit under fund med, att de förutsättningar, på hvilka utskottet baserat sitt förslag eller att någon del af ifrågasattade kvarter icke vore disponerade, ej eger rättighet, och att således hvarken den ifrågasatta nya tomtindelningen eller den nya byggnadsordningen kan utan vidare omgångar utföras och vinna tillämplighet, har Drätselkammaren trots sig böra skyndsammast härom hos Stadsfullmäktige anmäla.

*) Tr. handl. n:o 24 för 1900.

Innan förbud för fabrikstomters i 6:te och 7:de stadsdelarne försäljande af Fullmäktige i tiden utfärdades, hade bland andra sådana tomter blifvit försålda tomten N:o 26 vid Fabriksgatan i kvarteret N:o 180 åt Hattfabrikanten Wecksell och tomten N:o 20 vid Petersgatan i kvarteret N:o 183 åt Ingeniören R. Huber. Vid af Stadsfullmäktige den 25 April och den 16 Maj år 1899 hållna sammanträden beslöto Fullmäktige också därför vid behandlingen af ett utskottsbetänkande rörande ändring af stadsplan för 6:te och 7:de stadsdelarne uppdraga åt Drätselkammaren att med egarene af tomterna inom det reglering underkastade området underhandla om regleringens genomförande samt med förslag derom sedermera till Fullmäktige inkomma. Uti skrifvelse för den 4 Oktober 1900 N:o 186, till hvilken skrifvelse Kammarerna utber sig få hänvisa, framlade för den skull Drätselkammaren ett dylikt förslag, gående ut på att fabrikstomten N:o 26 skulle utbytas mot de enligt sedermera fastställd och nu gällande stadsplan i kvarteret N:o 180 upptagna bostadstomterna N:ris 18 och 20 vid Kaptensgatan och N:ris 17 och 19 vid Villagatan samt fabrikstomten N:o 20 mot de enligt samma stadsplan i kvarteret N:o 182 befintliga bostadstomterna N:ris 4, 6, 8 och 10 vid Kaptensgatan. Och enär Stadsfullmäktige vid den 9 i nyssnämnda månad hållet sammanträde biföllo till sålunda föreslagna tomtutbyten, hafva dessa också blifvit så verkställda, att aftalet med Wecksell blifvit definitivt, ehuru nya salubref af honom till följd af hans vistelse å utrikes ort ännu icke uttagits, hvaremot Byggmästar Nyberg *) icke allenast erhållit dylika salubref utan äfven till fullo liqviderat tomternas köpeskilling samt antagligen äfven till annan man afyttrat dem. Att den nu ifrågasatta byggnadsrättigheten väsentligen inskränkande byggnadsordningen icke kan få tillämpning å dessa under alldeles andra vilkor och förutsättningar försålda tomter samt att än mindre ny indelning af desamma och utbrytande af mark från dem kan utan förnyad öfverenskommelse och mot ersättning verkställas, förekommer Drätselkammaren alldeles sjelfallet. Och då något uppdrag i hithörande syfte icke af Stadsfullmäktige lemnats Drätselkammaren, måste Kammarerna antaga att vid Fullmäktiges godkännande af utskottets ändringsförslag rörande kvarteren N:ris 180 och 183 föreligger ett förbiseende.

Med afseende å det framhållna och då redan den försiggångna bytestransaktionen, i synnerhet i formelt hänseende för aftalens rättsligt bindande affattning, erbjöd icke ringa svårigheter, samt därför ett ytterligare tombyte knappast blir tänkbart, utan att antagligen expropriation af de nyss försålda tomterna blefve oundviklig, tror sig Drätselkammaren böra hos Stadsfullmäktige hemställa, huruvida ej den nya byggnadsordningen i hvarje fall borde inskränkas att gälla endast kvarteren N:ris 183 och 185 i dess helhet samt ännu odisponerade delar af kvarteren N:ris 180 och 182, ifall icke Stadsfullmäktige i likhet med Drätselkammaren hellre föredroge att låta med ärendet i dess helhet till dess anstå, att en definitiv tomtindelning äfven af de närliggande villabostadsqvarteren N:ris 205—214 kunnat af

*) Byggmästaren Nyberg har tillhandlat sig ingenjören Hubers tomter.

Stadsfullmäktige godkännas och en för dessa kvarter samt kvarteren N:ris 183 och 185 uppgjord gemensam byggnadsordning affattas. Så alldeles brådskande kan ärendet icke vara, då uti sjunde stadsdelen ännu finnes en mängd vid planerad gata oförsålda tomter och Drätselkammaren alls icke känner till något behof af sådana tomter i denna stadsdel, som der nu af utskottet föreslagits. För ärendets behandling i det syfte Drätselkammaren här tagit sig friheten antyda, kunde ju redan nu ett särskildt utskott tillsättas, hvarigenom ärendets behandling påskyndades.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Vid sammanträde den 30 förlidne april beslöto Stadsfullmäktige att inställa verkställigheten af Stadsfullmäktiges beslut för den 12 februari samt återremittera ärendet till ny beredning af undertecknade, hvilka jemte herr G. Nyström tidigare varit ledamöter i det för omförmälda byggnadsordning tillsatta särskilda utskottet.

I likhet med Drätselkammaren anser också utskottet att det vore förenadt med alltför stora omgångar att utsträcka den nya byggnadsordningens giltighet till de redan sålda tomterna uti ifrågavarande kvarter. Ty äfven om egarena af dessa tomter icke skulle kunna åberopa någon rätt att få bebygga tomterna efter nu gällande byggnadsordning, förutsätter likväl genomförandet af de nya byggnadsbestämningarna ändring af tomternas areal, och kan sådan ändring icke genomföras utan expropriation. Tillräcklig anledning för staden att underkasta sig de med en dylik åtgärd förenade kostnaderna finnes åter efter utskottets förmenande icke.

Deremot synes anledning icke förekomma att, på sätt Drätselkammaren hållit före, låta med regleringen af området i fråga och med fastställandet af de nya byggnadsbestämningarna tillsvidare bero. Ingenting lär nemligen hindra att beträffande de sålda tomterna låta den allmänna byggnadsordningen fortfarande gälla, dock med det, efter utskottets förmenande erforderliga undantagsstadgandet att hus af annat än brandfritt ämne icke borde få å dem uppföras. — Huru kvarteren i fråga i följd häraf enligt utskottets tanke borde regleras, framgår af närslutna plan.

I händelse utskottets förslag omfattas, torde ingressen till den nya byggnadsordningen erhålla följande ändrade lydelse:

Byggnadsordning för kvarteren n:ris 180, 182, 183 och 185 af Helsingfors stad.

För tomterna n:ris 18 och 20 vid Kaptensgatan samt n:ris 17 och 19 vid Villagatan i kvarteret n:o 180 äfvensom n:ris 4, 6, 8 och 10 vid förstsagda gata i kvarteret n:o 182 gäller den för staden den 3 maj 1897 fastställda byggnadsordning, likväl sålunda att hus af annat än brandfritt ämne icke får å dessa tomter uppföras.

För öfriga tomter i ofvannämnda kvarter samt för kvarteren n:o 183 och 185 tillämpas jemväl stadens allmänna byggnadsordning, dock med de afvikelser, nedan sägs.

Utskottet får alltså värdsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att för sin del godkänna ofvan föreslagna ändringar i den af Fullmäktige tidigare beslutna byggnadsordningen för kvarteren n:ris 180, 182, 183 och 185 samt i planen för dessa kvarter,

äfvensom att Fullmäktiges ofvannämnda, den 12 sistlidne februari i ärendet fattade beslut skall, med ofvan antydda ändringar, till verkställighet befordras.

Ytterst bör utskottet anmäla att ledamoten i utskottet, herr Nyström, af andra göromål varit hindrad att taga del i utskottets arbete.
Helsingfors, i oktober 1901.

Alfred Norrmén.

W. Aspelin.

Hj. Schjerfbeck.

W. Sucksdorff.

Utskottsbetänkande i fråga om tomtindelning å Broberget.

Från Drätselkammaren hafva Stadsfullmäktige fått emottaga nedanstående skrifvelse jemte deri åberopade ritningar och gatuprofiler:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 18 April 1901.

N:o 125.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Till Drätselkammaren har Byggnadskontoret insändt här närslutna trenne ritningar, angifvande en af kontoret föreslagen tomtindelning å Broberget samt härvid ifrågakomna gatuprofiler. Ut i ritningarna åtföljande skrifvelsen anför kontoret, att tomterna vore afsedda att bebyggas med s. k. enfamiljshus, hvarföre de äfven hållits ganska små, i storlek varierande mellan 375 och 650 m². Undantag härifrån göra endast de 3 tomter, hvilka intagits såsom en komplettering af det gamla kvarteret N:o 45 och äro något större. Förstnämnda tomter äro grupperade omkring en gemensam, cirka 2,500 m² stor öppen plan, hvilken såväl i öster som vester kommunicerar med de kvarteret begränsande nya gatorna. Och skulle af dessa gator den vinkelrätt emot Nikolaigatan föreslagna, utförd i tvenne uti olika höjd belägna delar, erhålla en bredd af 20 m, gatan mellan det nya kvarteret och kvarteret N:o 45 — 18 m samt de öfriga gatorna 12 m. För att minska sprängningsmassorna å tomterna och sålunda göra dem lättare att bebygga, äro gatorna balanserade i stigningar varierande mellan 1:10 och 1:15.

Enligt ett skrifvelsen äfven bilagdt kostnadsförslag beräknas totalkostnaden för planering såväl af gatorna, som den öppna planen inom kvarteret N:o 140, inclusive nödiga kloakledningar, till 110,600 mark. Och då den genom tomtindelningen erhållna tomtarealen utgör 9,030 m², kunde tomtlösen efter ett medelpris af 14 mark per m² uppskattas till minst 126,420 mark, hvilket visade att Brobergets upplåtande på ofvan beskrifvet sätt till privata bostadstomter åtminstone icke borde åsamka staden någon förlust.

Beträffande villkoren för tomternas bebyggande föreslår Byggnadskontoret, att dessa tomter skulle underställas samma byggnadsordning, som Stadsfullmäktige godkänt för kvarteren N:ris 180, 182, 183 och 185 i 7:de stadsdelen, dock med den afvikelse, att samtliga tomter i kvarteret N:o 140, hvars midt upptages af en fri obebyggd yta, finge bebyggas till två tredjedelar af arealen. Slutligen påpekar kontoret, att det fria området söderom ryska proviantmagasinet, å hvilket område hus med eldstad ej får uppföras, här bibehållits oförändradt i enlighet med 1888 års stadsplan.

Broberget, som uti äldre stadsplaner för Helsingfors ingår såsom ett impediment, har af stadsmyndigheterna särskilda gånger erbjudits statsverket såsom tomtplats för af det tillernade allmänna byggnader för olika ändamål, men städse blifvit ansett olämpligt härför. Senast var samma berg påtänkt såsom tomtplats för det nya folkskolehus, som sedan uppfördes å tomt N:o 18 vid Nikolaigatan. Som häraf skulle framgå, att Broberget icke behöfde reserveras för något byggnadsföretag af allmän natur, känner Kammaren icke till något hinder för dess upplåtande till privata bostadstomter. Och synes det Kammaren som om den användning af berget för bostadsändamål, Byggnadskontoret nu föreslagit, vore så mycket tidsenligare, som en sträfvän efter dylika små tomter nu gör sig gällande. Då stället måste anses vara synnerligen sundt och hvad utsigt beträffar knappast lemna något öfrigt att önska, kan Drätselkammaren för sin del ej annat än understöda Byggnadskontorets förslag. De skarpa stigningarna af 1:10 och 1:15 å gatorna kunna ej vara af någon nämnvärd olägenhet, då endast personrörelse med åkdon och transport af ved och flyttgods här kan antagas förekomma. Äfven beträffande den byggnadsordning, som borde för tomterna i fråga tillämpas, kan Kammaren dela kontorets åsigt, d. v. s. att den för ofvannämnda kvarter i 7:de stadsdelen af Stadsfullmäktige antagna byggnadsordningen skulle i hufvudsak göras gällande äfven för byggnadsföretag å tomterna på Broberget. Drätselkammaren får för den skull, motseende Stadsfullmäktiges vidare föreskrift i ärendet, till Fullmäktiges närmare bepröfvande och granskning härmed öfversända Byggnadskontorets nu beskrifna stadsplansförslag.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Sedan Helsovårdsnämnden, hvars yttrande i ärendet inhemtats, i skrifvelse af den 29 sistlidne maj anmält att Nämnden icke hade något att ur helsovårdssynpunkt anmärka mot den föreslagna tomtindelningen, hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 2 derpåföljande juli uppdragit åt undertecknade att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Mot Drätselkammarens förslag att indela Broberget till bostadstomter har utskottet för sin del icke något att erinra. Då likväl några avvikelser synts utskottet påkallade i sjelfva planen för indelningen, har utskottet låtit genom Byggnadskontoret uppgöra samt bilägger här ny plan för området i fråga.

Emot det tidigare förslaget hade anmärkts att gatan, som begränsar kvarteret n:o 140 mot norr, är starkt sluttande, hvarför äfven de invid densamma belägna byggnadernas skylinie komme att blifva sned och oskön. Till förekommande häraf borde efter utskottets åsigt sagda gata anläggas i det närmaste horisontal, hvilket kunde ske genom att uppfarten till gatan från Unionsgatan bortlemnades och ersattes genom en trappa. Derigenom komme tomterna invid berörda gata att kunna bebyggas någorlunda i nivå med hvarandra.

De tre tomter, som äro belägna midt emot Nikolaigatans mynning, hafva å utskottets plan sammanslagits till en enda tomt, reserverad för någon offentlig byggnad. — Vidare hafva äfven öfriga tomtgränser samt kvarterets yttre linier i utskottets förslag något justerats.

Kostnaderna för genomförande af utskottets plan äro beräknade något högre än för det förra förslaget eller till 129,740 mark mot tidigare 110,000 mark. Anledningen till denna stegring är dels, att stödjemurarnas höjd och derigenom äfven deras kubikmassa ökats för ernående af en svagare lutning å den norra gatan; dels att trappornas höjd och antal jemväl ökats; dels slutligen att barriärerna vid trappor och terrasser upptagits förfärdigade af jern i stället för af trä såsom enligt Byggnadskontorets förslag. Då emellertid utskottets plan utvisar en något större försäljbar tomtareal än den tidigare planen, behöfde tomtpriset icke höjas utöfver 15 mark m², enligt hvilket enhetspris sammanlagda köpeskillingen för tomterna komme att utgöra inemot 140,000 mark. Berörda summa afser likväl ett medelpris; och då den för en offentlig byggnad reserverade tomten n:o 20 liksom ock tomterna n:ris 1, 2 och 3 vid Brobergsterrassen böra kunna värderas högre än öfriga, för mindre, privata hus afsedda tomter, kunde äfven priset å dessa senare vid deras försäljning hållas något under berörda 15 mark.

I likhet med Drätselkammaren håller också utskottet före att den af ett utskott utarbetade särskilda byggnadsordningen för kvarteren n:ris 180, 182, 183 och 185 (se tr. handl. n:ris 24 för 1900 och 29 för 1901) borde jemväl å nu ifrågavarande kvarter för så vidt detsamma indelats i mindre tomter tillämpas, dock med den afvikelse, föranledd af tomternas inom kvarteret friare läge, att alla dessa tomter finge bebyggas i samma utsträckning som hörntomterna i förstnämnda fyra kvarter eller till två tredjedelar af arealen.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att för sin del godkänna närslutna förslag till indelning af kvarteret n:o 140 och utvidgning af kvarteret n:o 45 samt åt Drätselkammaren uppdraga att i öfverensstämmelse med förslaget låta uppgöra sådan plan för sagda kvarter att fastställelse derå må kunna af Fullmäktige utverkas; samt

att för sin del antaga äfvensom utverka fastställelse å nedanstående

Föreskrifter beträffande bebyggandet af kvarteret N:o 140:

Tomten n:o 20 vid Brobergsterrassen i kvarteret n:o 140 bebyggas enligt den för staden den 3 maj 1895 utfärdade allmänna byggnadsordning.

Vid bebyggandet af öfriga tomter i kvarteret tillämpas den för kvarteren n:ris 180, 182, 183 och 185 fastställda särskilda byggnadsordning, dock med den afvikelse att tomterna uti ifrågavarande kvarter få bebyggas med boningshus till två tredjedelar af ytan.

Å de delar af berörda tomter, som i sådant afseende å planen för kvarteret särskildt utmärkts, få byggnader icke uppföras.

Helsingfors, i december 1901.

Gustaf Nyström.

M. Schjerfbeck.

G. Idström.

Kostnadsförslag för planering af de föreslagna gatorna å Broberget.

Gatan A.

400 m ³ bergsprängning à 6: —	2,400: —	
60 „ fyllning à 1: —	60: —	
276 „ grus till pågrusning à 4: —	1,104: —	
65 m ² terrassmur à 10: —	650: —	
83 l. m. barrière (af järn) à 15: —	1,245: —	
95 „ trappsten à 16: —	1,520: —	
12 m ² plansten à 15: —	180: —	
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	711: —	7,870: —

Gatan B.

657 m ³ bergsprängning à 6: —	3,942: —	
15 „ fyllning à 1: —	15: —	
210 „ grus till pågrusning à 4: —	840: —	
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	473: —	5,270: —

Gatan C I.

320 m ³ bergsprängning à 6: —	1,920: —	
1,160 „ fyllning à 1: —	1,160: —	
230 „ grus till pågrusning à 4: —	920: —	
160 m ² terrassmur à 10: —	1,600: —	
68 l. m. barrière à 15: —	1,020: —	
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	660: —	7,280: —

Gatan C II.

150 m ³ bergsprängning à 6: —	900: —	
1,980 „ fyllning à 1: —	1,980: —	
310 „ grus till pågrusning à 4: —	1,240: —	
500 m ² terrassmur à 10: —	5,000: —	
150 l. m. barrière à 15: —	2,250: —	
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	1,130: —	12,500: —
Transport	— —	32,920: —

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeriaktiebolagets tryckeri, 1901.

Utskottsbetänkande i fråga om uppförande af en ny anstalt för sinnessjuka och ett sjukhus för tuberkulösa inom kommunen.

Från Fattigvårdsstyrelsen har till Stadsfullmäktige inkommit följande skrifvelse:

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN

i

Helsingfors.

Helsingfors
den 18 februari 1901.

Till Stadsfullmäktige.

N:o 44.

Uti skrifvelse till Fattigvårdsstyrelsen af den 2 september 1900 har läkaren vid stadens arbets- och fattiggård, medicine- och kirurgiedoktorn Jarl Hagelstam framhållit hurusom bristen på utrymme inom den med arbets- och fattiggården förbundna anstalten för sinnessjuka för hvarje dag gjorde sig allt mera kännbar, i det att de akuta fall af sinnessjukdomar, hvilka vore i trängande behof af omedelbar anstaltsvård och för hvilka plats i anstalten förty söktes, syntes befinna sig i ständigt tilltagande, medan å andra sidan de kroniska fall, hvilka jemväl vore i trängande behof af vård, ingalunda minskades, utan tvärtom antalet af sådana patienter, som måste för beständigt kvarhållas i anstalten, äfven befunne sig i ständigt stigande, och har Doktorn Hagelstam tillika hemställt om skyndsam åtgärd till afhjelpande af antydda brist, enär i annat fall såväl kroniska som akuta fall af sinnessjukdom af den mest ömmande beskaffenhet måste hänvisas till polisens omsorg under erkännande af omöjligheten för Helsingfors stad att gentemot dem fullgöra sin legala sjukvårdspligt.

Med föranledande häraf har Fattigvårdsstyrelsen till en början sökt bereda en del af internerne i arbets- och fattiggårdens därvårdsafdelning inträde i statens sinnessjukhus. I sådant afseende har Fattigvårdsstyrelsen först hos Medicinalstyrelsen och sedermera, på anvisning af densamma, hos föreståndarene för Lappvikens, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter ansökt om platser i nyss-

nämnda sjukhus, men med det resultat att endast tre sinnessjuka, de der lidit af akut sinnessjukdom, kunnat öfverflyttas till Pitkäniemi centralanstalt, hvaremot öfriga centralanstalter förklarar sig icke kunna emottaga några patienter från berörda dårdvårdsafdelning. Då sålunda möjlighet icke förefinnes att med anlitande af statens inrättningar afhjelpa bristen på utrymme i fattiggårdens sinnessjukanstalt torde annan utväg icke återstå än att uppföra ett ytterligare sjukhus för sådana sinnessjuka, som böra på stadens bekostnad underhållas och vårdas.

I sammanhang härmed anser sig Fattigvårdsstyrelsen böra fästa Herrar Stadsfullmäktiges uppmärksamhet på ett missförhållande, som vidlåder arbets- och fattiggårdens sjukhus, nämligen det att med tuberkulos behäftade sjuka derstädes icke kunna afskiljas från andra patienter. På förfrågan huruvida något hinder för vårdande af lungsotspatienter i sagda sjukhus förefinnes har Doktorn Hagelstam meddelat Fattigvårdsstyrelsen att med hänsyn till lungtuberkulosens smittosamhet och de i berörda sjukhus rådande anordningarna intagandet af dylika sjuka icke kunde anses medföra större olägenhet och risk än deras vårdande exempelvis i Maria sjukhus, men på samma gång framhållit att några fullständiga garantier mot öfverförande af tuberkelsmitta i ett sjukhus af den beskaffenhet, som fattiggårdens sjukhus, icke kunde uppställas, enär det för sådant ändamål vore af nöden att för de tuberkulosas räkning disponera öfver en fullständigt skild paviljong med egna sängkläder och öfriga persedlar, hvilka aldrig blefve af andra patienter än de i nämnda paviljong intagna använda.

Anmodade att inkomma med yttrande huruvida någon af redan befintliga byggnader å fattiggården kunde upplåtas till paviljong för tuberkelsjuka eller och hälften af stensjukhuset dertill användas eller om ny paviljong för ändamålet borde uppföras, hafva verkställande direktören vid Fattigvårdsstyrelsen och förståndaren för arbets- och fattiggården uti afgifvet gemensamt utlåtande anført: att alla de å inrättningen redan befintliga byggnader vore helt och hållet behöfliga för de ändamål, för hvilka de uppförts, hvarför ingen af dem kunde disponeras för inrymmande af lungsotspatienter; att för detta ändamål använda hälften af stensjukhuset icke torde gå för sig, då detsamma med den tillströmning af obotligt sjuka, som nu egde rum, inom kort komme att vara fylldt till sista plats och att, enär en fullständig isolering, som vid vårdande af lungsotspatienter vore nödvändig, svårligen kunde åstadkommas, om de blefve inrymda i samma byggnad som andra sjuklingar, ifrågakomna anordning vore föga lycklig; samt att uppförandet af en ny paviljong för vårdande af lungsotspatienter helst å någon plats utom fattiggårdens område vore den enda lämpliga utvägen, ty derigenom vunnas dels att fattiggårdens utrymme icke komme att inskränkas, dels fullständiga garantier mot öfverförande af tuberkelsmitta på inrättningens öfriga skyddslingar.

Emedan af Doktorn Hagelstams yttrande framgår att fattiggårdens sjukhus i dess nuvarande skick icke lemna fullständiga garantier mot öfverförande af tuberkelsmitta från med dylik behäftade sjuka på andra i sjukhuset intagna

patienter samt i de å arbets- och fattiggården befintliga sjukhusbyggnaderna icke finnes utrymme för inrättande af en afdelning för tuberkelsjuka, synes uppförandet af en särskild tuberkulospaviljong ofvisligen vara af behovet påkalladt.

Då sålunda tvänne till arbets- och fattiggården hörande inrättningar erfordra betydande utvidgning, uppstår frågan huruvida det vore lämpligt att derstädes uppföra för antydda ändamål behöfliga byggnader. Beträffande den föreslagna tuberkulospaviljongen anser sig Fattigvårdsstyrelsen i allo böra förena sig om de af verkställande direktören och föreståndaren för arbets- och fattiggården anförda skäl för paviljongens anläggande utom fattiggårdens område. Hvad åter den tillernade sinnessjukhusbyggnaden vidkommer, torde något hinder icke förefinnas för dess förläggande å samma plats som tuberkulospaviljongen, helst de sinnessjuka kunde fördelas i svårare och lättare fall och sålunda utan olägenhet vårdas å olika ställen. Dessutom kommer arbets- och fattiggården antagligen inom en icke aflägsen framtid att befinna sig i en tät bebyggd del af staden, hvarför uppförandet af dylika anstalter derstädes torde böra undvikas.

En omständighet, som talar för det nya sinnessjukhusets förläggande icke allenast utom fattiggårdens område utan äfven utanför staden, vore den att vid sjukhuset kunde, åtminstone på försök, tillämpas den i utlandet med stor fördel använda metoden att utackordera sinnessjuka hjon hos i närheten bosatta familjer, dock endast på så långa håll från anstalten att en effektiv kontroll öfver de sjukas vård och behandling kunde från anstaltens sida utöfvas. I det nya sjukhuset skulle i sådan händelse intagas endast lättare fall af sinnessjukdom, medan deremot de svårskötta fallen fortfarande skulle behandlas i fattiggårdens dävårdsafdelning. Å samma område som det nya sinnessjukhuset borde äfven den föreslagna tuberkulospaviljongen förläggas, enär derigenom en gemensam ekonomiförvaltning möjliggjordes.

På ofvan anförda skäl får Fattigvårdsstyrelsen vördsamt till Herrar Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande öfverlemna:

huruvida icke å någon plats utanför staden kunde uppföras ett kommunalt sinnessjukhus, afsedt att tillika utgöra en centralpunkt för öfvervakande af i närheten utackorderade sinnessjuka, samt en särskild tuberkulospaviljong med gemensam ekonomiförvaltning.

Fattigvårdsstyrelsen i Helsingfors.

T. J. Boisman.

Edvin Willgren.

I anledning af förestående framställning hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 12 sistlidne mars åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Då utskottet vidtagit med behandlingen af ärendet, hade utskottet till en början öfvertygat sig om att utrymmet i stadens vårdanstalter för sinnessjuka, på sätt Fattigvårdsstyrelsen anmält, var strängt anlitadt. Såsom bekant uppförde staden för någon tid tillbaka vid stadens arbets- och fattiggård en anstalt för dylika sjuka, hvilken anstalt öppnades år 1894. Men ehuru denna anstalt, som ursprungligen afsetts för 74 patienter, efteråt genom särskilda anordningar apterats för ända till 84 personer, hafva likväl under senare år icke blott alla dessa 84 platser varit fyllda, utan derjemte de 35 platser upptagna, som i de äldre sjukhusbarackerna vid fattiggården fortfarande kunnat upplåtas för lättare kronisak fall, jemte det äfven de fyra isoleringsrummen i förstnämnda sjukhus, hvilka borde reserveras för att upptaga akuta fall, ständigt tagits i anspråk för patienter. Derutöfver har staden haft sinnessjuka placerade i statsverkets vårdanstalter, för så vidt plats för dem derstädes kunnat erhållas, äfvensom på landsbygden utackorderat dårar, hvilkas intagning i vårdanstalt ansetts vara icke oundgängligen erforderlig, utan de der pröfvats kunna utan ständig sakkunnig tillsyn öfverlemnas att skötas af dertill lämpliga personer i hemmen.

Det föreligger icke anledning att förmoda att antalet personer, som falla stadens dårvård till last, skall för framtiden aftaga, då ju statistiken visar att de sinnessjukeas antal tillväxer i förhållande till folkmängden. Ej heller förefinnes utsigt att få dessa patienter till mycketstörre antal intagna i statsverkets vårdanstalter, enär dessa anstalter måste tillgodose hela landets, resp. länets, behof. Men innan utskottet likväl beslutit sig för att tillstyrka det af Fattigvårdsstyrelsen föreslagna byggnadsföretaget, hvilket utskottet, redan i betraktande af de dermed förenade betydande utgifter, blott ogera skulle förorda, har utskottet velat försöka ännu en annan, tidigare icke tillräckligt beaktad utväg. Det nämndes redan att staden hos personer på landsbygden utackorderat ett antal af sina sinnessjuka. Härvid har dock kunnat ifrågakomma blott en jemförelsevis mindre talrik kategori, nemligen sådana, de der kunnat utackorderas utan all annan eftersyn än den, som erfordras för att man må vara förvissad om att de icke af sina vårdare vanskötas. Men förfarandet att öfverlemna sinnessvaga personer till vård i hemmen har på senare tid, särdeles i utlandet, begynt i allt större utsträckning tillämpas äfven såsom kurmetod. Det har fastställts att i många fall af sinnessjukdom det lugna lifvet på landet, vistelsen i familj med tillfälle att efter förmåga deltaga i enklare göromål och den större friheten medför gynnsammare resultat i fråga om de sjukas förbättring än tvånget och den oundvikliga oron i

en stor vårdanstalt. Af sådan anledning hafva utackorderats icke blott personer, hvilkas sjukdom ej behöfver någon ständig eftersyn, utan äfven sådana, hvilka måste af en sakkunnig vårdare noggrant öfvervakas och som, vid behof, omedelbart måste kunna utan vidlyftigare omgång öfverflyttas till en asyl. Svårigheten att utackordera detta senare slag af patienter består icke blott deri att finna ett tillräckligt antal för ändamålet egnade familjer, de der vore hugade att för skäligt pris i sina hem emottaga patienter af ifrågavarande slag, hvarvid det ju ock gäller att öfvervinna en icke anmärkningsvärd obenägenhet hos de enskilde mot sådana inackorderingar, utan också att placera ett större antal patienter möjligast i närheten af hvarandra så att icke alltför många vårdare behöfvas äfvensom i lätt förbindelse med någon dårvårdsasyl. Det är kanske öfverflödigt att anmärka att de för dylik utflyttning lämpliga patienterna måste utväljas af läkaren efter noggrann granskning af sjukdomens beskaffenhet.

För inhemtande af utredning derom i hvad mån sådan utackordering af sinnessjuka å landsbygden vore möjlig och egnad att afhjälpa behovet af ökad utrymme i stadens sjukhus, har Fattigvårdsstyrelsen efter samråd med läkaren å fattiggården under loppet af våren och sommaren innevarande år i landsbygden utackorderat ett antal af hjonen från dårvårdsinrättningarna å fattiggården. Inalles hafva sålunda 14 sinnessvaga personer placerats, nemligen 12 inom Sibbo socken och 2 invid Sibbo sockens gräns, dock inom Helsinge. För den närmare vården af patienterna har i Sibbo stationerats en uppsyningsman med en aflöning af 1,200 mark för år, den der haft sin bostad så belägen att han utan svårighet t. o. m. dagligen kunnat från sitt hemvist besöka alla de sjuka. I slutet af sistlidne oktober månad har senast föreståndaren för stadens arbets- och fattiggård kommunalrådet C. E. Degerholm besökt och kontrollerat de utackorderade samt deröfver till Fattigvårdsstyrelsen afgifvit en berättelse, af hvilken utskottet erhållit del.

Af berörda berättelse inhemtas, att herr Degerholm, hvilken såsom bekant har långvarig erfarenhet om förhållandena å fattiggården, för sin del anser förfarandet att i familjer på landsbygden utackordera sinnessvaga, de der ej äro alltför osnygga, våldsamma eller eljes vådliga för sin omgifning, vara att föredraga framför deras vård i en anstalt, der de sjuka ofta verka störande på hvarandra; att också redan under den korta tid, som de sjuka i fråga tillbragt utom anstalten, en förbättring i deras sinnestillstånd synes hafva åstadkommits; att kostnaden för hvarje utackorderad person kan beräknas i rundt tal till 392 mark för året, medan hvarje i stadens dårvårdsinrättning internerad patient kostar staden i det närmaste 592 mark; att anförda utackorderingskostnad dessutom synes kunna, genom att flere patienter lemnas i samma tillsyningsmans vård, ytterligare något nedbringas; att för tillfället å fattiggårdens sinnessjukhus finnas lediga platser för 8 qvinnor och lika många män; samt att af de i anstalten intagna, efter läkarens vid anstalten åsigt, ännu 6 qvinnor kunds på landsbygden utackorderas.

Emot herr Degerholms kalkyl öfver kostnaden för underhållet af de i stadens sinnessjukhus intagna patienterna kan endast den anmärkning göras att denna kostnad af honom upptagits snarare för låg än hög. Jemförelsevis må meddelas att för i statens anstalter inrymda sinnessjuka af staden härtills erlagts i medeltal 30 mark för månad.

Efter hvad utskottet inhemtat är det Fattigvårdsstyrelsens afsigt att framgent i större utsträckning tillämpa det sålunda inslagna förfarandet och, medan de hittills utflyttade sjuke placerats i svensk trakt, så snart tillfälle dertill gifves äfven å finsk ort, förslagsvis i Wichtis eller Nurmijärvi socknar, inrätta en koloni af patienter från dårvårdsinrättningen. — Säsom en särskild fördel må ännu framhållas att alla ifrågakvarande patienter fortfarande äro inskrifna i stadens dårvårdsinrättning och förty i fall af behof kunna utan vidare omgång åter dit insättas.

Det är tilläfvventyrs för tidigt att redan nu uttala något slutomdöme beträffande nyttan af ofvannämnda förfarande. Men i hvarje händelse synes, väsentligen i följd af detsamma, någon brist på utrymme i stadens dårvårdsanstalter för tillfället icke förefinnas samt, i synnerhet om på den inslagna vägen kan fortgå, ej heller vara att åtminstone i den närmaste framtiden emotses. Då härtill kommer att utackorderingen enligt förestående redogörelse är billigare än de sjukas vård i stadens anstalter, synes med allt skäl vidare åtgärd i anledning af Fattigvårdsstyrelsens hemställan att genom ny- eller tillbyggnader utvidga stadens dårvårdsinrättning för närvarande kunna få förfalla.

Af läkaren vid stadens arbets- och fattiggård, doktorn J. Hagelstam, har utskottet haft förmånen att få emottaga närslutna berättelse om vården af de sinnessjuka, som tillhöra Helsingfors kommun. Då sagda berättelse synes utskottet böra komma till Helsovårdsnämndens kännedom, får utskottet föreslå att densamma måtte i sådant afseende till Helsovårdsnämnden remitteras.

Vidkommande den andra delen af utskottets uppdrag, eller frågan om uppförande af ett sjukhus för lungotspatienter, så må här främst erinras derom att den gamla träpaviljongen å Maria sjukhus, hvilken fordom utgjorde det kommunala sjukhuset, numera uteslutande användes för upptagning af personer, insjuknade i tuberkulos. Under de sex år, Maria sjukhus varit i verksamhet, har

sagda paviljong städse varit fullt upptagen. Enligt af öfverläkaren vid sjukhuset meddelad redogörelse voro

år 1895	deri intagna	155	personer,	hvaraf	afidit	60	eller	38,7	%
" 1896	" "	198	" "	" "	" "	64	" "	32,3	"
" 1897	" "	195	" "	" "	" "	87	" "	44,6	"
" 1898	" "	184	" "	" "	" "	73	" "	39,7	"
" 1899	" "	174	" "	" "	" "	86	" "	49,4	"
" 1900	" "	213	" "	" "	" "	76	" "	35,7	"

Alla dessa patienter hafva tillhört den lägsta samhällsklassen och de flesta af dem vårdats med intyg om medellöshet från fattigvården. Att endast personer, som befunnit sig i långt framskriden lungdot, intagits å sjukhuset, framgår af den höga dödlighetsprocenten.

Staden åligger legaliter skyldigheten att bereda sjukvård åt personer, insjuknade i smittosamma febersjukdomar, och åt medellösa sjuke, de der sakna nära anhöriga, som äro i stånd att om dem draga försorg. Till sådana smittosamma febersjukdomar hör lungdoten icke. Deremot har fattigvården sökt i den mån, utrymmet å fattigvårdens sjukanstalter det tillåtit, der bereda plats åt lungdotspatienter, hvilka såsom obotliga icke fått plats å Maria sjukhus och som falla fattigvården till last. I öfverensstämmelse härmed hafva under år 1900 varit intagna å fattiggårdens sjukhus 46 lungdotspatienter samt derutöfver å därvårdsanstalten vid fattiggården vårdats mellan 25 och 30 tuberkulösa.

På sätt Fattigvårdsstyrelsen i sin skrifvelse framhåller, är det emellertid icke utan fara att, såsom det för närvarande måste å fattiggården ske, sammanföra friska och lungsjuka, liksom ock kosten för de senare borde ställas annorlunda och kraftigare än för de friska. En särskild, endast för lungdotspatienter afsedd sjukpaviljong synes därför, äfven enligt utskottets åsigt, böra uppföras. Efter hvad Fattigvårdsstyrelsen anmält, kan nemligen icke någon af de redan å fattiggårdsområdet befintliga byggnaderna helt och hållet eller delvis apteras till sjukhus för tuberkulösa, och har utskottet öfvertygat sig om riktigheten af denna anmälan.

Då förslaget att på ort utom staden uppföra ett sjukhus för kommunens sinnessjuka, såsom ofvan redan framhållits, lärer böra förfalla, samt Maria sjukhus område måste reserveras för utvidgning af sjukhuset enligt tidigare redan uppgjord plan, och då tillräckligt utrymme finnes på fattiggårdens område, synes den nya sjukpaviljongen lämpligast förläggas dit. Derigenom besparades kostnader för särskild ledning af inrättningen och för särskilda ekonomiebyggnader.

Enligt eskisser, dem föreståndaren för fattiggården på anhållan af utskottet uppgjort, skulle paviljongen uppföras af trä i en våning, innehållande sex sjuk-salar, mottagningsrum för läkare, rum för sköterska och städerska, serverings- och

diskrum, badrum, torkrum, nödiga bekvämligheter och en rymlig täckt veranda. I hvarje sjuksal, som föreslagits 25 fot lång, 20 fot bred och 13 fot hög, vore plats för sex patienter. En dylik paviljong borde kunna erhållas för en kostnad, icke öfverstigande 30,000 mark. Då fattiggårdens område antagligen efter förloppet af något tiotal år kommer att befinna sig inom en tätt bebyggd stadsdel, bör paviljongen byggas så enkel som möjligt för att, i händelse dess undanskaffande dåmera skulle befinnas önskligt, sådant måtte kunna ske utan större uppföring för staden.

På anförda skäl får utskottet vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta.

att låta frågan om uppförande af ytterligare en vårdanstalt för kommunens sinnessjuka för närvarande förfalla;

att deremot å det område, som tillhör stadens arbets- och fattiggård, låta för vården af sådana obotliga lungsotspatienter, som falla fattigvården till last, uppföra en paviljong i ungefärlig öfverensstämmelse med utskottets förslag äfvensom åt Drätselkammaren uppdraga att låta genom Byggnadskontorets försorg utarbета ritningar och kostnadsförslag till sagda byggnad samt med dem sedermera till Fullmäktige inkomma; samt

att för sagda byggnadsföretag i nästkommande års budget upptaga ett belopp af förslagsvis 30,000 mark.

Doktor Hagelstams närslutna framställning torde slutligen

öfverlemnas till Helsevårdsnämndens kännedom.

Helsingfors, i november 1901.

T. J. Boisman.

**Adolf Aminoff.
Artur af Forselles.**

**Hugo Lindberg.
W. Westzyntius.**

Bilaga I.

Till Ordföranden i fattigvårdsstyrelsen, H. Herr Lagman T. J. Boisman.

På anmodan af Herr Lagmannen besökte jag fredagen den 25 dennes, i närvaro af tillsyningsmannen Stenman, de inom Sibbo socken utackorderade sinnessvaga, hvaröfver en redogörelse härhos närslutes. På grund af det allmänna intryck jag fick under min inspektion, anser jag att systemet att hos familjer på landet utackordera sinnessvaga personer, som ej äro våldsamma, alltför osnygga eller vådliga för sin omgifning, är att ställa framom vården i en anstalt, der de sjuka ofta verka störande på hvarandra. Stillheten och lugnet i ett hem verkar i och för sig välgörande. Då de sjuka få känna sig som medlemmar af familjen, blifva bemötta som jemlikar med vänlighet och förtroende, så bidrager detta äfven att lugna sinnesstämningen. Som en stor fördel får jag äfven framhålla att de sjuka i ett hem hafva tillfälle till varierande, efter deras förmåga lämpad, sysselsättning. Också föreföll det mig som om redan denna korta vistelse på landet åstadkommit en förbättring i de sjukas sinnestillstånd.

För att visa den ekonomiska sidan af utackorderingssystemet, har jag uppställt följande kalkyl:

Den nya dårhusbyggnaden å fattiggården kostade i rundt tal 200,000 mk (entreprenad summan 180,000 mk + 20,000 mk för vattenledning, planering, arkitektens och byggnadsstyrelsens arvoden m. m.)

5 % ränta å detta kapital gör	Fmk	10,000: —
Inventariernas värde i rundt tal 8,000 mk, hvarå 5 % ränta gör	„	400: —
Staten för 1901 upptager för denna anstalt	„	37,460: —
Då läkarens arvode 3,600 mk för hela Arbets- o. fattiggården deri ej ingår, upptages här halfva arvodet för ett år med	„	1,800: —
	<u>Summa</u>	<u>Fmk 49,660: —</u>

Fördelar man nu denna total kostnad 49,660 mk på 84 personer (anstalten är afsedd för endast 74 eventuelt 76 personer) det högsta antal sjukhuset kan inrymma, sedan äfven matsalarne apterats till sjukrum, — kostar hvarje hjon per år i det närmaste 592 mk. — I denna kostnad ingår likväl ej de olika slag af remonter å sönderslagna dörrar och fönster samt arbetslönen för skodon, klädes-

persedlar m. m. för sjukhusets räkning, som utföras å Arbetsinrättningen och som för år 1900 påförts sjukhuset med 924 mark 80 penni.

Kostnaden för de inom Sibbo socken utackorderade 12 och inom Helsinges socken utackorderade 2, eller inalles 14 sinnessvaga personer, ställer sig för tillfället sålunda:

Utackorderingssumman för dessa 14 personer gör per år . . .	Fmk	3,732:—
Arvode för en i Sibbo socken bosatt, för ändamålet särskildt anställd tillsyningsman	”	1,200:—
Hyra för dennes lokal och ett rum för tillfällig upptagning af hjonen	”	150:—
Ved för denna lokal, inspektionsresor, transport af de utackor- derade m. fl. förekommande utgifter upptages här för- slagsvis till	”	400:—
	<u>Summa Fmk</u>	<u>5,482:—</u>

Dessa 5,482 mk fördelade på 14 personer visar en kostnad af i rundt tal 392 mk per person och år, eller 200 mk billigare än i anstalten. Att kostnaden för tillsyningsmannen något kommer att reduceras om den fördelas på ett större antal utackorderade sinnessjuka är själfallet. Här får jag äfven nämna att antalet utackorderade sinnessjuka under *en* tillsyningsman, enligt mitt förmenande, ej bör öfverskrida 25 högst 30 personer.

För tillfället finnes å fattiggårdens sjukhus lediga platser för 8 män och 8 kvinnor och af de här intagna kunna, enligt läkarens för anstalten förmenande, ännu 6 kvinnor utackorderas.

Helsingfors stads Arbets- o. fattiggård, den 26 oktober 1901.

C. E. Degerholm.

*Bilaga II.***Några synpunkter och reflexioner beträffande vården af sinnessjuka, tillhörande Helsingfors kommun.**

Undertecknad, som sedan d. 1 september 1899 haft sig anförtrord sjukvården vid Helsingfors stads Arbets- och fattiggård jämte den därmed förbundna anstalten för sinnessjuka, tillåter sig härmed att på grund af min därunder vunna erfarenhet framlägga några synpunkter angående vår kommunala sinnessjukvård och de brister jag funnit vidlåda densamma.

Ända till år 1894, då den nya anstalten för sinnessjuka invid fattiggården öppnades, ägde Helsingfors stad för denna kategori af patienter endast de ytterligt primitivt konstruerade baracker, hvilka ursprungligen inom fattiggården uppförts för att härbergera sådana kroniskt sinnessjuka eller tillfälligt sinnesrubbade fattighjon, som icke lämpligen kunde bo tillsammans med de psykiskt friska hjonnen. Då emellertid dessa baracker småningom blefvo permanent öfverbefolkade, trädde deras bristfälliga och otidsenliga utrustning och inredning alt mera i dagen, och att i dem t. ex. härbergera oroliga och osnygga sinnessjuka visade sig alt mera omöjligt i samma mån som denna kategori af patienter ständigt ökades.

Då ofvan antydda missförhållanden hotade att blifva altför skriande, togs frågan om hand af vederbörande myndigheter, och resultatet blef den nya anstalten å Stengård med platser för 74 sinnessjuka, hvaraf 20 i allmänna rum med 5 platser i hvarje och 54 i enskilda s. k. celler, fördelade jämt på de båda könen.

Vid planläggningen af detta nya sjukhus utgick man påtagligen från samma synpunkter, som äfven dessförinnan varit rådande, nämligen att det för staden endast gälde att åstadkomma en tillräckligt rymlig asyl för sina kroniskt sinnessjuka fattighjon, och tykte man sig för de i akut sinnessjukdom insjuknade medellösa medlemmarna af kommunen hafva gjort nog genom att införa bestämmelser, att inom det nya sjukhuset ständigt 4 celler skulle hållas disponibla för upptagning af akut insjuknade fall. Man förestälde sig sannolikt att dessa sistnämnda framgent som hittills komme att öfverlätas till behandling åt Lappviks centralanstalt och att det vore tillfylles att bereda dem en tillfällig tillflyktsort, innan de kunde där emottagas. Emellertid hafva dessa beräkningar icke motsvarats af verkligheten.

Lappviks sjukhus, som tillika utgör upptagningsanstalt för Nylands län, har år för år sett sitt utrymme alt strängare anlitas, så att det icke sällan räcker veckotal innan en till intagning anmäld patient där kan vinna inträde. Det dröjde därför icke häller länge innan samtliga platser i det nya sjukhuset å Stengård voro ständigt upptagna och det oaktadt detta antal från 74 genom särskilda anordningar uppdrifvits till 84 och därutöfver de 35 platser, hvilka i de gamla ba-

rackerna fortfarande upplåtas för lättare skötta, kroniska fall. Också de fyra isoleringsrum i det nya sjukhuset, hvilka enligt bestämmelsen borde reserveras för att upptaga akuta fall, voro ständigt tagna i anspråk af patienter, hvilka måste i sjukhuset kvarhållas, och snart nog blef det så godt som regel, att de af stadens medellösa innevånare, hvilka drabbats af akut sinnessjukdom, måste interneras i polishäktet under väntan på plats i sjukhus.

Under allra senaste tid, sedan försök med utackordering af kroniskt sinnessjuka i något större skala företagits, har visserligen en betydlig lättnad inträdt med afseende å utrymme i fattiggårdens sinnessjukhus, och såvida detta nya system kommer att visa sig genomförbart i än större omfattning, skall måhända den permanenta platsbristen åtminstone för en tid framåt vara undanrödd.

Men i samma mån som besättningen i sjukhuset sålunda kommer att förändra karaktär, i det att de lugna och lätt skötta kroniska fallen utackorderas, och sjukhuset i stället efter hand fylls med oroliga och osnygga kroniska samt med nyss insjuknade fall, skall det alt mera träda i dagen — och har i ej ringa grad redan gjort det — hurusom detsamma aldrig vid sin planläggning varit afsedt för sistnämnda kategori af patienter.

Att stadens enda kommunala sinnessjukhus blifvit placeradt invid fattiggården såsom ett annex till denna och med fattigvårdsstyrelsen såsom högsta förvaltande myndighet, så att inträde i detta sjukhus måste sökas genom sagda styrelse, förefaller redan i och för sig som en abnormitet.

Visserligen är det väl ett obestridligt faktum att långvarigt och obotligt sinnessjuka medellösa personer i regeln komma att hemfalla under fattigvården, och att sådana också därför härbergas inom fattiggården i en därmed förbunden asyl, är det väl knappast någonting att invända emot. Denna kategori af patienter har i regeln icke håller behof af någon egentlig behandling, och den kostordning som är gällande inom en fattiggård torde i allmänhet äfven kunna anses lämplig för densamma.

Men med de nyss insjuknade förhåller det sig annorlunda. De torde ovillkorligen hafva rätt att betraktas och behandlas på samma sätt som kommunens öfriga medellösa sjuka och borde icke å priori och utan vidare göras till fattighjon. Det är ju en känd sak, som äfven bekräftas af min personliga erfarenhet från fattiggårdens sjukhus — i fall en sådan bekräftelse behöfver åberopas — att i akuta sinnessjukdomar insjuknade, icke så alldeles sällan tillfriskna och åter kunna blifva arbetsföra och nyttiga medborgare, och de hafva så mycket större utsikter därtill ju förr de komma under ändamålsenlig vård och behandling.

Men med de anordningar, som äro rådande i fattiggårdens sinnessjukhus, kan en sådan ändamålsenlig vård och behandling endast med svårighet beredas de sjuka. Härvid är främst att påpeka att i nämnda sjukhus knappast någon möjlighet finnes, att åtskilja mer och mindre stillsamma, men i så måtto ömtåliga patienter, att de icke kunna placeras i allmänt rum tillsammans med kroniskt

sjuka och blödsinta, från grannskapet med de oroliga, högljudda och bullersamma. Därigenom inträffar det icke sällan, att en nyss insjuknad, ängslig patient dag efter dag och natt efter natt störes och skrämnes af bultningar och skrån från sina oroliga grannar och sålunda aldrig kan finna den hvila och ro, som är ett oundgängligt vilkor för att tillfrisknandet skall kunna någorlunda jämt fortskrida. Patienterna komma på detta sätt blott altför ofta att agitera upp hvarandra på ett sätt, som i högsta grad försvårar hvarje rationell behandling.

Hvarje tanke på att i detta sjukhus med dess närvarande organisation genomföra den enligt modärna begrepp enda riktiga behandlingen af akuta sinnessjukdomar, nämligen medels sänsliggande under sträng öfvervakning, är å priori utesluten på grund af det i sjukhuset i princip genomförda cellsystemet i förening med vårdpersonalens ytterliga fåtalighet.

I förbigående har jag redan nämt, att kosthållningen inom fattiggården väl i hufvudsak kan anses tillfredsställande, när det gäller utspisning af mer eller mindre blödsinta, kroniskt sinnessjuka. Hvad de akut insjuknade däremot beträffar, vid hvilkas behandling nutritionen spelar en alldeles öfvervägande rol, måste denna kosthållning betraktas såsom i hög grad olämplig. Jag vill i detta sammanhang erkänna, att fattiggårdens nuvarande direktör med största beredvillighet tillmötesgått läkarens fordringar på extra kost för sådana patienter, hvilka måste anses vara i särskildt behof däraf, men det är å andra sidan naturligt att sådana rekvisitioner dock måste hållas inom vissa, från kostordningen och resurserna vid inrättningen icke i någon högre grad afvikande gränser.

Det torde dock böra anses som en berättigad fordran, att kosten inom stadens anstalt för sinnessjuka, där jämväl akut insjuknade patienter mottagas till behandling, icke får vara mindre närande och omväxlande än i dess öfriga sjukvårdsinrättningar.

Det torde måhända komma att invändas, att staden väl framgent som tillförene borde kunna för sina akuta fall af sinnessjukdom anlita statens anstalter, främst Lappviks centralanstalt och i andra rummet Pitkäniemi nya centralanstalt.

Hvad Lappviks centralanstalt beträffar har värdet af denna invändning redan af mig här ofvan belysts.

I Pitkäniemi anstalt däremot torde inom den s. k. kurafdelningen tils vidare ingen platsbrist yppats. Men äfven om det befunnes i praktiskt afseende görligt och lämpligt, att betrakta Pitkäniemi såsom upptagningsanstalt för Helsingfors stad, så att hvarenda nyss insjuknad sinnessjuk skulle, efter i korrespondensväg fullgjorda ansökningsformaliteter, i speciell järnvägsvaggong och med särskild vårdare dit snarast möjligt öfverföras — såsom ju äfven härintills i undantagsfall skett — så komme i ett flertal fall ett sådant förfaringssätt att stöta på svårigheter af annat slag.

I instruktionen för Pitkäniemi Centralanstalt heter det nämligen, att obot-

liga sinnessjuka icke må å kurafdelningen intagas, och med den stränga bokstafstolkning, som härintills följts vid tillämpningen af denna paragraf, synes det vara lättare för en kamel att gå genom ett nålsöga än för en sinnessjuk att komma in i kurafdelningen å Pitkäniemi. Det är nämligen en tämligen inskränkt kategori af sinnessjuka, som å priori kan hänföras under rubriken „botliga“, och där de insända ansökningshandlingarna synas lämna stöd för det ringaste tvifvel i detta afseende, stämplas vederbörande patient såsom paragrafvidrig och vägras inträde i anstalten.

Men utom den stora mängd tvifvelaktiga fall, hvilka sålunda mer eller mindre godtyckligt hänföras till de obotligas kategori, finnes en icke ringa mängd, visserligen nyss insjuknade, men dock till sin natur alt ifrån sjukdomens början kroniskt förlöpande fall med prägeln af obotlighet, hvilka icke desto mindre äro i trängande behof af en regelrätt sjukhusbehandling med lämplig och närande föda m. m., och hvilka icke sällan under sådan ändamålsenlig behandling kunna så pass mycket förbättras, att de mycket väl kunna framdeles behandlas utom anstalt och t. o. m. kunna återupptaga sina forna sysselsättningar och bidra till sin försörjning.

Alla sådana äro emellertid utan appell uteslutna från kurafdelningen å Pitkäniemi. De höra dock tvifvelsutän sjukhuset och icke fattighuset till.

Ännu ytterligare bör i detta sammanhang framhållas den till antalet växlande kategori af patienter, hvilkas akuta sinnessjukdom uppträder med symptom af sådan intensitet eller t. o. m. stundom med sådana komplikationer af lifsfarlig art, att det förefaller mera än obarmhärtigt att dessa patienter icke skola kunna erhålla nödig vård och behandling utan att skickas land och rike omkring.

Såsom i någon mån belysande för de af mig här ofvan relaterade fakta och synpunkter ber jag att få bifoga några siffror. Under den tid jag förestått sjukvården vid fattiggårdens sinnessjukhus, d. v. s. från d. 1 september 1899 intill denna dag, har i nämnda sjukhus intagits inalles 106 nya patienter. Af dessa hafva icke färre än 62 blifvit utskrifna, nämligen 18 såsom återställda, 17 som förbättrade, 12 såsom obotade och 15 såsom döda, hvarjämte 4 blifvit öfverförda till annan anstalt (Lappviken och Pitkäniemi), och af dessa hafva, enligt hvad jag har mig bekant, åtminstone tvänne senare tillfrisknat. — Af de såsom förbättrade utskrifna hafva några, enligt hvad jag erfarit, sedermera fullständigt tillfrisknat i sina hem, andra hafva oaktadt icke fullt återställda, dock kunnat till större eller mindre grad försörja sig själfva — angående flera af dessa patienter har jag icke erhållit några upplysningar efter deras utskrifning. Bland de patienter, hvilka utskrifvits såsom återställda, befinner sig ett eller annat recidiverande fall, som särskilda gånger intagits å sjukhuset och hvarje gång tillfrisknat. Af dessa 18 återställda fall hafva icke färre än 7 för sitt tillfrisknande behöft endast en månad eller kortare tid. 1 fall utskrefs efter 2 och ett annat efter 1 vecka.

Det torde utan vidare inses huru olämpligt det varit att sända sådana

patienter långa vägar för att vårdas; att på förhand uttala sig om akuta sinnessjukdomars eventuella duration torde i de flesta fall vara en vansklig uppgift.

Bland de i anstalten under ofvannämnda tid affidna 15 patienterna finna vi 7 akuta fall, hos hvilka sinnessjukdomen i några fall utgjort komplikation till ett svårt allmänt lidande, medan i andra fall en ytterligt våldsam agitation med däraf följande kraftuttömning bidragit att framkalla den dödliga utgången.

icke håller sådana patienter borde väl rätteligen utsättas för olägenheterna af en lång och besvärlig transport till sjukhuset.

Af allt det jag här ofvan haft äran framhålla tror jag mig böra draga den slutsats, att Finlands i snabb och lifskraftig utveckling stadda hufvudstad icke allt för länge mera kan skjuta undan frågan om ett rationellt och tidsenligt omordnande af vården om sina sinnessjuka. Ju förr denna fråga blir upptagen till behandling, desto större utsikter finnas för en lugn och lycklig lösning af densamma och för kommunens säkerställande mot oangenäma öfverraskningar på detta område.

En viktig, och, som det är att hoppas fruktbringande åtgärd i förenämnda afseende har redan blifvit vidtagen af stadens fattigvårdsstyrelse genom försöket att i vidsträktare skala anordna utackordering af lugna och stillsamma kroniskt sinnessjuka. Hvad beträffar vården af de öfriga kategorierna af sinnessjuka, hvilka icke kunna utom anstalt behandlas, har jag i det föregående sökt framhålla de brister inom vår anstalts organisation, hvilka f. n. försvåra densamma, och jag har tillika velat fästa uppmärksamheten på nödvändigheten för Helsingfors kommun att ordna denna angelägenhet utan att räkna på att i någon nämvärd mån kunna anlita utrymmet i statens anstalter.

Helsingfors d. 8 november 1901.

Jarl Hagelstam.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1901.

Utlåtande och förslag i anledning af särskilda vid granskning af Helsingfors stads räkenskaper och förvaltning för år 1900 af revisorerne gjorda uttalanden.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 17 Oktober 1901.

N:o 249.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti skrifvelse för den 2 Juli sub. N:o 171 hafva Stadsfullmäktige anmodat Drätselkammaren att till Fullmäktige inkomma med utlåtande i anledning af revisorernes uti klämmarne å sid. 6 och 7 uti berättelsen öfver verkställd revision af Helsingfors stads räkenskaper och förvaltning år 1900 (Stadsfullmäktiges tryckta handlingar N:o 20) ingående förslag samt angående revisorernes å sid. 3 gjorda uttalande beträffande revision af Trafikkontorets räkenskaper.

Till fullgörande häraf får Drätselkammaren, hvad först vidkommer revisorernes förslag att de för framtiden blefve befriade från inventeringen af stadens lösa egendom, hvilken inventering skulle verkställas af därför utaf Stadsfullmäktige särskildt utsedde inventeringsmän, meddela, att Kammaren på de af revisorerne framhållna skäl, förnämligast det rörande möjligheten härigenom till en exaktare kontroll af stadens inventarier och lagerförråd vid årsskiftet, icke kan annat än omfatta förslaget. Drätselkammaren har för den skull äfven låtit utarbета icke allenast sådant förslag till instruktion för stadens revisorer, som till följd af deras befrielse från nämnda inventering föranleddes, utan ock förslag till instruktion för inventeringsmännen af stadens lösa egendom, af hvilka förslag det förra borde underställas rådhusstämmas pröfning och fastställelse, men det senare kan enbart af Stadsfullmäktige till efterrättelse föreskrivas; och får Kammaren, jemte öfversändande af dessa förslag, härmed vördsamt hemställa hos Stadsfullmäktige om vidtagande af därför erforderliga åtgärder.

Och hvad åter beträffar revisorernes anmärkning af Trafikkontorets räkenskaper, har Kammaren infordrat kontorets yttrande och förklaring i saken, hvilka uti tvenne med en bilaga försedda skrivelser från Trafikkontoret här närslutas, jemte det Drätselkammaren på grund af innehållet i desamma för sin del anhåller att få förorda Trafikkontoret till ansvarsfrihet för 1900 års redovisning.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,*den 24 Oktober 1901.*

N:o 250.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Såsom komplettering till Drätselkammarens skrifvelse N:o 249 af den 17 innevarande månad med förslag till instruktioner för stadens revisorer och inventeringsmän af stadens lösa egendom får Kammaren i likhet med revisorerne föreslå arvodet för dessa inventeringsmän till 200 mark för enhvar.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.*Th. Tallqvist.***Förslag till instruktion för Helsingfors stads revisorer.**

§ 1.

Helsingfors stads revisorer, hvilka utses af rådhusstämman på sätt i § 16 af Kejsarl. Förordningen angående kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873 föreskrifves, sammanträda inför Magistraten vid dess första sammanträde i Mars månad för att emottaga de till revision aflämnade räkenskaperna samt sig emellan utse ordförande.

§ 2.

För granskningen af räkenskaperna samt genomgående af de särskilda myndigheternas protokoll äga revisorerne efter öfverenskommelse sig emellan fördela sig i grupper, dock bör inventeringen af valutor, uppräknig af under året inlösta obligationer och kuponger samt granskning af säkerhetshandlingar och kontrakt företagas vid gemensamt sammanträde.

§ 3.

Anmärkning, som tilläfvventyrs af någon grupp framställts pröfvas af revisorerna gemensamt samt införes, der densamma af dem godkännes, i den berättelse

öfver granskningen, som af samtliga revisorer underskrifven bör till Magistraten inom af denna förelagd tid ingifvas.

§ 4.

Vid omröstning revisorerne emellan beräknas för hvarje granskare en röst. Falla rösterna lika, blir den mening gällande, som ordföranden biträder. Har af någon grupp gjord anmärkning vid omröstning underkänts, äga dock den eller de revisorer, som anmärkningen framställt eller om densamma sig förenat, att, der de sådant äska, anmärkningen i form af reservation revisionsberättelsen bifoga.

§ 5.

Revisorerne åtnjuta arvode enligt Stadsfullmäktiges bestämmande, hvilket till dem efter slutförd revision af Drätselkammaren utanordnas.

Förslag till instruktion för af Helsingfors Stadsfullmäktige valde inventeringsmän af stadens lösegendom.

§ 1.

Inventeringsmän för stadens lösegendom utses till ett antal af fyra af Stadsfullmäktige vid något desses sammanträde under Oktober eller November månader. Vid samma tillfälle utses jemväl tvenne suppleanter, hvilka vid förfall för ordinarie inventeringsmän träda i dennes ställe.

§ 2.

Inventeringsmännen sammanträda under December månad, för att sig emellan utse ordförande och fördela inventeringsarbetet, hvilket till den del detsamma omfattar arbetsredskap och förråd af material m. m. bör försiggå vid årsskiftet i sammanhang med af vederbörande stadens verk då anställda årsinventeringar.

§ 3.

Inventeringen för året af all stadens lösa egendom bör vara slutförd inom utgången af Februari månad, då inventariilängderna, försedda med inventeringsmännens påskrift angående granskningen till Drätselkontoret aflämnas, för att jemte stadens öfriga räkenskaper årsrevisorerne tillhandahållas.

§ 4.

Har vid inventeringen skäl till anmärkning förekommit, aflåte inventeringsinom den männen i föregående § angifna tid skrifvelse härom till Drätselkammaren,

som deröfver infortrar vederbörandes förklaring och sedan tillställer handlingarne årsrevisorerna till kännedom och eventuel vidare åtgärd.

§ 5.

Inventeringsmännen åtnjuta arvode enligt Stadsfullmäktiges bestämmande, hvilket till dem af Drätselkammaren utanordnas, sedan inventarielängderna till Drätselkontoret aflämnats.

Till Drätselkammaren.

Den 17 dennes fick Trafikkontoret inhändiga Kammarens protokollsutdrag för den 4 dennes, medels hvilket Trafikkontoret anmodas inkomma med utredning, „i hvad mån de vid tullafdelningen af stadens allmänna upplagsmagasin begångna försvinnningarna berört staden tillkommande tolags- och trafikafgifter“.

Till svar härå ber jag få anmäla, att enligt den utredning, som vid den allaredan försiggångna polis- och domstolsundersökningen förebragts, packhusinspektorn Gabriel Leinberg jemväl, förmedels inlagors undanhållande och ändrande m. m., åsamkat staden förluster, såväl hvad tolagen som trafikafgifterna beträffar.

Med ledning af tullverkets undersökningar och hr Leinbergs egna uppgifter uppgjordes af vågmästaren Ivar Liljeros, som förestår Trafikkontorets filial i Warantmagasinet, detaljerade tablåer öfver stadens förluster vid dessa hr Leinbergs försvinnningar. Dessa tablåer gifva vid handen, att staden genom hr Leinbergs bedrägliga förfarande under åren 1899 och 1900 förlorat

i tolagsafgifter	<i>Tmf.</i>	737: 95
i trafikafgifter	„	796: 82
		<hr/>
	Summa <i>Tmf.</i>	1,534: 77

Detta belopp blef af Rådstufvurättens fjärde afdelning utdömdt af den brottslige.

Beloppet är därutöfver af mig, å Trafikkontorets vägnar, bevakadt i hr Gabriel Leinbergs sedermera till konkurs upplåtna bo.

I min månadsrapport för Maj har jag bokfört dessa tolags och trafikafgifter utom kolumn, på sätt Drätselkammaren torde observerat, och anser jag mig böra fortfara härmed månad för månad, tills förlusten möjligen blir af Leinberg eller hans konkursmassa betäkt eller tills den blir af Drätselkammaren i behörig ordning afkortad.

Vidare har jag ej kunnat åt saken tillgöra och tror ock att därmed allt är gjordt, som kan och behöfver göras. Jag hoppas därför, att full ansvarsfrihet blir Trafikkontoret tilldelad för år 1900, om den skulle utfallit villkorlig.

Helsingfors trafikkontor, den 23 Juli 1901.

Å tjenstens vägnar:

Karl H. Lindholm.

Till Drätselkammaren.

Sedan Trafikkontoret den 23 sistlidne Juli till Kammaren insändt infordrad uppgift, „i hvad mån de vid tullafdelningen af stadens allmänna upplagsmagasin begångna försvinnningarna berört staden tillkommande tolags och trafikafgifter“, har kontoret yttermera genom telefonering anmodats inkomma med utredning, huru packhusinspektorn Leinberg gått till väga för att beröfva staden de uppgifna inkomsterna.

Till åtlydnad häraf får jag i dag insända hr Liljeros' i saken afgifna förklaring, som bilägges. Herr Liljeros har allt sedan Warrantmagasinens öppnande på eget ansvar skött Trafikkontors-filialens alla angelägenheter i Warrantmagasinen, utom vid kortare tillfällig ledighet, och därvid ådagalagt lika mycken punktlighet som samvetsgranhet. Att han ej observerat hr Leinbergs förfalskningar och bedrägerier, är i allo förklarligt med den ställning han intagit och Trafikkontorets ombud måste intaga till tullverkets funktionär på platsen. Det är denne som kontrollerar insättningarna och uttagningarna i Warrantmagasinen; stadens funktionär eger ingen rättighet till kontroll, än mindre skyldighet. Hans uppgift i Warrantfilialen är väsentligast att ifylla de för stadsafgifternas uppdebiterande afsedda inlagorna, uträkna afgifterna och inkassera dem, äfvensom att ute i magasinen verkställa eller öfvervara varors vägning, då hans medverkan påkallas och debiteringsarbetet sådant medgifver. För att undvika extra biträdens anställande hafva tullens och Trafikkontorets funktionärer på platsen ömsesides annoterat hvarandras räkningar, det sistnämnda enligt på förhand träffadt aftal mellan Tullkammaren och Trafikkontoret. Dessa, stadens ombud i Warrantfilialen åliggande funktioner äro icke egnade att uppdaga möjliga bedrägerier, som begås af Tullverkets, låt vara i samma lokal arbetande funktionär. Ärligheten har alltid presumptionen för sig, och så länge intet snedsprång uppdagats hos en tjänsteman, är det enhvars skyldighet att betrakta honom som hederlig karl. Den, som har kontrollrätt öfver en uppbördsman, må anställa undersökningar och inventeringar, men den som endast är ställd bredvid uppbördsmanen utan att hafva någon som helst öfvervakningsrätt öfver honom, han må sköta sitt och lemna den andra i fred, så länge ingenting är att misstänka.

Och hr Leinberg arrangerade sina bedrägerier så skickligt, att ingen kunde komma på den idén att misstänka underslef. Det var ju ock endast en tillfällighet som gjorde, att Leinberg blef afslöjad. — Detaljerna af hans bedrägliga manipulationer äro utförligt framlagda i hr Liljeros förklaring, till hvilken jag ber att härutinnan få hänvisa.

Med hänsyn till hvad ofvan antydts och hr Liljeros bevisat, och då ingen skymt af försumlighet eller annan uraktlåtenhet ligger hr Liljeros till last, utan Leinberg ensam och uteslutande bär ansvaret för hvad som passerat, på sätt han sjelf inför domstolen erkänt och bedyrat, får jag, i det jag härmed öfverlemnar ärendet till Drätselkammarens begrundande, hemställa, att Trafikkontors-filialen måtte utan alla förbehåll tilldelas fullständig ansvarsfrihet för det sista redogörelseåret.

Helsingfors Trafikkontor, den 15 Augusti 1901.

På tjenstens vägnar:

Karl H. Lindholm.

Till Trafikkontoret i Helsingfors stad.

Anmodad af trafikamreraren, filosofiexamister Karl H. Lindholm, att till kontoret inkomma med utredning angående tillvägagångsättet vid de under åren 1899—1900 försiggånga falsarierna i tullafdelningen i allmänna upplagsmagasinet härstädes och dermed förenade förluster af staden tillkommande tolags och trafikafgifter, får jag vördsammast afgifva nedanstående förklaring.

Det var på två vägar packhusinspektör Leinberg åsamkade staden de ifrågasvarande förlusterna, nemligen dels genom inlagornas undanhållande, dels genom inlagornas och debetsedlarnas förfalskande.

För att man må få klart för sig det förstnämnda tillvägagångssättet ber jag få framhålla följande:

Då en vara insattes på allmänt upplag i Warrantmagasinet, aflämnar insättaren åt packhusinspektorn därstädes, tre insättningsinlagor. Af dessa behåller packhusinspektorn tvänne, den tredje lämnar han till mig såsom Trafikkontorets föreståndare å filialen i warrantmagasinet. På grund af Kejserliga kungörelsen af den 20 december 1893, tillåtes det varuegaren att i obegränsadt antal gånger ompacka varukollyna, således omöjliggörande hvarje kontroll på grund af denna insättningsinlagas vikt öfver varukollyna. Någon uppdebitering föranleder denna inlaga icke. Den spelar för trafikkontors filialen endast den roll att filialen ur densamma inhemtar, om varan inkommit under sådan tid att importören skall vid förtullningen få sig tillgodoräknade 50 % rabatt i trafikafgifterna eller icke. Inlagan förvaras för detta ändamål å filialen. Men till något slags kontroll öfver varans öde tjänar denna in-

laga icke. Varan kan uttagas från warrantmagasinet utan att trafikkontors-filialen har någon aning derom, nemligen för det fall, att varan, utan att undergå förtullning, förpassas till annan ort eller annat land. Föreståndaren för trafikkontors filialen har ingen som helst befogenhet att inblanda sig i eller kontrollera varuinsättningarna eller uttagningarna å warranten, detta tillkommer uteslutande tullverket.

Först då en vara skall förtullas eller till kreditnederlag öfverföras får trafikkontorets ombud taga sig talan i saken. Filialens föreståndare, som tillika är vågmästare, eger väga upp den vara, som skall förtullas, samt sedan vigt m. m. fastställts af packhusinspektorn, debitera upp tolags och trafikafgifterna för densamma.

Då tullbehandling skall försiggå i allmänna upplagsmagasinet, inlämnas, liksom vid tullbehandling å packhus, af varuegaren angifnings inlaga i tre exemplar. Därpå påtecknar disponenten för Helsingfors magasins aktiebolags allmänna upplagsmagasin godkännande till uttagning, hvarefter inlagorna af varuegaren till tullafdelningen inlämnas. Sedan datum, då inlagan inlämnades, derå blifvit af föreståndaren, packhusinspektorn, antecknad, erhåller trafikkontorets filial, genom denne, ett exemplar af inlagan. Af denna procedur vid inlagornas ingifning begagnade sig nu packhusinspektör Leinberg i ett antal fall för att beröfva staden såväl tolags som trafikafgifter, dock mera i afsigt att därigenom undandraga sig möjligheten af upptäckt för de samtidigt undansnillade tullafgifterna än för att bereda sig egen vinning. I stället för att såsom tullstadgan föreskrifver, öfverlämna det tredje exemplaret af inlagan åt mig såsom trafikkontorets ombud, *behöll han alla tre inlagorna för sig*. Detta kunde han göra, äfven om jag råkade se på. Förhållandet mellan mig och Leinberg var nemligen sådant, att någon efterforskning eller fiskalisering från min sida icke kunde komma i fråga. Packhusinspektör Leinberg var enligt tullstadgan den som egde mottaga alla tre inlagorna; jag hade endast att ur hans hand emottaga det trafikkontors filialen tillkommande exemplaret, utan att det var mig möjligt utröna huru många exemplar af varuegaren samtidigt blifvit inlämnade och således huru många däraf skulle tillfalla trafikkontors filialen. Fick jag ingen inlaga, kunde detta bero derpå, att inlagorna afsågo förpassning eller transito återutförsel, hvarå trafikkontorets filial ej har att förvänta någon inlaga eller några inkomster. Jag kunde således ej bedöma, hvad det var för inlagor Leinberg behöll för sig ensam. I de flesta fall torde jag ej varit tillstädes, då inlagorna inlämnades, sysselsatt som jag för det mesta var, med vägnings arbete nere i magasinen.

Vid vägningen af de varor, hvilka medels de undanhållna inlagorna skulle uttagas, hade jag i egenskap af vågmästare visserligen bort närvara. Men härvid är följande omständigheter att märka: de varor på hvilkas uttagande filialen ej fick mottaga några inlagor, voro egentligen af tre slag, nemligen råsocker, amerikanskt fläsk och bladtabak. Hvad först råsockret beträffar, var detta redan vid insättningen under kontroll uppvägt och behöfde således ej vidare uppvägas. Fläsket åter tullbehandlades alltid efter faktura vigt, hvarför jag icke heller härvid blef anlita. Vid kommande sedan de antyddas tobaks partierna, blefvo dessa på ett undantag när, alle-

samman, liksom en massa andra af samma firma och på samma gång anmälda tobakspartier, uttagna under de såkallade tullpanik-dagarna, under hvilka å alla vågar samtidigt vägningar egde rum i ett och ett halft dygns tid utan afbrott, så att en person omöjligen kunde hinna till öfverallt. Tullvaktmästarena, hvilka verkställde vägningarna, lämnade vigtuppgifterna åt Leinberg utan att jag kunde hafva en aning härom. Vid det antydda enstaka fallet, då tobaksförtullning egde rum på annan än paniktid, skedde förtullningen i förening med insättning, då äfven varan oftast, isynnerhet tobaken, af varuegaren uppväges under bevakning af tullbetjente. Och då packhusinspektorn bör anteckna denna vigt i den såkallade upplagsboken var han oftast själf närvarande vid denna insättningsvägning. Hvaraf torde framgå huru lätt han derunder kunde anteckna vigten å den del af partiet, som till tullbehandling blifvit anmäld och hvilkas alla 3 inlagor af honom blifvit undanhållna.

Herr Leinberg kunde alltså handtera de ifrågavarande inlagorna efter behag, och han gjorde det äfven. Han räknade på egen hand ut tullafgifterna, hvarvid jag annars brukade hjälpa honom för att räkningen skulle vara säkrare, han räknade på egen hand ut tolags och trafikafgifterna, tillgrip nödigt antal på filialens pulpet framliggande debetsedelblanketter och utskref å dessa stadsafgifterna. Proceduren vid tullikviden i warrantmagasinet var annars den att tullens funktionär i warrantmagasinet, sedan han kvitterat tullräkningen, öfverräkte denna åt mig i och för anotering i kassakontrollboken och för undertecknande med mitt namn, i gengäld hvarför filialens räkningar på samma sätt kontrollerades af herr Leinberg — detta enligt från början träffadt aftal mellan tullkammaren och trafikkontoret. Vid nu ifrågavarande fall, då inga inlagor lemnats till filialen, gick Leinberg så tillväga, att han själf anoterade tullräkningarna genom att förfalska mitt namn och likaså kvitterade trafikräkningarna genom att förfalska min namnteckning. Någon inregistrering af dessa tullräkningar i tullkassaboken kom naturligtvis ej ifråga, än mindre någon annotation i kontrollboken eller inskrifning af stadsafgifterna. Inlagorna lät Leinberg totalt försvinna. Indrifningen af dessa bedrägligt utskrifna räkningar tillgick sålunda, att herr Leinberg efter uppvägningen af varan mottog så rundlig deposition för tullumgälderna att deraf äfven blef öfver till likviderande af trafikräkningen. Begge debetsedlarne såväl tull- som trafikräkningen blefvo sedermera dels genom honom personligen, dels genom någon af tullbetjeningen, då alltid i försegladt kuvert, tillställda varuegaren i hans hem.

På sätt häraf framgår, lyckades herr Leinberg på denna väg undgå all slags kontroll, utan att jag eller någon annan å warrantmagasinen kunde ha en aning om bedrägeriet; men engång i farten att undanhålla inlagor och tillgripa tullmedel, var herr Leinberg tvungen att äfven på samma sätt tillskansa sig medel, som bort tillkomma staden. Det var dock endast i ett fåtal fall (9) han tillgrip denna utväg. Beloppet af de på detta sätt tillgripna stads afgifterna går emellertid upp till närmare hälften af hela hans tillgrepp från staden. *Tolagen stiger nämligen till Fmk 360: 93 och trafikafgifterna till Fmk 293: 91, summa stadsafgifter Fmk 654: 84.*

Men utom genom inlagornas fullständiga bortsmusslande åsamkade Leinberg såväl tullverket som staden förluster genom direkta förfalskningar. Han upptog på inlagorna dels oriktig vigt, dels oriktigt stycketal; han ändrade redan utskrifna räkningar, raderade siffror o. s. v.

Dessa förfalskningar möjliggjordes däraf att vederbörande tulluppbördsmän äro berättigade att af varuegarna emottaga depositioner i reda penningar a Conto de blifvande tullumgälderna. Varuegare, som önskar prompt få ut sin vara, lemnar åt tullförvaltaren, här den i varrantmagasinet stationerade, uppbördsberättigade packhusinspektorn, nödigt belopp pengar, tillräckligt att betäcka alla tullafgifterna. Han får i sådant fall ut sin vara, sedan vigten eller stycketalet konstaterats, innan de af honom på samma gång inlemnade inlagorna ännu hunnit förfullständigas och afgifterna uträknas. Denna procedur med deposita i stället för faktiska tullafgifter är förnuftig i och för sig, ja nödvändig för att i bråttid underlätta förtullningarna; den var särskildt alldeles oundviklig i tullverkets expedition uti varrantmagasinet, så länge en enda person skulle handhafva allt det, packhusbehandlings-, bokförings-, debiterings- och uppbördsarbete, som å tullafdelningen skulle förrättas. Metoden är bra, men kan missbrukas, såsom här visat sig; alt kan i öfrigt missbrukas, om handhafvaren är en bedragare eller tjuf. — Altnog: Leinberg praktiserade i vidsträckt mån att af varuegarna emottaga depositioner. I dessa fall tillskansade han sig tullens och stadens medel på följande sätt. Under packhusbehandlingen, då både han och jag voro tillstädes, antecknades af honom varuslaget och vigten å en papperslapp; i de fall åter, då vi icke hunno närvara vid hela tullbehandlingen, aflemnades en lapp af tullbetjeningen. Från denna lapp skulle inlagorna sedan ifyllas, men i stället för att inskrifva den rätta vigten upptog han i sina inlagor lägre vigt och dikterade för mig samma lägre vigtsats. Enligt denna falska vigt räknade vi ut tullumgälderna, han för sig och jag för mig, hvarpå resultatet jemfördes för säkerhets skull; han skref derpå ut tulldebetsedeln, på samma gång jag gjorde trafikräkningen klar. Då varuegaren deponerat nödiga medel, tog han från depositionen tullräkningens belopp, kvitterade och inregistrerade denna i sin kassabok, hvarpå han öfverräkte räkningen till mig att i annotationsboken införas och att af mig underskrivas. Då de deponerade medlen räckte till, erbjöd han sig att jämväl utlösa trafikräkningen och enär jag icke hade någon rimlig anledning misstänka underslef, blef äfven trafikkontorsfilialens debetsedel med varuegarens deponerade medel inlöst. Så långt tycktes alt vara på rätt, endast att vigten eller stycke-talet var förfalskadt. Men nu tog Leinberg, såsom i de 9 första fallen, hem till sig de inlösta debetsedlarna samt nödiga blanketter, och därmed började förfalskningen af räkningarna. Tullräkningen utskrefs på nytt, enligt det riktiga, högre vigtbeloppet, som finnes angifvet på den nämnda lappen; den kvitterades af Leinberg och annoterades jämväl af honom medels förfalskning af mina initialer. Trafikräkningen underkastades derpå nödig tillsyn. Tolagen ändrades i regel, så att den utgjorda 2% å det för varuegaren utskrifna tullbeloppet; trafikafgiften behandlades alt efter omständighe-

terna. Var debiteringssiffran alt för låg, lemnades den orörd, men vigtsiffran ändrades alltid, så att den stämde med motsvarande siffra i tullräkningen. Oftast raderades och ändrades dock sjelfva trafikafgiften till och med då skillnaden steg till pennital. Leinberg lät dessa små raderingar bero af en sannolikhetsberäkning om kunden ansågs i stånd att taga reda på trafik-taxans siffror eller icke. Sedan bägge debetsedlarna, tullens och trafikfilialens, sålunda blifvit behörigen ändrade, skedde likviden med varuegaren på samma sätt som vid bedrägeriet med de undanskaffade inlagorna, Leinberg gick antingen själf till varuegaren eller skickade räkningarna och de från depositionen öfverblifna medlen i försegladt kuvert till varuegarena medels någon af tullbetjeningen.

På sätt här af framgår kunde Leinberg äfven på denna väg utöfva sina tillgrepp, utan att jag eller någon annan hade en aning därom. Ensam funktionär i trafikkontorsfilialen kunde jag omöjligen alltid medhinna både vägningarna och debiteringarna samt uppbörden, utan måste vägningarna i en stor mängd fall förrättas i min frånvaro. Enligt § 71 i tullstadgan är det icke heller nödvändigt att stadens vågmästare är tillstädes vid packhusbehandlingen af respektive varor; vägningen får obehindradt försiggå, äfven om han är frånvarande. I warrantmagasinet, där vägningar ofta försiggå samtidigt i olika magasin och i olika våningar, komma snart sagdt de flesta vågförrättningar att verkställas utan vågmästarens ständiga medverkan. Men äfven då vågmästaren öfvervarat vägningen af alla de till uttagning anmälda varorna, bestämmer tulltjänstemannen i sista hand vigtsiffran, som skall i inlagorna intagas. Vägningen i packhuset, här warrantmagasinet, måste alltid själfallet afse afläsandet af vigterna å vägen, således, konstaterandet af *bruttovigten*. Skall tara beräknas är detta ensamt packhusinspektorns sak. Där tara är för varan föreskrifven i tulltaxan, kan ock verkställas äfven kontroll öfver uträkningen däraf, men i de flesta fall bestämmer packhusinspektorn efter eget godtfinnande det taraafdrag, som omslaget eller emballaget kan anses betinga. Häri har vågmästaren icke att blanda sig, utan får han åtnöja sig med de siffror tulltjänstemannen i inlagan inför. Stadens exemplar af inlagan måste på siffran vara alldeles likalydande med tullens begge exemplar, för att vara giltig. Enligt instruktion för trafikkontoret § 7 eger ju vågmästaren endast att å sin inlaga afskrifva den af packhusinspektorn utförda specifikationen af varornas vikt och slag. Enligt dessa skola trafikafgifterna uppdebiteras och tolagen är själfallet äfven beroende af tullsiffrorna enär den utgår i form af procent af tullsatserna.

Det låg, som ofvan antydts, tydligen icke i Leinbergs afsigt att beröfva staden en del af dess inkomster från trafikkontorsfilialen utan skedde dessa tillgrepp egentligen endast för att dölja de förnillningar han företog sig med tullmedlen. Stadsafgifterna voro för små för hans förhållanden, men om han lemnat trafikdebetsedlarna oändrade kunde lätt hans tillvägagående med tulldebetsedlarna observeras af trafikanten. Det var för att undgå upptäckt han åsamkade staden de förluster, hvarom nu är fråga. Tillgreppen gingo ibland ut på pennital endast, men voro äf-

ven i sådant fall nödvändiga. Trots ringheten i beloppen för hvarje fall, steg summan af tillgreppen likväl till flere hundra mark. Det var mängden, som förde detta med sig. Leinbergs förfalskningar i smått gå i sammanlagdt antal, för de bägge åren, upp till närmare 400 stycken. Det staden härmed undandragna beloppet utgör:

tolag	<i>My.</i> 377: 02
trafikafgifter	„ 502: 91
	<hr/> Summa <i>My.</i> 879: 93

eller i medeltal 2 mark 20 penni för gången. Då man tillägger de tidigare relate-
rade 9 fallen, blir hela förlusten genom Leinberg

tolag	<i>My.</i> 737: 95
trafikafgifter	„ 796: 82
	<hr/> Summa <i>My.</i> 1,534: 77

eller samma siffror, som blifvit af mig inför domstol uppgifna.

Allt sedan den 1 juni 1897, då arbetet i såväl tullafdelningen som trafik-
kontors filialen i warrantmagasinet vidtog, har undertecknad handhaft såväl debite-
ringen som uppbörden och uppvägningen af varorna, äfvensom annoteringen af tull-
räkningarna. Det vill säga att sköta, ensam, alla vid filialen förekommande göro-
mål. Redan vid början af 1899 visade sig arbetet betänkligt tilltaga, hvarför också
packhusinspektorn vid tullafdelningen hos tullkammaren, enligt egen utsago, anhöll
om biträde. Vid förnyad begäran 1900, bads han om möjligt hålla ut till 1901, då
personalen vid tullafdelningen skulle ordinariter besättas. Väl inseende att jag vid
filialen icke skulle erhålla någon hjälp förr än regleringen vid tullafdelningen blifvit
definitivt afgjord, framställdes icke af mig något i saken, oaktadt arbetet synnerli-
gast år 1900 betydligt tilltagit. Detta framgår så mycket tydligare, då man betän-
ker att år 1897 under tullafdelningens uppsigt fanns endast ett magasin i tvänne
våningar och en källare, medan det däremot vid 1900 års början fanns 6 magasin i
dubbla våningar jämte 2 källare. Att intet personligt förbiseende blifvit af mig be-
gånget torde äfven framgå deraf att under min fyra veckors tjänstledighet, augusti
—september 1899, min vikarie icke håller var i stånd att uppdaga, än mindre för-
hindra Leinbergs falsarier; de fortgingo utan afbrott, trots ombytet af vågmästare.
Helsingfors Trafikkontors filial i warrantmagasinet, den 10 augusti 1901.

Ivar Liljeros.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1901.

Utskottsbetänkande i fråga om ordnandet af handeln å särskilda stadens torg.

Från Drätselkammaren hafva Stadsfullmäktige fått emottaga nedanstående skrifvelse:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 22 Aug. 1901.

N:o 208.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Enär Drätselkammaren uti motiven till sitt till Magistraten inlämnade förslag till utgifts- och inkomststat för staden under innevarande år bland annat anmärkt, att sedan numera fasta försäljningsplatser beviljats å både Sandviks- och Hagnäs torgen, enligt Kammarens förmenande också för dessa platser, liksom för platserna å Salu- och Kaserntorgen, borde bestämmas och uppbäras afgifter eller ock sådana fasta platser alls icke tillåtas, beslöto Stadsfullmäktige vid den 21 december förlidet år hållet sammanträde i sammanhang med budgetens fastställande på budgetsutskottets derom gjorda framställning uppmåna Drätselkammaren att till Fullmäktige inkomma med förslag till ordnande af handeln å förenämnda torg.

Med föranledande häraf öfverlämnade Drätselkammaren vid sammankomst den 10 sistlidne januari frågan om ordnandet af ifrågavarande handel till behandling af ett utskott, till medlemmar hvori Drätselkammaren utsåg ledamoten i Kammaren herr Åström, stadskamreraren Holmberg och stadsingeniören Idström. Och har detta utskott numera till Kammaren inlemnat sitt den 6 nästvikne juni daterade utlåtande, hvaraf framgår följande:

Vid fullgörandet af sitt uppdrag har utskottet tagit i betraktande äfven den handel, som försiggår å stadens öfriga torg eller Salu-, Kasern- och Jernvägstorgen, emedan utskottet trott sig finna att den mellanhandel, som å en del af dessa bedrifves, lider af samma olägenheter och företer fullt ut samma oordnade

utseende som handeln å de tvønne torg, hvilka utskottets uppdrag närmast omfattat.

Beträffande Salutorget anser utskottet, att den där etablerade anordningen, att lifsmedel försäljas vid öppna bord eller stånd, måste betraktas som provisorisk och att det för ett slutligt och ändamålsenligt ordnande af lifsmedelhandeln å Salutorget blir nödigt att helst i de nuvarande saluhallarnas omedelbara grannskap t. ex. å den gamla tull- och packhustomten uppföra nya saluhallar. Något annat definitivt förslag rörande detta torg gör utskottet dock icke, än att sådan ändring i taxan för de fasta försäljningsplatserna å Salutorget skulle införas, att årshyran för alla platser för framtiden skulle bestämmas till 60 mark, medan densamma nu, beroende på försäljningsprodukternas beskaffenhet, varierat mellan 40 och 80 mark. Och motiverar utskottet detta förslag dermed, att den godtycklighet, som vid utgifvande af torgplatserna, de der efter den nya indelningen af torget måste anses alla lika väl situerade, nu är rådande, härigenom skulle förekommas. Den obetydliga förhöjningen i årsafgiften för en del platser håller utskottet så mycket mindre för betungande, som dessa fasta torgplatser äro ytterst eftersökta och för afstående af dem från en till annan försäljare erlagts ända till 200 och 300 mark. Genom förhöjningen komme emellertid det totala årsarrendet, som för närvarande stiger till cirka 17,000 mark, att uppgå till omkring 21,500 mark.

Rörande Kaserntorget anför utskottet, att de derstädes förefintliga 99 saluplatser, för hvilka enhvar erlägges en årshyra af 20 mark, upptagas af lärar och träbaracker af mycket varierande utseende, som möjligen ger torget ett måleriskt, men för ordningssinnet mindre tilltalande utseende. Och då den handel, som här bedrifves med tyger, skodon, lerkärl m. m., pågår hela dagen, synes det utskottet som skäl förefunnes att för densamma, som af allt att döma dock motsvarar ett behof för stadens mindre bemedlade befolkning och hvars bibehållande på platsen redan har häfd för sig, borde uppföras särskild hall, hvilken dock icke finge inkräkta på torget mera än de nuvarande försäljningsplatserna, men väl skulle fullständigt dölja den vanprydande stödjemuren mot Kaserngatan. Utskottet har derföre i sådant afseende låtit utarbete eskissritningar och kostnadsförslag för en hall, innefattande 97 salustånd; och skulle kostnaden för en dylik hall af sten med träpelare i en våning och med taktäckning af holzcement uppgå till 95,000 mark, exclusive vatten- och aflöppsledning. Utskottet håller ock för, att uppförandet af en sådan hall, utom att den skulle gifva det centrala Kaserntorget ett ordnad och tilltalande utseende, blefve en för staden i alla afseenden lukrativ affär. Då man vet, att en betydlig del af de å torget salubjudna varor till nätterna borttransporteras och magasineras i särskildt upphyrda förvaringsrum, för att åter följande dag återföras till torgplatsen, måste man nämligen antaga, att resp. platsarrendatorer utöfver hyran för saluplatzen hafva att vidkännas icke obetydliga magasinerings- och transportkostnader. Utskottet har derföre ock kalkylerat att stånden i en saluhall, uthyrda för ett minimiarrende af 120 mark per

år eller 10 mark per månad, skulle inbringa staden en summa af 11,640 mark, hvilket motsvarade cirka 10 å 11 % å anläggningskostnaden, häri inberäknad kostnaden äfven för vatten- och kloakledning.

I händelse den föreslagna hallen komme till utförande, borde enligt utskottets åsikt de nuvarande försäljningsplatserna å Kaserntorget uppsägas från den 1 maj 1902 och försäljarene anvisas annan plats för sin handel, intill dess hallen färdigbygts; i hvilket afseende platsen norr om garnisonsmanegen mellan Fabians- och Kaserngatorna skulle erbjuda lämpligt utrymme.

Angående Jernvägstorgets vidkommande framhåller utskottet, att detsamma är upptaget dels af handel med boskapsfoder och trävirke, som af allmoge salubjudits, dels af en mellanhandel med träarbeten, korgmakerier, bleckslageritillverkningar, klädespersedlar och diverse småkram äfvensom mat- och kaffeservering, hvilken sistnämnda äfvensom mellanhandeln bedrifvits vid provisionella bord, de der vid nattens inbrott från platsen aflägsnats, men denna handel fortgått under loppet af hela dagen. Sedan emellertid monumentala byggnader såsom Ateneum och Finska teatern vid torget uppförts, synes enligt utskottets förmenande torgets utseende fordra, att samma mellanhandel, hvars behöflighet särskildt beträffande klädespersedlar och småkram utskottet tror sig kunna ifrågasätta, förflyttas till annan plats och å torget tillåtes endast allmogehandel under vissa timmar på förmiddagen. Men skulle man dock anse skäl förefinnas att tillåta äfven mellanhandel å torget, borde denna äfven inskränkas till samma timmar på förmiddagen som allmogehandeln och för platserna i sådant fall erläggas arrende, på sätt utskottet längre nedan föreslår för enahanda platser å Hagnäs torg.

Beträffande Sandvikstorget, hvarest under de senare åren en icke obetydlig handel såväl med lifsförnödenheter som diverse småkram etablerats, delvis i mycket vanprydande träbaracker, synes det utskottet, att detta torg till följd af sitt läge i en tätt bebyggd stadsdel samt invid sjön är väl egnadt att för framtiden fungera som ett andra salutorg för staden. Och anser sig utskottet, såväl med hänsigt till ordnandet af handeln derstädes som med afseende å behovet för närmaste framtid, böra ånyo upptaga det redan tidigare väckta, men ännu ej realiserade förslaget att å sagda torg uppföra fasta saluhallar. Utskottet bifogar därföre sitt yttrande på dess initiativ utarbetade eskissritningar och kostnadsförslag till en saluhall af sten äfven för Sandvikstorget, innefattande hallen 106 salustånd samt 28 mindre och 2 större källare, de sistnämnda afsedda för isupplag. Och har utskottet tänkt sig, att handeln med lifsmedel främst borde beredas plats i hallen och endast i den mån salustånd derutöfver vore disponibla öfriga varor der få salubjudas. Den del af torghandeln, som icke kunde rymmas inom hallen, skulle deremot beredas plats i den triangel, som begränsas af linier dragna från hallens flyglar till torgets midt enligt medföljande plan. Genom en dylik anordning, hvarvid å de öppna försäljningsplatserna några träbaracker eller vagnar icke finge begagnas utan endast provisionella bord, anser utskottet att handelsrörelsen å

torget blefve för närmaste framtid på ett tillfredsställande sätt ordnad. Och då utskottet beräknar, att butikerna i hallen i medeltal kunna betinga ett pris af 200 mark och källarene 60 mark per år, skulle hallen sålunda afkasta en summa af cirka 23,000 mark per år eller inemot 18 % å 125,000 mark, som utgör kostnadsförslaget slutsumma.

Hvad slutligen Hagnästorg beträffar, der en likadan barackstad uppstått som å Sandvikstorget, anser utskottet, att torget, såsom äfven ursprungligen afsetts, hufvudsakligen borde reserveras för allmogehandel, så att endast invid gränsen mot den Kovinska arrendetomten skulle beredas fasta försäljningsplatser för handel med trätillverkningar, korgmakerier, qvastar m. m., hvilken handel nu försiggår å Jernvägstorget. Handeln med kläder och småkram har enligt utskottets förmenande tillfälle att söka sig plats i de invid torget belägna butikerna och den obetydliga mellanhandeln med lifsmedel kunde etablera sig i den närbelägna privata saluhallen, der en stor del salustånd åtminstone för närvarande stå att hyra för mycket moderata pris. Jemte det utskottet bifogar en plan öfver de tilltänkta fasta saluplatserna å Hagnästorg, föreslår utskottet, att för dessa i årshyra borde erläggas 3 mark per m², beroende på det i anspråk tagna utrymmets storlek. Handeln å ifrågavarande torg anser utskottet tillsvidare icke böra begränsas till vissa timmar dagligen utan få försiggå hela dagen om.

På grund af och i full konsekvens med ofvan relaterade andragande har utskottet uppställt särskilda slutpåståenden, och enär Drättselkammaren i all hufvudsak kunnat omfatta utskottets åsigt i frågan, får Kammarkaren härmed i närmaste öfverensstämmelse med utskottets förslag, jemte närslutande af här åberopade kostnadsförslag och ritningar, vördsamt hemställa, att Stadsfullmäktige ville besluta till följande ändringar uti nu gällande ordning för stadens torghandel:

att årshyran för hvarje fast saluplats å Salutorget skall, räknadt från den 1 december innevarande år, utgå med ett och samma belopp af 60 mark;

att å Kaserntorget uppföres en saluhall i hufvudsaklig öfverensstämmelse med närslutna eskiss och kostnadsförslag;

att å Sandvikstorget likaledes uppföres i enlighet med därför uppgjorda eskissritningar och kostnadsförslag en saluhall, hufvudsakligen afsedd för handel med lifsmedel, samt att öfrig handel från bord å detta torg anvisas platser enligt bilagd plan;

att för mellanhandeln å Jernvägstorget anvisas fasta saluplatser, å hvilka handeln dock får ega rum endast de tider å förmiddagen, då allmogehandeln derstädes och handeln å Salutorget är tillåten;

att Hagnästorg reserveras för allmogehandeln med undantag af ett antal fasta försäljningsplatser för trätillverkningar, korgmakerier, qvastar, m. fl. landtmanna hemslöjdsvaror enligt medföljande plan;

att för de fasta försäljningsplatserna å Sandviks-, Jernvägs- och Hagnästorgen erlägges platshyra efter beräkning af 3 mark per m², beroende på platsens storlek, dock ej under 5 mark för någon plats;

att anordningarne beträffande Jernvägs- och Hagnästorgen genomföras från den 1 december 1901, men att handeln å Sandvikstorget får såsom härintills fortgå, intill dess saluhall der uppförts;

att åt de nuvarande försäljarene å Kaserntorget från den tid, platsen för deras handel tages i anspråk för hallens byggande, anvisas lämpliga provisoriska platser för bedrifvande af deras handel, intill dess hallen å torget färdigbygts, hvarefter de provisoriska platserna indragas, och att vid ny utarrendering den 1 instundande december af saluplatserna å Kaserntorget iakttages häraf betingadt förbehåll; samt

att Drätselkammaren bemyndigas att vid uppgörandet af utgiftsstat för staden under nästkommande år deri observera nödiga anslag för uppförande af de å Kasern- och Sandvikstorgen föreslagna saluhallarna.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

I anledning af förestående skrifvelse hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 17 sistlidne september uppdragit åt undertecknade att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Vid behandlingen af Drätselkammarens föreliggande framställning har utskottet funnit anledning till följande uttalanden och förslag:

Såsom vårdare af stadens fastigheter och dess inkomstgivande rättigheter åligger Drätselkammaren jemväl att hafva öfverinseendet öfver uppbörden af afgifterna för försäljningsplatserna å stadens torg och i saluhallen. Utgifvandet af rättigheterna till dessa försäljningsplatser har deremot endast för så vidt angår saluhallen, der platserna upplåtas efter auktion åt den mestbjudande, omhänderhafts af Drätselkammaren, medan, enligt aftal mellan Drätselkammaren och polisen, den sistnämnda utdelat rättigheterna till de fasta försäljningsplatserna å torgen. Då likväl en enhetlig ledning häraf synes önskelig, helst vid utgifvandet af sistnämnda rättigheter, för hvilka en på förhand till beloppet faststald afgift uppbäres, en noggrann tillsyn måste utöfvas bland annat deröfver att ej många dylika rättigheter samlas i en och samma hand, skulle utskottet föreslå att för framtiden äfven rättigheterna till försäljningsplats å torg måtte upplåtas genom Drätselkammaren, antingen omedelbart eller genom någon densamma underlydande myndighet.

I likhet med Drätselkammaren skulle äfven utskottet ur helsovårdssynpunkt gerna se att handeln med matvaror, de der kunna taga skada af kringflygande dam och smuts, och all matservering kunde förflyttas från fria luften till saluhallar eller lokaler inom hus, och synes behöfligheten af denna åtgärd utgöra ett viktigt motiv för uppförandet af den utaf Kammaren föreslagna hallen å Sandvikstorget. Någon möjlighet att i sådant syfte ändra de nuvarande anordningarna å Salutorget finner dock ej heller utskottet.

Efter hvad utskottet inhämtat, har efterfrågan på försäljningsplatserna å Kaserntorget städse varit större än tillgången på dylika platser. Genom den af Drätselkammaren föreslagna saluhallen komme likväl endast 97 salustånd att erhållas i stället för de 99 försäljningsplatser, som för närvarande finnas å torget. Vid sådant förhållande har utskottet tagit i öfvervägande möjligheten att uppföra hallen i fråga större än Kammaren afsett, förslagsvis genom att låta bygga densamma i två våningar. En dylik anordning ligger så mycket närmare till hands som öfre våningen af hallen komme att ligga nästan i nivå med Kaserngatan, hvarför ock stånden i denna våning antagligen komme att blifva icke mindre efterfrågade än stånden i den undre. Enligt uppdrag af utskottet har arkitekten Selim Lindqvist, som uppgjort ritningarna till den af Drätselkammaren projekterade hallen, utarbetat eskissritning jemte kostnadsförslag till en hall i två våningar, hvilka handlingar utskottet här närsluter. Ritningen utvisar en hall med 160 butiker, och skall denna hall jemlikt kostnadsförslaget kunna utföras för 167,000 mark, excl. kostnaden för vatten- och ljusledningar. Ehuru hallen alltså, uppbyggd i två våningar, blefve något dyrare per butik, eller vidpass 1,044 mark mot ungefär 979 mark, än enligt Drätselkammarens förslag, blefve dock inkom-

sten från hallen, motsvarande efter Kammarens beräkningsgrund inemot 20,000 mark, betydande nog för att lemna hög ränta å anläggningskapitalet.

Utskottet ifrågasätter för öfrigt huruvida det icke vore möjligt att låta den nu å Kaserntorget bedrifna handeln under byggnadstiden försiggå fortfarande å sagda torg eller ock möjligen å tomten för det äldre tull- och packhuset, enär den af Drätselkammaren föreslagna platsen norr om garnisonsmanégen mellan Fabians- och Kaserngatorna synes utskottet alltför aflägsen och äfven eljes olämplig för sagda ändamål.

Vid behandlingen af budgeten för år 1892 förelåg ett förslag till uppförande af en saluhall å Sandvikstorget, uppgjort genom Drätselkammarens försorg på anmodan af Stadsfullmäktige*). Enligt detta förslag skulle hallen placeras midt emot Garnisonssjukhuset samt inrymma 45 försäljningsbutiker, försedda med lämplig uppvärmningsapparat, och enahanda antal källare för förvaring af förråd. Kostnadsförslaget för byggnaden steg till 157,000 mark. Uppförandet af en sådan hall för 4:de, 5:te och 6:te stadsdelarnas behof syntes Drätselkammaren, med hänsyn till ökningen af folkmängden i sagda trakt, snart blifva en nödvändighet. Och anmälte Kammaren att Kammaren äfven skulle i dess budgetförslag tagit hänsyn till berörda behof, derest icke stadens disponibla tillgångar varit mycket anlitade för andra ändamål samt jemväl det tryckta affärsläget för ögonblicket föranledde tvekan om önskligheten aflåns upptagande för företaget. Också budgetutskottet ansåg, i likhet med Drätselkammaren, sagda förslag vara i allo beaktansvärdt. Men då för att förverkliga byggnadsföretaget lånemedel måste anlitas samt förhållandena icke voro gynsamma för ytterligare ökande af stadens skuld, föreslog utskottet att med företagets utförande skulle anstå till ett följande år. Om detta förslag förenade sig derpå äfven Stadsfullmäktige.

Vid jämförelse mellan omförmälda tidigare projekt till saluhall å Sandvikstorget och nu föreliggande förslag har utskottet för sin del gifvit företrädet åt det senare, helst butikernas antal deri är större samt kostnadsförslaget, genom att, utom annat, konstruktionen ändrats samt värmeledning och ett antal källare uteslutits, proportionsvis lägre än vid det förra förslaget. — I händelse vid budgetregleringen svårighet skulle yppa sig att samtidigt låta uppföra hallarna såväl å Kaserntorget som å Sandvikstorget, torde, efter utskottets åsigt, sistnämnda hall, hvaraf behofvet gjort sig kännbart redan för närmare tio år tillbaka, förty främst böra komma till utförande.

I Drätselkammarens förslag till budget för nästinstundande år ingår under rubriken 2:o Gator och allmänna platser, Remont och underhåll, en post på 8,200 mark för stensättning med II nubbsten i asfalt af de delar utaf Sandvikstorget, hvilka äro afsedda att upplätas för handeln med fisk, och har Byggnadskontoret upplyst att afsigten är att till samma ställe, beläget invid Boulevard-

*) Tr. handl. n:o 30 för 1891, pag. 8--10.

gatan, förlägga äfven handeln från allmogefordon. Detta förslag får också utskottet understödja.

Den för de fasta försäljningsplatserna å Sandvikstorget af Drätselkammaren föreslagna minimiafgiften af 3 mark m² finner utskottet, i betraktande af den lifliga trafiken å sagda torg, alltför låg och skulle för sin del föreslå att den höjes till 5 mark.

I en till Stadsfullmäktige stäld, till utskottet öfverlemnad skrift hafva ett antal försäljare af kramvaror å Jernvägstorget anhållit att Drätselkammarens förslag beträffande inskränkning i tiden för handeln med dessa varor å sagda torg måtte af Fullmäktige afböjas eller åtminstone antagas endast i modifierad form. Säsom skäl härför anföres att först efter torghandelns afslutande eller längre fram på dagen de kunder vore i tillfälle att infinna sig, som frekventerade sökandenes salustånd. — Ehuru erkännande det beaktansvärda i sökandenes begäran är utskottet likväl, på de i Drätselkammarens skrifvelse anförda skäl, icke i tillfälle att tillstyrka bifall till densamma. För att emellertid för bemälda försäljare underlätta möjligheten att flytta sin handel till Hagnästorget, der någon tidbegränning för ifrågavarande rörelse ännu icke behöfde ifrågakomma, skulle utskottet föreslå att å nästnämnda torg fortfarande, liksom hittills, finge säljas äfven kläder och småkram, jemte det också matvaror, efter utskottets åsigt, borde få å torget saluhållas, dervid dock för sistberörda handel borde upplåtas endast de från den genomgående trafiken mera aflägsna platserna.

Då ifrågavarande ärende torde komma att af Stadsfullmäktige pröfvas och afgöras först efter den 1 nästkommande december eller i gynnsammaste fall kort före sagda dag, lærer med genomförandet af de föreslagna anordningarne, för så vidt berörda dag dervör ansetts böra ifrågakomma, få bero till den 1 juni instundande år 1902.

Med anslutning till Drätselkammarens förslag och hvad utskottet ofvan förordat får utskottet alltså vördsamt hemställa att Stadsfullmäktige ville besluta till följande ändringar i nu gällande ordning för torghandeln:

att årshyran för hvarje fast saluplats å Salutorget skall, räknadt från den 1 juni nästkommande år 1902, utgå med ett och samma belopp af 60 mark;

att å Kaserntorget uppföres en saluhall i två våningar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med närslutna, genom utskottets försorg utarbetade eskiss och kostnadsförslag;

att å Sandvikstorget, likaledes i enlighet med dervör uppgjorda eskissritningar och kostnadsförslag, uppföres en saluhall, hufvudsakli-

gen afsedd för handel med lifsmedel, samt att öfrig handel från bord å detta torg anvisas platser enligt Drätselkammarens bilagda plan:

att för mellanhandeln å Jernvägstorget anvisas fasta saluplatser, å hvilka handeln dock får ega rum endast de tider å förmiddagen, då allmogehandeln derstädes och handeln å Salutorget är tillåten;

att Hagnästorg upplåtes dels för allmogehandeln, dels till fasta försäljningsplatser för ej mindre kläder, småkram, trätillverkningar, korgmakerier, qvastar o. dyl. än matvaror, hvarvid dock för handeln med lifsmedel böra anvisas platser, för så vidt möjligt aflägsna från grannskapet af lifligare trafik;

att för de fasta försäljningsplatserna å Sandviks-, Jernvägs- och Hagnästorgen erlägges platshyra efter beräkning af 5 mark per m² för förstnämnda och 3 mark per m² för öfriga torg, dock ej under 5 mark för någon plats;

att anordningarna beträffande Jernvägs- och Hagnästorgen genomföras från den 1 juni 1902, men att handeln å Sandvikstorget får såsom härintills fortgå, intill dess saluhall der uppförts;

att åt de nuvarande försäljarene å Kaserntorget från den tid, platsen för deras handel tages i anspråk för hallens byggande, anvisas lämpliga provisoriska platser för bedrifvande af deras handel, intill dess hallen å torget färdigbygts, hvarefter de provisoriska platserna indragas, och att vid ny utarrendering af saluplatserna å Kaserntorget iakttages häraf betingadt förbehåll;

att i utgiftsstaten för nästinstundande år observeras nödiga anslag för uppförande af de å Kasern- och Sandvikstorgen föreslagna saluhallarna; samt

att Drätselkammaren för framtiden antingen omedelbart eller genom någon densamma underordnad myndighet ombesörjer utgifvandet af de fasta försäljningsplatserna å stadens torg.

Helsingfors, i november 1901.

Paul Sinebrychoff.

K. V. Bergman.

Ivar Gordie.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I det förslag, som af en för saken nedsatt komité nyss afgifvits samt af Drätselkammaren oförändradt förordats, har föreslagits att den torgmellanhandel som å Jernvägstorget bedrifves, skulle från 1 nästkommande December sålunda ordnas att fasta handelsplatser skulle på arrende utgifvas, men icke förty all handel nödgas upphöra samtidigt som landtmannahandeln eller redan kl. 12 middag. Undertecknade, 21 stycken å sagda torg hufvudsakligen med tyger och porsliner handel idkande familjeförsörjare, våga härhos värdsamt, i sammanhang med ärendets förestående behandling i sista hand hos herrar Stadsfullmäktige, inkomma med en ödmjuk framställning i afseende å denna för hela vår existens så viktiga fråga. En sådan inskränkning i tiden för handelns bedrifvande som den nu föreslagna, betyder för oss — många med en talrik familj samt utan andra utvägar för uppehållet — ej mindre än ett beröfvande af lefvebrödet. Ty först efter landtmannahandelns afslutande och längre fram på dagen är det som våra kunder hufvudsakligen äro i tillfälle att infinna sig. Först middagstiden och senare försiggår omsättningen af våra varor och inflyta de få slantar, hvarmed vårt dagliga bröd betalas. Att handeln i öfrigt ordnas och fasta platser utgifvas är en sak, hvars nytta vi inse och äro tacksamma för, men så länge någon annan lämplig plats icke oss gifves, så nödgas vi på det bevekligaste anhålla att större inskränkning i tiden än hittills varit fallet, icke må bestämmas. Den estetiska synpunkten synes för komitén varit ensamt afgörande, men om också i sådant afseende en eller annan anmärkning kunde göras, så borde väl dock vårt väl eller ve vid afgörandet våga tyngre i vågskålen, likasom ock andra utvägar till förbättring härutinnan kunde gifvas. Ännu på länge synes det nya teaterhuset icke blifva färdigt och åtminstone derförinnan vore väl ingen förändring af nöden, hvarjemte längre frist för oss i hvarje fall vore till största hjälp och välsignelse. Att just emot vinterns öfriga bekymmer ytterligare nödgas kämpa mot de svårigheter, hvilka de föreslagna nya förhållandena ovilkorligen medföra, vore att få sten på börda. — Vi våga förty hoppas att herrar Stadsfullmäktige skola lyssna till oss och med hänsyn till af oss framhållna ömmande omständigheter vidtaga minsta möjliga inskränkningar i fråga om tiden för handelns bedrifvande åtminstone för den närmaste framtiden. Helsingfors, den 14 September 1901.

<i>Elli Kalske.</i>	<i>A. Antonoff.</i>	<i>H. J. Åström.</i>
<i>E. Petterson.</i>	<i>J. Toivola.</i>	<i>W. Hindsa.</i>
<i>E. Niskanen.</i>	<i>G. Karén.</i>	<i>H. Sundvall.</i>
<i>S. Tuominen.</i>	<i>G. Henrikson.</i>	<i>L. Malin.</i>
<i>E. Hermanson.</i>	<i>M. Kyröläinen.</i>	<i>J. Halonen.</i>
<i>J. Koskinen.</i>	<i>M. Lindell.</i>	<i>J. Eriksson.</i>
<i>J. Reinikainen.</i>	<i>O. Åker.</i>	<i>Anna Aurora Pohjola.</i>
		genom <i>Ludvig Hjelt.</i>

Kostnadsförslag

för uppförande af en projekterad Saluhallsbyggnad på Kaserntorget i
Helsingfors stad.

	<i>Fm.</i>	<i>Fm.</i>	<i>Fm.</i>	
Grundgrävning och -läggning.				
390 m ³ grundgrävning och bortforsling af den utgrädda sanden å	5	1,850		
270 m ³ grundläggning med granitblock; under murarna till 1,8 m, under pelarna till 0,6 m. djup; med material och arbete å	11	2,970		
156 m ² grofhuggen granitsockel (60 cm hög) färdigt uppstald å	28	4,368		
12 m ² trappplan af granit finpikad, färdigt lagd å	35	420		9,608
Murnings- och rappningsarbeten m. m.				
110,000 st. tegel, jämte bruk och arbete å	100	11,000		
1,050 m ² grått cementgolf; med material och arbete å	450	4,725		
850 m ² inre puts; material och arbete å	— 80	680		
850 m ² inre kalkfärgsstrykning af väggarna å	— 30	255		16,660
Timmermansarbeten.				
260 löp. m 15 × 20 cm bjälk till hufvudbärare af taket; med material och arbete å	3	780		
360 löp. m 15 × 15 cm spiror till snedsträfvor; med material och arbete å	150	540		
2,000 löp. m 15 × 27 cm bjälk till bärare af taket; med mat. och arb.	430	8,600		
200 löp. m 20 × 20 cm bjälk till pelare; med material och arbete å	4	800		
1,040 m ² hyflade och spontade 2,4 cm tjocka bräder till takpanel; med material och arbete å	3	3,120		
1,060 m ² s. k Holzementtak; med material och arbete å	1150	12,190		26,030
Plåtslageriarbeten.				
82 löp. m takrännor; med material och arbete å	16	1,312		
18 st. stuprör med trattar och utkastare med material och arbete å	40	720		
120 löp. m fönsterbleck; med material och arbete å	2	240		
Transport	—	2,272		52,298

	<i>Smf.</i>	<i>Smf.</i>	<i>Smf.</i>
Transport	—	2,272	52,298
140 löp. m listbleck; med material och arbete å	4	560	
18 m ² plåttak öfver vindfången; med material och arbete å	10	180	
76 löp. m takstakett af järn med material och arbete å	10	760	3,772
Snickeri-, glasmästare- och målningsarbeten m. m.			
4 st. fönsterkarmar 2,1 × 2,5 m med yttre bågar, glas, beslag och målning; med material och arbete å	75	300	
4 st. d:o 1,1 × 1,4 som föreg. å	50	200	
12 st. d:o 1,20 × 2,10 ” ” å	55	660	
8 st. d:o 0,80 × 1,15 ” ” å	40	320	
4 st. d:o 1,00 × 1,80 ” ” å	50	200	
4 st. d:o 2,00 × 0,70 ” ” å	40	160	
32 st. d:o 1,20 × 1,00 ” ” å	45	1,440	
21 st. d:o 2,00 × 1,00 ” ” å	55	1,155	
2 st. d:o 0,30 × 2,5 ” ” å	20	40	
8 par dörrkarmar 0,90 × 2,4; med dörrar, glas- beslag och målning; med material och ar- bete å	125	1,000	
2 par d:o 1,40 × 2,40; som föreg. å	200	400	
8 st. enkla d:o 0,80 × 2,10 som föreg. å	15	120	
97 st. salustånd med diskar, hyllor, rullåer, mål- ning, lås o. s. v. kompl. å	280	27,160	
3 st. takfönster med material och arbete å	175	525	33,680
För ritningar, öfvervakning samt till summans afjämning	—	—	89,750
	—	—	5,250
Summa <i>Smf.</i>	—	—	95,000

Uti denna summa ingår icke kostnaden för klosetter äfvensom för vatten- och ljusledningar.

Helsingfors, den 4 Maj 1901.

Selim A. Lindqvist.

Kostnadsförslag

för uppförande af en föreslagen Saluhallsbyggnad i tvänne våningar på
Kaserntorget i Helsingfors stad.

	<i>Fr.</i>	<i>Fr.</i>		<i>Fr.</i>
Grundgräfnig och -läggning.				
530 m ³ grundgräfnig å	5	2,650		
380 m ³ grundläggning med granitblock 1,8 m djupt å	11	4,180		
186 m ² grofhuggen sockel (0,75 m hög)	28	5,208		
16,5 m ² trappplan af granit å	35	577	50	
190 m ² asfaltbetrykning å	1	190		
50 m ³ utfyllning af gatan	4	225		13,030
Murnings- och rappningsarbeten m. m.				
255,000 st. tegel j. inmurning å	110	28,050		
990 m ² cementgolf	4	4,455		
1,620 m ² inre puts	—	80	1,286	
1,470 m ² yttre puts	1	25	1,837	50
3,090 m ² kalkafslamning af väggar å	—	30	927	36,555
Timmermansarbeten m. m.				
165 l. m. 15 × 30 cm bjälk till hufvudbärare af tak å	3	35	552	75
124 l. m. 24 × 24 cm bjälk till pelare å	6		744	
450 l. m. 15 × 18 cm spiror till snedsträfvor å	1	75	787	50
1,760 l. m. 12,5 × 27 cm bjälk till vasar å	4	20	7,392	
40 l. m. 15 × 15 cm spiror till konsolklotsar å	1	50	60	
200 l. m. 20 × 20 cm bjälk till hufvudbärare af tak å	3		600	
195 l. m. 20 × 20 cm bjälk till pelare å	4		780	
1,672 l. m. 15 × 27 cm bjälk till vasar å	4	30	7,189	60
1,680 m ² 2,4 cm tj. bräder till takpanel å	2	75	4,620	
680 m ² 5 cm tj. plankor till golf å	4		2,720	
1,680 m ² förhydningspapp å	—	60	1,008	
68 m ³ mellantaksfyllning å	5		340	
680 m ² lapedit (linoleum) å	6		4,080	
1,071 m ² holzcementtak å	11	50	12,316	50
1,680 m ² fernissning af takpanel å	—	35	588	43,778
Plåtslageriarbeten m. m.				
90 l. m. takränna å	16		1,440	
125 l. m. stuprör å	4	50	562	50
Transport	—	—	2,002	50
			93,364	35

	<i>Fm.</i>	<i>Fm.</i>	<i>Fm.</i>
Transport	—	2,002 50	93,364 35
225 l. m. fönsterbleck à	2 —	450 —	
240 l. m. listbleck à	1 50	360 —	
18 m ² plåttak på vindfången à	10 —	180 —	
90 l. m. takstakett à	15 —	1,350 —	
61 l. m. trappräck à	25 —	1,525 —	5,867 50
Snickeri-, glasmästare- och målningsarbeten m. m.			
32 st. fönster med enkla bågar kompl. 0,9 × 2,2 à	40 —	1,280 —	
8 " " " " " 1,35 × 2,5 m à	60 —	480 —	
12 " " " " " 1,35 × 2,55 " à	65 —	780 —	
18 " " " " " 1,30 × 1,50 " à	50 —	900 —	
2 " " " " " 1,8 × 2,2 " à	70 —	140 —	
4 " " " " " 2,1 × 1,10 " à	60 —	240 —	
42 " " " " " 0,9 × 0,9 " à	28 —	1,176 —	
18 " " " " " 1,35 × 1,10 " à	40 —	720 —	
2 " " " " " 1,80 × 1,10 " à	50 —	100 —	
2 " " " " " 0,6 × 0,9 " à	20 —	40 —	
1 " " " " " 2,3 × 1,1 " à	65 —	65 —	
2 " " " " " 1,7 × 1,5 " à	55 —	110 —	
4 " " " " " 1,35 × 2,10 " à	55 —	220 —	
2 " " " " " 1,1 × 2,2 " à	65 —	130 —	
2 " " " " " 2,4 × 3,00 " à	110 —	220 —	
2 " " " " " 1,7 × 2,55 " à	75 —	150 —	
2 " " " " " 2,4 × 1,9 " à	75 —	150 —	
16 " " " " " 0,9 × 1,1 " à	30 —	480 —	
8 " " " " " 1,35 × 1,5 " à	50 —	400 —	
2 " " " " " 1,7 × 2,00 " à	80 —	160 —	
1 " " " " " 2,4 × 2,80 " à	95 —	95 —	
1 " " " " " 1,7 × 3 " à	110 —	110 —	
1 " " " " " 1,7 × 3,5 " à	115 —	115 —	
1 " " " " " 2,4 × 4,00 " à	150 —	150 —	
2 par dubbeldörrar kompl. 2,3 × 2,4 à	250 —	500 —	
6 " " " " " 2,0 × 2,4 à	220 —	1,320 —	
1 " " " " " 1,6 × 2,5 à	150 —	150 —	
13 enkla dörrar " 0,8 × 2,1 à	30 —	390 —	
160 st. salustånd kompl. inredda à	280 —	44,800 —	47,160
Diverse.			
151 l. m. trappsteg af cement à	8 —	1,208 —	
33 m ² trapplan af cement à	10 —	330 —	
Transport	—	1,538 —	146,391 85

	Fm.		Fm.		Fm.	
Transport	—	—	1,538	—	146,391	85
inredning af klosetter, pissoir, skåp	—	—	750	—		
järn & smide	—	—	1,500	—		
för ritningar, öfvervakning o. s. v.	—	—	8,409	15	12,197	15
Summa Fm.	—	—	—	—	167,000	—

Uti denna summa ingår icke kostnad för vatten- och ljusledningar.
Helsingfors den 14 November 1901.

Selim A. Lindqvist.

Kostnadsförslag

för uppförande af en projekterad Saluhallsbyggnad på Sandvikstorget i
Helsingfors stad.

	Fm.		Fm.		Fm.	
Grundgräfnig och -läggning.						
1,660 m ³ grundgräfnig och bortforsling af det utgräfdä onödiga materialet å	5	—	8,300	—		
500 m ³ grundläggning med granitblock; under yttermurarna i allmänhet till 1,8 m, under pelarena till 0,6 m djup; material och arbete å	11	—	5,500	—		
120 m ² kilad sockel; med uppställning å	15	—	1,800	—		
37 m ² grofhuggen sockel under sträfpelarena; färdigt uppstald å	21	—	777	—		
11 m ² grofhuggen trapplan af granit färdigt lagd å	35	—	385	—		
715 m ² asfaltisoleringskikt å källarväggar, samt å baksidan af sockeln å	1	—	715	—		
8 l. m. granitkantsten kring isschakten å	7	—	56	—	17,533	—
Murnings- och putsarbeten m. m.						
210,000 st. tegel att inmura; med bruk och arbete å	110	—	23,100	—		
1,300 m ² inre väggputs; med material och arbete å	—	80	1,040	—		
1,300 m ² kalkaffärgning af inre putsytor å . . .	—	30	390	—		
Transport	—	—	24,530	—	17,533	—

	<i>Fmç</i>	<i>Fmç</i>	<i>Fmç</i>
Transport	—	24,530	17,533
705 m ² putsning och fogstrykning af yttre façad; med material och arbete å	2 50	1,762	50
1,050 m ² grått betongolf i hallen; med material och arbete å	4 50	4,725	—
480 m ² golf af beton med asfaltbeläggning i källarena, samt i klosett- och tvättrummen; med material och arbete å	5 50	2,640	33,657
			50
Timmermansarbeten.			
275 l. m. 18 × 24 cm bjälk till bärare af taket; med material och arbete	4 20	1,155	—
1,900 l. m. 6 × 17 cm plankor till vasar; med material och arbete å	— 50	950	—
65 l. m. 21 × 21 cm bjälk till midtspelare; med material och arbete å	4 —	260	—
115 l. m. 19 × 19 cm bjälk till sidospelare; med material och arbete å	3 50	402	50
1,950 l. m. 15 × 15 cm spiror till takstolar; med material och arbete å	1 —	1,950	—
300 l. m. 5 × 15 cm plankor till takstolar; med material och arbete å	— 40	120	—
1,050 m ² hyflade och spontade 2,4 cm tjocka bräder till takpanel; med material och arbete å	3 —	3,150	—
1,340 m ² 2,4 cm tjocka utskottsbräder till nederlag för vattaket; med material och arbete å	1 50	2,010	—
1,050 m ² asfalterad papp mellan takpanelen och och fyllningen; med material och arbete å	— 60	630	—
1,050 m ² fyllning på takpanelen af torr sågspån; med material och arbete å	1 —	1,050	9,312
			50
Plåtslageriarbeten.			
1,340 m ² plåttak af svart plåt; med material och arbete å	4 —	5,360	—
52 l. m. brandmur att plåtbeslä; med material och arbete å	4 50	234	—
172 l. m. hängränna; med material och arbete å	10 —	1,720	—
180 l. m. stuprör; med material och arbete å	3 —	540	—
33 st. stuprörstrattar; med material och arbete å	6 —	198	—
33 st. stuprörutkastare; med material o. arbete å	5 —	165	—
145 l. m. fönsterbleck; med material och arbete å	2 25	326	25
			8,543
			25
Transport	—	—	69,047
			25

	<i>Fm.</i>	<i>Fm.</i>	<i>Fm.</i>
Transport	—	—	69,047 25
Snickeriarbeten m. m.			
10 st. fönster 1,45 × 2,5 komplett med ytterbågar glas, beslag och målning å	75	750	
20 st. fönster 0,80 × 2,4 m; d:o d:o	55	1,100	
20 " " 1,4 × 2,0 " d:o d:o	70	1,400	
24 " " 0,95 × 1,8 " d:o d:o	50	1,200	
4 " " 1,5 × 2,6 " d:o d:o	80	320	
1 " " 1,0 × 1,8 " d:o d:o	55	55	
2 " " 1,6 × 1,8 " d:o d:o	60	120	
2 " " 1,6 × 2,2 " d:o d:o	75	150	
12 " " 0,8 × 2,0 " d:o d:o	50	600	
28 " " 0,5 × 1,85 " d:o d:o	40	1,120	6,815
2 " " 2,00 × 1,8 " med mat. o. arb. å	70	140	
4 st. par ytterdörrar 1,9 × 2,8 m; m. mat. o. arb. å	250	1,000	
4 st. par dörrar (inre) 1,9 × 2,8 m; m. mat. o. arb. å	200	800	
1 st. yttre dörr 1,0 × 1,21 m; med mat. o. arb. å	100	100	
1 st. inre dörr 1,0 × 1,21 m; med mat. o. arb. å	60	60	
8 st. enkla små dörrar; med material och arbete å	25	200	
28 st. källardörrar 0,9 × 2,1 m; med mat. o. arb. å	30	840	
8 st. källardörrar 1,2 × 2,4 m; med mat. o. arb. å	40	320	
2 st. dubbla luckor 1,6 × 3,0 m; öfre isschakten; den öfre plåtslagen; med material o. arbete å	200	400	3,780
106 st. salustånd med hyllor, diskar, rullåer, o. s. v. kompl. å	280	29,680	
1,050 m ² fernissning af takpanel å	— 35	367 50	
16 l. m. stakett af järn (på taket) å	12	192	
för inredning af klosett- och tvättrummen exclus. vattenledning	—	270	
för stakettet begränsande platserna för hand- kärror o. s. v. kompl. å	—	1,200	
740 l. m. skenor behöfl. för hvälfningar af käl- larna å	4 55	3,367	35,076 50
			117,082 75
För ritningar och öfvervakning af arbetets ut- förande, samt till summans afjämning	—	—	7,917 25
Summa <i>Fm.</i>	—	—	125,000

Helsingfors i Maj 1901.

Selim A. Lindqvist.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1901.

Utskottsbetänkande i fråga om införande af en obligatorisk köttkontroll.

I skrifvelse af den 4 maj 1896 (tr. handl. n:o 29 för 1896) framhöll Helsevårdsnämnden hurusom staden, då år 1890 en tillsyningsman för utöfvande af köttkontroll anstälts vid stadens slagtinrättning, tagit ett första, om ock ringa steg till införande af offentlig köttkontroll, i det att sålunda förhindrades att kött från i påfallande grad sjuka djur genom slagtinrättningen inkomme till staden. Allt det kött deremot, som med jernväg eller i allmogefordon eller medels farkost hit anlända, vore dock undandraget hvarje annan kontroll än den ytterst knapphändiga undersökning som en af Helsevårdsnämndens tillsyningsmän kunde egna åt detsamma under pågående försäljning å torgen och i kött-handlarens bodar. Då under åren 1890—1895 vidpass 20 millioner kilo kött införts till staden, deraf endast omkring 4 millioner eller 20 % genomgått slagtinrättningen, framginge deraf, huru liten del af stadens köttimport vore underkastad en, om ock blott relativt tillfyllesgörande kontroll. Att detta sakernas tillstånd vore i hygieniskt afseende högeligen otillfredsställande, vore själfallet. I själfva verket torde det ofta inträffa, och hade äfven helsopolisen upprepadt varit i tillfälle att konstatera, att icke blott kött af sjuka djur utan också kött, härrörande från nödslagtade och själföda kräk, torgfördes och tillhandahölles allmänheten. Emellertid vore det känt att vissa hos slagtdjuret förekommande sjukdomar kunde gifva anledning till uppkomsten af svåra, t. o. m. dödliga sjukdomar hos de personer, som förtärde kött af dessa djur. Bland sådana sjukdomar vore främst att nämna blod- och varförgiftning, hvilka vore långt farligare för människan än de flesta andra djursjukdomar, beroende detta derpå att de vid dessa sjukdomar inom djurkroppen alstrade gifter icke förstördes genom kokning. Äfven andra djursjukdomar, såsom exempelvis mjältbrand och tuberkulos, kunde under vissa förhållanden medels kött och inelfvor öfverföras från djur till människor. Detsamma vore fallet också med vissa djurparasiter, såsom trikiner och bandmaskar. Exempel på s. k. köttförgiftningar vore icke sällsynta i utlandet, och hade äfven hos oss dylika fall, ehuru af mindre omfattning, iakttagits. Jemväl ur ekonomisk synpunkt vore det önskligt att köparen erhöles kännedom om den mer eller

mindre värderika beskaffenheten af den köttvara, som åt honom till salu utbjudes.

Med hänsyn till de sanitära vådor och ekonomiska olägenheter, som sålunda kunde härflyta deraf att kött af osund eller mindre värdefull beskaffenhet tillsaluhålles åt stadens innevånare, ansåg Helsingfors stads nämnden att en *obligatorisk kontroll öfver allt det i staden till salu hållna köttet med görligaste första borde införas*. Denna kontroll borde enligt Nämndens åsigt vara afgiftsfri, enär säljarene af kött hvarken kunde eller borde med någon afgift betungas. Det främsta vilkoret för att en fullt effektiv kontroll skulle fås till stånd vore emellertid *införandet af slagttvång*, ty endast under förutsättning att allt det kött, som ginge i handeln å en ort, äfven blifvit slagtdadt i en offentlig slagtinrättning, vore det möjligt att så anordna köttkontrollen att den lemnade full garanti för att det till salu hållna köttet verkligen vore af sund och tadelfri beskaffenhet. Köttkontrollen erfordrade nemligen för att gifva säkert resultat en af sakkunnig person utförd undersökning af såväl det lefvande slagtdjuret som köttet och inelfvorna efter slagtingen.

Ehuruväl Nämnden, på anförda skäl, ansett införandet af slagttvång vara det mål, till hvilket man med afseende på köttkontrollen borde äfven i Helsingfors sträfva, syntes det dock Nämnden som om de svårigheter, hvilka stode i vägen för ernåendet häraf, vore så stora samt förenade med så betydande kostnader och sådan tidsutdrägt att man nödgades uppskjuta förverkligandet häraf till framtiden.

Men om ock så vore fallet, ansåg Nämnden dock att man äfven under närvarande förhållanden borde söka att i den närmaste framtiden få en möjligast ändamålsenlig köttkontroll till stånd. Härtill behöfdes, jemte anställande af för kontrollens utfvande fullt kompetenta personer, att allt kött, som i staden tillsaluhölles, skulle, innan det utginge i handeln, verkligen komma under kontroll och det i sådan form att en afgörande undersökning vore möjlig.

I sådant afseende erfordrades, vidkommande slagtinrättningen, anställandet af en i utfvande af köttkontroll kunnig veterinär, hvilken hade att der undersöka såväl de lefvande slagtdjuret som ock de slagtrade kreaturens kött och inelfvor.

För kontrollerandet af det på öfriga vägar till staden anländande köttet vore första vilkoret att detsamma, innan det tofverfördes, passerade genom en för ändamålet inrättad kontrollstation, der dess undersökning verkställes af en sakkunnig veterinär. Det andra vilkoret, utan hvilket undersökningen blefve, om icke betydelslös, så dock af ringare värde, vore att det kött, som skulle undersökas, komme till undersökningen åtföljdt af djurets inelfvor (lefver, lungor, njurar m. m.), ty endast om dessa förefunnes kunde en något så när tillfyllig utredning om köttets skadliga eller oskadliga beskaffenhet vinnas. Sjelfallet kunde detta ifrågakomma endast med afseende på det till staden importe-

rade färska köttet. Beträffande annat kött måste man nöja sig med dess undersökande utan att detta vilkor uppfyllts. För möjliggörande af det till staden medels järnväg och landsväg samt sjöledes inkommande köttets nöjaktiga kontrollering ansåg Helsovårdsnämnden derför 1:o) att en köttkontrollstation borde inrättas, helst i samband med statsjärnvägarnas godsmagasin; 2:o) att påbud borde utfärdas derom att allt kött, som inkomme till staden på andra vägar än genom slagtinrättningen, borde, innan detsamma utsläptes i handeln, i och för kontrollering hemtas till denna kontrollstation; hvarjemte äfven 3:o) alla importörer af färskt kött borde åläggas att jemte köttet till kontrollstationen medhemta inelfvorna af de djur, från hvilka köttet härrörde.

Helsovårdsnämnden var dock af den åsigt, att ej heller nästberörda åtgärder kunde omedelbart genomföras, helst den föreslagna köttkontrollstationens uppförande i samband med järnvägens godsmagasin kunde ske först vid den planlagda ombyggnaden af järnvägsstationen. Jemte det Nämnden derför hemställde om särskilda provisoriska åtgärder i och för en bättre köttkontroll, innefattande bland annat uppförande af en provisorisk kontrollstation på Jernvägstorget samt anställande i stadens tjänst af en veterinär med tre biträden, föreslog Nämnden slutligen att Stadsfullmäktige, för åstadkommande af en tillfredsställande kontroll öfver allt i staden till salu hållet kött, ville å vederbörlig ort utverka godkännande af sådan bestämning:

att enhvar, som vill försälja annorlunda än genom slagtinrättningen till staden hemtadt kött, vore skyldig framlägga detsamma till undersökning och afstämpling på den af staden inrättade köttkontrollstation, hvarvid inelfvorna af det djur, från hvilket köttet härrörde, jemväl borde medfölja, då detsamma såsom färskt kött togfördes.

Sedan Drätselkammaren i skrifvelse af den 3 september 1896 yttrat sig angående Helsovårdsnämndens förslag beträffande omordade provisoriska kontrollstation, beslöto Stadsfullmäktige vid sammanträde den 29 i samma månad utom annat:

att i stadens tjänst anställa en i köttkontroll kunnig veterinär;

att en provisorisk köttkontrollstation skulle å Jernvägstorget uppföras; samt

att tillsätta ett af fem personer bestående utskott för att utreda, huruvida och på hvad sätt en obligatorisk köttkontroll kunde i staden införas;

och blefvo undertecknade Boisman, Widerholm, Renlund och Bärlund samt herr K. Castrén, i hvars ställe sedermera utsetts undertecknad Jansson, invalde till ledamöter i utskottet.

Vid fullgörandet af utskottets omförmälda uppdrag har utskottet främst funnit sig böra taga kännedom om hvad utomlands och särskildt uti Sverige i förevarande fråga tillgjorts. Vidare har utskottet ansett sig böra redogöra för de åsikter, hvilka inom Finska Läkaresällskapet, som två gånger förehaft ifrågasvarande spörsmål till behandling, dervid gjort sig gällande. Slutligen har utskottet trott sig böra i korthet omnämna äfven förhållandena å andra orter inom landet äfvensom huru köttkontrollen utvecklats i Helsingfors.

**Köttkontrollen
utomlands.**

I de flesta länder har insigten om de sanitära vådor, förtäringen af osundt kött medför, haft till påföljd att i och för kontroll af kött handeln, åtminstone den i städerna, särskilda bestämmingar träffats rörande denna handel. Der förhållandena i sådant afseende utvecklats sig längst, innebära dessa bestämmingar i allmänhet såväl förbud att inom staden slagta annorstädes än i offentliga slagthus, hvar est slagtdjuret både före och efter slagten underkastas sakkunnig undersökning, — s. k. slag- eller slagthustvång —, som påbud om obligatorisk besigtning af alt å annan ort slagadt och för försäljning till staden importeradt kött. Slagttvånget inskränkes derjemte ofta icke till sjelfva staden, utan gäller jemväl inom ett afstånd af 8—50 kilometer från densamma — den s. k. slagtmilen —, såtillvida att all yrkesmässig handel med kött af djur, slagadt inom detta område, är förbjuden, om icke slagten skett i stadens slagthus; och afser denna föreskrift att hindra slagtare från att, genom etablerandet af slagterirörelse omedelbart utanför stadens råmärken, kringå stadgandena om slagttvång. Slagthusen egas i regeln af kommunen. Till slagtinrättningen höra äfven nödiga kreatursstall, lokaler för bevarande af köttet efter slagten äfvensom anstalter för tillgodogörande, resp. oskadliggörande, af från handeln uteslutna organ samt af sådant kött, som befunnits odugligt till föda. För anlåtande af slagtinrättningen erlägges en afgift, hvilken enligt en af stadsveterinären i Stockholm herr Kjerrulf hufvudsakligen med ledning af uppgifter från Tyskland uppgjord beräkning utgör i medeltal ungefär 4 mark för en ox och 55 penni för ett får. I dessa afgifter är ersättning för besigtningen jemväl inberäknad. Vid de flesta större slagthus finnes derjemte en kreatursmarknadsplats med tillhörande stall m. m., hvarest kreatursförsäljning eger rum två till fyra gånger i månaden.

För kontrollen öfver det till staden importerade, icke i slagthus slagtrade köttet är föreskrifvet att detsamma, för att få till salu hållas, skall hafva undergått sakkunnig besigtning. För detta ändamål få djurkropparna icke införas styckade i mindre än halfva och, för de större, fjerdedels kroppar, hvarjemte de viktigaste inre organ, nemligen lungor, hjerta, lefver, njurar och eventuellt jufver, böra medfölja. Dessa organ blifva vid undersökningen på ett särskildt sätt iskurna, hvarigenom deras användande två gånger omöjliggöres.

Undersökningen, både den som försiggår i slagthuset och den hvilken verkställas å färdigt slagadt kött, är i regeln makroskopisk; endast i tvifvelaktiga fall tages mikroskopet till hjälp.

Alt till försäljning ovilkorligen tillåtet kött förses med ett tillräckligt antal stämplor, olika för det, som slagtats i slagthuset, och för det importerade. Helsopolisen eger sedan tillse att hvarje i handeln förekommande köttstycke äfvensom alt kött, som är afsedt att försäljas i tillredd form, t. ex. såsom korfvaror, är behörigen stämpladt.

Der kött befinnes vara behäftadt med sådant fel, att dess värde derigenom i betydligare mån nedsättes utan att detsamma dock är direkt helsovådligt, eller om dess skadliga egenskaper kunna genom lämplig tillredning aflägnas, får detsamma, i senare fallet sedan det blifvit genom myndigheternas försorg oskadliggjordt, försäljas under deklaration af dess angifna beskaffenhet. Sådant kött förblir ostämpladt, men dess försäljning är tillåten endast å särskild dertill anvisad plats, på tyska kallad „Freibank“ d. v. s. fristånd; på senare tid har man för kontrollens skull och för beredande af större säkerhet för konsumenterna börjat föreskrifva att slikt kött endast får försäljas kokt.

Förestående skildring gäller närmast förhållandena i Nordtyskland och Preussen, hvarest på grund af slagthuslagen af år 1881 slagttvång och obligatorisk köttbesigtning införts icke blott i de stora städerna, utan äfven i de mindre, synnerligast sedan man funnit de tidigare hysta farhågorna beträffande slagträttningarnas rentabilitet och köttprisens stegring i följd af besigtningstvånget ogrundade. I Sydtykland är köttkontrollen än strängare, i det att derstädes både i stad och på landet hvarje slagtdjur skall underkastas vederbörlig besigtning före och efter slagten; i österrikiska monarkin gälla enahanda bestämmingar, likaså sedan 1890 i Belgien och Italien; uti sistnämnda land är dessutom absolut slagthustvång stadgad för kommuner med mer än 6,000 innevånare.

I Frankrike har altsedan Napoleon den förstes tid all slagttvång i de stora och medelstora städerna varit hänvisad till kommunala slagthus; i hela landet gäller för öfrigt fakultativt slagttvång. År 1895 afgaf Académie de médecine ett uttalande till förmån för införande af obligatorisk köttbesigtning efter mönster af förhållandet i Belgien.

Uti Danmark har, förutom ett par smärre städer, Köpenhamn slagthus- och besigtningstvång sedan 1888.

I Norge tillägger lagen af 1892 med särskilda ändringar och tillägg af åren 1893 och 1895 hvarje kommun, som inrättar eget slagthus efter öfverhettigen godkänd plan, rätt att införa slagttvång samt påbjuder obligatorisk köttbesigtning i alla städer med mer än 4,000 innevånare; i mindre städer och på landsbygden är besigtningstvånget fakultativt.

I Sverige lade helsovårdsstadgan för riket af den 25 september 1874 icke några band på kötthandeln eller slagterirörelsen samt innehöll icke ens, i likhet med den i Finland gällande helsovårdsförordningen, förbud att i stad förrätta slagst annorstädes än i offentligt slagthus, der sådant funnes, eller å annan der-till anvisad plats; ej heller hade den svenska lagens stadgande derom, att för stadskommun, i fall af behof, kunde i afseende å dess helsovård fastställas särskilda bestämningar utöfver hvad helsovårdsstadgan derom föreskrifver, tolkats sålunda, att denna dels af kommunen sjelf, dels af Konungens befallningshafvande utöfvade lagstiftningsmagt skulle sträcka sig så långt som till införande af slagttvång och obligatorisk köttbesigtning.

Efter en längre tids förberedande arbeten inlemnade Stockholms stadsfullmäktige år 1892 till Konungen en anhållan om utfärdande af sådana stadganden att, derest i stad offentligt slagthus med tillhörande marknadsplats för kreaturshandel blifvit på stadens bekostnad inrättadt och anordningar der vidtagits i enlighet med föreskrifter, som i sådant afseende borde utfärdas, Konungens befallningshafvande skulle ega rätt att i den uti § 24 af rikets helsovårdsstadga föreskrifna ordning förbjuda: 1:o att i staden och på dess område nötkreatur, får, svin eller hästar slagtades annorstädes än i slagthuset, hvarest alla djur före och efter slagten skulle underkastas sakkunnig besigtning; 2:o att lefvande nötkreatur, får eller svin åt allmänheten såldes eller till salu utbjödes på annat ställe än å marknadsplatsen eller i slagthuset, hvaremot hästhandeln icke ansetts böra bindas vid sagda plats; samt 3:o att färskt rått kött af nötkreatur, får, svin eller häst åt allmänheten såldes eller till salu utbjödes, såframt det icke vore försedt med stämpel, utvisande: a) om säljaren såsom yrke drefve kötthandel, att kreaturet blifvit slagadt i stadens slagthus eller i annan enahanda inrättning, men b) i annat fall antingen att så skett eller ock att köttet i minst half eller, för större djur, fjerdedels kropp blifvit af veterinär besigtigadt och godkänt på sätt helsovårdsnämnden egde närmare föreskrifva, och hvilken undersökning, såsom af motiveringen framgår, stadsfullmäktige ansett böra omfatta jemväl djurets viktigaste organer, som derfor borde åtfölja köttet till besigtningabyråerna. Den kommunen tillhörande betalning för slagten, djurens herbergerande, skötsel och utfordring samt köttets vård, besigtning och stämpling m. m. skulle utgå enligt af Konungen eller dennes befallningshafvande fastställd taxa och ej vara högre än att densamma försloge till ränta och amortering å slagst- och undersökningsanstalternas anläggningskapital samt till betäckande af kommunens öfriga kostnader för köttkontrollen.

Framställningar i ungefär enahanda syfte inlemnades jemväl af stadsfullmäktige i särskilda andra städer.

Öfver nämnda ansökningar infordrades särskilda myndigheters utlåtanden, och må af dessa här anföras följande:

Medicinalstyrelsen framhöll hurusom en förbättrad köttkontroll vore önsk-

lig, särskildt i de större städerna, och svårligen kunde åstadkommas utan att slag- och besigtningstvång för de resp. städernas områden infördes, hvarvid dock stor varsamhet vore af nöden, på det att köttvarorna ej skulle alltför mycket fördyras och deras åtkomst för mindre bemedlade försvåras. I anseende härtill ansåg sig medicinalstyrelsen böra i hufvudsak förorda Stockholms stadsfullmäktiges m. fl:s framställningar, hvarvid medicinalstyrelsen dock höll före, bl. a., att kreatursmarknadsplats icke nödvändigt behöfde finnas vid slagtinrättning samt att till besigtningssman ej ovilkorligen skulle erfordras veterinär, utan dertill kunna antagas jemväl annan kompetent person. En från medicinalstyrelsens utlåtande afvikande mening uttalades af dess generaldirektör A. T. Allmén, som i sådant afseende anförde att erfarenheten i Sverige icke visat att något egentligt behof af köttbesigtningstvång förefunnes; att de vådor, som uppgifvits följa med förtärandet af kött efter sjuka djur äfvensom af skämdt kött, syntes öfverdrifna; att goda skäl talade därför att mot den fara, som i nämnda hänseende kunde förefinnas, i allmänhet borde kunna vinnas nöjaktig trygghet genom köttets tillagning medels grundlig kokning eller stekning; att den obligatoriska besigtningen af uppslagtadt kött vore af tvifvelaktigt värde; och att endast slagtdjurets undersökning före och köttets efter slagten lemnade säker garanti mot fara; att, om man ansåge besigtning af uppslagtadt kött, som hölles till salu genom å landet bosatt försäljare, vara betryggande, enahanda besigtning borde vara tillfylles äfven då säljaren såsom yrke drefve kötthandel i stad, och att denna klass af försäljare således ej behöfde underkastas strängare kontroll än andra säljare; att besigtningstvånget lätteligen kunde medföra köttets fördyrande, isynnerhet om besigtningmännen stälde öfverdrifna fordringar på köttets beskaffenhet; att, i händelse s. k. sekunda kött skulle underkastas altför sträng kontroll, följderna skulle blifva den, att de mindre bemedlade måste upphöra att köpa kött; samt att kontrollen, med hänsyn till de olika åsigter, som alltid komme att finnas derom huruvida en viss köttvara skulle anses helsovådlig eller icke, kunde befaras blifva mycket ojemn, ej endast inom olika städer utan äfven inom samma stad.

Kommerskollegium förordade i hufvudsak stadsfullmäktiges i Stockholm förslag, dock ansåg kollegium inrättandet af slagthus och införande af slagttvång icke böra uppställas som oundgängligt vilkor för införande af obligatorisk köttbesigtning uti ett samhälle, då redan en sådan besigtning i och för sig medförde afsevärda fördelar, ehuru visserligen det afsedda ändamålet fullständigare tillgodosåges genom slagttvång. Att köttkontrollen skulle hafva till följd en stegring af köttprisen trodde kollegium icke samt hänvisade i sådant afseende till erfarenheten i andra länder, åberopande särskildt stadsveterinären i Stockholm, doktorn Kjerrulfs undersökningar i frågan. Inrättandet af kreatursmarknadsplats invid slagthuset ansåg kollegium väl i hög grad befrämja detsammes ändamål och jemväl medföra betydande fördelar för kreaturshandeln, men då det ej kunde förmenas enskild att i egen gård köpa och sälja djur samt det i hvarje händelse

enligt ordningsstadgan för rikets städer af den 24 mars 1868 stode stadens myndigheter fritt att anvisa plats för den allmänna kreaturshandeln, syntes något tvång att vid slagthuset inrätta slik marknadsplats icke böra stadgas. Förslaget att alt kött, som i staden hålles till salu af person, hvilken derstädes drefve kött-handel såsom yrke, borde vara slagtdadt i stadens eller annan allmän slagtinrättning, motsades af kollegium, enär en slik bestämning skulle icke allenast för landtbefolkningen betydligt försvåra afsättningen af dess köttvaror, som densamma nu ofta sålde till stadens kötthandlare, utan äfven innebära en betydande inskränkning i desse sistnämndes näringsfrihet och nästan medföra monopol i kött-handeln för slagtarene i staden, hvarjemte det vore att befara det ett sådant stadgande i vida högre grad än sjelfva slagttvånget komme att fördyra köttvarorna. Ej heller ville kollegium förorda införande af den s. k. slagtmilen efter tyskt mönster, då en sådan restriktion komme att träffa icke allenast yrkesslagtarene utan äfven andra, som, utan att tillhöra deras antal, inom ifrågavarande område slagtrade och önskade sälja köttet åt kötthandlare i staden. Det lämpligaste korrektiv mot befarade underslef från kötthandlares sida vore ett sorgfälligt öfvervakande af hithörande förhållanden, hvarvid, i händelse af missbruk, stadsmyndigheterna i hvarje särskildt fall kunde vidtaga af omständigheterna påkallade försigtighetsmått. Att besigtningssman skulle vara legitimerad veterinär ansåg kollegium väl önskligt, men icke böra föreskrivas som en ovillkorlig fordran. Kött, som godkänts inom en kommun med slag- och besigtningstvång, borde icke behöfva underkastas förnyad besigtning i annan kommun. Derest kött vid besigtning befunnits odugligt till människoföda, borde detsamma göras för sådant ändamål oanvändbart eller, om det kunde användas för tekniskt behof, genom myndigheternas försorg dertill försäljas och köttets egare utfå det influtna priset. „Mindervärdigt“ kött, som, ehuru ej fullt friskt, likväl efter grundlig kokning eller annan behandling kunde utan fara för helsan förtäras, borde sedan det genom myndigheternas försorg undergått sådan behandling, antingen efter värdering inlösas och genom besigtningssmannens omvårdnad försäljas eller, försedt med lämpligt märke, till egaren återställas för att af honom disponeras.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med kommerskollegii utlåtande uppgjordes proposition till författning i ämnet. Densamma uppstälde som vilkor för införande i ett samhälle af obligatorisk köttbesigtning att genom samhällets försorg anskaffades ett tillräckligt antal besigtningssmän och vidtoges andra anstalter, hvarigenom besigtningen kunde försiggå utan onödigt dröjsmål och annan olägenhet; för införande af slagttvång åter erfordrades att för samhällets räkning uppförts offentligt slagthus enligt öfverhetligen godkänd plan. Från förbud att i samhälle med slagttvång förrätta slagst annorstädes än i dess offentliga slagthus gjordes undantag för det fall, att djur måste nedslagtas i följd af plötslig sjukdom, olyckshändelse o. d., men skulle i sådant fall djuret, om dess kött vore afsedt till människoföda, genast efter slagten ostyckadt med alla inelfvor utom tar-

mar föras till slagtinrättningen för att besigtigas. Likaså skulle kreatur, hvilkas kött vore afsedt hufvudsakligen för export, få under vissa vilkor slagtas inom därför inrättad privat anstalt. Besigtningssman vid slagthus skulle vara veterinär, likaså, om möjligt, den, hvilken egde undersöka redan uppslagtadt kött. För anlitande af slagtinrättning liksom ock för besigtning af slagtadt kött skulle erläggas afgift efter taxa, och borde densamma icke vara högre än att den försloge till betäckande af samhällets kostnader för ändamålet, incl. ränta och annuitet å anläggningskapitalet. För stämplingen af köttet skulle fyra särskilda stämplor fastställas, utvisande, huruvida a) slagtdjuret slagtats i offentligt slagthus inom område, der slagttvång vore gällande, eller utanför sådant område i enskildt slagthus, stående under offentlig kontroll; b) köttet besigtigats endast efter slagten; c) slagten skett uti exportslagteri; eller d) köttet vore mindervärdigt och genom särskild behandling gjordt användbart till föda. Kött af sistsagda beskaffenhet skulle antingen förses med förenämnda stämpel eller ock af kommunen inlösas för att genom besigtningssmans omvårdnad säljas; för undvikande af tvister skulle inlösningsprisen månatligen af helsovårdsnämnden fastställas med ledning af de föregående månad å orten rådande köttprisen samt vederbörligen kungöras. Om köttets egare icke åtnöjdes med besigtningssmannens beslut, egde han deröfver anföra besvär och för sådant ändamål icke allenast utan lösen erhålla kassationsbevis, utan äfven, för möjliggörande af bevisning, utfå tjenligt prof å varan uti lämpligt, med besigtningssmannens och egarens sigill slutet förvaringskärl, detta dock endast, såframt han derom genast hos besigtningssmannen gjorde framställning och förskjutit nödiga kostnader. Besvären borde inom tio dagar inlemnas till Konungens befallningshafvande, men skulle besigtningssmannens utslag gälla, till dess derom annorlunda förordnats. Skedde ändring i besigtningssmannens beslut, vore samhället skyldigt att godtgöra köttets egare skadan.

Denna 1896 års riksdag förelagda proposition vann pluralitet i första kammaren, hvaremot andra kammaren efter omröstning godkände lagutskottets afstyrkande utlåtande, och förföll frågan sålunda för den gången. Som skäl mot propositionens antagande åberopades i utskottets betänkande främst generaldirektören Allmén's ofvan omförmälda yttrande. Derjemte ansåg utskottet ett af samtliga magistrater i Norge på förfrågan lemnadt meddelande, att ingen stegring i köttprisen förorsakats genom den förut nämnda lagen af 1892, i sin mån tala emot införande af slag- och besigtningstvång, enär anförda omständighet utvisade att kostnaden för kontrollen komme att drabba icke köttkonsumenterna, utan producenterne ensamme, hvarförutom desser intressen jemväl på ett synnerligen kännbart sätt skulle blifva lidande deraf, att torgfördt kött, i händelse propositionen blefve antagen, otvifvelaktigt än oftare än tidigare skett komme att kasseras och säljaren sålunda förorsakas mången gång kanske oförtjenta förluster.

Följande år upptogs frågan emellertid ånyo uti riksdagen, i det ett lagförslag, fullkomligt likalydande med det riksdagen år 1896 förelagda, denna gång

i motionsväg drogs under kamrarnas pröfning; och förklarade motionärerne att de ansett sig hafva så mycket större anledning härtill som, sedan den förra riksdagen, flerstädes i landet vid sammanträden af hushållningssällskap och inom andra landtmannakretsar diskussioner och yttraden förekommit, som utvisade att förslaget i fråga alt mera vunnit anhängare bland landtmännen, äfvensom svenska läkaresällskapet enhälligt gjort det uttalandet, att offentliga slagthus vore nödvändiga för tuberkulosens bekämpande. Äfven denna gång intog väl lagutskottet en afvisande ställning gent emot förslaget och inskränkte sig till att förorda inrättandet af exportslagterier med köttbesigtning under erforderlig kontroll, jemte det utskottet för öfrigt ansåg att, derest vederbörande kommuner inrättade slagthus och besigtningabyråer, förbättrade förhållanden på kötthandelns område sannolikt på frivillighetens väg och under konkurrensens tryck vore att förvänta. Men riksdagen godkände ej utskottets uppfattning, utan antog motionärerens författningsförslag i hufvudsak oförändradt. De viktigaste ändringar, som af riksdagen infördes i detsamma, voro att såväl slag- som besigtningstvång skulle få införas endast i stadskommuner; att alla besigtningmän skulle vara legitimerade veterinärer; att stadgandet om skyldighet för kommun att eventuellt inlösa mindervärdigt kött uteslöts, enär egarens berättigade anspråk synts behörigen tillgodosedda genom att köttet ställdes till hans förfogande; att likaså bestämningen derom utlemnades att, derest ett af besigtningssman meddeladt beslut genom besvär blefve undanröjdt, köttets egare vore berättigad att för den lidna förlusten utfä ersättning af kommunen, alldenstund besigtningssmännen enligt lagförslaget skulle tillsättas af Konungens befallningshafvande och samhälle ej ansetts kunna åhvälfvas skadeståndspligt för åtgärder, vidtagna af myndighet, som samhället icke sjelft tillsatt; att någon afgift ej skulle få uppbäras för besigtningen, emedan fördelarna af densamma komme staden sjelf tillgodo, hvaremot begagnandet af slaghuset ej behöfde vara kostnadsfritt; och att slutligen samma stämpel skulle användas för alt kött, som slagtats i slagthus, vare sig detta vore kommunens allmänna slagtinrättning eller privat exportslagteri, hvadan endast 3 olika stämpe typer skulle förekomma i rörelsen.

I öfverensstämmelse med riksdagens beslut blef derpå lagen angående köttbesigtning och slagthus af den 22 december 1897 utfärdad, hvilken lag, jemte de på grundvalen deraf utfärdade författningarna: kungörelsen af den 31 i samma månad innefattande särskilda föreskrifter om besigtning och stämpling af kött samt förordningen af sistnämnda dag angående åtgärder mot missbruk i vissa fall vid bedrifvande af slagtrörelse m. m., innehålla de för närvarande i Sverige gällande hufvudsakliga föreskrifterna i ämnet.

År 1883 företog sällskapet till behandling frågan: „Är obligatorisk köttbesigtning i städerna ändamålsenlig?“ Referenten, herr A. Holmberg framhöll hurusom flere samverkande orsaker, synnerligast det sätt, hvarpå köttvaror hos oss beredas till förtäring, i hög grad minskade faran för sjukdomars hos slagtdjuren öfverförande till människor; för igenkännande af de sjukdomar, vid hvilka en sådan fara hufvudsakligen förekomme, erfordrades åter en undersökning af det slagtrade djurets inre organer och i många fall äfven af det lefvande slagtdjuret. En följdriktig obligatorisk köttbesigtning förutsatte därför tillvaron af slagttvång i offentliga anstalter, hvarest djuren kunde tillbörligen både före och efter slagten undersökas. Emellertid importerades största delen af det kött, som konsumerades i våra städer, från landsorten, der slagttvång icke förefunnos, och då försäljning af kött, som efter slagten genom förskämning o. d. undergått en sjuklig förändring, kunde genom energiskt öfvervakande från helsopolisens sida förhindras, ansåg referenten obligatorisk besigtning af alt torgfördt kött tillsvidare icke böra i våra städer införas. Sällskapet beslöt såsom sin åsigt uttala att en obligatorisk besigtning af alt torgfördt kött icke vore ändamålsenlig och att de sanitära intressenas fordringar hos oss bättre tillgodosåges genom en tvångsfri köttbesigtning i förening med tidsenlig kontroll öfver städernas slagterier och köttförsäljningsbutiker.

Tolf år senare, eller år 1895, då läkaresällskapet ånyo till diskussion upptog frågan om skärpt kontroll öfver kött handeln i städerna, hade åsigtterna emellertid förändrat sig. Referenterna herrar A. Holmberg och undertecknad Bärlund anförde bland annat att nyare undersökningar gifvit vid handen, det sjukdomar hos människorna i vida högre grad än tidigare antagits uppkomme genom förtäringen af osundt kött, hvarför äfven i de flesta länder numera vidtagits åtgärder, afseende att genom lämplig köttkontroll skydda den konsumerande allmänhetens intressen utan att medföra ekonomiska rubbningar för dem, som närmast träffades af restriktionerna i kött handeln. En i alla hänseenden betryggande undersökning af köttet förutsatte att slagtdjuret underkastades sakkunnig undersökning både före och efter slagten; men der en slik fullständig undersökning icke vore möjlig, kunde en tillfredsställande kontroll äfven åstadkommas sålunda, att det slagtrade djurets såväl kött som viktigaste inre organer besigtigades af dertill kompetent person. All slagt i stad borde därför vara hänvisad till offentliga slagthus, hvaremot beträffande det till staden importerade köttet den lindrigare formen af kontroll kunde anses vara tillfylles. — Med godkännande af den utaf referenterna uppställda klämman, uttalade sig sällskapet utan meningsskiljaktighet derhän, att kött handelns ordnande på ett tidsenligare sätt i våra större städer vore en fråga af så stor hygienisk betydelse, att den icke utan våda vidare kunde lemnas beroende, samt att inrättandet af offentliga slagthus med besigtning och afstämpling af köttet äfvensom obligatorisk kontroll öfver

till staden infördt kött och i staden tillverkade köttvaror bäst skulle leda till det åsyftade målet.

Köttkontrollen   Beträffande förhållandena i andra städer inom landet upplyste doktorn
å andra orter Holmberg i sitt ofvannämnda föredrag vid läkaresällskapets möte år 1895 att
inom landet. något *slagttvång* i den mening, att slagtt finge ske endast i ett under vederbörlig kontroll stående slagthus, honom veterligen funnes allenast i Tammerfors. I några städer plägade slagten ske i skjul på slagtarnes gårdar, i andra utom sjelfva staden på slagtarenes åkrar. Flerstädes såldes större delen af det införda köttet utaf mellanhandlare, de der uppköpte slagtboskap och drefve den till stadens omnejd, der slagten sedermera skedde på torp eller vid inhyseskojor. Någon sakkunnig *slagtbesigtning* förekomme icke.

Uti *Uleåborg* föreskrefs år 1881 obligatorisk besigtning af alt till salu hållet kött mot afgifter efter faststald taxa, hvilka afgifter erläggas af säljarene. Enahanda förhållande infördes i slutet af 70-talet uti *Björneborg*, men afskaffades åter år 1881. I *Åbo* gjordes år 1882 ett försök i samma riktning, men aflopp utan resultat, i det att den för ändamålet antagna veterinären redan före årets utgång afsade sig befattningen med kontrollen och annan veterinär icke kunde erhållas för den med sysslan förenade ersättningen. Äfven för *Wiborg* stadgades år 1881 obligatorisk köttbesigtning, och blefvo de besvär, som af särskilda bland stadens slagtare deröfver anfördes i Senaten, af denna lemnade utan afseende. Men redan år 1883 befanns att sagda „på försök inrättade obligatoriska köttbesigtning icke kunnat med erforderlig noggrannhet utföras“, hvarför och då Stadsfullmäktige åtog sig att bekosta en besigtningbyrå, „till hvilken såväl polisen som säljare kunde i tvifvelaktiga fall vädja och der konsumenter, som sådant önskade, finge lifsmedel af hvarje slag undersökta“, åtgärden, på ansökan af Stadsfullmäktige, af Senaten åter upphäfdes. — I landets städer saknas altså i allmänhet all annan kontroll öfver kötthandeln än den stadens helsepolis — å en del orter vid detta sysslande stald under inseende af veterinär — vid sina besök å torgen och i köttbutikerna är i tillfälle att utföras.

Intill år 1881 var äfven Helsingfors i besittning af kommunala slagthus, **Köttkontrollen** uppförda invid stranden af Gräsviken. Nödvändigheten att ombygga dessa, af
i Helsingfors. hvilka ett var uppfördt år 1842, ett annat ännu äldre och blott det tredje af något yngre ursprung, samt, i sammanhang härmed, att bortflytta slagthusen från deras berörda plats yppades omkring år 1876, men då den åsigt gjorde sig gällande inom stadsförvaltningen att de nya slagthusen, som borde göras rymligare och mera tidsenliga, företrädesvis borde uppföras af stadens slagtare, äfvensom desse jemväl erbjudit sig dertill, afslöts den 17 december 1880 kontrakt mellan staden och ett

nybildadt aktiebolag, benämndt Helsingfors Slagteriaktiebolag, hvilket bolag erhöll rättighet att invid Edesviken å villan n:o 26 Berga uppbygga den nuvarande slagthinrättningen *). Denna inrättning tillhör sålunda ett enskildt bolag, men underkastades likväl från början en af Stadsfullmäktige antagen och af Guvernören i länet den 30 april 1880 faststald ordningsstadga **), enligt hvilken slagthusen få begagnas af enhver, som erlägger derför af Magistraten bestämda afgifter. Vid utfärdandet af ordningsstadgan resolverade Guvernören tillika, med stöd af 23 § i förordningen af den 22 december 1879 angående helsovården, att all slagtt af hästar, hornboskap och svin inom stadens linier finge förrättas endast i nämnda eller annat allmänt slagthus. Redan i polisordningen af år 1878 ***) fanns för öfrigt stadgadt att stadens slagtare, korfmakare och andra, som försålde kött och köttvaror, ej finge verkställa slagtning i gårdarna, utan att sådant borde, under iakttagande af snygghet, ske i de för slikt behof uppförda slagthusen.

Genom Stadsfullmäktiges beslut af den 5 juni 1883 inrättades, på förslag af Helsovårdsnämnden, en besigtningbyrå för lifsmedel. Af handlingarna i ärendet †) inhemtas att dervid inom Nämnden fråga varit äfven om att införa obligatorisk köttbesigtning. Nämnden hade dock ansett att en ovilkorlig besigtning af allt det kött, som utbjödes till salu i Helsingfors, skulle, i händelse den noggrant genomfördes, vara i hög grad hinderlig för det fria utbytet och medföra dryga kostnader, hvarigenom priset på denna nödvändighetsvara skulle icke obetydligt fördyras. Ty genom besigtning af det styckade slagtdjuret, såsom köttet vanligtvis togfördes, kunde med nu tillgängliga undersökningsmetoder icke andra sjukdomar igenkännas än dynt och trikiner. Faran för dessa voro emellertid ganska ringa med afseende å den tillredning, svinkött hos oss vanligen underkastades. Förskämndt eller annars odugligt kött kunde åter af hvarje köpare utan svårighet såsom sådant igenkännas. Å besigtningbyrån kunde den enskilde, som ville begagna sig deraf, få tillfälle att utan omgångar få sina lifsmedel undersökta till skäligen pris.

År 1882 ombildades den förra sundhetsnämnden till helsovårdsnämnd genom instruktion för densamma af den 10 mars †*). Genom beslut af Stadsfullmäktige den 29 januari 1884 anställdes helsovårdsnämnden till biträde tillsyningsmän vid helsopolisen, till en början till ett antal af två, och utfärdades instruktion för dem samma dag †**). Den 3 december 1889 beslöto Fullmäktige tillsättandet af en sundhetsinspektör såsom chef för helsopolisen, jemte det tillika instruktions

*) Tr. handl. n:ris 1 för 1877 och 13 för 1878.

**) Kommunal Författningssamling för Helsingfors pag. 358 o. ff.

***) Polisordningen § 32.

†) Tr. handl. för 1883.

†*) Kommunal förf. samling för H:fors pag. 353 o. ff.

†**) Ib. pag. 364 o. f.

för honom fastställdes. I stället för sistnämnda funktionär har numera trädt första stadsläkaren med instruktion af den 21 december 1893 *). Uti alla dessa instruktioner ingå icke några närmare bestämmingar angående den kontroll öfver handeln med lifsmedel, hvilken på grund af berörda myndigheters allmänna åliggande att öfvervaka stadens helsovård och afstyra sanitära vådor dem tillkommer, men kompletteras berörda instruktioner i sådant afseende af särskilda reglementen. Af dylika må här, såsom särskildt afseende kötthandeln, framhållas de af Guvernören i länet fastställda „regler, att iakttagas vid utöfvandet af bageri-, konditori- och korfmakeriyrkena“ af den 26 augusti 1889 **), „regler för handeln med matvaror å Helsingfors stads torg samt å farkoster, förtöjda vid hamnarna“ ***), af den 23 januari 1895 och vidare „stadgar för handeln med kött och matvaror uti butik i Helsingfors“ af den 22 november 1899.

I anledning af en utaf stadens poliskammare i skrifvelse af den 18 juli 1890 gjord anmälan att ett antal tuberkelsjuka nötkreatur från en lägenhet i Salo härad af Åbo län vore hit att emotse, vidtog Helsovårdsnämnden åtgärd derom att en af Nämndens tillsyningsmän, den der hufvudsakligen hade sig ombetrodd kontrollen öfver lifsmedelförsäljningen, skulle såvidt möjligt öfvervaka och besigtiga ur sanitär synpunkt alla å slagtinrättningen under en tid framåt slagtrade djur samt, då sjukliga förändringar förefunnes och han icke med säkerhet kunde afgöra huruvida köttet vore för helsan skadligt, veterinär skulle tillkallas för att afgifva utlåtande om fallets beskaffenhet. Under den tid af fem månader, denna kontroll derpå utöfvades, slagrades å slagtinrättningen inalles 4,005 kreatur och befunnos dervid 32 kassationer nödvändiga †).

Med föranledande häraf ansåg sundhetsinspektören en strängare köttkontroll i staden än den som dåmera förekomme vore ovilkorligen nödvändig samt hemställde om införande af obligatorisk köttkontroll såväl hvad beträffade alla vid slagtinrättningen slagtrade djurs kött som äfven hvad anginge det kött, som medels jernväg hemtades till staden, hvarjemte sundhetsinspektören yrkade att allt det kött, som dervid konstaterats vara af sund och god beskaffenhet, skulle särskildt utmärkas såsom sådant genom afstämpling. Deremot skulle allt det öfriga landvägen införda köttet och det kött, som sjöledes inhemtades till staden, icke underkastas denna obligatoriska besigtning, utan vederbörande köttförsäljare lemnas tillfälle att, om de sådant önskade, emot särskild afgift få köttet undersökt och afstämpladt. Härifrån borde dock undantag göras för det palvade köttet, som en kortare tid på hösten borde, innan det finge å torget utbjudas till salu, underkastas obligatorisk besigtning å undersökningsstationen för lifsmedel, emedan

*) Ib. pag. 373 o. ff.

**) Ib. pag. 365 o. ff.

***) Ib. pag. 389 o. ff.

†) Tr. handl. n:o 9 för 1891.

sådant kött plögade under september och oktober månader vara behäftadt med mask i riklig mängd. Derjemte föreslog sundhetsinspektören att för hvarje vid slagtinrättningen fullständigt kasseradt djur en ersättning af 2 mark 50 penni för lispundet skulle af stadens medel tillerkännas egaren i godtgörelse för den förlust, han genom kassationen lidit, samt att en afgift skulle för undersökningen af köttet fastställas och hos vederbörande uppbäras.

Uti afgifvet yttrande vidhöll Helsovårdsnämnden dess redan tidigare uttalade åsigt om omöjligheten att för tiden i staden åstadkomma en allmän obligatorisk köttkontroll. Såsom skäl mot en dylik kontroll framhöll Nämnden äfven att för att säkert afgöra, om köttet af ett slagtdjur vore sjukt eller friskt, erfordrades en undersökning såväl af det slagtrade djurets inre organer som ock af det lefvande djuret strax före dess dödande. Nämndens kontroll öfver kötthandeln hade derfor ock varit bristfällig, beroende på otillräckligheten af de Nämnden i sådant afseende till buds stående medlen. Första steget till införande af en obligatorisk köttbesigtning med åtföljande afstämpling af det dugligt befunna köttet kunde dock med allt skäl tagas genom en verksammare kontroll öfver slagtinrättningen. Nämnden hade derfor försökt förmå styrelsen för Slagtinrättningen att omfatta sundhetsinspektörens omordade förslag, men hade styrelsen afböjt förslaget under förmenande att uppbärandet af afgift för besigtningen komme att menligt inverka på tillförseln af slagtdjur till inrättningen. Dessa farhågor ansåg Nämnden väl för ogrundade. Men Nämnden trodde tillika att den af sundhetsinspektören ifrågasatta kontrollen öfver slagtinrättningen vore så vigtig att densamma måste, oberoende af om någon afgift dervid kunde uppbäras, genomföras. Nämnden föreslog derfor ej mindre att en tillsyningsman med ett årligt arvode af 2,000 mark finge för antydda kontroll anställas i stadens tjänst än ock att 300 mark derjemte måtte anslås, hvilka medel Nämnden vid behof finge använda för att ersätta såväl veterinärläkaren, då denne anlätades, som egaren af det slagtdjur, hvilket först under sjelfva slagten konstaterades vara så sjukt att allt kött från detsamma måste kasseras. Och blef Nämndens berörda hemställan jemväl af Stadsfullmäktige, genom beslut den 30 maj 1891, godkänd.

De provisoriska åtgärder, som efter Helsovårdsnämndens inledningsvis omordade skrifvelse af den 4 maj 1896 borde vidtagas till dess en definitivt ordnad och någorlunda tidsenlig köttkontroll vore möjlig, voro följande:

anställande i stadens tjänst af en i köttkontroll kunnig veterinär;
 uppförande af en provisorisk köttkontrollstation å Jernvägstorget; samt
 afstämpling af allt det kött, som blifvit af veterinären undersökt.

Genom dessa anordningar blefve det efter Nämndens tanke möjligt:

1:o. Att få till stånd en fullt tillfredsställande kontroll öfver allt det kött, som genom slagtinrättningen kommer i handeln;

2:o. Komme äfven en del af det kött, som per jernväg och landsväg importerades till staden, att före torgförandet passera genom kontrollstationen samt

derstädes underkastas undersökning och stämpling. Ty ehuru åtminstone till en början köttets hemtande till kontrollstationen blefve fullkomligt frivilligt, så talade likväl den erfarenhet, som vunnits vid såväl lifsmedelsundersökningen öfverhufvud som ock vid öfvervakandet af kötthandeln, för att en icke ringa del af kötthandlarna frivilligt eller drifna af konkurrensen komme att hemta köttet till undersökning vid kontrollstationen. Vidare komme åtminstone några bland kötthandlarna att finna det förenligt med sin fördel att låta det till kontroll hemtade köttet åtföljas af de för dess säkra undersökning, resp. afstämpling, erforderliga inelfvor.

3:o. Komme helsopolisens kontroll öfver det å stadens torg och i köttbutikerna tillsaluhållna köttet att underlättas och ett strängare öfvervakande af det kött, som utan föregående kontroll infördes i handeln, att möjliggöras, då helsopolisen icke behöfde egna uppmärksamhet åt det afstämlade köttet.

Det kött, som undersökts, borde nemligen enligt Helsovårdsnämndens tanke afstämplas med två stämplor, den ena för kött, som undergått fullständig kontroll, och den andra för kött, som undersökts utan att vara åtföljdt af de för en fullständig undersökning erforderliga inelfvor.

Vidare hade Helsovårdsnämnden tänkt sig att det kött, som i jemförelsevis ringa mängd sjöledes inkomme till staden, kunde tillsvidare kontrolleras å undersökningsstationen för lifsmedel.

Med anledning af berörda framställning beslöto Stadsfullmäktige vid sammanträde den 29 september 1896:

att i stadens tjänst anställa en i köttkontroll kunnig veterinär;

att en provisorisk köttkontrollstation skulle å Jernvägstorget uppföras; samt att allt det kött, som af veterinären undersöktes, borde afstämplas.

Till omförmälda veterinärtjänst antogs af Stadsfullmäktige den 23 april 1897 nuvarande innehafvaren af befattningen, herr Oscar Lindström.

Den 7 juli 1897 blef den af staden i gården n:o 6 vid Vestra kajen förhyrda lokalen för köttkontrollstationen upplåten för allmänheten. Denna station består af ett större mottagningsrum, der köttet besigtigas och afstämplas, ett kontorsrum och ett s. k. ångpannerum, i hvilket den af staden uppköpta desinfektorn är uppställd. Kontrollen å stationen handhafves af stadsveterinären med tre biträden, hvilka tillhandagå vid in- och utbärandet af köttet, afstämplingen och journalföringen. Stationen är tillgänglig för allmänheten från kl. 6—8 f. m. om somrarna och från kl. 7—9 vintertid.

Samtidigt har kontrollen vid slagtinrättningen skett sålunda att ett af stadsveterinärens biträden i tur dejourerat derstädes under hela dagen för att tillse att icke något kött derifrån bortföres innan veterinären kl. mellan 6—10 e. m. besökt inrättningen för undersökning och afstämpling af det uppslagade köttet.

Beträffande frekvensen å kontrollstationen har herr Lindström upplyst att den under sommarmånaderna år 1897 var rätt liflig, men aftagit i betydlig grad

under årets sista månader. I början af år 1898 anlätades stationen ännu oftare, men under senare delen af sagda år upphemtades knapt något kött. År 1899 flyttades stationen till dess nuvarande plats, staden tillhöriga gården n:o 3 vid Sofiegatan. Oaktadt dess nära läge till torget uppsöktes den dock sagda år endast i undantagsfall, och var förhållandet enahanda år 1900, hvarför ock kassationerna vid kontrollstationen, som i början icke voro få, numera nästan upphört.

Kontrollen vid slagtinrättningen betecknas af herr Lindström såsom numera alldeles fullständig.

Då det nu åligger utskottet att uttala sig derom, huruvida och på hvilka villkor en obligatorisk köttkontroll kunde i staden åstadkommas, anser sig utskottet till en början böra framhålla, hurusom, äfven efter utskottets åsigt, handeln med kött i Helsingfors för närvarande ingalunda är så tidsenligt ordnad som önskligt vore. Sedan numera, från 1881, all slagtt inom stadens linier förbjudits annorstädes än i slagtinrättningen och, från år 1897, slagten derstädes stälts under uppsigt af en i köttkontroll kunnig veterinär biträdd af erforderligt antal tillsyningsmän, måste visserligen allt det kött, som inom sjelfva staden uppslagtas, anses blifva tillfredsställande undersökt, men är å andra sidan stadens hela import af köttvaror i öfrigt fortfarande fritagen från hvarje annan kontroll än den föga effektiva granskning, som stadens helsopolis å torgen och vid besök i köttbutikerna hinner egna densamma.

I Helsovårdsnämndens inledningsvis omförmälda skrifvelse har Nämnden anfört hurusom det mål, hvartill vid ordnandet af kött handeln härstädes borde sträfvast, vore införandet af slagttvång, innefattande påbud derom att allt här till salu utbjudet kött borde vara uppslagadt under sakkunnig kontroll i offentlig slagttinrättning. Men har Nämnden derjemte hållit för önskligt att emellertid, och intill dess sådan anordning kunde träffas, föreskrift blefve utfärdad derom att det till staden införda köttet, för så vidt det icke inkomme genom slagttinrättningen, borde, innan det finge till salu utbjudas, undergå sakkunnig besigtning. Till denna föreskrift borde, efter Nämndens åsigt, fogas den tilläggsbestämning att, när färskt kött till besigtning upphemtades, köttet borde vara åtföljdt af slagtdjurets inelfvor. Ty utan sistnämnda stadgande blefve kontrollen, efter hvad Nämnden framhållit, om icke betydelslös, så likväl af ringare värde.

Hvad Nämnden anfört liksom ock erfarenheten från andra orter inom landet, de der etablerat obligatorisk köttkontroll, men efter någon tid åter afskaffat densamma, synes utskottet bekräfta riktigheten af Nämndens uppgift att dylik kontroll, utan omordade tilläggsbestämning, är mindre tillfredsställande. Och har utskottet därför äfven frångått hvarje tanke på att här föreslå införandet af en dylik, ofullständigt genomförd köttkontroll.

Vidkommande möjligheten att påbjuda obligatorisk köttkontroll så anordnad, att det till staden importerade köttet, förutom köttet från slagtinrättningen, skulle, när det i färskt tillstånd inhemtas, åtföljas af slagtdjurets inelfvor, hafva inom utskottet tvifvelsmål yppats derom, huruvida ett dylikt påbud kunde utfärdas utan ändring af gällande näringslag. I § 8 af förordningen den 31 mars 1879 om näringarna stadgas nemligen att „allmoge och lägenhetsinnehafvare å landet vare obetaget att, utan särskild anmälan, sjelfve eller genom andra, såväl i stad som å landet till salu hålla allt hvad från deras lägenheter erhålles eller af dem och deras husfolk genom hemslöjd åstadkommes“. Å andra sidan har framhållits att 32 § i förordningen af den 22 december 1879 angående helsovården i landet innehåller, att enhvar, som till försäljning utbjuder eller tillreder matvaror och drycker, är skyldig tillåta att desamma underkastas den undersökning, som vederbörande myndighet pröfvar nödig i afseende å utredning derom, huruvida de äro för helsan skadliga eller eljes till näringsmedel otjenliga. Och har det anmärkts att, då dylik undersökning af till salu hållna produkter medgifvits, myndigheterna måste anses hafva derigenom implicite erhållit äfven befogenheten att vidtaga åtgärder, erforderliga för att göra denna undersökning effektiv. Här emot har dock åter invändts att åberopade, i administrativ väg tillkomna stadgande i helsovårdsförordningen icke borde få tagas till förevändning för att införa ytterligare, än längre gående inskränkningar i den genom allmän lag etablerade näringsfriheten. I hvarje fall har dock enighet ernåtts derom att, i händelse afgifter för besigtningen skola uppbäras, dylika afgifter icke kunna påbjudas utan att näringslagen i sådant afseende ändrats.

Emellertid är det uppenbart att staden, i händelse obligatorisk köttbesigtning införes, bör, innan sådan åtgärd vidtages, träffa anordningar egnade att göra berörda besigtningstväng så litet betungande som möjligt. Förutses måste ej allenast att, på sätt exempelvis äfven i Sverige skett, dylika anordningar skola göras till vilkor för erhållande af tillstånd till tvångsbesigtningens införande, utan äfven att hvarje uraktlåtenhet härutinnan komme att göra sig kännbar i skepnaden af minskad tillförsel af kött och förhöjda priser. För oförmälda ändamål erfordrades främst inrättandet af tillräckligt antal besigtningebyråer med sakkunnig och nog talrik personal för att vederbörande trafikanters tid ej blefve öfverhöfvan tagen i anspråk, och vidare måste helsopolisen förstärkas för öfvervakande deraf att föreskrifterna om besigtningen ej öfverträdas. Af största och mest afgörande betydelse blefve dock att påbudet, att slagtdjurets inelfvor böra medhentas till köttbesigtningen, följdriktigt måste leda derhän att i de flesta fall köttförsäljarene, såväl allmogen som andra, komme att se sig hänvisade till nödvändigheten att forsla djuren lefvande till staden för att här nedslagta desamma. Men dermed uppkommer äfven förpligtelsen för staden att tillse att sådan slagtkan försiggå så tidsenligt och ekonomiskt som möjligt eller, med andra ord, att, då de nuvarande slagthusen föga kunde i sådant afseende godkännas, genom

uppförandet af rymliga och ändamålsenliga slagtinrättningar möta det väntade behovet.

Då utskottet alltså funnit uppförandet af nya tidsenliga slagthus i staden vara ej blott önskvärdt, utan en af betingelserna och dertill den förnämsta för införandet härstädes af obligatorisk köttbesigtning, blir derigenom etablerandet — i förening med den obligatoriska besigtningen — af slagthustvång, sådant Nämnden framhållit såsom erforderligt för åstadkommande af en effektiv köttkontroll, ej blott, såsom Nämnden ansett, det mål, som vid ordnandet af kött-handeln här bör eftersträvas, utan fastmera den enda, fullständiga lösning af föreliggande fråga. Och tillåter sig utskottet härvid att erinra derom hurusom nödvändigheten af en dylik åtgärd redan tidigare blifvit af Stadsfullmäktige förutsedd. I det utlåtande, Fullmäktige den 4 mars 1897 afgifvit öfver förslaget till ändringar i gällande helsovårdsstadga, yttrade sig Fullmäktige på sätt som följer: „Slutligen hafva Fullmäktige trott sig böra framhålla, hurusom i den del af helsovårdsförordningen, som komme att erfordra Ständernas medverkan, borde ingå stadgande derom, att näringslagens bestämning om allmogens och lägenhetsinnehafvarenes på landet rätt att i stad försälja hvad från deras lägenheter erhålles, icke skall utgöra hinder för slagttvång, der sådant finnes vara af omständigheterna påkalladt“.

Man har befarat att införandet af slagthustvång skulle försvåra kötttillgången och derigenom fördyra ifrågavarande nödvändighetsartikel för befolkningen. Till upplysning derom, att denna farhåga är ogrundad, torde den utredning kunna åberopas, som stadsläkaren i Stockholm, herr Kjerrulf, lemnat i en af honom 1893 därstädes utgifven broskyr, benämnd: „Fördyras köttet genom slag- och köttbesigtningstvång samt kunna offentliga slagthus bära sig“. Ur de officiella svaren, som herr Kjerrulf erhållit från 326 tyska städer, hvilka infört slag- och köttbesiktningstvång, inhemtas:

att köttet ej fördyras genom denna åtgärd, resp. genom de upptagna afgifterna, utan att dess pris ställer sig lika billigt i städer med slagthustvång och obligatorisk köttbesigtning som i grannstäderna, der de nämnda tvångsåtgärderna icke införts;

att vidare köttets kvalitet i allmänhet blir mycket bättre efter öppnandet af slagthusen, hvarför man snarare kan beräkna en relativ prisförminskning; samt slutligen

att de offentliga slagthusen förränta sig.

Sistnämnda uppgift eger sin riktighet sjelffallet endast i händelse att, såsom öfveralt sker, afgifter för begagnandet få uppbäras. I händelse införandet af slagthustvång jemte obligatorisk köttbesigtning anses påkalladt, lærer således till en början åtgärd böra vidtagas derom att i den nya näringslag, hvarom proposition till Ständerna är att emotse, bestämning införes i syfte att för kommun möjliggöra dylika tvångsåtgärder jemte uppbärande af afgifter för desamma.

Öfveralt, der slagthus- och besigtningstvång införts, hafva, utskottet veterligen, de offentliga slagthusen anlagts af kommunen. Det torde äfven böra erkännas att dessa inrättningar, som väsentligen tillkommit i den allmänna hälsovårdens intresse och vid hvilkas skötsel de sanitära synpunkterna böra vara de allena bestämmande, icke lämpa sig att i en eller annan form exploateras för enskild vinning. I öfverensstämmelse härmed lärer äfven, i händelse nya slagthus här skola komma till uppförande, kommunen böra vara betänkt på att uppbygga desamma och omhändertaga deras skötsel.

Till en tidsenlig slagtinrättning höra rymliga hallar för slagtingen, rum i omedelbar anslutning dertill för afkylning af köttet och särskilda kylbodar till bevaring af detsamma. Nödvändigt är äfven att anordningar vid slagthusen träffas för direkt oskadliggörande af organ och kött, som, för att hindra spridandet af smittosamma sjukdomar, böra från handeln uteslutas. Vid mindre slagthus, der den beslagtagna varans mängd ej är betydlig, har förbränning deraf ansetts vara nog; men i större slagthus böra sådana förluster såvidt möjligt undvikas. Genom ändamålsenliga desinfektionsapparater kunna ända till 20 % af det ursprungliga värdet utdragas ur kadavren i form af fett, lim och gödningsämne. Derigenom minskas den förlust, jordbrukarene lida genom att enskilda delar af slagtdjuret eller hela djur måste kasseras.

Förutom friskt kött äfvensom kött, hvilket såsom ovilkorligen helsovådligt bör förstöras, erhålles vid en slagtinrättning äfven „mindervärdigt“ kött, som efter viss behandling, exempelvis kokning, kan utan äfventyr förtäras. Att från konsumtionen h. o. h. utesluta sådant kött vore förbundet med en icke obetydlig minskning af nationalförmögenheten och försämring af folkets näring. I några städer säljes dylikt kött i mindre partier och i okokt tillstånd från s. k. fristånd, likväl under polisuppsigt och med förklaring, att köttet är af felaktig beskaffenhet, samt med upplysning derom, huru det bör användas. Numera frångås dock i allmänhet detta ursprungliga förfarande jemte det i stället införts anordningar, att köttet under uppsigt kokas innan det föryttras. Sådant kokning försiggår i slagthusen eller uti dermed i samband stående inrättning.

Invid slagthusen plägar handeln med slag- och mjölkboskap förläggas. Grannskapet af slagtinrättningen erbjuder köpare och säljare tillfälle att utan större omgång och kostnader få kreaturen sakkunnigt undersökta och deras värde noggrant beräknadt. Kreatursmarknader, som efter behof hållas två eller fyra gånger i månaden, hafva för öfrigt visat sig vara en nödvändig institution för såväl slagtarene som jordbrukarene och ej minst för sjelfva kötthandeln. För dessa marknader erforderliga skjul och hallar böra uppföras i sammanhang med slagtinrättningen.

Jemte slagthustvånget, innefattande förbud af slagt annanstädes än i offentliga slagthus och besigtning af slagtboskapen, borde derpå etableras äfven obli-

gatorisk besigtning och afstämpling af allt annat till staden importeradt kött, dervid färskt sådant borde åtföljas af slagtdjurens inelfvor.

Det är uppenbart att inrättningar af sådant omfång som på anfördt sätt uppförda slagthus erfordra ett betydande anläggningskapital. Sålunda har kostnaden för de kommunala slagthusen i Köpenhamn med till dem hörande inrättningar uppgifvits öfverstiga tre millioner kronor.

För dylika slagthus jemte dertill hörande kreatursmarknadstorg behöfvas vidare stora områden, till hvilka järnvägsspår kunna inledas och som genom vattenledning eller annorledes få riklig tillgång på vatten.

Genom erfarenheten från utlandet har visserligen trygghet vunnits derom att inrättningar af ifrågakomna slag, praktiskt anordnade, afkasta nödig ränta. Emellertid, och ehuru för ett dylikt företag lånemedel sjelffallet böra komma till användning, läser staden icke kunna vara betänkt på att nu eller under de närmaste åren för ändamålet anlita stadens kredit.

Såsnart Fullmäktige likväl finna stadens tillgångar medgifva, att tanken på uppförandet af en tidsenlig kommunal slagthinrättning kunde förverkligas, läser sakkunnig person böra utsändas för att utomlands inhemta kannedom om de mest betydande dylika anläggningar äfvensom med berättelse derom samt nödiga planer och förslag sedermera till Fullmäktige inkomma.

Emellertid torde Drätselkammaren böra anmodas att för inrättningen reservera nödigt område, beläget sålunda att det samma kan förses med jernvägsspår och vattenledning.

På anförda skäl får utskottet alltså värdsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att hos Kejsarliga Senaten hemställa att i propositionen till ny näringslag måtte införas bestämning i syfte att för stadskommun möjliggöra införande af slagthustvång med afgifter för kontrollen;

att lemna frågan om införande af obligatorisk köttkontroll beroende intill dess i Helsingfors uppförts en tidsenlig, kommunal slagthinrättning;

att anmoda Drätselkammaren att föreslå lämplig plats, som kunde reserveras för uppförande af en dylik slagthinrättning jemte kreatursmarknadstorg, till hvilken plats järnvägsspår och vattenledning måste kunna föras; samt

---

att, så snart stadens tillgångar prövas medgifva uppförandet af en kommunal slagtrinättning, utsända lämplig person för att på stadens bekostnad i utlandet taga kännedom om dylika inrättningar derstädes samt med berättelse derom och förslag i saken sedermera till Fullmäktige inkomma.

Helsingfors, i december 1901.

T. J. Boisman.

F. Jansson.

Artur Bärlund.

K. H. Renlund.

O. Th. Viderholm.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeriaktiebolagets tryckeri, 1901.

Utskottsbetänkande angående minuthandeln med viner och andra svagare rusdrycker.

I skrifvelse af den 26 sistlidne oktober har Magistraten med förmälan, att den tid af två år, för hvilken rättigheter till minuthandel med viner och andra svagare rusdrycker blifvit beviljad, tilländaginge den 1 juni nästkommande år 1902, i anledning af stadgandet i § 2*) af Kejs. förordningen angående vissa inskränkningar i handeln med dessa drycker, gifven den 2 maj 1895, anhållit det ville Stadsfullmäktige till Magistraten inkomma med yttrande, till hvilket antal sådana rättigheter för nästföljande försäljningsperiod, den 1 juni 1902—den 1 juni 1904, borde upplåtas äfvensom i hvilka trakter af staden minutförsäljningsställen icke finge finnas; hvarhos Magistraten upplyst att dylika rättigheter för innevarande försäljningsperiod härintills medgifvits till ett antal af inalles fyratioen.

Vid sammanträde den 5 innevarande november hafva Stadsfullmäktige uppdragit åt utskottet, som blifvit tillsatt för att bereda frågor rörande handeln med sprit- och maltdrycker, att till Fullmäktige inkomma med yttrande i ärendet.

Genom beslut af Stadsfullmäktige, hvarom Magistraten förenat sig, har antalet minutförsäljningsställen för viner och andra svagare rusdrycker under perioden den 1 juni 1900 till den 1 juni 1902 bestämts till högst sjuttio, — rättigheterna till utminutering af brännvin och andra starkare spritvaror dervid obräknade, — hvarjemte förordnats att dylika minutförsäljningsställen icke finge finnas inom sjuette och åttonde stadsdelarna, ej heller inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som ligger vester och norr om Alberts- till Eriksgatan, sistnämnda gata till Fredriksgatan samt Fredriksgatan till Kampgatan, inom

*) Sagda § lyder:

„Inom Oktober månad hvart annat år ege magistrat inhemta stadsfullmäktiges eller, der sådana icke finnas, rådhusstämmas yttrande, till hvilket antal rättigheter till minuthandel med viner och andra svagare rusdrycker af ofvanberörd alkoholhalt böra för följande två försäljningsår, som beräknas från och med den 1 Juni, upplåtas, äfvensom i hvilka trakter af staden minutförsäljningsställen för dylika drycker icke få finnas.

Är magistrat med stadsfullmäktige eller rådhusstämma i ärendet ense, blifve dervid beroende. I annat fall öfverlemnar magistraten ärendet till Guvernören, som eger deri besluta.

I händelse förnyelse af beviljad försäljningsrättighet åstundas, må sådant ej vägras, derest sökanden icke missbrukat rättigheten, brutit mot förordningarna rörande försäljning af sprit- eller maltdrycker eller annars låtit oskick vid försäljningen komma sig til last“.

sjunde stadsdelen vester om Kasern- och söder om Bergmansgatan, inom Brunnsparken, å Broholmen eller utanför stadens tullar*).

Då, på sätt af det förestående framgår, af hela antalet öppen lemnade rättigheter till minuthandel med ifrågavarande dryckesvaror, eller sjuttio, endast fyratioen kommit till användning under innevarande försäljningsperiod, erfordras synbarligen icke någon ökning af dylika rättigheter för nästkommande period. Att åter minska antalet af dessa rättigheter, vore efter utskottets förmenande lika litet påkalladt, då man härigenom endast skulle utan anledning binda händerna på de myndigheter, å hvilka utgifvandet af ifrågavarande rättigheter ankommer, och den förnämsta garantin mot missbruk af omordade försäljningsrättigheter ju oaktadt allt är att sökas deri, att vid rättigheternas bortgifvande sökandenas kvalifikationer noggrant pröfva. Ej heller torde någon ändring i bestämmingarna om det område, inom hvilket minuthandel med dessa spritvaror icke får bedrifvas, vara behöflig, helst anmärkning mot dessa bestämmingar utskottet veterligen ej försports.

Utskottet får förty vördsamt förorda att Stadsfullmäktige ville för sin del föreslå:

att antalet rättigheter till minuthandel med viner och andra svagare rusdrycker blefve för tiden från och med den 1 juni 1902 till den 1 juni 1904 bestämdt till sjuttio, rättigheterna till utminutering af bränvin och andra starkare spritvaror dervid oberäknade; samt

att minutförsäljningsställen för dylika drycker icke finge finnas inom sjetta och åttonde stadsdelarna, ej heller inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som ligger vester och norr om Alberts till Eriksgatan, sistnämnda gata till Fredriksgatan samt Fredriksgatan till Kampgatan, inom sjunde stadsdelen vester om Kasern- och söder om Bergmansgatan, inom Brunnsparken, å Broholmen eller utanför stadens tullar.

Helsingfors den 25 november 1901.

K. V. Bergman.

O. Kjällmansson.

A. af Forselles.

R. Heimberger.

A. Frenckell.

*) Se tr. handl. n:o 47 för 1899 o. årsberättelsen för 1899 pag. 120—121.

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1902.

Upprättadt af Magistraten.

Hufvudtitel	Utgiftens beskaffenhet enl. § 58 i K. Förordningen dt. 8 December 1873.	Utgifter.		Drätselkammarens förslag	Magistratens förslag
I		Stadens skulder		773,693 75	743,693 75
	c	8:o Räkta m. m. å lån eller Kassakreditiv till belopp af högst Fmk 1,500,000, förslagsvis <i>Fmk 60,000</i> (i st. för kassakreditiv å 2,000,000 och ränta Fmk 90,000).			
II		Stadens embetsverk		224,216 66	225,016 66
		3 Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening:			
		2 Stadsbetjenter vid Magistraten lön å . . . . . 1,200:— (i st. för Fmk 1,000). förhöjning för 10 års tjänst å 200:— Fmk 2,800:—			
	b & c	1 Stadsbetjent vid Magistratens kansli, lön . . . . . 1,300:— (i st. för Fmk 1,100). förhöjning för 10 års tjänst 200:— Fmk 1,500:—			
		1 Stadsbetjent vid Magistratens kansli, lön . . . . . 1,300:— (i st. för Fmk 1,100). förhöjning för 5 års tjänst . 100:— Fmk 1,400:—			
		Transport		997,910 41	968,710 41

		Transport	997,910 41	968,710 41
III		Kommunalförvaltningen	235,635 —	235,635 —
IV		Gatubelysningen	208,449 50	212,849 50
		2. Petroleumbelysningen.		
	c	80 st. lyktor (i st. för 40) att uppställas å platser, som af Drätselkammaren komma att anvisas, å 60 mark <i>Fmk 4,800: —.</i> (i st. för <i>Fmk 2,400.</i>) Belysningskostnader för desamma, förslagsvis <i>Fmk 4,000: —.</i> (i st. för <i>Fmk 2,000.</i>)		
V		Brandverket	120,730 —	120,730 —
VI		Polisinrättningen	417,140 —	417,140 —
VII		Sundhets- och sjukvården	328,699 65	334,699 65
		Efter f) Desinfektionsinrättningen införes som ny post. g) <i>Anslag för ett provisionellt tyfussjukhus, enligt S. F. beslut af den 5 Nov. 1901 Fmk 6,000: —.</i>		
VIII		Fattigvården	295,020 —	295,020 —
IX		Undervisningsväsendet	871,895 57	876,131 57
		7. Asylor för vanartade barn.		
		Efter kostnaderna för uppfostringsanstalten i Nummis införes som ny post, enl. S. F. beslut den 15 Okt. 1901: b) <i>Uppfostringsanstalten i Lojo, kostnader förslagsvis Fmk 4,236: —.</i>		
X		Staden åliggande allmänna onera	294,542 86	294,542 86
XI		Vattenledningen	483,670 —	426,570 —
		2. Underhåll och remont.		
		Som ny post införes: b) Utbyte af pumpverkets turbiner mot nya förslagsvis <i>Fmk 15,000: —.</i>		
		Transport	4,253,692 99	4,182,028 99

		Transport	4,253,692 99	4,182,028 99
		3. Nybyggnader.		
		Förestående post å Fmk 15,000: — utgår under denna rubrik.		
		4. Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.		
		Rörombyte under V. Henriksgatan Fmk 19,600: — samt vattenposter å Skatuden Fmk 8,800: —, upptagas som <i>eventuela</i> anslag, hvarjemte posterna:		
		Vattenledning under Ö. Chausséen Fmk 25,700: —.		
		D:o under Fredriksgatan Fmk 11,500: —.		
		D:o under Kotkagatan Fmk 19,900: — utelemnas.		
XII		Saluhallen	7,350 —	7,350 —
XIII		Stadens jordlägenheter	7,400 —	7,400 —
XIV		Allmänna arbeten	1,392,250 —	903,200 —
		to Byggnader och lägenheter.		
		Remont och underhåll.		
		Posten diverse reparationer Fmk 35,000: — delas i:		
		Remont i Maria sjukhus Fmk 11,000: —.		
		Diverse reparationer Fmk 24,000: —.		
		Nybyggnader.		
		Posterna för uppförande af saluhall å Kaserntorget Fmk 95,000: —.		
		D:o å Sandvikstorget Fmk 125,000: — utelemnas, hvaremot som ny post införes:		
		<i>Uppförande af en sjukpaviljong för lungsotspatienter å Fattiggårdens område Fmk 30,000: —.</i>		
		Transport	5,660,692 99	5,099,978 99

	<p style="text-align: right;">Transport</p> <p>2:o Gator och allmänna platser.</p> <p>Remont och underhåll.</p> <p>Posterna för</p> <p>Stensättning af vestra delen af Salutorget Fmk 10,700: —.</p> <p>Stensättning af Sandvikstorget Fmk 8,200: —, ombyggnad af Långa bron Fmk 100,000: —, utgå, hvarjemte posten för ombyggnad och remont af barrierer upptages till <i>Fmk 20,000: —</i> (i st. för Fmk 30,000: —).</p> <p style="text-align: center;">Nyanläggningar.</p> <p>Stensättning med fältsten af särskilda ytor invid varuskjulet å Magasinskajen m. m. upptages med <i>Fmk 29,100: —</i> (i st. för Fmk 37,300: —).</p> <p>Planering af Fredriksbergsgatan mellan Sture- och Kajanagatan upptages med <i>Fmk 7,400: —</i> (i st. för planering af Fredriksbergsgatan, från Flemmings- till Sture- resp. Kotkagatorna Fmk 62,800: —).</p> <p>Planering af Kotkagatan Fmk 32,500: — uteslutes och i st. för Planering af Kristinegatan från Helsing- till Sturegatan, Fmk 35,300: —, införes planering af Kristinegatan mellan Josafats- och Wasagatorna med <i>Fmk 17,000: —</i>.</p> <p>3:o Kanaler och afloppsdiken.</p> <p style="text-align: center;">Nyanläggningar.</p> <p>Kanal under Fredriksbergsgatan från Sture- till Kajanagatan <i>Fmk 13,000: —</i> upptages (i st. för kanal under sagda gata från Sture- till Flemmings- samt från Kotka- till Sturegatorna Fmk 28,500: —).</p> <p>Posterna för</p> <p>Kanal under Kotkagatan Fmk 15,550: —.</p>	<p>5,660,692 99</p>	<p>5,099,978 99</p>
	<p style="text-align: right;">Transport</p>	<p>5,660,692 99</p>	<p>5,099,978 99</p>

		Transport	5,660,692 99	5,099,978 99
		Kanal under Ö. Chausséen från 1:sta tvärgatan i Hermanstad till utfallsdiket genom Gumtäckt Fmk 19,700: — utlemnas.		
		6:o Hamnar.		
		Muddring i hamnarna Fmk 15,000: — (i st. för Fmk 20,000: —).		
XV		Pensioner	14,906 07	14,906 07
XVI		Diverse utgifter	147,900 —	147,900 —
		Summa Fmk	5,823,499 06	5,262,785 06

	Inkomstens beskattning enligt § 58 i kommunalalagan.			
		Inkomster.		
		Disponibel behållning	120,000 —	120,000 —
I		Räntor	137,000 —	137,000 —
II		Tomtlösen	77,000 —	77,000 —
III		Stadens fasta egendom	307,428 10	307,428 10
IV		Tomtören	2,700 —	2,700 —
V		Inkomstgivande rättigheter	899,300 —	899,300 —
VI		Diverse inkomster	372,354 40	372,354 40
		Transport	1,915,782 50	1,915,782 50

		Transport	1,915,782 50	1,915,782 50
VII		Statsbidrag	476,971 33	476,971 —
VIII		Vattenledningen	536,175 —	536,175 —
IX		Belysningsverket	48,000 —	50,000 —
	c	Vinst af gasverket <i>Fmk 50,000:—</i> (i st. för <i>Fmk 48,000:—</i>).		
X		Lån	961,600 —	369,500 —
		Lån på längre återbetalningstid än två år för: Långa brons ombyggnad <i>Fmk 100,000:—</i> . Saluhallar å Kasärn- och Järnvägstorgen <i>Fmk 220,000:—</i> , Nya turbiner till vattenverket <i>Fmk 15,000:—</i> — uteslutas, hvarjeme posten för vattenledningens utsträckning, till förminskadt belopp upptager sålunda: <i>Återstod af år 1898 för vattenledningsarbeten anvisade lånemedel Fmk 130,840: 22.</i> <i>Nytt lån, eventuellt — Fmk 21,659: 78.</i>		
XI		Uttaxering	1,884,970 23	1,914,356 23
	a	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldiga medlemmar uttaxeras utgör <i>Fmk 1,914,356: 23</i> (i st. för <i>Fmk 1,884,970: 23</i>).		
		Summa <i>Fmk</i>	5,823,499 06	5,262,785 06

Förslag till Helsingfors Stads belysningsverks
Utgifts- och Inkomststat för år 1902.

Upprättadt af Magistraten.

Utgifter.

Förvaltning och drift.

Löner, arvoden, m. m.

Arvoden åt styrelsens ledamöter	<i>Smf</i>	8,000: —	
1 Verkställande direktör, lön	<i>Smf</i>	9,000: —	
tantieme, förslagsvis	”	3,000: —	
hyresbidrag	”	1,500: —	
1 Kamrerare och kassör, lön	”	5,250: —	
1 Kontorsbiträde	”	1,200: —	
1 Gasmästare	”	5,200: —	
1 Rörläggarförman	”	2,700: —	
1 Materialbokhållare	”	1,800: —	
Extra skrif- och ritarebiträden	”	1,000: —	
Lykttändare, lampskötare m. m. för gatubelysningen	”	24,800: —	
Arvoden för gasmätareaffäsning, inkassering m. m. för privat gasförbrukning	”	2,600: —	66,050: —

Gasberedningen.

Kol och diverse materialier, incl. transportkostnad, förslagsvis	”	134,250: —	
Arbetskostnad i retorthuset	”	15,000: —	
Ångmaskins- och exhaustorkostnad	”	3,600: —	
Gasreningskostnader	”	4,100: —	
Transport- och arbetskostnader för biprodukter	”	4,100: —	
Särskilda arbeten	”	3,200: —	164,250: —

Diverse.

Bränsle, förslagsvis	”	700: —	
Elektrisk belysning i apparatrummen	”	500: —	
Vattenafgift	”	1,700: —	
Brand- och olycksfallsförsäkringspremier m. m.	”	6,500: —	
Expenser för belysningsverket	”	3,000: —	
Renhållning	”	400: —	
Afhjelpande af mindre fel i privatserviser	”	2,000: —	
<i>Vakthållning samt diverse oförutsedda utgifter</i>	”	5,480: —	20,280: —

Transport *Smf* 250,580: —

	Transport <i>Fmf</i>	250,580: —	
Underhåll och remont.			
Remont och underhåll af gasverkets byggnader, ugnar, armatur, gasklockor och apparater	<i>Fmf</i>	18,500: —	
Remont och underhåll af hufvudrörnätet.	"	2,000: —	
Remont och underhåll af gaslyktor, lyktstolpar och serviser, glödkroppar och cylindrar för gatu- lampor.	"	8,000: —	
Underhåll af privatserviser och gasmätare	"	5,000: —	
Underhåll och remont af inventarier	"	3,000: —	36,500: —
Nya lyktor, rörledningar, gasmätare & inventarier.			
1 ny retortugn samt 2:ne nya ugnshvalf förslagsvis			28,000: —
<i>Nya gashufvudrör.</i>			
under <i>Malmgatan</i> från Lappbrinken 130 m. vesterut	<i>Fmf</i>	1,105: —	
" <i>Lappbrinken</i> från Lappviks- till <i>Malmgatan</i>	"	1,155: —	
" <i>Högbergsgatan</i> , från lilla Roberts- till Röddäldsgatan	"	1,020: —	
" <i>Gördelgatan</i> från Slotts- till <i>Maringatan</i>	"	2,040: —	
" <i>Slottsgatan</i> från Kronbergs- till <i>Gördelgatan</i>	"	680: —	
" Nya Skatuddskajen	"	6,800: —	
" särskilda gator enligt styrelsens bestämmande	"	10,000: —	22,800: —
<i>Nya gaslyktor.</i>			
att uppställas å <i>Park-, Fabriks- och Kaptensgatorna, Jungfrustigen och Dockstorget</i> , inalles 24 st. lyktor å 180 mk	"	4,320: —	
att uppställas å <i>Malm- och Högbergsgatorna samt Lappbrinken</i> 9 st. lyktor å 180 mk	"	1,620: —	
att eventuellt uppsättas å särskilda gator enligt styrelsens bestämmande, 21 st. lyktor å 180 mk	"	3,780: —	9,720: —
100 st. nya 2-lågors auerlampor att uppsättas i stadens centrala delar			1,900: —
Nya privatserviser förslagsvis			3,000: —
Inköp af gasmätare förslagsvis			16,000: —
Inköp af inventarier förslagsvis			3,500: —
	<i>Fmf</i>	372,000: —	
Kostnad för uppgörande af förslag till elektricitetsverk enl. Stadsfullmäktiges beslut den 4 Mars 1901			15,000: —
	<i>Fmf</i>	387,000: —	
<i>Behållning</i>			50,000: —
	Summa <i>Fmf</i>	437,000: —	

Inkomster.

Gatubelysningen, förslagsvis	<i>Smf</i>	108,000:—	
Illuminationer, förslagsvis	”	<u>2,250:—</u>	110,250:—
Privatförbrukning förslagsvis:			
Gas till lyse, 710,000 m ³ å 0,30	<i>Smf</i>	213,000:—	
med afdrag af rabatter	”	<u>8,650:—</u>	
	”	204,350:—	
Gas till värme m. m. 245,000 m ³ å 0,15	”	<u>36,750:—</u>	241,100:—
Försålda biprodukter, förslagsvis:			
Koks	”	70,000:—	
Stenkolstjära	”	8,600:—	
Grafit	”	<u>550:—</u>	79,150:—
Vinst å arbeten och material, förslagsvis			5,000:—
Hyrer från gasverkets bostadsbyggnad			<u>1,500:—</u>
		Summa <i>Smf</i>	437,000:—

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

den 30 November 1901.

N:o 759.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Magistraten har härmed äran till Herrar Stadsfullmäktige öfverlemna sitt förslag till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1902, upprättadt på grund af Drätselkammarens till tryck befordrade enahanda förslag, samt såsom bilaga der- till förslag till belyningsverkets utgifts- och inkomststat för samma år, baserad å Styrelsens för belyningsverket till Drätselkammaren afgifna specialförslag.

Vid granskning af Drätselkammarens förslag fästes uppmärksamheten närmast vid de betydande belopp af länemedel, som Kammaren föreslår till användning under instundande år, och särskildt vid att Kammaren funnit sig nödsakad att för budgetens reglering föreslå upptagande af ett lån på kortare återbetalningstid än två år till belopp af 200,000 mark „för planerings- och kloakanläggningar“. Af Drätselkammarens motivering inhemtas beträffande detta förslag att Kammaren förutsatt att, derest icke penningekonjunkturerna under de närmaste åren så förbättras att lånet genom inflytande tomtlösen kunde betäckas, beloppet sedermera borde anskaffas genom upptagande af obligationslån. Detta åskådningssätt kan Magistraten icke omfatta. Vid voterandet af lån på kortare återbetalningstid än två år måste nämligen, enligt Magistratens mening, Stadsfullmäktige vara försäkrade om att lånet inom utsatt tid kan med medel tillhörande stadens ordinarie budget gäldas, ty i annan händelse innebure åtgärden ett ingripande i den befogenhet, som enligt kommunallagen tillkommer Stadsfullmäktige till förstärkt antal, då lånefrågan blefve hänskjuten till deras afgörande först efter det medlen redan användts för utförande af de dermed afsedda arbetena. Med hänsyn härtill har Magistraten från Drätselkammarens förslag uteslutit berörda lån samt tillika, då uttaxeringen ej kunnat i motsvarande grad höjas, på sätt nedan framhålles, väsentligen inskränkt de allmänna arbeten Kammaren föreslagit till utförande under året. Derjemte har Magistraten, enär penningemarknaden, enligt Magistratens åsigt, icke under den närmaste framtiden kommer att medgifva uppläggandet af något för staden förmånligt eller ens antagligt nytt obligationslån, funnit sig föranlåten att till ett följande år uppskjuta särskilda andra allmänna arbeten, som Drätselkammaren afsett att utföra med lån på längre återbetalningstid än två år. Sålunda har från låne- medlen utlemnats anslaget för uppförande af saluhallar å Kasärn- och Sandviks- torgen — 220,000 mark, och låneanslaget för vattenledningen förminskats med 72,000

mark, hvarhos Magistraten, med anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 26 innevarande November i fråga om Långa brons ombyggnad, jämväl uteslutit det härför å lånemedel upptagna anslaget — 100,000 mark.

Med anledning af denna reduktion af budgeten har Magistraten ansett sig kunna nedsätta det belopp af 90,000 mark Drätselkammaren under X:e hufvudtiteln *I Stadens skulder* 8:o af utgiftsförslaget upptagit för „ränta m. m. å lån eller kassakreditiv till belopp af högst 2,000,000 mark“ till samma belopp som uti innevarande års budget eller 60,000 mark, hvarjämte bemyndigandet för Kammaren att medels kassakreditiv eller annat tillfälligt lån tillgodose stadens penningbehof ansetts kunna begränsas till 1,500,000 mark.

Uti en härhos bilagd skrift hafva de vid Magistraten anstälde stadsbetjenterna, till antalet fyra, på anförda skäl anhållit att deras löneförmåner måtte i någon mån förbättras; och som deras göromål genom stadens tillväxt betydligt ökats samt desse i sina befattningar enligt regeln icke såsom de vid Rådstufvurätten anstälde stadsbetjenterna, ega uppbara stämmingspenningar eller andra sportlar, har Magistraten ansett sig böra tillmötesgå deras anhållan samt får därför under hufvudtiteln *II Stadens embetsverk*, afdelning „3. Magistraten och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening“ föreslå att dem enhvar måtte medgifvas en förhöjning af grundlönen med tvåhundra mark; deras löneförmoner inberäknadt ålderstillägg komme derigenom att uppgå till 1,400 resp. 1,500 mark.

Sedan stadens polismästare uti skrifvelse af den 4 sistlidne September hos Magistraten hemställt om vidtagande af åtgärd för förstärkande af belysningen i Sörnäs och Tölö förstäder, har Styrelsen för stadens belysningsverk uti infordradt utlåtande vidhandengifvit att den belysning med petroleumlyktor, som inom ifrågasvarande områden är anordnad, möjligen icke är fullt tillfredsställande, men funnit frågan om förstärkandet af sagda belysning vara alltför sentida väckt för att Styrelsen efter verkställande undersökningar och derpå grundade beräkningar skulle kunna i saken afgifva förslag till budgeten för instundande år. Då emellertid äfven Magistraten anser belysningen inom vissa delar af sagda förstäder så snart som möjligt böra förstärkas, har Magistraten, under hufvudtiteln *IV Gatubelysningen* afdelning „2 petroleumbelysningen“, ökat antalet af lyktor, som för året ställts till Drätselkammarens, resp. styrelsens för belysningsverket disposition, från 40 st. till 80 st. äfvensom förhöjt anslaget för desammas anskaffande med 2,400 mark samt belysningskostnaden härför med 2,000 mark. De i ärendet tillkomna handlingarna biläggas härhos.

Jämlikt Stadsfullmäktiges vid sammanträde den 5 innevarande November derom fattade beslut har Magistraten under hufvudtiteln *VII Sundhets- och sjukvården*, afdelning „3. Maria sjukhus“, infört anslag för provisoriskt tyfussjukhus med 6,000 mark.

En af bestyrelsen för Konstflitsföreningen till Magistraten den 30 sistlidne Oktober inlemnad skrifvelse jämte densamma bilagd specialbudget för centralskolan

för konstflit närslutes härhos, men enär det deri äskade anslaget 19,962 mark allaredan af Drätselkammaren upptagits, föranleder sagda skrifvelse icke till någon åtgärd af Magistraten.

Med anledning af att Stadsfullmäktige den 15 sistlidne Oktober beslutit att den i Lojo socken inrättade asylen för vanartade barn borde ställas under Uppfostringsnämndens förvaltning, har bemälda nämnd jämte närslutna skrifvelse för den 11 innevarande November insändt tilläggsförslag till nämndens tidigare ingifna specialbudget för år 1902, hvori nämnden anhåller om anslag för „uppfostringsanstalten i Lojo“ till belopp af 8,236 mark, och upplyser nämnden tillika att från denna summa finge afdragas 4,000 mark, utgörande ränta å de under Drätselkammarens förvaltning stående fonder, tillsammans 80,000 mark, som donerats för inrättande af en asyl för vanartade barn från denna stad. Till följd häraf har Magistraten under hufvudtiteln *IX Undervisningsväsendet*, afdelning „7 asylor för vanartade barn“, upptagit återstående beloppet af förenämnda utgiftspost med 4,236 mark.

Då Magistraten, såsom tidigare framhållits, funnit sig nödsakad att verkställa en väsentlig reducering beträffande de af Drätselkammaren äskade anslagen under hufvudtitlarna Vattenledningen och Allmänna arbeten, har Magistraten, vidkommande de föreslagna regleringsarbetena i 11:te och 12:te stadsdelarna, efter att i sådant afseende hafva rådgjort med Stadsingenjören, beslutit föreslå utlemnande af anslaget för planering af Kotkagatan samt större delen af anslagen för planering af Fredriksbergsgatan och Kristinagatan jämte anslagen för vattenledning och kanaler under dessa gator, men deremot bibehållit anslagen för den föreslagna planeringen af Wiborgs-, Vestra Brahe-, Vasa-, Borgå-, Josafats- och Sibyllegatorna, med dertill hörande vattenlednings- och kanalarbeten. Genom de af Magistraten sålunda derstädes föreslagna gatuplaneringarna blefve 11 härförinnan icke försålda tomter disponibla till försäljning, förutom att 4 hörntomter blefve tillgängliga från den ena af de invid desamma liggande gatorna. Huruvida behovet af nya tomter inom dessa stadsdelar härmed för nästa år varder fullt tillgodosedt är svårt att förutsäga, men om man tager i betraktande att staden för närvarande jämväl disponerar öfver ett stort antal försäljbara tomter inom 7:de stadsdelen, invid Fabriks- och Bergmansgatorna, samt å Skatudden, torde verkligt skäl till klagan härutinnan icke förefinnas.

I öfverensstämmelse med det ofvan anförda är från hufvudtiteln *XI. Vattenledningen* afdeln. „4. utsträckning af rörnätet“ utlemnadt anslagen för vattenledning under Fredriksbergsgatan — 11,500 mark och under Kotkagatan — 19,900 mark, samt derjämte anslaget för vattenledning under Östra Chaussén till folkskolehuset å Wallgård — 25,700 mark. Beträffande åter anslaget för utbyte af pumpverkets turbiner mot nya — 15,000 mark finner Magistraten detsamma, såsom rätteligen utgörande ett remont-anslag, icke böra påföras lånemedel utan hänföras till den ordinarie budgeten samt har förty öfverfört beloppet till afdelningen „2 Underhåll och remont“. Enär Magistraten af närslutna uppgift från Drätselkontoret inhemtat att

af det belopp, stort 700,000 mark, som vid upptagandet af 1898 års obligationslån anvisades å lånemedel för vattenledningsarbeten vid utgången af innevarande år kommer att återstå oanvänt endast 197,840 mark 22 penni, medan de af Magistraten för vattenledningsbehof å lånemedel upptagna anslagen, oaktadt ofvannämnda inskränkningar, komme att uppgå till 219,500 mark, har Magistraten efter rubrikerna för de två första anslagen under afdelningen „4 utsträckning af rörnätet“ fogat ordet „eventuellt“, dermed åsyftande att desamma icke finge till större del tagas i anspråk än tidigare anvisade lånemedel medgifva, innan Stadsfullmäktige till förstärkt antal för ändamålet voterat upptagande af nytt lån på längre återbetalningstid än två år samt sådant beslut blifvit af Kejsarliga Senaten fastställt.

Under hufvudtiteln *XIV. Allmänna arbeten* afdeln. „1:o byggnader och lägenheter“ har Magistraten, som af Byggnadskontorets specialförslag funnit att af det under rubriken „remont och underhåll“ för diverse reparationer af Drässelkammaren upptagna anslaget — 35,000 mark för remont å Maria sjukhus erfordras ett belopp af 11,000 mark, särskildt intagit denna utgiftspost samt för diverse reparationer uppfört återstoden af anslaget med 24,000 mark. Uti samma afdelning, rubriken „nybyggnader“, har Magistraten, såsom förut anförts, uteslutit anslagen för uppförande af saluhallar å Kasärn- och Sandviks-torgen med tillsammans 220,000 mark, härvid antecknande att Magistraten anser uppförandet af dessa byggnader i hög grad önskvärdt, men att omständigheterna påfordra uppskof med deras utförande till ett följande år. Deremot har Magistraten, i enlighet med Stadsfullmäktiges beslut af den 26 innevarande November, under denna afdelning intagit anslag för uppförande af ett sjukhus för lungsjukpatienter å stadens arbets- och fattiggård med 30,000 mark. Från afdelningen „2:o gator och allmänna platser“ har Magistraten under rubriken „remont och underhåll“ utlemnadt anslagen för stensättning med I:a nubbsten i asfalt af vestra delen af Salutorget — 10,700 mark, stensättning med II:da nubbsten i asfalt af delar af Sandvikstorget — 8,200 mark och ombyggnad af Långa bron — 100,000 mark; hvarhos Magistraten sett sig för-anlåten att förminska anslaget för ombyggnad och remont af särskilda barrierer längs staden tillhöriga gatuandelar med 10,000 mark och således upptagit detsamma till 20,000 mark. Likaså har Magistraten, under rubriken „nybyggnader“, ansett sig böra nedsätta anslaget för stensättning med fältsten af särskilda ytor invid det ny-uppförda varumagasinet å Myntkajen, äfvensom med II:a nubbsten, till 11 meters bredd, af kajsträckan vester om nämnda skjul från 37,300 mark till 29,100 mark, jämte det Magistraten, som på sätt tidigare framhållits, uteslutit anslaget för planering af Kotkagatan — 32,500 mark samt af anslaget för planering af Fredriksbergsgatan — 62,800 mark, bibehållit endast den del deraf, som hänför sig till planering af sträckan mellan Sture- och Kajana-gatorna med 7,400 mark, äfvensom af anslaget för planering af Kristinegatan — 35,300 mark den del, som afser planering af sagda gata mellan Josafats- och Vasagatorna med 17,000 mark. Uti afdelningen „3:o kanaler och afloppsdiken“ har Magistraten under rubriken „nyanläggningar“, med hänsyn

till inskränkningen af planeringsarbetena å Fredriksbergsgatan, förminskat anslaget för kanal under denna gata från 28,500 mark till 13,000 mark samt uteslutit anslaget för kanaler under Kotkagatan, från Lovisa till Fredriksbergsgatan — 15,550 mark, och under Östra Chausséen från 1:sta tvärgatan i Hermanstad till utfallsdiket genom Gumtäckta — 19,700 mark. Slutligen har i afdelningen „6:o hamnar“ anslaget för muddring i hamnarna blifvit minskadt från 20,000 mark till 15,000 mark. Af Byggnadskontoret uppgjorda kostnadsförslag för de af Magistraten föreslagna arbetena å Fredriksbergs- och Kristinegatorna samt stensättningen å Myntkajen biläggas härjämte.

Öfriga delar af Drätselkammarens utgiftsförslag har Magistraten oförändradt bibehållit.

Mot den af Drätselkontoret upprättade behållningskalkylen har Magistraten icke haft skäl att framställa någon anmärkning, hvarför äfven den af Drätselkammaren beräknade disponibla behållningen vid innevarande års utgång upptagits till det belopp Kammaren föreslagit. Likaså har Magistraten ansett Drätselkammarens beräkningar för hufvudtitlarna *I—VIII* i inkomstförslaget vara uppgjorda med iakttagande af nödig försigtighet samt därför för sin del godkänt samtliga deri upptagna inkomstposter. Den under hufvudtiteln *IX. Belysningsverket* förutsatta vinsten från gasverket har Magistraten beräknat till 50,000 mark, eller således till 2,000 mark högre belopp än Drätselkammaren, såsom nedan framhålles i fråga om belysningsverkets budget. Att Magistraten från hufvudtiteln *X. Lån* uteslutit de för Långa brons ombyggnad, för uppförande af saluhallar å Kasärn- och Sandvikstorgen, för nya turbiner till vattenverket samt för planerings- och kloakanläggningar af Drätselkammaren å lånemedel anvisade anslagen har tidigare anförts, äfvensom att anslaget för vattenledningens utsträckning förminskats med 57,100 mark. För vattenledningsarbeten erfordras likväl enligt Magistratens förslag af lånemedel för tillbyggnad till vattenborgen 67,000 mark och för vattenledningens utsträckning — 152,500 mark eller sammanräknadt 219,000 mark; då härför, såsom ofvan nämnts, af förut anvisade lånemedel återstå endast 197,840 mark 22 penni, har återstoden 21,659 mark 78 penni upptagits eventuellt under förutsättning att beloppet varder anvisadt af Stadsfullmäktige, förstärkta på sätt § 25 i kommunalförordningen föreskrifver.

För den händelse att Magistratens förestående förslag i sin helhet varder af Stadsfullmäktige godkänt, komme det belopp, som för året borde hos stadens skattskyldige medlemmar uttaxeras, att uppgå till *en million niohundrafjortontusen trehundrafemtiosex mark tjugutre penni*.

Vidkommande sedan förslaget till utgifts- och inkomststat för stadens belysningsverk, hvilken enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 21 December sistlidet år bör såsom bilaga åtfölja stadens allmänna budget, har Magistraten icke funnit skäl

till andra anmärkningar än de af Drätselkammaren i dess utlåtande pag. 71 och 72 framhållna, hvarigenom från Styrelsens för belysningsverket utgiftsförslag utlemnats anslag för rörlägningsarbeten och för uppställande af nya lyktor till belopp af sammanräknadt 22,775 mark. Dock har Magistraten för utjämnande af den beräknade behållningen, efter samråd med verkställande Direktören för belysningsverket, minskat anslaget för „vakhållning samt diverse oförutsedda utgifter“ med 920 mark, och uppgår till följd häraf den beräknade vinsten från gasverket till 50,000 mark. Såsom en oegentlighet kunde anmärkas att gasverkets budget belastats med ett anslag för uppgörande af förslag till elektricitetsverk för staden — 15,000 mark, men då detta förhållande grundar sig på beslut af Stadsfullmäktige, har Magistraten låtit derved bero. Magistratens förslag till denna del af budgeten är uppställt på enahanda sätt som det för innevarande år af Stadsfullmäktige godkända, jämte det i förslaget från Styrelsens för belysningsverket budgeten bifogade kostnadsberäkningar upptagits de gator, under hvilka nya gashufvudrör äro afsedda att dragas samt å hvilka nya lyktor komme att uppställas.

Styrelsens för belysningsverket till Drätselkammaren aflåtna budgetförslag jämte dertill hörande utlåtande och kostnadsförslag äfvensom Direktörens för gasverket till Styrelsen aflåtna skrifvelse i fråga om gasverkets utvidgande äro af Magistraten till tryck befordrade samt såsom bilagor vidfogade detta betänkande.

Samtliga specialförslag, ritningar och öfriga handlingar, hvilka Drätselkammaren bifogat sin i ärendet till Magistraten aflåtna skrifvelse, har Magistraten äran härhos bilägga.

På Magistratens vägnar:

E. Öhman.

G. v. Pfaler.

STYRELSEN
för
HELSINGFORS STADS
BELYSNINGSVERK.

Helsingfors
den 27 September 1900.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Styrelsen öfver Helsingfors stads belysningsverk har härmed äran öfverlemna bifogade förslag till budget för år 1902 jemte tillhörande bilagor, hvarjemte Styrelsen rörande nedanstående punkter i förslaget får vördsamt anföra följande.

Gatubelysningen.

De i början af innevarande år uppsatta 133 st. 2 låg. auerbrännarna, placerade i stadens centrala delar, hafva visat sig göra god nytta, hvarför föreslås, att i början af nästa år ytterligare 100 st. dylika brännare uppsättas i sådana centrala delar af staden, hvilka f. n. äro otillräckligt belysta. Sålunda tillkommo under vårterminen 100 st. halfnattslågor.

Under höstterminen beräknas ytterligare 100 st. nya lågor — häraf 33 st. helnatts- och 67 st. halfnatts — tillkomma.

Af dessa nya lågor komme

24 st. å gator, som f. n. hafva gasledningar Bil. B.

25 „ å gator; som under nästa år borde förses med gasledningar Bil. B.

21 „ upptagas att eventuellt uppsättas på platser, som f. n. ej kunna specificeras.

Ifråga om placeringen af dessa lyktor, anser Styrelsen, att desamma borde uppsättas å de gator och platser, hvilka äro försedda med ledning, men sakna gasbelysning, samt i öfrigt der ledningar äro föreslagna att nedläggas i bebyggda gator. Derjemte borde, der sådant ske kan, petroleumbelysning utbytas mot gas, enär den förra betalas af staden med c:a 5 penni pr timme, medan en gas-auerlampa endast kostar 3 penni pr timme med 30 pennis gaspris.

Med de föreslagna ökningarna af lågantalet, komme gatubelysningen att under nästa år förbruka c:a 360,000 m³ mot beräknade 330,000 m³ under innevarande år.

Privata gasförbrukningen.

Enligt numera vunnna erfarenhet om den kvantitet, hvartill den privata lysgasförbrukningen under förloppet af ett år uppgått, har denna förbrukning i budgetförslaget för år 1902 upptagits till 710,000 m³ eller sålunda något lägre än uti innevarande års budget. Däremot har värmegasförbrukningen med hänsyn till en ständigt tilltagande efterfrågan på kokgas af Styrelsen beräknats komma att ökas från beräknade 150,000 m³ under innevarande år till 245,000 m³ under 1902.

Biprodukterna.

I följd af det betydliga prisfall, som egt rum å stenkol, hafva priserna på koks och stenkolstjära, hvilkas värde till följd häraf äfven nedgått, upptagits med betydligt lägre belopp än i innevarande års budget.

Ny retortugn.

Under senaste vinter voro af gasverkets 65 retorter 52 st. laddade, d. v. s. 13 st. retorter funnos i reserv. Den ökning, som redan inträdt i gasförbrukningen och ytterligare kan emotses till slutet af nästa år, förorsakar, att det nuvarande retortantalet blir — synnerligast i betraktande af gasverkets ringa klockutrymme — otillräckligt för den gaskvantitet, som behöfver tillverkas i december månad 1902. Gasverkets produktionsförmåga måste således före nyssnämnda tidpunkt på ett eller annat sätt ökas.

Detta kan ske på två sätt, antingen genom att komplettera gasverket med ett mindre verk för oljekarburerad vattengas eller ock genom att bygga nya retortugnar å i nya retorthuset för detta ändamål, under Gaslysningsaktiebolagets tid, utförda grunder. Styrelsen har därför uppgjort fullständiga kostnads- och driftsberäkningar för utrönande af på hvilket sätt, gasverket lämpligen bör utvidgas. Dessa beräkningar, hvilka särskildt medfölja, visa, att gasverket icke borde kompletteras med ett vattengasverk förr, än befintlig plats för utvidgning med kolgas är tagen i anspråk.

Af denna orsak borde nya retortugnar (plats finnes för 3 st. med 8 å 9 retorter i hvarje) byggas i den mån, de behöfvas, och anser sig Styrelsen på grund häraf böra föreslå, att under nästa år 1 komplett ugn jemte hvalfven för de öfriga 2 ugnarna — detta för erhållande af nödig förankring — byggas. Kostnaden härför beräknas till Fmk 28,000.

Hufvudrörnät och nya gaslyktor.

Stadsfullmäktige hafva den 12 mars innevarande år anmodat Styrelsen att, vid uppgörande af förslag till nästkommande års budget för stadens gatu-

belysning, taga under öfvervägande, i hvilka trakter af staden, sagda belysning vore i behof af förbättring. Af denna orsak har ett general-kostnadsförslag, Bil. A, uppgjorts å gashufvudrör och gaslyktor i sådana gator inom den egentliga staden samt å Skatudden, der gasrör och gaslyktor f. n. saknas. Ehuru Styrelsen anser, att samtliga i general-kostnadsförslaget angifna arbeten snarast möjligt borde verkställas, har Styrelsen dock, för att icke alt för mycket belasta stadens budget, inskränkt sig till att föreslå utförande af rör- och lyktuppsättningsarbeten endast å de i sagda kostnadsförslag upptagna gator, hvilka i följd af nedläggande eller reparation af kloak- eller vattenledningar eller ock för annat ändamål komma att under nästa år beläggas med arbete. Ifrågavarande rör- och lyktuppsättningsarbeten äro upptagna och närmare motiverade i Bil. B, hvarjemte å bifogade plankarta de gashufvudledningar, som äro föreslagna till utförande under år 1902, blifvit markerade med gul färg, medan öfriga nya ledningar utmärkts med rödt.

Kostnaden för nästa års rör- och lyktuppsättningsarbeten utgör förslagsvis

för nya gashufvudledningar.	<i>Smf.</i>	37,295:—
” ” gaslyktor	”	18,000:—
	<u>Summa <i>Smf.</i></u>	<u>55,295:—</u>

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

V. Montgomery.

Bilaga B.

Förslag till Helsingfors stads belysningsverks Budget
för år 1902.

Inkomster.

<i>Gatubelysningen</i> förslagsvis.			
360,000 m ³ gas å 0,30	-- --	108,000:—	
Illuminationer, 75,000 m ³ å 0,30	-- --	2,250:—	110,250:—
<i>Privatförbrukningen</i> , förslagsvis.			
Gas till lyse, 710,000 m ³ å 0,30.	213,000:—	-- --	
med afdrag af rabatter.	8,650:—	204,350:—	
Gas till värme m. m. 245,000 m ³ 0,15	-- --	36,750:—	241,100:—
<i>Försålda biprodukter</i> , förslagsvis.			
Koks	-- --	70,000:—	
Stenkolstjära	-- --	8,600:—	
Grafit	-- --	550:—	79,150:—
<i>Vinst</i> å arbeten och materiel, förslagsvis	-- --	-- --	5,000:—
<i>Hgror</i> från gasverkets bostadsbyggnad .	-- --	-- --	1,500:—
Summa inkomster <i>Sm.</i>			437,000:—

Utgifter.

Förvaltning och drift.

<i>Löner, arvoden m. m.</i>			
Arvoden åt Styrelsens medlemmar	-- --	8,000:—	
1 Verkställande direktör, lön	9,000:—	-- --	
tantième förslagsvis	3,000:—	-- --	
hyresbidrag	1,500:—	13,500:—	
1 Kamrerare och kassör, lön	-- --	5,250:—	
1 Kontorsbiträde	-- --	1,200:—	
1 Gasmästare	-- --	5,200:—	
1 Rörläggarförman	-- --	2,700:—	
1 Materialbokhållare	-- --	1,800:—	
Anslag för aflönande af extra skrif- och ritare- biträden	-- --	1,000:—	
Lykttändare, lampskötare m. m. för gatu- belysningen	-- --	24,800:—	
Arvoden för gasmätareaflysning, inkassering m. m. för privata gasförbrukningen .	-- --	2,600:—	66,050:—
Transport			66,050:—

	Transport	— —	66,050: —
<i>Gasberedningen.</i>			
Kol och diverse materialier incl. transporter förslagsvis		134,250: —	
Arbetskostnad i retorthuset	"	15,000: —	
Ångmaskins- och exhausterkostnad	"	3,600: —	
Gasreningskostnad	"	4,100: —	
Transport- och arbetskostnad för biprodukterna	"	4,100: —	
Särskilda arbeten	"	3,200: —	164,250: —
<i>Diverse.</i>			
Bränsle		700: —	
Elektrisk belysning i apparatrummen	förslagsvis	500: —	
Vattenavgift	"	1,700: —	
Brand- och olycksfallsförsäkringspremier	"	6,500: —	
Expenser för belysningsverket	"	3,000: —	
Renhållning		400: —	
Afhjelpande af mindre fel å privatbelysningen	förslagsvis	2,000: —	
Vakhållning och diverse oförutsedda utgifter	"	6,400: —	21,200: —
<i>Underhåll och remont.</i>			
Remont och underhåll af gasverkets byggnader, ugnar med armatur, gasklockor och apparater	förslagsvis	18,500: —	
Remont och underhåll af hufvudrörnätet	"	2,000: —	
Remont och underhåll af gaslyktor, lyktstolpar och lykt- serviser äfvensom glödkroppar och cylindrar för gatubelysningen	förslagsvis	8,000: —	
Remont och underhåll af privatserviser och gasmätare förslagsvis		5,000: —	
Remont och underhåll af inventarier	förslagsvis	3,000: —	36,500: —
	Summa utgifter	— —	288,000: —
<i>Öfverskott</i>		— —	149,000: —
	<i>Samt</i>	— —	437,000: —
<i>För år 1902 behöfligt.</i>			
1 st. ny retortugn samt 2 st. nya ungshvalf för blifvande ugnar, förslagsvis. . .	— —	28,000: —	
Nya gashufvudrör i gator, upptagna i specificerad för- slag, Bil. B, förslagsvis.	27,295: —	— —	
i gator, som f. n. ej kunna specificeras, förslagsvis	10,000: —	37,295: —	
	Transport	— —	65,295: —

	Transport	— —	65,295: —	
Nya gaslyktor				
24 st. å gator, som f. n. hafva gasledning- ningar, förslagsvis		4,320: —	— —	
55 st. å gator, upptagna i specificerad förslag, förslagsvis		9,900: —	— —	
21 st. å gator, som f. n. ej kunna specificeras, förslagsvis		<u>3,780: —</u>	18,000: —	
100st. nya 2-lågors gatu-aerlampor att upp- sättas i stadens centralare delar, för- slagsvis		— —	1,900: —	
Nya privatserviser, förslagsvis		— —	3,000: —	
Inköp af nya gasmätare		— —	16,000: —	
” ” ” inventarier		— —	<u>3,500: —</u>	107,695: —
<i>Kostnaden</i> för uppgörande af förslag till elektricitetsverk, enl. stadsfullmäktige- beslut af den 4 mars 1901, förslagsvis		— —	— —	<u>15,000: —</u>
	<i>Tmç</i>	— —	— —	<u>122,695: —</u>

Helsingfors den 27 september 1901.

Edvin Bergroth.

Hj. Schildt.

Edvin Willgren.

V. Montgomery.

General-Kostnadsförslag

å

- A.** Gatubelysnings anordnande å sådana gator, der gashufvudrör nu finnas men gasbelysning saknas; samt
- B.** Läggandet af gashufvudrör i alla de gator inom den egentliga staden, der sådana rör nu saknas äfvensom anordnandet af gatubelysning å dessa gator;

- A.** Kostnadsförslag å anordnandet af gatubelysning å nedanstående gator:

<i>Parkgatan</i> , från Ulrikasgatan till och med Bolaget Trios hus.			
Att uppsättas 5 st. lyktstolpar med lyktor, lampor och serviser	å	180: —	900: —
<i>Fabriksgatan</i> , från Ulrikasgatan till och med Bolaget Tupas hus.			
Att uppsättas 6 st. lyktstolpar med lyktor, lampor och serviser	„	180: —	1,080: —
<i>Jungfrustigen</i> , från Bergmans- till Petersgatan.			
Att uppsättas 8 st. lyktstolpar med lyktor, lampor och serviser	„	180: —	1,440: —
<i>Kaptensgatan</i> , från Bergmans- till Fabriksgatan.			
Att uppsättas 3 st. lyktstolpar med lyktor, lampor och serviser	„	180: —	540: —
<i>Dockstorget</i> från Rödbergs- till Sjömansgatan.			
Att uppsättas 2 st. lyktstolpar med lyktor, lampor och serviser	„	180: —	360: —
<hr style="width: 20%; margin: 0 auto;"/>			
Summa <i>Sm.</i>			4,320: —

B. Kostnadsförslag å gashufvudrör och lyktuppsättningar i sådana gator som nu sakna gasledningar.

	Meter rör att lägga			Antal nya lyktor	Pris pr m. rör eller pr lykta	Kostnad för rörledningen	Kostnad för lyktorna
	125 m/m	100 m/m	75 m/m				
1. <i>Parkgatan</i> — från Trios hus till Hafsgatan.							
Ledning — stensättning behöfl.	—	240	—	—	13	3,120	—
Nya lyktor	—	—	—	8	180	—	1,440
2. <i>Fabriksgatan</i> — från Bolaget Tupas hus till Kaptensgat.							
Ledning — ingen stensättning.	—	320	—	—	11	3,520	—
Nya lyktor	—	—	—	10	180	—	1,800
3. <i>Ulrikasgatan</i> — från Bergmans- till Parkgatan.							
Ledning — stensättning behöfl.	—	—	180	—	10 50	1,890	—
Nya lyktor	—	—	—	5	180	—	900
4. <i>Hafsgatan</i> — från Park- till Skepparegatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	480	—	—	11	5,280	—
Nya lyktor	—	—	—	16	180	—	2,880
5. <i>Skeppsredaregatan</i> — fr. Jungfrustigen till Kaptensgatan							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	240	—	8 50	2,040	—
Nya lyktor	—	—	—	7	180	—	1,260
6. <i>Petersgatan</i> — från Rådmanstän till Jungfrustigen.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	180	—	8 50	1,530	—
Nya lyktor	—	—	—	5	180	—	900
7. <i>Rådmansgatan</i> — fr. Fabriks- till Parkgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	170	—	8 50	1,445	—
Nya lyktor	—	—	—	4	180	—	720
Transport	—	1,040	770	55	—	18,825	9,900

	Meter rör att lägga			Antal nya lyktor	Pris pr m. rör eller pr lykta	Kostnad för rörledningen	Kostnad för lyktorna
	125 m/m	100 m/m	75 m/m				
Transport	—	1,040	770	55	—	18,825	9,900
8. <i>Jungfrustigen</i> — från Peters- till Hafsgatan.							
Ledning — ingen stensättning .	—	—	160	—	8 50	1,360	—
Nya lyktor	—	—	—	4	180	—	720
9. <i>Kaptensgatan</i> — från Fabriks- till Hafsgatan							
Ledning — ingen stensättning .	—	—	320	—	8 50	2,720	—
Nya lyktor	—	—	—	9	180	—	1,620
10. <i>Bergmansgatan</i> — från Kap- tens- till Skepparegatan.							
Ledning — stensättn. behöfl. .	—	240	—	—	13	3,120	—
Nya lyktor	—	—	—	7	180	—	1,260
11. <i>Skepparegatan</i> — från Berg- mans- till Jägaregatan.							
Ledning — ingen stensättning .	—	100	—	—	11	1,100	—
Nya lyktor	—	—	—	3	180	—	540
12. <i>Främlingsgatan</i> — från Bad- hus- till Bergmansgatan.							
Ledning — stensättn. behöfl. .	—	—	110	—	10 50	1,155	—
Nya lyktor	—	—	—	3	180	—	540
13. <i>Ärtholmsgatan</i> — från Docks- gatan till ändpunkten.							
Ledning — ingen stensättning .	—	—	220	—	8 50	1,870	—
Nya lyktor	—	—	—	7	180	—	1,260
14. <i>Docksgatan</i> — från Munk- holms- till Ärtholmsgatan.							
Ledning — stensättn. behöflig .	—	—	100	—	10 50	1,050	—
Nya lyktor	—	—	—	2	180	—	360
15. <i>Folkskolegatan</i> — från Anne- till Fredriksgatan.							
Ledning — ingen stensättning .	—	—	160	—	8 50	1,360	—
Nya lyktor	—	—	—	4	180	—	720
Transport	—	1,380	1,840	94	—	32,560	16,920

	Meter rör att lägga			Antal nya lyktor	Pris pr m. rör eller pr lykta	Kostnad för rörledningen	Kostnad för lyktorna
	25 m/m	100 m/m	75 m/m				
Transport	—	1,380	1,840	94	—	32,560	16,920
16. <i>Malmgatan</i> — från Lappbrinken 130 m. väster ut.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	130	—	8 50	1,105	—
Nya lyktor	—	—	—	4	180	—	720
17. <i>Lappbrinken</i> — från Lappviks- till Malmgatan.							
Ledning — stensättn. behöflig.	—	—	110	—	10 50	1,155	—
Nya lyktor	—	—	—	2	180	—	360
18. <i>Barnhemsgränden</i> — från Barnhems- till Lappviksg.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	150	—	8 50	1,275	—
Nya lyktor	—	—	—	4	180	—	720
19. <i>Arbetaregatan</i> — från Barnhems- till Gräsviksgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	210	—	8 50	1,785	—
Nya lyktor	—	—	—	6	180	—	1,080
20. <i>Högbergsgatan</i> — från L. Roberts- till Röddäldsgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	120	—	8 50	1,020	—
Nya lyktor	—	—	—	3	180	—	540
21. <i>Ulrikasborgsgatan</i> — från Kasärn- till Högbergsgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	110	—	8 50	935	—
Nya lyktor	—	—	—	2	180	—	360
22. <i>Röddäldsgatan</i> — från Kasärn- till Högbergsgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	110	—	8 50	935	—
Nya lyktor	—	—	—	2	180	—	360
23. <i>Ludvigsgatan</i> — från Skilnadsg. till halfva gat. längd.							
Ledning — stensättn. behöflig.	—	70	—	—	13	910	—
Nya lyktor	—	—	—	1	180	—	180
Transport	—	1,450	2,780	118	—	41,680	21,240

	Meter rör att lägga			Antal nya lyktor	Pris pr m. rör eller pr lykta	Kostnad för rörledningen	Kostnad för lyktorna
	125 m/m	100 m/m	75 m/m				
Transport	—	1,450	2,740	118	—	41,680	21,240
24. <i>Sandviks Södra hamn</i> — utmed kajen.							
Ledning — stensättning delvis behöflig	—	—	250	—	10	2,500	—
Nya lyktor utmed kajen samt å planen	—	—	—	14	180	—	2,520
25. <i>Regeringsgatan</i> — från Nikolai- till Mariegatan.							
Ledning — stensättning behöflig	—	190	—	—	13	2,470	—
Nya lyktor	—	—	—	5	180	—	900
26. <i>Fredsgatan</i> — från Konstantins- till Norra kajen.							
Ledning — stensättning behöflig	—	—	120	—	10 50	1,260	—
Nya lyktor	—	—	—	3	180	—	540
27. <i>Manegegatan</i> — från Marietill Konstantinsgatan.							
Ledning — stensättning behöflig	—	—	130	—	10 50	1,365	—
Nya lyktor	—	—	—	3	180	—	540
28. <i>Konstantinsgatan</i> — från Kyrko- till Manegatan samt från Elisabets- till Kristiansgatan.							
Ledning — stensättning behöflig	—	—	420	—	10 50	4,410	—
Nya lyktor	—	—	—	13	180	—	2,340
29. <i>Vinkelgatan</i> — hela gatan.							
Ledning — stensättning behöflig	—	—	160	—	10 50	1,680	—
Nya lyktor	—	—	—	5	180	—	900
30. <i>Kronohagsgatan</i> — från Konstantins- till Mauritsgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	90	—	8 50	765	—
Nya lyktor	—	—	—	2	180	—	360
Transport	—	1,640	3,950	163	—	56,130	29,340

	Meter rör att lägga			Antal nya lyktor	Pris pr m. rör eller pr lykta	Kostnad för rörledningen	Kostnad för lyktorna
	125 m/m	100 m/m	75 m/m				
Transport	—	1,640	3,950	163	—	56,130	29,340
31. <i>Brobergsgatan</i> — från Gentill Mauritsgatan.							
Ledning — stensättning behöflig	—	—	260	—	10 50	2,730	—
Nya lyktor	—	—	—	8	180	—	1,440
Skatudden.							
32. <i>Myntkajen</i> — från Myntet till Kolgårdsgatan.							
Ledning — stensättning behöflig	120	—	—	—	15 50	5,880	—
D:o ” ”	—	—	140	—	10 50		
D:o ingen stensättning .	—	—	300	—	8 50		
Nya lyktor	—	—	—	19	180	—	3,420
33. <i>Skatuddskajen</i> — hela längden.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	800	—	8 50	6,800	—
Nya lyktor — beroende på experimenten med Lucaslampor.							
34. <i>Vestra Hamngatan</i> — från Myntkajen till Kronbergsgatan.							
Ledning — stensättning behöflig	—	110	—	—	13	1,430	—
Nya lyktor	—	—	—	3	180	—	540
35. <i>Ankargatan</i> — från Myntkajen till Kronbergsgatan.							
Ledning — stensättning behöflig	—	—	110	—	10 50	1,155	—
Nya lyktor	—	—	—	3	180	—	540
36. <i>Östra Hamngatan</i> — från Myntkajen till Kronbergsgatan.							
Ledning — stensättning behöflig	—	—	110	—	10 50	1,155	—
Nya lyktor	—	—	—	3	180	—	540
Transport	120	1,750	5,670	199	—	75,280	35,820

	Meter rör att lägga			Antal nya lyktor	Pris pr m. rör eller pr lykta	Kostnad för rörledningen	Kostnad för lyktorna
	125 m/m	100 m/m	75 m/m				
Transport	120	1,750	5,670	199	—	75,280	35,820
37. <i>Kronbergsgatan</i> — från Köpmans- till Kolgårdsgatan.							
Ledning — stensättning delvis behöflig	—	—	300	—	9 50	2,850	—
Nya lyktor	—	—	—	10	180	—	1,800
38. <i>Köpmansgatan</i> — från Kronbergs- till Gördelgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	220	—	8 50	1,870	—
Nya lyktor	—	—	—	6	180	—	1,080
39. <i>Lotsgatan</i> — från V. Hamn- till Gördelgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	320	—	8 50	2,720	—
Nya lyktor	—	—	—	9	180	—	1,620
40. <i>Kanalgatan</i> — från „Myntet“ till Kolgårdsgatan.							
Ledning — stensättning behöflig	—	—	560	—	10 50	5,880	—
Nya lyktor	—	—	—	18	180	—	3,240
41. <i>Lökholmsgatan</i> — från Ankar- till Kolgårdsgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	330	—	8 50	2,805	—
Nya lyktor	—	—	—	10	180	—	1,800
42. <i>Gördelgatan</i> — från Slotts- till Maringatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	240	—	8 50	2,040	—
Nya lyktor	—	—	—	7	180	—	1,260
43. <i>Kolgårdsgatan</i> — från Myntkajen till Kronbergsgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	110	—	8 50	935	—
Nya lyktor	—	—	—	3	180	—	540
44. <i>Slottsgatan</i> — från Kronbergs- till Gördelgatan.							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	80	—	8 50	680	—
Nya lyktor	—	—	—	2	180	—	360
Transport	120	1,750	7,830	264	—	95,060	47,520

	Meter rör att lägga			Antal nya lyktor	Pris pr m. rör eller pr lykta	Kostnad för rörledningen	Kostnad för lyktorna
	125 m/m	100 m/m	75 m/m				
Transport	120	1,750	7,830	264	—	95,06	47,520
45. <i>Maringatan</i> — från <i>Vestra Hamn</i> - till <i>Gördelgatan</i> .							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	260	—	8 50	2,210	—
Nya lyktor	—	—	—	8	180	—	1,440
46. <i>Skatuddsgatan</i> — från <i>Köpman-</i> till <i>Maringatan</i> .							
Ledning — ingen stensättning.	—	—	190	—	8 50	1,615	—
Nya lyktor	—	—	—	4	180	—	720
Summa	120	1,750	8,280	276	—	98,885	49,680

Helsingfors Stads Belysningsverk, den 19 Sept. 1901.

V. Montgomery.

Kostnadsförslag

öfver

de lykt- och rörlägningsarbeten, som med nedanstående motivering
föreslås till utförande under loppet af år 1902.

	Gashufvudrör	Gaslyktor
A. Gatubelysnings anordnande å sådana gator, der gashufvudrör nu finnas, men gasbelysning saknas. Dessa gator finnas specificerade i General-kostnadsförslaget — Bil. A. — 24 st. gaslyktor behöfliga, å 180:—		4,320—
B. Gashufvudrör och gaslyktor i gator, som f. n. sakna gasledningar.		
6. <i>Petersgatan</i> — från Rådmansgatan till Jungfrustigen. Privatförbrukning kan påräknas.		
180 m. 75 m/m rör . . . . . å 8: 50	1,530—	
5 st. gaslyktor . . . . . „ 180:—		900—
16. <i>Malmgatan</i> — från Lappbrinken 130 m. vester ut. Vattenrör föreslås skola läggas. Privatförbrukning kan påräknas i 2 stora byggnader.		
130 m. 75 m/m rör . . . . . å 8: 50	1,105—	
4 st. gaslyktor . . . . . „ 180:—		720—
17. <i>Lappbrinken</i> — från Lappviks- till Malmgatan. Ledning behöfver läggas för erhållande af ett andra gastilllopp till Malmgatan.		
110 m. 75 m/m rör . . . . . å 10: 50	1,155—	
2 st. gaslyktor . . . . . „ 180:—		360—
20. <i>Högbergsgatan</i> — från Lilla Roberts- till Röddäldsgatan. Vattenrör föreslås skola läggas.		
120 m. 75 m/m rör . . . . . å 8: 50	1,020—	
3 st. gaslyktor . . . . . „ 180:—		540—
Transport	4,810—	6,840—

	Gashufvudrör	Gaslyktor
Transport	4,810 —	6,840 —
32. <i>Myntkajen</i> — från Mynttet till Kolgårdsgatan. Vattenrör föreslås skola läggas från Ankar- till Kolgårdsgatan. Stensättning föreslås vid nya varuskjulet.		
120 m. 125 m/m rör . . . . . à 15: 50 1,860: —		
140 „ 75 „ „ . . . . . „ 10: 50 1,470: —		
300 „ 75 „ „ . . . . . „ 8: 50 2,550: —	5,880 —	
19 st. gaslyktor . . . . . à 180: —		3,420 —
34. <i>Vestra hamngatan</i> — från Myntkajen till Kronobergs- gatan. Ledningen behöfver läggas för erhållande af ett andra gas- tillopp.		
110 m. 100 m/m rör . . . . . à 13: —	1,430 —	
3 st. gaslyktor . . . . . „ 180: —		540 —
37. <i>Kronbergsgatan</i> — från Köpmans- till Kolgårdsgatan. Vattenrör föreslås skola läggas från Ö. Hamn- till Kolgårdsgatan. Privatförbrukning kan påräknas i ett stort hus i hörnet vid Slottsgatan.		
300 m. 75 m/m rör . . . . . à 9: 50	2,850 —	
10 st. gaslyktor . . . . . „ 180: —		1,800 —
38. <i>Köpmansgatan</i> — från Kronbergs- till Gördelgatan. Privatförbrukning kan påräknas i 2 stora hus.		
220 m. 75 m/m rör . . . . . à 8: 50	1,870 —	
6 st. gaslyktor . . . . . „ 180: —		1,080 —
42. <i>Gördelgatan</i> — från Slotts- till Maringatan. Respektive kontor föreslå, att vatten- och kloakledningar skola läggas äfvensom, att gatan skall planeras.		
240 m. 75 m/m rör . . . . . à 8: 50	2,040 —	
Inga gaslyktor — gatan obebyggd.		
43. <i>Kolgårdsgatan</i> — från Myntkajen till Kronbergsgatan. Vattenrör föreslås skola läggas.		
110 m. 75 m/m rör . . . . . à 8: 50	935 —	
3 st. gaslyktor . . . . . „ 180: —		540 —
Transport	19,815 —	14,220 —

	Gashufvudrör	Gaslyktor
Transport	19,815 —	14,220 —
44. <i>Slottsgatan</i> — från Kronbergs till Gördelgatan. Respektive kontor föreslå, att gatan skall förses med kloak samt planeras.		
80 m. 75 m/m rör . . . . . à 8:50	680 —	—
33. <i>Nya Skatuddskajen</i> . I denna kaj finnas f. n. på en mindre sträcka vattenrör. Vattenledningskontoret föreslår, att hela den öfriga kajen under nästa år skall förses med vattenrör. Styrelsen hoppas, att nu pågående experiment med 2 st. 500 à 600 ljus Lucas-lampor å Salutorget skola lemna så- dana resultat, att den sedermera skall kunna föreslå, att Skatuddskajen må upplysas med sådana lampor. Af denna orsak föreslås nu, att gasrör skola läggas i hela Skatuddskajen.		
800 m. 75 m/m rör . . . . . à 8:50	6,800 —	—
Gashufvudledningar . . . . . Summa <i>Smf.</i>	27,295 —	—
Gaslyktor . . . . . " "	—	14,220 —

Helsingfors Stads Belysningsverk den 19 sept. 1901.

V. Montgomery.

*Bilaga E.**Till Belysningsstyrelsen i Helsingfors.*

Får härmed värdsamt inkomma med följande utredning rörande den utvidgning, som, så vidt nu synas kan, behöfver företagas med gasverket, såvida detsamma skall kunna möta den förbrukning, som väntas komma att inträda hösten 1902.

Gasverket kan utvidgas på två sätt — antingen genom att komplettera verket med ett vattengasverk eller och genom att bygga flera nya ugnar.

A. Gasverkets komplettering med ett vattengasverk.

Af vattengasverk byggas 2 slag: för okarburerad vattengas, s. k. blå vattengas, samt för karburerad vattengas.

Det förra slaget vattengasverk användas uteslutande för nyanläggningar d. v. s., när det är fråga om att upplysa ett område med endast blå vattengas, då deremot det andra slaget användes både för nyanläggningar — med undantag för benzol-karburering — samt för komplettering af kolgasverk. Karbureringen af vattengasen sker antingen med benzol eller med oljor.

Ett vattengasverk med benzol-karburerad gas är jämförelsevis enkelt samt består af generatoren för gasens framställning, de behöfliga kondensations- och reningsapparaterna samt en mindre apparat med ånguppvärmning för att försätta den lätt förflygtigande benzolen i gasform.

För karburering med olja behöfvas utom generatoren samt kondenserings- och reningsapparaterna, antingen särskilda mindre, retortugnar för oljegasens framställning eller också en s. k. „karburator“ med tillhörande „fixeringsapparat“. Huru proceduren vid tillverkning af vattengas försiggår, beder jag att med tillhjälp af ritningar muntligen få framställa.

Användes benzol till karburering af vattengasen, kan man, enligt den erfarenhet, som vunnits i utlandet, af sådan karburerad gas tillsätta endast 20 å 25 % af kolgasens volym och är därför ett sådant karbureringssätt oanvändbart här, der större tillsättning behöfves. Skall därför ett vattengasverk för komplettering af härvarande gasverk byggas, är man hänvisad till olje-karburering med masut eller solarolja.

Såsom förut nämndt, kan den för vattengasen behöfliga oljegasen framställas antingen i särskilda, mindre retortugnar eller också i en särskild „karburator“ med tillhörande „fixeringsapparat“, hvilket senare sätt mera allmänt brukas.

Användas retortugnar för oljegasens framställning, tillverkas vattengasen i ett vanligt vattengasverk för s. k. blå gas, af hvilka Dellwik's samt Strache's system äro de f. n. bästa. Som oljegasugnarna taga stor plats samt äro dyrare dels i anläggningskostnad och dels i driften, än det andra sättet för oljegasens framställning, är man här hänvisad till ett vattengasverkssystem med „karburator“ och „fixeringsapparat“.

På alla de ställen, jag känner, der kolgasverk kompletterats med vattengasverk för oljekarburerad gas, har Humphrey's & Glasgows system, af amerikanskt ursprung, kommit till användning. Under de närmaste åren torde äfven Doktor Strache i Wien få ut i marknaden vattengasverk liknande H. & G. system men, enligt egen uppgift, mera ekonomiska än dessa. Som Doktor Strache endast kan hänvisa till, att han f. n. håller på att bygga ett sådant verk i en mindre rysk stad, har jag ansett det vara olämpligt att besvara honom med att inlemna kostnadsförslag på ett verk enligt ett system, som är alldeles opröfvadt.

På Humphrey's & Glasgows verk kan man få offerter både från England och Tyskland, för hvilket senare land den ansedda firman Julius Pintsch i Berlin är generalagent.

Rörande härvarande gasverksförhållanden samspråkade jag i Juni månad dels i Wien med Jilius Pintsch's öfveringeniör och dels i Berlin med en af firmans chefer. Sedan jag tillsändt Pintsch ritning öfver nya retorthuset — i hvilket verket förefses komma att inbyggas — samt öfriga behöfliga meddelanden, har firman inkommit med kostnadsförslag och ritning öfver ett vattengasverk af Humphreys & Glasgows system för 10,000 m³ vattengas per 24 timmar — en storlek, som med fästadt afseende på framtiden torde vara den minsta i det fall, ett vattengasverk skall byggas.

I det kostnadsförslag, jag uppgjort öfver anläggningen, har jag icke upptagit någon ångpanna — de nuvarande pannorna beräknas nemligen vara tillräckliga för åtskilliga år framåt — samt ej heller någon gasmätare, då lämplig plats för en sådan icke finnes, och man i värsta fall kan reda sig utan mätare.

Kostnaden för ett vattengasverk enligt förestående, uppgår till Fmk 125,000: —.

Under min studieresa i Jnni månad hade jag tillfälle att af diverse gasteknici erhålla, såsom jag hoppas, exakta uppgifter på den verkliga förbrukningen af koks och olja samt på arbetskostnaden för tillverkning af oljekarburerad vattengas. På grund af dessa uppgifter har jag uppgjort en driftskalkyl öfver tillverkningskostnaden för sådan gas. Af denna kalkyl framgår, att tillverkningskostnaden blir 6,885 penni per m³ — häri koksförbrukningen under den tid på dygnet, verket är afstaldt, maskinförnödenheter samt räntor, afskrifning och amortering icke inberäknade.

Omdömet i utlandet rörande vattengasverken var ej uteslutande till desammans fördel. Sälunda framhölls, att den karburerade vattengasen i tillverkningskostnad blir betydligt dyrare än kolgasen. 2:dra direktören för Hamburgs stads gasverk, ingenjör Göbel, framhöll derjämte, att man ofta vid igångsättning af vattengasverken får explosioner, som visserligen ej äro farliga för omgifningen, men som dock äro mycket oangenäma på samma gång som de inverka ofördelaktigt på generatorernas chamotteurning.

Allmänna meningen syntes ock vara, att man ej bör utvidga ett kolgasverk med vattengas, såvida plats för utvidgning med kolgas förefinnes.

På grund af de uttalanden, som gjordes under min studieresa, rörande de tillfällena, vid hvilka vattengasverk äro på sin plats, ansåg jag det vara lämpligt, att i Stettin, hos Stettiner Chamotte-fabriken, resonera om lämpligheten af, att i nya retorthuset på därför afsedd plats med färdiga ugnsgrunder, inbygga så många retorter, som utrymmet medgifver. Äfven här var man af den åsigt, att kolgasverket ej bör utvidgas med vattengas förr, än omständigheterna blifva sådana, att någon annan utvidgning ej kan ega rum — i förbigående sagdt levererar Stettiner-Chamotte-fabriken all den chamotte-sten, som Julius Pintsch använder för sina vattengasverk, hvarför det uttalande, fabriken gjorde till förmån för byggandet af retortugnar, kan vara fullt opartiskt.

B. Gasverkets komplettering med retortugnar.

Af förut nämnda orsaker begärde jag af Stettiner Chamotte-fabriken förslag på inbyggandet af så många retorter, som lämpligen kunna få plats i nya retorthuset. Förslag samt stånd-, byx- och dopprör borde dervid så anordnas, att de sedermera kunde användas vid ett nytt gasverk.

Fabriken inkom derefter med ritningar och kostnadsberäkningar.

Förslagen omfatta dels 27 st. retorter inbyggda i 3 helgeneratorugnar enl. Hasse-Didier's system samt dels 24 st. retorter i 3 halfgeneratorugnar enl. Hasse-Vacherot's system.

Som Hasse-Didier ugnarna blifva c:a 27,000: — Fmk dyrare i anläggningskostnad än Hasse-Vacherots ugnarna, men denna högre anläggningskostnad icke kan inbesparas af den något mindre koksförbrukning för underfyrningen — särskildt som ugnarna, så vidt nu kan ses, komma att vara i drift endast ett fåtal år — har jag ej ansett det kunna komma ifråga, att nu bygga ugnar enligt det dyraste system, som finnes.

Hasse-Vacherots eller annan liknande ugnskonstruktion äro alldeles tillräckliga för behovet här. Malmö gamla gasverk och Claragasverket i Stockholm utvidgades med Hasse-Vacherots ugnar, hvarjemte en mängd gasverk i utlandet begagna det ugnssystemet.

Af denna orsak har jag endast uppgjort fullständigt kostnadsförslag å

inbyggandet af 24 st. retorter i 3 st. Hasse-Vacherots ugnar och uppgår kostnaden för dessa ugnar till Fmk 54,000 —.

Härvid är att märka att, i det fall nya ugnar skola byggas, under nästa år endast behöfver byggas 1 komplett ugn samt de 2 ugnshvalfven — dessa senare för erhållande af nödig förankring — för en kostnad af Fmk 28,000. Sedermera, när så behöfves, inbyggas de färdiga hvalfven, hvilket kräfver en kostnad af Fmk 13,000: — för hvarje hvalf. Bygges deremot ett vattengasverk, får man på en gång en kostnad af Fmk 125,000: —.

Af driftskalkylen framgår, att tillverkningskostnaden — enligt samma beräkningssätt som för vattengasen — per m³ kolgas uppgår till 4,36 penni.

C. Bör gasverket kompletteras med ett vattengasverk eller med nya retortugnar?

För att besvara denna fråga bör först den ekonomiska sidan af saken skärskådas.

Antages:

- 1 att gasverket kommer att vara på sin nuvarande plats i ytterligare 7 år;
- 2 att skilnaden mellan den direkta tillverkningskostnaden på kol- och vattengas är 2,525 penni per m³;
- 3 att under dessa år i medeltal 250,000 m³ gas komma att tillverkas af de nya ugnarna eller det nya vattengasverket;
- 4 att ränta och amortering å prisskilden mellan nya ugnar och ett nytt vattengasverk räknas till endast 7 %;
- 5 att mindre utvidgningar af gasverkets öfriga apparater måste göras i det fall, gasverket skall förses med nya ugnar;
- 6 att dessa utvidgningar komma att kosta förslagsvis 6,000 Fmk samt att de behöfva utföras först, då de 2 senare ugnarna byggas, d. v. s. ungefär 2 år efter det den 1:sta bygts.

Med dessa antaganden till grund ställer sig den ekonomiska sidan af saken som följer

- a. Under 7 år komma 1,750,000 m³ gas att tillverkas. Med en prisskilnad af 2,525 penni per m³ blir denna volym vattengas Fmk 44,187: 50 dyrere än samma volym kolgas.
- b. Under 2 första åren blir skilnaden i anläggningskostnad Fmk 97,000: — samt skilnaden i ränta och amortering efter 7 % Fmk 13,580: —.
- c. Under de 5 sista åren blir skilnaden i anläggningskostnad 65,000: — Fmk, samt skilnaden i ränta och amortering å 7 % Fmk 22,750: —.

Sammandrag.

Ökade driftskostnaden	Fmk 44,187: 50
Ökad ränta och amortering under 2 år	„ 13,580: —
„ „ „ „ „ 5 „	„ 22,750: —
<i>Såma högre kostnader för vattengas under 7 år . . . . .</i>	<i>Fmk 80,517: 50</i>

Af ofvanstående kalkyl framgår, att bygges under nästa år ett vattengasverk, kräver vattengasverket under 7 år i driftskostnad samt i lågt beräknad ränta och amortering ett belopp, som med cirka 80,000 mark öferskrider den driftskostnad jemte ränta och amortering, som skulle krävas, om gasverket kompletterades med nya retortugnar. D. v. s. för denna högre driftskostnad m. m., skulle de nya ugnarna kunna byggas, anläggningskostnaden afskrifves på 7 år samt dessutom c:a 20,000 Fmk blifva öfver.

Den ekonomiska sidan af saken talar således obetingadt till förmån för, att verket utvidgas med nya retortugnar.

Jag har förut omnämt, att en utvidgning af gasverkets öfriga apparater eventuellt skulle behöfva förekomma, om nya ugnar byggas. Så vidt jag nu kan se, torde dessa utvidgningar kunna inskränka sig till vissa kompletteringar af en del af de nuvarande apparaterna. Luftkondensatorernas verkningsgrad kunna sålunda i betydlig grad förökas genom, att de för ringa kostnad förändras till vattenkondensatorer. I scrubbern kan betydligt mera gas renas genom en ökad vattenspåsläppning. Pelouzen är tillräcklig. Likaså exhaustern. Reningskistorna hafva till i våras varit de mest ansträngda apparaterna vid gasverket, men sedan i reningsrummet 2 förbindningsledningar jemte 1 ventil inlagts, hvarigenom kistornas manövrering blifvit nöjaktig, de 2 tre-kistsystemen genom några enkla anordningar förändrats sålunda, att de genomsläppa gasen med hälften af den hastighet, som förut var rådande samt till sist, att genom en enkel automatisk anordning 2 % luft tillsättes gasen i och för massornas regenerering i kistorna under pågående drift, hafva reningskistorna blifvit högst betydligt mera effektiva än förut.

Rörande denna effektivitet kan jag nämna, att sedan i slutet af sistlidne Maj tills dato har ingen kista omlagts samt att under hela denna tid endast det kistsystem, som går först, blifvit smutsigt — den der efter gående kistan går ren sedan öfver en månads tid.

Efter allt att döma borde således ingen utvidgning af sjelfva reningskistorna behöfva företagas, om nya ugnar byggas. Huruvida en del af ledningarna mellan kistorna då komma att visa sig för klena, kan jag ej med bestämdhet uppgifva. Det för utvidgning af apparaterna eventuellt upptagna beloppet, Fmk 6,000: —, är hufvudsakligen afsedt för ett sådant utbyte af rör med ventiler.

Såsom förut nämndt är allmänna åsigten, att vattengasverken äro på sin plats, då ett kolgasverk utbygts till det yttersta, vid hvilket tillfälle man står i valet och qvalet antingen att bygga ett nytt gasverk eller ock att undvika denna betydliga kostnad på ett visst antal år genom, att på ett litet område, som finnes tillgängligt, bygga ett vattengasverk, som visserligen kräver högre direkta driftskostnader, men som likväl, genom den lägre anläggningskostnaden, i total driftskostnad, lemnar bättre ekonomiska resultat under ett visst antal år, än hvad fallet skulle vara, om ett ytterligare kolgasverk bygdes i samma stund, som det gamla verket blef för litet.

Enligt mitt förmenande stå vi här i närvarande stund icke i valet och qvalet att, i följd af det nuvarande gasverksbyggnadernas otillräkklighet, behöfva bygga ett nytt gasverk. Det nuvarande verket kan nemligen kompletteras med 24 retorter, hvilka med 170 m³ utbyte per dygn kunna lemna c:a 4,000 m³ gas per dygn. Först då det sålunda utbygda gasverkets kapacitet är uppnådd, kommer frågan, om ett nytt gasverk bör byggas, eller om man i ännu några år skall kunna uppskjuta detta genom att bygga ett vattengasverk. Skall det senare då ega rum, finnes god plats på den nuvarande gasverksgården att bygga ett sådant verk.

Troligt är dock, att det nya vattengasverket vid den tidpunkten förläggas på nya gasverkstomten, å hvilken på samma gång en ny glasklocka bygges, från hvilken en del af staden förses med karburerad vattengas. Härigenom undvikas också att genast, då den nya gasklockan blir färdig, behöfva lägga en förbindningsledning mellan gamla gasverket och den nya klockan, hvilket skulle blifva en nödvändighet i det fall, all gas tillverkades å gamla verket. Om några år kan man också vänta, att vattengasverk kunna anskaffas till billigare pris än nu, då så godt som ingen konkurrens finnes, och att till den tiden äfven tekniska förbättringar vidtagits å verken, torde vara ganska sannolikt.

Då såsom synes mycket talar för, att den nu behöfliga utvidgningen af gasverket bör ske medels byggandet af nya retortugnar, får jag, under påpekande af att sedan anslag erhållits, kostnadsförslag å ugnar äfven böra infortras från andra firmor än Stettiner Chamotte-fabriken, vördsamt föreslå, det Styrelsen ville besluta:

att i Budgeten för nästa år skall intagas ett belopp af 28,000 Fmk för byggandet af 1 fullständig åtta- eller nioretortsugn samt hvalf till 2 blifvande ugnar.

Helsingfors den 5 September 1901.

V. Montgomery.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeriaktiebolagets tryckeri, 1901.

---

*Utskottsbetänkande n:o 2 beträffande ombyggnad af
Långa bron.*

Vid behandlingen af utskottets tidigare afgifna betänkande angående föreslagen ombyggnad af Långa bron (tr. handl. n:o 28 för 1901) hafva Förstärkte Stadsfullmäktige, vid sammanträde den 26 sistlidne november, anmodat utskottet att till Fullmäktige inkomma med utlåtande jemväl derom, huruvida icke sagda bro kunde ombyggas af trä, ev. med något större bredd än den nuvarande bron, om hvilken sida af föreliggande fråga Fullmäktige tidigare icke äskat utskottets yttrande. Till fullgörande af berörda uppdrag har utskottet genom Byggnadskontoret låtit utarbета och bilägger här kostnadsförslag för sådan ombyggnad af bron, hvilka kostnadsförslag uppgjorda, det ena under förutsättning att bron skulle bibehålla sin närvarande bredd af 10,6 meter och det andra med syftemål att öka brons bredd till 14,2 meter, sluta å resp. 45,000 och 79,000 mark. I dessa belopp ingår äfven kostnaden för anordnande af provisionel trafik öfver isen under byggnadstiden. Och har utskottet, vid granskningen af Byggnadskontorets projekt, öfvertygat sig om att arbetet på det af Byggnadskontoret föreslagna sättet lämpligen kan utföras samt komme att möjliggöra brons användande utan större ombyggnad under vidpass tio år framåt.

För den händelse Förstärkte Stadsfullmäktige skulle finna, med afseende särskildt å det finansiela läget, önskligt vara att ifrågavarande bro för närvarande icke skulle ombyggas af sten eller annat dyrbarare och för långvarigare bestånd afsedt material, utan att härmed kunde uppskjutas ännu någon tid, torde Förstärkte Fullmäktige, med afseende äfven derå att bron i sådan händelse icke läser böra byggas för medel, upplånade för längre tid än två år, besluta

*att låta frågan beträffande ombyggnad af Långa bron för medel,
upplånade på längre tid än två år, för närvarande förfalla,*

jemte det ordinarie Fullmäktige åter, med hänsigt äfven dertill att brons utvidgning öfver dess nuvarande bredd blefve ojemförligt dyrare än dess bibehållande vid sagda bredd samt att trafiken kan deraf tillsvidare behjelpigen betjnas, torde besluta

att låta ombygga ifrågavarande bro af trä med bibehållande af dess nuvarande bredd samt åt budgetutskottet uppdraga att anvisa för ändamålet erforderligt anslag, 45,000 mark, i nästinstundande års budget.

Helsingfors, i december 1901.

Edvin Bergroth.

Aug. Granfelt.
Werner Lindberg.

S. Gripenberg.
Emil Schybergson.

Kostnadsförslag för remont af Långa bron.

(Bronns bredd mellan barriärerna 10,6 m.)

1,050 l. m.	30 × 30 cm bjelk à 6:—	6,300:—	
1,450 "	25 × 25 " " 5:75	8,337:50	
1,870 "	30 × 15 " vasor " 3:50	6,545:—	
1,870 "	skälning à —:75	1,402:50	
200 "	25 × 15 cm långslepers under spårvägen à 3:—	600:—	
135 "	20 × 20 kantbjelke å landfästena à 2:50	337:50	
1,072 m ²	brolock af 3" plank à 4:—	4,288:—	
1,072 "	" " 2" " 3:—	3,216:—	
750 l. m.	15 × 15 cm vasor under gångbanorna à —:75	562:50	
355 "	handräck à 7:—	2,485:—	
2,000 kg	bultsmide à —:70	1,400:—	35,474:—
	C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	3,526:—	39,000:—
	För rifning af gamla bron och bortsläpning af material	1,500:—	
	För ställningar m. m.	1,500:—	
	För provisorisk isbana, uppfarter till land m. m. 1,200 m ² à 2:—	2,400:—	
	För flyttning af spårvägsspåret och ledningarne	600:—	
		<u>Summa Fmk</u>	<u>45,000:—</u>

För den händelse bron utvidgas till 14,2 meters bredd mellan barriärerna sålunda att pelarene förlängas, ett nytt spännverk anlägges längs hvardera sidan af bron och gångbanorna å södra landfästet utbyggas på konsoler af järnvägsskenor jämte det att landfästet till en längd af 7 meter utvidgas å hvardera sidan med 2 meter, blir kostnaden följande:

Remont af de nuvarande konstruktionerna .	45,000: —	
1,000 l. m. pålar för utvidgning af pelarene och landfästet å 2: —	2,000: —	
150 m ² rustbädd för pelarene och landfästet å 15: —	2,250: —	
50 m ³ rifning af pelarmur å 2: —	100: —	
400 „ kallmur af kilad sten till pelarutvidgning å 25: —	10,000: —	
140 „ kallmur för utvidgning af södra landfästet å 20: —	2,800: —	
360 m ² dubbelt planklock å 7: —	2,520: —	
350 l. m. 30 × 30 cm bjelk till spännverk å 6: —	2,100: —	
480 „ 25 × 25 „ „ „ „ „ 5: 75	2,760: —	
620 „ 15 × 30 „ vasor å 3: 50	2,170: —	
620 „ skälning å —: 75	465: —	
19 st. konsoler af järnvägsskenor (6 l. m. till hvarje) å 60: —	1,140: —	
84 l. m. bärbjelk af tvänne skenor å 10: —	840: —	
540 kg plattjärn till förankringar af konsolerna å —: 50	270: —	
180 m ² gångbana af 2" plank å 3: —	540: —	
200 l. m. vasor af stock under gångbanorna å 1: 50	300: —	
100 „ omläggning af kantsten å 1: —	100: —	
550 m ² „ med fältsten å södra landfästet å 1: 10	605: —	75,960: —
C:a 10 % tillskott å 30,960: —	3,040: —	79,000: —
		<u>Summa Fmk 79,000: —</u>

Helsingfors stads Byggnadskontor i December 1901.

G. Idström.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri. 1901.

Handlingar angående anläggning af villastad å Mejlans hemman.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 5 December 1901.

N:o 297.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti en af herrar Konni Zilliacus, Harald Neovius, Wilhelm Ramsay m. fl. å ett konsortiums vägnar till Stadsfullmäktige inlemnad skriftlig ansökan af den 21 Oktober 1900 gjorde sökandene förfrågan, på hvilka vilkor staden kunde afstå ett å en ansökningen bilagd karta närmare angifvet område inom staden tillhöriga Mejlans hemman för anläggande derstädes af en villastad, hvartill jemväl ett utkast närslutits. Och beslöto i anledning häraf Stadsfullmäktige vid den 30 i nämnda månad hållet sammanträde i ärendet affordra Drätselkammaren utlåtande, hvilket äfven Kammaren, efter att hafva hört Byggnadskontoret, afgaf af det innehåll, som framgår af Kammarrens skrivelse N:o 244 för den 13 December förlidet år. (Stadsfullmäktiges tryckta handlingar N:o 31 för samma år).

Uti detta yttrande framhåller Drätselkammaren bland annat, att Kammaren fattat konsortiets inlaga såsom innehållande tvenne sidor, nämligen en anhållan och ett anbud. Af dessa utgick anhållan derpå, att konsortiet finge inlösa de tomtkomplexer, hvilka kunde å området i fråga genom dess indelning till stadsplan inrymmas; och bestod anbudet deri, att konsortiet sjelft eller ett af detsamma bildadt bolag skulle utföra och bekosta härför nödiga gatuplanerings-, kloak- och vattenledningsanläggningar m. m.; och skulle utgifterna för dessa anläggningar gå i afräkning å tomtprisen.

Under denna uppfattning af ärendets rätta innebörd ansåg Drätselkammaren sig icke hafva skäl att motsätta sig förslaget. För dess genomförande måste emellertid enligt Drätselkammarens förmenande hänsyn tagas till åtskilliga af ärendets något invecklade natur beroende omständigheter, äfvensom härefter lämpade öfverlåtelsevilkor uppställas.

I sådant syfte påpekade Drätselkammaren, att å Mejlans hemman, såsom liggande inom Helsing kommun och icke under staden afhyst, ej kunde för en villastad erhållas vederbörligen fastställd stadsplan, hvarigenom en viss risk för möjliga ändringar uti en utan sådan fastställelse planerad stadsdel komme att föreligga. Endast under den förutsättning, att Mejlans hemman komme, så snart sig göra läte, att

under staden inkorporeras samt att konsortiet allena åtog sig ofvan antydda risk, ansåg Drätselkammaren att en villastads anläggning kunde å Mejlans komma i fråga.

Vidare framhöll Drätselkammaren, att ärendet icke var för ett slutligt afgörande än mindre för verkställighet tillräckligt förberedt. Den ansökan bilagda tomtkartan kunde hvarken i ett eller annan afseende underkastas någon granskning, emedan markens höjdförhållanden icke ens närmelsevis angifvits. För anläggning af vägar, kloaker och vattenledningar funnos icke några kostnadsuppgifter, hvilka dock i främsta rummet måste blifva bestämmande faktorer för de slutliga tomtprisen, änskönt också arbetet skulle utföras och bekostas af det blifvande bolaget. Något större skäl för staden att kostnadsfritt afstå sjelfva marken för den tillernade villastaden å Mejlans än för annan till stadstomter indelad mark fann Drätselkammaren nämligen icke.

Med föranledande af detta Drätselkammarens nu i största korthet relaterade utlåtande beslöto vid den 22 Januari innevarande år hållet sammanträde Stadsfullmäktige, som funnit betydande svårigheter möta upplåtandet af ifrågavarande område, innan Mejlans hemman inkorporerats med staden, och derjemte ansett närmare utredning rörande områdets indelning, bebyggande och afvattning erforderlig för ärendets bedömande, återremittera handlingarna i ärendet till Drätselkammaren för att bereda sökandena tillfälle att derest de önska fullfölja ansökningen, inkomma med sådan utredning, som ofvan antydts.

På grund häraf inkom konsortiet till Drätselkammaren med plan öfver områdets tillernade indelning, plan af projekteradt kanalnät och profiler af samtliga föreslagna vägar jemte här närslutna skrifvelse för den 27 sistlidne Februari (bilaga I). Och tillsatte vid sammanträde påföljande dag Drätselkammaren för förberedande handläggning af ärendet ett utskott, som ifall af behof egde i ärendet samråda med tvenne delegerade, hvilka konsortiet skulle uppmanas i sådant afseende välja; och utsåg Drätselkammaren till medlemmar i sagda utskott ledamöterna i Kammaren herrar Frosterus och Grefve Mannerheim, Kammarens sekreterare Tallqvist, stadsingenjören Idström och stadsarkitekten Björnberg.

Detta utskottsbetänkande, dateradt den 30 April 1901, hvilket här äfven bilägges (bilaga II) hade före dess föredragning i Drätselkammaren delgifvits Interimsstyrelsen för Mejlans villastads konsortium, hvilken derå afgaf sådant svar, som framgår af här äfvenledes närslutna skrifvelse till Drätselkammaren af den 6 påföljande Maj (bilaga III). Och beslöt Kammaren vid föredragning inför Kammaren såväl af denna skrifvelse, hvars hufvudsakliga innehåll utgör en polemik mot utskottets värdering af marken, som af utskottets betänkande vid sammanträde den 30 sistsagda månad att, under förutsättning att Stadsfullmäktige ville frångå sin tidigare uppfattning i frågan att en del af Mejlans hemman icke kunde afstås, innan sagda hemman blifvit under staden afhyst, förorda omedelbart afträddande åt konsortiet af en så stor del af det åstundade området och för öfrigt på sådana vilkor, som af nämnda utskott föreslagits, utom att köpeskillingen för 266,707 m² tomtarea skulle efter 3

mark per m² fixeras till i afrundadt tal 800,000 mark samt att åt konsortiet skulle beviljas 5 frihetsår under arrendetiden, hvarefter arrendeafgiften först skulle erläggas sålunda, att densamma vid 6:te årets slut utginge med 20,000 mark och sedermera hvarje följande år med 5,000 mark förhöjdt belopp, då arrendet vid 10:de årets utgång ernådde sitt fulla värde af 40,000 mark, utgörande 5 % af köpeskillingen. Och skulle konsortiet om detta Kammarens beslut uti skrifvelse underrättas och tillika anmodas afgifva benäget svar, huruvida konsortiet åstundade, att Kammaren skulle hos Stadsfullmäktige göra en dylik hemställan eller låta konsortiets ansökan förfalla.

Såsom svar å denna Drätselkammarens anhållan måste väl nu uppfattas Interimsbestyrelsens skrift till Stadsfullmäktige af den 28 nästvikne Oktober (bilaga IV) med åtföljande tablå (bilaga V), hvilken skrift till Kammaren inlemnats för vidare öfversändande till Stadsfullmäktige jemte öfriga i ärendet tillkomma handlingar och ritningar. Men att Drätselkammaren på grund af detta svar icke har något skäl till frångående af sin tidigare åsigt i ärendet, hvilken Kammaren tvärtom nödgas i allo vidblifva, är väl temmeligen sjelffallet.

Utän att heller nu inlåta sig i något vidlyftigare bemötande af konsortiets skrifvelse, tror sig Kammaren endast böra framhålla, att konsortiet fortfarande opererar med inkommensurabla storheter, i det konsortiet ovilkorligen vill likställa villkoren för stadens utarrendering för särskilda ändamål på viss tid af dess odisponerade marker, hvilka efter den bestämda arrendetidens utgång till staden återgå för att bland annat i sin tur till stadsplan intagas och såsom tomter försäljas, med försäljningen af marker, hvilka redan kunna såsom indelad stadsplan afyttras. Göres derföre en något så när egentlig jemförelse beträffande prisfrågan för det af konsortiet åstundade området å Mejlans hemman, kan till relationsobjekt tagas t. ex. de bostadstomter, som under innevarande år blifvit i 12:te stadsdelen försålda. För inalles 14 sådana tomter af sammanlagdt 17,816,068 m² areal har å offentlig auktion inför Kammaren per m² i medeltal erlagts 11 mark 52 penni. Skulle nu ifrån detta medelpris afräknas den för gatuplanering, kloakledningar m. m. i Mejlans villastad beräknade kostnaden af 2 mark 25 penni per m² tomtarea, återstode för sjelfva markens ersättande 9 mark 27 penni mot af Drätselkammaren föreslagna endast 3 mark eller icke ens tredjedelen deraf, hvartill skäl ansetts föreligga deri, att villastaden är föreslagen att bebyggas efter en byggnadsordning för s. k. enfamiljshus. Men att affären ingalunda blir för staden förmånlig utan tvärtom förenad med en viss uppoffring är klart.

Såsom en annan jemförelse må anföras, att den till Statsjernvägarne innevarande år medels expropriation afträdde marken invid Fredriksbergs rangeringsbangård af den officiella förrättningsnämnden — i öfverensstämmelse med det af Stadsfullmäktige på Drätselkammarens förslag fastställda priset — värderats till 3 mark 25 penni per m², och detta för all mark utan något undantag för vägar m. m. och således icke blott för den mark, som kan såsom tomtplats komma till användning.

Det orimliga uti konsortiets fordran på uteslutande rätt till det i sist åberopade skrifvelse berörda strandområdet torde slutligen till fullo framgå ur här tidigare anförda utskotts yttrande i denna del af ärendet.

På Drätselkammarens vägnar:

C. Nummelin.

Th. Tallqvist.

Bilaga I.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Vid sammanträde den 22 sisilidne Januari beslöto Stadsfullmäktige att återremittera ärendet om villastad å Mejlans till Drätselkammaren för att bereda konsortiet tillfälle att inkomma med den närmare utredning rörande områdets indelning, bebyggande och afvattning, som för ärendets bedömande ansågs erforderlig.

På grund häraf har konsortiet äran inkomma med plan öfver områdets tillärnade indelning, plan af projekteradt kloaknät och profiler af samtliga vägar.

Vägarna inom området projekteras anlagda såsom chausséer med trottoirer. Hufvudvägen, längs hvilken den elektriska spårvägen tänkts dragen, göres 15 meter. Häraf upptar körbanan 7,5 m, två trottoirer hvardera 2,25 m samt spårvägsbanan, förlagd ytterom den ena trottoiren, 3 m i bredd. Bivägarna göras 8 m, hvaraf på körbanan belöper sig 6 m och på en trottoir 2 m.

Om trafikförhållandena göra det nödvändigt, kan hvardera typen af vägar ökas med 2 m på bredden genom att till vägarna foga ett för sådant ändamål reserveradt område. Vägarna skulle härvid blifva resp. 17 och 10 m breda.

Hufvudvägens brantaste lutning är 1 : 20 och bivägarnas c:a 1 : 14.

Till jemförelse må nämnas att totalbredden af Katrinegatan, längs hvilken elektrisk spårväg är dragen, utgör 9,6 m; hvaraf körbanan 6,10 m. Sofiegatans totalbredd är 8,10 m hvaraf körbanan utgör 4,5 m. — Totalbredden af stora ringvägen i Ö Brunnsparcken är 5,90 å 6,35 m, hvaraf körbanan är 4,65 å 5 m. Bivägarna i Ö Brunnsparcken hafva en totalbredd af endast c:a 4,65 m.

Till jemförelse med de brantaste vägalutningarna i villastaden kan anföras, att Unionsgatan norr om N. Magasinsgatan har en lutning af 1 : 20; samma lutning har Fabiansgatan norr om Alexandersgatan, medan Konstantinsgatans brantaste lutning är 1 : 7.

Af ofvanstående torde framgå att trafikbehovet å området i föreliggande projekt måste anses fullt tillgodosedt.

Att fordran på luft och ljus äfven är det framgår delvis af de bestämmelser i förslaget till den för villastaden afsedda särskilda byggnadsordning, hvilka endast i form af utkast upplysningsvis här må anföras.

1:o. Å tomterna må i regeln endast boningshus för en familj uppföras (i ingen händelse för mer än två hushåll).

2:o. Byggnaden må ej förläggas närmare gata än 10 meter och ej närmare granntomt än 5 meter. — Dock må uthus af sten och af ringa höjd (5 å 6 m) inne på tomten byggas fast i tomtgränsen.

3:o. Byggnad af trä eller af trästomme med yttre och inre cocolit- eller annan eldfast beklädnad får uppföras i högst 2 våningar; byggnad af eldfast material i högst 3 våningar. Torn m. m. må dock härutöfver anläggas. Såsom våning räknas till boningsrum inredd vind, däremot icke hvälfvd källare.

Höjden af hus, som förlägges 5 m från granntomt, får dock ej öfverstiga 10 m till takbandet. Drages huset längre från tomtgränsen, får höjden ökas i samma mån; dock får höjden till takbandet i ingen händelse öfverstiga 15 m.

4:o. Till yttre taktäckning får endast eldfast material användas, såsom metallplåt, skiffer, tegelpannor m. m.

5:o. Inre trappor få utföras af trä äfven i hus af eldfast material.

6:o. För hvarje å villaområdet projekterad byggnad bör ritningar inlämnas till bolagets byggnadsnämnd, som eger pröfva projektets öfverensstämmelse med stadgandena i byggnadsordningen, som ock i konstruktivt och konstnärligt afseende. Endast sådana ritningar, som af nämnden godkänts, få läggas till grund för byggnads uppförande å området. Besvär öfver byggnadsnämndens utslag kan anföras hos bolagsstämman eller af stämman tillsatt särskildt utskott.

7:o. Å tomt bör senast 3 år efter skedt köp boningshuset vara uppfördt.

8:o. Obebyggd tomt, som ägare önskar åt annan försälja, skall därförrinnan hembjudas åt bolaget till 90 % af dess ursprungliga pris.

Vatten- och kloakledningar anläggas så, att hvarje tomt kan erhålla biledning. Vattnet har tänkts taget antingen från en stadens till områdets yttre gräns framdragen hufvudledning eller från särskild i klippa borrad brunn. — Kloaknätet har igenstädes framdragits med mindre lutning än 1 : 200.

De med streckade gränser betecknade tomterna närmast chaussén äro reservtomter hvilka t. v. icke tänkts försälda, men hvilka konsortiet vill förbehålla bolaget rätt att afyttra ifall förhållandena sådant påkallar.

Det af konsortiet till villastad afsedda området, hvilket omedelbart gränсар till redan i utarbetade stadsplanprojekt upptagna marker, kan aldrig komma att annat än i sina yttre gränser beröras af en framtida stark genomgående trafik. Dels är nämligen området altför kuperadt och afslutas af branta klippstupor i SW

dels utbreder sig Lill-Hoplaksviken omkring 500 meter i NW bortom området. En genomgående stortrafik kommer därför antingen att, följande chaussén öster om området, kringgå Lill-Hoplaksviken eller ock i SW om området taga riktning mot trakten af den nuvarande Munksnäbron, där viken lättast kan öfvergås. Vid sådant förhållande kan området ordnas oberoende af stadens framtida utvidgning och utan fruktan för, att en här uppstående villastad kunde blifva ett hinder för stadens ändamålsenliga utbredning.

I anledning af att det gjorts gällande, att ifrågavarande del af Mejlans hemman icke kunde till konsortiet öfverlätas, emedan hemmanet blifvit åt staden doneradt, få vi framhålla att Mejlans hemman visserligen genom gåfvobref af den 8 November 1650 blifvit staden till utrymme och mulbete doneradt, men staden sedermera frångått på sätt framgår af en emellan staden och Köpmannen Carl Mattheitzen förd rättegång då staden fört talan rörande inlösen af Mejlans hemman, som Mattheitzen köpt af åbon Jöran Mårtensson, men hvilken talan genom Kongl. Majestäts dom af den 11 Mars 1782 förkastats. Att äfven staden ansett det dess rättigheter beträffande Mejlans hemman gått förlorade framgår däraf, att staden genom köp år 1871 åter underlagt sig detsamma. Vid sådant förhållande torde hemmanet icke heller mera kunna anses såsom staden doneradt och förty ej heller vara underkastadt de beträffande donerad jord gällande bestämningarna i afseende å dess föryttrande.

Slutligen får konsortiet äran anhålla, att Stadsfullmäktige ville om möjligt före den 15 nästkommande April gifva definitivt svar på konsortiets ansökan, så att arbetena å området eventuelt redan under instundande sommar kunde påbeggynas. Härvid ber konsortiet om att få återhemta hvad dess interimsstyrelse i skrifvelse af den 21 sistlidne Januari föreslagit nämligen, att därest Stadsfullmäktige icke vilja försälja det önskade området förr än det blifvit under staden afhyst, Fullmäktige dock ville besluta, att så framt öfverenskommelse med konsortiet om grunderna för öfverlåtelsen kan träffas, åt detta utarrendera den åstundade delen af Mejlans hemman under förbindelse för staden, att då området blifvit under staden afhyst, aflåta detsamma åt konsortiet på redan jämte arrendeaftalet närmare stipulerade försäljningsvilkor och pris.

Helsingfors, den 27 Februari 1901.

På Konsortiets vägnar:

Harald Neovius.

*Bilaga II.**Till Drätselkammaren i Helsingfors.*

Vid granskning af de nu senast utaf konsortiet för Mejlans villastad på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 22 sistlidne januari till Drätselkammaren inlemnade ritningar till en tomtindelning å sågda hemman har utskottet ej haft annat att anmärka och föreslå, än:

a) att från det åstundade området för villastaden bör uteslutas all den mark vid Vestra Chausséen, å hvilken den yttersta, på kartan n:o 1 med sträckade linier utmärkta tomtraden föreslagits;

b) att från samma område äfven bör bortlemnas strandremsan invid Humleviken, hvilken mark är en för samtliga innevänares å Mejlans behof reserverad «allmänning», och endast såsom sådan i och för anläggning af bryggor och simhus m. m. må äfven af konsortiet få anlitas;

c) att samtliga till utförande projekterade vägar genast böra planeras med trottoirer på begge sidor om vägen och dessa vägar således erhålla den eventuelt ifrågasatta bredden af 10 m mot 8 m;

d) att för de af utskottet med litt. A och B å kartan n:o 1 betecknade vägar lemnas så mycket till tomter ej intagen mark, att dessa vägar kunna, i fall af behof, planeras till en bredd af minst 15 m; samt

e) att det Stadsfullmäktiges utskott, som granskar stadsplansförslagen till Tölö stadsdel, måtte lemnas tillfälle att yttra sig beträffande lämpligheten af villastadens anslutning till nämnda stadsdel.

Och får utskottet till motiv för dessa sina anmärkningar och förslag anföra följande. Det under punkt a) berörda området borde enligt utskottets förmenande af det skäl till konsortiet icke afträdas, att stadens handlingsfrihet ej på något sätt må bindas beträffande Vestra Chausséens utvidgning samt stadsplansanläggning invid densamma. Skulle åter det under punkt b) undantagna strandområdet öfverlätas åt konsortiet på arrende eller konsortiet dertill tillerkännas uteslutande dispositionsrätt, blefve en stor del af öfrig allmänhet å Mejlans från sjön utestängd, hvilket väl ej kan anses tillbörligt. Ett dylikt undantag från det projekterade villastadsområdet

skulle likväl icke förhindra dess innebyggare att liksom all annan menighet betjena sig af ifrågavarande strandmark samt på sätt här längre nedan skall föreslås, der utföra de anläggningar, hvilka kunna blifva för villastaden erforderliga.

Enär utskottet ej kan föreställa sig, att de gårdsegare, som blefve utan trottoirer utmed sina egande tomter, kunde för all framtid med denna mindre bekväma anordning åtnöjas, och ett tillskott af 2 m för en andra trottoir i bredden å de ingalunda för stort tilltagna vägarna äfven annars synes påkalladt, har häraf föranledts utskottets anmärkning under punkt c). De under punkterna d) och e) föreslagna åtgärderna sammanhänga med spörsmålet rörande villastadens anslutning till öfriga på ena och andra sidan derom tillkommande stadsdelar. I fall nämligen, såsom ingalunda är otänkbart, en genomgående trafik, om också ej så synnerligen stor, genom villastaden kommer att ega rum, kan denna knappast taga någon annan riktning än den, som angifves genom de med litt. A och B betecknade vägarna, för hvilka därför af försiktighets skull borde beredas möjlighet till utvidgning i framtiden.

Vid sjelfva stadsplansanläggningen för villakomplexen är ännu en omständighet af vigt att beakta. Då vederbörlig fastställelse å en dylik anläggning ej kan erhållas, såsom Drätselkammaren redan tidigare i sitt utlåtande i ärendet (Stadsfullmäktiges tryckta handlingar n:o 31 för år 1900) framhållit, innan Mejlans hemman blifvit under staden afhyt, måste enligt utskottets tanke såsom ett vilkor för planläggning af stad derstädes redan nu ovilkorligen förutsättas:

f) att konsortiet allena underkastar sig den risk, härmed är förenad, och alltså förbinder sig att på sin bekostnad utföra alla de ändringar i gatuplanering och tomtindelning m. m., som af någon utan Stadsfullmäktiges förvällande åstadkommen ändring i stadsplanen möjligen kan i och för fastställelse af densamma påfordras.

Beträffande sedan den byggnadsordning, efter hvilken villastaden skulle uppföras, så har utskottet mot de af konsortiet i dess skrifvelse för den 27 sistlidne februari därför framhållna principer intet väsentligt att anmärka. Utskottet kan tvärtom för sin del godkänna en i sina hufvuddrag för en villastad sålunda antydd byggnadsordning, dock med undantag af den bestämmelse, att byggnadsritningarnas definitiva godkännande skulle ankomma endast å en bolagets byggnadsnämnd och sålunda undandragas stadsmyndigheternas pröfning och fastställelse, hvilket utskottet i ingen händelse kan förorda. Enligt utskottets åsigt böra stadsmyndigheterna ovilkorligen förbehålla sig rättigheten:

g) att uti nu för bebyggande af staden eller den afhyta marken föreskrifven eller framdeles föreskrifvande ordning pröfva, godkänna och fastställa ritningarna till alla byggnadsföretag äfven å villastaden af hvad art och beskaffenhet de vara må.

Sjelffallet synes det också utskottet:

h) att någon slutlig uppgörelse i en eller annan form angående det åstundande området afträdande ej kan komma i fråga, innan en definitivt utarbetad byggnadsordning för villastaden blifvit åtminstone af stadsmyndigheterna till efterrättelse godkänd;

likasom också:

i) att dylik uppgörelse ej skall kunna med konsortiet afslutas, innan det erhållit laglig karaktär af ett med fastställda stadgar försedt och behörigen konstitueradt bolag, som tillika kan lemna staden full säkerhet för sina gentemot staden åtagna förbindelser.

Den största svårighet för behörig utredning i ärendet vållas vid markens prissättning. Konsortiet har visserligen denna gång presterat gatuprofiler, uppgjorda på grund af en genom dess försorg utförd topografisk affattning af terrängen. Men någon kostnadsberäkning för gatu- eller vägplaneringar samt kloak- och vattenledningsanläggningar har icke af konsortiet förebragts. Utskottet har därför låtit stadens Byggnads- och Vattenledningskontor uppgöra dylika kostnadsberäkningar, så godt sådant kunnat ske, med afseende derå att någon speciel afvägning och jordborrning af sjelfva väglierna icke af konsortiet ombesörjts. De resultat, hvartill dessa kontor, isynnerhet Byggnadskontoret, kommit, måste därför, såsom ock stadsingenjören framhållit, betraktas såsom högst approximativa, hellre likväl för låga än för höga. Dylika beräkningar äro nämligen, såsom Drätselkammaren också tidigare framhållit, för tomternas prissättning oundgängliga. Då staden afyttrar mark endast vid planerad, med kloak- och vattenledning försedd gata, kunna inga jemförelsetal vid prissättningen för tomtarealerna vinna tillämpning, med mindre kostnaderna för åstadkommandet af erforderliga gator med åtföljande ledningar äro kända. Och den omständigheten att här nu är fråga om att vägplanerings- och kloakledningsarbetena skola utföras icke af staden, såsom vanligt är, utan af konsortiet verkar ingen skilnad i sak. Härför kan marken ingalunda af staden afgiftsfritt afstås åt konsortiet, utan bör konsortiet utöfver de kostnader, det kommer att nedlägga å vägbyggnader m. fl. arbeten vidkännas äfven det öfverskott, staden kunde med skäl påräkna vid försäljning af tomterna inom området, sedan berörda anläggningskostnader afdragits. Med afseende härå och då det slutligen blir endast bostadstomterna i villastaden, hvilka såsom verklig egendom tillfalla aktionärerna i bolaget, håller utskottet för att ifrågestående prissättning bör ske efter tomtytta och ej efter områdets areal i dess helhet.

De af Byggnadskontoret uppgjorda och här närslutna approximativa kostnadsförslagen för planering och makadamisering af vägarna samt för kloakledningarna

inom villastaden uppgå till resp. 304,000 och 233,000 mark. Enär emellertid efter en annan och enligt stadsingenjörens förmenande säkrare beräkningsgrund ifrågasvarande vägarbeten kunde uppskattas till en kostnad af 420,000 mark, har utskottet tagit ett medeltal af begge dessa kostnadsuppgifter, hvilket gör 362,000 mark, samt dessutom vid sammanslagning af kostnaderna för väg- och kanalarbetena afrundadt summan ($362,000 + 233,000 = 595,000$) till 600,000 mark. Och skulle denna summa altså representera det belopp, hvarför konsortiet så att säga på entreprenad åtog sig de för stadsanläggningen, med undantag af stadsdelens förseende med vattenledning, nödiga arbetena. Det är också blott detta tal, som för prissättningen af tomtarna är af inflytande, emedan kostnaderna för vattenledningen i villastaden, hvilka af Vattenledningskontoret approximativt beräknats till inalles 310,425 mark, helt och hållet böra bestridas af staden, mot att gårdsegarene i villakomplexen lemna staden en viss, till högst 8 % af anläggningskostnaden uppgående årlig garanti i inkomst genom vattenkonsumtion eller kontant differensbetalning. Garantin skulle för resten, såsom af Vattenledningskontoret här äfven närslutna kostnadsförslag framgår, icke gälla hela nämnda anläggningskostnad, utan högst 281,425 mark; och skulle uti nödig ansedda garantisumma dessutom komma att deltaga de tomtarrendatorer, hvilka hafva hus uppförda emellan Djurgårds- och stadsporten samt till sina byggnader önska intaga vattenledning. Med fränseende alltså af kostnaden för vattenledningen skulle anläggningskostnaden för vägar och kloaker i villastaden, i hvilken den försäljbara tomtarealen efter den af utskottet här under punkt a) framhållna reduktionen utgör 266,707 m², uppgå till $600,000 : 266,707 = 2,25$ mark per m². Och då staden vid tomtförsäljning till och med å vida svårare och följaktligen dyrare planerade områden, än det för villastaden, i medeltal genom prissättning vid offentlig auktion erhållit ett nettopris för tomtyta af omkring 4 mark per m², kan utskottet ingalunda anse ett pris af ($2,25 + 1,00$) 6 mark 25 penni per m² verklig bostadstomt för högt, hvadan vid godkännande häraf konsortiet komme:

j) att utöfver bekostandet af de planerings- och kanalanläggningsm. fl. arbeten i villastaden, på sätt och vilkor längre nedan skall angifvas, till staden erlægga för 266,707 m² tomtyta à 4 mark per m² inalles i afrundadt tal ett belopp af 1,070,000 mark.

Till vidare jämförelse beträffande detta kollektiva tomtförsäljningspris må anföras å ena sidan att, som tomtarna enligt indelning å kartan n:o 1 synes hafva en medelstorlek af 1,500 m², en dylik tomt efter nämnda pris af 6,25 mark per m² icke skulle stiga till mera än cirka 10,000 mark, samt å andra sidan att hela det för ändamålet upplåtne området, hvilket efter den å kartan n:o 2 af utskottet gifna begränsning har en areal af 434,354 m², representerade ett värde af ($1,070,000 : 434,354$) 2,46 mark per m². Staden har visserligen för till statsjernvägarna under de senaste åren genom expropriation afträdd mark, som ingalunda kan anses förmånligare att

planera, afvattna och bebygga än marken för Mejlans villastad, erhållit 2,50 à 3 mark per m². Men kan karligen marken för en större stadsdel, som fordrar sina bredare gator, öppna platser och parkanläggningar m. m. ej lika väl för bebyggande utnyttjas som ett mindre område, afsedt för något speciellt industrielt ändamål, och därför ej heller per total yta uppskattas till fullt samma värde. All obebygd mark förblir ju dessutom i detta fall stadens tillhörighet, om ock den uteslutande dispositionsrätten dertill för någon kortare tid af staden afstås.

Emellertid kan icke ens en dylik kollektiv tomtförsäljning å ifrågavarande område, såsom här redan antydts, försiggå, så länge Mejlans hemman hör till Helsing kommun och fastställd tomtindelning för villastaden ej kan erhållas. Då konsortiet likväl omedelbart ville komma i disposition af området, återstår ej annan utväg än utarrendering deraf till dess detsamma kunnat i stadsplan inryckas; och borde i sådant fall en lämplig arrendeafgäld och öfriga arrendevilkor bestämmas. Hvad sjelfva arrendeafgiften vidkommer, kan den väl såsom vanligt beräknas till årsräntan å det ofvan kalkylerade försäljningspriset efter 5 %, hvilket gjorde 53,500 mark. Enär dock en viss tid måste förgå, innan konsortiet kunnat utföra samtliga vägplanerings- och kloakledningsarbeten samt utgifva alla i stadsdelen förekommande tomter, hvilka för öfrigt ej böra få bebyggas förrän invid desamma finnas planerad och med kloak försedd gata, vore det redan af detta skäl obilligt att genast från första året efter aftalets afslutande affordra konsortiet hela denna höga årliga arrendeafgift, hvilken förutsätter ett fullt utnyttjande af marken. Det vore äfven af det skäl obilligt, att staden för närvarande af samma område drager icke ens närmelsevis en så stor inkomst och således väl kan utan hvarje förlust vara tillmötesgående. Enligt utskottets förmenande borde för den skull erläggandet af årsarrendet ställas i en viss progressiv skala, så att det börjande med ett lägre belopp och successivt under årens lopp steg till sitt fulla värde; och har en följd af 10 år i sådant hänseende syntts utskottet lämpligast. Utskottet är nämligen öfvertygadt derom, att ifall staden sjelf anordnade detta område å Mejlans till en stadsdel, då visserligen med något bredare gator, på det tomterna äfven finge bebyggas efter ett för orten mera vanligt och mindre luxuöst byggnadssätt än det nu ifrågasatta med i hufvudsak blott enfamiljshus, alla här förefintliga tomter, äfven under förutsättning af en något mindre rask utveckling af staden än hvad under senast förgångna decennium gjort sig gällande, inom en tidsperiod af 10 år vore föryttrade. Men af dessa utskottets antaganden skulle också följa, att den tid, inom hvilken konsortiet borde förpliktas att hafva alla de på det ankommande arbeten utförda, likaledes bestämdes till 10 år. Ett passligt progressionstal för arrendebeloppets årliga stegring blefve således $\frac{1}{2}$ % af tomtuppskattningvärdet. Skulle emellertid det af konsortiet åstundade området inom Mejlans före utgången af föreslagna 10 år blifva inom stadsplan intaget, hvilket ju är att antaga och hoppas, borde det ej vara konsortiet förmenadt att, så snart sådant skett och för händelse konsortiet finner det med sin fördel förenligt, få å sin tomtkomplex salubref af staden utfärdadt mot skyldighet att då antingen kontant

eller mot skuldsedel med den amorteringsförmån, som för tiden af Stadsfullmäktige i allmänhet beviljas, erlägga den redan vid arrenderättens åtkomst fixerade köpesumman. På grund af nu sist anförda andragande får utskottet altså föreslå:

k) att staden för en tid af tio år och med rättighet för arrendator till arrendeförlängning derutöfver, i fall området för villastaden å Mej-lans härförinnan icke kunnat i stadsplan intagas, till ett sålunda bildadt bolag, som under punkten i anføres, utarrenderar nämnda område mot en med 5,300 mark efter första årets slut utgående och sedermera under tio års tid med samma belopp årligen växande arrendeafgift, så att den-samma efter det tionde årets utgång erlägges med 53,500 mark och der-vid förblir, intill dess å området befintliga bostadstomter blifvit af bolaget inlösta;

l) att sådan inlösen af samtliga bostadstomter å berörda område för ett pris af i ett för allt 1,070,000 mark bör mot kontant betalning eller medels skuldförbindelse på afbetalning genom annuiteter af den räntefot och amortering, hvilken vid tiden för köpet i allmänhet af stads-myndigheterna för tomtköp beviljats, af bolaget göras senast efter tio år, från den dag arrendeafgiften angående området afslutats, ifall området redan då blifvit i stadsplan för Helsingfors intaget, eller i annan hän-delse, så snart sådant skett; bolaget likväl obetaget att äfven före nämnda tio års utgång inlösa tomtkomplexen, om derfor fastställd stadsplan föreligger; samt

m) att inom samma tio år hafva samtliga å bolaget ankommande vägplanerings, kloak- och parkanläggnings m. fl. arbeten fullständigt utförda och i godt stånd underhållna, hvarefter underhållet af dessa anläggningar i den omfattning sådant åligger staden i nu bestående stadsdelar skulle på staden öfvergå.

För undvikande af hvarje missförstånd beträffande sistanförd punkt m), torde ännu böra framhållas, att gatu- eller vägunderhållet i villastaden till den del vägen icke ligger utmed öppen plats, allmän planering eller annan allmän, staden tillhörig inrättning, utan invid privat gårdsegares tomt, vägunderhållet äfven efter stadens öfvertagande af villakomplexen förblir en resp. gårdsegares skyldighet, liksom i den egentliga staden är fallet, men kan af staden, dock endast efter särskild öfverens-kommelse och mot skäligt vederlag, öfvertagas. Underhållet af kloaker, öppna platser, torg, allmänna planteringar, lekplaner m. m. dessolikt skulle deremot blifva uteslutande stadens åliggande. Men som ett dylikt underhåll kan blifva för staden mycket betungande, event. föranleda till fullständig ombyggnad af anläggningarna, i fall dessa

icke utföras efter teknikens fordringar och med behörig omsorg, måste ett sådant förbehåll i kontraktet med bolaget ovillkorligen intagas:

n) att alla å bolaget ankommande anläggningar af ofvan angifven art skola utföras under sådan kontroll, som af stadsmyndigheterna anordnas och med beaktande af de anvisningar, som af stadens myndigheter och dess kontrollanter i hithörande afseende kunna föreskrivas.

Å den företedda ritningen till stadsplansindelning (N:o 1) finnas angifna äfven vissa publika byggnader, såsom kassino, basar och saluhallar, och är det klart att uti en så stor stadsdel som ifrågavarande dylika byggnader för särskilda allmänna ändamål äfven blifva af behovet påkallade. Men då dessa byggnader, för såvidt de ej blifva förlagda på enskild bostadstomt och äro privat tillhörighet, måste i sinom tid till staden öfverlätas, kan beträffande dem liksom ock rörande simhus och bryggor m. m. uppå det under punkt b) omnämnda strandområdet vid Hummelviken knappast annan generel bestämmelse uti ett blifvande arrendekontrakt intagas, än:

o) att bolaget beträffande uppförande af publika byggnader af olika slag äfvensom af bryggor och simhus samt likartade inrättningar, då dessa komme att förläggas på annan än till bostadstomt indelad mark, bör med Stadsfullmäktige särskildt öfverenskomma under hvilka vilkor och förbehåll, eventuellt med hvad bidrag ifrån stadens sida härtill erforderlig rätt må erhållas.

Utan vidare motivering torde slutligen framgå:

p) att också planerna till allmänna parkanläggningar, skvärer, lekplatser m. m. dylikt skola underställas stadsmyndigheternas godkännande;

q) att tomterna endast i den ordning få till bebyggande upplätas, som de ligga vid redan planerad och med kloak- och vattenledning försedd väg; samt

r) att staden icke förbinder sig att under de tio arrendeåren, ifall köp icke dessförinnan mellankommit, bekosta gatubelysningen i villa-staden, hvilket alltså blir en bolagets skyldighet.

Vid handläggning af föreliggande ärende har utskottet ej förbisett, att en del af den mark, som nu är ifrågasatt att åt konsortiet öfverlemnas, för närvarande disponeras af Finska Trädgårdsföreningen, dock sålunda att föreningen är skyldig

att för allmänt behof, såsom det förevarande, mot nedsättning i arrendeafgiften och ersättning för kostnader, nedlagda på uppodling, afträda marken. Att dylika uppodlingskostnader äfven å ifrågastående mark förekomma tror utskottet sig hafva bekant, men torde hvarken desamma ej heller arrendenedsättningen vara af den betydelse, att de komme att influera på den prissättning af tomterna i villastaden, utskottet ansett sig böra föreslå. Åtminstone är arrendenedsättningen, af stadsgeodeten Lille beräknad till in summa 129 mark 20 penni, deraf 114 mark 40 penni för 1,43 hektar odlad jord och 14 mark 80 penni för 0,74 hektar icke odlad mark, jemförelsevis försvinnande. För att emellertid få full utredning i denna del af ärendet samt erhålla behörig grund för öfverenskommelse med Trädgårdsföreningen, får utskottet ännu föreslå:

att Drätselkammaren ville hänföra anordna syn å platsen.

Helsingfors, den 30 april 1901.

Carl Mannerheim.

Th. Tallqvist. Th. Frosterus. Ric. Björnberg. G. Idström.

Bilaga III.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Det af Drätselkammaren nedsatta utskottet för behandling af frågan om en tillernad villastad å Mejlans har numera slutfört sitt arbete och godhetsfullt gifvit undertecknad del af sitt betänkande under uppmaning till oss att framställa de anmärkningar deremot, hvartill vi möjligen kunde anse oss hafva anledning.

Ifrågavarande betänkande har — det måste vi erkänna — öfverraskat oss, ty utskottets kalkyler och förslag leda i väsentliga afseenden till resultat, som enligt vår uppfattning ej närmelsevis kunna anses förenliga med billighet. — Vi afse här främst prisfrågan och dermed sammanhängande omständigheter. — Utskottet föreslår under mom. k) att köpeskillingen för det åstundade området å Mejlans skulle fastställas efter ett nettopris af 4 mark per m² eller altså för områdets 266,707 m² tomtyta med Fmk. 1,070,000:—, ett pris som det tillernade villastadsbolaget naturligtvis ej kan tänka på att erlægga.

Då man tager i betraktande områdets aflägsna läge, dess hufvudsakligen af impedimenter bestående mark, den ringa inkomst detsamma hittills medfört åt staden,

enligt uppgift c:a 130 mark, utgörande årligt arrende för en äng — kan man ej nog förvåna sig öfver utskottets prissättning. Det nuvarande värdet af detta område måste utan tvifvel betraktas såsom ganska ringa, ty utom det att staden hittills haft så godt som ingen inkomst af detsamma, förefinnes ej heller den minsta anledning att förmoda, att detta område i en snar framtid komme att kunna af staden utnyttjas, utan torde man med blicken riktad särskildt på den nya Tölö stadsdelen utan fara för öfverdrift kunna förutspå en tidrymd af flere decennier, hvarunder områdets kala, ofruktbara klippor skulle ligga såsom hittills oberörda af mensklig hand. När sedan omsider byggnadsverksamheten komme att utsträckas äfven till ifrågavarande aflägsna trakt, bör man ingalunda tro att det tomtpris, som då skall erhållas, skulle i nämnvärd grad öfverstiga det nugällande. Ty de nya vidsträckta stadsdelar, som f. n. planeras och väl inom en ej alltför aflägsen framtid till bebyggande upplåtas, skola otvifvelaktigt bidra till att för en längre tidsperiod motverka den stegring af tomtprisen, som på senare tider ägt rum. Emellertid skulle staden, om Mejlans området nu förblir osåldt under en lång följd af år komma att ligga med detsamma orentabelt i förhoppning om en tvifvelaktig prisstegring i framtiden, i stället för att nu genast, då köpare erbjuda sig afhända sig detsamma till ett skäligt pris.

En icke ringa fördel skulle staden äfven tillskyndas genom anläggandet af Mejlans villastad i det afseende, att den nu tillernade Tölöstadsdelen och särskildt dess mot villastaden gränsande delar skulle blifva betydligt mer begärliga och för staden inkomstbringande, då desamma ej skulle omgifvas af obebyggd mark, med alla deraf härflytande olägenheter utan af en välplanerad, stilla och med tiden vacker stadsdel. — Vi kunna ej underlåta att i detta sammanhang påpeka hurusom utskottets princip vid bestämmandet af köpeskillingen står i afgjordt och förvånande kontrast till den äfven enligt vår mening riktiga, som Drättselkammaren i en till Stadsfullmäktige riktad skrifvelse af den 13 December förlidet år N:o 244 framställt. Drättselkammaren yttrar der bl. a. följande: — „Alldeles utan lösen torde staden näppeligen i detta fall, likaså litet som vid försäljning af tomter öfverhufvudtaget, kunna afstå sin egande mark. Äfven för själfva grunden, oberoende af alla planeringskostnader, måste staden vid, tomt värderingar beräkna sig ersättning åtminstone till belopp, som motsvarar derintills af marken erhållen afkastning.“

Såsom i mom. s) af betänkandet säges skulle staden ej förrän köpet kommit till stånd d. v. s. först efter förloppet af en af utskottet angifven tidrymd af högst 10 år ombesörja gatubelysningen i villastaden, hvilket dessförinnan skulle åligga bolaget; likaledes skulle detta bolag vara skyldigt att bekosta andra till förvaltningen hörande utgifter såsom t. ex. vakthållning, renhållning m. m. Äfven underhållet af samtliga vägar, parker, offentliga byggnader, bryggor m. m. skulle åligga bolaget, åtminstone under dessa 10 år. Derjämte skulle ju detta bolag ikläda sig ej obetydliga risker samt bespara staden besväret af ganska omfattande planeringsarbeten. Alla dessa omständigheter synas oss utskottet ej hafva tillmätt nödig vikt och betydelse.

I likhet med utskottet bedja äfven vi få slutligen framställa en jmförelse, som i sin mån tyckes gifva tillbörlig relief åt utskottets förslag angående köpeskillingen. Utskottet önskar att staden för ifrågavarande område å Mejlans af c:a 266,000 m² tomtyta skulle fordra ett pris af 1,070,000 Fmk., med skyldighet derjemte för villastadsbolaget att verkställa samtliga väg- m. fl. planeringsarbeten, uppskattade af utskottet till 600,000 Fmk, altså inalles ett pris af 1,670,000 mark, medan staden själf för några år sedan tillhandlade sig Gumtäckts egendom å såsom det uppgifvits c:o 490 tunnlan = c:a 2,420,000 m², d. v. s. en 9 à 10 gångar, större areal, för ett pris af 500,000 Fmk, hvarvid ytterligare må framhållas att Gumtäckts egendom till stor del utgjordes af odlad mark, ej obetydliga strandområden, trädsgårdanläggning, byggnader m. m., hvaremot området å Mejlans består, såsom tidigare äfven nämnts, af företrädesvis impedimenter.

Vi äro utskottet tacksamma för dess förslag att innan området för villastaden kunnat i stadsplanen intagas, till villastadsbolaget utarrendera området mot en afgift, som progressivt under förloppet af 10 år skulle ökas för att efter det 10:de årets slut utgå med ett fixt belopp, för den händelse köp då eller tidigare ej mel-lankommer. Men vi erfara åter här med häpnad utskottets förslag, att den fixa arrendeafgiften skulle fastställas till icke mindre än — 53,500 mk per år. Då denna afgift emellertid intimt sammanhänger med prisbestämningen, synes det oss onödigt alt härvid vidare uppehålla sig, men tillåta oss dock i förbigående framhålla, att utskottets kalkyler ej synas leda till det åsyftade resultatet, enär en afgift, som utgår med 2,675 mark efter 1:sta årets slut och sedermera under 10 års tid med samma belopp årligen växer, ingalunda efter det 10:de årets utgång stiger till 53,500 mark *).

Kostnaderna för vattenledningen böra enligt utskottet bestridas h. o. h. af staden, men mot en inkomstgaranti från tomtegarens i villa staden sida af 8 % å högst 281,425 mark; i denna garanti skulle dock äfven de tomtarrendatorer mellan Djurgårds- och stadsporten deltaga, som komme att använda vattenledningen. Vi kunna ej underlåta, att framhålla, hnrusom detta garantibelopp förefaller oss väl högt, då man särskildt tager i betraktande, att hela villstadsområdet ingalunda genast bebygges, utan småningom under loppet af flere år, möjligen ett decennium. Vi kunna derfor i ingen händelse anse staden rimligtvis kunna fordra hela garantisumman omedelbart, utan endast småningom, alt efter det området bebygges. Äfven de föreslagna 8 % synes oss för höga.

I sammanhang härmed vilja vi fästa Drätselkammarens uppmärksamhet der-vid att, i händelse tillräklig tillgång på källvatten inom villastadsområdet skulle på-träffas, ett eget vattenledningssystem inom vilastaden eventuelt kunde anbringas, hvarigenom åtminstone till en början en dyrbar förening med stadens vattenledning kunde undvikas.

---

*) I det konsortiet företedda utskottets koncept ingick en orättad men af meningens sammanhang fullkomligt begriplig misskrifning.

Det område vi önskat erhålla i och för den planerade villastaden har af utskottet reducerats i mom. a) och b). — Häremot må framhållas, att båda de af utskottet uteslutna områdena synas oss särdeles önskvärda, särskildt området vid chaussén, ty vi kunna ingalunda tänka oss att det tillämnade villastadsbolaget skulle vilja utsätta sig för eventualiteten att mellan chaussén och villastaden byggnader komme att uppföras, hvilka störande skulle kunna inverka på friden och trefnaden inom villastaden. En annan sak är att invid chaussén en så bred remsa af staden underhålles att möjlighet beredes för densamma att i framtiden i fall af behof skrida till en utvidgning af chaussén. Äfven strandområdet vid Humleviken vore såsom sagdt af vikt att erhålla, ty annars kunde villastaden i en framtid ej allenast se sig utesluten från sjön utan äfven möjligen beredas öfverraskningen af att se någon för omgifningen störande anläggning derstädes uppväxa.

I motiven till mom. d) framhålls att de med litt. A och B å kartan N:o 1 betecknade vägarna möjligen i framtiden skulle komma att förmedla en genomgående trafik och att därför desamma försiktigtvis borde planeras till en bredd af minst 15 meter. Vi anse dessa motiv ej hållbara, ty, förutom det att terrängförhållandena å villastadsområdet näppeligen skulle tillåta en större genomgående trafik, synes oss i händelse af behof, hvilket äfven utskottet anser ej kunna blifva synnerligen stort, en sådan trafik bättre kunna ledas på sidan om ifrågavarande område, hvarigenom äfven karaktären af en fridsam villastad skulle för detsamma bibehållas.

Vi hafva här ofvan sökt att i största korthet bemöta de förnämsta punkter i utskottets betänkande, som synas oss ej kunna å vår sida godkännas och våga tro att de motiv, vi här haft äran framföra, skall af Drätselkammaren såsom riktiga erkännas.

Vi emotse med tillförsikt att Drätselkammaren vid behandlingen af ifrågavarande ärende skall egna frågan en allsidig och billig pröfning.

Helsingfors den 6 Maj 1901.

Interimsbestyrelsen för Mejlans Villastads konsortium

	Wilhelm Ramsay.	
Arthur Neovius.	Gösta Björkenheim.	Ernst Krogius.
Oskar Zitting.	Ferd. von Wright.	

Bilaga IV.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

I skrifvelse af den 30 Maj 1901 meddelar Drätselkammaren Interimsbestyrelsen för Mejlans villastads konsortium sitt beslut, att hos Stadsfullmäktige förorda bifall till omedelbart afträdande åt konsortiet af en så stor del af det åstundade

området och för öfrigt på sånana vilkor, som af ett af kammaren tillsatt utskott föreslås, utom att köpeskillingen för 266,707 m² areal skulle fixeras till 800,000 mark, samt årsafgiften under arrendetiden efter vissa års förlopp till 40,000 mark.

Den köpeskillning och det därmed sammanhängande arrendebelopp, Drätselkammaren för sin del sålunda beslutit föreslå, ha icke kunnat undgå att förväna konsortiets bestyrelse.

De delar af Mejlans, hvilka för närvarande och för en tid af flere decennier framåt äro på arrende utgifna, hafva såsom af bilagda tablå framgår, utarrenderats för en årlig afgift af mellan 0,46 och 3,12 penni per m² areal. Beräknadt efter 5 % motsvarar arrendet en värdesättning af marken af ungefär 9 till 60 penni per m². Sådant värde har åsatts Mejlans mark ännu så nyligen som senaste Juni månad då arrendeafstal ingingos på 30 år framåt. Härvid är ännu att märka att de utarrenderade markerna dels utgöras af odlingsbar jord, dels af värdefullt strandområde.

Det område, konsortiet anhåller om, utgöres däremot till öfvervägande del af impediment, samt därjämte af en mindre strandsträcka, en liten mossa, 2,17 ha. för närvarande utarrenderad åt Trädgårdsföreningen för 129 mark 20 penni samt området längs chausséen.

Från detta område vill Drätselkammaren på sitt utskotts förslag borttaga strandrämsan samt sträckan längs chausséen och för återstoden begär Drätselkammaren 40,000 mark i årligt arrende eller 15 penni per m² d. v. s. 5 à 33 gånger det pris, som begärts för värdefullare jord.

Då man ju icke kan antaga, att Drätselkammaren åt andra bortgifvit arrendemark för underpris, har man svårt att förklara för sig denna enorma och plötsliga prisstegring, då det gäller konsortiet, på annat sätt än att Drätselkammaren — måhända omedvetet — låtit sig influera af tanken på den värdeökning, som stadens marker komme att vinna genom anläggandet af Mejlans villastad. Det kan emellertid icke vara med billighet förenligt att det tillärnade bolaget, hvilket på egen bekostnad tänkt anlägga gator, kloaker, parker m. m. samt senast år 1920 öfverlämna anläggningarna kostnadsfritt åt staden, därutöfver skall debiteras för den värdeökning bolaget genom *sina* pengar och *sitt* arbete ger stadens mark. Snarare synes det konsortiets interimbestyrelse, som skulle det anbud konsortiet gjort vara förtjänt af ett mera tillmötesgående beaktande.

Såsom redan nämnt vill Drätselkammaren på utskottets förslag från området undantaga det strandområde konsortiet afsett till gemensam båt- och simplats för villastadens innevånare samt ett område längs chausséen, hvilket intagits inom villastadens rår för att bland annat försäkra innebyggarne mot eventualiteten, att å nämnda område kunde uppföras byggnader, som störande skulle invärka icke allenast på villastadens utseende utan äfven på friden och trefnaden inom densamma.

Hvilka skäl Drätselkammarens utskott än må kunna anföra till stöd för områdets kringskärande, så äro de grunder, hvilka bestämt konsortiet att anhålla om området i fråga af den betydelse för företaget i sin helhet, att bestyrelsen i afseende

å området utsträckning, ej kan annat än bestämdt vidhålla förslaget i den form, konsortiet haft äran framställa detsamma.

Om Fullmäktiges blifvande beslut angående ofvanberörda hufvudvilkor kommer att leda till frågans vidare utveckling, har bestyrelsen äran hemställa, att Fullmäktige för ernående af mindre omgångar vid frågans behandling ville utse ett särskildt utskott att med konsortiet afhandla om förslag till närmare öfverenskommelser och stipulationer.

Slutligen får bestyrelsen hänvisa till hvad konsortiet tidigare haft äran i saken framhålla.

Helsingfors den 28 november 1901.

På interimsbestyrelsens vägnar:

Harald Neovius.

Bilaga V.

Tablå, öfver arrendeförhållandena å Mejlans.

Arrendeområdets benämning	Arrendator	Tiden för arrendets utg.	Areal i hektar	Årlig arrendegift			
				Fmg.	ni.	ni.	
Mejlans hemman	A. B. Finska Trädg. f.	1922	24,95	1552	—	0,62	
N:o 1 Bjälbo	Hofrådet C. Ignatius	1922	1,481	125	—	0,84	
" 2 Toivola	Ryttm. W. Tunzelman o. A.	1919	4,443	500	—	1,13	
" 3 Bärgvik	Handl. J. C. Burmeister	1924	1,27	200	—	1,58	
" 4 Sätra	Resep. ex. T. Strömberg	1924	1,08	100	—	0,93	
" 5 Laaksola	Fröknar Ståhlberg	1913	1,836	225	—	1,23	
" 6 Tallbo	Handl. C. Causé	1934	1,692	337	50	1,99	
" 7 Nybacka	Handl. I. Nyman	1934	2,676	345	—	1,29	
" 8 Granvik	Prof. G. Heimricius	1935	2,542	300	—	1,18	
" 9 Havanna	Handl. Ernst Bruno	1944		150	—		Enl. Dr.k. beslut ²³ / ₁₀ 1900
" 11 Furunäs	Prov. Osk. Durchman	1922	1,28	80	—	0,63	
" 12 Ljugamo	Handl. E. Lesch	1923	1,00	106	80	1,06	
" 13 Värbärga	Kassör Alfr. Schildt	1943	0,90	220	30	2,45	Enl. Dr.k. beslut ¹¹ / ₁₀ 1900
" 14 Tomtebo	Prof. Gustaf Nyström	1943	0,82	182	—	2,22	
" 15 Ekudden	Borgm. E. Öhman	1932	1,44	280	—	1,94	
" 16	Trädg. m. F. Sundstén	1927	1,14	200	—	1,75	
" 17	d:o	1927	1,40	90	—	0,64	
" 18 Sommarro	Ing. F. Rosberg	1926	0,89	125	—	1,40	
" 19	Trädg. m. F. Sundstén	1927	1,05	272	—	2,59	
" 20 Solhem	Handl. K. Hildén	1922	1,22	180	—	1,47	
" 21	Handl. Joh. Adolph	1928	1,54	480	—	3,12	
" 22	Fabr. A. Holsti	1931	0,972	256	—	2,63	Enl. Dr.k. beslut ¹³ / ₆ 1901
" 23	Urmak. E. J. Herim	1931	1,216	170	—	1,48	Enl. Dr.k. beslut ¹³ / ₆ 1901
" 24	d:o	1930		102	—		Enl. Dr.k. beslut ¹¹ / ₁₀ 1900
" 25 Johannesbärg	Fabrik. J. A. Nyman	1930	1,456	80	—	0,55	
" 26	d:o	1930	1,728	80	—	0,46	
" 27 Bockholmen	Dokt.nan E. Grönlund	1922					
Mejlans mossa	A. B. F. Trädgårdsfören.		2,17	129	20	0,6	

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeriaktiebolagets tryckeri, 1901.

Instruktion för Helsingfors stads revisorer.

§ 1.

Helsingfors stads revisorer, hvilka utses af rådhusstämma på sätt i § 16 af Kejsarl. Förordningen angående kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873 föreskrifves, sammanträda inför Magistraten vid dess första sammanträde i Mars månad för att emottaga de till revision aflämnade räkenskaperna samt sig emellan utse ordförande.

§ 2.

För granskningen af räkenskaperna samt genomgående af de särskilda myndigheternas protokoll äga revisorerne efter öfverenskommelse sig emellan fördela sig i grupper, dock bör inventeringen af valutor, uppräknig af under året inlösta obligationer och kuponger samt granskning af säkerhetshandlingar och kontrakt företagas vid gemensamt sammanträde.

§ 3.

Anmärkning, som tilläfvventyrs af någon grupp framställts pröfvas af revisorerne gemensamt samt införes, der densamma af dem godkännes, i den berättelse öfver granskningen, som af samtliga revisorer underskrifven bör till Magistraten inom af denna förelagd tid ingifvas.

§ 4.

Vid omröstning revisorerne emellan beräknas för hvarje granskare en röst. Falla rösterna lika, blir den mening gällande, som ordföranden biträder. Har af någon grupp gjord anmärkning vid omröstning underkänts, äga dock den eller de revisorer, som anmärkningen framställt eller om densamma sig förenat, att, der de sådant äska, anmärkningen i form af reservation revisionsberättelsen bifoga.

§ 5.

Revisorerne åtnjuta arvode enligt Stadsfullmäktiges bestämmande, hvilket till dem efter slutförd revision af Drätselkammaren utanordnas.

Utskottsbetänkande med förslag till ny stat för Maria sjukhus.

Med anmälan, att den nya medicinsk-kirurgiska paviljongen vid Maria sjukhus torde kunna öppnas att emottaga sjuka den 1 juni nästkommande år 1902, har Helsovårdsnämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 21 nyssvikne september insändt af styrelsen för sagda sjukhus uppgjorda och af Nämnden utan anmärkning godkända förslag till kostnaderna för paviljongens inredning och densammas uppehållande under sju månader af instundande år. Men derjemte hade bemälde styrelse uppgjort ett förslag till sådana förändringar i Maria sjukhus nu gällande stat, som styrelsen ansett föranledas af den nya afdelningens öppnande. Beträffande det sistnämnda har Nämnden anfört följande:

De hufvudsakligaste förändringarna i detta förslag vore, att lönen för öfverläkaren vid medicinska afdelningen, som tillika blefve direktor för hela sjukhuset, skulle höjas med ettusen mark; att en underläkare blefve anställd vid medicinska afdelningen emot en aflöning af 2,500 mark utom bostad och kost; att sysslomannens, hushållerskans och föreståndarinnans för linneförrådet samt vaktmästarens aflöningar skulle höjas med resp. 900 mark, 400 mark, 240 mark och 270 mark; samt att sysslomannen skulle erhålla rättighet till 10% förhöjning af lönen efter 5 och 10 års tjänst.

Då det vore klart att ett så stort sjukhus som Maria sjukhus ej kunde väl administreras utan att det funnes en person, som stode i spetsen och utåt ansvarade för detsamma, har Nämnden ansett sig i allo böra understöda förslaget om anställande af en direktor för sjukhuset. Att åter öfverläkaren för den medicinska afdelningen ombetroddes med detta uppdrag, syntes äfven vara naturligt, då det patientantal, som han komme att hafva under sin vård, vore vida större än antalet patienter i de andra afdelningarna. Likaså naturligt vore att för det ökade arbetet borde beviljas ökade löneförmåner.

Hvad sedan anställandet af en underläkare vid sjukhuset beträffade, så blefve genom den nya paviljongens tillkomst patienternas antal i sjukhuset så stort att en legitimerad läkare, den der egde att ständigt uppehålla sig på sjukhuset, icke vidare kunde undvaras.

De af sjukhusstyrelsen föreslagna öfriga löneförhöjningarna syntes Nämnden åter motiverade genom det ökade arbete, som genom den nya paviljongens öppnande komme att åligga dessa funktionärer.

På dessa grunder har Nämnden anhållit att samtliga ofvannämnda förslag blefve godkända.

Åberopade, af sjukhusstyrelsen insända förslag till ändringar i sjukhusets stat äro så lydande:

Stat för den nya paviljongen vid Maria sjukhus.

(Afsedd att mottaga patienter från den 1:sta Juni 1902.)

Medicinska och kirurgiska afdelningen.

1 Öfverläkare, kirurg	4,000: —
1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200: —
1 Operationssköterska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 50 mk i månaden	600: —
2 Sköterskor (bildade) för kirurgiska hälften, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,200: —
2 Sköterskor (bildade) för medicinska hälften, såsom föregående	1,200: —
1 Sköterska (bildad), förslagsvis under 6 månader	300: —
2 Sköterskor, såsom föregående, men med lön å 30 mk i månaden	720: —
1 Sköterska för isolerafdelningen i källarvåningen, såsom föregående	360: —
1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, å 30 mk i månaden	180: —
2 Nattsköterskor, å 30 mk i månaden	720: —
3 Städerskor, 1 för hvardera våningen och 1 för operationsafdelningen, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	540: —
1 Maskinist, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	1,200: —
Medicin, förslagsvis	5,000: —
Förbandsmaterial och instrument, förslagsvis	4,000: —
Bränsle, förslagsvis	5,000: —
Underhåll af inventarier	4,000: —
	<hr/>
	30,220: —

Förändringar i sjukhusets öfriga stat med anledning af den nya paviljongen.

Öfverläkaren vid medicinska afdelningen, derjemte direktor för hela sjukhuset, lönetillägg	1,000: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	583: 31
1 Underläkare vid medicinska afdelningen jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön	2,500: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	1,458: 31
	<hr/>	
Transport		2,041: 62

	Transport	2,041: 62
Sysslomannen jemte bostad, värme och belysning med 10 % löneförhöjning efter 5 och 10 års tjänst, lönetillägg .	900: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	525: —
Hushållerskan, lönetillägg	400: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	233: 31
Föreståndarinnan för linneförrådet, lönetillägg	240: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	140: —
Vaktmästaren, lönetillägg	270: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	157: 50
1 Portvakt, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön .	420: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	245: —
1 Dräng, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön . .	420: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	245: —
1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön . .	300: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	175: —
1 Tjänarinna, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön .	180: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	105: —
3 Tvätterskor, jemte kost (icke bostad) lön à 30 mk i månaden	1,080: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	630: —
Kost för 54 patienter à 82 penni per dag, förslagsvis . . .	16,162: 20	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	9,475: 92
Kost för 6 patienter à 1: 40 per dag förslagsvis	3,066: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	1,797: 60
Kost för 23 af personalen à 1 mk per dag, förslagsvis . . .	8,395: —	
deraf för $\frac{7}{12}$ år	— —	4,922: —
	Summa Fmk	20,692: 95
Tillägg till omkostnaderna för elektrisk belysning *) . . .		
deraf för $\frac{7}{12}$ år		

Vidare har styrelsen för Maria sjukhus i skrifvelse till Helsovårdsnämnden anhållit om åtgärd af Nämnden derhän att åt samtliga öfverläkare vid Maria sjukhus, såväl de vid de nuvarande två afdelningarne, den medicinska och epidemi-afdelningen, anställda som ock åt den vid den blifvande nya kirurgiska afdelningen, som vore afsedd att öppnas den 1 juni nästkommande år, måtte beviljas semesterledighet under en månad af året med rättighet att derunder uppbära hela sin lön och utan skyldighet att aflöna sina vikarier.

*) Summan för denna post utfäster sig sjukhusstyrelsen att uppgifva sedan nödiga uppgifter erhållits af firman Siemens & Halske och Helsingfors elektriska belysningsaktiebolag.

Med anledning af nästberörda framställning har Helsovårdsnämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige jemväl af den 27 förlidne september anført, hurusom af i stadens tjenst anstälde läkare förste stadsläkaren, i enlighet med den för honom gällande instruktion, och distriktsläkarene, på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 19 april 1898, åtnjöte semesterledighet och att för de sistnämndes vikarier under semestern beviljats ett anslag af 1,800 mark.

Samma skäl, som gifvit anledning till medgifvande af semester åt ofvan nämnde läkare, syntes Nämnden tala för ifrågavarande framställnings bifallande. Till aflönande af vikarier för öfverläkarene vid epidemiska och kirurgiska afdelningen blefve vid sådant förhållande anslag behöfliga, för den förstnämnda 400 mark och för den senare 350 mark eller sammanlagdt 750 mark. Deremot skulle något särskildt anslag för den medicinska afdelningens öfverläkare icke behöfva ifrågakomma, derest det af Helsovårdsnämnden i dess förstnämnda skrifvelse till Stadsfullmäktige insända förslag till stat i anledning af den nya medicinsk-kirurgiska paviljongens tillkomst vunne Stadsfullmäktiges godkännande, enär i detta förslag inginge anställande af en underläkare vid den medicinska afdelningen och öfverläkarens vid denna afdelning vikariat under dennes semester sjelffallet utan särskild ersättning skulle handhafvas af underläkaren.

På grund af ofvanstående har Nämnden hos Stadsfullmäktige hemställt att öfverläkarene vid Maria sjukhus blefve berättigade att komma i åtnjutande af en månads semester med rättighet att derunder uppbära sin aflöning oafkortadt och utan skyldighet att sjelfva ersätta sina vikarier samt att för aflönande af öfverläkarenes vikarier måtte beviljas ett anslag af 750 mark.

Af detta belopp komme dock endast hälften af det för öfverläkarens vid kirurgiska afdelningen vikarie afsedda anslaget, 350 mark, eller blott 175 mark att behöfvas nästa år, emedan denne öfverläkare, då afdelningen vore afsedd att öppnas först i juni 1902, komme att tjenstgöra blott ungefär halfva året och således ej heller vore berättigad att åtnjuta mer än en half semester och vikarie för längre tid alltså icke heller behöfde anställas.

I affordradt yttrande med anledning af ofvan omförmälda framställningar har Drätselkammaren uti skrifvelse af den 30 sistlidne oktober meddelat att Kammaren, som vid uppgörandet af sitt till Magistraten insända förslag till utgifts- och inkomststat för staden under nästkommande år 1902 granskat berörda förslag, icke haft något annat att anmärka emot desamma, än att Kammaren ansett att det till 400 mark föreslagna lönetillskottet för hushållerskan kunde nedsättas till 200 mark samt att något ytterligare lönetillskott för den nuvarande föreståndarinnan för linneförrådet, som med en lön af 480 mark uppbure ett personelt tillskott af 600 mark, nu icke borde komma i fråga. Tillika har Drätselkammaren nämnt att Kammaren vid upptagande af utgifterna för Maria sjukhus uti sitt nyssanfödda budgetförslag, jemte det Kammaren i öfrigt observerat den nya af Helsovårdsnämnden förordade

staten och dervid beaktat att den under byggnad varande paviljongen vid Maria sjukhus komme till användning endast under 7 månader af år 1902, iakttagit ofvan sagda reduktioner uti föreslagna lönetillskott.

Vid behandlingen af ifrågavarande ärende, som Stadsfullmäktige öfverlemnadt till budgetutskottets granskning, har utskottet funnit något väsentligt icke vara att erinra mot Helsovårdsnämndens förslag till stat för sjukhuset, sådan den af Drätselkammaren godkänts. Dock skulle utskottet hålla före att aflöningen för sysslomannen vid sjukhuset, den der jemte berörda tjänst innehar befattning äfven såsom tillsyningsman vid Helsovårdsnämnden och i sådan egenskap uppbär en lön af 3,500 mark om året, förty icke behöfde höjas, på sätt Nämnden föreslagit. Deremot skulle utskottet vilja bevilja sysslomannen sådan rätt till löneförhöjning med 10 % af årslönen efter fem och lika mycket efter tio års tjänst, som Fullmäktige tidigare medgifvit åt åtskilliga andra stadens tjänstemän. Emedan vaktmästarene vid sjukhuset äro förbundne att ställa sin tid fullständigt till sjukhusets förfogande samt omfånget af deras tjänstgöringsskyldighet förty genom sjukhusets utvidgning icke ökas, anser utskottet den åt desse förordade löneförhöjningen ej heller påkallad.

Emot Helsovårdsnämndens förslag beträffande beredande af semesterledighet åt öfverläkarene vid sjukhuset har utskottet icke något att erinra.

På grund af den utveckling, som Maria sjukhus under en följd af år undergått, har den för sjukhuset ursprungligen fastställda staten varit underkastad oafbruten förändring, både genom inrättandet af nya tjänster och genom ändringar i aflöningen för tidigare anställda funktionärer. Då staten härigenom förlorat i öfverskådlighet och denna brist yttermera förstoras genom tillkomsten af den nya, medicinsk-kirurgiska afdelningen vid sjukhuset, har utskottet trott det vara lämpligt att i en ny stat skulle sammanfattas såväl de tidigare beslutna som nu föreslagna förändringarna. På grund häraf har utskottet uppgjort bifogade nya stat för sjukhuset.

Utskottet får förty vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville fastställa närslutna nya stat för Maria sjukhus.

Helsingfors, i december 1901.

Alfred Norrmén.

Waldemar Aspelin.

Oskar Heikel.

Paul Sinebrychoff.

W. Westzythius.

Gustaf Zitting.

Förslag till ny stat för Maria sjukhus.

a) Afdelningen för icke epidemiska sjukdomar.

1 Öfverläkare, anstaltens direktör, lön	— —	5,000:—
1 Underläkare jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön	— —	2,500:—
1 Amanuens, jemte rum, värme, belysning, städning och kost, lön	— —	1,200:—
3 Sköterskor (bildade), jemte bostad, ljus, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	600:—	1,800:—
1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	— —	300:—
4 Sköterskor, i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	360:—	1,440:—
1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	— —	180:—
2 Nattsköterskor å 30 mk i månaden	360:—	720:—
2 Städerskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	180:—	360:—
Medicin, förslagsvis	— —	8,000:—
Underhåll af inventarier, förslagsvis	— —	4,000:—
	Summa Fmk	25,500:—

b) Afdelningen för epidemiska sjukdomar.

1 Öfverläkare, jemte fri bostad samt värme, lön	— —	5,000:—
För aflöning af vikarie under öfverläkarens semester	— —	400:—
1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	— —	1,200:—
3 Sköterskor (bildade) jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	600:—	1,800:—
1 D:o, i öfrigt som föregående, men lön å 40 mk i månaden	— —	480:—
2 D:o, i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	360:—	720:—
1 D:o, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	— —	180:—
1 Nattsköterska, lön å 30 mk i månaden	— —	360:—
5 Städerskor, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 15 mk i månaden	180:—	900:—
Medicin, förslagsvis	— —	3,000:—
Underhåll af inventarier, förslagsvis	— —	4,000:—
För desinfektion af sjukrummen, förslagsvis	— —	500:—
	Summa Fmk	18,540:—

c) Medicinsk-kirurgiska afdelningen.

1 Öfverläkare, kirurg, lön	— —	4,000:—
För aflönande af vikarie under öfverläkarens semester . .	— —	350:—
1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön	— —	1,200:—
1 Operationssköterska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 50 mk i månaden	— —	600:—
2 Sköterskor (bildade) för kirurgiska delen, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden . .	600:—	1,200:—
2 D:o (bildade) för medicinska delen, såsom föregående . .	600:—	1,200:—
1 D:o (bildad) förslagsvis under 6 månader	— —	300:—
2 D:o, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 30 mk i månaden	360:—	720:—
1 D:o för isolerafdelningen i källarvåningen, såsom föregående	— —	360:—
1 D:o, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	— —	180:—
2 Nattsköterskor, lön å 30 mk i månaden	360:—	720:—
3 Städerskor, en för hvardera våningen och en för operationsafdelningen, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	180:—	540:—
Medicin, förslagsvis	— —	5,000:—
Förbandsmaterial och instrument, förslagsvis	— —	4,000:—
	Summa Fmk	20,370:—

d) Ekonomieafdelningen.

1 Sysloman, jemte bostad, belysning och värme, lön . . .	— —	1,500:—
1 Hushållerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	— —	1,000:—
2 Köksor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön . .	300:—	600:—
1 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön . . .	— —	240:—
4 Tjenarinnor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	180:—	720:—
1 Städerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	— —	180:—
1 Bakerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön .	— —	240:—
1 Föreståndarinna för linneförrådet, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	— —	480:—
4 Tvätterskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 20 mk i månaden	240:—	960:—
3 D:o, jemte kost (icke bostad), lön å 30 mk i månaden . .	360:—	1,080:—
2 Maskinister, jemte bostad, värme och belysning, lön . .	1,200:—	2,400:—
	Transport Fmk	9,400:—

	Transport Fmk	
1 Eldare, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	— —	9,400: —
1 Vaktmästare, jemte bostad, värme och belysning, lön 730: —		900: —
kostpenningar	360: —	1,090: —
3 Drängar, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	420: —	1,260: —
3 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	350: —	1,050: —
2 Portvakter, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	420: —	840: —
1 Klosettömmerska å 30 mk i månaden		360: —
Kost för 171 patienter å 82 penni per dag, förslagsvis		51,180: 30
Kost för 12 patienter å 1:40 per dag, förslagsvis		6,132: —
Kost för 69 af personalen å 1 mk per dag, förslagsvis		25,185: —
Bränsle, förslagsvis		20,000: —
Belysning, förslagsvis		6,000: —
Gas till laboratoriet och för uppvärmning af ångtält, förslagsvis		400: —
Underhåll af inventarier, förslagsvis		2,400: —
Underhåll af häst, förslagsvis		600: —
För oförutsedda utgifter, förslagsvis		4,000: —
	Summa Fmk	130,797: 30

e) Desinfektionsinrättningen.

1 Förman (maskinist), jemte bostad, värme och belysning, lön		1,200: —
1 Biträde, jemte bostad och kost, lön		420: —
Bränsle, förslagsvis		400: —
Underhåll af häst, förslagsvis		600: —
Desinfektionsmaterial		500: —
	Summa Fmk	3,120: —

Hela sjukhusets stat . . . . . Fmk 198,327: 30

Öfverläkarene vid sjukhuset äro berättigade till en månads semester under året med rättighet att derunder uppbära sin aflöning oafkortad och utan skyldighet att sjelfve ersätta sina vikarier, i hvilken egenskap, hvad öfverläkaren vid icke-epidemiska afdelningen beträffar, underläkaren vid denna afdelning är skyldig att utan särskild godtgörelse tjenstgöra.

Sysslomannen vid sjukhuset erhåller tillskott med 10 % utaf grundlönen efter fem och lika mycket efter tio års tjenst.

Utskottsbetänkande angående stadens utgifts- och inkomstförslag för år 1902.

Sedan Stadsfullmäktige åt undertecknade uppdragit granskningen af stadens utgifts- och inkomstförslag för nästinstundande år, har utskottet fått emottaga följande handlingar:

1:o) Magistratens jemte skrifvelse af den 30 sistlidne november Stadsfullmäktige tillsända utgifts- och inkomstförslag för år 1902, åtföljdt af Drätselkammarens enahanda förslag och särskilda andra bilagor (tr. handl. n:ris 36 och 26 för 1901).

2:o) Fullmäktiges beslut af den 5 förlidne november angående beviljadt anslag för ett provisoriskt sjukhus.

3:o) Fullmäktiges remiss af sistnämnda dag med Helsovårdsnämndens skrifvelse angående anslag för anställande af ett biträde åt föreståndaren för vaccin-depoten.

4:o) Fullmäktiges remiss af den 26 berörda november med a) styrelsens för folkbiblioteket och läsesalen framställning om förlängd utlåningstid vid den svenska afdelningen af biblioteket och deraf påkallad löneförhöjning åt amanuenserna vid sagda afdelning; b) styrelsens för aktiebolaget Suomen liikemiesten kauppaopiston osakeyhtiö ansökan om understöd för upprätthållande härstädes af bolagets finska handelsläroverk; c) Helsovårdsnämndens skrifvelse angående anslag till premiering af rättors dödande; samt d) styrelsens för Maria sjukhus framställning om ändringar i staten för sjukhuset.

5:o) Fullmäktiges beslut af sistnämnda dag angående upptörande af ett sjukhus för tuberkulösa fattiga.

6:o) Fullmäktiges remiss af den 17 dennes angående a) bestyrelsens för Frivilliga brandkåren ansökan om fortfarande understöd åt kåren; b) Vattenledningskontorets skrifvelse i fråga om ökadt anslag för en del vattenledningsarbeten; c) tryckta utskottsbetänkandet angående föreslagen ombyggnad af Långa bron (tr. handl. n:o 37 för 1901); d) direktionens för Helsingfors utskänkningsaktiebolag ansökan om anslag ur bolagets vinstmedel till underhåll af bolagets inrättningar å Högholmen och Fölisön; och e) Drätselkammarens skrifvelse angående anvisande af rörelsekapital åt belysningsverket.

I fråga om de föreslagna ändringarna i staten för Maria sjukhus och be-
träffande ansökt anslag för underhållet af Högholmen och Fölisön får utskottet
hänvisa till utskottets härom afgifna särskilda betänkanden (tr. handl. n:r:is 39 och
41 för 1901).

Innan utskottet öfvergår till detaljgranskning af Magistratens budgetförslag,
har utskottet trott det vara på sin plats att först uttala sig om Drätselkammarens
förslag att genom upptagandet af ett kort lån på 200,000 mark åstadkomma jemn-
vikt i budgeten, utan att tillämnade planeringsarbeten och kloakanläggningarna behöfde
öfverhöfvan inskränkas på samma gång uttaxeringen kunde hållas inom måttliga
gränser. Så tilltalande än denna utväg vid första ögonkastet kunde förefalla, må-
ste dock utskottet obetingadt ansluta sig till Magistratens uppfattning att densamma
icke under närvarande förhållanden bör få anlitas. Hellre då inskränka å de all-
männa arbetena och andra icke oundgängligen nödiga utgifter tills förändrade tids-
förhållanden åter medföra en ökning af trafikinkomsterna, såvida man icke vill be-
sluta sig för en väsentlig ökning af uttaxeringen. I sistnämnda afseende har dock
Magistraten enligt utskottets tanke gått alltför långt. Magistraten har nemligen
föreslagit att för nästa år skulle uttaxeras 1,914,356 mark 23 penni, hvilken summa
med icke mindre än 144,068 mark 78 penni öfverstiger uttaxeringen under inneva-
rande år. Härvid bör ännu märkas att Magistraten icke observerat något anslag
för ombyggnaden af Långa bron, hvilket arbete, sedan förstärkte Stadsfullmäktige
förkastat förslaget att bygga en ny bro af sten med upplånade medel, sjelffallet
torde måsta såsom ett remontarbete bekostas med stadens ordinarie inkomster. Att
öka uttaxeringen i sådan grad blefve emellertid för stadens skattdragande innevä-
nare under närvarande förhållanden synnerligen betungande, helst man näppeligen
torde kunna emotse en ökning af skattörenas antal, snarare då ett nedgående.
Utskottet har därför med beaktande af ofvan framhållna synpunkter låtit sig ange-
läget vara att genom reducerande eller afböjande af nya anslagskraf, hvilka, om
än gagneliga, icke kunna betecknas såsom absolut nödvändiga, söka i någon mån
nedbringa uttaxeringssumman.

Utgifter.

1. Stadens skulder.

Enär möjlighet synes föreligga att staden någon kortare tid under nästin-
stundande år kan hafva behof att öka sitt kassakreditiv ända till 2,000,000 mark,
bland annat för anskaffande af erforderligt rörelsekapital åt belysningsverket, hvarom
Drätselkammaren i skrifvelse af den 12 innevarande december anmält, lär Drät-
selkammarens bemyndigande att afsluta aftal härom icke böra inskränkas till de
af Magistraten i sådant afseende föreslagna 1,500,000 mark. Någon förhöjning
af provision och ränta å denna kredit utöfver hvad Magistraten beräknat har

utskottet icke trott vara af nöden, enär de betydande lånebelopp, som Drätselkammaren förutsatt komma att erfordras för ombyggnad af Långa bron och uppförandet af nya saluhallar, icke ifrågakomma med afseende å den utgång broprojektet numera erhållit, samt då uppförandet af saluhallarna enligt Magistratens förslag, hvilket äfven utskottet omfattat, tillsvidare komme att uppskjutas.

Utskottet föreslår alltså att beloppet af omordade kreditiv, i öfverensstämmelse med Kammarens budgetförslag,

höjes till eventuellt två miljoner mark.

II. Stadens embetsverk.

Vid denna hufvudtitel har utskottet icke haft något att anmärka.

III. Kommunalförvaltningen.

Efter hvad utskottet inhemtat, kommer den hydrauliska hissinrättningen i det nya tull- och packhuset, som är afsedd att begagnas vid befordring af varor emellan de två våningarna i packhuset, hufvudsakligen till användning blott under den tid af året, då sjöfarten pågår, hvarjemte någon särskild skicklighet icke erfordras för skötseln af hissen. Vid sådant förhållande torde det öfverhöfvan rundligt beräknade anslaget för hissens skötsel 1,200 mark,

reduceras till hälften, 600 mark.

På sätt under „Inkomster“, rubriken „inkomstgifvande rättigheter“, närmare framhålles, har utskottet ansett hamnafgifterna för nästkommande år kunna upptagas med 10,000 mark mera än i Magistratens budgetförslag beräknats. I händelse utskottets förslag i denna del af Stadsfullmäktige godkännes, måste äfven aflöningen för hamnkaptenen och hamnkontorsbokhållaren, till den del den utgår i procent af uppbörden,

höjas, för den förre med 200 mark och för hamnkontorsbokhållaren med 50 mark.

IV. Gatubelysningen.

Emedan särskilda af de i budgetförslaget upptagna petroleumlyktorna äro afsedda att under instundande år utbytas mot gaslyktor, för hvilka jemväl anslag i

förslaget ingår, kunna, enligt meddelande från Byggnadskontoret, posterna „214 st. helnattslyktor — 35,952 mark“ och „109 st. halfnattslyktor — 7,957 mark“,

minsкас till 202 st. helnattslyktor — 33,936 mark och 93 st. halfnattslyktor — 6,789 mark,

innefattande sådant en sänkning af dessa anslag med resp. 2,016 och 1,168 mark.

I likhet med Drätselkammaren får äfven utskottet såsom oegentligt framhålla att uppgifterna till budgeten beträffande petroleumbelysningen aflemnats af Byggnadskontoret, ehuru det, enligt 1 § i reglementet för styrelsen öfver stadens belysningsverk, åligger sagda styrelse att hafva inseendet öfver all belysning å stadens gator, allmänna platser och kajer; och emotser utskottet att dessa uppgifter framdeles skola afgifvas af bemälda styrelse.

Emedan Magistraten ansett belysningen inom vissa delar af Sörnäs och Tölö förstäder böra så snart som möjligt förstärkas, har Magistraten ökat antalet af lyktor, som för instundande år skulle ställas till Drätselkammarens, resp. styrelsens för belysningsverket, förfogande, från 40 till 80 samt förhöjt anslaget för desammas anskaffande med 2,400 mark och belysningskostnaden härför med 2,000 mark. Då likväl berörda ökning af lyktornas antal synts utskottet nog stor särskildt i betraktande af att det antal af 20 lyktor, som i enahanda afseende under detta år stått till Drätselkammarens disposition, enligt hvad för utskottet upplysts, icke blifvit fullständigt i anspråk taget, får utskottet för sin del föreslå

att berörda anslag upptagas på enahanda sätt som i Drätselkammarens budgetförslag eller för 40 st. lyktor att uppställas å platser, som af Drätselkammaren komma att angifvas, 2,400 mark, samt belysningskostnader för desamma förslagsvis 2,000 mark.

Posterna under

V. Brandverket

föranleda icke till något uttalande af utskottet.

VI. Polisnrättningen.

Förutom anslag till belopp af 4,000 mark till bestridande af polisnrättningens expenser ingår under rubriken „diverse“ jemväl en post på 600 mark till bekostande af fotografering utaf brottslingar och transport af lik m. m. Då emel-

lertid en dylik specialisering i budgeten af utgifterna för polisverket synes nog långt drifven, torde

sistnämnda post, 600 mark, ur budgeten uteslutas,

men anslaget till expenser för polisinrättningen i stället höjas från 4,000 till 4,500 mark.

VII. Sundhets- och sjukvården.

I öfverensstämmelse med hvad utskottet i särskildt betänkande, innefattande förslag till ny stat för Maria sjukhus, (se tr. handl. n:o 39 för 1901) framhållit, torde anslagen

lönets tillskott åt syslomannen vid ekonomieafdelningen, 525 mark, och åt en vaktmästare vid samma afdelning, 157 mark 50 penni, uteslutas.

Sedan Helsovårdsnämnden, i skrifvelse af den 2 sistlidne november, anmält, att Nämnden, med anledning af den i staden rådande tyfusepidemin, i samråd med öfverläkaren vid Maria sjukhus upplåtit den s. k. stenpaviljongen i sjukhuset uteslutande för vården af tyfuspatienter, äfvensom hemställt om anslag att utom sjukhuset anskaffa lokal för öfriga af invärtes sjukdomar lidande personer, som i annan händelse för erhållande af sjukvård skulle inrymts i sagda paviljong, beslöto Stadsfullmäktige, vid sammanträde den 5 i samma månad, att för berörda ändamål bevilja ett belopp af 9,000 mark, hvaraf 6,000 mark skulle påföras Fullmäktiges dispositionsmedel och 3,000 mark upptagas i nästinstundande års budget. I enlighet med sagda beslut torde anslaget för ett provisionelt sjukhus, hvilket af förbiseende observerats med 6,000 mark, böra

ingå i budgeten med belopp af endast 3,000 mark.

I skrifvelse af den 11 sistlidne november anför Helsovårdsnämnden, hurusom det, såsom bekant, numera utrönt, att rättorna vore de vanligaste förmedlarna vid böldpestens import och spridning. Med anledning häraf hade å de flesta större orter, särskildt i trafikcentra såsom Paris, Köpenhamn, Stockholm och Göteborg, samt, inom eget land, uti Tammerfors åtgärd vidtagits för rättornas minskande sålunda att premier utbetalats för hvarje dödad rätta.

Då böldpesten numera syntes utgöra en nästan årligen återkommande fara för Europa och äfven i år uppräddt flerstädes, såsom exempelvis i en del hamnstäder

uti Portugal och England, med hvilka länder Finland och främst Helsingfors stad stode i ganska tät sjökommunikation, hade det syntes Nämnden vara af vigt att åtgärder i antydt syfte äfven här vidtoges, och vore instundande sommar för ett „rättskrig“ särdeles lämplig, enär samtliga latriner i staden då borde ombyggas för att motsvara fordringarna i gällande byggnadsordning samt rättorna sålunda komme att förlora sina gamla tillhåll och därför torde blifva lättare än annars att åtkomma. Jemte det Nämnden tillika påmint om den icke ringa ekonomiska skada, som äfvenledes af rättorna förorsakas, har Nämnden, som ernat utfästa en premie af 10 penni för hvarje dödad råtta, förty till Stadsfullmäktiges bepröfvande hemställt, huruvida ej skäl vore att i nästa års budget upptaga anslag af förslagsvis 5,000 mark för premiering för dödade rättor och 1,000 mark för andra i sammanhang dermed nödiga utgifter, hvarhos Nämnden emotsett uppdrag att vidtaga härför behöfliga åtgärder.

Med anslutning till berörda förslag får utskottet, som likväl ansett ett belopp af till en början 5,000 mark vara för ändamålet tillfylles, äfven för sin del förorda att Stadsfullmäktige ville besluta,

att för rättors dödande i nästinstundande års budget upptaga ett anslag af 5,000 mark och åt Helsovårdsnämnden uppdraga att vidtaga för ändamålet erforderliga åtgärder.

Ur det betänkande, som aflemnats af ett utaf Stadsfullmäktige tillsatt utskott för behandling af frågan om införande af obligatorisk köttkontroll, (tr. handl. n:o 34 för 1901) inhemtas dels, att utskottet funnit sådan kontroll för närvarande icke kunna här etableras, dels äfven att den af staden inrättade köttkontrollstationen endast undantagsvis anlitas af allmänheten och icke vidare synes motsvara behovet. Vid sådant förhållande torde Fullmäktige besluta

att åt Helsovårdsnämnden uppdraga att taga i öfvervägande, huruvida och till hvilken del det för nämnda kontrollstation beviljade anslaget borde än vidare i budgeten bibehållas.

I skrifvelse till Helsovårdsnämnden af den 18 förvikne september har föreståndaren för vaccindepoten, doktorn E. Juslin under framhållande af de svårigheter, som för vaccindepoten yppat sig att få de vaccination skyldiga barnen i staden upphemtade till vaccinationerna, anhållit ej mindre att vid vaccindepoten måtte anställas en person för en aflöning af 400 mark om året samt skyldighet att föra förteckning öfver de årligen till närmare 1,500 uppgående vaccinerings-skyldige inom den medellösa folkklassen och att meddela dem kallelser och vaka öfver deras infinnande vid vaccinationstillfällena, än äfven att kommunen måtte tilldela det vid depoten anställda vaccinationsbiträdet ett tillskott af 100 mark till hans arvode.

Vid behandlingen af berörda ärende har Helsovårdsnämnden funnit vaccinationsbiträdets aflöning och således också aflöningens höjande ankomma å statsverket och förty lemnat denna del af framställningen utan afseende, men deremot, hvad beträffar anställandet och aflönandet af en person vid depoten för ofvannämnda uppdrag, ansett sådant åligga kommunen, hvarför och då behovet af en dylik person, enligt hvad doktorn Juslin framhållit, vore uppenbart, Nämnden i dess till Drätselkammaren insända budgetförslag för ändamålet upptagit ett anslag af 400 mark äfvensom dessutom i särskild skrifvelse till Stadsfullmäktige den 27 berörda september anhållit att denna dess åtgärd blefve godkänd.

Enär likväl enligt 8 § i förordningen af den 17 december 1883 angående vaccinationen i landet vederbörande polismyndighet borde till vaccinationens befrämjande villigt lemna det biträde, som af dess åtgörande kunde bero, har Drätselkammaren, i afvikelse från Helsovårdsnämndens förslag, ansett sig icke böra i budgeten upptaga det begärda anslaget, och får äfven utskottet, med anslutning till berörda uttalande, förorda

att Helsovårdsnämndens ifrågavarande framställning måtte af Fullmäktige afböjas.

VIII. Fattigvården.

Posterna under denna hufvudtitel hafva af utskottet granskats utan anmärkning.

IX. Undervisningsväsendet.

Då förberedande yrkesskolan för gossar är ett af kommunen inrättadt och bekostadt läroverk, ehuru det åtnjuter statsunderstöd, medan deremot de högre och lägre handverksskolorna uppehållas af statsverket, fastän med bidrag af kommunen, lärar och anslaget till förstnämnda skola, på sätt äfven tidigare skett, böra, i motsats till anslagen för handverksskolorna,

upptagas fullständigt specificerad i budgeten.

Sagda anslag komme, enligt direktionens för skolan förslag, att vara fördeladt på följande poster:

1 ordinarie lärare i matematiska ämnen på svenska afdelningen	4,200: —	
1 d:o d:o på finska d:o	4,200: —	
1 d:o i frihandsteckning	3,000: —	
1 verkmästare i träbearbetning	3,300: —	
1 d:o i metallbearbetning	2,700: —	
Arvode åt timlärare, 44 veckotimmar å 150 mark	6,600: —	
1 föreståndare	1,500: —	
1 biträdande verkmästare	1,500: —	27,000: —
Vaktmästare vid skollokalen	600: —	
Arbetsmaterial för verkstaden	1,500: —	
Verkstadsremonter och kompletteringar	500: —	
Bibliotek, tidskrifter och expenser	500: —	
Hyra för verkstadslokalen	2,000: —	
Värme och belysning	1,500: —	6,600: —
	<hr/>	
	Summa Fmk	33,600: —

Då statsverket ersätter hälften af aflöningen för föreståndare och lärare med	13,500: —
och verkstadens underhåll med	2,000: —
	<hr/>
	Summa Fmk 15,500: —

bör sistnämnda belopp införas å inkomstsidan i budgeten under 7:de hufvudtiteln, statsbidrag.

Hos Drätselkammaren har föreståndaren för det svensk-finska handelsläroverket härstädes anhållit att Kammaren ville i budgetförslaget upptaga anslag för berörda läroverks underhåll under nästinstundande år på vilkor, liksom förut, att 10 elever skulle erhålla friplats på den ordinarie afdelningen och 15 på den förberedande. Äfven direktionen för det enbart finska handelsläroverket härstädes, Suomen liikemiesten kauppaopisto, har i en till Stadsfullmäktige stäld, till Drätselkammaren remitterad skrifvelse emotsett understöd åt sistnämnda läroverk med 6,000 mark under hvarje af åren 1902, 1903 och 1904. Då likväl antalet elever i det finska läroverket är endast 59 emot 112 i det svensk-finska, har Kammaren, som åt sistnämnda läroverk förordat anslag med 4,000 mark för dess ordinarie och 2,000 mark för dess förberedande afdelning, att utgå på oförmälda vilkor, ansett sig icke kunna tillstyrka högre understöd åt det finska läroverket än jemväl 4,000 mark, motsvarande dessa belopp för öfrigt hvad begge dessa läroverk äfven under innevarande år erhållit. Dessutom har Kammaren ansett att äfven vid anslaget till det finska läroverket borde fästas det vilkor, att plats borde i läroverket upplåtas åt minst 5 frielever, detta vilkor uttryckligen fastställt så mycket hellre som direktionen i sin

ansökan icke lemnat något löfte härom, utan tvärtom velat förbehålla sig fullständig handlingsfrihet.

Utskottet, som i allo omfattat Drätselkammarens åsigt och för öfrigt icke heller finner anledning förekomma till afvikelse från det hittills iakttagna förfarandet, att anslagen till ifrågavarande läroverk icke fastställas för flera år samtidigt, utan hvarje gång särskildt pröfvas, får förty för sin del föreslå

att åt ifrågavarande två handelsläroverk måtte för nästkommande år beviljas, åt det svensk-finska 4,000 mark för dess ordinarie och 2,000 mark för dess förberedande afdelning samt åt det finska läroverket 4,000 mark på vilkor, att plats i dem beredes, i det svensk-finska läroverket åt tio frielever å ordinarie afdelningen och åt femton frielever å den förberedande samt i det finska läroverket åt fem frielever, alla dessa frielever hemmahörande i Helsingfors stad,

men att direktionens för sistnämnda läroverk derutöfver sträckta anhängan af Stadsfullmäktige afböjes.

Emedan Folkskoledirektionen icke, på sätt dock ske bort, beledsagat dess budgetförslag med specificerade uppgifter beträffande de under rubriken „Öfriga kostnader“ äskade betydande anslag, har utskottet icke kunnat egna de särskilda posterna en närmare granskning. Vidkommande posten „möbler till skolhuset å Vallgård, 20,000 mark“, är likväl att märkas att sagda skolhus, som är nyuppfördt, kommer att till begagnande upplåtas först den 1 september 1902. Folkskoledirektionen läser förty

kunna anmodas att, innan sagda anslag af direktionen disponeras, till Fullmäktige inkomma med specialförslag till husets möblering samt afvakta Fullmäktiges granskning och godkännande af förslaget.

Efter hvad utskottet inhemtat omfattar det dryga anslaget för underhåll och reparation af skolornas gårdar och lokaler bland annat målning af golfven i samtliga skolsalar, enär brukligt läser vara att dessa årligen ommålas. Då sagda tillvägagående förefaller att vara föga ekonomiskt, helst billigare utvägar torde kunna påfinnas att skydda golfven för slitning och minska besväret för de med deras renhållning ombetrodda personer, föreslås

att Folkskoledirektionen måtte uppmanas att taga denna fråga i närmare öfvervägande.

Derjemte torde Fullmäktige besluta

att anmoda Folkskoledirektionen att för framtiden låta i samråd med Byggnadskontoret uppgöra och bilägga sitt budgetförslag ett full-

ständigt specificerad kostnadsförslag öfver de remontarbeten i skolorna, som föreslås till utförande.

I likhet med Magistraten och Drätselkammaren har äfven utskottet funnit skäligt vara att åt enhvar af de tre ordinarie amanuenserna vid folkbibliotekets svenska afdelning, hvilkas tjenstgöringsskyldighet genom sagda afdelnings öppenhållande för framtiden under fem timmar dagligen komme att väsentligen ökas, tillerkännes en löneförhöjning af 300 mark årligen. Dock har utskottet varit ense härom endast på villkor att, såsom nämnts, sagda utsträckning af deras tjenstgöringsskyldighet verkligen eger rum i den föreslagna omfattningen.

X Staden åliggande allmänna onera.

Posterna under denna hufvudtitel hafva af utskottet godkänts oförändrade.

XI Vattenledningen.

I skrifvelse till Drätselkammaren af den 28 nyssvikne november har Vattenledningskontoret anmält, hurusom under åren 1899 och 1900 för vattenledningar i elfte och tolfte stadsdelarna anslagits 92,768 mark, af hvilket belopp under nyssnämnda år af Kontoret användts 25,574 och innevarande år 35,599 eller inalles 61,173 mark. Enligt af Byggnadskontoret nyligen erhållna uppgifter uppgick vattenledningens andel i af sistnämnda Kontor utförda sprängnings-, gräfnings-, fyllnings- och pålningsarbeten till 36,295 mark, hvadan totalkostnaden utgjorde 97,468 mark eller 5,000 mark mer än anslaget. Till förklaring häraf borde framhållas, att i följd af olika oberäkneliga omständigheter andra gator än de ursprungligen föreslagna blifvit försedda med kanal och vattenledning, att rördimensionerna och terrasseringsarbetena härigenom undergått förändringar och att sålunda de ursprungliga kostnadsförslagen icke motsvarade de i verkligheten utförda arbetena. Enligt meddelande af Byggnadskontoret komme år 1902 att med tidigare anslag ytterligare utföras en kanal under Helsingegatan från Kristine- till Östra Brahegatan, och då det vore önskligt, att vattenledningen under denna sträcka blefve utförd samtidigt, men den härför nödiga kostnaden, 6,000 mark, såsom ofvan framhållits icke kunde ur tidigare anslag för vattenledningen bestridas, har Vattenledningskontoret föreslagit, att i nästa års budget ett anslag till motsvarande belopp blefve observeradt.

Med anledning af ofvannämnda framställning, hvartill Drätselkammaren förordat bifall, torde under rubriken 4, Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare,

införas följande poster:

Vattenledning under Helsingegatan från Kristinegatan till Östra Brahegatan . . . . . 6,000: —

Tillskott till tidigare beviljade anslag för rörnätets utsträckning å Berghäll . . . . . 5,000: —

för hvilka poster motsvarande belopp torde under Inkomster, X Lån, observeras.

Emedan, på sätt äfven Magistraten framhållit, det af 1898 års lån för vattenledningsarbeten anvisade belopp komme att, genom de i budgetförslaget upptagna arbeten af sådan beskaffenhet, öfverskridas,

torde Drätselkammaren böra uppmanas att jemte Vattenledningskontoret öfverväga, hvilka vattenledningsarbeten af större omfattning kunna beräknas komma att under de närmaste åren utföras, samt att med yttrande derom och om de belopp, som för berörda arbeten borde af lånemedel anvisas, till Fullmäktige inkomma,

hvarefter frågans vidare behandling borde öfverlemnas till för sådant ändamål utsedde förstärkte Fullmäktige.

För öfrigt får utskottet anmäla att utskottet fullständigt anslutit sig till Drätselkammarens och Vattenledningskontorets uppfattning att budgeten för vattenledningsverket i dess närvarande uppställning är mest ändamålsenlig och öfverskådlig samt att de uppgifter, som erfordras för att erhålla kännedom om vattenledningsverket betraktadt såsom affär, bäst och lämpligast ingå i kontorets årsberättelse, såsom äfven härtills skett.

Posterna under

XII. Saluhallen

XIII. Stadens jordlägenheter

hafva af utskottet granskats utan anmärkning.

XIV. Allmänna arbeten.

Emedan med yttre målning af rådhuset, dess annex och gården n:o 3 vid Sofiegatan enligt utskottets förmenande saklöst kan anstå ännu under något år, har utskottet för sin del uteslutit de härför beräknade posterna och får förty hemställa att anslaget „yttre målning af rådhuset, äfvensom remont af särskilda lokaler och trapphuset i detsamma, 6,600 mark“, måtte

utbytas mot „remont af särskilda lokaler i rådhuset och trapphuset i delsamma“ . . . . . 4,100:—

samt att anslaget för yttre målning af rådhusannexet och gården n:o 3 vid Sofiegatan, 1,300 mark, helt och hållet utslutes.

I betraktande af nödvändigheten att för någon tid uppskjuta utförandet af alla icke oundgängligen erforderliga allmänna arbeten samt då stensättning af Katrinegatan med I:a nubbssten i asfalt enligt utskottets uppfattning bör hänföras till denna kategori, får utskottet föreslå

att anslaget för stensättning med I nubbssten i asfalt af stadens andel i Katrinegatan, 7,200 mark, ur budgeten utgår.

På förslag af det utskott, som af förstärkte Fullmäktige tillsatts för beredning af frågan beträffande ombyggnad af Långa bron, (tr. handl. n:r 37 för 1901) lärer för sagda arbete

anslag till belopp af 45,000 mark i budgeten observeras.

För ombyggnad och remont af särskilda barriärer längs staden tillhöriga gatuandelar, hvilka barriärer på samma gång enligt Drätselkammarens tanke efterhand borde ersättas med sådana af jern och sten, ingår i Kammarens budgetförslag en post på 30,000 mark. Denna post har Magistraten minskat till 20,000 mark. Ehuru också utskottet skulle ansett ett dylikt ombyte af träbarriärerna för önskvärdt, har dock utskottet trott dermed kunna uppskjutas ännu någon tid, och torde förty, samt då de nuvarande barriärerna kunna med någon ombyggnad och remont ännu en tid bibehållas,

anslaget för ombyggnad och remont af barriärerna upptagas med minskadt belopp af 10,000 mark.

Efter hvad utskottet inhemtat är det i Drätselkammarens budgetförslag för muddring i hamnarna upptagna anslaget 20,000 mark, hvilket sedermera af Magistraten nedsatts till 15,000 mark, hufvudsakligen afsedt för fördjupningsarbeten i Norra hamnen, sedan muddringen af Södra hamnen invid den nya Skatuddskajen numera blifvit slutförd. Ehuru väl utskottet icke vill förneka nyttan af att vattendjupet jemväl i Norra hamnen ökas, håller utskottet dock före att detta arbete icke kan betecknas såsom ett brådskande dylikt, särskildt sedan trävaruutskjeppningen från Sörnäs visat en aftagande tendens. Då härtill kommer att, enligt hvad stadsingeniören meddelat utskottet, det vore ur ekonomisk synpunkt fördelaktigare att

---

uppskjuta arbetet i dess helhet framför att påbegrinna detsamma med ett alltför knappt anslag, har utskottet för sin del beslutit sig för det förra alternativet och får förty hemställa.

att ifrågavarande anslagspost, 15,000 mark, måtte för denna gång ur budgeten utgå.

Anslagen för träplanteringar längs Badhusgatan, 3,000 mark, och plantering vid Lönnrots staty, 3,450 mark,

torde äfvenledes kunna uteslutas,

det förra emedan omordade träplantering saklöst läser kunna ännu något år uppskjutas, samt anslaget för plantering kring Lönnrots staty enär statyn, efter hvad utskottet har sig bekant, först instundande höst kommer att uppställas och platsens ordnande först våren derpå behöfver ifrågakomma.

XV Pensioner.

Härvid har utskottet ej funnit något att erinra.

XVI Diverse utgifter.

Emedan erfarenhet ännu saknas om de af aktiebolaget Normaltid härstädes uppställda normalurens ändamålsenlighet, läser tillsvidare endast ett mindre antal dylika ur böra för stadens räkning anskaffas, hvarför anslaget för inköp och underhåll af dessa ur, 7,500 mark, efter utskottets tanke

kan minskas till 2,500 mark.

Inkomster.

I. Räntor.

Denna hufvudtitel har af utskottet granskats utan anmärkning.

II. Tomtlösen.

Enligt Drätselkontorets, budgetförslaget åtföljande tablå öfver tomtlösen hade å denna inkomstpost under innevarande år intill den 1 sistlidne oktober influtit 93,994 mark 24 penni, hvarjemte de under återstoden af året förfallande annuiteterna utgjorde 28,100 mark 6 penni. Då härtill kommer att staden sedan år 1887 icke något år i köpeskilling för försålda tomter uppburit mindre än 145,000 mark, men väl årligen i medeltal i det närmaste 300,000 mark, samt anledning icke förekommer att befara att tomtförsäljningen under år 1902 skall vara mindre än under år 1901,

lärer stadens beräknade inkomst under ifrågavarande hufvudtitel, enligt budgetförslaget 77,000 mark, utan fara för öfverskattning kunna höjas till 100,000 mark.

Posterna under

III. Stadens fasta egendom.

IV. Tomtören.

föranleda icke till påminnelse från utskottet.

V. Inkomstgivande rättigheter.

Enligt förslag af Trafik- och Hamnkontoren hafva i budgetförslaget posterna tolag för till Helsingfors destinerade och inkommande varor, trafikafgifter och hamnafgifter upptagits till något mindre belopp än i årets budget eller till resp. 208,000

mark, 440,000 mark och 190,000 mark. På sätt utskottet meddelats, hafva emellertid å dessa poster under innevarande år redan influtit i tolag och trafikafgift, beräknadt intill utgången af sistlidne november månad, resp. 186,132 mark 18 penni och 407,934 mark 24 penni äfvensom i hamnafgifter intill den 12 dennes 199,475 mark, hvadan hela uppborren å dessa poster under året torde komma att utgöra, tolag och trafikafgifter vidpass 670,000 mark och hamnafgifter omkring 202,000 mark. Vid sådant förhållande och då anledning att befara ett nedåtgående af dessa afgifter saknas, finner utskottet åtminstone posterna trafik- och hamnafgifter kunna, äfven med iakttagande af nödig försigtighet, utan risk i 1902 års budget kalkyleras till följande förhöjda belopp, nemligen

posten trafikafgifter till 450,000 mark, motsvarande en ökning af 10,000 mark; och

posten hamnafgifter till 200,000 mark, motsvarande en ökning af jemväl 10,000 mark.

Uppljningsvis vill utskottet ännu meddela att omordade poster utgjort under nedannämnda år i afrundade tal:

	Tolag:	Trafikafgifter:	Hamnafgifter:
1893	106,000: —	300,000: —	143,000: —
1894	120,000: —	309,000: —	160,000: —
1895	137,000: —	355,000: —	156,000: —
1896	170,000: —	372,000: —	170,000: —
1897	177,000: —	458,000: —	194,000: —
1898	220,000: —	503,000: —	193,000: —
1899	230,000: —	484,000: —	213,000: —
1900	262,000: —	506,000: —	201,000: —

VI. Diverse inkomster.

Härvid har icke något varit att erinra.

VII. Statsbidrag.

Med hänsyn till det betydande belopp, hvarmed stadens kostnader för folkskolorna stigit sedan dess beloppet af statsbidraget till dessa skolor senast faststälts, har Drätselkammaren hemställt att staden ville hos statsverket utverka förhöjning

af sagda bidrag, som för närvarande utgår med 165,000 mark, hvarhos Kammaren, i konsekvens härmed, upptagit nämnda bidrag i budgeten med förhöjdt belopp af 178,000 mark; och får utskottet, med anslutning till Kammarens berörda förslag, hemställa

att Drätselkammaren blefve anmodad att till Fullmäktige inkomma med nödig utredning om det belopp, som utöfver det nuvarande statsbidraget kan uti ifrågavarande afseende påräknas.

Anslaget torde emellertid böra tillsvidare i andra kolumnen rubriceras med b & c.

I händelse utskottets under Utgifter, IX Undervisningsväsendet, framställda förslag beträffande införande i budgeten af fullständigt utgiftsförslag för förberedande yrkesskolan för gossar utaf Fullmäktige godkänts, bör äfven å inkomstsidan af budgeten upptagas såsom statsbidrag

till förberedande yrkesskolan för gossar 15,500 mark.

VIII. Vattenledningen.

Denna hufvudtitel har ej föranledt till någon anmärkning af utskottet.

IX. Belysningsverket.

För belysning å Skatuddskajen hafva i budgetförslaget upptagits två anslag, det ena, stort 1,540 mark, för 12 st. s. k. Forselles'ska petroleumlampor och det andra, 1,050 mark, för 3 st. bågglampor, hvarutom i belysningsverkets budget ytterligare ingå 6,800 mark, afsedda att användas för nedläggande af ett hufvudgasrör under sagda kaj. Emellertid synes en bättre belysning å Skatuddskajen för närvarande erforderlig endast, då fartyg lossa och lasta derstädes, och för sådant ändamål torde berörda tre bågglampor, som komma att anbringas invid det täckta varuskjulet å kajen, äfvensom omordade petroleumlampor vara alldeles tillfylles. Emot utsträckning af gasnätet till kajen talar dessutom den omständigheten att kajen ännu icke torde ernått erforderlig stabilitet, hvarför här nedlagda gasrör antagligen komme att tidt och ofta bräckas.

Vid sådant förhållande torde

något anslag för nedläggning af ett hufvudgasrör under Skatuddskajen, 6,800 mark, icke böra beviljas.

Nödvändigheten att söka såvidt möjligt nedbringa utgifterna föranleder utskottet derhos att föreslå

att äfven för anbringandet af nya hufvudgasrör under särskilda icke uppgifna gator, för hvilket ändamål belysningsverkets styrelse i verkets budget upptagit 10,000 mark, måtte beviljas endast 7,000 mark,

samt att jemväl till eventuel uppsättning af nya gaslyktor å särskilda gator, för hvilket arbete beräknats 3,780 mark, måtte anslås endast förslagsvis 2,000 mark.

Godkännas utskottets nu framställda förslag beträffande gasverket lärer vinsten från detta verk, af Magistraten beräknad till 50,000 mark,

kunna upptagas med förhöjdt och afrundadt belopp af 62,000 mk.

Under hufvudtiteln

X. Lån

lärer, med anledning af utskottets under Utgifter, XI Vattenledningen, framställda förslag att under rubriken „utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare“ skulle införas två nya anslag å resp. 6,000 och 5,000 mark, posten vattenledningens utsträckning för nytt lån, eventuelt 21,659 mark 78 penni,

böra höjas med berörda 11,000 mark

eller således till 32,659 mark 78 penni.

XI. Uttaxering.

Derest Stadsfullmäktige godkänna utskottets förslag, såvidt utgifts- och inkomstposter deraf beröras, blir det belopp, som år 1902 måste genom uttaxering anskaffas, 1,850,189 mark 73 penni.

Under innevarande år utgjorde uttaxeringen 1,770,287 mark 45 penni.

Utskottet föreslår derfor vördsamt

att Stadsfullmäktige ville fastställa det föreliggande utgifts- och inkomstförslaget med de ändringar, som utskottet förordat, och derhos

bestämma att ett belopp af 1,850,189 mark 73 penni under år 1902 skall för år 1901 af kommunens på grund af skattören skattskyldiga medlemmar uttaxeras.

Derjemte får utskottet hemställa

att det af Stadsfullmäktige fastställda budgetförslaget blefve till tryck befordradt.

Ytterst får utskottet anmäla att ledamoten i utskottet, herr M. Hallberg, i följd af bortavaro från orten varit hindrad att deltaga i utskottets arbete.

Helsingfors, den 17 december 1901.

Alfred Norrmén.

Waldemar Aspelin.

Oskar Heikel.

Paul Sinebrychoff.

W. Westzynthius.

Gustaf Zitting.

Sammandrag

af budgetutskottets förslag till ändringar i Magistratens
utgifts- och inkomstförslag för år 1902.

		Post, enligt utskottets förslag	Utgifter, som bortlemnats, och inkomster, som införts	Inkomster, som bortlemnats, och utgifter, som införts
	Utgifter.			
I	Stadens skulder.			
	Sista posten bör lyda: 8:o Ränta m. m. å lån eller kassakreditiv till belopp af högst Fmk 2,000,000: — förslagsvis Fmk 60,000: —			
III	Kommunalförvaltningen.			
	Trafikkontoret.			
	Anslaget till aflönande af en maskinist för hissivrättningen benämnes: „För skötsel af hissivrättningen“ och ut- föres med	600	600	
	Hamnkontoret.			
	Hamnkaptenens och hamnkontorsbokhål- larens aflöning upptages på följande sätt:			
	1 Hamnkapten . . . . . 3,000: — 4, resp. 2 % af uppbörden, förslagsvis . . . . . 8,320: —	11,320		200
	1 Hamnkontorsbokhållare . . . 3,500: — Förhöjning för 5 års tjänst 350: — 1/2 % af uppbörden, förslags- vis . . . . . 1,080: —	4,930		50
	— Fmk 235,285: —			
	Transport	—	600	250

		Transport	—	600	250
IV	Gatubelysningen.				
	2. Petroleumbelysningen.				
	De två första posterna erhålla följande lydelse:				
	202 st. helnattslykter å 168 mk per lysår och lykta	33,936	2,016		
	93 st. halfnattslykter å 73 mk per lysår och lykta	6,789	1,168		
	De två sista posterna åter komma att lyda som följer:				
	40 st. lykter att uppställas å platser, som af Drätselkammaren komma att anvisas, å 60 mk	2,400	2,400		
	Belysningskostnader för desamma	2,000	2,000		
	— Fmk 205,265: 50 —				
VI	Polisinrättningen.				
	5. Diverse.				
	Anslaget för polisinrättningens expenser höjes till		4,500	—	500
	hvar emot posten „Fotografering af brottslingar och transport af lik m. m., förslagsvis 600: —“, bortlemnas		—	600	—
	— Fmk 417,040: — —				
VII	Sundhets- och sjukvården.				
	3. Maria sjukhus.				
	e) <i>Ekonomieafdelningen.</i>				
	Posten lönetillskott åt sysslomannen utgår		—	525	—
	Likaledes utgår anslaget till personelt lönetillskott åt en vaktmästare		—	157 50	—
	g) Anslag för ett provisionellt tyfussjukhus benämnes				
		Transport	—	9,466 50	750

	Transport	—	—	9,466 50	750
	g) Anslag för ett provisionellt sjukhus och utföres med	3,000	—	3,000	—
	7) Helsopolisen.				
	Såsom sista post införes				
	För dödande af råttor	5,000	—	—	5,000
	— <i>Emk 336,017: 15</i> —				
IX	Undervisningsväsendet.				
	2. Handverksskolorna.				
	Budgeten för förberedande yrkesskolan för gossar införes på sätt som följer:				
	Förberedande yrkesskolan för gossar:				
	1 Lärare i matematiska ämnen på svenska afdelningen	4,200	—		
	1 Lärare i matematiska ämnen på finska afdelningen	4,200	—		
	1 Lärare i frihandsteckning	3,000	—		
	1 Verkmästare i träbearbetning	3,300	—		
	1 D:o i metallbearbetning	2,700	—		
	1 Föreståndare	1,500	—		
	Arvode åt timlärare, 44 veckotimmar å 150 mark	6,600	—		
	Arvode åt biträdande verkmästare	1,500	—	27,000	—
	Vaktmästare	600	—		
	Arbetsmaterial för verkstaden	1,500	—		
	Verkstadsremont och komplettering	500	—		
	Bibliotek, tidskrifter och expenser	500	—		
	Hyra för verkstadslokalen	2,000	—		
	Värme och belysning	1,500	—	6,600	—
		33,600	—	—	15,500
	hvarjemte aflöningen af ordinarie lärarene och verkmästarene upptagas såsom b. poster, de öfrige med åbero-				
	Transport	—	—	12,466 50	21,250

	Transport	—	—	12,466 50	21,250 —
	<p>pande af S. F. besl. ²⁶/₉ och ²⁰/₁₁ 1900 och lärarens i frihandsteckning aflöning med åberopande jemväl af budgetbeslutet äfvensom samtliga andra poster såsom c. poster.</p> <p>Posterna under</p> <p style="text-align: center;">3. Handelsläroverk</p> <p>blifva följande</p> <p>Anslag för ett svensk-finskt handelsläroverk, med skyldighet för läroverket att emottaga minst 10 frielever från Helsingfors . . . . . 4,000: —</p> <p>Anslag för förberedande klass vid d:o, med skyldighet att emottaga minst 15 frielever från Helsingfors . . . . . 2,000: —</p> <p>Anslag för ett finskt handelsläroverk, med skyldighet för läroverket att emottaga minst 5 frielever från Helsingfors . 4,000: —</p> <p style="text-align: center;">6. Folkbibliotek och läsesalar.</p> <p>Anslagen till aflöning af 1 Vaktmästare vid Sörnäs filial och 2 Städerskor utgöra rätteligen 720, resp. 200 mark.</p> <p style="text-align: center;">— Fmk 891,631:57 —</p>				
XI	Vattenledningen.				
	<p style="text-align: center;">4. Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.</p> <p>Före posten „Inköp af vattenmätare“ införas följande anslag:</p> <p>Vattenledning under Helsingegatan från Kristinegatan till Östra Brahegatan . . . . . 6,000 — — — 6,000 —</p> <p>Tillskott till tidigare beviljade anslag för rörnätets utsträckning å Berghäll . . . . . 5,000 — — — 5,000 —</p> <p style="text-align: center;">— Fmk 437,570: — —</p>				
	Transport	—	—	12,466 50	32,250 —

		Transport	—	—	12,466 50	32,250	—
XIV		Allmänna arbeten.					
		1:o. Byggnader och lägenheter.					
		<i>Remont och underhåll.</i>					
		Andra posten erhåller följande lydelse: Remont af särskilda lokaler i rådhuset och trapphuset i detsamma	4,100	—	2,500	—	
		Följande post „yttre målning af rådhus- annexet och gården n:o 3 vid Sofiegatan“ utgår	—	—	1,300	—	
		2:o. Gator och allmänna platser.					
		<i>Remont och underhåll.</i>					
		Posten „Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Katrinegatan“, 7,200 mark, uteslutes	—	—	7,200	—	
		Såsom andra post införes: Ombyggnad af Långa bron	45,000	—	—	—	45,000
		Anslaget till „Ombyggnad och remont af särskilda barriärer längs staden tillhö- riga gatuandelar“, 20,000 mark, minskas till	10,000	—	10,000	—	
		<i>Nyanläggningar.</i>					
		I första posten utbytes „Magasinskajen“ mot „Skatuddskajen“.					
		6:o. Hamnar.					
		Anslaget till muddring i hamnarna, 15,000 mark, utgår	—	—	15,000	—	
		7:o. Planteringar.					
		<i>Nyanläggningar.</i>					
		Anslagen för anläggning af en trädplan- tering längs Badhusgatan, 3,000 mark och för en plantering vid Lönnrots staty 3,450 mark, uteslutas	—	—	3,000	—	
		— Fmk 905,750: — —					
		Transport	—	—	54,916 50	77,250	—

		Transport	—	—	54,916 50	77,250 —
XVI		Diverse utgifter.				
		Anslaget till inköp och underhåll af ett antal normalur minskas till	2,500	—	5,000	—
		— <i>Fmk 142,900:</i> — —				
		Inkomster.				
II		Tomtlösen.				
		Denna inkomstpost höjes till	100,000	—	23,000	—
		— <i>Fmk 100,000:</i> — —				
V		Inkomstgivande rättigheter.				
		Nedannämnda poster utföras med följande belopp:				
		Trafikafgifter, förslagsvis	450,000	—	10,000	—
		Hamnafgifter, förslagsvis	200,000	—	10,000	—
		— <i>Fmk 919,300:</i> — —				
VII		Statsbidrag.				
		Statsbidraget till folkskolorna upptages såsom b & c post.				
		Följande post tillkommer:				
		Till förberedande yrkesskolan för gossar	15,500	—	15,500	—
		— <i>Fmk 492,471: 33</i> —				
IX		Belysningsverket.				
		Beloppet af denna inkomstpost ökas till	62,000	—	12,000	—
		— <i>Fmk 62,000:</i> — —				
		Transport	—	—	130,416 50	77,250 —

		Transport	—	—	130,416 50	77,250 —
X		Lån.				
	Sista posten utföres såsom:					
	Nytt lån, eventuelt		32,659 78	11,000 —		
	— Fmk 380,500: — —					
XI		Uttaxering.				
	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras, utgör		1,850,189 73	— —	64,166 50	
	Summa Fmk		— —	— —	141,416 50	141,416 50

Sålunda blir summan på utgifts- och inkomstsidorerna Fmk 5,280,118: 56.

Utskottsbetänkande angående anslag åt Helsingfors utskänkningsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.

Till budgetutskottet har öfverlemnats följande, till Stadsfullmäktige inkomna ansökan:

DIREKTIONEN
FÖR
HELSINGFORS
UTSKÄNKNINGSAKTIEBOLAG.

Helsingfors,
den 26 November 1901.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Biläggande tvenne sammandrag *) öfver utgifterna för de under Direkti-
onens för Helsingfors Utskänknings aktiebolag förvaltning stående folkparkerna
på Högholmen och Fölisön, af hvilka det ena (Bil. A.) angifver utgifterna under
sistgångna år 1900 och det andra utgifterna för månaderna Januari—Oktober af
innevarande år, har Direktionen äran att i enlighet med Stadsfullmäktiges därom
meddelade föreskrift aflämna framställning om anslag ur Bolagets vinst för före-
nämnda folkparkers underhåll under nästinstundande år 1902.

Enligt Bil. B hafva utgifterna för Högholmen under de första tio
månaderna af innevarande år uppgått i rundt tal till . . Fmk 51,700:—
I denna summa ingå dock utgifter till ett belopp af omkring 20,000
mark för uppförandet af den arbetarebostadsbyggnad, hvar-
om förslag ingick i Direkti-
onens senaste framställning om
anslag för innevarande år, och för hvilken byggnad i sagda,
af Stadsfullmäktige godkända, framställning upptagits till
bestridande under år 1901 en första fjärdedel af den be-
räknade kostnaden med 5,000 mark.

Afdrages från totalsumman af utgifter för Högholmen förenämnda	„ 20,000:—
Återstår såsom underhållskostnad för Högholmen Januari—Okto- ber 1901	Fmk 31,700:—
För Fölisön har enligt Bil. B under samma månader utbetalts	„ 13,700:—
Summa för Januari—Oktober 1901	Fmk 45,400:—

*) Icke aftryckta.

Transport Fmk 45,400: —

Tilläggas härtill utgifterna för November och December detta år,
beräknade approximativt till medeltalet af utgifterna un-
der samma månader åren 1899 och 1900 med . . . . . „ 7,800: —
skulle hela utgiften för innevarande år kunna beräknas stiga till Fmk 53,200: —

ett belopp, som med något mindre än 4,000 mark understiger den i Di-
rektionens senast föregående utgiftsförslag beräknade summan af 57,000 mark, då
nämligen från slutsumman 62,000 mark afdrages den däri ingående posten af 5,000
mark för arbetarebostaden.

Då sålunda det af Stadsfullmäktige beviljade anslaget för Högholmen och
Fölisön torde komma att visa sig mer än tillräckligt, men foderprisen under inne-
varande vinter tyckas vara i stigande och försiktigheten synes bjuda att icke
beräkna utgifterna för lågt, har Direktionen ansett sig böra inskränka detta nu
föreliggande utgiftsförslag för år 1902 till samma belopp som för innevarande år,
nämligen till följande:

Utgifter för Högholmen år 1902:

Aflöningar för personalen, däri inberäknad lönen för en fodermästare, tillika öfverdjurskötare	Fmk 7,000: —
Dagsvärkslöner	„ 11,000: —
För remont- och planeringsarbeten	„ 10,000: —
„ djurens utfodring	„ 12,000: —
Oförutsedda utgifter	„ 2,000: —
Andra fjärdedelen af kostnaden för en arbetarebo- stadsbyggnad	„ 5,000: —
Summa för Högholmen likasom i förslaget för år 1901	Fmk 47,000: —

Utgifter för Fölisön såsom förut:

Aflöningar	Fmk 2,000: —
Dagsvärkslöner	„ 7,000: —
För remont- och planeringsarbeten	„ 3,000: —
„ Biologiska samlingarna	„ 2,000: —
„ oförutsedda behof	„ 1,000: —
Summa för Fölisön	Fmk 15,000: —
Summa för båda holmarna „	62,000: —

Inkomsten från Bolagets gårdar torde icke komma att undergå
någon förändring, till följd hvaraf behållningen från de-
samma torde kunna beräknas till samma belopp som i
Direktionens föregående framställning, eller till . . . . . „ 23,000: —

På grund af förestående kalkyl utbeder sig Direktionen vördsamt att hos Herrar Stadsfullmäktige få hemställa om att från Bolagets vinstmedel för innevarande år ett anslag af 39,000 mark blefve reserveradt för underhåll af Högholmen och Fölisön under instundande år 1902.

Å Direktionens för Helsingfors Utskänknings aktiebolag vägnar:

Viktor Öhberg.

Aug. Fabritius.

Sedan direktionen för Helsingfors utskänkningsaktiebolag under en följd af år för underhållet af bolagets anläggningar å Högholmen och Fölisön biviljats anslag med 30,000 mark om året, höjdes sagda anslag för innevarande år på framställning af direktionen till 39,000 mark, dels emedan det förra beloppet uppgafs icke förslå till att behörigen vidmagthålla dess anläggningar, särskildt djurgården å Högholmen, dels äfven för att betäcka kostnaden för uppförandet af en arbetarebostad å sistnämnda holme, hvilken bostad beräknats erfordra 20,000 mark, fördelade på fyra år. Då emellertid direktionen numera i ofvanstående ansökan medgifvit, att berörda belopp, 39,000 mark, antagligen kommer att visa sig vara mer än tillräckligt, och då vidare i direktionens budget för Högholmen ingår ej blott 11,000 mark dagsverkslöner, utan derutöfver ännu 10,000 mark för remont- och planeringsarbeten, af hvilka arbeten dock åtminstone de sistnämnda borde kunna minskas i betraktande af de redan å holmen tidigare nedlagda, betydande kostnaderna, skulle utskottet, som emotser att instundande vår stora anspråk komma att ställas på stadens andel i utskänknings- och utminuteringsbolagens vinstmedel, de der dessutom antagligen komma att uppgå till mindre belopp än förut, för sin del hålla före att anslaget till bolaget för denna gång kunde ned sättas med 4,000 mark. Utskottet får förty vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville af Helsingfors Utskänkningsaktiebolags disponibla vinstmedel för år 1901 anslå åt bolaget, med någon nedsättning af bolagets anspråk, 35,000 mark, att under år 1902 användas för bolagets planteringar och öfriga inrättningar å Högholmen och Fölisön.

Helsingfors, den 13 december 1901.

Alfred Norrmén.

Valdemar Aspelin.

Oskar Heikel.

Paul Sinebryhoff.

W. Westzynthius.

Gustaf Zitting.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1901.

---

*Utskottsbetänkande med förslag till utlåtande angående
handelskolekomiténs betänkande.*

Medels Stadsfullmäktiges remiss af den 18 september 1900 anmodade att afgifva förslag till det utlåtande, som affordrats Fullmäktige beträffande det af komitén för uppgörande af förslag om ordnandet af handelsskoleundervisningen i landet afgifna betänkande, få vi till fullgörande häraf framhålla följande.

Komitén har framställt sina reformförslag i tre grupper, berörande: 1) läroinrättningar för handelsbiträden, 2) handelsskolor och handelsinstitut, samt 3) handelshögskolefrågan. Under dessa rubriker har komitén efter omfattande utredningar sammanfattat sina yrkanden i koncentrerade slutpåståenden, hvilka utskottet anser sig böra här återgifva, för att sålunda lemna en exakt bild af komiténs förslag, innan utskottet går att framställa de jemförelsevis mindre betydande erinringar och invändningar, utskottet har att göra mot komiténs i allmänhet synnerligt väl öfvervägda och motiverade framställningar.

Beträffande läroinrättningar för handelsbiträden yrkar komitén:

„Anstalter böra träffas för meddelande af undervisning åt i tjänst varande handelsbiträden i sådana kunskapsstycken och färdigheter, som äro till nytta i deras yrke, och på sådana tider, som bäst lämpa sig för dem.

Biträden, hvilka före sitt inträdande i tjänst icke genomgått högre folkskola, beredes tillfälle till undervisning tillsammans med handtverkslärlingar i de lägre handtverksskolorna. Der sådana biträden anmälas till lägre handtverksskola i så stort antal, att deras tillkomst betingar en parallellklass, må i denna klass mindre, för handelsbiträdenas utbildning eventuellt önskvärda modifikationer i lägre handtverksskolas läroplan vidtagas.

För handelsbiträden med minst sådana förkunskaper, som motsvara högre folkskolas kurs, inrättas särskilda läroanstalter af lägre och högre art, s. k. handelsbiträdesskolor och handelsfackkurser.

Handelsbiträdesskolor och handelsfackkurser kunna stiftas och underhållas af kommuner, handelsföreningar och enskilda personer. Till underhållskostnaderna bidrager statsverket enligt samma grund som för handtverksskolorna i landet, med

vilkor att nedannämnda bestämmingar iakttagas. För detta ändamål uppföres på allmän stat ett anslag af 45,000 mk.

Handelsbiträdesskolor och handelsfackkurser äro underkastade Industristyrelsens inseende och inspektion. Närmaste tillsynen öfver dem handhafves af direktioner, som utses af anstalternas stiftare och hvartill ordförande tillförordnas af Industristyrelsen; ansluta sig anstalterna till bestående läroverk, underordnas de samma ledning, som dessa senare.

Såväl manliga som kvinnliga elever mottagas. Undervisningsspråket rättar sig efter ortsförhållandena. Undervisningen bedrifves med möjligast stor hänsyn till handelsyrket.

Handelsbiträdesskola inrättas som parallellafdelning till bestående högre handtverksskola, eller vid handelsskola, eller skildt för sig. Undervisningen i densamma omfattar åtminstone följande ämnen: modersmålet jämte korrespondens på detsamma, bokföring och kontorsarbeten jämte handelslära, räkning, geografi och välskrifning. I alla ämnen meddelas avslutade kurser, hvilka kunna genomgås på ett eller två läseår af åtta månaders omfattning. Om kurserna skola avslutas på ett år, meddelas undervisning under minst 12 veckotimmar, om därtill användes 2 år, under minst 6 veckotimmar, enligt hufvudsakligen följande timfördelning: modersmålet 2 t., bokföring, incl. handelslära 4 t., räkning 3 t., geografi 2 t., välskrifning 1 t.

På orter, der högre handtverksskola är mindre väl besökt och der äfven tilloppet till handelsbiträdesskola icke är stort, kunna de två skolornas elever i den förra gemensamt undervisas i modersmålet, välskrifning, samt delvis i bokföring och räkning.

Handelsfackkurser inrättas för mera försigkomna elever företrädesvis som särskilda afdelningar af bestående handelsskolor, eller fritt för sig. I fackkurserna äro alla ämnen fakultativa. I hvarje ämne meddelas under ett år i möjlig mån avslutad kurs. På läroprogrammen upptagas främst språk och sådana fackdiscipliner, hvilka anses kunna väcka intresse för och utveckla förmåga att bedöma kommersiella spørsmål.

N. L. § 32 borde omredigeras i sådant syfte, att deraf tydligt framginge, att hvad i §:en stadgas om yrkesidkares skyldighet att tillhålla sina lärlingar och omyndiga arbetare att flitigt besöka för näringarna afsedd läroanstalt, afsåge äfven handelsidkare.“

Angående *handelsskolor och handelsinstitut* föreslår komitén:

„Fullständiga handelslärovärk böra organiseras af tvänne slag, lägre sådana, kallade handelsskolor, och högre sådana, kallade handelsinstitut.

Handelsskolorna, afsedda närmast för utbildande af landthandlande och detaljhandlande i städerna, grundas på genomgången högre folkskola. Handelsinstitutet, afsedda att meddela för affärsmän och kontorister erforderlig högre fack- och allmän bildning, grundas på genomgångna fem klasser af åttaklassiga realläro-

verk eller borgareskola (bottenskola) eller genomgången femklassig fruntimmersskola. Såväl manliga som kvinnliga elever emottagas i hvaradera slaget af lärovärk.

Handelsskolor och handelsinstitut inrättas i allmänhet som tvåklassiga lärovärk med hufvudsakligen en sådan ämnesfördelning, som de i detta betänkande uppgjorda normalplanerna utvisa.

Om emellertid på någon ort ett allmänt behof för handelsskolas elever af fullständigare utbildning i utländska språk och fackämnen, än hvad under en två-årig kurs kan medhinnas, gör sig gällande, så må på sådan ort med handelsskola förenas en fortsättningsklass, dock med bibehållande af de två föregående klassernas lektionsplaner oförändrade. Om åter på någon ort för elever med bottenskoleförbildning tvåklassigt handelsinstitut icke anses tillfyllas, må treklassigt handelsinstitut där inrättas och ämnena eventuellt fördelas så, att bättre förberedda elever, exempelvis från lyceum eller fruntimmersskolornas fortbildningsklasser utdimitterade, kunna direkt inträda i den andra klassen. Äfven vid fortsättningsklass vid handelsskola och vid treklassigt handelsinstitut böra de för dem i detta betänkande uppgjorda normalplanerna i hufvudsak följas.

Handelsskolor och handelsinstitut må inrättas och underhållas af handelsföreningar, kommuner eller enskilda personer och, derest de iakttaga ofvan sammanfattade allmänna grunder, erhålla subventioner af staten, uppgående till $\frac{3}{4}$ af de för läroverken beräknade kostnaderna, sedan från dessa afdragits eventuellt inflytande elevavgifter. På allmän stat borde för dessa läroverks räkning t. v. uppföras en årlig anslagssumma af förslagsvis 150,000 mark.

Effektiv inspektion öfver handelsläroverken borde af staten anordnas.

För vinnande af anställning som lärare vid handelsskolor och handelsinstitut, med aflöningsförmåner enligt i detta betänkande uppgjorda budgetförslag, erfordras samma allmänna kompetens, som för lärarebefattningar vid statens elementar- och fruntimmersskolor. Därutöfver erfordras särskildt ådagalagd kompetens för de fackämnen, som undervisningen kommer att omfatta.

För att sätta personer, som redan äro eller önska blifva anställda som lärare vid handelsläroverken, i tillfälle att i utlandet utvidga sina kunskaper eller förskaffa sig erfarenhet i större affärer, borde årligen en summa af 3,000 mark anslås, att i ett eller flere resestipendier utdelas af den myndighet, som har sig dessa läroverks öfvervakande ombetrodt.

I afseende å meddelande af rätt till lindring i värneplikt samt till anställning vid postvärdet och statsjärnvägarna borde handelsinstitut likställas med fullständigt lyceum och handelsskola med fem klasser af lyceum eller borgareskola“.

I *handeshögskolefrågan* slutligen yttrar sig komitén på följande sätt:

„Ehuru komitén tillfullo inser, att vårt merkantila undervisningsväsende icke utgör ett fullständigt system, sålänge en anstalt för äfven högskolartad undervisning för handeln saknas, anser komitén dock, med afseende å den jämförelsevis

ringa erfarenhet, som från utlandet ännu föreligger om en sådan undervisning, och då åsikterna i eget land om behovet och gestaltningen af densamma synas vara tämligen sväfvande, samt då våra ekonomiska förhållanden, trots senare tiders starka uppsving, t. v. förete en jämförelsevis anspråkslös utveckling, att åtminstone f. n. tidpunkt icke är inne att i vårt land inrätta en handelshögskola. Ett högsta handelsläroverk med den organisation, som af en komité år 1889 föreslagits, anser komitén åter i det närmaste motsvaras af de föreslagna treklassiga handelsinstituten, som ju komme att söka tillgodose äfven sådana personers fackutbildning, hvilka genomgått lyceum eller fruntimmersskolas fortbildningsafdelning, hvarför erfarenhet beträffande bemälda handelsinstituts ändamålsenlighet åtminstone först borde afvaktas.

Däremot håller komitén före, att vid vårt universitet åt vetenskapsområden, hvilka mer eller mindre direkt beröra handelns intressen, borde skänkas större afseende än hittills. Och som en åtgärd, som vore egnad att höja bildningsståndpunkten hos landets köpmannakår, ber komitén slutligen att få framhålla utgifvande af rese- och studiestipendier för yngre affärsmän, hvilka i hemlandet förvärfvat sig nödig teoretisk bildning och praktiska färdigheter, för hvilket ändamål komitén föreslår att på allmän stat skulle uppföras ett årsanslag af 10,000 mark.“

Såsom den föregående sammanfattande redogörelsen utvisar, går komiténs förslag ut på att upprätthållandet och främjandet af den kommersiella bildningen i landet fortfarande skulle anförtros åt kommunala eller privata läroanstalter, hvilka i större eller mindre grad skulle subventioneras af staten. Denna anordning finner äfven utskottet i allo ändamålsenlig, men synes densamma osökt gifva anledning till uttalande af det önskningsmål, att det program för handelsläroverkens organisation, hvars fastställande man väl i en icke alltför aflägsen framtid kan emotse, icke till alla delar måtte förklaras ovilkorligt bindande, utan att åtminstone i detaljer nödigt tillfälle måtte beredas särskildt privatanstalterna att inrätta sig efter förekommande lokala och andra förhållanden.

De af komitén föreslagna handelsläroanstalterna synas enligt utskottets tanke väl motsvara bildningsbehovet hos de olika inom köpmannakåren förekommande elementen, och särskildt torde de föreslagna handelsbiträdesskolorna fylla en kännbar lucka inom det nuvarande merkantila undervisningsväsendet.

Hvad undervisningen i dessa sistnämnda skolor beträffar, har komitén föreslagit alternativt en lärotid af ett år med minst 12 veckotimmar eller af två år med minst 6 veckotimmar, jemte det komitén, utan att vilja föreslå någon uttrycklig bestämning i saken, ansett undervisningstiden företrädesvis böra förläggas till morgnarna, innan elevernas fysiska och psykiska krafter blifvit uttömda. Utan att i någon mån vilja minska den valfrihet, som i dessa afseenden bibehållits för resp. direktioner beträffande undervisningens ordnande, har utskottet dock ansett sig böra

såsom sin åsigt uttala att en lärotid af ett år med 12 timmar i veckan utan tvifvel vore mera effektiv och sannolikt äfven för eleverna mera lämplig än det senare alternativet, liksom utskottet ock finner undervisningens förläggande till morgnarne onekligen vara att föredraga, der sådant af hänsyn till principalernes intressen blott kan ske.

I afseende å läroprogrammet för dessa läroanstalter, hvilket för öfrigt synes utskottet väl beräknadt, torde dock med skäl kunna ifrågasättas, om ej förutom modersmålet äfven det andra inhemska språket borde komma i åtnjutande af någon undervisningstimme i veckan, enär ett handelsbiträde lika väl som en köpman under hos oss rådande förhållanden otvifvelaktigt ofta kommer i behof af kännedom i de båda inhemska språken.

Den mycket debatterade frågan, huruvida de egentliga handelsläroverken hos oss böra anordnas med två eller tre klasser, har enligt utskottets tanke af komitén lösts på ett både praktiskt och ändamålsenligt sätt, i det att både handelskolorna och handelsinstitutet föreslagits att varda tvåklassiga, men möjlighet beredts för båda slagen af läroverk att i fall, då ortsförhållandena sådant påkalla, kunna kompletteras med en tredje klass.

Denna tredje klass skulle vid handelsskolorna inrättas såsom en tillfogad fortsättningsklass, särskildt egnad åt studiet af främmande språk, hvilka deremot på de två ordinarie klasserna af komitén betraktats såsom så föga väsentliga, att komitén till och med föreslagit, att svagare elever efter lärarekollegiets pröfning kunde i undantagsfall dimitteras utan vitsord i andra än de inhemska språken. Om denna komiténs uppfattning kan dock utskottet ej ena sig, då det ej synes egentligt att elever skulle kunna dimitteras från samma läroverk med så olika kunskaper, som detta förslag innebär, samt öfverhufvud äfven en elementär kunskap i åtminstone ett främmande språk för landthandlanden eller detaljisten, för hvilka dessa läroverk äro afsedda, synes vara af väsentlig betydelse.

För handelsinstitut, hvilka anordnas med tre klasser, har komitén, såsom det synes på goda skäl, föreslagit en sådan fördelning af läroämnena, att elever, som inhemtat fullständigare kunskaper än för inträde erfordras, skulle kunna direkte intagas å andra klassen, hvarigenom särskildt afsedts att för abiturienter från lyceerna och fruntimmersskolornas fortbildningsklasser bereda tillfälle till direkt teoretisk förberedelse för handelsbanan.

Beträffande undervisningsprogrammet för de tvåklassiga handelsinstitutet skulle utskottet vilja framhålla önskligheten af att franskan, likasom vid de treklassiga instituten, måtte jemte ryskan, tyskan och engelskan upptagas bland de språk, bland hvilka eleverna hafva att utvälja tvänne obligatoriska läroämnena. Ty otvifvelaktigt är att kunskap i detta språk i vissa handelsbrancher är af stor nytta och om å någon mindre ort lämplig undervisning i samtliga dessa språk ej kan åstadkommas, måste väl eleverna få nöja sig med att utvälja de obligatoriska tvänne språken bland dem, uti hvilka undervisning kan åstadkommas. — Och öfverhufvud

synes det utskottet, som om de obligatoriska språken, med hänsyn till de främmande språkens stora betydelse för den högre köpmannabildningen, kunde å läroplanen erhålla något större utrymme än komitén föreslagit, måhända på bekostnad af historia och geografi.

I afseende å lärarepersonalen föreslår komitén såsom kompetensvilkor för lärarebefattning vid handelsskolor och handelsinstitut de fordringar, som vid statens elementar- och fruntimmersskolor ställas på lärarne, hvarförutom skulle erfordras särskildt ådagalagd kompetens för de fackämnen, som undervisningen skall omfatta. Dessa af intresse för handelsundervisningens höjande förestafvade förslag förefalla utskottet icke fullt motiverade, ty det synes icke nödigt att lärarne vid handelsläroverken skola hafva auskulterat vid normallyceerna samt aflagt praktiska prof vid desamma, då dylik fordran ej befunnits nödig vid våra allmänna privatläroverk, som förbereda till universitetet, samt uppställandet af sådana fordringar, hvilka oskäligt binda vederbörandes händer vid valet af lärare, endast kan verka oförmånligt.

Likaså synes det som en afvikelse från det af komitén förordade systemet af handelsläroverkens bibehållande såsom kommunal- eller privatanstalter, att komitén föreslår anordnandet af pensioner genom statens försorg åt handelsskolelärares efterlemnade familjer, medan sådana ej ifrågakomma i afseende å lärarne vid öfriga privata läroanstalter.

Det af komitén gjorda uttalandet i handelshögskolefrågan anser sig slutligen utskottet böra i allo omfatta, dock med den modifikation att det belopp af 10,000 mark, som enligt komiténs förslag borde å allmän stat upptagas, för att utdelas såsom rese- och studiestipendier för yngre affärsmän, hvilka i hemlandet förvärfvat sig nödig teoretisk bildning och praktiska färdigheter, enligt utskottets tanke borde väsentligen ökas. Ty otvifvelaktigt är att detta sätt att bereda vår köpmannakår tillfälle att komplettera sin utbildning är på en gång verksamt och i förhållande till det åsyftade resultatet fördelaktigt, liksom ock å andra sidan den merkantila bildningens höjande för samhällets ekonomiska förkofran är af den afgörande betydelse, att en ansenligt ökad summa med skäl kan ställas till förfogande för detta ändamål.

Utskottet får derfor vördsamt föreslå

att Stadsfullmäktige ville i öfverensstämmelse med det anförda afgifva det Fullmäktige affordrade yttrandet.

Helsingfors den 16 december 1901.

Arthur Neovius.

K. Stockmann.

Leon. v. Pfaler.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1901.

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1902,

Fastställd af Stadsfullmäktige den 19 December 1901.

Anm. Tillfälliga utgifter och inträder äro utmärkta med *.

			Fmk.	pt.	Fmk.	pt.
		Utgifter.				
		I. Stadens skulder.				
	Utgifternas beskattning enl. § 88 i K. Förordningen d. 8 December 1873.					
Chausséreglementet den 26/1 1865 § 6.	a	1:o. a) Å Chausséeobligationerna, uppgående sedan den 1/2 1895 till Fmk 60,000:—, erlägges årligen i amortering och 3,6 % ränta	7,650	—		
		b) till Chausséeobligationernas amorteringsfond, amorteringstillskott år 1902	510	—	8,160	—
K. Sns resol. 17/5 1876	a	2:o. Å vattenledningslånet af år 1876, utgörande den 31/12 1901 Fmk 1,232,100:—, erlägges den 1/5 1902 i amortering	25,800	—		
		samt den 1/5 och 1/11 samma år ränta å 5 % med tillsammans .	60,960	—		
		Eventuel kursförlust å utlottade, i stadskassan inneliggande obligationer, förslagsvis	500	—	87,260	—
K. Sns resol. 4/8 1882	a	3:o. Å nybyggnads- och regleringlånet af år 1882 utgörande den 31/12 1901 Fmk 973,000:— erlägges den 1/5 1902 i amortering	51,500	—		
		Transport	51,500	—	95,420	—

		Transport	51,500 —	95,420 —
		samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å $4\frac{1}{2}\%$ med	42,626 25	94,126 25
K. S:ns resol. $\frac{25}{3}$ 1892	a	4:o. Å obligationslånet af år 1892 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1901 Fmk 4,332,000: — erlægges den $\frac{1}{5}$ 1902 i amortering	23,000 —	
		samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å $4\frac{1}{2}\%$ med	194,422 50	
Enligt lånekontrakt.	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	900 —	218,322 50
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1897. D:o $\frac{25}{1}$ 1898.}	a	5:o. Å obligationslånet af år 1898 Fmk 7,000,000: — hvaraf intill den $\frac{31}{12}$ 1901 emitterats Fmk 4,000,000: — och utelöpa Fmk 2,943,000: —, erlægges den $\frac{1}{8}$ 1902 i amortering	21,000 —	
		samt den $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å $3\frac{1}{2}\%$ med	103,005 —	
Enligt lånekontrakt.	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,000 —	125,005 —
K. S:ns resol. $\frac{25}{8}$ 1900. D:o $\frac{25}{1}$ 1900.}	a	6:o. Å obligationslånet af år 1900 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1901 Fmk 2,985,000: — erlægges den $\frac{1}{8}$ 1902 i amortering	15,000 —	
		samt den $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å 4% med	119,400 —	
Enligt lånekontrakt.	a	Provisioner, kursdifferenser, m. m. förslagsvis	1,000 —	135,400 —
Enl. köpekontrakt.	c*	7:o. Ränta å ogulden köpeskilling för Societetshuset, från d. $\frac{1}{7}$ 1902	— —	15,420 —
	c*	8:o. Ränta m. m. å lån eller kassakreditiv till belopp af högst Fmk 2,000,000: — förslagsvis	— —	60,000 —
		— Fmk 743,693.75 —		
II. Stadens embetsverk.				
1. Magistraten.				
1886 års stat.	b	1 Politieborgmästare, lön 7,000: — arvode . . . . . 5,000: —	12,000 —	
		1 Justitierådman, lön . 5,000: — förhöjning för 5 års tjänst . . . . . 500: —		
		Transport 5,500: —	12,000 —	743,693 75

K. S:ns resol. ²⁰ / ₅ 1896.	b	Transport 5,500: —	12,000 —	743,693 75
1886 års stat.	b	garanterad brutto sportelinkomst Fmk 5,000, upptages förslagsvis med . . . . . 2,000: —	7,500 —	
S. F. besl. ¹³ / ₁₂ 1898.	b	2 Politierådmän, lön å . . . . . 4,000: — arvode å . . . . . 2,000: —		
1886 års stat.	b	2 Notarier, lön å . . . . . 1,600: —	14,000 — 3,200 —	36,700 —
2. Rådstufvurätten.				
1886 års stat.	b	1 Justitieborgmästare, lön 7,000: — arvode . . . . . 5,000: —	12,000 —	
Enl. öfverenskommelse och S. F. besl. ¹⁷ / ₁₁ 1895.	b	1 Äldre Justitierådman, lön . . . . . 5,000: — arvode . . . . . 2,000: — förhöjning för 10 års tjänst . . . . . 1,000: —	8,500 —	
		personelt vederlag . . . . . 500: —		
1886 års stat. S.F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	3 Äldre Justitierådmän, lön å . . . . . 5,000: — arvode å . . . . . 2,000: — förhöjning för 10 års tjänst å . . . . . 1,000: —	24,000 —	
		1 Äldre Justitierådman, lön . . . . . 5,000: — arvode . . . . . 2,000: — förhöjning för 5 års tjänst från ¹ / ₁₁ 1902 . . . . . 83: 33	7,083 33	
1886 års stat.	b	1 Yngre Justitierådman, lön . . . . . 4,000: — arvode för 10 års tjänst 1,000: —	5,000 —	
		2 Yngre Justitierådmän lön å . . . . . 4,000: —	8,000 —	
1886 års stat.	b	Arvode åt 2 afdelningsordförande å . . . . . 1,000: —	2,000 —	
1886 års stat.	b	1 Notarie för civilprotokollet	1,600 —	
K. S:ns bref ¹ / ₁₀ 1887.	b	5 Notarier för kriminalprotokollet å 3,000: — Afgår: 1 vakant . . . . . 3,000: —	15,000 — 12,000 —	
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891. D:o ²⁸ / ₃ 1892.	b	Tillskottsanslag för en provisorisk 4:de afdelning vid Rådstufvurätten: Ordförande, arvode . . . . . 1,000: —		
Transport 1,000: —			80,183 33	780,393 75

S. F. besl. $\frac{10}{11}$ 1891. D:o $\frac{20}{3}$ 1892.	b	Transport 1,000: —	80,183 33	780,393 75
		Arvode åt ordförändens vikarie . . . . . 3,000: —		
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1894.	b	2 T. f. rådmän à 3,600: — 7,200: —		
		1 T. f. notarie . . . . . 3,000: —		
		1 Extra stadsbetjent, lön 1,100: —		
		1 D:o d:o, lön 1,100: — förhöjning för 5 års tjenst . . . 100: — 1,200: —	16,500 —	96,683 33
		<i>Åklagare.</i>		
1886 års stat.	b	1 Stadsfiskal, lön . . . 3,000: —		
		arvode . . . . . 600: — arvodestillskott, personelt . . . . . 1,500: —		
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1896.	b	garanterad bruttokomst af böter för öfverträdelse af författningarna angående handeln med brännvin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages förslagsvis med. . . . . 600: —	5,700 —	
1886 års stat.		b	1 Stadsfiskal, lön . . . 3,000: —	
	arvode . . . . . 600: — arvodestillskott, personelt . . . . . 1,000: —			
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1896.	b	garanterad bruttokomst af böter för öfverträdelse af författningarna angående handeln med brännvin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages förslagsvis med. . . . . 600: —	5,200 —	
S. F. besl. $\frac{6}{11}$ 1896.		b	1 Biträdande stadsfiskal, arvode . . . . . 3,600: —	3,600 —
	— Fmk 111,183: 33 —			
		3. Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening.		
1886 års stat.	b	1 Magistratssekreterare och Notarius publicus, lön . . . . . 2,500: —	2,500 —	
		1 Aktuarie . . . . . 2,500: —		
		Transport 2,500: —	2,500 —	891,577 08

S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899.	b	Transport	2,500: —	2,500 —	891,577 08	
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896.	b	Personelt anslag för aflö- nande af biträde . . .	1,200: —	3,700 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896.	b	1 Registrator . . . . . förhöjning för 5 års tjänst	2,400: — 200: —	2,600 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896.	b	1 Kanslist . . . . . personel löneförhöj- ning	1,200: — 300: —	1,500 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1892.	b	1 Translater för ryska och tyska språken		1,500 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891. D:o ¹¹ / ₆ 1895.	b	2 Stadsbetjenter vid Ma- gistraten, lön å . . . . . förhöjning för 10 års tjänst	1,200: — 200: —	2,800 —		
1886 års stat. S. F. besl. ² / ₃ 1888. D:o ¹¹ / ₆ 1895.	b	1 Stadsbetjent vid Ma- gistratens kansli, lön förhöjning för 10 års tjänst	1,300: — 200: —	1,500 —		
1886 års stat. S. F. besl. ² / ₃ 1888. D:o ¹¹ / ₆ 1895.	b	1 Stadsbetjent vid Ma- gistratens kansli, lön förhöjning för 5 års tjänst	1,300: — 100: —	1,400 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888.	b	5 Stadsbetjenter vid Rådstufvurätten, lön å förhöjning för 10 års tjänst å	1,100: — 200: —	6,500 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889.	b	1 Stadsbetjent, lön		1,100 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889.	b	1 Rådhusvaktmästare jemte fri bo- stad och ved		1,000 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889.	b	1 Rådhusdräng jemte fri bostad och ved		600 —		
4. Exekutionsverket.						26,700 —
S. F. besl. ¹⁷ / ₁₀ 1899.	b	1 Förste Stadsfogde, lön arvode	3,000: — 1,000: —	4,000 —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896.	b	1 Andre Stadsfogde, lön arvode . . . . . förhöjning för 5 års tjänst från ¹ / ₃ 1902	3,000: — 2,000: — 333: 33	5,333 33		
S. F. besl. ¹⁷ / ₁₀ 1899.	b	1 Kriminalexekutor, lön		3,000 —		
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896. D:o ²⁹ / ₁₂ 1896. D:o ²¹ / ₁₂ 1897.	b	1 Exekutionsbetjent, lön förhöjning för 10 års tjänst	2,400: — 400: —	2,800 —		
			Transport	15,133 33	918,277 08	

			Transport	15,133 33	918,277 08
S. F. besl. $\frac{21}{11}$ 1896. D:o $\frac{29}{12}$ 1896. D:o $\frac{21}{12}$ 1899. D:o $\frac{21}{12}$ 1900.	} b	{	3 Exekutionsbetjenter, lön à . . . . . 2,400:—	7,200 —	
			4 D:o lön à 1,600:— förhöjning för 10 års tjänst à . . . . . 400:—	8,000 —	
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896. D:o $\frac{29}{12}$ 1896. D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	} b	{	1 Exekutionsbetjent, lön förhöjning för 5 års tjänst . . . . . 200:—	1,800 —	
			1 Exekutionsbetjent, lön	1,600 —	33,733 33
5. Diverse.					
S. F. besl. $\frac{16}{11}$ 1886. D:o $\frac{3}{9}$ 1882.	} b	För renskrifning af protokoll i hemställda mål samt åt aktorerne förslagsvis . . . . . 1,700 —	1,700 —		
			c	Expenser, förslagsvis	15,000 —
— Fmk 225,016: 66 —					
III. Kommunalförvaltningen.					
1. Stadsfullmäktiges kansli.					
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{15}{11}$ 1896. 1886 års stat.	} b	{	1 Sekreterare	3,300 —	
			1 Notarie	3,300 —	
S. F. besl. $\frac{28}{12}$ 1891.	} b	{	1 Vaktmästare . . . . . 600:— personelt tillskott. . . . . 200:—	800 —	
			c	Expenser, förslagsvis	5,000 —
2. Drätselkammaren.					
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{4}{2}$ 1890.	} b	{	1 Ordförande	2,500 —	
			5 Ledamöter à 20 mark för hvarje ledamot och sammanträde, för- slagsvis	5,200 —	
			1 Sekreterare . . . . . 10,000:— förhöjning för 5 års tjänst . . . . . 1,000:—	11,000 —	
			1 Notarie	3,000 —	
			Transport	21,700 —	981,110 41

		Transport	21,700	—	981,110	41
S. F. besl. $\frac{7}{3}$ 1900.	b	1 Aktuarie	4,500	—		
1886 års stat.	b	1 Kanslist	1,800	—		
S. F. besl. $\frac{4}{2}$ 1890.	b	1 Vaktmästare	800	—		
S. F. besl. $\frac{22}{12}$ 1898.	b	1 Vaktmästarebiträde	600	—		
	c	Expenser, förslagsvis	10,000	—	39,400	—
3. Drätselkontoret.						
1886 års stat.	b	1 Stadskamrerare, lön	5,000:—			
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899.	b	arvode	4,000:—			
K. Förordn. $\frac{5}{9}$ 1899.	b	förhöjning för 10 års				
K. Sen. bref $\frac{9}{8}$ 1900.	b	tjenst	1,000:—			
	b	Ersättning för frångån-				
		gen andel i absentie-				
		böter	800:—	10,800		
1886 års stat.	b	1 Stadskassör, lön	4,000:—			
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899.	b	arvode	2,500:—			
K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899.	b	förhöjning för 10 års				
K. Sen. bref $\frac{9}{8}$ 1900.	b	tjenst	800:—			
	b	Ersättning för frångån-				
		gen andel i absen-				
		tieböter	800:—	8,100		
1886 års stat.	b	1 Äldre Stadsbokhål-				
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899.	b	lare	4,000:—			
		arvode	1,000:—			
		förhöjning för 10 års				
		tjenst	800:—	5,800		
1886 års stat.	b	1 Yngre Stadsbokhål-				
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899.	b	lare	3,000:—			
		arvode	1,200:—			
		förhöjning för 5 års				
		tjenst	300:—	4,500		
	b	1 Kontorsskrifvare	1,800:—			
		förhöjning för 10 års				
		tjenst	360:—	2,160		
1886 års stat.	b	1 Vaktmästare	1,200	—		
S. F. besl. $\frac{28}{12}$ 1894.	b					
D:o $\frac{19}{12}$ 1899.	b					
S. F. besl. $\frac{13}{10}$ 1898.	b & c	Extra biträden, förslagsvis	8,500	—		
	c	(Arvode för debetsedlars kringbä-				
		rande, förslagsvis	1,500	—		
	c	Expenser, förslagsvis	3,500	—	46,060	—
		Transport	—	—	1,066,570	41

		Transport	—	1,066,570 41
4. Trafikkontoret.				
S. F. besl. $\frac{21}{5}$ 1895.	b	1 Kamrerare	5,500	—
		1 Bokhållare	3,000:—	—
S. F. besl. $\frac{20}{12}$ 1896.	b	förhöjning för 10 års tjänst	600:—	3,600
		1 Kassör	2,400:—	—
S. F. besl. $\frac{21}{5}$ 1895. D:o $\frac{29}{12}$ 1896.	b	förhöjning för 5 års tjänst	240:—	2,640
		1 Vågmästare	2,000:—	—
S. F. besl. $\frac{21}{5}$ 1895. D:o $\frac{29}{12}$ 1896.	b	förhöjning för 5 års tjänst	200:—	2,200
		1 Vaktmästare	1,000:—	—
S. F. besl. $\frac{22}{12}$ 1896. D:o $\frac{22}{12}$ 1898.	b	personelt tillskott	200:—	1,200
		1 D:o	1,000	1,000
S. F. besl. $\frac{31}{3}$ 1875. D:o $\frac{29}{12}$ 1899.	b	Extra biträden, förslagsvis	10,880	—
		För stadens uppbörd i varrantma- gasinet, förslagsvis	3,000	—
S. F. besl. $\frac{31}{3}$ 1875. D:o $\frac{29}{12}$ 1899.	b	Arvode för erhållande af dagliga uppgifter från tullkammaren	800	—
		Mätarearvoden, förslagsvis	800	—
S. F. besl. $\frac{31}{3}$ 1875. D:o $\frac{29}{12}$ 1899.	c	1 Maskinist för värmeledn. under 7 månader	1,050	—
		1 Maskinist för hissinnrättningen . .	600	—
		Expenser, förslagsvis	1,800	—
				35,070
5. Hamnkontoret.				
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{21}{11}$ 1893.	b	1 Hamnkapten	3,000:—	—
		4 resp. 2 % af uppbör- den, förslagsvis	8,320:—	11,320
S. F. besl. $\frac{1}{10}$ 1895.	b	1 Hamnmästare i Sörnäs	2,400	—
		1 Hamnkontorsbokhål- lare	3,500:—	—
S. F. besl. $\frac{30}{4}$ 1901. 1886 års stat.	b	Förhöjning för 5 års tjänst	350:—	—
		$\frac{1}{2}$ % af uppbörden, förslagsvis	1,080:—	4,930
S. F. besl. $\frac{27}{12}$ 1895. D:o $\frac{15}{11}$ 1898.	b	1 Kassör under 9 månader	1,125	—
		1 Äldre vaktmästare	1,400	—
S. F. besl. $\frac{27}{12}$ 1895. D:o $\frac{15}{11}$ 1898.	b	1 Yngre vaktmästare	1,200	—
			Transport	22,375
				1,101,640 41

1886 års stat.	} b&c	Transport	22,375 —	1,101,640 41	
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888.		3 Hamnkonstaplar å	1,000: —	3,000 —	
D:o ²⁰ / ₁₂ 1890.		7 D:o å	900: —	6,300 —	
D:o ¹¹ / ₄ 1893.		1 Hamnkonstapel i Sörnäs jemte fri bostad		900 —	
D:o ²⁷ / ₁₂ 1895.					
D:o ²² / ₁₂ 1898.					
1886 års stat.	} b	2 Packare och vräkare å	600: —	1,200 —	
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894.		1 Parmmätaråldermand		400 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.	} b	Hamnfiskals arvode		400 —	
S. F. besl. ¹¹ / ₄ 1893.		} c	Ångslupslega för inspektionsresor, förslagsvis	200 —	
	Expenser, förslagsvis		500 —	35,275 —	
6. Byggnadskontoret.					
1886 års stat.	} b	1 Stadsingeniör	8,000: —		
S. F. besl. ²⁶ / ₄ 1892.		resemedel	600: —	8,600 —	
S. F. besl. ⁷ / ₂ 1899.	} b	1 Arbetschef	6,500: —		
		resemedel	500: —	7,000 —	
S. F. besl. ¹⁰ / ₂ 1892.	} b	1 Geodet	3,000: —		
		förhöjning för 5 års tjenst	300: —		
		d:o för 10 års tjenst fr. ¹ / ₁₁ 1902	50: —		
		resemedel	100: —	3,450 —	
1886 års stat.	} b	1 Bokhållare	3,000: —		
		förhöjning för 10 års tjenst	600: —	4,000 —	
S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1893.	} b	1 Byggmästare	2,900: —		
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888.		personelt tillskott för 5 års tjenst	300: —	3,200 —	
D:o ¹⁵ / ₁₁ 1888.	} b	1 Förrådsförvaltare	1,800: —		
S. F. besl. ¹⁶ / ₂ 1892.		personelt tillskott för 5 års tjenst	180: —	1,980 —	
1886 års stat.	} b	1 Äldre skogsvakt jemte fri bostad och ved	900: —		
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894.		personel förhöjning för 10 års tjenst	150: —	1,150 —	
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1899.	} b	1 Yngre skogsvakt jemte fri bo- stad och ved		800 —	
1886 års stat.		} c	Extra ingenjör- och ritarebiträden, förslagsvis	8,000 —	
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1897.					
Transport			38,180 —	1,136,915 41	

		Transport	38,180 —	1,136,915 41
	c	Skogsvaktarebiträden och skogskultur, förslagsvis . . . . . Material- och handtlångaredagsverken vid mätningar, förslagsvis . Expenser, förslagsvis	2,000 —	49,680 —
			8,000 —	
			1,500 —	
		7. Trädgårdsnämnden.		
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{6}{9}$ och $\frac{6}{12}$ 1898.	b	1 Sekreterare . . . . . 1 Trädgårdsmästare . . . . . förhöjning för 10 års tjänst . . . . . hyresmedel . . . . . personelt lönetillskott jemte bränsle och andra natura förmåner	600 —	7,000 —
			3,000: —	
			600: —	
			1,000: —	
			1,400: —	
	c	Expenser förslagsvis	400 —	
		8. Särskilda nämnder.		
		<i>a) Taxerings- och Pröfningsnämnderna.</i>		
	c	Sekreterare arvoden . . . . . Expenser, förslagsvis	2,400 —	5,000 —
			2,600 —	
		<i>b) Förmyndarenämnden.</i>		
	c	Sekreterarearvode . . . . . Vaktmästarearvode, expenser m. m. förslagsvis	800 —	1,400 —
			600 —	
		<i>c) Nämnden för arbetareangelägenheter.</i>		
	c	1 Sekreterare . . . . . Ersättning för vaktmästarebiträde Expenser, förslagsvis	600 —	800 —
			100 —	
			100 —	
		<i>d) Uppfostringsnämnden.</i>		
S. F. besl. $\frac{16}{5}$ och $\frac{19}{12}$ 1897 och $\frac{21}{12}$ 1900. D:o $\frac{16}{5}$ och $\frac{19}{12}$ 1899.	b	1 Sekreterare, arvode	1,500 —	2,100 —
	b	Vaktmästarearvode	100 —	
		Expenser, förslagsvis	500 —	
		— Fmk 234,185: — —		
		Transport	— —	1,202,895 41

		Transport	—	—	1,202,895 41
		IV. Gatubelysningen.			
		1. Gasbelysningen.			
		<i>Auerlägor.</i>			
		Helnatts, 534 st. under vår- och 567 under höstterminen, förbru- kande gas	196,731 m ³		
		Halfnatts, 841 st. under vår- och 908 under höstterminen, förbru- kande gas	159,403 m ³		
	c	<i>Vanliga lägor (å varu- skjulen).</i>			
		Helnatts, 6 st. under seglationstiden, för- brukande gas	2,122 m ³		
		<i>Lucas Lampor (å salu- torget).</i>			
		Halfnatts, 2 st. förbru- kande gas	1,744 m ³		
		Summa gas	360,000 m ³		
		å 30 penni per m ³ , utgörande . .	—	—	108,000
		2. Petroleumbelysningen.			
	b	202 st. helnattslykter å 168 mk per lysår och lykta	33,936	—	
		93 st. halfnattslykter å 73 mk per lysår och lykta	6,789	—	
		297 st. chaussée- och väglykter å 82 mk per lysår och lykta . . .	24,354	—	
		93 st. seglationslykter, 160 dagar å 60 penni per dag och lykta . .	8,928	—	
		3 st. d:o å isvägen till Sveaborg 105 dagar å 60 penni per dag och lykta	189	—	
		7 st. lykter vid kolerabaraeckerna 100 dagar å 60 penni per dag och lykta	420	—	
			Transport	74,616	—

Kontrakt $\frac{3}{7}$ 1896.
Tillägg till d:o af den
 $\frac{2}{2}$ 1899.
S. F. besl. $\frac{22}{12}$ 1898.

		Transport	74,616 —	1,310,895 41		
Kontrakt $\frac{3}{7}$ 1896. Tillägg till d:o af den S. F. besl. $\frac{2}{2}$ 1899. S. F. besl. $\frac{27}{12}$ 1898.	b	5 st. d:o längs Stora Alléen i Brunnsparken, 45 dagar à 30 penni per dag och lykta	67 50			
		9 st. halfnattslyktor i Sörnäs (vin- tertid) 130 dagar à 30 penni per dag och lykta	351 —			
		2 st. helnattslyktor vid vägen till Sandudd (vintertid) 130 dagar à 60 penni per dag och lykta . . .	156 —			
		7 st. halfnattslyktor 130 dagar à 30 penni per dag och lykta . . .	273 —			
		c	Ökad belysningskostnad för inten- siv lyktor:			
			37 helnattslyktor à 36 mk	1,332 —		
			14 halfnattslyktor à 20 mk	280 —		
		12 st. 300 normalljus Forselleska helnattslampor à Skatuddskajen för tiden fr. 1 april till årets slut, 28,000 timmar à 5,5 penni	1,540 —			
		c*	30 st. nya lyktskåp, uppställda un- der år 1901 à 60 mk	1,800 —		
			80 st. lyktor att uppställas å plat- ser, som af Drätselkammaren komma att anvisas, à 60 mk . . .	4,800 —		
		Belysningskostnader för desamma, förslagsvis	4,000 —	89,215 50		
3. Elektrisk belysning.						
<i>a) Sandviks molon.</i>						
S. F. besl. $\frac{1}{10}$ 1895.	b	3 st. 800 ljus bågampor, brinnande 75 dagar, 5 timmar dagligen	400: —			
		6 st. glödlampor, brin- nande 150 dagar, 8 timmar dagligen	400: —	800 —		
<i>b) Magasinskajen.</i>						
Sjösidan.						
S. F. besl. $\frac{27}{9}$ 1895.	b	9 st. 800 ljus bågampor under 180 dagar 10 timmar dagligen	5,700: —			
		Transport	5,700: —	800 —		
				1,400,110 91		

		Transport	5,700:—	800	1,400,110 91
		<i>Landsidan.</i>			
S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1895.	b	16 st. glödlampor under 150 dagar, i medeltal 3 timmar dagligen	400:—		
		4 st. glödlampor under 270 dagar, 10 timmar dagligen	600:—	6,700	
		<i>Varuskjulet.</i>			
Kontrakt d. ¹⁷ / ₆ 1893	b	15 st. 500 ljus båg-lampor under 180 dagar, brinnande i medeltal 10 timmar dagligen	2,160:—		
		14 st. glödlampor under 150 dagar, brinnande 4 timmar dagligen	460:—	2,620	
		<i>c) Skatuddskajen.</i>			
		<i>Sjösidan.</i>			
	c	3 st. 800 ljus båg-lampor under 100 dagar brinnande 10 timmar dagligen	1,050:—		
		Hyra för lampor, transformatorer och rheostater	100:—		
		<i>Varuskjulet.</i>			
S. F. besl. ²⁹ / ₆ 1892.	b	4 st. 500 ljus båg-lampor, under 180 dagar, i medeltal 4 timmar dagligen	580:—	1,730	
		d) Belysning af Nikolaikyrkans tornur		600	12,450
		— Fmk 209,665: 50 —			
		Transport	—	—	1,412,560 91

		Transport	—	1,412,560 91
V. Brandverket.				
1. Afföningar och andra förmåner.				
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891. D:o $\frac{20}{12}$ 1893. D:o $\frac{7}{2}$ 1899. D:o $\frac{13}{6}$ 1899.	}	b	1 Brandmästare jemte fri bostad, ved och lyse . . . . . 5,000:—	6,000
			personelt tillskott. . . . . 1,000:—	
S. F. besl. $\frac{20}{12}$ 1899. D:o $\frac{24}{2}$ 1891.	}	b & c	1 Underbrandmästare jemte ved och lyse . . . . . 3,000:—	4,500
			hyresmedel . . . . . 1,500:—	
S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891. D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	}	b	1 Sekreterare i Brand- kommissionen 600	3,000
			2 Sprutmästare jemte fri bostad och ved à 1,500:— 3,000	
D:o $\frac{13}{6}$ 1899.	}	b	1 Maskinist, jemte fri bostad och ved 1,500	7,200
			6 Sergeanter, jemte fri bostad, ved och lyse à 1,200:— 7,200	
S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891. D:o $\frac{13}{6}$ 1899.	}	b	10 Korpraler jemte ved och lyse à 800:— 8,000	7,000
			10 Korpraler, kasernerade à 700:— 7,000	
S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891. D:o $\frac{13}{6}$ 1899.	}	b	13 äldre konstaplar, kasernerade à 420:— 5,460	9,000
			30 yngre konstaplar, kasernerade à 300:— 9,000	
S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891. D:o $\frac{13}{6}$ 1899.	}	b	Kosthållning för 63 man à 250:— 15,750	9,450
			Beklädnad för 63 man à 150:— 9,450	
		c	Hyresmedel för en sergeant, å Berg- hålls station 350	77,810
2. Brandstallet, 20 hästar.				
		c	34,000 kilogr. hö à 12 penni 4,080	4,880
			30,500 d:o hafre à 16 penni 4,880	
		c	Halm, förslagsvis 750	950
			Skoning och medicin, förslagsvis 950	
		c	Underhåll af seldon m. m., förslags- vis 500	11,160
3. Eldning och belysning.				
		c	260 kubikmeter björkved à 6 mk 1,560	4,800
			960 d:o barrved à 5 mk 4,800	
		c	Belysning, förslagsvis 4,000	10,360
		Transport	—	1,511,890 91

		Transport	—	1,511,890 91
		4. Redskap och inventarier.		
	c	Underhåll af redskapen, förslagsvis	3,000	—
		Underhåll af brandtelegrafan förslagsvis	1,200	—
	c*	3 hästar, förslagsvis	1,800	—
		Nytt pumpverk och armatur till en ångspruta	7,000	13,000
		5. Diverse.		
	c	Arvoden för brandsyner, förslagsvis	800	—
		Expenser, gratifikationer m. m., förslagsvis	2,500	—
		För inköp af böcker och tidningar	100	3,400
		6. Tillfällig utgift.		
	c*	Anslag för frivilliga brandkåren	—	5,000
		— <i>Fmk 120,730:</i> — —		
		VI. Polisnrättningen.		
		1. Aföningar.		
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900.	b	1 Polismästare, lön	7,000: —	11,000
		arvode	4,000: —	
S. F. besl. 1/3 1898.	b	1 Polisinspektör, lön	5,000: —	8,000
		arvode	3,000: —	
	b	1 sekreterare, lön	2,000: —	3,700
		arvode	1,200: —	
		personelt anslag för handhafvande af polisnrättningens ekonomi	500: —	
		Transport	22,700	1,533,290 91

		Transport	22,700	1,533,290	91
		1 Kriminalkommissarie, lön	5,000:—		
		arvode	2,000:—	7,000	
		2 Kommissarier, lön à .	2,000:—		
		arvode à	1,800:—	7,600	
		5 Kommissarier, lön à .	2,000:—		
		arvode	1,600:—	18,000	
		1 Translater för ryska språket, arvode	1,500		
		1 Notarie, arvode	3,000		
		1 D:o d:o	2,400		
		1 Kanslist, arvode	1,200		
		2 D:o d:o à	1,000:—	2,000	
		1 Läkare, d:o	1,200		
		1 Vaktmästare, d:o	1,100		
		1 Magasinsföreståndare, d:o	120		
		3 Renskrifvarebiträden à Praktikantarvoden	1,000:—	3,000	
		3 Öfverkonstaplar, lön à arvode à	1,000:— 800:—		
		hyresmedel à	200:—	6,000	
		4 Öfverkonstaplar, lön à arvode à	900:— 800:—		
		hyresmedel	200:—	7,600	
		5 Öfverkonstaplar, lön à arvode à	800:— 800:—		
		hyresmedel à	200:—	9,000	
		5 Öfverkonstaplar, lön à arvode à	750:— 750:—		
		hyresmedel à	200:—	8,500	
		4 Konstaplar, lön à	750:—		
		arvode à	750:—		
		hyresmedel à	200:—	6,800	
		14 Konstaplar, lön à	700:—		
		arvode à	700:—		
		hyresmedel à	200:—	22,400	
		24 Konstaplar, lön à	650:—		
		arvode à	650:—		
		hyresmedel à	200:—	36,000	
		34 Konstaplar, lön à	600:—		
		arvode à	600:—		
		hyresmedel à	200:—	47,600	
		Transport	217,720	1,533,290	91

K. Förordn. d. 30 Jan.
1900.

} b

		Transport	217,720	1,533,290	91	
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900.	} b	36 Konstaplar, lön å	550:—			
		arvode å	550:—			
		hyresmedel å	200:—	46,800		
		44 Konstaplar, lön å	500:—			
		arvode å	500:—			
		hyresmedel å	200:—	52,800		
		14 Extra konstaplar, ar- vode å	750:—			
		hyresmedel å	200:—	13,300		
S. F. besl. 10/6 1896.	b	2 Extra konstaplar för lönkrögeriets stäf- jande, arvode å	1,300:—	2,600		
1886 års stat. S. F. besl. 29/12 1876.	} b	2 Politiekarlar, arvode å	540:—	1,080		
S. F. besl. 21/12 1897. D:o 22/12 1898.	} b	1 Kvinligt biträde, jemte fri bostad och ved, arvode		240		
		1 Kvinligt biträde, utan fri bostad och ved, arvode		240		
		1 D:o d:o		360		
		1 D:o d:o		180		
		2 Vaktkarlar å	1,000:—	2,000		
		c	Veterinär arvode		300	
				337,620		
2. Polismästare å Forsby hemman.						
S. F. besl. 7/6 1900.	} b & c	3 Handräkningskon- staplar, arvode å	480:—	1,440		
		b	Värme, lyse & renhållning af po- lisstationen, förslagsvis		400	
		Skjutslega för inspektioner och po- lisundersökningar, förslagsvis		200		
	d	Oförutsedda utgifter		50		
				2,090		
3. Polisstallet, 8 hästar.						
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900.	} b & c	18,000 kgr. hö, å 13 p:ni		2,340		
		13,000 „ hafre, å 15 p:ni		1,950		
		6,000 „ halm, å 6 p:ni		360		
		Skoning och medicin, förslagsvis		400		
		Remont, förslagsvis		400		
	c*	1 ny ridhäst		800		
				6,250		
		Transport	—	1,879,250	91	

		Transport	—	1,879,250	91
		4. Hyror, ved och lyse.			
Enligt kontrakt.	b	Andra polisstationens lokal förslagsvis	2,500	—	
		Tredje d:o d:o	3,600	—	
		Fjerde d:o d:o	2,000	—	
		Tölö filial d:o d:o	900	—	
	c	Bränsle, förslagsvis	6,000	—	
		Belysning, d:o	8,000	—	23,000
		5. Diverse.			
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900.	b	Beklädnadsmedel	29,230	—	
		Till ersättning för oförskyld skada å kläder, ådragen i tjensten, samt till gratifikation	2,000	—	
	b & c	Expenser, förslagsvis	4,500	—	
		Renhållning, d:o	3,400	—	
	c	Inköp och remont af inventarier, förslagsvis	1,500	—	
		Inköp och remont af utredningspersedlar, förslagsvis	750	—	
		Remont och komplettering af lifräddningsredskapen, förslagsvis	150	—	
		Undervisningsmaterial för centralpolisen, förslagsvis	150	—	
Nåd. bref. ¹⁰ / ₁₀ 1898. S. F. besl. ²² / ₁₂ 1898.	b & c	Till matportioner åt ransakningsfångar i polisinrättningen, förslagsvis	1,400	—	43,080
K. Förordn. d. 30 Jan. 1891.	b	Guvernörens dispositionsmedel	—	—	5,000
		— Fmk 417,040: — —			
		VII. Sundhets- och sjukvården.			
		1. Läkare- och sjukvårdspersonal.			
S. F. besl. ²⁴ / ₁₀ 1893.	b	Förste stadsläkaren, lön	6,000	—	
		arvode	4,000	—	
		förhöjning för 5 års			
		tjänst	1,000	—	11,000
		Transport	11,000	—	1,950,330
					91

			Transport	11,000 —	1,950,330 91
K. Sns resol. $\frac{5}{2}$ 1894 1886 års stat.	b	Andre stadsläkaren	3,000 —		
	b	2 Distriktsläkare inom staden å . . . . . 3,000: —	6,000 —		
S. F. besl. $\frac{19}{4}$ 1898. D:o $\frac{30}{9}$ 1890.	b	1 Distriktsläkare i Tölö distrikt	3,600 —		
	b	1 D:o i Sörnäs distrikt tillskottsarvode. . . . . 1,000: —	4,000 —		
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1891.	b	1 Distriktsläkare i Berg- häll distrikt . . . . . 3,000: —			
		tillskottsarvode . . . . . 1,000: —	4,000 —		
D:o $\frac{9}{4}$ 1889. D:o $\frac{13}{12}$ 1895.	b	1 Kvinlig läkare	3,000 —		
	b	1 Läkare vid fattiggårdens sjuk- anstalter och därvårdsinrättning (se VIII Fattigvården).			
1886 års stat.	b & c	1 Barnmorska	500 —		
S. F. besl. $\frac{27}{12}$ 1895. D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	b & c	5 Kommunala sjukskö- terskor å . . . . . 1,080: —	5,400 —		
S. F. besl. $\frac{17}{5}$ 1898.	b	Resekostnader för d:o	100 —		
S. F. besl. $\frac{19}{4}$ 1898.	b	Arvoden åt vikarier under distrikts- läkarenes semesterledighet	1,800 —		
S. F. besl. $\frac{17}{6}$ 1898.	b	Läkaredejourering om söndagarne under sommarmånaderna	240 —		42,640 —
2. Helsovårdsnämnden.					
S. F. besl. $\frac{3}{12}$ 1889. D:o $\frac{19}{12}$ 1892. D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	b	1 Sekreterare	1,600 —		
		1 Vaktmästare	1,000 —		
	c	Expenser, förslagsvis	4,200 —		6,800 —
3. Maria sjukhus.					
<i>a) Afdelningen för icke epidemiska sjukdomar.</i>					
S. F. besl. $\frac{20}{12}$ 1893. D:o $\frac{11}{10}$ 1898.	b	1 Öfverläkare, anstal- tens direktör, lön. . . . . 4,000: —			
	c	Tillskott derå efter 1,000 mk per år, för 7 må- nader 583: 31	4,583 31		
	c	1 Underläkare jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön 2,500 mk per år, för 7 månader	1,458 31		
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1893.	b	1 Amanuens, jemte rum, värme, belysning, städ- ning och kost, lön . . . . . 1,200: —			
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1899.	b	personelt tillskott. . . . . 600: —	1,800 —		
Transport				7,841 62	1,999,770 91

			Transport	7,841 62	1,999,770 91
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{27/12} 1895.	} b	3 Sköterskor (bildade), jemte bostad, ljus, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,800 —		
S. F. besl. ^{29/12} 1899. D:o ^{29/12} 1896. D:o ^{21/12} 1897.			} b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader . . . . . 4 Sköterskor i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	300 —
D:o ^{29/12} 1899.	} b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader			1,440 —
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{29/12} 1899.			} b	2 Nattsköterskor å 30 mk i månaden	180 —
S. F. besl. ^{29/12} 1893.	} b	2 Städerskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden			720 —
			} c	Medicin, förslagsvis . . . . . Underhåll af inventarier, förslagsvis	360 —
					8,000 —
			4,000 —		
		<i>b) Afdelningen för epidemiska sjukdomar.</i>			
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{11/10} 1898.	} b	1 Öfverläkare, jemte fri bostad, samt värme, lön	5,000 —		
			} c	För aflönning af vikarie under öfverläkarens semester	400 —
D:o ^{11/10} 1898.	} b	1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön			1,200 —
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{29/12} 1899.			} b	3 Sköterskor (bildade) jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden . . . . . 2 Sköterskor, i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	1,800 —
S. F. besl. ^{29/12} 1899.	} b & c	1 D:o i öfrigt som föregående, men lön å 40 mk i månaden			720 —
			} c	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	480 —
	} c	1 Nattsköterska, lön å 30 mk i månaden			180 —
S. F. besl. ^{29/12} 1893. D:o ^{27/12} 1895. D:o ^{29/12} 1896. D:o ^{29/12} 1899.			} b	5 Städerskor, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 15 mk i månaden	360 —
		900 —			
		Transport	11,040 —	2,024,412 53	

		Transport	11,040	—	2,024,412	53
c	{	Medicin, förslagsvis	3,000	—		
		Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000	—		
		För desinfektion af sjukrummen, förslagsvis	500	—	18,540	—
		<i>c) Medicinsk-kirurgiska afdelningen.</i>				
	{	Utgifterna beräknade för 7 månader				
		1 Ofverläkare, kirurg, lön per år 4,000 mk	2,331	31		
		1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön å 1,200 mk per år	700	—		
		1 Operationssköterska, jemte bo- stad, värme, belysning och kost, lön å 50 mk i månaden	350	—		
		2 Sköterskor (bildade) för kirur- giska delen, jemte bostad, belys- ning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	700	—		
		2 Sköterskor (bildade) för medicin- ska delen, såsom föregående	700	—		
		1 Sköterska (bildad) förslagsvis under 3 månader	150	—		
c	{	2 Sköterskor jemte bostad, belys- ning, värme och kost, lön å 30 mk i månaden	420	—		
		1 Sköterska för isolerafdelningen i källarvåningen såsom föregå- ende	210	—		
		1 Sköterska, förslagsvis under 3 månader, lön å 30 mk i måna- den	90	—		
		2 Nattsköterskor, lön å 30 mk i månaden	420	—		
		3 Städerskor, en för hvardera vå- ningen och en för operationsaf- delningen jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	315	—		
		Medicin, förslagsvis	2,900	—		
		Förbandsmaterial och instrument, förslagsvis	2,350	—	11,636	31
		Transport	—	—	2,054,588	84

			Transport	—	2,054,588 84
			<i>d) Inredning af medicinsk-kirurgiska afdelningen.</i>		
		<i>c*</i>	Enligt kostnadsförslag	—	50,000 —
			<i>e) Ekonomieafdelningen.</i>		
S. F. besl. ^{29/12} 1893.	}	<i>b</i>	1 Syssloman, jemte bostad, belysning och värme, lön	1,500 —	
D:o ^{29/12} 1896.					
D:o ^{21/12} 1897.		<i>b</i>	1 Hushållerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	800: —	
D:o ^{29/12} 1893.					
D:o ^{29/12} 1896.		<i>c</i>	lönertillskott å 200 mk per år, för 7 månader	116: 60	916 60
S. F. besl. ^{29/12} 1893.	}	<i>b</i>	1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	300 —	
D:o ^{29/12} 1899.					
D:o d:o.		<i>b</i>	1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240 —	
		<i>c</i>	1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 300 mk per år, för 7 månader	175 —	
D:o d:o.		<i>b</i>	3 Tjenarinnor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 180 mk	540 —	
		<i>c</i>	1 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön (å 180 mk per år) för 7 månader	105 —	
D:o ^{29/12} 1899.		<i>b</i>	1 Städerska jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	180 —	
D:o ^{29/12} 1896.	}	<i>b</i>	1 Bakerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240 —	
D:o ^{29/12} 1899.					
S. F. besl. ^{29/12} 1893.		<i>b</i>	1 Föreståndarinna för linneförrådet, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	480: —	
D:o ^{21/12} 1897.		<i>b</i>	personelt tillskott	600: —	1,080 —
D:o ^{29/12} 1893.		<i>b</i>	4 Tvätterskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 20 mk i månaden	960 —	
		<i>c</i>	3 D:o, jemte kost (icke bostad), lön å 30 mk i månaden för 7 månader	630 —	
D:o ^{29/12} 1898.		<i>b</i>	1 Maskinist, jemte bostad, värme och belysning, lön	1,200 —	
			Transport	8,066,60	2,104,588 84

			Transport	8,066 60	2,104,588 84
	<i>c</i>	1	D:o, jemte bostad, värme och belysning, lön à 1,200 mk per år, för 7 månader	700 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1893.	<i>b</i>	1	Eldare, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	900 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1893.	<i>b</i>	1	Vaktmästare, jemte bostad, värme och belysning, lön 730: —	360: —	1,090 —
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.					
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1893.	<i>b</i>	2	Drängar, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 420 mk	840 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.					
	<i>c</i>	1	D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 420 mk per år, för 7 månader	245 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1893.	<i>b</i>	3	D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 350 mk i året	1,050 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.					
S. F. besl. ²⁷ / ₁₂ 1895.	<i>b & c</i>	1	Portvakt, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	420 —	
	<i>c</i>	1	D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 420 mk i året, för 7 månader	245 —	
D:o d:o.	<i>b</i>	1	Klosettömmerska à 30 mk i månaden	360 —	
			Kost för 117 patienter à 82 penni per dag, förslagsvis	35,018 10	
			Kost för 6 patienter à 1:40 per dag, förslagsvis	3,066 —	
			Kost för 46 af personalen à 1 mk per dag, förslagsvis	16,790 —	
			Kost för 54 patientar à 82 penni per dag under 7 månader, förslagsvis	9,475 92	
	<i>c</i>	6	patienter à 1:40 per dag under 7 månader, förslagsvis	1,797 60	
	<i>c</i>	23	af personalen à 1 mk per dag under 7 månader, förslagsvis	4,922 —	
			Bränsle, förslagsvis	16,400 —	
			Bränsle (för medicinsk-kirurgiska afdelningen) à 5,000 mk för året för 7 månader, förslagsvis	2,900 —	
			Gas till laboratoriet och för uppvärmning af ångtält, förslagsvis	400 —	
			Underhåll af inventarier, förslagsvis	2,400 —	
			Transport	107,086 22	2,104,588 84

		Transport	107,086 22	2,104,588 84
	c	Underhåll af häst, förslagsvis . . .	600 —	
		Belysning 4,045: 70		
		D:o af medicinsk-kirurgiska afdelningen . . . 1,954: 30	6,000 —	
		För oförutsedda utgifter, förslagsvis	4,000 —	117,686 22
S. F. besl. ²⁰ / ₁₁ 1900.	d	f) <i>Desinfektionsinrättningen.</i>		
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1896. D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.	b	1 Förman (maskinist), jemte bostad, värme och belysning, lön	1,200 —	
D:o ¹⁹ / ₄ 1898. D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.		b	1 Biträde, jemte bostad och kost, lön	420 —
	c	Bränsle, förslagsvis	400 —	
		Underhåll af häst, förslagsvis	600 —	
		Desinfektionsmaterial	500 —	3,120 —
S. F. besl. ⁵ / ₁₁ 1901.	c*	g) <i>Anslag för provisoriskt sjukhus</i> — Fmk 228,624: 15 —	— —	3,000 —
		4. Poliklinisk ögonafdelning.		
	c*	Anslag	1,800 —	
		Dagafgifter för medellösa sjuka emot redovisning	200 —	2,000 —
		5. Sjukstuga i Sörnäs.		
	c	För 12 å 15 sjukplatser, förslagsvis	— —	10,943 —
		6. Barnpoliklinik å Berghäll.		
S. F. besl. ¹¹ / ₄ 1900.	b*	Anslag	— —	2,500 —
		7. Helsopolisen.		
S. F. besl. ² / ₁₀ 1893.	b	1 Tillsyningsman vid helsopolisen . . . . . 3,000: — förhöjning för 5 års tjänst . . . . . 500: —	3,500 —	
1886 års stat. S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889. D:o ³⁰ / ₅ 1891. D:o ²⁹ / ₅ 1892. D:o ²⁹ / ₁₂ 1896. D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.	b&c	2 Tillsyningsmän vid helsopolisen å 2,500 mk	5,000 —	
		1 D:o vid d:o	2,000 —	
	c	Extra tillsyningsmän, förslagsvis	3,000 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899.	b	1 Desinfektionsbiträde	1,500 —	
		Transport	13,500 —	2,243,838 06

			Transport	13,500	—	2,243,838	06		
	c	För desinfektion i hemmen, förslagsvis		2,000	—				
	c*	För dödande af råttor		5,000	—	22,000	—		
		8. Besigtningbyrån.							
D:o	3 ¹ / ₄	1895.	b	1 Besigtningssläkare	6,000	—			
			c	{ Städning	360	—			
			c	{ Underhåll af inventarier, förslagsvis	300	—	6,660		
				9. Undersöksstation för lifsmedel.					
1886 års stat.	b		1 Föreståndare	3,000	—				
S. F. besl. 17/12	c	1901.	personelt tillskott för år 1902	1,000	—	4,000	—		
S. F. besl. 22/12	b	1898.	1 Biträde åt d:o	1,200	—				
D:o 16/11	b	1886.	1 Laboratoriödräng	900	—				
D:o 20/12									
D:o 29/12									
				Till inköp af apparater, kemikalier och böcker, förslagsvis	800	—	6,900		
				10. Köttkontrollstation.					
S. F. besl. 29/9	b	1896.	1 Veterinär	4,000	—				
D:o d:o	b	1897.	Biträden vid stationen	3,000	—				
D:o 21/12									
	c		Driftkostnad, förslagsvis	800	—	7,800	—		
				11. Obduktionshuset.					
	c		Ved, belysning, tvätt etc., förslagsvis	—	—	150	—		
				12. Vaccindepoten.					
	c		Anslag för tillsyn öfver vaccineringsskyldighetens fullgörande	—	—	400	—		
			— Fmk 337,417: 15 —						
			VIII. Fattigvården.						
			1. Fattigvårdsstyrelsen.						
S. F. besl. 5/12	b	1895.	1 Ordförande	600	—				
	b	1898.	1 Verkställande direktör	7,000	—				
	c		1 Sekreterare	2,400	—				
	c		1 Vaktmästare	1,000	—				
			Arvode för tillsyningsmän och ständiga ombud i landsorten, förslagsvis	6,500	—				
	c		Ersättning för inspektionsresor, förslagsvis	800	—	18,300	—		
				Transport	—	—	2,306,048	06	

			Transport	—	—	2,306,048 06
			2. Fattiggården och dermed förenade inrättningar.			
1886 års stat.	b	1 Inspektor jemte fri bostad och ved	4,500	—		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891.	b & c	1 Kontorsbiträde	720	—		
1886 års stat.	b	1 Predikant	1,400	—		
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889.	b	1 Läkare vid fattigvårdens sjuk-				
D:o ¹⁷ / ₁₁ 1894.	b	anstalter och dårdvårdsinrättning	3,600	—		10,220 —
		<i>a) Fattiggården.</i>				
S. F. besl. ⁵ / ₁₂ 1895.	b	1 Husmoder	1,000	—		
	c	2 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 840:—	1,680	—		
D:o ²¹ / ₁₂ 1889.	b	3 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 600:—	1,800	—		
D:o ²² / ₁₂ 1898.	c	2 Biträdande sköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 30 mk i månaden för hvardera	720	—		
		Beklädnad, förslagsvis	5,500	—		
		Kost, förslagsvis	28,000	—		
		Läkemedel, förslagsvis	3,500	—		
		Inventarier, förslagsvis	1,000	—		
	c	Material, förslagsvis	800	—		
		Ved och belysning, förslagsvis	8,000	—		
		Hafre och hö för tvenne hästar, förslagsvis	1,000	—		
		Remontarbeten, förslagsvis	3,500	—		
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	3,500	—		60,000 —
		<i>b) Arbetsinrättningen.</i>				
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889.	b	1 Tillsyningsman, jemte fri bostad, ved och lyse 1,200:—				
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896.	b	personelt tillskott. . . . . 300:—	1,500	—		
D:o ²¹ / ₁₂ 1889.	b	2 Vaktmästare, jemte fri bostad, ved och lyse å 720:—	1,440	—		
		Ved och belysning, förslagsvis	1,300	—		
		Kost, förslagsvis	9,000	—		
		Beklädnadskostnader, förslagsvis	1,800	—		
	c	Material, förslagsvis	5,000	—		
		Inventarier och arbetsverktyg, för- slagsvis	500	—		
		Flitpenningar, förslagsvis	800	—		
		Remontarbeten, förslagsvis	1,000	—		
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	500	—		22,840 —
		Transport	—	—		2,399,108 06

		Transport	—	—	2,399,108 06
		<i>c) Dårvårdsanstalten.</i>			
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1891.	}	b	1 Öfversköterska, jemte fri bostad, ved och lyse	1,200	—
D:o ²⁰ / ₁₂ 1893.				—	—
D:o ²⁰ / ₁₂ 1896.	}	b	6 Kvinliga vårdare, jemte d:o d:o å 600:—	3,600	—
D:o ²¹ / ₁₂ 1897.				—	—
1886 års stat.	}	b	3 Manliga vårdare, jemte d:o d:o å 720:—	2,160	—
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1891.				—	—
	}	c	Beklädnad, förslagsvis	3,000	—
			Kost, förslagsvis	13,000	—
			Läkemedel, förslagsvis	1,500	—
			Inventarier, förslagsvis	1,000	—
			Ved och belysning, förslagsvis	7,000	—
			Remontarbeten, förslagsvis	1,200	—
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	1,000	—	34,660
		3. Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen.			
	}	c	För i staden och å landsbygden utackorderade, förslagsvis	64,000	—
			I särskilda inrättningar intagna, d:o	7,000	—
			Sjukvård, d:o	7,500	—
			Kostnader för sinnesrubbade personer, intagna å andra dårvårdsanstalter, förslagsvis	22,000	—
			Läkemedel, förslagsvis	5,000	—
			Direkta understöd:		
			a) åt personer ovillkorligen berättigade till fattigvård, förslagsvis 24,000:—		
	b) åt nödställda, hvilka icke ega ovillkorlig rätt till fattigvård, förslagsvis . . . . . 16,000:—	40,000	—	145,500	
		4. Diverse.			
	c	Understöd åt värnepligtiges hustrur och barn, förslagsvis	500	—	
	c & d	Expenser och oförutsedda utgifter	3,000	—	3,500
		— Fmk 295,020:— —			
		Transport	—	—	2,582,768 06

			Transport	—	—	2,582,768 06
IX. Undervisningsväsendet.						
1. Navigationsskolan.						
S. F. besl. $\frac{9}{5}$ 1900. Enl. kontrakt.	} b	Hyra	3,000	—		
		c Ved, förslagsvis	600	—		3,600
2. Handverksskolorna.						
K. kung. $\frac{25}{11}$ 1885.	b	Anslag för högre handverksskolorna	19,962	—		
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899.	b	Anslag för lägre d:o	25,486	—		
		Förberedande yrkesskolan för gossar:				
S. F. besl. $\frac{26}{9}$ och $\frac{20}{11}$ 1900.	} b	1 Lärare i matematiska ämnen på svenska afdelningen	4,200	—		
		1 Lärare i matematiska ämnen på finska afdelningen	4,200	—		
D:o samt $\frac{19}{12}$ 1901.	b	1 Lärare i frihandstekning	3,000	—		
S. F. besl. $\frac{25}{9}$ och $\frac{20}{11}$ 1900.	} b	1 Verkmästare i träbearbetning	3,300	—		
		1 D:o i metallbearbetning	2,700	—		
		1 Föreståndare	1,500	—		
		Arvode åt timplärare, 44 veckotimmar à 150 mark	6,600	—		
		Arvode åt biträdande verkmästare	1,500	—		
		Vaktmästare	600	—		
		Arbetsmaterial för verkstaden	1,500	—		
		Verkstadsremont och komplettering	500	—		
		Bibliotek, tidskrifter och expenser	500	—		
		Hyra för verkstadslokalen	2,000	—		
		Värme och belysning	1,500	—		
			33,600	—		79,048
		Transport	—	—		2,665,416 06

			Transport	—	—	2,665,416	06	
		3. Handelsläroverk.						
		c	Anslag för ett svenskt-finskt handelsläroverk med skyldighet att emottaga minst 10 frielever från Helsingfors	4,000:—				
			Anslag för förberedande klass vid d:o med skyldighet att emottaga minst 15 frielever från Helsingfors	2,000:—				
			Anslag för ett finskt handelsläroverk med skyldighet att emottaga minst 5 frielever från Helsingfors	4,000:—	—	—	10,000	—
		4. Uppfostringsanstalt för andesvaga barn.						
S. F. besl. ¹¹ / ₁₀ 1898.	b		Anslag att utgå med 300 mk för hvarje i Berttula anstalt för andesvaga barn intagen frielev från Helsingfors, dock till sammanlagdt belopp af högst		—	—	4,500	—
		5. Folkskolorna.						
		a) <i>Aflöningar.</i>						
		b	12 Lärare, lön à	2,400:—				
			förhöjning för 15 års tjänst à	1,200:—	43,200	—		
			15 Lärare, lön à	2,400:—				
			förhöjning för 10 års tjänst à	960:—	50,400	—		
1886 års stat. S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899.			Transport	93,600	—	2,679,916	06	

			Transport	93,600	—	2,679,916	06
1886 års stat. S. F. besl. 12/12 1899.	} b	14 Lärare, lön à	2,400: —				
		förhöjning för 5 års tjänst à	480: —	40,320	—		
	} b	17 Lärare, arvode à	2,400: —	40,800	—		
S. F. besl. 21/12 1889.		5 Lärare, arvode à	2,400: —	12,800	—		
	} b	3 Lärarebiträden (islöjd och skrädderarbeten) arvode à	1,200: —	3,600	—		
1886 års stat.		1 Lärare i grekisk-rysk troslära, arvode		800	—		
	} b	6 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 25 års tjänst à	1,000: —	18,000	—		
	} b	7 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 20 års tjänst à	800: —	19,600	—		
	} b	14 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 15 års tjänst à	600: —	36,400	—		
	} b	17 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 10 års tjänst à	400: —	40,800	—		
	} b	9 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 5 års tjänst à	200: —	19,800	—		
1886 års stat. S. F. besl. 12/12 1899.	} b	1 Lärarinna, lön	1,514: 28				
		förhöjning för 10 års tjänst	342: 86	1,857	14		
	} b	6 Lärarinnor, lön à	1,700: —				
		förhöjning för 25 års tjänst à	850: —	15,300	—		
	} b	3 Lärarinnor, lön à	1,700: —				
		förhöjning för 20 års tjänst à	680: —	7,140	—		
	} b	8 Lärarinnor, lön à	1,700: —				
		förhöjning för 15 års tjänst à	510: —	17,680	—		
	} b	16 Lärarinnor, lön à	1,700: —				
		förhöjning för 10 års tjänst à	340: —	32,640	—		
	} b	11 Lärarinnor, lön à	1,700: —				
		förhöjning för 5 års tjänst à	170: —	20,570	—		
			Transport	421,707	14	2,679,916	06

		Transport	421,707 14	2,679,916 06	
1896 års stat. S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899.	} b	6 Lärarinnor, arvode å 2,000:—	12,000 —		
		1 Lärarinna, arvode	1,514 28		
		33 Lärarinnor, arvode å 1,700:—	56,100 —		
		4 Lärarinnor, arvode å 2,000:—	8,000 —		
		8 Lärarinnor, arvode å 1,700:—	13,600 —		
		2 Timlärarinnor, arvode å . . . . . 1,700:—	3,400 —		
	c	Vikarier och sannolikt ökad lärarepersonal under höstterminen, förslagsvis	5,000 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888.	} b	Inspektor	7,000 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.	b	Biträde vid inspektorskansliet	1,200 —		
D:o ²² / ₁₂ 1898.	b	Ekonom	2,500 —		
D:o ²¹ / ₁₂ 1889.	b	Sekreterare i direktionen	1,200 —		
1886 års stat. S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1886.	} b	6 Vaktmästare å . . . . . 1,000:—	6,000 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1890.		c	1 D:o för 5 månader	416 65	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1892.		b	1 Gårdsdräng	780 —	
D:o ²⁸ / ₁₂ 1896.		b & c	3 Gårdsdrängar å . . . . . 720:—	2,160 —	
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1899.		c	1 D:o för 5 månader	300 —	
D:o ²⁸ / ₁₂ 1886.	} b & c	Arvode för 13 föreståndare och föreståndarinnor å . . . . . 300:—	3,900 —		
D:o ²⁸ / ₁₂ 1886.		c	Arvoden för matrikelföringen vid de högre skolorna	600 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1891.		c	Arvoden för undervisningen å folkskolornas fortsättningsklasser	10,500 —	
			<i>Öfriga kostnader.</i>		
		c	Hyror för skollokaler, förslagsvis	26,000 —	
		Undervisningsmaterial, förslagsvis	8,000 —		
		Material för handarbeten, förslagsvis	5,000 —		
		Ny skolmöbel och reparation af gammal, förslagsvis	10,000 —		
		Ved och vedhuggning, förslagsvis	25,000 —		
		Belysning, förslagsvis	20,000 —		
		Till beklädnadshjelp åt fattiga elever, hemmahörande i staden, förslagsvis	10,000 —		
		Renhållning, förslagsvis	15,000 —		
		Transport	119,000 —	3,237,794 13	

			Transport	119,000	3,237,794	13
	<i>c</i>	Underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler, förslagsvis		18,000	—	
	<i>c*</i>	Möbler till skolhuset å Wallgård		20,000	—	
K. Förordn. $\frac{5}{8}$ 1886.	<i>b</i>	Bidrag till pensionering af landets folkskollärarepersonal: för 58 lärare å 50 mk . . . . . 2,900:— för 137 lärarinnor å 37: 50 . . . . . 5,137: 50		8,037	50	
	<i>c & d</i>	Annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter, förslagsvis . . . . . — Fmk 725,415: 57 —		2,500	—	167,537 50
6. Folkbibliotek och läsesalar.						
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{3}{4}$ 1889.	<i>b</i>	1 Bibliotekarie		3,600	—	
D:o $\frac{21}{22}$ 1889. D:o $\frac{27}{12}$ 1895.	<i>b & c</i>	1 Första amanuens (Sv. afd.) . . . . . 1,500:— personelt tillskott. . . . . 300:—		1,800	—	
D:o $\frac{29}{12}$ 1899. D:o $\frac{27}{12}$ 1895. D:o $\frac{21}{12}$ 1897.	<i>b & c</i>	1 Förste amanuens å läsesalen		1,500	—	
D:o $\frac{21}{12}$ 1889. D:o $\frac{28}{12}$ 1891. D:o $\frac{29}{12}$ 1896.	<i>b</i>	1 D:o d:o (Finska afd.)		1,200	—	
D:o $\frac{21}{12}$ 1889. D:o $\frac{28}{12}$ 1891. D:o $\frac{29}{12}$ 1896.	<i>b</i>	1 Andra amanuens (Sv. afd.) . . . . . 1,200:— personelt tillskott. . . . . 300:—		1,500	—	
D:o $\frac{29}{12}$ 1900. D:o d:o.	<i>b & c</i>	1 Andra amanuens (Sv. afd.)		1,200	—	
	<i>b</i>	1 D:o d:o (Finska afd.)		900	—	
	<i>c</i>	2 Extra d:o å . . . . . 550:—		1,100	—	
1886 års stat. S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1888.	<i>b</i>	1 Vaktmästare jemte fri bostad och ved		900	—	
D:o $\frac{29}{12}$ 1888. D:o $\frac{29}{12}$ 1891. D:o $\frac{29}{12}$ 1887. D:o $\frac{27}{12}$ 1895.	<i>b</i>	1 Vaktmästarebiträde		600	—	
	<i>b</i>	1 Gårdskar, jemte fri bostad och ved		300	—	
	<i>c</i>	1 Städerska, jemte fri bostad och ved		480	—	
D:o $\frac{29}{12}$ 1896.	<i>b</i>	1 Föreståndare för Tölö filial jemte fri bostad, ved och lyse		300	—	
S. F. besl. $\frac{22}{12}$ 1898. D:o $\frac{26}{9}$ 1899.	<i>b</i>	1 Föreståndare för filialen vid Sjömansgatan N:o 14 jemte fri bostad, ved och lyse		200	—	
	<i>b</i>	1 Föreståndare för filialen i Sörnäs, arvode		1,500	—	
			Transport	17,080	—	3,405,331 63

		Transport	17,080	3,405,331	63
S. F. besl. ^{22/12} 1898. D:o ^{20/6} 1899.	} b	1 Vaktmästare vid Sörnäs filial, jemte bostad, ved och lyse . . .	720		
		2 Städerskor vid filialerna, jemte bostad, ved och lyse à 100 mk	200		
		Hyra för filiallokalerna	5,410		
		Böcker, tidskrifter och tidningar jemte inbindning, förslagsvis . . .	12,700		
		c* För inredande af en ny läsesal . . .	900		
		c Ved och belysning, förslagsvis . . .	6,650		
		c Brandstodsafgifter, förslagsvis . . .	230		
	c & d	Diverse samt oförutsedda utgifter, förslagsvis	3,000	46,890	
		7. Asyler för vanartade barn.			
S. F. besl. ^{29/12} 1899. S. F. besl. ^{15/10} 1901.	} b	Uppfostringsanstalten i Sibbo: Kostnader, förslagsvis	6,921		
		Uppfostringsanstalten i Nummis: Kostnader, förslagsvis	6,921		
		Uppfostringsanstalten i Lojo, för- slagsvis	4,236		
		För enskild utackordering, förslags- vis	4,000		
		Läkarearvode för besiktning, d:o . — Fmk 891,631: 57 —	100	22,178	
		X. Staden åliggande all- männa onera.			
		1. Skjutshållning.			
Guv. resol. ^{21/5} 1896.	b	Entreprenad, 6 hästar, förslagsvis	—	3,000	
		2. Kronoutlagor.			
Resol. på städ. besv. ^{19/12} 1757 § 58. K. Sns res. ^{15/5} 1899.	} b	Boskapspenningar och utsädesaf- gift	—	54	96
		3. Inkvarteringen.			
Inkvart. regl. ^{10/1} 1876. S. F. besl. ^{11/3} 1879.	} b	Inkvarteringskostnader, förslagsvis	—	283,687	90
		4. Inkvarteringsnämnden.			
1886 års stat.	} b	1 Ordförande	2,000		
		1 Sekreterare	1,600		
		1 Kvartermästare	2,000		
		Transport	5,600	3,761,142	49

			Transport	5,600	—	3,761,142	49	
1886 års stat.	b	{	1 Translator	800	—			
			1 Vaktmästare	800	—			
	c & d	{	Expenser och oförutsedda utgifter, förslagsvis	600	—	7,800	—	
			— Fmk 294,542: 86 —					
XI. Vattenledningen.								
1. Förvaltning och drift.								
1886 års stat.	S. F. besl.	} c	1 Vattenledningsingeniör, lön	8,000:—				
D:o			1888.	förhöjning för 10 års tjänst	1,600:—			
D:o			1892.	resemedel, personelt	400:—	10,000	—	
D:o	1887.	b	1 Assistent, lön	4,800	—			
D:o	1900.	b	1 Bokhållare	3,000:—				
D:o	1890.	} b	förhöjning för 5 års tjänst	300:—				
D:o	1892.		d:o för 10 års tjänst, fr. 1/5	200:—	3,500	—		
D:o	1897.		1 Verkmästare, jemte fri bostad och ved		1,600	—		
D:o	1890.	b	1 Öfvermaskinist, jemte fri bostad och ved		2,700	—		
D:o	1899.	b	1 Förste maskinist, jemte fri bo- stad och ved		1,800	—		
1886 års stat.	S. F. besl.	1899.	} b	1 Andre maskinist, jemte fri bo- stad och ved		1,500	—	
1886 års stat.	S. F. besl.	1899.		1 Putsare, jemte fri bostad och ved		1,000	—	
D:o	1899.	b	} b	1 Reservoirvakt, jemte fri bostad och ved		420	—	
D:o	1889.	} c		Driftkostnad för pumpverket, för- slagsvis		9,000	—	
D:o	1891.			D:o för filtrerna, förslagsvis . . .		12,000	—	
			Afläsning och kontroll af vatten- mätare, förslagsvis		6,800	—		
			Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsvis		1,500	—		
			Transport	56,620	—	3,768,942	49	

		Transport	56,620	3,768,942	49
	<i>c</i>	Brandförsäkringspremier, förslagsvis	1,200		
Enl. kontrakt.	<i>b</i>	Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350		
K. S:ns resol. 7/5 1895. Kontrakt 2/6 1895.	<i>b</i>	Arrende för Broholmen i Gammelstaden	600		
Enl. kontrakt.	<i>b & c</i>	Hyra för vattenledningskontorets lokal, jemte städning och belysning, förslagsvis	2,000		
		Expenser, förslagsvis	2,500		
		Kostnader för distribuering och in-drifning af debebetsedlar och räkningar, förslagsvis	700		
	<i>c</i>	Kostnader för hästhoarnes skötsel, förslagsvis	2,700		
		Kostnader för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmätare, förslagsvis	95,000	161,670	
		2. Underhåll och remont.			
	<i>c</i>	Remont och underhåll af vattenledningens byggnader, hägnader, dammar, maskiner och rörnät, förslagsvis	22,000		
	<i>c</i>	Reparation och justering af vattenmätare, förslagsvis	3,000		
S. F. besl. 21/5 1901.	<i>b*</i>	Utbyte af pumpverkets turbiner mot nya	15,000	40,000	
		3. Nybyggnader.			
	<i>c*</i>	Tillbyggnad af vattenborgen i Djurgården, återstoden af totalkostnaden, förslagsvis	—	67,000	
		4. Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.			
	<i>c*</i>	Rörombyte under V. Henriksgatan från Alexandersgatan N:o 23 till Boulevardsgatan, eventuelt . . .	19,600		
		Transport	19,600	4,037,612	49

		Transport	19,600	4,037,612	49
		Vattenposter å Skatuddskajen eventuelt	8,800		
		Ny sugledning till turbinpumpverket	2,600		
		Vattenledning under Högbergsgatan från Lilla Robertsgatan till Röddäldsgatan	7,500		
		Vattenledning under Gördelgatan från Slotts- till Lotsgatan	9,900		
		Vattenledning under Wasagatan från Flemmingsgatan till Ö. Chausséen	30,700		
		Vattenledning under Flemingsgatan från Wasa- till Svalbogatan	10,800		
		Vattenledning under Wiborgsgatan från N:o 5 till Fredriksbergsgatan	10,500		
c*		Vattenledning under Kajanagatan från N:o 1 till Fredriksbergsgatan	7,500		
		Vattenledning under V. Brahegatan från Sture- till Josafatsgatan	13,700		
		Vattenledning under Josafatsgatan från Ö. Brahe- till Kristinagatan	10,400		
		Vattenledning under Kristinagatan från Josafats- till Wasagatan	9,600		
		Vattenledning under Malmgatan från Lappbrinken till N:o 32	2,900		
		Vattenledning under Helsingegatan från Kristinagatan till Östra Brahegatan	6,000		
		Tillskott till tidigare anslag för rörnätets utsträckning å Berghäll	5,000		
		Inköp af vattenmätare	8,000	163,500	—
		5. Diverse mindre arbeten.			
		En ny värmeledningsångpanna till pumphusen i Gammelstaden i st. f. den nuvarande	1,500		
c*		En fribrunn i Gammelstaden	400		
		Komplettering af brandposter och afstängningskranar å rörnätet	3,500	5,400	—
		<i>Fmk 437,570: —</i>			
		Transport	—	4,206,512	49

		Transport	—	4,206,512 49
		XII. Saluhallen.		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₀ 1899.	b	1 Uppsyningsman, lön	1,200:—	
		beklädnadshjelp . . .	150:—	
			1,350 —	
Enl. kontrakt.	b	Belysning, förslagsvis	4,500 —	
	c	Renhållning m. m., d:o	1,500 —	7,350 —
		— Fmk 7,350: — —		
		XIII. Stadens jordlägenheter.		
	c	Gumtäckt, förvaltningskostnader m. m., förslagsvis	7,000 —	7,400 —
		Mejlans, utskylder m. m., förslagsvis	400 —	
		— Fmk 7,400: — —		
		XIV. Allmänna arbeten.		
		1.o. Byggnader och lägenheter.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300 —	
	c*	Yttre målning af Rådhuset, äfvensom remont af särskilda lokaler och trapphuset i detsamma . . .	4,100 —	
		Inredning af bekvämlighetsinrättning i Brunnshuset	1,200 —	
		Remont af Societetshuset, förslagsvis	40,000 —	
		Brädfordring af obduktionspaviljongen vid Alkärr	700 —	
		Rifning af brunnen vid Åbo kaserne	300 —	
		Förändring af inredningen i Folkbibliotekshuset	2,000 —	
		Transport	52,600 —	4,221,262 49

		Transport	52,600 —	4,221,262 49
	c*	Ombyggnad enl. tunnssystemet af särskilda afträden i stadens gårdar	4,750 —	
	c*	Remont i Maria sjukhuset	11,500 —	
	c	Diverse reparationer	24,000 —	92,350 —
		<i>Nybyggnader.</i>		
Enl. kontrakt.	b*	Afbetalning å köpeskillingen för Societetshuset	150,000 —	
	c*	Uppförande af en sjukhuspaviljong för lungsotspatienter å Fattigårdens område	30,000 —	180,000 —
		— Fmk 272,350: — —		
		2:o. Gator och allmänna platser.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c*	Stensättning med 1:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Unionsgatan invid Kaisaniemi park	23,000 —	
	c*	Ombyggnad af Långa bron	45,000 —	
	c*	Ombyggnad och remont af särskilda barriärer längs staden tillhöriga gatuandelar	10,000 —	
	c	Diverse reparationer	12,000 —	90,000 —
		<i>Nyanläggningar.</i>		
	c*	Stensättning med fältsten af särskilda ytor invid det nyuppförda varuskjulet å Skatuddskajen, äfvensom med 11:a nubbsten. till 11 meters bredd, af kajsträckan vester om nämnda skjul	29,100 —	
		Järnvägsspår å Skatudden	13,000 —	
		Planering af Slottgatan	5,400 —	
		D:o af Gördelgatan	13,700 —	
		Transport	61,200 —	4,583,612 49

		Transport	61,200	—	4,583,612	49
	c*	Planering af Fredriksbergsgatan från Flemmings- till Sturegatan och till halfva bredden från den sistnämnda till Kotkagatan . . .	7,400	—		
		D:o af Wiborgsgatan från Borgå-till Fredriksbergsgatan	17,000	—		
		D:o af Kajanagatan från Borgå-till Fredriksbergsgatan	16,000	—		
		D:o af Vestra Brahegatan från Helsing- till Borgågatan	38,300	—		
		D:o af Kristinegatan mellan Josafats- och Vasagatan	17,000	—		
		D:o af Vasagatan från V. Brahe-till Kristinegatan	10,900	—		
		D:o af Borgågatan från Viborgs-till Kajanagatan	5,650	—		
		D:o af Josafatsgatan mellan Kristine- och V. Brahegatan	10,600	—		
		D:o af Sibyllegatan	10,600	—		
		D:o af Malmgatan, utanför tomt N:o 30	2,700	—		
		D:o af Ärtholmsgatan mellan Styrmans- och Ö. Docksgatan	2,300	—	199,650	—
			— Fmk 289,650: — —			
			3:o. Kanaler och afloppsdiken.			
			<i>Remont och underhåll.</i>			
	c*	Kompletteringsarbeten	3,000	—		
		Ersättning med större rör af kanalen från kugelbanan i Brunns-parken till Hafshamnen	3,500	—		
	c	Diverse underhåll	15,000	—	21,500	—
		<i>Nyanläggningar.</i>				
	c*	Kanal under Slottsgatan	2,000	—		
		D:o under Gördelgatan från adr. N:o 8 till Slottsgatan	5,400	—		
		D:o under Fredriksbergsgatan från Sture- till Flemingsgatan och från Kotka- till Sturegatan	13,000	—		
		Transport	20,400	—	4,804,762	49

		Transport	20,400	4,804,762 49
	c*	Kanal under Wiborgsgatan från adr. N:o 3 till Fredriksbergsgatan	3,500	
		D:o under Kajanagatan från adr. N:o 1 till Fredriksbergsgatan	1,800	
		D:o under Vestra Brahegatan från adr. N:o 14 till Josafatsgatan	7,400	
		D:o under Kristinegatan från adr. N:o 10 till Wasagatan	3,450	
		D:o under Wasagatan från adr. N:o 15 till Flemingsgatan samt från Kristine- till Ö. Brahegatan	15,400	
		D:o under Josafatsgatan från Kri- stine- till V. Brahegatan	4,150	
		D:o under Flemingsgatan från Vasa- till Svalbogatan	16,450	
		D:o under Malmgatan från adr. N:o 32 till Lappbrinken	2,700	75,250
			— Fmk 96,750: — —	
			4:o. Vägar.	
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Diverse reparationer	—	10,000
		<i>Nyanläggningar.</i>		
	c*	Väg mellan Brobergsgatan och Brobergskajen	1,250	
		Väg till klappbryggan i Gammel- stadsviken	500	1,750
		— Fmk 11,750: — —		
		5:o. Chausséer.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Diverse reparationer	—	15,000
		6:o. Hamnar.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Nedfartsbroar till isarne och stäng- sel vid kajerna	3,000	
		Transport	3,000	4,906,762 49

		Transport	3,000	4,906,762 49
c*	{	Undersökning af vattendjup- och grundförhållanden i Tölö viken	3,000	
		Ombyggnad af södra kajarmen . . .	16,600	
		D:o af en del af norra kajarmen . .	3,900	
		D:o af en träbro i Brobergshamnen invid ryska proviantmagasinet	3,400	
c		Diverse reparationer	12,000	41,900
7:o. Planteringar.				
<i>Remont och underhåll.</i>				
c	{	Underhåll af planteringar och trädskolor	47,000	
		Underhåll af hägnader	2,000	49,000
<i>Nyanläggningar.</i>				
c*	{	Planeringsarbeten i Brunnsparcken	5,000	
		D:o i Kajsaniemi	5,000	
		1 vattenpost å planteringarna vid Gamla kyrkan	300	
		1 D:o i Brunnsparcken	600	
c		Anordnande af källbanor	1,000	
c*		Inköp af soffor	1,250	13,150
— Fmk 62,150: — —				
8:o. Renhållningsväsendet.				
c	{	Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800	
		Vakters aflöning	5,200	
		Renhållning af latriner och pissoirer	12,000	
		Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar	47,000	
		Bevattning af stadens centrala gator	10,000	
		Renhållning af chausséerna	16,000	
		Renhållning af d:o i Brunnsparcken	1,000	
		Renhållning af vägar	7,000	
		Rengöring af isarna	1,500	
		Rengöring af båthamnar m. m.	700	
		Transport	—	5,010,812 49

		Transport	—	—	5,010,812 49
		9:o. Arbetsredskap.			
	c	Diverse inköp och remont . . .	—	—	7,000 —
		10:o. Diverse.			
	c	Underhåll af klappbryggor, ved- mått, lyktstolpar m. m. . . . . — Fmk 905,750: — —	—	—	6,000 —
		XV. Pensioner.			
Mag. besl. $\frac{13}{6}$ 1857.	}	b Rådmanseken I. S. T. Decker . . .	400	—	
D:o $\frac{1}{6}$ 1870.		b Magistratssekreteraredottern M. K. Wirzenius	266	67	
D:o $\frac{18}{2}$ 1863.		b Stadsfiskalsenkan I. C. Winter . .	300	—	
D:o $\frac{30}{19}$ 1867.	b Rådman H. L. Crohns tre barn . . .	600	—		
S. F. besl. $\frac{9}{2}$ 1875.	}	b Förre fångnekten Jakob Stark . .	240	—	
D:o $\frac{20}{2}$ 1888.		b D:o d:o Abraham Frisk	180	—	
D:o $\frac{3}{12}$ 1889.	b Förre sprutmästaren M. Henelius .	800	—		
D:o $\frac{21}{12}$ 1889.	b D:o Hamnvaktmästaren C. M. Hag- man	600	—		
D:o $\frac{8}{9}$ 1890.	b D:o Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström	500	—		
D:o $\frac{2}{12}$ 1890.	b D:o Ordningsmannen vid brand- verket I. Rönneberg	400	—		
D:o $\frac{9}{5}$ 1893.	b D:o Extra stadsfogden Moses Lind- berg	400	—		
D:o $\frac{16}{5}$ 1893.	b Auktionskassörsenkan Fredrika Wilhelmina Lindman	240	—		
S. F. besl. $\frac{16}{3}$ 1893.	b Brandkonstapelsenkan Gustava Hokkanen	120	—		
D:o $\frac{3}{10}$ 1893.	b Drätselkammarsekreteraren O. Ehr- ströms enka och 3 minderåriga barn	1,019	40		
D:o $\frac{7}{11}$ 1893.	b Stadsfiskalsenkan Albertina Meller .	200	—		
D:o $\frac{27}{11}$ 1894.	b Byggmästaren M. L. Lindblad . . .	300	—		
D:o $\frac{16}{5}$ 1899.	b Vaktmästaredottren Erika Alexan- dra Rosenström	120	—		
D:o $\frac{10}{11}$ 1895.	b Skogsvaktarenenkan Maria Eriksson .	120	—		
D:o $\frac{3}{12}$ 1895.	b Stadsbetjentsenkan E. J. Tång . . .	120	—		
		Transport	6,926	07	5,127,012 49

		Transport	6,926 07	5,127,012 49
S. F. besl. ²⁰ / ₁₀ 1896.	b	Realskolevaktmästaren F. M. Lindqvist	300 —	
D:o ²⁷ / ₉ 1898.	b	Folkbiblioteksvaktmästaren K. E. Borg	120 —	
D:o ¹⁵ / ₃ 1898.	b	Sprutmästareenkan Sofia Nyström till ¹ / ₁ 1903	600 —	
D:o ¹⁶ / ₅ 1899.	b	Tillsyningskvinnan vid fattigvården Emilia Grönstrand	240 —	
D:o ⁵ / ₉ 1899.	b	Hamnkonstapelsenkan Eva Gustava Lönnqvist	120 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.	b	Hamnkonstapeln Emil Mauritz Sjöström	600 —	
D:o ¹⁷ / ₉ 1901.	b	Folkskoleinspektorn Viktor Öhberg	6,000 —	
D:o ¹⁷ / ₁₂ 1901.	b	Uppfostringsbidrag åt afl. Härads- höfdingen B. Stenius 3 omyndiga barn	600 —	
		— <i>Fmk 15,506: 07</i> —		15,506 07
XVI. Diverse utgifter.				
S. F. besl. ⁹ / ₁₀ 1875.	b	För revision af stadens räkenska- per	4,100 —	
		{ Bränsle, förslagsvis	10,000 —	
		{ Belysning, inclusive illuminationer, förslagsvis	7,300 —	
	c	{ För stormvarningstelegram, för- slagsvis	250 —	
		{ Brandstodsafgifter, förslagsvis	12,000 —	
D:o ²¹ / ₁₂ 1897.	b	{ Anslag åt mantalsskrifvaren	3,000 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1890.		{ Anslag för byggnadsinspektör	2,400 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1893.		{ Arvode åt en elektrotekniker	1,500 —	
D:o ¹⁰ / ₆ 1890.		{ Arvode åt 2:ne fiskeritillsynings- män, förslagsvis	600 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899.		{ För öfvervakande af virkesflottning- gen i stadens hamnområde	150 —	
Fiskeristadgan för H:fors ¹ / ₂ 1890.		{ För uppsigt öfver varuskjulet	1,200 —	
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1897.		{ Utskrifning af vallängden jemte register dertill	1,400 —	
S. F. besl. ²⁸ / ₁₀ 1895.	b	{ Anslag till juridiskt biträde åt obe- medlade	2,500 —	
D:o ²² / ₁₂ 1898.	b	{ Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	600 —	
		Transport	47,000 —	5,142,518 56

			Transport	47,000	5,142,518	56
		<i>c*</i>	Inköp och underhåll af ett antal normalur	2,500		
		<i>c</i>	Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering, förslagsvis	7,500		
			Telefonavgifter, förslagsvis	4,500		
D:o	²⁶ / ₁₀ 1897.	<i>b</i>	Anslag för isobservationer, förslagsvis	600		
		<i>c</i>	För kontroll öfver efterlefnad af förordningen angående hundskatten	500		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1899.	<i>b</i>	Signalering af middagstimmen	300		
		<i>c</i>	Afkortning och restitution å uttaxerade medel och andra inkomster, förslagsvis	30,000		
		<i>d</i>	För oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande	50,000	142,900	
			— Fmk 142,900 —			
			Summa Fmk	—	5,285,418	56

		Inkomster.		
	Bokstafven angifver inkomstens beskaf- tenhet enligt 58 § i kommunallagen	<i>a</i>	Disponibel behållning från föregående år	120,000
		I. Räntor.		
		<i>c</i>	Å vattenledningslåneobligationer, förslagsvis	16,500
Chaussée oblig. reglem. 26/1 1865 § 4.		<i>c</i>	Å chaussée-obligationer, förslagsvis	2,000
		<i>b</i>	Å tomtlösen, förslagsvis	95,000
Enl. donat. urkunderna.		<i>b</i>	Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden, förslagsvis	14,000
		<i>c</i>	{ Diverse räntor, förslagsvis	500
		<i>c</i>	{ Dividend å aktier	9,000
				137,000
		II. Tomtlösen.		
S. F. besl. 9/3 1893.		<i>b</i>	Försäljning af tomter och amortering å köpeskillingen för försålda tomter, förslagsvis	100,000
		III. Stadens fasta egendom.		
		<i>b</i>	1. Räntor från donerade hemman.	
K. S:ns res. 12/1 1879.			Förslagsvis	1,800
		<i>b</i>	2. Stadens afhysta område.	
Kongl. försäkr. 23/2 1789 § 1 o. 4.			Arrenden för byggnader och tomter samt utarrenderade mindre platser inom stadens plan, förslagsvis	18,900
			Transport	18,900
				358,800

K. Förordn. $\frac{9}{12}$ 1873 § 6.	b	Transport	18,900	358,800
Enl. inlösningsvilkoren.	b	Arrenden för jordlägenheter, villaområden och smärre platser utom stadens plan, förslagsvis . . .	139,000	
K. S. ns utsl. $\frac{11}{11}$ 1884. S. F. besl. $\frac{29}{10}$ 1888.	b	Arrenden från Brunnsparksområdet, förslagsvis . . .	14,600	
Enl. kontrakter.	b	Hyra för försäljningsplatser å Salu- och Kaserntorgen, förslagsvis . . .	18,000	
		Hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan, förslagsvis . . .	5,500	
		Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmansgatan . . .	6,400	
		Diverse hyror, förslagsvis . . .	4,500	
		Hyra för bodar och diskar, förslagsvis . . .	4,500	
D:o d.o.	b	Hyra för stånd i Saluhallen, förslagsvis . . .	40,000	
		Simhusafgifter, förslagsvis . . .	1,500	
		Fiskevattensafgifter, förslagsvis . . .	1,200	
	c	Hötägt och mulbetesafgifter, förslagsvis . . .	150	
		Tillfälliga arrenden och planhyror, förslagsvis . . .	15,000	269,250
3. Stadens jordlägenheter.				
Enl. kontrakt.	b	Grejus, arrende, förslagsvis . . .	2,400	
		Gumtäckt, d:o d:o . . .	27,000	
		Mejlans, d:o d:o . . .	6,000	
		D:o amortering å köpeskillingen för byggnader . . .	828 10	
		Reimars arrende, förslagsvis . . .	150	36,378 10
— Fmk 307,428: 10 —				
IV. Tomtören.				
	b	Förslagsvis . . .	—	2,700
V. Inkomstgifvande rättigheter.				
K. Förordn. $\frac{31}{12}$ 1877. K. kung. af s. d.	c	Tolag för till Helsingfors destinerade varor, förslagsvis . . .	200,000	
Transport			200,000	667,128 10

		Transport	200,000	667,128	10
K. kung. af $\frac{1}{10}$ 1881. K. S:ns skrivf. $\frac{17}{4}$ 1883.	c	Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad, förslagsvis	8,000		
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888. D:o d:o	c	Trafikafgifter, förslagsvis	450,000		
S. F. besl. $\frac{1}{6}$ 1876.	c	Mätningafgifter, förslagsvis	1,500		
	c	Magasinshyra, förslagsvis	2,000		
	c	Hamnafgifter, förslagsvis	200,000		
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888.	c	Broafgifter, förslagsvis	8,500		
	c	Lyftkransafgifter, förslagsvis	500		
	c	Ballastafgifter, förslagsvis	100		
	c	Vägningsafgifter, förslagsvis	2,700		
K. Förordn. $\frac{30}{3}$ 1879.	c	Afgifter af utlänningar för försälj- ning af matvaror vid mast, för- slagsvis	3,000		
Särsk. K. S:ns resol. K. Förordn. $\frac{24}{7}$ 1883.	c	Biljardafgifter, förslagsvis	500		
	c	Bouppteckningsprocenter, stadens andel, förslagsvis	30,000		
K. Stadg. $\frac{21}{10}$ 1698.	c	Bouppteckningsprocenter, stadens fattiges andel, förslagsvis	8,000		
	c	Kollektmedel, förslagsvis	200		
	c	Diverse böter, förslagsvis	200		
Enl. kontrakt.	b	Arrende för Gammelstads kvarnen	3,500		
	c	Börsprovision, förslagsvis	600	919,300	
VI. Diverse inkomster.					
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879.	c	Personel fattigafgift, förslagsvis	35,000		
Regl. för komm. sjuk- vård i H:fors $\frac{12}{11}$ 1879.	c	För sjukvård i Maria sjukhus, för- slagsvis	15,000		
	c	Inkomst från desinfektionsinrätt- ningen, förslagsvis	300		
	c	För desinfektion i hemmen, för- slagsvis	1,000		
	c	Fattighjons arbeten, förslagsvis	500		
	c	Inkomst från arbetsinrättningen, förslagsvis	10,000		
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879.	c	Jordafkastning från fattiggården, förslagsvis	600		
	c	Ersättning för underhåll af fattiga, förslagsvis	6,000		
		Transport	68,400	1,586,428	10

Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{1}{10}$ 1892.	} c	Transport	68,400	1,586,428	10
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{25}{6}$ 1878.		Elevens i folkskolan afgifter, förslagsvis	200		
Stadg. för Folkbibl. $\frac{2}{5}$ 1886. K. Förordn. $\frac{14}{12}$ 1894.	} b	Elevens i folkskolan handarbeten, förslagsvis	600	372,354	40
		Ersättning för i asyler underhållna barn, förslagsvis	600		
Enl. kontrakt.	} b	Boklån, förslagsvis	7,000	262,194	40
		Hundskatt, förslagsvis	16,000		
	} c	Afgifter från klosetterna, förslagsvis	6,500		
		Bidrag till underhåll af Riddarhuskvären	300		
		Bidrag till underhåll af planteringarne kring Ständerhuset	600		
Drkam. besl. $\frac{21}{2}$ 1901.	} b	Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	200		
		Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan	1,000		
Bankfullm. br. $\frac{6}{7}$ 1892.	} b	Bidrag till gatubelysningen af evangel. luth. kyrkoförsamlingen	1,000		
		Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank	275:—		
K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899. K. Sen. br. $\frac{8}{8}$ 1900.	} b	af Ständerhuset	525:—		
		Vederlag för staden frångångna bötesandelar (incl. stadskamreren och stadskassören tillhörande dylika)	800		
K. Förordn. $\frac{18}{1}$ 1882.	} b	Inkvarteringen ersättes enligt K. Förordningen af den 18 Januari 1882 af Kronan, enl. tariff, med förslagsvis	6,960		
			262,194	40	
VII. Statsbidrag.					
K. S:ns resol. $\frac{19}{4}$ 1900.	} b & c	Till Folkskolorna, förslagsvis	178,000	492,471	33
K. Förordn. $\frac{30}{1}$ 1900.		Till Polisinrättningen	249,433		
K. S:ns resol. $\frac{23}{2}$ 1892	} b	Till Gatubelysningen, förslagsvis	15,170	2,451,253	83
K. S:ns bref $\frac{10}{5}$ 1898.	} b	Till Brandverket	21,000		
Kongl. br. $\frac{27}{8}$ 1779.	} b	Tull- och källarfrihets ersättning	368		
		Till förberedande yrkesskolan för gossar	15,500		
K. Förordn. $\frac{9}{6}$ 1892. K. kung. $\frac{14}{12}$ 1894.	} b	Stadens andel af bränvinsskatten, förslagsvis	13,000		
			—	—	—
			Transport	—	—

		Transport	—	—	2,451,253 83
		VIII. Vattenledningen.			
Taxa för H:fors stads vattenledning den $\frac{11}{3}$ 1890.	}	För vattenförsäljning, förslagsvis	400,000	—	
		Hyror för vattenmätare, förslagsvis	23,000	—	
		Vattenavgifter från hästhoarne, förslagsvis	2,100	—	
		Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsavgifter, förslagsvis	500	—	
		<i>c*</i> Ersättning för värkställda anslutningar m. m., förslagsvis	110,000	—	
		<i>b & c</i> Arrenden för vattenledningens jordområde, förslagsvis	575	—	536,175
		IX. Belysningsverket.			
	<i>c</i>	Disponibel vinst af gasverket	—	—	62,000
		X. Lån.			
	<i>c</i>	Lån på längre återbetalningstid än två år för:			
		Inköp af Societetshuset	150,000	—	
		Tillbyggnad till vattenborgen	67,000	—	
		Återstod af år 1898 för vattenledningsarbeten anvisade lånemedel	130,840	22	
		Nytt lån, eventuelt	32,659	78	380,500
		— Fmk 380,500: — —			
		XI. Uttaxering.			
	<i>d</i>	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras, utgör	—	—	1,855,489 73
		Summa Fmk	—	—	5,285,418 56

Sammandrag

af Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1902.

Hufvud- titel.	Utgifter.	Ordinarie ut- gifter.		Tillfälliga ut- gifter.		Summa.	
		—	—	—	—	—	—
I	Räntor och amortering å skuld	668,273	75	75,420	—	743,693	75
II	Magistraten och Rådstufvurätten	225,016	66	—	—	225,016	66
III	Kommunalförvaltningen	234,185	—	—	—	234,185	—
IV	Gatubelysningen	199,065	50	10,600	—	209,665	50
V	Brandverket	106,930	—	13,800	—	120,730	—
VI	Polisinrättningen	416,240	—	800	—	417,040	—
VII	Sundhets- och sjukvården	279,417	15	58,000	—	337,417	15
VIII	Fattigvården	295,020	—	—	—	295,020	—
IX	Undervisningsväsendet	870,731	57	20,900	—	891,631	57
X	Allmänna onera	294,542	86	—	—	294,542	86
XI	Vattenledningen	91,670	—	345,900	—	437,570	—
XII	Saluhallen	7,350	—	—	—	7,350	—
XIII	Stadens jordlägenheter	7,400	—	—	—	7,400	—
XIV	Allmänna arbeten	260,500	—	645,250	—	905,750	—
XV	Pensioner	15,506	07	—	—	15,506	07
XVI	Diverse utgifter	140,400	—	2,500	—	142,900	—
Summa <i>Små</i> :		4,112,248	56	1,173,170	—	5,285,418	56
Inkomster.		Ordinarie in- trader.		Behållning, tomt- lösen och tillfäl- liga intrader.		Summa.	
	Behållning	—	—	120,000	—	120,000	—
I	Räntor	137,000	—	—	—	137,000	—
II	Tomtlösen	—	—	100,000	—	100,000	—
III	Inkomst från stadens fasta egendom	307,428	10	—	—	307,428	10
IV	Tomtören	2,700	—	—	—	2,700	—
V	Inkomstgifvande rättigheter	919,300	—	—	—	919,300	—
VI	Diverse inkomster	372,354	40	—	—	372,354	40
VII	Statsbidrag	492,471	33	—	—	492,471	33
VIII	Vattenledningen	426,175	—	110,000	—	536,175	—
IX	Belysningsverket	62,000	—	—	—	62,000	—
X	Lån	—	—	380,500	—	380,500	—
XI	Uttaxering	1,855,489	73	—	—	1,855,489	73
Summa <i>Små</i> :		4,574,918	56	710,500	—	5,285,418	56

Helsingfors stads Belysningsverks Utgifts- och Inkomststat för år 1902.

Fastställt af Stadsfullmäktige den 19 December 1901.

Utgifter.

Förvaltning och drift.

Löner, arvoden, m. m.

Arvoden åt styrelsens ledamöter	<i>Fmk</i>	8,000: —	
1 Verkställande direktör, lön	<i>Fmk</i>	9,000: —	
tantieme, förslagsvis	”	3,000: —	
hyresbidrag	”	1,500: —	
1 Kamrerare och kassör, lön	”	5,250: —	
1 Kontorsbiträde	”	1,200: —	
1 Gasmästare	”	5,200: —	
1 Rörläggarförman	”	2,700: —	
1 Materialbokhållare	”	1,800: —	
Extra skrif- och ritarebiträden	”	1,000: —	
Lykttändare, lampskötare m. m. för gatubelysningen	”	24,800: —	
Arvoden för gasmätareaflysning, inkassering m. m. för privat gasförbrukning	”	2,600: —	66,050: —

Gasberedningen.

Kol och diverse materialier, incl. transportkostnad, förslagsvis	”	134,250: —	
Arbetskostnad i retorthuset	”	15,000: —	
Ångmaskins- och exhaustorkostnad	”	3,600: —	
Gasreningskostnader	”	4,100: —	
Transport- och arbetskostnader för biprodukter	”	4,100: —	
Särskilda arbeten	”	3,200: —	164,250: —

Diverse.

Bränsle, förslagsvis	”	700: —	
Elektrisk belysning i apparatrummen	”	500: —	
Vattenafgift	”	1,700: —	
Brand- och olycksfallsförsäkringspremier m. m.	”	6,500: —	
Expenser för belysningsverket	”	3,000: —	
Renhållning	”	400: —	
Afhjelpande af mindre fel i privatserviser	”	2,000: —	
Vakhållning samt diverse oförutsedda utgifter	”	5,060: —	19,860: —
			<hr/>
	Transport <i>Fmk</i>	250,160: —	

Transport *Smf* 250,160:—**Underhåll och remont.**

Remont och underhåll af gasverkets byggnader, ugnar, armatur, gasklockor och apparater	<i>Smf</i>	18,500:—	
Remont och underhåll af hufvudrörnätet.	”	2,000:—	
Remont och underhåll af gaslyktor, lyktstolpar och serviser, glödkroppar och cylindrar för gatulampor.	”	8,000:—	
Underhåll af privatserviser och gasmätare	”	5,000:—	
Underhåll och remont af inventarier	”	3,000:—	36,500:—

Nya lyktor, rörledningar, gasmätare & inventarier.

1 ny retortugn samt 2:ne nya ugnshvalf förslagsvis			28,000:—
<i>Nya gashufvudrör:</i>			
under Malmgatan från Lappbrinken 130 m. vesterut	<i>Smf</i>	1,105:—	
” Lappbrinken från Lappviks- till Malmgatan	”	1,155:—	
” Högbergsgatan, från lilla Roberts- till Röddäldsgatan	”	1,020:—	
” Gördelgatan från Slotts- till Maringatan	”	2,040:—	
” Slottsgatan från Kronbergs- till Gördelgatan	”	680:—	
” särskilda gator enligt styrelsens bestämmande	”	7,000:—	13,000:—
<i>Nya gaslyktor:</i>			
att uppställas å Park-, Fabriks- och Kaptensgatorna, Jungfrustigen och Dockstorget, inalles 24 st. lyktor å 180 mk	”	4,320:—	
att uppställas å Malm- och Högbergsgatorna samt Lappbrinken 9 st. lyktor å 180 mk	”	1,620:—	
att eventuellt uppsättas å särskilda gator enligt styrelsens bestämmande, förslagsvis	”	2,000:—	7,940:—
100 st. nya 2-lågors auerlampor att uppsättas i stadens centrala delar			1,900:—
Nya privatserviser förslagsvis			3,000:—
Inköp af gasmätare förslagsvis			16,000:—
Inköp af inventarier förslagsvis			3,500:—
	<i>Smf</i>	360,000:—	
Kostnad för uppgörande af förslag till elektricitetsverk, enl. Stadsfullmäktiges beslut den 4 Mars 1901			15,000:—
	<i>Smf</i>	375,000:—	
<i>Behållning</i>			62,000:—
		Summa <i>Smf</i>	437,000:—

Inkomster.

Gatubelysningen, förslagsvis	<i>Fm.</i>	108,000: —	
Illuminationer, förslagsvis	”	<u>2,250: —</u>	110,250: --
Privatförbrukning förslagsvis:			
Gas till lyse, 710,000 m ³ å 0,30	<i>Fm.</i>	213,000: —	
med afdrag af rabatter	”	<u>8,650: —</u>	204,350: —
Gas till värme m. m. 245,000 m ³ å 0,15	”	<u>36,750: —</u>	241,100: —
Försålda biprodukter, förslagsvis:			
Koks	”	70,000: —	
Stenkolstjära	”	8,600: —	
Grafit	”	<u>550: —</u>	79,150: —
Vinst å arbeten och material, förslagsvis			5,000: —
Hyror från gasverkets bostadsbyggnad			<u>1,500: —</u>
		<i>Summa Fm.</i>	437,000: —

Rättelse.

På sid. 36, rad 14—16 nedifr. står: Yttre målning af Rådhuset äfv
remont af särskilda lokaler och trapphuset i detsamma; bör vara: *Remont o
skilda lokaler i rådhuset och trapphuset i detsamma.*

Förslag till afhjälpande af bostadsbristen bland arbetarene i Helsingfors.

tadsfullmäktiges i Helsingfors

N Ä M N D

FÖR

ARBETAREANGELÄGENHETER.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Helsingfors

den 12 November 1901.

N:o 31.

Vid Nämndens för Arbetareangelägenheter sammanträde den 10 sistlidne September har Nämnden till diskussion upptagit frågan om åstadkommande af lämpliga arbetarebostäder och de åtgärder, som borde vidtagas för afhjälpande af bostadsbristen bland den arbetande klassen uti Helsingfors äfvensom i hvad mån kommunen tilläfvventyrs borde i dessa sträfvanden deltaga; och väcktes dervid af en medlem i Nämnden följande förslag, hvilket Nämnden anhåller att få för Herrar Stadsfullmäktige framlägga, sådant detsamma finnes affattadt i Nämndens ofvanberörda dag förda protokoll:

„Frågan om anskaffandet af goda och billiga bostäder för den arbetande befolkningen har småningom allt mera antagit karaktären af ett allmänt, kommunalt spörsmål. Det sätt, hvarpå en del arbetare eller rättare deras ledare öfverhufvud bedrifvit sin sak, har visserligen icke bidragit till att öka sympatierna för arbetarnes sträfvanden; men ju mindre tillfredsställelse samhället har af dessa sina så att säga minst uppfostrade barn, desto större anledning finnes det för samhället att taga sig an det berättigade i deras önskningsmål. Om större delen af arbetarne visar sig oförmögen att med egna medel och med egna insigter förbättra sitt läge och om icke heller i öfrigt den privata företagsamheten i detta afseende räcker till, blir det en bjudande nödvändighet för kommunen eller i värsta nödfall staten att inskrida. Äfven på håll, där statssocialism och municipalsocialism icke erkännes, har dock i senare tider vissa arbetarefrågors lösning framstått som möjlig endast och allenast genom ingripande från samhällets sida.

På de bättre lottade arbetarnes håll har redan mycket åtgjorts till afhjälpande af bostadsbristen i Helsingfors, så vidt det rör dessa arbetares egna kretsar, och en-

skilda föreningar eller bolag hafva grundat mer eller mindre affärsmessiga byggnadsföretag, som kommit arbetarne till godo. Emellertid återstår ännu mycket att göra i detta afseende. Det kan icke nekas att fortfarande en mycket stor del af stadens arbetare lider af brist på goda bostäder och är tvungen att erlægga, i jämförelse med det presterade, tillochmed högre hyror än de bättre ställda samhällsklasserna. Detta förhållande försvårar för arbetarne en dräglig existens och förorsakar betänkliga olägenheter. Trångboddheten och hemlösheten alstra sjukdom och moraliska vådor icke blott för de närmast träffade, utan äfven för samhället, något som icke kan undgå den framsyntes uppmärksamhet.

Inom eget land och isynnerhet utom detsamma har redan arbetarebostadsfrågan varit föremål för allmänna åtgärder. På grund af en ständerpetition beviljas numera enligt kungörelsen af den 24 maj 1898 ur finska statsverkets utlåningsfond för uppförande af sunda och eljes lämpliga arbetarebostäder lån åt stadskommuner och bolag på längre återbetalningstid än tjugu år och emot $3\frac{1}{2}$ % ränta. I större skala hafva särskildt i England kommunerna låtit uppföra arbetarebostäder af olika slag och för olika klasser, så i Glasgow och London, likaså i Tyskland, bland annat i Frankfurt am Main och i Leipzig. Stockholms stad har förlidet år gjort en början med uppförande af fyra asyler för husvilla arbetare, och Göteborgs kommun har allt sedan 1847 haft frågan om hand, till dess där småningom stiftelser och föreningar öfvertagit denna angelägenhet.

I Helsingfors skall det, åtminstone till en början, blifva svårt för kommunen att äfven efter det resultatet af den redan anordnade statistiska undersökningen i frågan omsider hunnit blifva känt och allmännare beaktadt, helt och hållet göra arbetarebostadssaken till sin — något som dessutom kunde verka förlamande på det enskilda initiativet. Men studier och praktiska försök i denna riktning måste det anses vara i sin ordning att omedelbart vidtaga genom kommunens försorg. Skulle kommunen lyckas under förutsättning af statslån åstadkomma ett enda, äfven mindre, men dock fullt rentabelt arbetarebostadsföretag, hvilket till sin inrättning och ledning kunde tjena till förebild för andra dylika, vore redan därmed utan tvifvel mycket vunnet. Ledningen af ett dylikt företag i stadens hand skulle väl ställa sig kostsammare än ett enskildt; men den vunna erfarenheten skall utan tvifvel uppväga denna utgift, och dylika företags rentabilitet kan beräknas efter de med hänsyn till företagets art nedbragta kostnaderna för byggnadsmaterial och själfva arbetet.

Främst och äfven oberoende af de tvifvelsmål, som ännu kunna hysas om kommunens sanna fördel af dylika företag, borde kommunen i alla fall låta med det snaraste egna frågan ett praktiskt studium. Det skulle närmast vara af vikt att i eget land och till en del i utlandet undersöka bostäderna och de olika önskningsmålen i afseende å lämpliga arbetarebostäder samt granska och jämföra de allmänna bostadstyper, som hittills kommit till stånd; vidare studera speciella kombinationer med bostäder för enkefolk och barn och för ogifta samt med gemensam spisning och gemensam samlingslokal; äfvensom åtgärder för vidmakthållande af snygghet och

god ordning i möjligen lämpliga stora komplexer. Härtill ansluter sig frågan om det lämpligaste sättet för hyornas indrifning och för uppsägning jemte afhysning. Sakens finansiella sida påkallar gifvetvis en alldeles särskild uppmärksamhet, speciellt med hänsyn till företagens rentabilitet och till förhållandet emellan kommuner och bolag samt till arbetarnes eventuella delegareskap i företagen med uteslutande af affärsspekulation. Dessutom måste frågan om lämplig plats i Helsingfors och lämplig kommunikation med staden, ifall platsen förlägges utom densamma, upptagas till granskning. Slutligen borde, om studier i frågan från alla särskilda synpunkter låte sig förenas på en hand, äfven den rent tekniska sidan vid dylika byggnaders uppförande samtidigt beaktas.

Det vore således till en början erforderligt att omedelbart utverka och utgifva ett understöd för studiet af arbetarebostadsfrågan med särskild hänsyn till förhållandena i Helsingfors, åt lämplig person, som skulle utses af Herrar Stadsfullmäktige, såvida icke åt Nämnden för Arbetareangelägenheter eller någon annan af stadens nämnder eller styrelser kunde ombetros såväl valet af person som meddelandet af närmare anvisningar för studiet af frågan och för afgifvande af redogörelse och förslag i densamma med hänsyn till ofvan upptagna och möjligen andra synpunkter.“

Föreliggande fråga har af Nämnden för Arbetareangelägenheter vid särskilda sammanträden handlagts i närvaro af såväl Nämndens ordinarie medlemmar samt delvis äfven suppleanter; och ehuru väl delade meningar inom Nämnden försports angående uppförandet af arbetarebostäder genom kommunens försorg, har dock Nämnden ansett att ett allsidigt och opartiskt studium af arbetarebostadsfrågan med beaktande af ofvan antydda synpunkter vore af stor betydelse för Helsingfors stad och de privata arbetarebostadsföretagen inom densamma. I enlighet härmed har Nämnden, utan meningsskiljaktighet i denna punkt, ansett sig böra hos Herrar Stadsfullmäktige värdsamt föreslå:

att Fullmäktige ville för studium af arbetarebostadsfrågan, med särskild hänsyn till förhållandena inom Helsingfors kommun, bevilja ett understöd, till belopp af förslagsvis 3,000 mark, att af Nämnden för Arbetareangelägenheter tilldelas lämplig person, som egde att närmast till Nämnden afgifva noggrann redogörelse och förslag rörande ändamålsenliga åtgärder till afhjälpande af bristen på arbetarebostäder.

På Nämndens för Arbetareangelägenheter vägnar:

F. Gustafsson.

John Ugglä.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1901.